562

E.M.O. 16/2 EARL ST
KINGSTON

KÁDÁR JÁNOS

A SZOCIALISTA MAGYARORSZÁGÉRT

BESZÉDEK ÉS CIKKEK 1968–1972

KÁDÁR JÁNOS

A SZOCIALISTA MAGYARORSZÁGÉRT

BESZÉDEK ÉS CIKKEK
1968–1972

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1972

BESZÉD
AZ IKARUS KAROSSZÉRIA- ÉS JÁRMŰGYÁR MŰVELŐDÉSI HÁZÁBAN

1968 FEBRUÁR

Tisztelt nagygyűlés! Tisztelt elvtársak! Kedves elvtársnők!

Örülök, hogy az üzemlátogatás programja szerint most a nagygyűlésen alkalmunk van szólni közös dolgainkról, azokról a kérdésekről, amelyek Központi Bizottságunkat és kormányunkat foglalkoztatják.

Először röviden a belpolitikai helyzetről, országunk állapotáról. A Magyar Népköztársaság belső viszonyai rendben vannak; országunk, társadalmunk közösen elhatározott, világos program megvalósításán dolgozik, hazánkban széles körű egyetértés van. A célokat és a tennivalókat a legpontosabban és a legteljesebben megfogalmazta pártunk IX. kongresszusa. A kongresszuson pártunk sorra vette társadalmunk fő kérdéseit, elemezte a helyzetet, napirendre tűzte az új feladatokat és megjelölte az utat és a módot, ahogyan közeledni kívánunk céljainkhoz.

A kongresszust sok fontos társadalmi esemény követte: a szakszervezetek, az ifjúsági szövetség, a termelőszövetkezetek kongresszusa, az általános szövetkezeti kongresszus és társadalmunk sok más, fontos eseménye. A kongresszust követően már egy teljes gazdasági évet is befejeztünk. Így most már sokoldalú és megalapozott értékítélet alapján mondhatjuk, hogy a magyar munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, a dolgozó nép elfogadta, jóváhagyta és tettekkel támogatja pártunk IX. kongresszusának céljait mind a fő kérdésben, a szocialista társadalom teljes felépítését illetően, mind a különféle egyéb kérdésekben.

Ez az egyetértés, amint mondtam, megalapozott és szilárd.

Mi azonban nem szoktuk sem illúziókban ringatni önmagunkat, sem megtéveszteni másokat. Amikor azt mondjuk, hogy Magyarországon a politikai helyzet, a hangulat jó, azt is nagyon jól tudjuk, hogy nem mindenki viszonyul egyformán a fő célhoz, a fő törekvésekhez. Magyarországon az öntudatos, szocialista meggyőződésű embereken kívül, ha nem is nagyszámban, de olyan emberek is vannak, akik az alapvető céllal, a szocialista társadalom felépítésével sem értenek egyet. Vannak megint mások, olyan emberek is, akik közömbösek az iránt, hogy milyen társadalmi rendszer van. De merem állítani, hogy még a szocializmussal szemben ellenségesen gondolkozó emberek is beletörődtek abba, hogy Magyarországon szocializmus épül, hiszen ez ellen semmit sem tehetnek.

Azoknak az embereknek a körében, akik nem ellenséges érzelműek, de nem tartják életcéljuknak a szocialista társadalom építését, olyasfajta hangokat lehet hallani — önök ezt szintén tudják —, hogy: rendben van, csak rosszabb ne legyen annál, ami most van. Ha ezt is figyelembe vesszük és reálisan ítéljük meg a helyzetet, akkor is teljes joggal mondhatjuk, hogy a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, vagyis népünk túlnyomó többsége nem egyszerűen csak tudomásul veszi, hanem odaadással, becsülettel, lelkesedéssel és tettekkel támogatja pártunk, népünk alapvető szocialista céljait.

Ez a helyzet az országban. Ez tükröződik például az 1967-es népgazdasági terv megvalósításáról kiadott közleményben is, amely két nappal ezelőtt került nyilvánosságra, s amelyben a munka, az erőfeszítés, a szocialista építés lendülete számokkal mérhetően is kifejeződik.

Önök ismerik a múlt évi tervteljesítés főbb adatait. Hozzátehetem, hogy a Magyar Népköztársaság ország-világ előtt önérzetesen és nyugodtan hivatkozhat ezekre a számokra. Hiszen a magyar népgazdaság a múlt esztendőben is nagymértékben fejlődött. Az ipari termelés, amint tudják, egy esztendő alatt 9 százalékkal, az iparban a termelékenység pedig 7 százalékkal

növekedett. Mezőgazdasági termelési tervünket teljesítettük, és ez, a különlegesen nehéz körülményeket és a nem valami kedvező időjárást is figyelembe véve, nagy eredmény. Ugyanebben az 1967-es esztendőben 15 százalékkal többet ruháztunk be, mint az előző évben. A fogyasztás szintén megfelelő mértékben növekedett, a lakosság pénzbevétele 1967-ben 7 százalékkal volt több, mint az előző évben. A kiskereskedelmi forgalom 10 százalékkal, az egy főre jutó reálbér 3—3,5 százalékkal, az egy főre jutó reáljövedelem pedig 6 százalékkal növekedett. Az egész terv-teljesítés sommázata, a jelentésben nyíltan feltárt nehézségekkel együtt is olyan, hogy végeredményben elmondhatjuk: az 1967-es tervet az előirányzottnál nagyobb mértékben és jobban megvalósítottuk.

Az általános fejlődésbe jól illeszkedik bele az IKARUS-gyár 1967. évi tervteljesítése. Az IKARUS-gyár 0,6 százalékkal túlteljesítette a tervét, a tervezettnél 2,5 százalékkal több terméket adott át exportra. Ha figyelembe vesszük, hogy a múlt esztendőben a gyár életét nagy nehézségek terhelték, amelyeket önök leküzdöttek, akkor erről az eredményről is csak elismeréssel lehet szólni. Hiszen bizonyos változás van a rendelésekben, ugyanakkor az itteni termeléshez szükséges szállítások is akadoztak. Közben rekonstrukció folyt, még pontosabban: nagyarányú fejlesztési, beruházási munka. Mindezt figyelembe véve, ezeket az eredményeket a magam részéről nagyra értékelem és üdvözlöm.

Azt gondolom, hogy a nehézségek leküzdésének és közben a terv megvalósításának sok feltétele volt. Az is, hogy a gyár vezetése a helyén legyen és jól határozza meg a feladatokat. Ugyanakkor ez az eredményes munka megkívánta a dolgozók széles körének nagyon öntudatos — ahogyan mostanában mondjuk — hozzáállását a feladatokhoz. Ebben az eredményben természetesen benne van a pártszervezet, a szakszervezet, a KISZ munkája, a gyárvezetés és a termelést közvetlenül irányító emberek munkája. Benne van a szocialista brigádokban, a szocialista címért küzdő brigádokban és általában a munkabrigádokban részt vevő,

szervezett dolgozó emberek szocialista versenyének lendülete és példamutató teljesítménye.

Ebben a folyamatban szerintem nagy politikai és erkölcsi eredmények születtek. Amikor hat évvel ezelőtt itt jártam látogatóban, a sokféle ok között, ami engem akkor idevezetett, az egyik — és nem is az utolsó — az volt, hogy itt, az IKARUS-ban nagy életerővel indult meg a szocialistabrigád-mozgalom. Az eltelt hat esztendő azt mutatja, hogy az akkori ígéretes kezdet nem szalmaláng volt, hanem a dolgozók tartós és szilárd elhatározása. Hiszen azóta már három műhely, sőt, még az egyik irodarészleg is elnyerte a szocialista címet. Mindezt egybevetve, azt mondhatjuk, hogy a gyár nagyon jól és pontosan tükrözi azt a szocialista munkát, ami általában az országban folyik. Ennek a gyárnak az élete itt, a főváros peremén egyébként is olyan, hogy majdnem azt lehetne mondani, az egész nép képviselve van benne: munkásemberek, vidékről bejáró dolgozók, sőt, egész családok, értelmiségiek élnek és dolgoznak itt, s a munkájuk jellege és annak eredménye hasonló az országoshoz. Engedjék meg, hogy az 1967. évi eredményeikhez mind a magam, mind a Központi Bizottság nevében, szívből gratuláljak önöknek.

Az IKARUS-gyár nemcsak a Kohó- és Gépipari Minisztériumnak, hanem az egész magyar népgazdaságnak fontos üzeme. Ez következik az üzem nagyságából, gyártmányainak jellegéből és abból is, hogy ezeknek igen jelentős részét, mintegy 80 százalékát exportra termelik. Az üzem fontossága az IKARUS-szal kapcsolatos kormányhatározatban előirányzott nagyarányú fejlesztési tervből is adódik. Az üzem jelenleg — az összes telephelyet beleszámítva — mintegy 7000 embert foglalkoztat, de a távlati elképzelések az üzem növekedését, a termelés nagyarányú felfutását és a technológia fejlesztését irányozzák elő. Amint önök azt bizonyára tudják, és sokszor megtárgyalták, a kormány több mint két esztendővel ezelőtt határozatot hozott, hogy a gyár fejlesztésére valamivel több mint 800 millió forint értékű beruházást kell végrehajtani. Az elmúlt két esztendő alatt mint-

egy 300 millió forint értékű beruházás már megvalósult, és az elképzelések szerint az ötéves terv folyamán a többi is meg fog valósulni. Ha ezt a fejlesztést végrehajtjuk, akkor, azt hiszem, helyénvaló az a megnevezés, hogy az IKARUS Európa legnagyobb, vagy legalábbis egyik legnagyobb autóbuszgyára lesz. Már ez is jelzi ennek az üzemnek és az itt folyó munkának óriási népgazdasági fontosságát.

Az elvtársak a pártszervezetben, a műhelyértekezleteken most már mind többet foglalkoznak az 1968. évi tervvel. Az, hogy a termelés összértékét egy esztendő alatt több mint 42 százalékkal, a termelékenységet 20 százalékkal kell emelniük, s közben folytatniuk kell a beruházást — tehát egyszerre kell építeniük és termelniük —, őszintén szólva nem lesz könnyű feladat.

A gyárban ugyan sok a fiatal, de azért akadnak idősebbek is, akik különösen kitapasztalhatták, hogy a feladatok általában nem könnyebbek lesznek, hanem mindig bonyolultabbak és nehezebbek. Ez valahogyan az élet szabályai közé tartozik. Természetesen ezt nem szabad mechanikusan értelmezni, tudniillik a változó gondok nem azonos jellegűek. Amikor mi hat esztendővel ezelőtt beszélgettünk az itteni elvtársakkal, a vezetőkkel és a dolgozókkal, akkor a központi kérdés az volt, hogy mi lesz a gyárral: egyáltalán szükség van-e erre a gyárra, mit fog gyártani, kinek a részére fog gyártani, hogyan fog gyártani, és miből fog gyártani. Vagyis egyszerűen a gyár létéről és jövőjéről volt szó. Nos, tessék összehasonlítani a hat évvel ezelőtti gondokat a mostaniakkal, amikor évtizedekre megvan alapozva a gyár jövendője, elő van irányozva a fejlődése. Ezek nem szavak, hanem részben máris megvalósulóban vannak.

Az IKARUS-gyár dolgozóinak is azt szeretném ajánlani, amit egyszer a Tudományos Akadémián a tudósoknak ajánlottam. Azt kértem tőlük, hogy a tekintetüket a jövőbe vessék és a gondolataik az ég felé törjenek, de azért a lábuk elé is nézzenek, mert ha nem, akkor megbotlanak és nem jutnak el sem a magasságokba, sem a távolságokba. Azt kérném tehát az IKARUS-

gyár nagy és erős munkaközösségétől, hogy — mindig szem előtt tartva a fejlesztés nagy és távoli céljait — a mai feladatokra is fordítson kellő figyelmet. Ha szabad köznapi kifejezéssel élni, huzakodjanak neki az 1968-as tervnek és azt, ha lehet, még jobban valósítsák meg, mint ahogyan az 1967-es tervet teljesítették. Akármennyire nehéznek látszanak is ezek az 1968-as feladatok, megvan minden szükséges feltétel, ami a megoldásukhoz kell. Ami engem illet, bízom abban, hogy önök az 1968-as tervet is becsületesen teljesítik. A magam részéről jó egészséget és sok sikert kívánok önöknek az 1968-as terv megvalósításához.

A munkához természetesen bizonyos feltételek szükségesek. Amikor azt mondtam, hogy önök rendelkeznek a kellő feltételekkel, elsősorban az üzemen belüli feltételekre gondoltam. De természetesen a munkához más feltételek is kellenek, olyanok, amelyek nem az üzem kollektívájától, nem az üzem vezetőitől és dolgozóitól függnek. Munkájuknak ezek a feltételei is megvannak és meglesznek. Megint elsősorban a mi nagyobb közösségünkre, a Magyar Népköztársaságra és annak általános helyzetére, állapotára gondolok. Hiszen az önök munkájának is ez az elsődleges háttere. A Magyar Népköztársaság helyzete biztató, és szerintem a jövőt illetően reménykeltő. Van szilárd munkáshatalmunk, van célunk, amelyet a magyar dolgozó nép elfogadott: a szocialista társadalom továbbépítése és teljes felépítése; s a szocialista célok követésében társadalmunk egységes. Eddigi harcunk és munkánk eredményeképpen most már jobb feltételekkel rendelkezünk a továbbiakhoz, mint az eddigi években.

Ami társadalmunk, politikai és kulturális életünk legfontosabb alapját, a gazdasági alapot illeti, az eddigi munka és harc azt eredményezte, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésével egységes szerkezetű szocialista népgazdaság jött létre. A szocialista népgazdaság ezen a szocialista alapon évről évre fejlődik és erősebb lesz. Amikor tehát a mostani feladatokat áttekintjük, és felsóhajtunk, hogy „te jó isten, ezek a feladatok most már sohasem lesznek kevesebbek?" — arra kell gondolni, hogy mindaz,

ami már mögöttünk van, azok a csaták, amelyeket már megvívtunk, eredményt hoztak és segítenek minket a további harcunkban. Nem akarok túl messzire visszamenni. Emlékezzünk rá, hogy milyen nagy munka volt 1956 végén, 1957 elején a munkáshatalom megvédése és megszilárdítása; azután a következő feladat a mezőgazdaság szocialista átszervezése politikai szempontból szintén nem volt könnyű, amikor a két alapvető dolgozó osztályunk egy kicsit vitatkozott azon, hogy most legyen-e termelőszövetkezet, vagy később. Ez itt, az IKARUS-gyárban is nyilvánvalóan jelentkezett és éreztette hatását. Hiszen az emberek egymás között is beszélgettek ezekről.

Az egyes emberek számára nem is olyan egyszerű folyamat, hogy eljussanak a szocialista társadalom igenléséhez. Újságírók és hasonló politikai területen dolgozók körében néha történik olyan összehasonlítás, hogy a burzsoá országokban a gyűlési beszédek, a parlamenti felszólalások, sőt az újságcikkek is „rövidebbek", mint nálunk. Gondolkoztam rajta és olyasmire jöttem rá, hogy ez, bizonyos mértékben, törvényszerűen van így. A burzsoá társadalom fennmaradásához, sőt akár bizonyos mértékű erősödéséhez is teljesen elegendő az a fogalmi rendszer, ami már benne van az emberek fejében. Ilyen az idealista világnézet. Ilyen az élet primitív felfogása, ilyen annak a társadalomnak farkasszemlélete, hogy kaparj kurtą, neked is jut, nem törődöm sem istennel, sem emberrel, csak én boldoguljak. Ilyesfajta fogalmak élnek a kapitalista társadalomban. Ezt a primitív szemléletet ösztönösen szedegetik magukba az emberek, még kicsi korukban, meg persze olyan módon is, hogy a kapitalista rendszert az iskolában, a templomban, különböző helyeken oktatgatják. A mi dolgunk azonban, sajnos, nem ilyen egyszerű. Nekünk dupla vagy háromszoros munkát kell végeznünk. Előbb ki kell szaggatnunk egy sereg embernek a gondolkozásából azt a gyomnövényt, ami rossz, amivel nem lehet a szocialista társadalomban rendesen élni és dolgozni, azután új gondolatokat kell beleplántálni és megerősíteni. Elnézést kérünk, ezért „hosszabbak" a mi

beszédeink meg a cikkeink. Mert a kapitalizmus ideológusai és politikai szószólói nagyon könnyen operálnak. Az ember nem akarja sérteni a vallásos emberek érzelmi világát, mert nekünk arra nincs szükségünk, de ha mi úgy tudnánk prédikálni, hogy azt mondanók: ez a proletárdiktatúra meg ez az egész szocializmus az isten rendelése, és azt kell csinálni, amit a sors elrendelt, mindörökké ámen, akkor a mi beszédeink is rövidebbek lennének.

A párt, és általában társadalmunk minden öntudatos embere nagy munkát végzett a múlt esztendők alatt. Ennek nagy eredményei születtek és ezek ma segítenek bennünket. Mert amikor már nem azon kell az emberekkel vitatkozni, hogy a rendszer ilyen vagy olyan, és hogy a mezőgazdaságban szocializmus legyen-e vagy egyéni gazdálkodás, akkor a társadalom alapkérdései már rendben vannak és jobban összpontosíthatjuk a figyelmünket azokra a dolgokra, amelyeket a mindennapok hoznak magukkal, s amelyeket szintén meg kell oldanunk.

A nagy kapitalista országokban bizonyára vannak, akik lenézik Magyarországot: mit ugrál ez a szegény kis ország, mit tudott és ugyan még mit akar elérni? Mi azonban, akik a magunk életét éljük, arra gondolunk, hogy a mi népünk két évtized alatt mennyi mindent vitt véghez. Hogy a háború romjain életet teremtett, a kapitalizmust szétzúzta, új, szocialista társadalmi rendet épített fel, ezt közben egy külön, nem könnyű csatában meg is védte, aztán lerakta a szocializmus alapjait és már a teljes felépítésén dolgozik. Jogosan mondhatjuk tehát, hogy népünk erős is és gazdag is, nemcsak lelkiekben, hanem olyan anyagi alapoknak van a birtokában, amilyenek a magyar népnek sohasem álltak rendelkezésére.

A múltkor találkoztam egy kapitalista diplomatával. Azt mondta nekem: ön azt állítja, hogy ha itt nem lett volna szocialista rendszer, akkor nem lett volna semmiféle fejlődés? Azt válaszoltam: nem állítom, hogy ha nem lett volna rendszerváltozás, akkor valamiképpen mégiscsak nem kaparták volna el a háborús romokat, nem indult volna meg a termelés, s nem fejlő-

dött volna valamennyit az ország. De — mondom —, amit a mi népünk elért, először is, hogy szabad lett, azután, hogy mindenkinek van kenyere, aki dolgozni akar; hogy nem vehetik el tőle, ami törvényesen az övé; hogy van emberi méltósága; hogy az anyagi fejlődés tekintetében 20 esztendő alatt behoztuk azt a legalább 80 éves hátrányt, amit Magyarországon a kapitalista rendszer okozott, ezt semmiféle régi rendszer nem lett volna képes Magyarországon véghez vinni. Ehhez új rendszer, szocialista rendszer kellett.

Ilyenek tehát általános viszonyaink, jók és biztatók. Természetesen folytatnunk kell mind az építőmunkát, mind az ideológiai és a politikai munkát. Mert nagyon ritka, hogy egy marxista módon gondolkozó ember megszűnjék marxistának lenni, de amíg valakiből marxista gondolkozású ember, szocialista felfogású és erkölcsű ember lesz, az nagyon nagy munka eredménye. És ennél is nagyobb munka, amíg egy egész nép minden fiából és lányából ilyen ember lesz. Hogy ezt elérjük, folytatnunk kell az erőfeszítéseket. Nem mondhatjuk, hogy már mindenről meggyőztük népünket. Az élet mindennap hozza a maga kérdéseit és ezért a politikai felvilágosító, meggyőző munkát szünet nélkül és mindig folytatni kell. Itt az IKARUS-ban majdnem mindenki tanul, amit nagyon helyesen és jól tesznek, mert a fejlődés mindig új dolgokat hoz, amelyeket meg kell ismerni és el kell sajátítani.

Önök ismerik a párt általános politikáját és nagyon jól tudják, hogy a párt semmiféle fáradságot nem kímél, hogy rendszerünk és hatalmunk megerősítéséért, szocialista céljaink megértetéséért dolgozzék. Nálunk a pártban, a tömegszervezetekben, de még az állami, a gazdasági vezetésben is általános szabály, hogy meg kell győzni az embereket. A hatalmat fegyverrel kell biztosítani, megvédeni — ez a hatalom természetéhez tartozik. Bizonyos időkben nem az agitációs brigádoké a szó, hanem a fegyveres erőké. De az építés, a fejlődés mindennapi feladatainak megoldására nem a szuronyok az alkalmas eszközök. Ebben csak az segít, ha jók a célok, ha a tömegek egyetértenek velük és saját

elhatározásukból támogatják. A hatalomért fegyverrel lehet harcolni, azt fegyverrel lehet megvédeni, de új társadalmat fegyverekkel építeni nem lehet. Nekünk ez az általános álláspontunk, ez a törekvésünk, és aki végiggondolja belpolitikánkat, az nagyon jól tudja, hogy így is járunk el.

A hatalom és a szocializmus védelmének kérdésében egyértelmű az alapállásunk: nem engedünk a rendszer, a szocializmus ellen erőszakkal fellépni. Amikor így léptek fel, erőszakra erőszakkal válaszoltunk. Amikor ezt a szabályunkat megértették és abbahagyták az erőszakot, akkor rögtön mi is abbahagytuk. Kérdezni, vitatkozni, gondolatokat felvetni, igazi eszmecserét folytatni — ezt viszont nemcsak hogy nem ellenezzük, hanem akarjuk, sőt igényeljük. A mi társadalmunk igényének megfelelően nekünk olyan emberek kellenek, akik gondolkoznak és kimondják gondolataikat, mert a gondolatok találkozásából kell kialakulnia annak, ami a cselekvéshez elengedhetetlen: az elhatározásnak.

A megfontolt, helyes elhatározások vitából kovácsolódnak ki. A viták tekintetében is van azonban egy alapvető szabályunk. A megfelelő fórumokon különböző dolgokról vitatkozunk, de amikor befejeztük a vitát és azt mondjuk: elvtársak, tehát megegyeztünk, akkor utána már ne vitatkozzunk tovább, hanem dolgozzunk, váltsuk valóra azt, amiben megállapodtunk. Ha eleve nem vitázunk és nem tisztázzuk, hogy mit is akarunk, hanem csak kijelentjük, hogy ez és ez a feladat, gyerünk, munkára — akkor az emberek munka közben, a munka rovására fognak vitatkozni. Ha viszont megvitattuk és ennek alapján elhatároztuk, mit fogunk csinálni, akkor ne kezdjünk újra vitatkozni a munka helyett; ez nem a mi módszerünk. Mindennek megvan a maga helye és ideje. Azt, hogy erre megyünk-e vagy amarra, indulás előtt szokás megkérdezni, de ha egyszer elindultunk abba az irányba, amit elhatároztunk, akkor menjünk arra.

Népi demokratikus rendszerünk, a munkáshatalom szilárd. Megvan a szocialista cél, megvan a magunk kialakult munka-

módszere, amely hasznosnak és eredményesnek bizonyult. Változatlanul érvényes az, hogy aki a mi szocialista céljainkat keresztezi, a nép és a társadalom útjában keresztben áll, az rosszul jár. A mi pártunk humánus párt, a leghumánusabb eszmevilágot, a kommunizmust képviseli. Az eszme, a párt, a harcunk és a munkánk a dolgozó emberért van. Ugyanez a humanizmus kötelez bennünket arra, hogy semmiféle ellenséges aknamunkát ne tűrjünk a rendszer ellen, sem az országban, sem pedig kívülről.

Folytatjuk azt a politikát, amelyet nálunk az emberek már jól ismernek és helyeselnek. A kommunistáknak van egy nehéz és terhes feladatuk, az, hogy vezetniük kell. Azonkívül példásan kell dolgozniuk és helytállniuk. De a szocialista társadalom felépítése közös feladat. Ez nem függ a párttagságtól, mert a felépült szocialista társadalom nem a párttagok társadalma, hanem a dolgozó emberek szocialista társadalma lesz, tehát annak az építésében mindenkinek részt kell vennie. A mi belpolitikai törekvésünk, ahogyan ezt a kongresszus is meghirdette, hogy mindenkit, minden erőt és minden embert, aki becsületes szándékkal kiveszi a részét a szocializmus építéséből, barátunknak, szövetségesünknek tekintünk és azzal jó egyetértésben kívánunk dolgozni. Ez a mi politikánk lényege.

A közeljövőben tartja kongresszusát a Hazafias Népfront. Hazánkban a népfrontmozgalom a társadalmi kerete a kommunisták és a pártonkívüliek politikai tömörülésének és összefogásának. Az a meggyőződésünk, hogy ha ez a népfrontkongresszus eredményes lesz, akkor ez tovább erősíti majd a mi — nem is tudnám másképpen nevezni — szocialista célért megvalósuló, hazafias népi egységünket.

A kommunisták számára elsőrendűen fontos kérdés, hogyan ítéljük meg az embereket. Voltak olyan elvtársak, akik azt mondták, hogy ebben a dologban a mi új vezetőségünk nagyon liberális. Mi nem vagyunk liberálisak, mi kommunisták vagyunk, ezért azt valljuk, hogy nem lehet csak papírok alapján megítélni egy embert, bárkiről van is szó, mert a papír az egy dolog, a

másik pedig az élő ember. Éppen azért, mert kommunista vagyok, hiszek az emberek változásában, tehát abban, hogy az eszme hat az emberre, és ha 10 évvel ezelőtt még nem volt híve a szocialista eszmének, 10 év alatt megváltozhatott. Az embert nem szabad úgy elképzelni, mint egy kőből kifaragott szobrocskát, hanem csakis mint élő embert, aki gondolkodásában változik és fejlődik.

Önök tudják, hogy amikor a hatalomért folyt a harc, voltak problémáink bizonyos írókkal, művészemberekkel, egyházi és nem egyházi emberekkel. De nézzék meg és gondolkozzanak, hogyan és miképpen egyengettük mi el ezeket az ügyeket. Merem állítani, lelkiismeretesen és kommunista módon. Itt volt a „Népszabadság" legutóbbi karácsonyi száma. Ha visszaemlékeznek, Komócsin Zoltán elvtárson kívül cikket írt e számban Illyés Gyula és Veres Péter, Lukács György pedig nyilatkozatot adott. Miközben olvastam, arra gondoltam, hogy 11 évvel ezelőtt nehéz lett volna elképzelni, hogy a párt hivatalos lapjának egyik számában ők együtt jelentkeznek.

Én ebben olyasmit látok, aminek a szívem mélyéig örülök. Ez azt jelenti, hogy pártunk valóban megtanult politizálni. Megtanulta azt, ami 1956-ban nekünk a legeslegjobban kellett, hogy differenciáljunk, vagyis különböztessük meg az embereket. Mert az nem egyszerűen úgy van, hogy valaki most ezen az oldalon áll, a másik pedig a másik oldalon, s akkor vagy mi irtjuk ki az utolsó szálig a túloldalon állókat, vagy azok minket. Itt bonyolultabb és nehezebb volt a front. Szerencsére pártunk meg tudta különböztetni, meg tudta osztani a front túloldalán pillanatnyilag összeverődött embereket, és akiknek az igazi helye az innenső oldalon van, azokat ki tudta vezetni a helyes útra. Ebből áll az igazi kommunista munka. Mert ha egy emberről azt mondom, hogy ez egy konzervatív, reakciós, antiszociális elem és ezzel befejeztem a társadalmi munkámat, ezt egy pillanat alatt el lehet végezni. De lehet, hogy egy emberrel még évszámra kell vesződni és egyengetni a hozzánk vezető útját. És

aki ilyen munkával foglalkozik, az örülhet a mi eszménk erejének, a mi pártunk helyes politikájának. Mert tapasztalhatja, hogy az emberek igenis fejlődnek, és a kevés javíthatatlant leszámítva, végül is megtalálják a maguk helyét. Nekünk ezt a munkát kell folytatnunk ezután is, országos és helyi méretekben is. Ez az igazi kommunista munka. Ezen a téren is helyes irányban és megfelelő eredménnyel dolgoznak itt, helyben a pártszervezetek, az ifjúsági szövetség, a szakszervezet és a többi társadalmi szerv. Ez az 1968-as terv teljesítése és a távolabbi terveik megvalósítása szempontjából éppen olyan szükséges és fontos, mint például a technológiai folyamatok fejlesztése az egyes műhelyekben.

Céljaink olyanok, hogy azokkal minden becsületes érzésű, tisztességes gondolkodású ember egyetérthet. Azt tartjuk feladatunknak, hogy ezeket az erőket tömörítsük, szervezzük, helyes irányba vezessük és velük jó egyetértésben dolgozzunk. És ha valaki becsületesen és rendesen dolgozik, akkor azt mi értékeljük. Mert ha mi most megint azzal kezdenénk foglalkozni, hogy ki mit csinált kilenc, tizennégy, vagy huszonhét évvel ezelőtt, akkor visszajutnánk a saját múltunkba. Egy bizonyos idő alatt tiszta helyzetet teremtettünk, ezt a csatát befejeztük, hát most igazodjék mindenki új módon a dolgokhoz. Ahogyan igazodik, aszerint fogunk iránta viselkedni, úgy bánunk vele érdeme, avagy bűnei szerint. Ehhez kell tartanunk magunkat.

Az országon belüli helyzetről szólva a gazdaságirányítás reformját, annak néhány társadalmi vonatkozását is szeretném érinteni. A reform a Központi Bizottság szerint szükségszerű volt és ideje volt, hogy elhatározzuk és megcsináljuk. A gazdaságirányítás reformja természetesen sok új gondot hoz magával a vezetők és a dolgozók számára egyaránt. Az első, amit hangsúlyozni szeretnék: a Központi Bizottság nem azért dolgozta ki és hagyta jóvá a reformot, hogy csak kitaláljunk valamit és nehezebbé tegyük az emberek életét. Azért kellett a gazdaságirányítás reformját kidolgoztatni és elhatározni, mert társadalmi fejlődésünk és népgazdaságunk fejlődése eljutott egy olyan pontra,

E.M.G 16/2 PÁRT BIZ
Könyvtára,

ahol el kellett határoznunk, hogy vagy továbbra is megfelelő lendületet és tempót akarunk biztosítani a szocialista építésnek és a gazdasági fejlődésnek, vagy megrekedünk és beletörődünk abba, hogy évenként egy vagy két százalékkal döcögünk előre. Mert a reformnak ez a lényege: megpróbálunk lendületesebben dolgozni és előbbre jutni. Ez mindenféle tekintetben érvényes, a népgazdaság termelési eszközeinek a fejlesztésére és az életszínvonalra egyaránt. Mert ezek együtt járnak: ha az egyik csak kicsit emelkedik vagy növekszik, akkor a másik is csak kicsit emelkedhet vagy növekedhet. Ha a termelési eszközök, a termelési viszonyok fejlesztésében megfelelő ütemben tudunk haladni, akkor és csak akkor juthatunk előre, a fogyasztásban és az életszínvonalban is.

A gazdasági reform egyik célja, hogy az eddig kormányhatározattal, rendeletekkel megállapított termelői árak terén is rendet teremtsünk. A termelői árak megállapítása korábban olyan ismérvek alapján történt, amelyek akkor talán elfogadhatóak és szükségszerűek voltak. De az árak nem voltak arányban a tényleges értékkel és ezt nem fejezték ki pontosan. Ennek következtében voltak gyárak és voltak termékek, amelyek névlegesen nyereségesek voltak, de a valóságban, ha a tényleges értékük szerint számolták volna az árakat, veszteségesek voltak. És fordítva: voltak olyan üzemek és bizonyos termékek, amelyek a régi ár szerint mint veszteségesek voltak nyilvántartva, viszont a valódi érték szerinti ár mellett ki fog derülni róluk, hogy nyereségesek. Bizonyos időt fog igénybe venni, évekig fog tartani, amíg a termelői árak közel jutnak a valóságos, a tényleges értékhez, de ennek meg kell történnie. Ha mindenkinek egyformán kiadjuk a feladatot, hogy gyorsabban, kevesebb költséggel, többet termeljen, de a címzettek nem egyforma helyzetben vannak, akkor a feladatot nem mindenki tudja teljesíteni.

Hogy csak egyetlenegy kérdést említsek — és ez az IKARUS-gyáriakat is érinti —, itt van például a három műszak kérdése. Aki ismer textilgyárban dolgozó asszonyokat, az nagyon jól

tudja, hogy ott ez 20 esztendő óta mindennapos kérdés. Azt mondják a textilgyári asszonyok: miért törvény az, hogy nekünk, textilgyári asszonyoknak három műszakban kell dolgoznunk? Mert értjük, hogy a termelési eszközt jobban ki kell használni, de miért törvény, hogy a férjem, meg a felnőtt fiam, ott szemben, a vasipari gyárban, csak két műszakban dolgozik? Hát a termelési eszköz ott nem ugyanolyan drága, mint nálunk? Ott nem kellene arra törekedni, hogy talán jobban kihasználják az újonnan vásárolt termelési eszközeiket?

Ezt azért is említem, hogy érthetőbb legyen: ez a gazdasági reform korántsem csak annyiból áll, hogy mibe kerül a szappan és a szalonna, hanem az egész gazdálkodás lényegét érinti. Nagyon fontos, hogy a termelési eszközökkel megtanuljunk értelmesen és hatékonyan dolgozni. Ez általában persze megvan, de nagyon sok területen, nagyon sok helyen még nincs meg, és ez a helyzet tűrhetetlen. Az egyik elvtárs elmondta, hogy hajdanában a kocsiba fogott lovak között volt egy lógós, amelyiknek csak annyit kellett tennie, hogy szépen tartsa magát, mert a másik négy húzta a kocsit. Egy ország, egy nép nem élhet úgy, hogy négy húz, egy meg szépen lobogtatja a sörényét, közben pedig dupla adag zabot eszik. Ez nem is igazságos, így nem fog menni.

Ugyanide tartozik a kérdés fogyasztási oldala is. Mi azt tartjuk, hogy a szocialista társadalom emberét mint termelőt kell premizálni, és nem mint fogyasztót. Mert ugyanaz az ember, aki bemegy a gyárba dolgozni, termelő és fogyasztó is. Azt kellene elérnünk, hogy ez az ember a munkája után az eddiginél többet kapjon, jobb keresete legyen, de természetesen a végzett munkájával arányosan. Ebben a tekintetben, ha lehet még jobban kellene ösztökélni mint termelőt és nem mint fogyasztót. Mert az is furcsa, ha mint fogyasztót ösztökéljük, aminek egész szélsőséges példája, hogy hat évvel ezelőtt, ha egy ember bement a söntésbe és kért két deci bort, 80 fillér állami prémiumot kapott azért, hogy megitta. A borivó ugyanis kevesebbet fizetett érte, mint amibe a bor az államnak került. Ami pedig a termelést illeti,

nem egyformán dolgoznak az emberek. Ha valakinek nagyjából ugyanaz a keresete, akár többet dolgozik, akár kevesebbet, akkor legalábbis Szent Pálnak kellene lennie ahhoz, hogy ennek ellenére is folyton lélekszakadva dolgozzék. Mert ha mindegy, hogy hogyan dolgozik, a jobb munkájának nem mutatkozik eredménye a keresetben, akkor az ember idővel elveszti a kedvét.

A termelésben azt szeretnénk elérni, hogy ha valaki nem dolgozik, ne keressen, ha viszont sokat dolgozik, sokat kereshessen, a fogyasztásban viszont azt akarjuk elérni, hogy ha valaki valamit fogyaszt, annak ő fizesse meg az árát. Ez a lényeges törekvésünk is benne foglaltatik a reformban. Persze ezt egy nap alatt, de még öt év alatt sem lehet megcsinálni, kell legalább 15 év hozzá, de a valóságos értéktől elrugaszkodott árakat lassan mindenképpen ki kell igazítani, mert ez is hozzátartozik az igazságos elosztáshoz.

A kérdés a szocialista erkölcsi értékrendükkel is összefügg.

Társadalmunkban kell olyan szabályzat, amely azt, aki szeret oldalt futni a kocsi mellett, megfelelő módon odafogja egy kicsit a kocsihoz, hogy „húzzál testvér te is". Aki mégsem húz, annak az elosztáskor mondjuk meg, állj ki a sorból, akkor sem voltál ott, amikor a munkához sorakoztunk.

A gazdasági reform segítségével alapvető céljainkat akarjuk jobban megközelíteni. Ez természetesen nem megy egyik napról a másikra, és bizonyos értelemben kis türelem is kell hozzá. Csodavárással nem megyünk semmire, de mindennek ki kell várni az idejét, amíg rendesen és megfelelően kialakulnak a dolgok és megvalósulnak terveink.

Néhány éve voltam egy termelőszövetkezetben, az Ipoly mellett, a II. Rákóczi Ferenc Tsz-ben, ahol mindenféle kérdésről szabadon, kötetlenül beszélgettünk. Az egyik brigádvezető azt kérdezte: mikor leszünk már egyenlő állampolgárok? Hát, ezt hogyan érti? — kérdeztem. Azt mondta, úgy, hogy nekik is olyan nyugdíjuk legyen, mint például a munkásoknak. Előhozta azokat a régi érveket, amelyeket ilyenkor mások is emle-

getni szoktak, hogy a munkásember bemegy a gyárba, elvégzi a munkát, és amikor letelt a munkaidő, hazamegy, többre sincsen gondja; mi meg, parasztemberek — mondta — látástól vakulásig dolgozunk. Mondtam neki: mi évekkel ezelőtt itt jártunk agitálni a termelőszövetkezet mellett. Maguk akkor azt mondták, hogy egyetértenek a szocializmussal, feltétlenül termelőszövetkezetet fognak csinálni, de nem mindjárt, várjunk egy kicsit. Akkor ezt tudomásul vettük; mit csináljunk, várni kell. Most viszont én mondom azt — válaszoltam —, hogy lesz még maguknak ugyanolyan nyugdíjrendszerük, mint a munkásoknak, csak egy kicsit várjanak, egy kis idő kell hozzá, mert mindennek meg kell teremteni a feltételét.

Mostanában sok munkásember felveti, hogy kormányzatunk, Központi Bizottságunk valahogyan nagyon parasztpárti; ebben is, abban is a parasztoknak kedvez. Erre szeretnék megfelelni: Központi Bizottságunk ilyen szempontból nem egyetlen társadalmi réteg pártján van; a társadalom, a dolgozó emberek kérdéseivel egyformán foglalkozunk. Egyébként különböző eszközökkel most valóban igyekszünk serkenteni a mezőgazdaságot, hogy egy kissé ott is előbbre jussunk, ami munkásosztályunknak, egész népünknek is érdeke. Ha a falun már valóban olyan jó lenne a helyzet, amilyennek némely városiak feltételezik, akkor nem a faluból a városba, hanem visszafelé áramlanának az emberek.

Gondos szabályozást kíván, hogy az egyes dolgozó osztályok és rétegek hogyan éljenek és hogyan ne. Ebben megfelelő arányoknak kell lenniük. A legfontosabb, amit mi a legjobban szeretnénk elérni, az, hogy minden dolgozó ember a végzett munkájával megfelelő arányban, tehát a szocialista bérezés elveinek megfelelően keressen. A másik pedig: a fogyasztás területén szintén olyan szabályozásra van szükség, amely biztosítékot nyújt arra, hogy ne túl korán és ne kevesek számára valósítsuk meg a kommunizmust. Mi a kommunizmust az egész társadalom számára fogjuk megvalósítani. Addig pedig nekünk olyan közbülső

rendet kell teremtenünk, ami megfelel szocialista társadalmunk jellegének és fejlettségi fokának. Addig csak ott legyen ingyenes juttatás, ahol a társadalom érdeke megkívánja, és a viszonyok ugyanakkor lehetővé teszik. Ilyen a csecsemőgondozás, a közegészségügy és így tovább.

Ilyen elgondolásokkal fogtunk ebbe a nagy vállalkozásba. Biztosra vesszük, hogy a gazdasági reform céljait ugyanúgy el fogjuk érni, mint a korábbi nagy csatákét, a hatalomért folytatott harc, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének céljait. Ezért még sokat kell dolgozni, de ez is meg fog valósulni.

Az átmenet, ahogyan a gazdaságirányítási reform viszonyai közé léptünk, kedvező. Mivel nem tudtuk magunk elé tűzni, hogy a termelésben január elsejétől azonnal és egyszerre, teljesen új helyzetet teremtsünk, azon voltunk, hogy mind a termelés, mind a fogyasztás területén zökkenő nélkül menjünk bele az első reform-évbe. Ez így is történt. Most már valamelyest ismertek az első tapasztalatok és elmondhatom önöknek, hogy mind a termelés, mind a fogyasztás vonalán teljesen normális rend van az országban. Sőt, az 1968-as tervek még egy kicsit megalapozottabbak is most, országos átlagban, mint korábban. A rendelések mennyisége sem rosszabb, mint más években. A vállalatok anyagokkal is felkészültek, és a termelési eredmények is megfelelnek a normális és szokásos emelkedésnek. Ugyanígy van a fogyasztásnál is. A kishitűek és az ellenséges szándékúak azzal riogattak bennünket, hogy a reform miatt munkanélküliség lesz. Hogy ebben a gyárban milyen a „munkanélküliség", azt önök tudják. Haditerveket kell csinálni, hogy honnan szedjék a munkaerőt. Ha ez nem is általános, de az egész országban inkább munkaerőhiány van, mint munkaerő-felesleg. A reform megalapozása tehát rendben volt és az átmenet egészségesnek bizonyult.

Ami a közhangulatot illeti, nyugalom és bizakodás van. Ennek egyik jele, hogy január első két hetében a takarékbetétek 361 millió forinttal növekedtek, ami háromszor olyan mértékű emelkedés, mint egy évvel korábban volt. Akkor is volt bizonyos nö-

vekedés, de most háromszor akkora. Ehhez hozzáteszem, hogy az országban most valamivel több tartalék van a legfontosabb cikkekből, mint más évek kezdetén. Azok a feltételek tehát, amelyek a munkához szükségesek, biztosítva vannak.

A nemzetközi helyzetről szólván, szintén nem akarok részletekbe menni. Az emberek általában helyesen értelmezik és kezelik ezeket a kérdéseket. Belső és nemzetközi céljaink összhangban vannak. Ahogyan mi itthon szocializmust, demokráciát akarunk és az emberek boldogulásáért dolgozunk, úgy nemzetközi törekvéseinkben is ugyanezért harcolunk. Mi a haladás előmozdítását, a világháború megakadályozását tartjuk a legfőbb nemzetközi célunknak. Békét akarunk, ezért dolgoztunk eddig is, és ezután is ezért fogunk dolgozni.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi helyzete szilárd, tekintélye növekedett, nemzetközi megbecsülésnek örvend, a szavának súlya van. Ez egyrészt helyes külpolitikai állásfoglalásunknak, másrészt a magyar nép eredményeinek köszönhető, és annak, hogy szocialista ország vagyunk, egy hatalmas erő része.

Ami az imperialistákat illeti, mindenki tudja, hogy egyben-másban az imperialisták is okosodtak. Ugyanazt most nem úgy csinálják, mint 50 évvel ezelőtt. Akkoriban még kertelés nélkül megmondták, hogy háborút akarnak. Most az imperialisták azt mondják, hogy békét akarnak, közben pedig a háborún jár az eszük. Vagy egy másik példa. Olvastam Horthy emlékiratait. Az egyik fejezet címe az volt, hogy „Ellenforradalom". No lám, mekkorát fordult a világ — mondottam —, 1919-ben még nyíltan nevén nevezték az ellenforradalmat. 1956-ban azonban már forradalomnak nevezték. Mert az imperialisták már nem mondhatják meg nyíltan, hogy ellenforradalmat csinálnak, azt kénytelenek mondani, hogy forradalmat. Csakhogy ma már világszerte minden gondolkodó ember tudja, hogy a szavak jelentését a tettek, a tények adják, ezért azt is tudja, mi az igazság ebben a kérdésben.

Jelenleg a nemzetközi figyelem középpontjában az a súlyos

provokáció áll, amelyet a legnagyobb imperialista hatalom, az Egyesült Államok elkövet és folytat Vietnamban. Ez az imperialista agresszió súlyosan veszélyezteti az emberiség békéjét. Nemrég a Közel-Keleten robbantottak ki háborút. Legutóbb megint új feszültség keletkezett egy amerikai kémhajó miatt, amelyet a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság partvédői elfogtak. Az imperialisták, miközben álszent szemforgatással, mindig nemzetközi jogokra hivatkoznak és békeangyaloknak tüntetik fel magukat, kémhajót küldenek a koreai vizekre. A koreaiak elfogták és bevitték a kikötőjükbe. Emiatt az Egyesült Államok először felháborodott. Most már az elfogott hajó kapitánya és az Egyesült Államok kormánya is bevallotta, hogy az műszerekkel felszerelt kémhajó, amelynek az volt a feladata, hogy a szocialista országok ellen kémkedjen. A hajó háborús provokációs célzattal ólálkodott a koreai parti vizeken. Most folyik a tanakodás és a tusakodás, hogy mi legyen a továbbiakban a hajóval. Önök még biztosan emlékeznek arra az U—2 kémrepülőgépre is, amelyet a Szovjetunió felett lelőttek. Mit csinált akkor is az Egyesült Államok? Először is letagadta a kémrepülőgépet, mondván, hogy ilyen nincs és nem is volt. Akkor ugyanis Amerikában még nem tudták, hogy a pilóta él és elfogták. Amikor a világ ezt megtudta, akkor az amerikaiak kijelentették, hogy „önvédelmi célokból" joguk van kémkedni minden ország területe felett. Pedig erre nyilvánvalóan nincs joguk, és éppen ezekből a jogtalanságokból származnak a nemzetközi konfliktusok. A szocialista országoknak jogos az az álláspontja, hogy szuverenitásukat és területi sérthetetlenségüket senkitől sen engedik megcsorbítani. Az imperialisták provokációikkal veszélyeztetik az emberiség békéjét, nyugalmát, és a különböző népekre nagy szenvedéseket zúdítanak helyi háborúikkal. Az egész világ fel van háborodva azon, hogy az amerikai agresszorok évek óta mit művelnek a vietnami néppel. Tömeges mészárlás és gyilkolás, mindenféle gaztett folyik ott, amit csak el lehet képzelni.

Ami a Magyar Népköztársaságot illeti, nemzetközi politikánk-

kal mindenképpen a haladást és a béke érdekét kívánjuk szolgálni. Ezért mi a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés országaival, a szocialista országokkal nagyon erős szolidaritásban dolgozunk és lépünk fel a külpolitika területén is. Szolidárisak vagyunk a vietnami néppel, az imperialistaellenes közel-keleti arab népekkel, szintúgy a most provokált Korea népével és kormányával. Ellenezzük és elítéljük az imperialista agressziókat.

Célunk és törekvésünk az, hogy a népek békében éljenek. A népek közötti barátságra törekszünk. A kapitalista országokkal pedig a békés egymás mellett élést kívánjuk. A kommunizmus győzelméhez nem szükséges a háború eszköze, mert a kommunizmus, a társadalmi fejlődés törvényei szerint, a kizsákmányoltak osztályharcának eredményeképpen győzni fog. Ennek megfelelő a mi külpolitikánk is. Támogatunk minden olyan nemzetközi akciót, amely a feszültség csökkentését, a békés egymás mellett élést, általában az országok közeledését, barátságát és együttműködését előmozdítja.

Ezért támogatjuk azt a javaslatot is, amelyet a szovjet kormány most Genfben benyújtott, hogy megfelelő szerződéseket és rendszabályokat dolgozzanak ki az atomfegyverek elterjesztése ellen. Jelentős tömegben tulajdonképpen csak a Szovjetuniónak és az Egyesült Államoknak, kisebb mennyiségben Angliának vannak jelenleg ilyen fegyverei. Ha azonban 20 vagy még több országnak lesz atomfegyvere, akkor természetszerűen növekszik annak veszélye, hogy olyan konfliktus robban ki, amelyben az atomfegyvereket is bevetik. Akkor pedig az emberiség és a civilizáció szörnyű pusztulása következnék be. Természetesen ezzel szembenállunk és küzdünk az ilyen veszély ellen.

Külpolitikánk, akárcsak egész politikánk, elvi politika: marxista elemzésen alapuló, kommunista politika, amely népünk jól felfogott érdekét fejezi ki. Pártunk és népünk nagy történelmi tapasztalata fejeződik ki ebben a politikában. Ennek a politikának alapvető eleme, hogy mind saját népünk, mind más népek sorsáról csak nagy felelősséggel szabad gondolkozni. Ez a szilárd és

állhatatos elvi politika nagy távlatra szól, mert egy nép a saját jövőjét biztosan csak ilyen módon tudja megalapozni.

Magyarország a Szovjetuniónak hűséges barátja és szövetségese. Ez a mi számunkra elvi kérdés, s nem szezoncikk. Ha mi valakinek azt mondjuk, hogy a szövetségese vagyunk, akkor ezt szó szerint vesszük. Mert ha ma barát vagyok, holnap nem, ma szövetséges, holnap ellenkezőleg viselkedem, akkor az ilyen ország szövetsége, barátsága senkinek sem kell, mert az ilyen országra kritikus percekben nem lehet számítani és támaszkodni. Nekünk nagyon jó, megfelel a mi világnézetünknek és népünk érdekének, hogy a Magyar Népköztársaság a Szovjetuniónak, a Varsói Szerződés országainak, s a többi szocialista országnak barátja, jó szövetségese és harcostársa. Ez a barátság és szövetség biztosítja népünk jövőjét.

Régebben sokat emlegették, hogy a több mint ezer éve Európának ebben a részében élő magyar népnek semmiféle rokona sincs a közelben. A szlávok, a németek, a latinok, a törökök és más népek közé ékelődve, itt van ez a szegény kis nép, egyedül, árván. Ami a vér szerinti rokonságot illeti, ez tulajdonképpen igaz, hiszen a magyaroknak csak a finnekkel, az észtekkel és néhány kis néppel van vér szerinti rokonsága. De nemcsak vérrokonság létezik.

Amikor mi úgy fejezzük ki magunkat, hogy testvéri szovjet nép, testvéri vietnami nép, és így tovább, természetesen az értelmes, gondolkozó ember tudja, hogy ez nem vérrokonság, hanem eszmei rokonság, szolidaritás, érdekközösség. Ez igazi testvéri viszony. Tudjuk, hogy a családok, az emberek személyi viszonylatában nem mindig a vér szerinti testvér a legjobb. Igazi, eltéphetetlen testvéri viszony jöhet létre viszont olyan emberek és népek között, akik, illetve amelyek ugyanúgy gondolkoznak és ugyanazokat a nemes célokat követik, vállvetve együtt küzdenek. Ilyen testvéri viszony fűzi a magyar népet a szovjet néphez, a vietnami néphez és más népekhez.

Most, a történelem során először végre elmondhatjuk, hogy a

magyar nép olyan erőkkel szövetséges, amelyeknek egyöntetű, közös vonásuk, hogy a társadalmi haladás élén járnak. Most a haladás élvonalában járó országok a szövetségeseink. Azok a népek, amelyekkel testvériségben élünk és együttműködünk, tudják a Magyar Népköztársaságról, hogy hova tartozik. Mivel mi nyílt, elvi politikát folytatunk, nemcsak azok tudnak velünk számolni, akiknek tetszik, hogy hova tartozunk, de azok is, akiknek ez nem tetszik.

Egyébként elmondhatom, hogy akinek nem tetszik a mi hovatartozásunk, most már az is nagyobb kalapot emel, mint mondjuk 1957-ben, mert tudomásul veszi, hogy bár mindent megpróbált, ami rajta múlott, mégsem tudta megbuktatni a Magyar Népköztársaságot. Ha pedig van Magyar Népköztársaság, akkor számolni kell vele. Az Egyesült Államokra gondolok. Ők is normalizálták velünk a viszonyukat, most tehát ez a dolgok tendenciája. Az Egyesült Államok nagy és fejlett ország, több mint 200 millió lakosa van, a legnagyobb imperialista hatalom. Nemrég azt mondtam az Egyesült Államok egyik diplomatájának beszélgetés közben, hogy ha rajtam múlna, az Egyesült Államokban két órán belül megbuknék a rendszer, s ha magán múlna, nálunk öt percen belül megbuknék a mi rendszerünk. De ez nem rajtam és nem önökön múlik. Akármit csinálunk, az Egyesült Államok megvan és olyan, amilyen, és maguk akármit csinálnak, mi is megvagyunk és megleszünk továbbra is. Bármit tegyenek is az Egyesült Államok imperialistái, nem tudják Magyarországon visszafordítani a történelem kerekét, és nem is fogják, mert most már mindig számolniuk kell a Szovjetunió és a szocialista világrendszer legyőzhetetlen erejével. Ennek tudatában folytatjuk külpolitikánkat, a szocialista országok, más haladó, imperialistaellenes országok, és a haladás összes erőinek tömörítéséért dolgozunk.

Az egységért, az összefogásért, az erők tömörítéséért dolgozunk a kommunista és munkáspártok viszonylatában is. Arra törekszünk, hogy az egész kommunista világmozgalom legyen egysé-

ges. Jelenleg, sajnos, ez inkább cél, mint valóság. A szocialista országok között is vannak nézeteltérések. Ilyen helyzetben kell léteznünk és dolgoznunk. Ha egységesek volnánk, jobb volna, de problémák vannak.

Mi azt tartjuk, hogy a különböző ideológiai kérdésekben megmutatkozó véleménykülönbségeknek nem szabad akadályozniuk, hogy az imperialisták ellen egységesen tudjunk fellépni. Ez a mi véleményünk. Sajnos, ebben sem egyezünk a pekingi véleménnyel. A szocialista forradalom olyan eredményeket hozott, hogy már 14 szocialista ország van. Ez jó, ez hatalmas erő, amire támaszkodni tudunk. Azt se felejtsük el, hogy volt a történelemben olyan helyzet, amikor még csak a Szovjetunióban és Magyarországon volt proletárdiktatúra, a magyar munkásosztály mégis harcolt!

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság külpolitikai irányvonala nemzetközileg széles körben ismert. A mi pozíciónkat mindenki ismeri, tudja, hogy mi mindig egyértelműen beszélünk. Egyfajta, ebből is fakadó bizalom fejeződik ki abban, hogy a testvérpártok úgy határoztak, hogy a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom képviselőinek ismét találkozniuk kellene, és az ezzel kapcsolatos eszmecsere színhelyéül Budapestet javasolták. Ez azt is jelenti, hogy bíznak a mi internacionalista vonalunkban. Mi becsületesen dolgozunk a tanácskozás sikeréért, azért, hogy demokratikusan egyeztessük a véleményünket, és tegyünk valami elhatározó, kezdeményező lépést egy nagy, széles körű nemzetközi találkozó irányába. Mi amellett vagyunk, hogy a haladás fő erői, a kommunista és munkáspártok képezzenek egységes antiimperialista frontot és tömörítsék a haladás egyéb erőit is, mert kell vezető mag; és ma világméretekben a kommunista és munkáspártok kezdeményező szerepét semmi más sem pótolhatja. Vannak különböző progresszív törekvések, vannak haladó országok, de a kommunista és munkáspártoknak, a szocialista országoknak a kezdeményező és élenjáró szerepét

semmi sem helyettesítheti. Mi tehát így nézünk a tanácskozás elé, és becsülettel dolgozunk annak sikeréért. Természetesen ez a részt vevő pártok közös találkozója és közös tanácskozása lesz. A mi pártunk is csak egy párt lesz a többi között, amely kifejti majd a véleményét, képviseli álláspontját. De reánk hárul a házigazda tisztsége és mi azt becsülettel akarjuk betölteni.

Abból, hogy minden párt önálló és minden szocialista ország szuverén, a mi véleményünk szerint nem az következik, hogy ahány párt, annyi felé kell hogy menjen, vagy ahány ország, annyi eltérés legyen. Az önállóság és a szuverenitás azt jelenti, hogy konstruktív eszmecsere keretében egyeztessük tapasztalatainkat, vessük össze nézeteinket, és alakítsunk ki olyan közös törekvést és irányvonalat, amely valamennyiünk érdekének megfelel. Meggyőződésünk szerint ez nemcsak lehetséges, hanem szükséges is; az érdekeket össze lehet és kell egyeztetni. Az önállóság a mi felfogásunk szerint azt jelenti, hogy minden pártnak még felelősebben kell döntenie olyan nagy kérdésekben, amelyek a saját országának sorsára és a saját népének életére kihatnak. Mert az önállóság nagy felelősséget is jelent. Tehát nem központ kell, nem vezérpárt kell, hanem egység, az erők összefogása a marxizmus—leninizmus, a közös kommunista világnézet és szemlélet, az internacionalizmus alapján. Mi ennek az érdekében dolgoztunk eddig is és fogunk dolgozni a jövőben is.

Ezeknek a kérdéseknek az érintésével főleg az volt a szándékom, hogy emlékeztessem önöket bizonyos lényeges törekvéseinkre, és azt kérjem, hogy a jövőben, politikai munkájukban és termelőmunkájukban egyaránt vegyék ezeket figyelembe. Még egyszer szeretném az IKARUS-gyár dolgozóit üdvözölni. Bár sokfelé megfordultunk a gyárban, sajnos, nem tudtam mindenkivel találkozni. Önöket is kérem, legyenek szívesek továbbítani az üdvözletet és a jókívánságot azoknak, akikkel ma nem találkoztunk. És legyenek szívesek, valami módon továbbítsák a hallottakat, s tán még jobb, ha hozzáteszik a saját meggyőződé-

süket és hitüket is, hogy akármilyen is a mechanizmus és akárhogyan reformálják is a gazdaság irányítását: dolgozni kell. Ha viszont rendesen dolgozunk, akkor a reform jobb feltételeket teremt ahhoz, hogy a munka valóban termelékenyebb, hatékonyabb legyen, jobb eredmények szülessenek, többet és igazságosabban tudjunk elosztani, mint eddig.

Ha ki-ki a maga helyén, a Központi Bizottság, a Budapesti Pártbizottság, a Kohó- és Gépipari Minisztérium és az IKARUS-gyár dolgozói a maguk helyén elvégzik azt, ami rájuk tartozik és rájuk vár a feladatokból, akkor boldogulni fogunk. Ha ezek közül valamelyik nem állna helyt a maga posztján, nem végezné el a maga munkáját, akármelyik is lenne az, akkor már nem érhetnénk el jó eredményeket. Én azt gondolom, hogy mindezek között, és ezen belül a Központi Bizottság és az IKARUS-gyár dolgozói között, megvan a szükséges egység, mindnyájan egy célért dolgozunk. Ezt a szellemet, ezt a gondolkodásmódot őrizzék meg, s akkor újabb eredmények lesznek és előre fogunk haladni.

Nemzetközi téren még természetesen sokat kell csatázni. A jelenlegi nemzetközi erőviszonyok olyanok, hogy az imperialisták provokálnak és még fognak provokálni, nekünk pedig küzdenünk kell ellenük. De a világháború kirobbantását eddig is meg lehetett akadályozni és ezután is megakadályozhatjuk, ha megfelelően harcolunk. S mint ahogyan eddig is, úgy ezután is arra törekszünk, hogy népünk békében éljen és építsen, mert nekünk erre van szükségünk. Mi nem akarunk más népektől sem ajándékot, sem mást, csak azt, hogy legyenek meg a munka feltételei, és akkor mi megteremtjük azt, amire népünknek szüksége van. Együttműködve, vállt vállnak vetve együtt dolgozunk és harcolunk azokkal a szövetségeseinkkel, a Szovjetunióval és más szocialista országokkal, amelyekkel eddig is együtt harcoltunk, és amelyeknek a segítségével idáig is eljutottunk. Mindenki nyugodt lélekkel, becsülettel dolgozhat, és meglesznek az eredmények.

Még néhány szót a kommunistákhoz. Én bizonyos években nagyon sokat hajtogattam, hogy becsüljék meg a pártonkívülieket, és nem szoktam emlegetni azt, hogy becsüljék meg a kommunistákat. Ebben engem általában az a szemlélet vezet, hogy sokkal jobb, ha a pártonkívüliek mondják a kommunistákra, hogy azok élenjárnak, áldozatkészek, tiszteletreméltóak, s kövessük őket, mintha mi saját magunk állítanánk ezt magunkról. Nekünk nehéz helyzetben kellett kiérdemelni, hogy a pártnak, a párttagságnak, a kommunista névnek becsülete legyen. Merem állítani, hogy nagy eredmények születtek. Társadalmunk egységes, és ezt annak köszönhetjük, hogy a párt, a társadalom vezető ereje, nagy tekintéllyel és nagy megbecsüléssel rendelkezik a nép körében. A néptömegek valóban bíznak a pártban, követik a pártot. Én azt hiszem, ezt a kommunisták külön-külön is így érzik.

Mi ne magyarázzuk azt, hogy „különleges anyagból vagyunk gyúrva", mert ezzel egymagában nem tudunk más embereket meggyőzni. Mi ugyanabból az anyagból vagyunk gyúrva, mint amiből a munkásosztály, a nép, de mi kommunisták lettünk, kommunista meggyőződésünk és elvünk van. Ez, a kommunista név, a párttagság, bizonyos kötelezettségekkel jár, méghozzá azzal a kötelezettséggel, hogy ehhez méltóan kell élnünk, dolgoznunk. Most gyárban és falun, mindenütt becsülete van a kommunista névnek, és mi erre a becsületre nagyon vigyázzunk. A párthoz való tartozás nem jár többletfizetéssel és semmi hasonlóval. Olyan erkölcsi többlettel jár viszont, amit egyikünk sem adna oda sehány ezer forintért és semmiféle prémiumért. Ez az ember lelkiismeretéhez, az ember arculatához is ad valamit, azonkívül a társadalomnak is ad valamit, ami nélkülözhetetlen a társadalom számára, tudniillik azt, hogy van ilyen erő és vannak ilyen emberek, akiket követni lehet.

Azt kérem önöktől, az IKARUS-gyár minden dolgozójától, hogy munkájukkal és állásfoglalásukkal, tettükkel és szavukkal erősítsék a mi közös ügyünket. Úgy dolgozzanak, hogy eredmé-

nyeikkel gyarapodjék a gyár is és az ország is, és növekedjék a párt becsülete. A párté, amely továbbra is segíteni fogja munkájukat, harcukat és boldogulásukat.

Köszönöm a figyelmüket, a szíves fogadtatást, még egyszer minden jót és sok sikert kívánok.

ÜDVÖZLŐ BESZÉD A KOMMUNISTA ÉS MUNKÁSPÁRTOK BUDAPESTI KONZULTATÍV TALÁLKOZÓJÁN

1968 FEBRUÁR

Kedves elvtársak!

Mindenekelőtt köszönetet mondok az itt képviselt testvérpártoknak, a küldött elvtársaknak személy szerint azért, hogy a meghívást elfogadva eljöttek hozzánk. Hangsúlyozni kívánom, pártunk nagy megtiszteltetésnek tartja, hogy a kezdeményezők e találkozó közvetlen előkészítését reánk bízták, s annak színhelyéül hazánk fővárosát, Budapestet választották. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és tagsága, egész dolgozó népünk nevében szívből üdvözlöm önöket a kommunista és munkáspártok budapesti konzultatív találkozójának megnyitása alkalmából. Jó munkát kívánok mindnyájuknak, s kérem, érezzék jól magukat a Magyar Népköztársaság vendégszerető földjén.

Tisztelt elvtársak!

A nemzetközi közvéleményben nagy figyelmet keltett a 18 kommunista és munkáspárt novemberi közös nyilatkozata, amelyben ezt a konzultatív találkozót kezdeményezték. A figyelem és az érdeklődés azóta csak fokozódott, és most túlzás nélkül mondható, hogy barát és ellenség egyaránt nagy várakozással tekint a találkozóra s annak eredményei elé. Ez teljesen érthető. Ez a várakozás következik egyrészt a világ bonyolult, világos szavakat és cselekvést követelő helyzetéből, másrészt abból a tényből, hogy jelenleg a nemzetközi kommunista mozgalom az emberiség leghatalmasabb politikai és eszmeáramlata, amelynek meghatározó szerepe van az események alakulásában. Har-

madszor, az érdekli az embereket, hogy ez a budapesti konzultatív találkozó mi újat hoz, előrelépés lesz-e a nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősítése, a kommunista és munkáspártok értekezletének összehívása, az imperialisták elleni harc összehangolt akcióprogramja kérdésében.

Az imperialisták, különösképpen az amerikai imperialisták, a nemzetközi jog legelemibb normáit lábbal tiporva, a politikai és gazdasági nyomás eszközeivel beavatkoznak a szuverén államok belügyeibe, fegyveres puccsokat szerveznek a nekik nem tetsző kormányok ellen és háborút robbantanak ki a világ különböző térségeiben. Több mint félmilliós gyarmatosító hadsereggel megszállták Dél-Vietnamot, hadüzenet nélküli háborút folytatnak a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen. Évek óta tömegesen gyilkolják a békés lakosságot, a gyermekeket, a nőket, az öregeket északon és délen egyaránt; a népirtás bűnét követik el az egész vietnami nép ellen. A múlt év nyarán háborút indítottak a független arab országok ellen, napjainkban mind sűrűbben fegyveres provokációkat követnek el a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal szemben. Az imperialisták agresszszív lépései, az úgynevezett helyi háborúk mérhetetlen szenvedést okoznak a népeknek, és szüntelen magukban hordozzák a veszélyt, hogy egy új világháborút zúdítanak az emberiségre.

A megtámadott népek természetesen minden erejükkel ellenállnak, s a szocialista országok és a haladás erői minden módon segítik őket. A hős vietnami nép január—februári hatalmas ellencsapásai mindennél jobban bizonyítják, hogy az imperialisták bármit tesznek, nem tudják elfojtani a népek szabadságtörekvéseit, nem tudják elvenni a népek azon jogát, hogy maguk dönthessenek saját sorsukról; képtelenek a történelem menetének irányát visszájára fordítani. A haladás minden hívének, a békeszerető emberiségnek, ezen belül e harc zászlóvivőinek, a kommunista és munkáspártoknak az eddigieknél is határozottabban kell fellépniük az imperialista agresszióval szemben, és fokozniuk kell a közvetlenül megtámadott népeknek nyújtott

segítséget. Az imperialistaellenes harc hatékonyságát legjobban biztosítja, ezért a legfőbb politikai és erkölcsi feladat: mindent megtenni a haladás összes erőinek egyesítésére, a közös akciók jobb összehangolására.

Az imperialistákkal szemben küzdő erők frontját tovább kell szélesíteni és szilárdítani. Az imperializmus nemzetközi erő, amely országhatárokon átnyúló szövetkezésekkel akarja céljait elérni. Az antiimperialista haladó erőkön belül a legjelentősebb és a legszervezettebb a világ munkássága, amely maga is nemzetközi. A munkásosztály történelmi szerepe és felelőssége azt igényli, hogy az imperialistákkal szembeszegezzük a kommunista és munkáspártok akcióegységét. A nemzetközi kommunista mozgalom létrejöttétől kezdve és jellegénél fogva internacionalista. Ha erőit egyesíti, akkor meg tud birkózni mindazokkal a feladatokkal, amelyek az imperialista agresszorok megfékezéséért, a népek szabadságáért, a társadalmi haladásért folyó történelmi harcban reá hárulnak.

Az imperializmus elleni harcban természetes szövetségesek a kommunisták, a szocialisták, más haladó erők, a legkülönbözőbb politikai és társadalmi áramlatok képviselői, mindazok, akik bármely oknál fogva készek az imperializmus, a monopóliumok diktatúrája, az agresszorok ellen, a szabadságjogok, a haladás, a béke védelmében fellépni. A második világháborúban kialakult fasisztaellenes népmozgalmak, a jelenlegi antiimperialista mozgalom egyaránt bizonyítja: az imperializmus elleni harc abban a mértékben hatásos és győz, amilyen mértékben képes minden imperialistaellenes erőt tömöríteni.

Az imperialistaellenes front kezdeményezésében, kibontakoztatásában minden országban nagy szerepe volt és van a kommunista és munkáspártoknak. Ennek a harcnak az élén személyileg rendszerint a legáldozatkészebb és a legkövetkezetesebb harcosok, a kommunisták járnak, akikre éppen ezért a vezetés tisztessége és minden terhe is hárul. Mindebből következik, hogy ha ma világméretekben napirenden van az imperialistaellenes harc

fokozása, újabb tömegek bevonása ebbe a harcba, az összes haladó erők egyesítése, akkor mindennek elvégzésére csak az alapkérdésekben közös álláspontot valló, akcióegységben fellépő kommunista és munkáspártok képesek.

Az egész világra kiterjedő imperialistaellenes harc fokozásának, új erők bevonásának, az összes haladó erők tömörítésének, az egység megerősítésének helyes útját-módját kidolgozni, úgy, hogy valamennyi kommunista és munkáspárt elképzelésének megfeleljen, az adott viszonyok között nem könnyű, de szükséges és lehetséges.

A kommunista és munkáspártok a föld úgyszólván minden országában és a legkülönbözőbb viszonyok között dolgoznak. A testvérpártok egy része a régi és az új gyarmati függés megsemmisítéséért, népük nemzeti függetlenségének és önálló fejlődésének kivívásáért küzd. Más pártok a monopóliumok diktatúrájának korlátozásáért, megint mások a hatalom kivívásáért küzdenek kapitalista viszonyok között. A kapitalista országokban dolgozó testvérpártok egy része az illegalitás súlyos viszonyai között, más része legálisan dolgozik. A testvérpártok egy része már a szocialista világrendszer szabad országaiban kormányoz, gyakorolja a hatalmat és a szocializmus, illetve a kommunizmus építését szervezi, vezeti.

Ez a sokféleség természetes és a világ jelenlegi állapotát, a nemzetközi helyzet egészének bonyolultságát és sokrétűségét tükrözi. Világmozgalmunk növekvő ereje, a szocialista rendszer országainak szakadatlan fejlődése, az imperializmus elleni harc eredményei arról adnak bizonyságot, hogy pártjaink mind sikeresebben oldják meg a közvetlen feladataikat. Minden országban egyre több ember ismeri fel, hogy a kommunisták a dolgozók jobb létéért, népük biztonságáért, nemzetük felemelkedéséért folytatott küzdelem legjobb harcosai, és a kommunista párt a munkásosztály, a nép hivatott vezető ereje.

Működési területén, hazája viszonyai között minden testvérpárt a marxizmus—leninizmus önálló, alkotó alkalmazására, a

legnagyobb eredményességre törekszik. Munkájának eredménye azonban nem kis mértékben függ a nemzetközi helyzet alakulásától, a nemzetközi kommunista mozgalom fellendülésétől, sikerétől vagy megtorpanásaitól, a szocialista országok általános helyzetétől, eredményeitől. Minden egyes testvérpárt munkájára hat az összes többi testvérpárt munkája, a nemzetközi kommunista mozgalom egysége vagy megosztottsága.

Közvetlen politikai céljaink különbözősége óhatatlanul azzal jár, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom kérdéseit hajlamosak vagyunk saját pártunk napi munkájának alárendelve vizsgálni. Lehet, hogy másoknál is hasonló a helyzet, mi magyarok például azt gondoljuk, hogy Budapesttől számítódnak a világtájak, Észak, Kelet, Dél és Nyugat, azaz számunkra ez a világ közepe. Komolyan szólva, ha mozgalmunk nemzetközi kérdéseit pontosan és reálisan akarjuk megítélni, akkor saját meglátásainkat össze kell vetnünk és egyeztetnünk kell a testvérpártok meglátásaival és véleményével.

A nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista országok együttes ereje növekszik, s mindinkább a világfejlődés meghatározó erejévé válik. Ennek az együttes erőnek hatásfokát azonban csökkenti, s objektíve az imperializmus számára bizonyos manőverezési lehetőséget ad az a körülmény, hogy mozgalmunk jelenleg nem egységes. Komoly elméleti, filozófiai és politikai nézeteltérések jelentkeztek az utóbbi években a nemzetközi kommunista mozgalomban. A testvérpártok körében mindinkább erősödik a törekvés: induljunk ki közös érdekeinkből, tegyünk félre mindenféle nézeteltérést, rendeljünk alá mindent az imperializmus elleni harc érdekeinek. A nemzetközi kommunista mozgalom ezen általános igényét követve, az eddiginél átfogóbb és hatékonyabb akcióegységre kell törekednünk, mert a harcban nem lehet megállni.

Tisztelt elvtársak!

A nemzetközi kommunista mozgalomnak ma nincs központja, s általános az a vélemény, hogy nincs is szükség sem egy, sem

több központra. Az egyes kommunista és munkáspártok ma teljes önállósággal dolgoznak, és ez így lesz ezután is. Közösen megvizsgálandó kérdések, közös feladatok azonban vannak. Van közös világnézetünk, közös elméletünk, a marxizmus—leninizmus, közös elvünk, az internacionalizmus. Közösek az érdekeink, közös az ellenségünk, az imperializmus. Mi tehát a megoldás ebben a helyzetben? Szükséges a kommunista és munkáspártok értekezlete, amelyen a marxizmus—leninizmus fényénél, az internacionalizmus szellemében megvizsgáljuk a helyzetet, megállapítjuk feladatainkat, és a közös érdekű kérdésekben összehangoljuk fellépéseinket.

A demokratikusan előkészített és lefolytatott nemzetközi értekezletek tiszteletben tartják, nem érintik pártjaink önállóságát. A közös tanácskozások következtetéseit összefoglaló közlemények, nyilatkozatok, felhívások és kiáltványok a pártokhoz, az országokhoz és a népekhez szólnak, nem az egyes pártok tagságára kötelező határozatok. Az egyes pártok központi bizottságai maguk hozzák meg a határozatokat, amelyekben közlik, hogy mit tesznek saját munkájukban a közös tanácskozásokról kibocsátott felhívásokban megjelölt célok elérése érdekében. Ez már sok éve kialakult és a testvérpártok által követett gyakorlat. Így volt ez az 1957-es és 1960-as értekezletek, a nyugat-európai pártok bécsi értekezlete, az európai pártok Karlovy Vary-i értekezlete és más, a közelmúlt években volt több közös értekezlet esetében. Nyilván így lesz ezután is.

A testvérpártok nemzetközi értekezletén folytatott elvtársi eszmecserében, szabad demokratikus vita keretében és csak közösen alakíthatjuk ki korunk központi és legfontosabb kérdéseire a helyes marxista—leninista választ. A nemzetközi kommunista mozgalom hatalmas megnövekedésének és kiterjedésének mai körülményei között egyetlen testvérpárt sem vállalja és nem is vállalhatja magára, hogy a világhelyzetet egyedül értékelje, s egyedül állapítsa meg, mi az összes kommunista és munkáspárt feladata a nemzetközi helyzet általános kérdéseiben.

Egyetlen párt sem léphet fel azzal az igénnyel, hogy saját véleményét az összes többi párt kötelezően fogadja el. Valamennyi testvérpárt elméleti felismeréseinek és forradalmi tapasztalatainak összessége adja közös elméleti tudásunkat, fejlesztheti tovább elméletünket, a marxizmus—leninizmust. A közös tanácskozáson történő eszmecsere erősíti egységünket, növeli a nemzetközi kommunista mozgalom politikai súlyát, segíti az összes haladó erő akcióegységének megteremtésére irányuló erőfeszítéseket.

Kedves elvtársak!

Az elmondottakkal a magam részéről a találkozó nagy jelentőségét, a megvizsgálandó kérdések nagy fontosságát kívántam hangsúlyozni. Meggyőződésem, hogy a budapesti konzultatív találkozó közelebb visz bennünket a kommunista és munkáspártok nemzetközi értekezletéhez és hozzájárul egységünk erősítéséhez. Ha megvan közöttünk az elvi egyetértés a célt illetően, megtaláljuk a célhoz vezető utat, a megfelelő formákat, hogy egyetértésünket a világ tudtára adjuk, s mozgósítsuk a tömegeket a harcra a jó ügy érdekében.

A magyar kommunisták, egész népünk, a világ kommunistáival együtt azt kívánják, hogy egyesítse erejét valamennyi kommunista és munkáspárt. A kapitalista világ kizsákmányoltjai és elnyomottai, Vietnam harcoló népe, a szocialista országok dolgozói, a világ minden haladó embere azt várja pártjainktól: fogjunk össze minden haladó erővel és egységben mérjünk újabb csapásokat a nemzetközi imperializmusra, a haladás és a béke ellenségeire.

Sok sikert kívánok munkájukhoz!

Köszönöm a figyelmüket.

Népszabadság, 1968. február 27.

FELSZÓLALÁS
A HAZAFIAS NÉPFRONT
IV. KONGRESSZUSÁN

1968 ÁPRILIS

Tisztelt kongresszus! Elvtársak! Barátaim!

A népfrontmozgalom hazánkban egyesíti a szocializmus és a béke alapvető céljaiban egyetértő különböző világnézetű embereket. Ezért joggal mondhatjuk, hogy a Hazafias Népfront IV. kongresszusa belpolitikai életünk jelentős eseménye, munkájának eredményessége népünk, egész társadalmunk érdeke. Az elhangzott elnöki megnyitó, az országos tanács átfogó beszámolója és javaslatai, a szocialista demokrácia, a gazdaságirányítás reformja, a szocialista hazafiság és az ifjúság nagy kérdéseivel foglalkozó értékes bizottsági anyagok jó alapot nyújtanak az érdemi tárgyaláshoz. Erre gondolva, mindenekelőtt tisztelettel köszöntöm a kongresszus elnökségét, küldötteit, külföldi vendégeit, minden részvevőjét és sikeres munkát kívánok mindnyájuknak a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében.

Kedves elvtársak!

Mi, kommunisták, tudjuk, hogy a párt és a népfront munkája kezdettől fogva egymásba kapcsolódott, így van ez jelenleg is, és úgy véljük, elválaszthatatlan lesz a jövőben is egymástól. A párt a szocializmus, a kommunizmus megvalósításáért küzd, annak tudatában, hogy a dolgozók osztály nélküli, szabad társadalmának megteremtése az egész nép érdeke, és csak az egész nép közös műveként jöhet létre.

Történelmi feladatunk eredményes megoldása a dolgozó osztályok, a munkásság, a parasztság, az értelmiség, a kispolgárság összefogását, a kommunisták és a pártonkívüliek, a materialisták

és a hivők együttműködését igényli az alapvetően közös érdekek és célok alapján. Mindebből következik a párt belpolitikájának lényege, a szocialista demokrácia állandó fejlesztésére törekvés, a szocializmus megvalósítását célzó szövetségi politika, a nemzet minden alkotó erejének összefogása és egységének megteremtése. A párt belpolitikájának ezt a leglényegesebb és legállandóbb elemét a köznyelv, más szóval és igen helyesen, népfrontpolitikának nevezi.

Hazánkban a párt ma vitathatatlanul a társadalom vezető ereje és befolyása döntő módon érvényesül az ideológia, a politika, az államélet, a gazdasági és kulturális tevékenység minden fő területén. A történelmi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a marxista—leninista párt vezető szerepe nélkülözhetetlen, szükséges a szocializmus építésének egész időszakában, a kommunizmus megvalósulásáig. Ennek hangsúlyozásakor utalnom kell arra is, hogy pártunk kongresszusain és mindennapi munkájában egyaránt kifejezésre juttatja, hogy a vezető szerepet nem uralkodásként, hanem történelmi küldetésből adódó feladatként, a munkásosztály, a nép érdekeinek szolgálataként fogja fel.

A párt vezető szerepét úgy értelmezi és valósítja meg, hogy az feltételezi és igényli az állami és társadalmi szervezetek önálló, felelős és rendeltetésszerű működését. A párt igényli a szocialista célt elfogadó és támogató összes társadalmi erők és tényezők cselekvő részvételét a közügyekben. Gondolom, az elmúlt évtized tapasztalatai mindenki számára meggyőzően megmutatták, hogy mi, kommunisták, a szocializmus építésében velünk együtt haladókat nem ideig-óráig szükségesnek tekinthető, megtűrt társutasoknak, hanem egyenrangú szövetségeseinknek tekintjük. Szövetségeseinket tiszteljük, segítségüket a mindennapi munkában nagyra értékeljük, a jövőt illetően pedig azt tartjuk, hogy mi együtt építjük a közös hazát, amelyben a szocializmus minden építőjének egyformán, minden megkülönböztetés nélkül és egyenlő joggal lesz helye.

A párt közvetlen szerepéről még egy-két dolgot kívánok szóvá

tenni. Az elmélet és minden politika próbája a gyakorlat, s csak az élet igazolhatja helyességét. A Magyar Szocialista Munkáspárt immár 12 esztendeje hirdet és realizál egy töretlen vonalú politikát. A párt politikája egyértelmű és nyílt, annak programtételeit a népfront minden aktivistája, országunk egész politikai közvéleménye jól ismeri. Politikánkban a szó és a tett egybeesik, amit a párt meghirdetett, azt cselekedte mindenkor a valóságban is. Meggyőződésünk szerint a párt politikájának helyességét a gyakorlat, az élet igazolta és a tömegek saját és közvetlen tapasztalatai alapján nyerte el és bírja munkásosztályunk, egész népünk bizalmát és támogatását.

Az összes hazai tapasztalatok és a legújabb nemzetközi események és tapasztalatok figyelembevételével, a Központi Bizottság nevében ma megismételhetem, megerősíthetem azt, amit pártunk IX. kongresszusa másfél évvel ezelőtt leszögezett: pártunk politikájának fő irányvonalán nem változtatunk.

Fő feladatunknak e politika még hatékonyabb és jobb gyakorlati megvalósítását tartjuk. Nagy megelégedéssel tölt el, hogy a Hazafias Népfront Országos Tanácsának ide vonatkozó következtetése, amelyet tegnap Erdei Ferenc elvtárs ismertetett, ezzel a megállapítással teljesen egybeesik. Meggyőződésem, hogy politikai fő irányvonalunk megtartása és következetes folytatása népünk érdekeivel és kívánságaival találkozik. Bízom abban, hogy a Hazafias Népfront most tanácskozó IV. kongresszusa ugyancsak jóváhagyja és támogatja ezt a politikai törekvésünket.

Fő irányvonalunk megtartását nem értelmezzük semmiféle babérokon való megpihenésnek, vagy politikánk megmerevedésének. Mi a marxizmus—leninizmust nem kezelhetjük dogmák gyűjteményeként, hanem a cselekvés iránytűjeként. Pártunk az elmúlt évtizedben mindig napirendre tűzte forradalmi fejlődésünk legfontosabb időszerű kérdéseit, s azok megoldására hívta fel társadalmunkat. Így volt ez a maga idején a hatalom megvédésével és megerősítésével, a mezőgazdaság szocialista átszervezésével, a közoktatással, ma a szocialista demokrácia tovább-

fejlesztésével, a gazdaságirányítás reformjával, és így lesz ez a jövőben is.

Elvtársak! Barátaim!

A párt megjelölheti a követendő irányt, eszmeileg és politikailag vezetheti és irányíthatja a társadalmi folyamatokat, de a politika általános megvalósítása, a nép, a nemzet egyetemes érdekeinek hatásos szolgálata, a nagy országos feladatok sikeres megoldása a társadalom összes erőinek cselekvő fellépését kívánja. Ennek mozgósításában viszont a népfrontmozgalomnak van sajátos és nélkülözhetetlen szerepe.

A szocialista országok gyakorlata jól mutatja, hogy forradalmunknak vannak nemzetközileg azonos, lényeges vonásai, mint a termelési eszközök köztulajdona, a volt kizsákmányoló osztályok felszámolása, a munkásosztály forradalmi pártjának vezető szerepe, és vannak más kérdések, amelyek megoldása az egyes országok, népek adottságainak és sajátosságainak megfelelően különböző. Így nem elvi, hanem gyakorlati kérdés az adott társadalom politikai mechanizmusának kérdése, így s ennek megfelelően a szocialista országok egy részében egy politikai párt működik, más szocialista országokban többpártrendszer van.

Nálunk történelmileg úgy alakult, hogy egy politikai párt, a munkásosztály forradalmi pártja működik. Ugyanakkor társadalmunkban a kizsákmányolás felszámolásával megszűntek ugyan a kibékíthetetlen osztályellentétek, de nem szűnt meg minden ellentmondás, mert időleges és feloldható érdeköszetűzés még dolgozó osztályok között is adódik. Az egyes dolgozó osztályoknak a termelésben, a társadalmon belüli helyzete nem pontosan azonos és ez az osztály szemléletében tömegméretekben tükröződik. Még az egyes dolgozó osztályok is egyénileg különböző politikai fejlettségű és világnézetű emberekből állnak társadalmunk jelenlegi, átmeneti állapotában. A jelenlegi viszonyok között a forradalom fejlődési ütemének meghatározása, az egyes dolgozó osztályok érdekeinek egyeztetése, az állampolgárok összességét képviselő országgyűlés, a tanácsok, az állami végrehajtó

szervek megfelelő személyi összetételének és működésének biztosítása állandó és ismétlődő politikai feladat.

A párt különböző szervei természetesen foglalkoznak ezekkel az egész társadalmunkat érintő kérdésekkel, de éppen általános vonatkozásaik miatt a párt ezek eldöntését és megoldását egyedül nem veheti és nem veszi magára. A céljainkhoz vezető utak, az egyes kérdések megoldásához alkalmas módszerek megkeresését és kidolgozását a párt egyedül ugyancsak nem vállalhatja. Ahhoz, hogy az egyes kérdésekben különböző véleményen levő emberek közös fellépését az alapvetően közös érdekű kérdésekben elérjük, a pártnak saját álláspontját felvilágosítással, érveléssel és meggyőzéssel, azaz politikai eszközökkel kell biztosítania. Mindezekből általában és külön abból következően, hogy nálunk nincs többpártrendszer, társadalmunk politikai rendszerének különösen fontos és nélkülözhetetlen része a Hazafias Népfront, amelyre pártunk teljes mértékben számít az állami, társadalmi, politikai kérdések megoldásánál.

Amikor pártunk a kongresszusi irányelveket, az egész társadalmat érintő kezdeményezéseit, a munka menetében a napi politikai kérdéseket rendszeresen véleményezteti a népfront különböző szerveivel, akkor legközelebbi szövetségeseivel vitatja meg, egyezteti, gyakran közösen alakítja ki elhatározásait és lépéseit. Ez szocialista demokráciánk érvényesülése, a döntések és elhatározások helyességének egyik biztosítéka, ezért pártunk ezt a gyakorlatot a jövőben is folytatni és fejleszteni fogja.

Időnként egyeseknél felmerül a kérdés: milyenek a kilátások a Hazafias Népfront munkájának jövőjét illetően. Már szóltam arról, véleményünk szerint a párt vezető szerepe a szocializmus építésének egész időszakában szükséges lesz. Ezt szeretném kiegészíteni azzal, hogy ugyanezen időszakon át, tehát az osztály nélküli társadalom, a kommunizmus felépítéséig szükség lesz a dolgozó osztályok szövetségét biztosító politikára, a kommunisták és pártonkívüliek közös társadalmi fellépésére, ezért nyilvánvalóan szükség lesz a Hazafias Népfrontra, annak munkájára is.

Tisztelt kongresszus! Küldött elvtársak!

Itt most számvetés történik az eltelt négy év alatt végzett munkáról. Véleményem szerint az országos tanács beszámolója hűen adott számot a végzett munkáról, az elért eredményekről. Szerintem a népfront végzett munkáját, a munka tényleges hatását külön kimutatni nyilván lehetetlen. Az ország, társadalmunk fejlődését nagyon sok területen számszerűen is ki lehet mutatni, s az adatok jelentős fejlődésről beszélnek. Gondolom, bárki, aki felméri az ország jelenlegi kedvező politikai helyzetét, társadalmunk egészséges légkörét, a gazdasági és a kulturális építésben, az életszínvonal emelésében elért eredményeket, az valójában a népfrontmunka eredményeiről is szól, amelyek hatékonyan hozzájárultak fejlődésünkhöz. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága elismeri és értékeli a végzett munkát. Köszönetet mondok a Hazafias Népfront tisztségviselőinek, mindazon elvtársaknak, párton kívüli barátainknak, akik a népfrontmozgalom keretében pártunk politikáját támogatják, s odaadó, eredményes munkát végeztek az elmúlt négy év alatt a szocializmus, a nép, a haza javára.

Az országos tanács beszámolójában, szerintem helyesen, átfogóan érintették a népfrontmozgalom történetét, a megtett út tapasztalatait. Erről szólva, aligha vitathatja bárki, hogy munkásosztályunk, népünk történelmének új korszakába lépett, amikor a Szovjetunió felszabadító harcát követő időben, kivívta hatalmát, majd élvezve a haladás nemzetközi erőinek szolidaritását és támogatását, súlyos harcban megvédte azt. A közelmúlt években befejeztük a szocializmus alapjainak lerakását, nagyarányú fejlődést értünk el a népgazdaság, a közoktatás, a kultúra, az egészségügy fejlesztésében, az életszínvonal emelésében.

Azt is tudja mindenki, a fejlődés nem volt töretlen, az új társadalomért folyó harcban nagy győzelmeket értünk el, de közben súlyos kudarcokat is elszenvedtünk. Nincs okunk, se jogunk, se szándékunk kérkedni. De számvetés idején jogunk, sőt kötelességünk tudni és tudtul adni, volt-e értelme az áldozatoknak, a

munkának, a harcnak. Ilyenkor a párt és a népfronteszme egyszerű közkatonáit, a dolgozó milliók erőfeszítéseit tisztelve, szólnunk kell arról, hogy az elmúlt években állhatatos harccal és munkával helyreállítottuk pártunk, államunk, népünk becsületét itthon és a nagyvilágban is. A Magyar Népköztársaság szilárdan áll a lábán, népünk nyugodtan, megfontoltan halad előre a szocialista építés maga választotta útján. Az imperialistáknak tetsző „szenzáció" már jó ideje nincs, és nem is lesz hazánkban.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A szocialista társadalom felépítése nem kevésbé forradalmi feladat, mint a hatalom kivívása volt, nem is könnyebb annál, sőt sok tekintetben bonyolultabb. A szocialista társadalom felépítése pártunk, népünk számára új feladat, amelynek megoldása közben sokszor váratlan, addig nem ismert kérdésekkel kerülünk szembe. Ezen az úton járva a párt marxista—leninista vezetése, a társadalom összes aktív politikai ereje, a tömegek mindennapi támogatása egyaránt nélkülözhetetlen.

A magyar nép a felszabadulás után, a népi hatalom megteremtésével, a szocialista forradalom győzelemre vitelével a világfejlődés élvonalába került. A szocialista építőmunka eredményeivel, a népgazdaság, a kultúra fejlesztésével évszázados mulasztást hozott be és sok tekintetben utolért és meg is előzött nagy és gazdag kapitalista országokat. Eredményeinket, ha a múlthoz mérjük, valóban büszkén emlegetjük, mégsem kielégítőek, ha megnövekedett igényeinkhez és a szükségletekhez mérjük őket.

A legkülönbözőbb kérdéseket kell napirendre tűznünk, mert a társadalom életének úgyszólván minden területén egyidejűleg kell előrehaladnunk. A termelékenység növelése, s általában a hatékonyabb gazdasági munka, a tudományos munka, a technika, a szakképzettség és a műveltség, a kultúra területén kell előbbre lépnünk, annak érdekében, hogy az életszínvonalat is magasabb szintre emelhessük. A szocialista társadalmat felépíteni nem lehet, de még az anyagi javak termelése területén sem lehet előbbre jutni, ha nem növeljük társadalmunk politikai és erkölcsi

erőit. Fejlesztenünk kell rendszerünk demokratizmusát, a közösségi gondolkodást, növelni kell a szocialista tudat és erkölcs elterjedését, hatóerejét.

A szocialista építés hatalmas feladataihoz szükséges erőink és lehetőségeink is növekedtek, azonban meg kell tanulnunk jobban kihasználni azokat. Biztos támaszunk bonyolult feladataink megoldásában forradalmi elméletünk, a párt, a munkásosztály, a nép történelmi tapasztalata, rendszerünk szilárdsága, a milliós tömegek alkotó ereje, nemzetközi osztálytestvéreink szolidaritása. Elhamarkodott vagy ötletszerű változásoknak nincs helye a mi életünkben, a szocialista építés megfelelő ütemét, átgondolt menetét kell biztosítanunk. Társadalmunk fejlődésére nézve, a szektás-dogmatikus merevség éppen olyan veszélyes, mint a marxista osztályálláspontot feladó liberalizmus. A fejlődésben megállni éppoly megengedhetetlen, mint valamilyen kalandor előreugrás. Pártunk, a Hazafias Népfront, társadalmunk sorrarendre napirendre tűzi fejlődésünk időszerű kérdéseit, és kimunkálja azok megoldásának elveit, megfelelő útját, módját.

Tisztelt elvtársak!

Azok közül az időszerű kérdések közül, amelyek ma foglalkoztatják közvéleményünket, s természetesen itt a népfront kongresszusán is napirenden vannak, szólni kívánok a szocialista hazafiság kérdéséről.

Amióta népünk felszabadult, sorsát saját kezébe vette és otthont lelt hazájában, a hazafiság új értelmet és új erőt nyert, erősödött. Érthető, hogy társadalmunk ideológiai intézményei és politikai fórumai sokat és sokoldalúan foglalkoznak a hazafiság kérdésével. Úgy vélem, a Hazafias Népfront által létrehozott társadalmi bizottság egy alapos és jó okmányt dolgozott ki a további munka számára a szocialista hazafiság kérdéséről.

A hazafiság fogalma és eszmei tartalma koronként természetesen változik, fejlődik. A régi magyar uralkodó osztályok más népek megvetésével és gyűlöletével párosult nacionalizmusát egy egész világ választja el a népünk gondolkodásában napjainkban

meggyökerezett és erősödő, más népek megbecsülésével és az internacionalizmussal párosult szocialista hazafiságtól. A leglényegesebb elvi kérdés tisztázásával nemcsak a kommunisták, a szocializmussal rokonszenvező hazafiak foglalkoznak napjainkban, ezt tették már eleink, előttünk jártak más, messze tekintő, igaz hazafiak is. Példaként emlékeztetek arra, amit a nagy forradalmár költő, Ady írt a hazafiságról több mint egy fél évszázaddal ezelőtt: „A nacionalizmus nem hazafiság... Aki ellensége a haladásnak, a jobbra törésnek, az emberi szellem feltétlen szabadságának, hazaáruló, ha örökösen nem tesz is egyebet, mint a nemzeti himnuszt énekli."

Abból a nacionalista „hazafiságból", amely a nemzeti himnuszt énekelve tiporta a haladás erőit, népünk eleget látott a horthysta ellenforradalom negyedszázada alatt, a hatalomért folytatott harc időszakában, 1945—1948 között, sőt, rövid néhány napig 1956-ban is. Viszont az Ady tiszta hazafiságához, népünk nemzeti érzelmeihez és életérdekeihez kapcsolódó mai hazafiságot fejezi ki helyesen, s a dolog lényegéről szól a népfront okmánya, amikor azt mondja: „Hivatását hazánk csak úgy teljesítheti, ha korszerűen fejlett szocialista országgá, népünk pedig fejlett szocialista nemzetté válik. Ez nagy, történelmi feladata nemzetünknek, s hogy a jelen és jövő nemzedékek milyen ütemben és eredménnyel tesznek neki eleget, nem utolsósorban népünk szocialista öntudatától, szocialista hazafiságától függ."

A szocialista hazafiság kérdése közéletünk legnagyobb kérdéseinek egyike, jó, hogy a Hazafias Népfront is munkája középpontjába állítja. Nincs módomban e felszólalás keretében a szocialista hazafiság kérdését részletesen tárgyalni, mindössze arra kívánnék utalni, hogy ez az eszme is, mint minden nagy eszme, vallóitól mindenekelőtt az eszmének megfelelő helytállást és tetteket kíván.

A haza kötelessége, hogy gondoskodjon fiairól, államunk polgárainak munkát, kenyeret, művelődési lehetőséget, jogot, szabadságot és védelmet biztosítson. A Magyar Népköztársaság az

egész népet, a milliókat illetően, e kötelezettségének erejéhez mérten híven eleget tett eddig is és eleget fog tenni a jövőben is. A pártnak, kormányunknak, a Hazafias Népfrontnak, minden társadalmi szervezetünknek állandó feladata a nép és az egyes állampolgárok jogai fölötti őrködés, a dolgozók emberi életéről való gondoskodás. Ugyanakkor elengedhetetlen, hogy az egyes állampolgárok viszonya a hazához fenntartás és feltétel nélküli, igaz hazafiság legyen.

A mindennapi életben az egyes embereknek lehetnek és vannak is problémáik keresettel, előmenetellel, lakással, egyetemi felvétellel és sokféle más kérdéssel kapcsolatban. De nekünk, bármilyen is egyéni helyzetünk, sorsunk, csak ez az egy hazánk van, a Magyar Népköztársaság, s ha a haza iránti kötelesség teljesítéséről van szó, akkor alku nincs, csak egyetlen erkölcsi parancs van, a kötelesség becsületes teljesítése. Ez a hazafiság. Ha így viszonyul a hazához mindenki, kicsi és nagy, öreg és fiatal, a haza még erősebb lesz, mindinkább olyan, amilyennek az igaz hazafiak mindig is szerették volna látni.

Barátaim! Néhány szót az ifjúság kérdéséről, amelynek mindenki, akinek fontos a nép, az ország jövője, mindig is nagy fontosságot tulajdonított. Mi, marxisták, a társadalmat nem tagoljuk korosztály szerint és nem ismerünk semmiféle kibékíthetetlen ellentétet öregek és fiatalok között. Minden életkornak megvannak a maga sajátosságai és problémái, amelyek megoldásához a társadalomnak megfelelő intézkedésekkel és intézményekkel segítséget kell nyújtani, mint ahogy ez nálunk lehetőségeinkhez mérten történik is. A kérdés helyes egyéni megközelítéséhez a magam részéről mindig és mindenkinek ajánlom annak tudomásulvételét, hogy az életkor változó állapot, nem egyéni elhatározástól függ, az ifjúság és az öregség önmagában nem érdem és nem bűn. Mi az embereket, életkoruktól függetlenül, munkájuk és magatartásuk alapján ítéljük meg.

A népfrontmozgalom sokat tehet annak érdekében, hogy az ifjúság kérdéseivel társadalmunk mindenkor megfelelően foglal-

kozzon, hogy a nevelő munka javuljon, hogy a lehető legjobban készülhessen fel ifjúságunk a reá váró nagy feladatok megoldására.

A mi nemzedékünk tagjai a kapitalista rendszer embertelen körülményei között, a mai fiatalok már az épülő szocializmus körülményei között serdültek fel. A fiatalok mindent adottnak és természetesnek vesznek, amit az idősebb nemzedék harcban vívott ki, és nehéz körülmények között végzett áldozatos munkával épített fel. Emiatt az idősebb nemzedék szocialista vívmányainkat, a múlthoz hasonlítva és a megtett útra gondolva, általában nagyra értékeli, a fiatalok viszont türelmetlenebbek a meglevő hibákkal és a kérdések megoldását gátló akadályokkal szemben. Ez a türelmetlenség önmagában nem hiba, természetes, amennyiben olyan hajtóerőként jelentkezik, amely szocialista céljainkat szolgáló alkotó tevékenységre serkenti a fiatalokat.

Társadalmi szervezeteink majd mindegyike foglalkozik az ifjúság kérdésével, de a Kommunista Ifjúsági Szövetségen kívül talán a Hazafias Népfront tehet a legtöbbet, a pedagógusok és a szülők mellett a fiatalokkal való egyéni foglalkozás, a közéleti munkába való bevonásuk terén. A haza szeretetére, a szocialista eszmék és erkölcsi normák tiszteletére, befogadására és ápolására neveljük az ifjúságot. Ezen túl ne illúziókra, hanem a realitásra neveljünk. Ne mondjuk azt, hogy most már minden kész és számukra az út sima. Magasztos céljaink elérése, eszméink teljesebb megvalósulása még nemzedékek harcát és munkáját követeli meg és ennek megfelelően kell a fiatalokkal beszélni.

Fiatalságunk nagy többsége tanul, dolgozik, részt vesz munkánkban, harcunkban. Harcra, munkára, helytállásra, igaz emberi életre, és ha szükséges, hősi helytállásra kell nevelnünk ifjúságunkat, mert eszméink teljes hazai, és világméretekben is szükségszerű győzelme sokat kívánt és kíván ma is a felnőtt nemzedéktől, de nem kevesebbet kíván a mai magyar ifjúságtól a jövőben.

Kedves elvtársak! Barátaim!

A kapitalista rendszer megdöntése hazánkban megszüntette a régi uralkodó tőkés és földesúri osztályokat, amelyek többek között kisajátították maguknak a nemzet fogalmát, jogait is. Nemzetté vált nálunk a nép, amely hatalmon van és a szó jó értelmében politikus nemzetté vált. Közvéleményünket behatóan foglalkoztatják társadalmunk eleven és nagy kérdései, az utóbbi időben például különösen gazdaságirányítási rendszerünk reformja. Ma azonban nem kívánok foglalkozni már belpolitikai kérdésekkel. Mindössze annyit szeretnék még ezzel összefüggésben leszögezni, hogy belső helyzetünk szilárd, kiegyensúlyozott, és idehaza, az országban megfelelő feltételekkel rendelkezünk szocialista építőmunkánk soron levő feladatainak megfelelő megoldásához. Felszólalásom befejező részében hazai közvéleményünket foglalkoztató nemzetközi kérdésekkel kívánok foglalkozni.

Nyugtalan és átalakulóban levő világunkban hatalmas küzdelem folyik a népek és nemzetek szabadságáért és függetlenségéért, a társadalmi haladásért, a békéért küzdő erők és a reakciós erők között, amelyek kizsákmányoló és imperialista rendszerüket, hatalmukat és befolyási övezetüket védik. A Magyar Népköztársaság egész politikáját, így külpolitikáját is meghatározza a béke és szocializmus, amely népünk alapvető céljait fejezi ki. A béke és szocializmus céljait szolgáló külpolitikánk mindenki előtt ismert. Ez határozza meg, hogy nemzetközileg mely országok a szövetségeseink, barátaink, kik az ellenfeleink.

A népek, közöttük a magyar nép, szabadságát, függetlenségét, vívmányait és békéjét a nemzetközi imperializmus veszélyezteti. A világimperializmus tartós politikai válságban van. Ezt mélyíti a pénzügyi válság, a dollár és a font ingatagsága, bizonytalan helyzete.

Az imperializmus válságát és hanyatlását mutatják kalandor háborúi, régebben Koreában, most Vietnamban, legutóbb a közel-keleti agresszió. Az imperialisták fegyveres puccsokkal

juttatnak uralomra őket kiszolgáló, a néptől idegen klikkeket, mint legutóbb tették például Görögországban. Az imperialista rendszer mély válságát bizonyítja, hogy a polgári demokrácia egykor klasszikus és nagy országaiban is, militarista-nagytőkés csoportok kezébe kerül egyre inkább a hatalom, a politikai nézeteltérések megoldásának eszközévé a távcsöves puska és a revolver lépett elő. Kennedyt, az Egyesült Államok elnökét, a közelmúltban Martin Luther Kinget, a Nobel-díjas lelkészt, s azóta újabb 46 négert Amerikában ugyanúgy, mint Dutschkét, a nyugat-berlini szocialista ifjúsági vezetőt, a nyílt utcán terítették le lövöldöző gyilkosok. Ez a helyzet, amelyben az imperialista tőke, még a demokráciával álcázott saját országaiban is pénzzel, fegyverrel, terrorral és orgyilkosokkal tudja csak fenntartani népellenes hatalmát, ez a helyzet nagyfokú éberségre készteti a népeket.

Az amerikai imperializmus jelenlegi arculatával kapcsolatban hadd idézzem az egyik amerikai katedrára meghívott német értelmiségi néhány sorát, amely több nyugati lapban és folyóiratban megjelent. Hans Magnus Enzensberger nyugatnémet író, az amerikai Wesleyan egyetemről való távozásakor, ahol néhány hónapig dolgozott, az egyetem elnökének az alábbiakat írta egy levélben, amelyben megindokolta, miért képtelen tovább dolgozni amerikai egyetemen: „Azt az osztályt, amely az Amerikai Egyesült Államokban uralkodik és a kormányzatot, amely politikáját végrehajtja, a földkerekség legveszélyesebb emberi testületének tartom. Ez az osztály ilyen vagy olyan úton-módon s különböző mértékben, de mindenkire nézve veszélyt jelent, aki nem tartozik hozzá. Hadüzenet nélküli háborút visel több mint egymilliárd ember ellen; fegyverei közt minden megtalálható, a szőnyegbombázástól a meggyőzés legfinomabb módszeréig; célja, hogy megalapozza politikai-gazdasági és katonai uralmát a világ minden más hatalma felett. Halálos ellensége a forradalmi változásnak."

Ehhez az ékesen szóló megnyilatkozáshoz nem kell semmit sem hozzáfűznöm.

Valamennyiünket közelről érint és nap mint nap foglalkoztatja az egész világközvéleményt az amerikai imperialisták bűnös agressziója Vietnam népe ellen. A vietnami nép igazságos, hősi harca, győzelmei kudarcra ítélik az agresszort. Tehetetlensége a hadszíntéren, belső nehézségei, a világközvélemény elítélő magatartása az amerikai kormányt most olyan nyilatkozatra kényszerítette, amelyben tárgyalási készségét hangoztatja.

A nyilatkozatra a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormánya gyors, bátor és helyes választ adott, kifejezve készségét a kapcsolatfelvételre, színvallásra kényszeríti az Egyesült Államok kormányát. Az Egyesült Államok elnöke ismételten úgy nyilatkozott, hogy „bármikor, bárhol" kész a politikai tárgyalások felvételére. Ennek ellenére a tárgyalás színhelyével kapcsolatos huzavona most arra mutat, és jól mutat rá, hogy az amerikai politika változatlanul taktikázó jellegű, kétszínű ebben a kérdésben is. Mi Vietnam harcoló népét kezdettől fogva és mindaddig támogatjuk, amíg az amerikai agresszió véget nem ér. Készek vagyunk a jövőben is erőnkből telő anyagi, haditechnikai, politikai és diplomáciai segítségnyújtásra a vietnami népnek.

A nemzetközi élet másik, állandó feszültséget jelentő tényezője a tavaly nyári izraeli agresszió. A legutóbbi, Jordánia elleni fegyveres támadások ismét bebizonyították, hogy Izrael kormánya agressziós politikáját folytatja, semmibe veszi az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsának határozatát, s tetézi korábbi bűneinek halmazatát. Mi ebben az esetben is a megtámadottak, az arab országok oldalán állunk, az ő ügyüket támogatjuk. Arra törekszünk, hogy az agresszió előtti állapotok visszaállításával a kérdés politikai rendezést nyerjen.

Európában a béke és biztonság megteremtéséhez a szocialista országok és a kontinens haladó erőinek következetes politikája nyomán sok tekintetben kedvezőbbé vált a légkör. Az ezért folyó

munkából mi, magyarok is kivettük és kivesszük részünket. Pártunk részt vett Karlovy Varyban az európai kommunista és munkáspártok tanácskozásán, amelynek témája az európai biztonság megteremtése volt, kormányunk tevékenyen építi, fejleszti számos nyugat-európai országgal kapcsolatait ugyanezen cél érdekében.

Ilyen hasznos kapcsolatbővítésre került sor a magyar miniszterelnök, Fock elvtárs franciaországi látogatása során. Ennek eredményeivel elégedettek vagyunk, a magyar—francia kapcsolatok javulásának és bővülésének örülünk.

A kedvező fejlődés útjában a legnagyobb akadályt továbbra is a nyugatnémet revansizmus és militarizmus képezi, amely önmagában is, az amerikai imperializmus gyámolítottjaként pedig még inkább veszélyt jelent Európa népeinek biztonságára. A Német Szövetségi Köztársaság kormányának egyes tagjai a bizalom hiányát sérelmezik az európai szocialista országok részéről, ugyanakkor semmit sem tesznek, ami bizalmat ébreszthetne.

A Magyar Népköztársaság kormánya, mint eddig is tette, ezután is az európai béke és biztonság megvalósításáért dolgozik.

Kedves elvtársak!

Hazai közvéleményünket — érthetően — erősen foglalkoztatja a szocialista országok kapcsolatainak kérdése, viszonyunk alakulása a többi szocialista országgal, valamint egyes olyan események, amelyek mostanában a szocialista országokban történnek.

A múlt évben örömmel vették az emberek nálunk, hogy nagy barátunkkal, a Szovjetunióval és a Német Demokratikus Köztársasággal új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződéssel erősítettük tovább szövetségünket. Sajnálattal értesült közvéleményünk arról, hogy országunk és a Román Szocialista Köztársaság álláspontja eltért egymástól a német kérdés, majd ezt követően az izraeli agresszió egyes konkrét kérdéseinek megítélésében.

A csehszlovákiai és lengyelországi eseményekkel kapcsolatban

pártunk és közvéleményünk teljes mértékben szolidáris testvérpártjainkkal és őszintén kívánjuk a szocializmus erőinek további megerősödését országaikban.

Ami pártunkat és országunkat illeti, mi egyrészről teljes mértékben tiszteletben tartjuk minden testvérpárt önállóságát, minden szocialista ország szuverenitását. Ugyanakkor a kétoldalú kapcsolatok terén jó viszonyra, együttműködésre törekszünk kivétel nélkül minden kommunista és munkáspárttal, minden szocialista országgal. Szocialista hazafiságunk mély internacionalizmussal párosul. Ezt tartjuk a magyar nép, országunk érdekei legjobb szolgálatának is.

Mi szüntelen a magyar—szovjet barátság, a Varsói Szerződés, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa szervezetén belüli együttműködés erősítésének hívei vagyunk és azon munkálkodunk. Ugyanígy minden eszközzel dolgozunk a világ összes kommunista és munkáspártjai, a haladás minden erejének egyesítéséért, az imperialistaellenes erők akcióegységéért. Mi mindenkor támogatjuk a kommunista pártok, illetve a szocialista országok sokoldalú tanácskozását és a közös fellépést a népek közös ellenségével szemben.

Ez az álláspontunk széles körben ismert, nyilván ezért vannak bizalommal a testvérpártok és határoztak úgy, hogy a kommunista és munkáspártok konzultatív találkozóját Budapesten tartják meg, s hazánk fővárosát jelölték ki a nemzetközi tanácskozás előkészítő bizottságának színhelyéül.

Pártunk, munkásosztályunk, népünk szilárdan kitart a jövőben is az internacionalizmus, a szocialista országok testvériségének, a népek barátságának magasztos elvei mellett.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Tisztelt barátaim!

Mint látnivaló, a nemzetközi helyzet bonyolult. Bár őszintén szólva, ameddig én vissza tudok emlékezni, egyetlen nyugodt esztendőre sem emlékszem. Népünk dolgozzon nyugodtan és állhatatosan, a történelem, a világ előre halad és nem visszafelé.

A szocializmus, a béke erői növekednek, legyőzhetetlenek és minden nehézségen át diadalmaskodni fognak.

Még egyszer szívből köszöntöm pártunk Központi Bizottsága nevében a kongresszus minden részvevőjét. Kérem önöket, érezzék és mondják meg a népfront minden aktív tagjának, a mozgalom minden hívének, hogy közéleti tevékenységük hazánk épülésére, a nemzetközi béke és haladás javára érdemes munka volt, amely gazdag termést hozott eddig is és hoz a jövőben is. A párt, népi államunk, egész társadalmunk számít önökre, mint ahogy a párt is, népünk is támogatja önöket nagyszerű munkájukban. Sok sikert kívánok mindnyájuknak, az egész hazafias népfrontmozgalomnak.

Népszabadság, 1968. április 19.

BESZÉD TALLINBAN BARÁTSÁGI NAGYGYŰLÉSEN

1968 JÚLIUS

Kedves elvtársak, észt barátaink!

Testvéri érzéssel és szándékkal jöttünk a nagy szovjet földre. Küldöttségünk látogatásának célja, hogy közelebbről megismerjük a kommunizmust építő szovjet nép hatalmas alkotómunkájának újabb eredményeit, továbbfejlesszük pártjaink, országaink együttműködését, még erősebbé, még megbonthatatlanabbá tegyük a magyar—szovjet barátságot.

Nagyon örülünk annak, hogy utunk során eljöttünk ide, az önök gyönyörű köztársaságába. A magyar párt- és kormányküldöttség minden tagja nevében szívből megköszönöm Käbin elvtárs baráti szavait, valamint a gyűlés elnökségének és minden részvevőjének, Tallinn város lakosságának azt a meleg, testvéri fogadtatást, amelyben részesítettek bennünket. Átadjuk önöknek, az önök személyében az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság népének a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép forró, testvéri üdvözletét.

Kedves elvtársak! Barátaink!

A magyarok és az észtek egyaránt a finnugor népek családjához tartoznak, népeinket a közös származás, a rokonság szálai és máig élő emlékei is összekapcsolják. Még abban is sok a hasonlóság, ahogy erről Käbin elvtárs szólott, hogy népeink az elmúlt századokban sokáig harcoltak idegen elnyomók ellen, s a közelebbi évtizedekben a magyar és az észt nép öntudatos fiai súlyos és váltakozó sikerű harcot vívtak társadalmi felszabadulásukért, míg végül is győztek, és a szocializmus építésének útjára léptek.

Nálunk van egy eléggé elterjedt szólásmondás arról, hogy az emberek megítélésénél nemcsak az a döntő: honnan jön valaki, hanem az is, hogy hova tart. A finnugor származás révén rokonok vagyunk, ez a múltra utal, arra, honnan jöttünk. Nagyszerű az, hogy ősi kapcsolataink napjainkban új, erős kötelékkel bővültek. Az észt és a magyar nép ma valóban és igazán testvér, mert egy úton jár, vállt vállnak vetve, együtt harcol, mert közös a népeinket vezérlő eszme, közös a cél: a szocializmus, a kommunizmus és a béke.

Hivatalos magyar párt- és kormányküldöttség most először jár itt, de az észt—magyar kapcsolatok már az élet sok területén kibontakoztak és fejlődnek. Pártmunkások, miniszterek, képviselők, tudósok kölcsönös látogatásokat tettek országainkban, kultúrkapcsolataink jelentősek, népeink mindjobban megismerik egymás életét.

Ismerjük az észt munkásosztály, a dolgozó nép hősi harcát, amelyet kommunista pártja vezetésével a szocialista forradalom győzelméért, az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság megteremtéséért vívott. Tudjuk, hogy hősiesen küzdöttek a fasiszta megszállók ellen, a szabadságért. Nagy áldozatokkal járt a köztársaság újjáépítése, hiszen a háború alatt az ipari üzemek 45 százaléka, a lakóházak több mint fele elpusztult.

Önök köztársaságuk iparát, a vegyipart, a gépgyártást, az elektrotechnikai ipart magas színvonalra emelték. Az ország mezőgazdasága kimagasló eredményeket ért el. Tudományos, kulturális, irodalmi életük fejlett, ma öt és félszer annyi egyetemi és főiskolai hallgatójuk van, mint a burzsoá köztársaságban volt. A 10 000 lakosra jutó több mint 28 orvos bizonyítja, hogy az egészségügyi ellátottság tekintetében Észtország egész Európában az élen jár.

A nép hősi harcát, nagyszerű helytállását bizonyítja az Észt Szovjet Szocialista Köztársaságnak adományozott magas kitüntetés, a Lenin-rend is. Engedjék meg, hogy mi is gratuláljunk nagyszerű eredményeikhez, kitüntetésükhöz, és új sikereket

kívánjunk a kommunista építésben testvérünknek, az észt népnek.

Kedves elvtársak, barátaink!

A magyar nép a Szovjetunió népeivel együtt ünnepelte tavaly a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóját. Október eszméi vezették a magyar munkásosztályt is, amikor létrehozta 1919-ben a Magyar Tanácsköztársaságot. Hazánkat a hitlerista iga alól a Szovjetunió szabadította fel, s ennek nyomán született meg nálunk is a munkáshatalom, amely végérvényesen megszabadította népünket a kapitalizmus rabságától. Pártunk, munkásosztályunk forradalmi harca, népünk szorgalmas munkája mellett a Szovjetunió szolidaritásának, állandó és önzetlen támogatásának köszönhetjük, hogy ma a magyar nép szocialista terveinek megvalósításán munkálkodhat és bizakodva tekinthet a jövőbe. Köszönjük a testvéri segítséget!

Pártunk, munkásosztályunk, népünk történelmi múltja ugyancsak küzdelmes volt és sok nehéz csatát kellett megvívni szocialista jelenünkért. A felszabadulást követően munkásosztályunk kivívta, 1956-ban a nemzetközi munkásosztály internacionalista támogatásával, az ellenforradalmi támadással szemben megvédte, s azt követően megszilárdította hatalmát.

Pártunk eszmei és politikai harcban győzte le a dogmatizmust, a revizionizmust, a szocialistaellenes politikai áramlatokat. Államunk a hatalom eszközeivel számolt le azokkal, akik erőszakkal támadtak szocialista rendünk ellen.

Pártunk elvi szilárdsága, munkásosztályunk, népünk politikai harca biztosította, hogy a magyar nép tovább haladjon a szocializmus építésének útján. Az utóbbi 10 évben ipari termelésünk megkétszereződött, mezőgazdaságunk termelése 25 százalékkal növekedett, jelentősen emelkedett a dolgozók életszínvonala, kultúrája és közben sikerrel megoldottuk a mezőgazdaság szocialista átszervezésének nagy feladatát is. Állami és társadalmi rendünk ma szilárd, a dolgozó tömegek öntudatára, bizalmára és hazaszeretetére épül. Pártunk és népünk méltónak bizonyult a

támogatásra, helyreállítottuk a Magyar Népköztársaság becsületét a haladó világ előtt.

Pártunk a marxizmus—leninizmus elveihez hűen, internacionalista szellemben dolgozik, következetes bel- és külpolitikai irányítást biztosítva, forradalmi párthoz méltóan törekszik a fejlődés új kérdéseinek helyes megoldására. Pártunk IX. kongresszusa meghatározta soros tennivalóinkat, amelyek összessége a szocialista társadalom felépítésére irányul.

Ezeknek az új követelményeknek megfelelően ez év elején hazánkban megreformáltuk a gazdaságirányítás rendszerét. Az eddiginél hatékonyabb, tudományosabb és megalapozottabb szocialista tervgazdálkodást igyekszünk kialakítani. Az a célunk a reformmal, hogy a szocializmust minél előbb felépíthessük hazánkban. Az első kedvező eredmények máris érezhetők.

Nagy figyelmet fordítottunk és fordítunk a szocialista demokrácia fejlesztésére; arra törekszünk, hogy társadalmunk minden dolgozó rétegét, hazafias erejét szocialista nemzeti egységbe kovácsoljuk. Ez jutott kifejezésre a Hazafias Népfront közelmúltban megtartott kongresszusán is. Népünk támogatja, helyesli pártunk programját, s a párt eszmei, politikai vezetése érvényesül az ideológia, a politika, az állami élet, a gazdasági és kulturális tevékenység minden területén.

Kedves elvtársak!

A Magyar Népköztársaságnak, a magyar népnek a szocialista tervek valóra váltásához biztonságra és békére van szüksége. Ezért törekszünk őszintén és fáradhatatlanul minden nép és ország viszonylatában a rendezett, normális kapcsolatokra. Külpolitikánk sarkalatos tétele a Szovjetunióhoz fűződő megbonthatatlan barátságunk, a sokoldalú kapcsolatok és testvéri együttműködés szüntelen fejlesztése a szocializmus első országával. Ezt jól kifejezi a múlt év szeptemberében megkötött új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésünk, amelyet híven megtartunk és tartalommal töltünk meg. Az országainkat érintő minden fontos kérdésben tanácskozunk

szovjet barátainkkal, s érdekeinknek megfelelő, egyeztetett álláspont szerint járunk el.

Internacionalista és saját népeink iránti hazafias kötelességünk, hogy erősítsük a szocialista országok kapcsolatait, az összefogással megsokszorozzuk erőnket, mert az imperialisták nem nyugszanak bele a szocializmus térhódításába, pozícióik elvesztésébe. Az ellenforradalmi puccsok szervezésétől kezdve, az ideológiai diverzión át a brutális, agresszív háborúk kirobbantásáig minden fegyvert bevetnek. Csak az vallhatja magát igazi internacionalistának, az vállal valóban felelősséget saját népe és más népek sorsáért, az méltó a megtisztelő kommunista névre, aki mindent elkövet a szocialista országok összefogása, az antiimperialista akcióegység kikovácsolása, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom megbontott egységének helyreállítása érdekében.

A szocialista országok erejét, súlyát, erőfeszítéseinek hatékonyságát növeli, ha egységesen lépnek fel. Azok a kapcsolatok, amelyek a közelmúltban megkötött magyar—szovjet, magyar—NDK, magyar—lengyel vagy a napokban aláírt magyar—csehszlovák szerződésekben megnyilvánulnak, csak a szocialista, a szocializmust építő országok között lehetségesek. Ezek a kapcsolatok az egymás önállóságának tiszteletben tartása, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás és a kölcsönös segítségnyújtás, a proletár internacionalizmus elveire épülnek.

Mi, magyar kommunisták, a nemzetközi élet alapvető kérdéseinek megítélésében a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságával, a szovjet kormánnyal azonos nézeteket vallunk. Együtt érzünk a vietnami néppel és minden lehetséges módon támogatjuk hősi harcát, amelynek kimenetele nem lehet kétséges: a nép győzni fog, az agresszoroknak ki kell takarodniuk abból az országból, ahol semmi keresnivalójuk sincs. Annyi szenvedés és hősi áldozatvállalás után a vietnami nép számára is el fog érkezni a béke, s a nép a legjobb belátása szerint maga fogja alakítani jövendő sorsát.

Meggyőződésünk, hogy az imperialisták által szított küzdelemben az arab népek ügye is győzni fog. A Magyar Népköztársaság kormánya egyetért az ENSZ Biztonsági Tanácsának novemberi határozatával és elítéli Izrael kormányát és a mögötte álló imperialista erőket azért, mert szabotálják e határozat végrehajtását.

A megoldásra váró feladatok közé tartozik az európai biztonság szavatolása. Éberen figyeljük a Német Szövetségi Köztársaság kormányának lépéseit, tetteit, amelyek nyomán a militarista, revansista, újfasiszta erők nagyobb mozgási lehetőséget kapnak, és felemeljük tiltakozó szavunkat e jelenségek ellen. Mi teljes mértékben szolidárisak vagyunk és minden erőnkkel a szocialista országokkal együtt a Német Demokratikus Köztársaság oldalán állunk.

Teljes a nézetazonosság pártjaink között a nemzetközi munkásmozgalom előtt álló feladatok tekintetében is. Közösen valljuk, hogy különös jelentősége van annak, hogy minden párt politikája homlokterébe helyezze az internacionalista kötelékek erősítését. Az előttünk álló feladatok megvalósítása érdekében úgy véljük, soha nem volt nagyobb szükség a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozására, mint most. November 25-én pártunk képviselői is Moszkvában lesznek, a kommunista és munkáspártok tanácskozásán és képviselni fogják az összefogás, az egység, az antiimperialista front gondolatát.

Kedves elvtársak! Észt barátaink!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának és kormányának képviselőivel eddig folytatott tárgyalásaink megelégedésünkre szolgálnak. Hozzájárulnak a népeink közötti kapcsolatok további erősítéséhez, a magyar—szovjet barátság elmélyítéséhez.

Őszintén köszönjük pártunk és a magyar nép iránt tanúsított barátságukat, a szívélyes üdvözleteket, amelyeket küldöttségünk hazavisz magával.

Éljen a Szovjetunió Kommunista Pártja, pártjaink marxista — leninista egysége!

Éljen és virágozzék az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság!

Éljen és erősödjék szüntelen a magyar és a szovjet nép testvéri barátsága!

Népszabadság, 1968. július 2.

BESZÉD MOSZKVÁBAN A SZOVJET—MAGYAR BARÁTSÁGI NAGYGYŰLÉSEN

1968 JÚLIUS

Kedves elvtársak! Kedves szovjet barátaink!

Szívből köszöntöm mai barátsági nagygyűlésünk tisztelt elnökségét, a gyűlés minden részvevőjét. Köszönöm Brezsnyev elvtárs meleg szavait, amelyekkel pártunk tevékenységét, népünk munkáját, országaink őszintén testvéri kapcsolatát méltatta.

Küldöttségünk egy hete tartózkodik a Szovjetunióban. Ez idő alatt élveztük Moszkva vendégszeretetét, ismételten tárgyaltunk a szovjet vezető elvtársakkal közös ügyeinkről, jártunk Volgográdban, tisztelegtünk a sztálingrádi csata hőseinek emléke előtt, ellátogattunk az Észt Szovjet Szocialista Köztársaság fővárosába, Tallinnba. Látogatásunk, tágyalásaink eredményeivel meg vagyunk elégedve, azokat nagyra értékeljük. Rendkívül jólesett nekünk, hogy bármerre jártunk, utunk minden állomásán éreztük a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép megbecsülését, a szovjet nép igaz barátságát.

Mindezért hálásak vagyunk. A Magyar Népköztársaság párt- és kormányküldöttsége minden tagja nevében ismételten köszönetet mondok a Szovjetunió Kommunista Pártjának és kormányának a meghívásért. Köszönjük a szovjet embereknek a baráti fogadtatást, a vendégszeretetet, amellyel körülvettek bennünket. Megragadom az alkalmat és átadom önöknek, Moszkva lakosságának, a kommunizmust építő nagy szovjet népnek a magyar kommunisták, a magyar dolgozó nép forró, elvtársi üdvözletét és testvéri jókívánságait.

Kedves elvtársak!

Küldöttségünk látogatásának célja kapcsolataink bővítése, együttműködésünk kiszélesítése, népeink barátságának további megerősítése volt. Úgy érezzük, hogy célunkat elértük, megbízatásunknak sikerrel eleget tettünk. Ezt nagymértékben megkönnyítette, hogy szovjet partnereinket is ugyanaz a szándék vezette. Munkánkat mindenekelőtt az segítette, hogy egységünk szilárd, a magyar—szovjet barátság megingathatatlan, eszményeink, érdekeink és céljaink közösek. Népeink barátsága töretlenül fejlődik és ma erősebb, mint korábban bármikor volt.

Barátságunk alapjait 50 évvel ezelőtt szovjet részről a halhatatlan Lenin és bolsevik kortársai, részünkről Kun Béla, Szamuely Tibor, az első magyar kommunisták vetették meg. Nemzedékek dolgoztak érte és sokan vérükkel szentelték meg. Barátságunk, amelyet egykor csak a legöntudatosabb, előretekintő vezetők hirdettek, napjainkra országainkban milliók személyes ügyévé vált. Segíti közös céljaink valóra váltását, népeink barátságának elmélyítését, együttműködésünket, hogy a szovjet párt és kormány vezetőihez fűződő személyes kapcsolatainkat a kölcsönös bizalom hatja át. Népünk tiszteletet és mély megbecsülést érez Brezsnyev, Koszigin és Podgornij elvtárs és mindazok iránt, akikre a szovjet párt, az állam és a társadalom vezetésének óriási feladata és felelőssége hárul. Ezt mindenki megérti, aki tudja, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet állam milyen fontos szerepet tölt be az emberiség jelenében és jövőjében.

Amikor küldöttségünk a szovjet nép képviselőivel barátságunk és együttműködésünk fejlesztéséről tárgyal, akkor a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép érdekének, óhajának és akaratának megfelelően cselekszik. Ma tíz- és százezrek dolgoznak együttműködésünk elmélyítésén, a magyar—szovjet barátság a szó teljes értelmében népeink barátsága lett, milliók őrködnek felette és erősítik évről évre.

Elvtársak! Barátaim!

A magyar nép nagy rokonszenvvel figyeli és nagyra értékeli a szovjet emberek nagyszerű és áldozatos munkájának világszerte ismert eredményeit. Küldöttségünk mostani látogatása során újabb, közvetlen, személyes benyomásokat szereztünk a Szovjetunió népgazdaságának gyors ütemű fejlődéséről. Szemmel látható és magával ragadó Moszkva, Volgográd, Tallinn és általában a szovjet városok hatalmas méretű fejlődése. A szovjet tudomány számos ágazata, az űrkutatás, a honvédelmi ipar nemzetközileg élen jár. A legutóbbi hét esztendőben a szovjet ipar termelése 80 százalékkal nőtt, tehát csaknem megkétszereződött. A Szovjetunió lakásépítése oly mértékben növekszik, hogy fejlődési ütemének alig van párja más országokban. A legutóbbi, nagyfontosságú határozatok eredményeképpen egészségesen növekszik a hatalmas szovjet mezőgazdaság termelése.

A legelfogultabb nyugati burzsoá kritikusok is kénytelenek elismerni a Szovjetunió közoktatási rendszerének és egészségügyi szervezetének minden más országot túlszárnyaló színvonalát, a lakosság magas fokú szociális ellátottságát és az életszínvonal rendszeres emelkedését.

Népünk nevében szívből gratulálunk szovjet barátainknak az elért eredményekhez. Mi, magyarok, őszintén kívánjuk, hogy a szovjet nép a párt vezetésével, a XXIII. kongresszus iránymutató határozatainak megvalósításával újabb és újabb sikereket érjen el a kommunista építőmunkában, a szovjet népek nagy családjának javára, a szocialista rendszer dicsőségére.

A világ minden haladó embere megemlékezett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójáról. A magyar nép a testvéri szovjet néppel együtt ünnepelte meg a világ első szocialista államának születését és a fél évszázados út győzelmeit, nagy vívmányait. A szovjet nép hősi harcának és áldozatos munkájának eredményeként a Szovjetunió erős népgazdasággal, fejlett kultúrával, legyőzhetetlen katonai erővel rendelkező hatalommá vált. Bizakodva és reménnyel tekint reá a társadalmi igazságra és

békére vágyó egész emberiség. Száz- és százmilliók kívánják, érjen el további sikereket a nagy szovjet nép, megingathatatlanul haladjon előre a kommunizmus építésének útján.

Elvtársak! Barátaim!

A mi hazánkban, a Magyar Népköztársaságban az emberek magabiztosan, a jövőbe vetett szilárd hittel munkálkodnak a szocialista társadalom teljes felépítésének nagy művén. Tízegynéhány esztendővel ezelőtt, az 1956-os ellenforradalmi felkelés tombolásának napjaiban, nem sokan gondolták volna azt, hogy 1968-ban Magyarország helyzetének legfőbb jellemzője a kiegyensúlyozott és szilárd szocialista viszonyokon alapuló rend és nyugalom lesz. És mégis bekövetkezett. Mindenekelőtt annak köszönhetően, hogy a párt, elnyerve a munkásosztály, a nép támogatását, leszámolt a dogmatizmussal és a revizionizmussal, politikailag elszigetelte és szétverte a burzsoá ellenforradalmi erőket.

A párt a tömegekkel összefogva dolgozik. Szövetségi politikánk szellemében, a közös szocialista cél szolgálatában a Hazafias Népfront-mozgalom átfogja és egységbe tömöríti társadalmunk, a nemzet minden alkotó erejét. Az összefogással népünk nagy eredményeket ért el a munka széles frontján, a haza szocialista átalakításában. A felszabadulás óta a magyar ipar termelése hatszorosára, a legutóbbi 10 év alatt kétszeresére növekedett. Mezőgazdaságunk 10 év alatt, az átszervezés időszakában és azt követően, 25 százalékkal növelte hozamát. Megszilárdítva rendünket, befejeztük a szocialista társadalom alapjainak lerakását és nagy fejlődést értünk el az építőmunka minden területén.

A párt IX. kongresszusa megjelölte a feladatokat, amelyeket a szocialista társadalom építésének jelenlegi szakaszában meg kell oldani. Ez év elején hozzáláttunk a párt kezdeményezésére kidolgozott gazdaságirányítási reform bevezetéséhez, és dolgozunk a harmadik ötéves népgazdasági terv teljesítéséért. A reform célja, hogy a szocialista tervgazdálkodás keretében hatékonyab-

ban dolgozzunk, jobban kihasználjuk a termelőerőket és lendületesebbé tegyük fejlődésünket.

Az 1968-as év első öt hónapjának eredményei azt mutatják, hogy az elgondolások helyesek voltak. Az állami ipar termelése 6 százalékkal, ezen belül a kohászat 7,5 százalékkal, a vegyipar termelése 11,6 százalékkal növekedett, és a többi népgazdasági mutató a terv előirányzatai szerint vagy annál jobban alakult. Szocialista mezőgazdaságunk megszilárdult, fejlődik; a munka a földeken, bár az idén súlyos aszállyal küzdünk, példásan folyik. A tudományok, a közoktatás, a kultúra, a közegészségügy, a dolgozók életszínvonalának fejlődésében megbecsülni való eredményeink vannak.

A Magyar Népköztársaságban a további szocialista fejlődés feltételei adottak. Nem állíthatjuk azt, hogy nincsenek megoldásra váró problémák, gondjaink. Problémáink egy részét a múltból örököltük. A felszabadulást követően a szocialista rendszer két évtizede alatt évszázados elmaradottságot küzdött le népünk, bár még mindig van behoznivalónk. A szocializmus építésében nálunk elkövetett súlyos hibák és az ellenforradalmi felkelés okozta károk is visszavetettek bennünket. Ezeken kívül a fejlődés is sokszor hoz magával új, megoldásra váró és gyakran nehéz kérdéseket.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, mint marxista—leninista forradalmi párt, következetes és egyértelmű politikát folytat. Politikánk több mint egy évtizede töretlen, állandó, de pártunk kötelességének tartja, hogy a társadalmi fejlődést, a helyzetet állandóan elemezze, az élet által felvetett új kérdésekre helyes választ adjon. A hatalom megvédése és megszilárdítása után ily módon tűzte napirendre és oldotta meg, amikor a helyzet erre megérett, a mezőgazdaság szocialista átszervezését, és kezdeményezte most gazdaságirányítási rendszerünk reformját.

Pártunk Központi Bizottsága feladatának tekinti a párt irányító munkájának szüntelen tökéletesítését, az ideológia és a kultúra kérdéseivel való foglalkozást, a pártélet és a közélet

demokratizmusának fejlesztését, mindezt osztálycéljainknak, a szocializmus követelményeinek megfelelően. A mi pártunk harcában nemcsak a kommunistákra, a párt tagságára, hanem az egész népre támaszkodik. Bízunk abban, hogy pártunk, munkásosztályunk, a marxista—leninista elmélet, jelentős forradalmi tapasztalatok birtokában, népünk támogatásával a jövőben is megoldja feladatait, és a Magyar Népköztársaság a haladás nemzetközi erőivel összefogva megy előre a szocializmus útján.

Pártunk, a magyar munkásosztály, népünk, annak idején elsőként követte a Nagy Októberi Szocialista Forradalom példáját, s 1919-ben létrehozta a Magyar Tanácsköztársaságot. Az első magyar munkáshatalmat akkor a nemzetközi imperializmus erőinek külső beavatkozásával, fegyverrel leverték, kegyetlen ellenforradalmi rendszert vezettek be, de bármit tettek osztályellenségeink, íme, a szocializmus mégis győzött a magyar földön!

Népünknek a szabadságot, az új élet lehetőségét a Szovjetunió felszabadító hadserege hozta el, és a szovjet nép segítőként azt követően is mindig velünk volt, jóban és rosszban, harcban és építőmunkában egyaránt. A Szovjetunió internacionalizmusa példás, mi a Szovjetunióban látjuk a Magyar Népköztársaság leghűbb szövetségesét, igaz barátját. Népünk tudja, hogy mit köszönhet a Szovjetuniónak, és nem felejti el! Utunk, sorsunk közös. Biztosak vagyunk abban, hogy egységünk, összeforrottságunk a jövőben még erősebb lesz.

Kedves elvtársak!

A magyar—szovjet barátság áthatja társadalmunk életét. Bensőséges és gyümölcsöző kapcsolataink — internacionalista viszonyunknak megfelelően — egészségesen fejlődnek, hasznosak, segítik szocialista építőmunkánkat. Együttműködésünk párt- és állami, gazdasági és tudományos vonalon, valamint a kultúrában legnagyobb megelégedésünkre alakul.

Országaink árucsere-forgalma az utóbbi időszakban évente 15—20 százalékkal növekszik. Jelentős a fejlődés az ipari együtt-

működésben, többek között az alumínium-feldolgozásban, az autóbuszgyártásban és más területen.

A kultúra területén is kialakulnak és épülnek hasznosnak bizonyuló, rendszeres kapcsolataink, együttműködésünk új formái. A szovjet kultúra és a magyar kultúra kölcsönös és rendszeres bemutatói mellett népünk sikeres rendezvények keretében évről évre megismerkedik egy-egy szovjet köztársaság sajátos kultúrájával is. Jó tapasztalataink vannak az országaink között létrehozott új típusú szerv, a magyar—szovjet kulturális együttműködési kormányközi bizottság munkájáról.

Szovjet elvtársainkkal mostani tárgyalásainkon számos fontos kérdésről folytattunk eszmecserét. Sorra vettük a szocializmus, a kommunizmus építésének tapasztalatait országainkban, kétoldalú kapcsolataink és a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit. Megbeszéléseink barátiak, szívélyesek voltak, ismételten jóleső érzéssel állapíthattuk meg közösen, hogy az összes érintett alapvető kérdésben nézeteink és törekvéseink egybeesnek, és pártjaink, kormányaink álláspontja azonos.

Megbeszéléseink előrevitték együttműködésünket. Az újabb 20 évre szóló, nagy jelentőségű barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződésünket a múlt év szeptemberében Budapesten kötöttük meg. Most is e szerződés előírásainak és szellemének megfelelően végeztük közös munkánkat. Szilárd és közös az az elhatározásunk, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság együttműködését minden területen tovább szélesítsük, és mindent megteszünk annak érdekében, hogy pártjaink, népeink egysége, a magyar—szovjet barátság mind erősebb, örök és megbonthatatlan legyen.

Kedves elvtársak, barátaink!

A nemzetközi helyzet alakulása, bonyolult világunk eseményei érthetően erősen foglalkoztatják pártjainkat, népeinket. A külpolitikai események a haladás és a reakció ellentétes erőinek összeütközéseit és hatását tükrözik. Időleges kitérők és visszaesések lehetnek és vannak is, de a történelem megy a

maga útján előre. A haladás erői világszerte növekszenek. A kapitalista rendszer a nemzetközi imperializmus kibékíthetetlen ellentmondásai következtében súlyos és növekvő problémákkal küzd. Különböző tőkésországokban ma már nemcsak kormányzati, hanem egyre erősödő, mélyülő társadalmi válság is kibontakozik.

Az Egyesült Államokban maguk a reálisan gondolkodó közéleti személyek, amerikai közírók is megállapítják, hogy társadalmuk súlyos kríziséhez vezetett a vietnami háború miatt növekvő elégedetlenség, a néger lakosság, a nyomorgók megoldatlan problémája, a bűnözés ijesztően növekedett mérete. Franciaországban, Olaszországban, Angliában fokozódik a dolgozó tömegek harca a monopóliumok kizsákmányolásával szemben. Az embertelen kapitalista uralkodó rendszerek elleni ösztönös lázadás fejeződik ki az ifjúsági tömegek még sokszor anarchikus megmozdulásaiban is. A vezető tőkésországokban súlyos pénzügyi problémák bontakoznak ki, amit a font, a dollár, újabban a francia frank megingása jelez. A jobboldal visszacsapása, egyes tőkésországokban mutatkozó fasizálódás sem segít az imperializmus bajain.

Mi teljes mértékben szolidárisak vagyunk a kapitalista országokban a tőkés kizsákmányolás ellen küzdő osztálytestvéreinkkel, az imperializmus elnyomása ellen, a nemzeti függetlenségükért küzdő népekkel. A válsággal küzdő imperialisták gyakran kalandor vállalkozásokban keresik a kiutat. Ez fokozott helytállásra, aktív fellépésre, éberségre kötelezi a szocialista országokat, a kapitalista világ haladó mozgalmait, Ázsia és Afrika nemrégiben felszabadult népeit.

Tények bizonyítják, hogy az imperialisták, felbőszülve a gyarmati rendszer összeomlásától, rettegve saját munkásosztályuktól, a dolgozó tömegektől és a kommunizmus térhódításától, az utóbbi években fokozzák agresszivitásukat a világ különböző térségeiben.

Az amerikai imperialisták határaiktól sok ezer kilométerre nép-

irtó háborút folytatnak Dél-Vietnam lakossága ellen, és évek óta folytatják fegyveres támadásaikat a Vietnami Demokratikus Köztársaság ellen. A vietnami nép hősi harca, a gyarmatosító zsoldosokkal és bábjaikkal szembeni meg nem alkuvó ellenállása kivívta az egész világ csodálatát és elismerését. A szocialista országok népei, köztük a magyar nép, erejükhöz mérten eddig is minden tőlük telhető segítséget megadtak a testvéri vietnami népnek, és ezután is ezt teszik.

A vietnami nép kemény, hősies harcban, fegyverrel védi hazáját, szabadságát, önrendelkezési jogát. Teljes mértékben szolidárisak vagyunk vietnami testvéreink harcával, jogos követelésével, hogy az amerikai agresszorok haladéktalanul és feltételek nélkül szüntessék be a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázását, és szüntessenek be minden ellene irányuló harci cselekményt. Minden téren a vietnami hazafiak kezében van a kezdeményezés, s nyilvánvaló az, hogy az amerikai kormány politikája válságba, zsákutcába jutott. Ennek ellenére az amerikai imperialisták Párizsban a tárgyalóasztalnál is időhúzással próbálkoznak. A világ haladó erőinek kötelessége, hogy további nagy erőfeszítéseket tegyenek a vietnami nép segítése, az amerikai imperialisták leleplezése és elszigetelése, agresszív háborújuk beszüntetése érdekében.

A békeszerető erőknek a közel-keleti válságos helyzet megoldása érdekében is mindent meg kell tenniük. Izrael az imperialista államok támogatásával egy évvel ezelőtt követte el agresszióját, és mind mostanáig nem teljesítette az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatát, a megszállt arab területeket makacsul szeretné bekebelezni. Izrael miniszterelnöke és más vezetői a minap is további fegyveres agresszióval fenyegetőztek. A Magyar Népköztársaság az agresszív cselekedeteket elítélve, a megtámadott arab országok oldalán lép fel a nemzetközi porondon. Támogatjuk az arab országokat függetlenségük, területi integritásuk védelmében. Igyekszünk hozzájárulni ahhoz, hogy az agresszió

következményeit felszámolják és a konfliktus politikai megoldást nyerjen.

A magyar népet közvetlen közelről érintő kérdés az európai földrész biztonságának megteremtése. Ennek legfőbb akadályozója az a militarista és revansista politika, amelyet az Amerikai Egyesült Államok kormányának támogatásával a Német Szövetségi Köztársaság uralkodó körei folytatnak. A bonni kormány manőverezni próbál a diplomácia és az államközi kapcsolatok területén. Demokratikus, békeszerető államnak szeretné feltüntetni a szövetségi köztársaságot. Szavaik és tetteik között azonban széles szakadék tátong. Bizonyítja ezt, hogy a haladó erőket elnyomják, a neofasiszták viszont mind nagyobb mozgási lehetőséget kapnak.

Legutóbb a Bundestagban elfogadták az úgynevezett szükségállapot-törvényeket, amelyek mindenekelőtt a nyugatnémet dolgozók gúzsbakötését jelentik, azonkívül a Német Demokratikus Köztársaság elleni hidegháborús politikát szolgálják.

Az egész német nép jövőjét az a társadalom képviseli, amely a Német Demokratikus Köztársaságban épül és erősödik. Mi szolidárisak vagyunk a Német Demokratikus Köztársaság népével, kormányával és segítjük harcukat, amelyet szuverenitásuk védelmében, a Szovjetunióval és más szocialista országokkal szoros szövetségben, a nyugatnémet militarizmus ellen vívnak.

Európa biztonságának, békéjének érdekében támogatjuk földrészünk minden haladó erejét. Az a véleményünk, hogy az európai országok közös gondjairól, amelyek kizárólag ezekre az országokra tartoznak, a kormányoknak, a parlamenteknek is tanácskozniuk kell. Meggyőződésünk, hogy konstruktív eszmecserével, a helyzet józan mérlegelésével, ésszerű megállapodásokkal Európa népeinek határozott és összehangolt fellépésével megoldható Európa biztonságának problémája.

Kormányunk síkraszáll a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének politikája mellett. Ezt a politikát a szocialista országok hirdették meg, harcolnak érte, és

jelentős sikereket értek el. A békés egymás mellett élés elvének olyan a vonzóereje a tömegek előtt, olyan népszerű, hogy még az imperialista agresszorok is hangoztatják, miközben lábbal tiporják más népek jogait és rátámadnak békés országokra. A békés egymás mellett élés általunk meghirdetett politikája garantálja a népek biztonságát, a nemzetek önállóságát, függetlenségét. A kommunistáknak nincsen szükségük háborúra, hogy eszméiket terjesszék. A népeknek békét, nyugalmat akarnak. E szellemben kormányunk is megragad minden lehetőséget, amely eltávolítja a háború veszélyét az emberiség feje felöl.

A Szovjetunió és jó néhány más szocialista ország már nemegyszer tett konstruktív javaslatot a nemzetközi feszültség csökkentésére, a háború lehetőségének kiküszöbölésére. Mi ilyen kezdeményezésnek tekintjük az atomsorompó-egyezményt is. Kezdettől fogva mellette voltunk, és most aláírtuk a megállapodást. Minthogy az ENSZ általános vitájában mindössze négy ország szavazott ellene, reméljük, hogy az egyezmény jelentőségét felismerve, minél többen alá fogják írni, köztük azok is, akik különböző okoknál fogva eddig tartózkodtak.

Kedves elvtársak!

Napjainkban rendkívül nagy, a nemzetközi élet egészére kiható jelentősége van a szocialista országok egységének, belső szilárdságának, a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatának. Ezt az imperialisták is felismerték. Hatalmas összegeket áldoznak az ellenünk folytatott propagandaháborúra, még külön „tudományos kutatóintézetet" is létrehoztak, azzal a céllal, hogy ideológiai zűrzavart támasszanak, ily módon is kikezdjék a szocialista országok kapcsolatait, zavart keltsenek a haladó erők soraiban, gátat vessenek a világméretű antiimperialista összefogásnak. Főleg a nacionalizmus, a nemzeti gyűlölködés szításával igyekeznek megbontani a szocialista országok sorait. A céljuk az, hogy elszakítsák ezeket az országokat a Szovjetuniótól és szembefordítsák egymással. Minden ilyen ellenséges törekvéssel szemben következetes eszmei harcot kell folytatnunk, és erősíteni, fej-

leszteni kell a szocialista országok szervezeteit, a két- és többoldalú együttműködésük minden formáját.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság kormánya úgy véli, hogy a jelenlegi helyzetben nagyon fontos közös feladatunk az egység erősítése a szocialista országok között, és a Varsói Szerződés, valamint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében is.

A Varsói Szerződés országai ismételten kijelentik, változatlanul érvényes, hogy hajlandók megszüntetni védelmi szervezetüket, ha az imperialista hatalmak feloszlatják a NATO-t. Mindaddig azonban, amíg létezik az imperialisták agresszív, a népek békéjét fenyegető katonai tömbje, addig internacionalista kötelességünk szervezetileg és katonailag erősíteni, korszerűsíteni és még hatékonyabbá tenni közös védelmi szervezetünket.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában megvalósult együttműködésünk hasznosan segítette országunkat. A KGST kereteiben elért eredményeinket megtartjuk és fejlesztjük. Fontos és időszerű feladatunknak tekintjük a szocialista országok gazdasági együttműködésének hatékonyabbá tételét. Mi minden igyekezetünkkel erősítjük a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsát, tevékenyen részt veszünk munkájában. Az a véleményünk, hogy az önálló nemzetgazdaságok fejlesztése mellett lehetőség nyílnék a gazdasági kapcsolatok további erősítésére, a jobb kooperációra, együttműködésre. Helyeslünk minden ésszerű, országaink és népeink javát, gazdasági fejlődésünket szolgáló, az együttműködést magasabb szintre emelő lépést.

Eddigi tapasztalataink arra tanítanak bennünket, hogy szüntelenül harcolni kell minden olyan burzsoá, kispolgári és anarchista kísérlet ellen, amely a szocializmus építését egy adott országban, a szocialista országoktól elkülönülten, sőt a szocializmus építését kommunisták nélkül propagálja. A történelem bizonyította és bizonyítja, ahogy nincs szovjetellenes kommunizmus, úgy nincs kommunisták nélküli szocializmus sem.

A jelenlegi nemzetközi helyzetben különösképpen súlyos törté-

nelmi felelősség nehezedik a nacionalista útra tért kínai vezetők csoportjára, amely a kispolgári, álforradalmi eszmék terjesztésével, egységbontó, szakadár tevékenységével objektíve az imperialisták kezére játszik, nagy károkat okozott és okoz ma is a világ haladó mozgalmainak. A manapság ismét divatos nacionalizmussal párosult kispolgári forradalmiság nem azonos a proletárforradalmisággal. Amit Kínában „kulturális forradalomnak" neveznek, annak nincs semmi köze se a kultúrához, se a forradalomhoz, az nem más, mint a nacionalizmus, az anarchia, a rombolás elszabadult szelleme.

A szocializmus, a proletár internacionalizmus, a marxizmus—leninizmus igaz híveinek minden országban kötelességük védeni a párt politikáját és ideológiáját, a jobboldali és a „baloldali" torzításokkal szemben. Ugyancsak kötelességük harcolni a kispolgári álforradalmiság, a nacionalizmus, a nemzeti elzárkózás, a soviniszta gyűlölködés, mindenfajta ellenséges nézet ellen.

A mi legerősebb fegyverünk a világnézetünk, az elméletünk, a marxizmus—leninizmus. Politikánkat elsősorban eszmei fegyverekkel valósítjuk meg és védjük a szocialista országokban a hatalom birtokában is. Amint osztályellenségeink a szocialista rendszer alapjait kezdik támadni, szervezetten és erőszakos fellépésekkel, jogunk és kötelességünk hatalmi eszközt is igénybe venni a szocializmus, a munkásosztály ügyének védelmében.

A szocializmusért, az emberek értelméért, szívéért, meggyőződéséért vívott politikai, ideológiai harc világméretekben a két társadalmi rendszer között, s a szocialista országokon belül egyaránt folyik. Mi elvetjük azt a tételt, hogy a szocializmus győzelmével és annak fejlődésével párhuzamosan az osztályharc automatikusan éleződik. De saját harcaink és más szocialista országok tapasztalatai azt bizonyítják ma is, hogy ez a küzdelem bizonyos körülmények között kiéleződik, bonyolultabbá válik, az osztályharc élesedik. Folyjék bármelyik országban ez a harc, a Magyar Szocialista Munkáspárt ilyen helyzetben is teljes mértékben a kommunistákkal, azokkal szolidáris, akik a dogmatiz-

mussal, a revizionizmussal leszámolva, az osztályellenséggel szemben a munkásosztály hatalmát, a szocializmus ügyét védik. Mi megértjük harcukat és készek vagyunk minden internacionalista segítséget megadni hozzá.

Kedves elvtársak!

A nemzetközi munkásmozgalomban az utóbbi időben erősödnek az egységtörekvések. Ennek jelentős kifejezése volt a testvérpártok februári budapesti konzultatív találkozója, ahol megállapodtak abban, hogy ez év novemberére, Moszkvába összehívják a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását. A konzultatív találkozón egyetértés alakult ki abban, hogy meg kell teremteni a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységét az imperializmus elleni harc fő kérdéseiben. Azóta Budapesten lezajlott az előkészítő bizottság ülése és megtartotta első ülését a nemzetközi tanácskozás anyagait előkészítő munkacsoport is.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a maga részéről mindig arra törekedett, hogy hozzájáruljon a munkásmozgalom egységének helyreállításához. Erre fog törekedni a jövőben is. Mély meggyőződésünk, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom moszkvai tanácskozása mérföldkő lesz az egység felé vezető úton, lehetővé teszi a legszélesebb körű és világméretű antiimperialista front kiszélesítését és hatékony fellépését, s ezzel nagy szolgálatot tesz a szocializmus, az emberi haladás, a béke ügyének.

Kedves elvtársak! Barátaink!

A Szovjetunióban tett, nagy élményekben gazdag látogatásunk befejezéséhez közeledik. Küldöttségünk a rábízott munkát felelősen elvégezve tér vissza hazájába, a szocialista Magyar Népköztársaságba.

Azzal a megtisztelő megbizatással érkeztünk a Szovjetunióba, hogy erősítsük tovább kapcsolatainkat. Mélyen meghat bennünket annak ezerféle megnyilvánulása, hogy a népeink közötti barátság eszméje a testvéri szovjet népben milyen mélyen él. Ismételten és sokféle formában tapasztaltuk, hogy a szovjet nép

szereti, becsüli a magyar népet, megérti gondjait, támogatja törekvéseit.

Nincsen olyan földrész, ahol ne gondolnának elismeréssel az emberiség haladásának fő támaszára, a béke nagy erejére, a Szovjetunióra. Nincsen olyan földrész, ahol ne tisztelnék a szovjet népet, amely hősi munkájával, nagyszerű eredményeivel, a más népek sorsa iránt tanúsított mély felelősségével, az emberi haladásért vállalt nagy áldozataival csodálatot, megbecsülést és tiszteletet vívott ki magának. Jólesik tudni, hogy mi a szovjet népet őszinte barátunknak, hűséges szövetségesünknek vallhatjuk. Mi ezt a barátságot az internacionalizmus szellemében féltett kincsünknek tekintjük, őrizzük, erősítjük. A szovjet nép barátsága a mi nemzeti létünk, szabadságunk, függetlenségünk, szocialista jövőnk erős támasza, fejlődésünk szilárd biztosítéka.

Most, amikor elköszönünk önöktől, élve az alkalommal, ismételten köszönetet mondunk a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának és kormányának, közvetlen vendéglátóinknak, Moszkva, Volgográd, Tallinn lakosságának, az egész szovjet népnek azért az őszinte rokonszenvért, meleg fogadtatásért, barátságért, amellyel itt-tartózkodásunk minden percében körülvettek bennünket.

Búcsúzóul még egyszer sok sikert, új eredményeket kívánunk testvérpártunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának, igaz barátunknak és szövetségesünknek, a Szovjetuniónak itthon, a kommunizmus építésében, a nemzetközi küzdőtéren, az emberiség békéjéért vívott harcában. Őszinte szívvel sok sikert, boldogságot és békét kívánunk az egész szovjet népnek.

Éljen a Szovjetunió dicső Kommunista Pártja!

Éljen és virágozzék a nagy Szovjetunió!

Éljen, erősödjék szüntelen népeink testvérisége és egysége, a megbonthatatlan magyar—szovjet barátság!

Népszabadság, 1968. július 4.

ELŐSZÓ
KOMJÁT IRÉN „MEZŐ IMRE" CÍMŰ KÖNYVÉHEZ

1968 OKTÓBER

E könyv megjelenése is kifejezi, hogy a magyar munkásmozgalom mély tisztelettel adózik Mező Imre emlékének, aki míg élt, erejét, napjait, éveit a kommunista mozgalomnak, a népnek adta. Mártírként, az eszméért, harci posztján halt meg a szocialista haza, a Magyar Népköztársaság ellenségeinek gyilkos golyóitól. Halálában is győzött ellenségein, magasan állott fölöttük; élete, áldozata nem volt hiábavaló. A munkásosztály ügye, amelyért utolsó leheletéig küzdött, nem bukott el, győzött hazánkban és győzni fog az egész világon.

Mező Imrére emlékezni és szólni róla, egyidejűleg szívbe markoló fájdalom és büszkeség mindazok számára, akik közelről ismerték őt. Fáj, hogy nincs már közöttünk, de büszkén gondolunk arra, hogy pártunk, munkásosztályunk, a magyar nép ilyen kiváló harcost, hőst nevelt és adott az igaz ügynek.

Több mint 20 évvel ezelőtt, a felszabadulás után, franciaországi emigrációból hazatértekor ismertem meg Mező Imre elvtársat a Kommunista Párt Köztársaság téri székházában. Ez szinte jelkép számomra, ugyanabban a házban, az ostromló ellenforradalmárokkal szembeni harci posztján láttam őt élve utoljára, 1956. október 29-én estefelé. Utolsó találkozónkon, nagyon súlyos helyzetben, ugyanúgy, mint az elsőn, szintén nem könnyű körülmények között új pártmegbizatást, munkát, harci feladatot kért és vállalt magára. A kommunizmusért harcolni, dolgozni; ez volt Mező Imre életének tartalma és célja.

Mező Imréről személyes tanúként szólhatok. Közelről is jól

ismertem. Több ízben és több évig dolgoztunk együtt. A pártmunka hozott össze bennünket, annak révén lettünk jó ismerősök. Szerencsémnek tartom, hogy elnyerhettem barátságát is. De százan, ezren vannak, akik ismerték kiváló marxista képzettségét, semmiben meg nem alkuvó elvhűségét, áldozatkészségét, emberszeretetét. Törhetetlen akaratereje, céltudatossága bámulatos volt. Elég csak arra gondolni, hogy a 16 éves korában még írástudatlan, szegény falusi fiatalból hogyan és miképpen lett nagy műveltségű, széles kultúrájú, több nyelvet beszélő, világlátott férfi, kommunista. Bejárta Németország, Belgium, Franciaország, Spanyolország, fél Európa tájait. Végigjárta a forradalmár útját. A szó erejével és fegyverrel, mikor mivel kellett, mindenkor a dolgozók igazságáért, a kizsákmányolók ellen, a népek legvadabb ellensége, a fasizmus ellen harcolt.

Magyar földre, a hőn szeretett hazába visszatérve, fáradhatatlan volt a munkáshatalom kivívásáért, a szocializmus alapjainak lerakásáért folytatott harcban. Mező Imre eszével, szívével, két kezével vette ki részét népünk szocialista vívmányainak létrehozásából, s azok védelméért adta életét. Az idő múlásával növekszik a felismerés: Mező Imre igaz kommunista, hazafi, nagy ember volt. Milliókkal közösen alkotott nagy műve szabad hazánk, annak fővárosa, az új, szocialista Budapest. Ezek hirdetik el nem múló dicsőségét. Példás életére, halálára emlékeznünk kell.

Remélem, ez a könyv is segít abban, hogy Mező Imre munkáját, harcát sokan és az eddiginél is jobban megismerjék. Gazdag, hősi életének tapasztalatait tanítsuk és tanuljunk belőle.

Komját Irén: Mező Imre. Kossuth Könyvkiadó 1968.

BESZÉD
A BUDAPESTI HARISNYAGYÁRBAN TARTOTT GYŰLÉSEN

1968 OKTÓBER

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársnők és elvtársak!

Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani a meghívásért a kezdeményező szocialista brigádnak, a gyár társadalmi és állami vezetőinek, dolgozóinak. Szívből köszöntöm önöket, a gyűlés részvevőit, és mindazokat, akiket önök képviselnek. Szeretném átadni önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának és kormányának szívből jövő üdvözletét és jókívánságait.

Szeretnék néhány olyan, részben ismert kérdésről szólni, amely napjainkban pártunk, államunk és társadalmunk vezetőit, vezető testületeit foglalkoztatja.

Jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, s rendkívül fontos számunkra, hogy társadalmunk, egész népünk a párt eszmei, politikai irányításával végzi munkáját, s valamennyiünk tevékenységét áthatja, vezérli a párt IX. kongresszusán elfogadott program. A IX. kongresszus felmérte a hazánkban kialakult helyzetet, felülvizsgálta és elbírálta munkánkat, megállapította az eredményeket, feltárta a hiányosságokat, és megjelölte a megoldásra váró feladatokat.

A kongresszus kimondta: a párt bel- és külpolitikai törekvéseinek fő irányvonalán nem változtatunk, azt megerősítjük, s gyakorlati megvalósításáért mindent megteszünk. Ha visszatekintünk az elmúlt két esztendőre, láthatjuk, hogy a valóságban is ez történt. A kongresszuson elfogadott program: a néphatalom

további szilárdítása, a párt eszmei-politikai vezető szerepének erősítése, a szocializmust igenlő valamennyi alkotóerő tömörítése, a szocialista célokat szolgáló nemzeti egység erősítése, külpolitikánkban pedig a szocializmus, a haladás és a béke védelmének biztosítása — társadalmi tevékenységünk eleven alkotó része, munkánk mindennapi vezérfonala.

A kongresszus megerősítette és jóváhagyta a gazdasági és kulturális építésre vonatkozó terveinket. Meghatározta a legfontosabb feladatokat, így a gazdasági mechanizmus reformját, a szocialista mezőgazdaság további szilárdítását, a szocialista tudat és közgondolkodás fejlesztésének feladatait, egyszóval mindazt, amit tenni kell, hogy hazánkban a szocialista társadalom alapjainak lerakását követően megfelelő hatásfokkal és céltudatossággal dolgozzunk a szocialista társadalom teljes felépítéséért.

A IX. kongresszus határozatait egész népünk elfogadta. Joggal mondhatjuk ezt, hiszen a kongresszust követően tartották az országgyűlési és tanácsválasztásokat. A választás eredményei azt bizonyították, hogy a párt eszméit és elgondolásait magáénak vallja társadalmunk minden, politikailag aktív ereje, elfogadta a Hazafias Népfront-mozgalom, szavazataival a dolgozó nép. Azóta két esztendő telt el, s a tények sokasága bizonyítja, hogy társadalmunk a IX. kongresszus határozatainak valóra váltásán dolgozik és e munkában nem csekély eredményt értünk el.

A kongresszuson kritikusan vizsgáltuk a gazdasági építésben elért eredményeinket. Az eredményeket örömmel vettük számba, de megállapítottuk azt is, hogy a szocializmus fejlődése jobb, hatékonyabb és hatásosabb gazdasági munkát követel tőlünk. Azért, hogy a szocialista társadalom teljes felépítésének üteme ne lassuljon, hogy a nép életszínvonalának emelkedésében törés ne következzék be, szükséges mindazoknak az új törekvéseknek a megvalósítása, amelyeket a gazdasági mechanizmus reformja gyűjtőfogalom alatt foglaltunk össze.

Ugyanez történik a kulturális építőmunkában, a közoktatás-

ban, a tudományban, a közművelődésben, a művészet területén is, bár itt a fejlődés folyamata kissé bonyolultabb, hiszen a szocialista közgondolkodást, a szocialista tudatot nem könnyű kialakítani. S nem könnyű elérni, hogy mindenki megtanulja: önmagáért és családjáért is csak úgy tud eredményesen dolgozni, ha az ország népével együtt keresi boldogulását.

A kongresszus határozatai között szerepel államunk legfőbb politikai alapjának, a munkás-paraszt szövetségnek további erősítése. A termelőszövetkezeteket, szocialista forradalmunknak ezt az új vívmányát, tovább erősítjük olyan értelemben is, hogy az alapvető dolgozó osztályok megfelelő módon és mértékben részesüljenek a közös munka eredményéből.

A kongresszus egyik határozata az volt, hogy a falvak dolgozóinak életszínvonalát, szociális ellátását közelíteni kell a munkásosztályéhoz. Erre már eddig is több, megfelelő törvényes állami rendelkezést hoztak, s megkezdődött gyakorlati végrehajtásuk is. Ezen a téren tehát szintén jelentős eredményeket értünk el.

A kongresszus határozatokat hozott társadalmi, politikai életünk más fontos területeire vonatkozóan is. Így például a szocialista demokrácia, a pártélet, a közélet demokratizmusának továbbfejlesztésére, és ideológiánk, politikai eszméink még erősebb meggyökereztetésére. Nagy eredményünk, hogy kommunisták és nem kommunisták, népünk túlnyomó többsége azonos következtetésre jutott abban, hogy boldogulásának egyetlen útja a szocialista forradalom továbbvitele, ami egyben a magyar nemzet további felvirágoztatásának útja. Ma már joggal mondhatjuk, hogy nemcsak születőben van, hanem él, létezik és napról napra erősödik népünk közgondolkodásában a szocialista hazafiság. Egyik legfontosabb feladatunk, hogy további kibontakozásán, elmélyítésén valamennyien munkálkodjunk.

A gazdaságirányítás reformjának kérdéseiről, az ipari és a mezőgazdasági termelés egyes mutatóiról nem kívánok részletekbe menően szólni, hiszen ezekről a közelmúltban az országgyűlés

előtt, a kormány expozéjában, Fock elvtárs teljes nyíltsággal beszámolt. Szólt az expozé azokról a kérdésekről, amelyeket sikerrel oldottunk meg, és azokról is, mint például a termelékenységről, amelyeknek tekintetében az elmúlt hónapokban nem a legjobban alakult a helyzet. A mezőgazdasági termelés számszerű eredményeiről természetesen még nem szólhatott a kormány beszámolója, hiszen a mezőgazdaság termelési eredményeit a naptári év szerint tartjuk számon, a kép tehát csak december 31-én lesz teljes. Azt azonban már eddigi ismereteink alapján is elmondhatjuk: mezőgazdaságunk ebben az évben előreláthatólag teljesíteni fogja termelési tervét. Aki visszaemlékszik az időjárási viszonyokra, és némileg ismeri a falu életét, a mezőgazdasági munkát, az nagyon jól tudja, hogy ez az idei esztendőben igen nagy siker. Hadd mondjam meg, hogy mindenekelőtt és elsősorban a mezőgazdaság területén tevékenykedő embereké az érdem, a vezetőké, a dolgozóké. Ez az eredmény is bizonyítja: munkásosztályunk és forradalmi pártja helyesen tette, amikor a parasztság fejlődését előmozdító kérdéseket napirendre tűzte. Parasztságunk erre olyan tisztességes, becsületes munkával válaszol most is, amiről csak elismerő szóval emlékezhetünk meg.

Társadalmi szempontból és történelmileg rendkívül fontos, hogy ezt az eredményt azért tudtuk elérni, mert a párt kezdeményezésére társadalmunk, népünk napirendre tűzte és megvalósította a mezőgazdaság szocialista átszervezését. Enélkül lehetetlen lett volna tavaly és az idén olyan kenyérgabona-termést elérni, amilyent elértünk, s amilyen korábban sohasem volt magyar földön.

A szocialista társadalom teljes felépítése magasztos történelmi cél. A mi munkánk azt szolgálja, hogy megteremtsük a dolgozó emberek szabad és boldog társadalmát, amelyben a dolgozó ember minden tekintetben élvezi munkájának a gyümölcsét. A kormány elnökének expozéjában jó néhány adat hangzott el, ami ezzel összefügg.

Összegezve az általános fejlődés kérdéseit, megnyugvással és

bizakodással állapíthatjuk meg, hogy politikánk fő iránya — társadalmi, gazdasági és kulturális téren egyaránt — helyes volt.

Most, ha szabad, néhány szót az önök gyáráról is szólnék. Nagyon sok szép és jó dolgot láttam az alatt a rövid idő alatt, amit ma itt töltöttem. Természetesen ennél többet tudok a gyárról, mint amit ma láttam és hallottam. Ez a gyár, egy kellő időben történt és ésszerű összevonás eredményeként, most már talán nyolcadik-kilencedik éve nagyvállalat, amely négy más, korábban önálló gyárat foglal magába. Gyáruk nagyságrendje, azonkívül az a tény, hogy fontos közszükségleti cikkeket termelnek, a kormány és a Központi Bizottság háza táján is figyelmet kelt.

Véleményem szerint a Budapesti Harisnyagyár fejlődése összhangban van az ország általános szocialista fejlődésével és a magyar szocialista ipar fejlődésével. A fejlődésnek olyasfajta jelei is vannak, mint amilyeneket a vezérigazgató elvtárs említett, hogy kétszer is elnyerték a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlaját, termékük pedig nagydíjat nyert a nemzetközi vásáron.

Külön kell szólnom a gyár társadalmi, politikai fejlődéséről is. Az ember a legkülönbözőbb módon, de mindenképpen örömmel érzékeli és tapasztalja, hogy a gyárban ezen a téren is nagy a fejlődés. Aki hosszabb idő után eljön önök közé, végighallgat néhány felszólalást, örömmel tapasztalja: a nők és a fiatalok óriásit fejlődtek politikai ismeretek dolgában, műveltségben, kultúrában, a termelőmunkában való helytállásban egyaránt.

Az előttem felszólaló elvtársnő szavaihoz kapcsolódva, én is szeretnék néhány szót szólni a szocialistabrigád-mozgalomról. Ma volt itt egy rövid találkozónk a szocialista brigádok vezetőivel. Még ezen a rövid találkozón is visszatükröződött az egész brigádmozgalom néhány sajátos vonása. Többek között az, hogyan és miképpen forr össze és szinte azonosul az embereknek az a törekvése, hogy egyrészt becsületes munkával biztosítsák a saját megélhetésüket és előmenetelüket, másrészt szocialista módon, tehát nem valamiféle farkastörvény alapján éljenek, hanem úgy, hogy mindenki a munkatársaival, a műhelytársai-

val, a gyár dolgozóival és az egész néppel együtt boldoguljon. Ezt a mozgalmat nem választom el az összes dolgozó fejlődésétől, mert a kettő összefügg. Úgy gondolom, hogy minden dolgozó társadalmi érdeklődése megnövekedett, mert csak ilyen talajból nőhet ki egy fejlődő és erősödő szocialistabrigád-mozgalom.

A vállalatnál ez idő szerint már 63 brigád nyerte el a szocialista címet. Nemrég további 40 brigád küzdött ezért a címért, de ez a szám most szaporodott, mert újabb brigádok csatlakoztak a mozgalomhoz a párt jubileumával kapcsolatban. Önöknél már több mint 110 munkabrigád dolgozik. Ez a brigádmozgalom átfogja az egész gyárat és az itt képviselt különböző korosztályokat.

Engedjék meg, hogy őszintén, szívből gratuláljak önöknek a Budapesti Harisnyagyárban elért nagy politikai, társadalmi fejlődéshez, valamint a termelésben elért eredményekhez. Jól tudjuk, hogy az eredmények mögött milyen nagy erőfeszítések állnak.

Ebben a gyárban a dolgozók 80 százaléka nő. A nőknek természetesen oroszlánrészük van az itt elért eredményekben. A szocialista társadalomnak, a munka igazi szabad társadalmának, egyik nagy kérdése a nők helyzetének teljes rendezése; nemcsak jogi értelemben, hanem úgy, hogy a nőknek a férfiakkal egyenlő jogaik és lehetőségeik legyenek a boldogulásra. Ennek megvalósításához azonban még hosszú az út. Sajnos nemcsak a férfiak fejében élnek olyan előítéletek, hogy a nőt alárendelt társadalmi helyzetben kell tartani, hanem a nők egy részében is.

A munkásmozgalom sok évtizedes történetét végigkísérte a harc azért, hogy egyenlő munkáért egyenlő legyen a bér. A hatalmat kivívtuk, a szocialista társadalom alapjait leraktuk, de ezt az elvet még nem valósítottuk meg teljesen. Ezt különböző felmérések is igazolják. A kéthetenkénti szabad szombat például kitűnő dolog. Ám mindenki tudja, hogy ez a férfinál és a nőnél nem ugyanazt a szabad szombatot jelenti. Olyannyira, hogy soksok elvtársnő — aki hálás a szabad szombatért — azzal fejezi ki örömét, hogy „kicsivel több idő jut az otthoni munka elvégzé-

sére". Íme, még sok nőnek ez jut a kéthetenkénti szabad szombatból.

Nagyon sok anyagi kérdés is megoldásra vár. Ezek egy része technikai probléma, amely a mosodák, a varrodák hálózatának bővítésével és más hasonló intézkedésekkel megoldható. De például az anyaság egészen más, sokkal komolyabb gondot vet fel. Ezzel a pártkongresszus is foglalkozott, s ezt követően a kormány is intézkedett a gyermekgondozási segélyről. Amióta ez a rendelkezés hatályba lépett, körülbelül 70 000 asszony vette igénybe. A népszaporulat most már valamit javult. Ez azonban azt jelenti, hogy ismét több óvodai, iskolai hely kell, ami újabb anyagi eszközöket követel.

Kedves elvtársak!

A gazdaságirányítási reform, amiről szintén szeretnék röviden szólni, a mi társadalmunknak igen nagy vállalkozása és feladata. Távolabbi céljait tekintve, ettől a reformtól mi nagy eredményeket várunk. A reformmal el akarjuk érni, hogy jobban, nagyobb mértékben bontakozzék ki a szocialista ember felelősségérzete és alkotóereje. Bizonyosra vesszük, hogy ez így is lesz, egész gazdasági és társadalmi életünkben nagy alkotóerő fog felszabadulni.

A reformnak az a célja, hogy a szocialista fejlődés érdekében és javára érvényesítsük a gazdasági élet alapvető törvényeit. Előbb-utóbb el kell tehát érnünk, hogy az áru társadalmi értékéhez közeli áron jelentkezzék a piacon, és az árban ne lehessen semmiféle rossz munkát vagy hibát „elrejteni". Csökkenteni kell az önköltséget, javítani az anyagfelhasználást, a technológiát, hogy az ár ne legyen magas, ugyanakkor közel legyen a valódi értékhez. Ez szükségszerű a fogyasztási cikkeknél is. Vannak azonban olyan fogyasztási cikkek, amelyeknek az ára stabil marad, ilyen például a kenyér, amit nem tekintünk csak kereskedelmi cikknek.

Ahogyan a termékek minősége különbözik, ennek megfelelően az áraknak is differenciáltaknak kell lenniük. Aki olcsóbb árut akar vásárolni, vásárolhasson olcsóbb árut. Viszont aki igényes,

nagyon ad a divatra, az ennek megfelelően fizesse meg az árat is. Az áraknak így kell alakulniuk. Ez nem két év programja, a reformnak a maga végkifejletében azonban ezt az irányzatot kell erősítenie.

Rendkívül fontos dolog a keresetek alakulása. Az eddiginél jobban kell érvényesülnie a szocialista bérezési elvnek. A keresetekben a jelenleginél nagyobb differenciálódás szükséges. Aki többet ad a társadalomnak, az kapjon is többet. A párt és a kormány már állást foglalt azzal kapcsolatban, hogy nem szabad elsorvasztani a béren kívüli juttatásokat, ha azonban fejlesztésről van szó, a forintban kifejezhető bért kell inkább növelni, nem pedig a bérnek azt a részét, amelyet a dolgozók nem tudnak számontartani. Ez utóbbit ugyanis nem becsülik értékének megfelelően.

Kedves elvtársak!

A szocialista építésben elért eredményeket több mindennek köszönhetjük. Legelőször is annak tulajdonítjuk, hogy pártunk tevékenységét a marxizmus—leninizmus eszméi vezérlik, bel- és külpolitikánk elvileg helyes és igazságos politika, amely megfelel munkásosztályunk, népünk céljainak és érdekeinek. A párt helyes irányvonala olyan, mint mondjuk, a fegyvernek az irányzéka. Ha ez nincs jól beállítva, nem lehet a célt eltalálni.

Pártunk irányvonala 12 év óta töretlen. Ha felidézik a 12 év előtti helyzetet, megítélhetik, hogy milyen nehéz körülmények között kellett akkor a helyes orientációt megtalálni, az elemi rendet helyreállítani, és az azóta is helyesnek bizonyult politikát kialakítani. Ha pedig áttekintik azt a fejlődést, amit akkor előirányoztunk és amit mostanáig megvalósítottunk, akkor azt is mindenki megérti, hogy ez csak az úgynevezett kétfrontos harcban volt lehetséges. Úgy tehát, hogy következetesen érvényesítettük a marxizmus—leninizmus elveit, és ettől nem tűrtünk semmiféle eltérést. Nem tettünk és nem teszünk engedményt sem a dogmatizmusnak, a szektarianizmusnak, sem a revizionizmusnak, a jobboldaliságnak. Ma már történelmileg igazolt, hogy nem járhattunk el másképp. S az eredmény annyira látható, kézzelfog-

ható, hogy ezt a politikát nemcsak a munkás- és paraszttömegek, nemcsak az egész nép helyesli, sőt követeli, hogy továbbra is így folytassuk, hanem még ellenségeink is kénytelenek tudomásul venni. Az imperialisták sajtójának emberei arról írnak lapjaikban, hogy Magyarországon „meglepő" nyugalom van, az emberek elfogadják a párt és a kormány politikáját, és sokszor hozzáteszik, hogy „érthetetlenül". Lehet, hogy ők nem értik ezt, de mi értjük és tudjuk, hogy milyen utat tett meg a mi pártunk és a mi népünk, és hogyan halad ezen az úton.

A továbbiakban is ezen az úton fogunk járni. Erősítjük és fejlesztjük a párt vezető szerepét, és változatlanul arra törekszünk, hogy minden erőt fogjunk össze, szilárdítsuk társadalmunk összeforrottságát. Megemlítek egy példát, ami társadalmunk erejét és szilárdságát mutatja. Az augusztus 21-ét követő napokra gondolok, amikor az ismert események történtek. Az események meglepték az embereket, annak ellenére, hogy tudták, vannak problémák Csehszlovákiában. Az első pillanatban az emberek előtt sok minden nem volt még világos. Párttagságunk és a széles tömegek alapvető magatartása mégis az volt, hogy elfogadták, támogatták a párt és a kormány döntését. Ez áll az egész társadalomra, de elmondható külön-külön a munkástömegekre, a paraszti tömegekre, az értelmiségiekre. Elmondható a katonákra, akik odaát voltak Csehszlovákiában, s akik — nagyon bonyolult helyzetben — nagyszerűen viselkedtek, nagyfokú érettséget tanúsítottak, nagyon fegyelmezetten, pontosan és jól hajtották végre a feladatukat. Ezek a tények is mutatják, hogy népünk, párttagságunk érti, elfogadja és támogatja álláspontunkat. Elmondhatjuk, hogy a mieink mostanában sem baloldali, sem jobboldali vizekre nem eveztek, és ez nagyon jó dolog.

A belpolitikában, a gazdasági és a kulturális életben az eddigi úton megyünk tovább. Ugyanígy külpolitikánkat sem változtatjuk meg. Külpolitikánk sarkalatos és alapvető tétele, hogy mi a Szovjetunióval, az első szocialista országgal, a Szovjetunió Kommunista Pártjával haladunk.

Valamennyi szocialista országgal együttműködésre törekszünk. Ugyanezt a célt követjük a kommunista világmozgalomban és a haladás erőinek más szféráiban. A csehszlovákiai helyzet megítélése tekintetében a kommunista világmozgalomban és a szocialista országok között is különbözőek, sokszor ellentétesek, szembenállók a vélemények.

Mi meggyőződésünk szerint marxista—leninista álláspontunkat védelmezzük. Elvi kérdésekben nem alkuszunk senkivel sem. Az eltérő álláspontok ellenére is elvtársi kapcsolatokra, barátságra és együttműködésre törekszünk kivétel nélkül minden szocialista országgal és valamennyi kommunista és munkáspárttal.

Meggyőződésünk, hogy ha a jelenlegi világhelyzetben — a különböző társadalmi rendszerek idején — képesek vagyunk arra, hogy mind a fejlődő országok, mind a kapitalista országok képviselőivel, sőt az imperialista nagyhatalmak képviselőivel is szükség szerint és esetenként tárgyaljunk és vitatkozzunk, akkor feltétlenül képesnek kell lennünk arra is — és kell annyi elvtársi türelmet és állhatatosságot tanúsítanunk —, hogy elvi vitát folytassunk akár testvérpártokkal, akár szocialista országok képviselőivel olyan kérdésben, amelyben nem éppen azonos a véleményünk. Mindenképpen képesek vagyunk arra, hogy egységre és együttműködésre törekedjünk, feltételezve, hogy világnézetünk, végső célunk azonos, alapvető érdekeink azonosak.

De ha vannak is és maradnak is nézeteltérések, ezeket félre kell tenni és a közös dolgokkal kell foglalkoznunk, az együttműködésre való törekvés jegyében. Pártunknak változatlanul az az álláspontja, hogy ilyen szellemben kell munkálkodni a gyakorlatban, és ezt fogjuk tenni a jövőben is. Senkitől sem követeljük, hogy elvi meggyőződését feladja. Mi sem adjuk fel a magunk meggyőződését, amelynek része az, hogy mi a szocialista tábor egységére, a legnagyobb fokú együttműködésre és a kommunista világmozgalom összefogásának erősítésére törekszünk. Ennek egyik megnyilvánulásaként — a testvérpártok bizalmából —, házigazdái lettünk a kommunista és munkáspártok nemzetközi

találkozóját előkészítő bizottságnak. Becsülettel és tisztességgel látjuk el ezt a feladatot. A bizottság most nemrégiben is tartott és a közeljövőben is tart ülést. Az a véleményünk, hogy a széles nemzetközi találkozót is létre kell hoznunk, amikor az alkalmas és lehetséges. Minél előbb, annál jobb. Az imperializmus részéről támadások érik a szocialista világot, általában a haladás erőit. Nekünk össze kell fognunk erőinket a közös ellenség ellen és annak agresszív lépéseivel szemben. Eddig is ez volt az álláspontunk, most is ez, és ehhez a jövőben is ragaszkodunk.

Ugyanígy követjük külpolitikánkban azt az elvünket, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok között is a kapcsolatok normalizálására kell törekedni. A kölcsönösen előnyt jelentő értelmes együttműködést kell szorgalmaznunk, s erre mi készek vagyunk.

Mi mindig a haladásért szállunk síkra. Minden imperialista agresszióval szemben állunk, és szolidárisak vagyunk az imperialista agresszió ellen küzdő népekkel. Amennyire tőlünk telik, politikai, diplomáciai és más tekintetben is ténylegesen segítjük és támogatjuk harcukat. Az imperialista agresszió ellen hősiesen harcoló vietnami néppel is szolidárisak vagyunk. Ismeretes, hogy már hónapok óta folyik Párizsban az előzetes tárgyalás az Egyesült Államok és a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának képviselői között. A napokban nyugati forrásból olyan hírek szivárogtak ki, hogy az Egyesült Államok a bombázások abbahagyására, szüneteltetésére készül. Nem kívánom ezt kommentálni, azt azonban szeretném hangsúlyozni, hogy pártunk, népünk nagyon tiszteli a vietnami népet, amely különlegesen nehéz körülmények között hősiesen helytáll, és lehetetlenné teszi az amerikai imperializmus céljainak elérését. Ez a tiszteletünk mindig is megmarad.

Mély meggyőződésünk, hogy az amerikai imperializmusnak abba kell hagynia agresszióját. Úgy véljük, az Egyesült Államok népének is annál jobb, minél előbb kerül sor erre. Biztosak vagyunk benne, hogy a vietnami népnek a szabadságért hozott sok

hősies áldozata nem hiábavaló, előbb-utóbb megtermi a maga gyümölcsét.

A Közel-Keleten a helyzet szinte változatlan. Nincs mozdulás sem előre, sem hátra. Ennek kizárólagos oka, hogy Izrael nem fogadja el az ENSZ Biztonsági Tanácsának a múlt évi, november 22-i határozatát, ami ugyan még nem oldja meg a kérdéseket, de ami a politikai megoldás kiinduló alapja lehet. Mi a továbbiakban is támogatjuk a szabadságukért harcoló arab országokat, a haladó arab erőket, és amennyire tőlünk telik, mindent megteszünk, hogy az ENSZ-határozatból kiindulva, a kérdés ne véröntással, hanem politikai úton oldódjék meg.

Amint önök is tudják, a nemzetközi életben most napirendre került az európai biztonság kérdése. Pártunk részt vett a Karlovy Vary-i tárgyaláson, ahol sokoldalú véleménycsere történt e kérdésről. Európa kommunista és munkáspártjai olyan rendezésre törekszenek, amely valamennyi európai nép — a német népet is beleértve — érdekeinek megfelel és biztonságot nyújt a békés fejlődéshez. Szerintünk ennek az a feltétele, hogy mindenkinek a jelenlegi valóságot kell tudomásul vennie. A második világháború eredményeit kell végül is tudomásul vennie a Német Szövetségi Köztársaság kormányának és közvéleményének is. Abból a realitásból kell kiindulni, hogy jelenleg Európa szívében két Németország létezik. A Német Szövetségi Köztársasággal szemben mi semmiféle ellenséges szándékkal nem viseltetünk, s általában ugyanilyen álláspontom van a többi szocialista ország is. Ugyanakkor a tőkésországok kormányainak is meg kell érteniük és tudomásul kell venniük, hogy a Német Demokratikus Köztársaság, az első német munkás-paraszt állam Európa szívében, realitás és a kontinens népei biztonságának rendkívül fontos tényezője. Ha ezt a realitást tudomásul veszik és ebből indulnak ki, akkor olyan viszonyokat lehet teremteni Európában is, amelyek valamennyi nép érdekeinek megfelelően lehetővé teszik a rendes, normális alkotómunkát.

Röviden szeretnék szólni a csehszlovákiai helyzetről is. A cseh-

szlovákiai helyzet alakulásának januártól kezdve sok fordulata volt. Volt egy éles vitaszakasz, akkor tárgyaltunk, létrejött a megegyezés, majd megint vitaszakasz következett, s ezután került sor az augusztus 21-i lépésre. Kormányunk döntése szerint mi is részt vettünk ebben az akcióban, a mi csapataink is bevonultak Csehszlovákiába. Most megszületett az újabb egyezség, az augusztusi moszkvai megállapodás és a legutóbbi megállapodás, ami természetesen a velünk való előzetes konzultáció alapján jött létre, s ami meggyőződésünk szerint időszerű és helyes. Ennek megfelelően a magyar csapatok megkezdték és rövidesen be is fejezik kivonulásukat. Ez ismét új fázist jelent.

Azt hiszem, nem kell bizonygatnom, hogy a csehszlovákiai helyzet megítélésében a Magyar Szocialista Munkáspártot, a Magyar Népköztársaságot kezdettől fogva és mindvégig a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus, a barátság érzése vezette. Soha, semmi mást nem kívántunk a csehszlovák testvérpártnak, a csehszlovák népnek, mint hogy védje meg vívmányait, amelyeket a szocialista fejlődés útján már elért. Ezen az úton menjen tovább, s ne adjon lehetőséget osztályellenségeinknek, az imperialistáknak arra, hogy fenyegessék e vívmányokat, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság biztonságát és azon keresztül a többi szocialista ország, köztük a Magyar Népköztársaság biztonságát. Ez vezetett bennünket akkor is, amikor Moszkvában tárgyaltunk, akkor is, amikor Varsóban négy másik párttal együtt levélben fordultunk a csehszlovák testvérpárthoz, s ez vezetett bennünket a csapatok bevonultatásakor és visszavonásukkor is. Voltak, vannak és még lesznek is viták arról, hogy elkerülhetetlen, szükségszerű volt-e lépésünk. Pártunk és kormányunk szerint elkerülhetetlen és szükséges volt. Ez a meggyőződésünk, mert Csehszlovákiában az ellenforradalom veszélye napról napra fenyegetőbbé vált. Növekedett Európa szívében a veszély, hogy az imperialisták számára új térség nyílik, s ezt saját előnyükre feltétlenül kihasználták volna. A szocialista országok

biztonságát nagyon komoly fenyegetés érte. Ezt a veszélyt kívántuk elhárítani, s ezt meg is tettük.

Ami bennünket illet: nekünk, magyar kommunistáknak, és általában a szocializmus magyar híveinek akad épp elég dolguk itthon is. Abban reménykedünk és bízunk, hogy a csehszlovák kommunisták, a csehszlovák dolgozó emberek meg fogják oldani a csehszlovák párt és társadalom jelenlegi nagy problémáit. Azt is tudjuk, hogy ehhez bizonyos idő és erőfeszítés szükséges. Kezdettől fogva minden alkalommal hangoztattuk: megértjük, hogy a hibákkal szakítani kellett; azzal is egyet tudunk érteni, hogy fejleszteni kell a szocialista vezetési módszereket, a munkamódszert, a gazdaságpolitikát, a kultúrát. Sohasem tudtunk azonban egyetérteni azzal, hogy szabad utat nyissanak a kommunista pártot, a szocialista rendszert gátlástalanul támadó erőknek.

Bennünket mindvégig következetes elvi álláspont vezetett és vezet a jövőben is. Azt kívánjuk a csehszlovák kommunistáknak, a csehszlovák dolgozó népnek, hogy szocialista módon oldják meg a párt és a társadalom nyitott, nagy és fontos kérdéseit. Ezt kívánjuk, ennyiben érdekeltek vagyunk, de más tekintetben semmiféle érdekeltségünk nincs.

Bennünk rendíthetetlenül él a tömegekbe vetett bizalom. Tudjuk, hogy Csehszlovákiában száz- és százezer kommunista él. Most ugyan van sértődés, ilyen-olyan zavar, de előbb-utóbb mégiscsak végbemegy a tisztulási folyamat. A csehszlovák nép többsége feltétlenül a szocialista rendszer híve. Ők is történelmi utat jártak be, s meggyőződtünk, hogy a jelenlegi problémák szocialista módon fognak megoldódni.

Az imperialisták Vietnamban napalmbombákkal, hadihajóágyúkkal, bombázókkal, orgyilkosokkal, minden módon meg akarják törni a vietnami népet, és természetesen meg akarják semmisíteni Vietnamban a szocialista rendszert. Ez azonban nem fog nekik sikerülni. Azt hitték, hogy Csehszlovákiában más útonmódon, simábban kezdhetnek valamit. Világosan meg kell mondanunk az imperialistáknak: a nemzetközi helyzetben akkor kö-

vetkezik be nyugodtabb időszak, ha megértik, hogy sem bombákkal, sem ideológiai diverzióval és semmilyen más eszközzel — mint amilyennel annak idején Magyarországon, s legutóbb Csehszlovákiában megpróbálkoztak — nem érhetik el, hogy ismét kapitalista ország váljék abból az államból, amely szocialista lett. Ezt mi, akik a világon a kommunizmusnak és a szocializmusnak hívei vagyunk, semmilyen körülmények között sem engedjük meg. Továbbra is azt valljuk, hogy sem forradalmat, sem ellenforradalmat nem lehet exportálni. A társadalmi rend az adott ország népének törekvésétől, akaratától, elhatározásától függ, s ez így lesz a jövőben is.

Napirenden tartjuk és mi, magyarok, a magunk részéről szorgalmazzuk a Varsói Szerződés fejlesztését, a szocialista országok hatékonyabb gazdasági együttműködését és összefogását, mert ez közös érdekeink védelmét szolgálja és meggyorsítja fejlődésünket.

Ezekről a nemzetközi kérdésekről akartam szólni önök előtt.

Mostanában több, nagy történelmi évfordulót ünneplünk meg. Így a közeljövőben lesz 50. évfordulója annak, hogy Magyarországon megalakult a marxista—leninista párt. Megemlékezünk az 1918-as őszirózsás forradalomról, majd jövőre a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójáról. A megemlékezések önmagukban is nagyon fontosak, ugyanakkor társadalmunk, ifjúságunk helyes nevelését is szolgálják. Számunkra, kommunisták, a szocializmus hívei számára jó alkalmat jelentenek arra, hogy mai tetteinket a múlthoz, a történelmi előzményekhez mérjük, s választ adjunk önmagunknak: azt tettük-e, ami méltó pártunk, munkásosztályunk, népünk nagyszerű forradalmi hagyományaihoz, méltó azokhoz a hősökhöz és mártírokhoz, akik a jelenleginél sokkal nehezebb helyzetben kibontották zászlóikat.

Befejezésül még egyszer megköszönöm figyelmüket és türelmüket. A mai látogatás és találkozás fő tapasztalatának azt tartom, hogy meggyőződhettünk róla: a párt, a kormány és a dol-

gozó nép jó úton és együtt halad. Ezt a kölcsönös bizalmat, ezt a józan tisztánlátást, elviséget, harckészséget és munkakészséget kell megőriznünk, ez fogja meghozni újabb eredményeinket.

Szívből minden jót, sok sikert kívánok a Budapesti Harisnyagyár vezetőinek, dolgozóinak, az itt képviselt óbudai gyárak vezetőinek és összes dolgozójának, a kerület lakóinak.

BESZÉD
A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÜNNEPI ÜLÉSÉN, A PÁRT MEGALAKULÁSÁNAK 50. ÉVFORDULÓJÁN

1968 NOVEMBER

Tisztelt Központi Bizottság! Kedves elvtársak, elvtársnők!

Történelmi jelentőségű eseményről, a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 50. évfordulójáról emlékezünk meg a mai napon. Ebből az ünnepi alkalomból üdvözlöm a Központi Bizottság ülésének minden részvevőjét, köszöntöm pártunk minden tagját, munkásosztályunkat, az egész magyar dolgozó népet.

Elvtársak! Ötven évvel ezelőtt, amikor Oroszország véráztatta földjén, a polgárháború viharában a fiatal szovjethatalom még az élethez való jogáért küzdött, körös-körül, az egész világon a kapitalizmus uralkodott. De megszületett már az első munkáshatalom, amelyre bizakodással tekintettek az elnyomottak, a kizsákmányoltak százmilliói. A világtörténelem e nagy fordulópontján a magyar munkásmozgalom történetében is új fejezet kezdődött. Az úttörők hazánkban is kibontották a kommunizmus zászlaját, megalakult és elindult történelmi útjára a magyar munkásosztály forradalmi, marxista—leninista élcsapata, a Kommunisták Magyarországi Pártja.

A szocializmus, a kommunizmus eszméje az eltelt fél évszázad alatt hatalmas utat járt be. A kommunista és munkáspártok a föld csaknem minden országában létrejöttek és számottevő politikai erővé növekedtek. A szocializmus három földrészen jelenlevő, 14 országot magába foglaló világrendszerré vált. Nagy fordulat következett be népünk sorsában is. A kapitalizmus bilincseitől megszabadult magyar nép ma, a társadalmi fejlődés élén

haladó nemzetek sorában sikerrel dolgozik a szocializmus teljes felépítésén.

A szocializmus világméretű előretörését nem lehet feltartóztatni. A két rendszer harca azonban még minden területen folyik. Az imperializmus fegyveres összeütközéseket provokál. A népek egész sora az útkeresés lázában ég. A munkásmozgalom sem mentes az ingadozóktól, a hangulati „forradalmároktól", a revizionista árulóktól és a különböző egységbontóktól. A kapitalista és a szocialista rendszer harca az ideológia és a politika síkján fokozódik. Növekszik a forradalmi erők felelőssége, mélyebb értelmet nyernek a történelmi tapasztalatok, s a forradalmi gyakorlat nyomán fejlődik tudományos elméletünk, a marxizmus—leninizmus.

Ilyen körülmények között ünnepelünk ma. Pártunk, munkásosztályunk, népünk mai munkájához és harcához sok erőt meríthetünk a magyar munkásmozgalom legutóbbi 50 évének forradalmi tapasztalataiból. Ezeket számbavenni, értékelni és hasznosítani — kötelességünk! Kötelességünk annál is inkább, mert a történelmi tapasztalat nálunk, éppen úgy, mint a világ minden más részén, mindinkább megerősíti a tömegekben a felismerést, hogy a népek a kor égető kérdéseire csak a szocializmustól várhatják a választ és a megoldást.

Hazánkban a századfordulótól kezdve mind erőteljesebben bontakozott ki a munkásosztály, a parasztság, a dolgozó tömegek harca sorsuk jobbra fordításáért. Az ország súlyos problémái katasztrofálissá váltak, amikor a kapitalisták 1914-ben világháborúba taszították a népeket. A német imperializmussal szövetkezett Habsburg-monarchia, az osztrák és a magyar uralkodó osztályok vállalták a gyújtogatók szerepét, hadat üzentek Szerbiának, s ennek nyomán megindultak az imperialista hadigépezetek, lángba borult Európa. A háborús esztendők szenvedése, milliók pusztulása, százmilliók nélkülözése késztette a népeket arra, hogy dacolva minden terrorral, harcba szálljanak a háborús kormányok eltávolításáért.

A II. Internacionálé árulása, a szociáldemokrácia csődje következtében vezetés nélkül maradt munkástömegek s a népek keresték az utat és a módot, hogyan vessenek véget a háborúnak, hogyan döntsék meg a háborút szülő kapitalista rendszert, hogyan vegyék saját kezükbe sorsuk irányítását. S e nagy kérdésekre adott választ 1917 novemberében az orosz szocialista forradalom. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatalmas csapást mért a kapitalizmusra, az imperialista háború valamennyi támogatójára, és erősebbé tette a szocialista eszmék befolyását, mint valaha is volt.

Magyarország proletárjai határtalan lelkesedéssel üdvözölték orosz testvéreiket, akiknek győzelme az imperialista háború gyors befejezésének és egy új világ megszületésének reményével töltötte el őket. Példájuk nyomán fokozták harcukat a baloldali erők, nálunk is megmozdultak a széles tömegek. Ez megmutatkozott az 1918 januári és júniusi általános sztrájkban, a pécsi katonalázadásban, az ország különböző területén fellobbant katonai zendülésekben. A háborús kormány és a monarchia megdöntése, Magyarország nemzeti függetlenségének kivívása volt a célja az október 29-i általános sztrájknak, az október 30-i nagy tüntetésnek és az október 31-re kibontakozott fegyveres felkelésnek, amely végül is elérte célját. Ezt követően, 1918. november 16-án kikiáltják a köztársaságot. A munkásosztály vezetésével a nép megdöntötte a monarchiát, megteremtette a köztársaságot, kivívta az ország függetlenségét. Ezzel azonban az osztályharc nagy kérdései, a dolgozók alapvető problémái még nem oldódtak meg.

A polgári demokratikus forradalom győzött, a nép követeléseit azonban már csak a szocialista forradalom elégíthette ki. Ehhez pedig olyan politikai vezető erő kellett, amelyben megvan a képesség a munkásosztály és a tömegek harcának vezetésére, amely megmutatja a felszabaduláshoz vezető utat. Az 1918-as év forradalmi harcaiban érlelődött, formálódott a magyar proletariátus új, forradalmi pártja. Formális megalakulási aktusa az 1918.

november 24-i budai tanácskozás volt. Ezen a nevezetes napon gyűlt össze egy Városmajor utcai lakásban az a politikai vezérkar, amely kimondta a párt megalakulását, megválasztotta a párt Központi Bizottságát, hozzáfogott szervezeteinek kiépítéséhez, a párt eszméjének propagandájához. A történelmi helyzet parancsoló követelésére ezzel létrejött a proletariátus forradalmi erőit tömörítő önálló politikai párt, a Kommunisták Magyarországi Pártja.

Ötven évvel ezelőtt a magyar munkásosztály, népünk legjobb fiai találtak egymásra a Kommunisták Magyarországi Pártjában. Ott voltak a pártalapítók között a baloldali szociáldemokraták legjobb képviselői, Szántó Béla, Rudas László, Vágó Béla, Chlepkó Ede, László Jenő és sokan mások.

A pártalapítók között találjuk a forradalmi szocialisták számos vezetőjét, Korvin Ottót, Mosolygó Antalt, Kelen Józsefet, Sallai Imrét, Révai Józsefet, Lengyel Józsefet és másokat. A párt megalakulásához igen nagy segítséget nyújtottak a hazatért volt hadifoglyok, akik kijárták a szovjet forradalom iskoláját, megismerték Lenin eszméit és a Bolsevik Párt tapasztalatait. Közöttük volt Kun Béla, az oroszországi magyar internacionalisták legkiemelkedőbb vezetője, a párt első elnöke, Szamuely Tibor, Vántus Károly, Pór Ernő, Jancsik Ferenc, Münnich Ferenc.

A Tanácsköztársaságért vívott harcban fejlődött kommunistává, és soha többé nem hagyta el a proletárforradalom zászlaját Landler Jenő, aki a fehérterror éveiben a rendkívül súlyos körülmények között újjászerveződő Kommunista Párt egyik vezetője lett, Bokányi Dezső, a magyar munkásmozgalom néptribunja, Varga Jenő, a nemzetközi hírűvé vált tudós, Nyisztor György, a földmunkásmozgalom ismert vezetője.

Kedves elvtársak!

A megfelelő történelmi időpontban, Lenin eszméit, a Bolsevik Párt példáját követve, a magyar munkásmozgalom legjobb erőiből, a magyar valóság szülötteként így jött létre 1918 őszén a magyar munkásosztály kommunista pártja, a nemzetközi

kommunista mozgalom harci osztaga. Azokban az 50 év előtti novemberi napokban sorsdöntő kérdések kerültek a politikai küzdelem előterébe. Ezek: befejeződjék-e a forradalom, megőrizve a kapitalista rendet, vagy folytatódjék a harc a kizsákmányoló osztályok ellen, a nagybirtokok elkobzásáért, a bankok, a gyárak, a bányák köztulajdonba vételéért; be kell-e érni egy polgári köztársasággal, s a nép elégedjen meg a jövő szép ígéreteivel, vagy meg kell teremteni a szocialista tanácsköztársaságot. A Kommunista Párt választ adott a történelmi kérdésre. Megindította és kibontakoztatta a harcot a proletárforradalomért, a Szovjet-Oroszországgal szövetséges Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásáért.

A párt megalakulását követő hónapokban a harc kiéleződött. A koalíciós polgári-szociáldemokrata kormányzat idején a forradalmi tömegekkel szemben mind nyíltabb burzsoá diktatúra érvényesült, 1919 februárjában nagyszabású kommunistaellenes provokáció zajlott le, és rendőri hajsza indult. Üldözték a szovjetbarát megnyilvánulásokat. A forradalmi folyamatot azonban már nem voltak képesek feltartóztatni. A szervezett munkásság és a falusi szegénység bizalma mind nagyobb mértékben fordult a Kommunista Párt felé. A dolgozók mind több gyár vezetését vették át, a falvakban a szegénység nagybirtokokat foglalt el, s vidéken sok városban és néhány megyében a munkástanács kezébe került a közigazgatási hatalom.

A polgári-szociáldemokrata koalíció nyugati orientációjú külpolitikája is teljesen csődbe jutott. A győztes nyugati hatalmak „demokratikus" szólamainak ködösítése mögül előtűnt az imperialista rablók igazi arculata. A március 20-i hírhedt Vix-jegyzék megadta a kegyelemdöfést a nyugati hatalmak iránti illúzióknak. A haza sorsáért aggódók minden rétegében felülkerekedett az a felismerés, hogy a nemzet létérdeke a forradalmi Oroszországgal való szövetséget és a nemzetközi proletariátus támogatásának biztosítását követeli. E vészterhes napokban, amikor a magyar burzsoázia, a polgári kormányzat teljesen csődöt mondott, a

Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt képviselői megállapodtak, hogy vállalják a felelősséget a nép sorsáért, a haza jövőjéért, megteremtik a munkásosztály egységét, létrehozzák egységes pártját annak érdekében, hogy megalapozzák a proletariátus hatalmát.

Négy hónappal a Kommunista Párt megalakulása után eljött 1919. március 21-ének történelmi napja, az a nap, amelyen győzött a proletárforradalom, kikiáltották a Magyar Tanácsköztársaságot. A történelemben ritkán adódik, hogy egy párt közvetlen forradalmi célja ilyen rövid idő alatt valóra váljon. Négy hónap múlva megünnepeljük a Tanácsköztársaság kikiáltásának fél évszázados jubileumát. Méltatni fogjuk létrejöttének, társadalomátalakító munkájának és forradalmi honvédő háborújának, küzdelmének nagy hazai, nemzetközi és történelmi jelentőségét.

A Magyar Tanácsköztársaságot 1919 augusztusában a hazai ellenforradalmárok által behívott külső imperialista erők, az antantcsapatok fegyveres beavatkozásával és túlerejével leverték. Visszaállították a kapitalista-földesúri rendet, s a fehérterror rémuralmával, negyedszázados kegyetlen elnyomással álltak bosszút, amiért a magyar proletariátus kezébe vette a hatalmat, segítette a szomszéd országok proletariátusának harcát és megzavarta az imperialisták szovjetellenes felvonulását, hadjáratát. A Tanácsköztársaságnak még az emlékét is igyekeztek befeketíteni. De a Magyar Tanácsköztársaság a történelem fényében tisztán áll. Pártunk, munkásosztályunk, népünk büszke lehet első munkás-paraszt államára s arra, hogy ma megvalósul az, amiért elődeink 50 évvel ezelőtt síkraszálltak.

Az első magyar szocialista forradalom tapasztalatai a magyar és a nemzetközi munkásosztály maradandó eszmei fegyvereivé váltak. A Magyar Tanácsköztársaság bebizonyította, hogy a proletárforradalom, a proletárdiktatúra nem speciálisan „orosz jelenség", hanem követhető és követendő példa más országok munkássága számára. A magyar példa már akkor bizonyította, hogy egy ország munkásosztályának győzelme csak a marxista—

leninista elmélettel felfegyverzett, az osztállyal, a tömegekkel összeforrott párt, a forradalmi élcsapat vezetésével vívható ki. A Magyar Tanácsköztársaság létrejötte megmutatta azt is, hogy a munkásosztály erejét politikai egysége meghatványozza, és a nemzet vezetésére képes osztállyá teszi.

A proletárdiktatúra bukása után, az ellenforradalom felülkerekedésével a munkásság politikai egysége megbomlott. De élt tovább az egység gondolata. Évtizedek teltek el addig, amíg a kommunisták és a baloldali szociáldemokraták a burzsoáziával, a reakcióval, a fasizmussal szemben harcolva, a jobboldali szociáldemokraták, a peyeristák bomlasztó tevékenysége ellen küzdve, 1948-ban újból egyesítették erőiket, helyreállították a munkásosztály egységét, ismét megteremthették egységes forradalmi pártját. Ennek köszönhető, hogy ma, a marxizmus—leninizmus alapján egyesült, egységes párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt vezeti népünk harcát és emlékezhet meg saját ünnepeként az 1918-as kommunista pártalapításról.

Tisztelt Központi Bizottság! Kedves elvtársak!

A Tanácsköztársaság leverése után a brutális elnyomatás, a féktelen terror negyedszázados, sötét korszaka nehezedett pártunkra, népünkre.

Mártírok és hősök sírjai jelzik pártunk történelmi útját. Sokan estek el, áldozták életüket a kommunizmusért, a nép szabadságáért. 1919-ben Szamuely Tibor, Korvin Ottó, László Jenő, Kerekes Árpád és sokan mások; 1932-ben Sallai Imre és Fürst Sándor. A spanyol polgárháborúban sok harcostársával együtt Zalka Máté, Zsinkó Vilmos és Sebes György esett el a magyar szabadságért, a népek szabadságáért. A második világháború éveiben Rózsa Ferenc, Schönherz Zoltán, Kilián György, Kulich Gyula, Ságvári Endre, Pataki István és a párt, a haza sok más hű fia halt hősi halált.

1956-ban, amikor ismét fegyvert kellett fogni a munkáshatalom és a szocializmus védelmében, az elesettek között Mező Imrét,

Kalamár Józsefet, Kállai Évát, Biksza Miklóst, Sziklai Sándort, Asztalos Jánost veszítettük el.

Szomorúan emlékezünk azokra az elvtársainkra — Rajk Lászlóra, Szőnyi Tiborra, Szalai Andrásra, Riesz Istvánra, Pálffy Györgyre, Sólyom Lászlóra és másokra —, akik életükben az eszme, a munkásosztály hű harcosai voltak, és a személyi kultusznak estek áldozatul.

Jelölt és jeltelen sírok százaiban, ezreiben nyugszanak azok a kommunisták, harcostársaink, akiknek azért kellett meghalniuk, mert haladó eszméket hirdetve küzdöttek a szocializmusért, a munkásosztály, a nép szabadságáért. Az áldozat azonban nem volt hiábavaló, mert él a párt, győzött az eszme, győzött a nép: szabad földön épül a szocialista Magyarország!

A párt soha nem adta fel a küzdelmet: dacolva minden elnyomással és üldöztetéssel, a legnehezebb időkben, a legsúlyosabb körülmények között is folytatta harcát.

Elmondhatjuk, hogy a párt 50 éves fennállásának egész időszaka alatt, az elnyomatás és a szabadság viszonyai között, békében és háborúban, mindig, mindenhol és minden körülmények között szakadatlanul harcolt a dolgozók mindennapi érdekeiért és hirdette a kommunizmus eszméit.

A Horthy-korszak 25 évén át a párt illegalitásban dolgozott. A munka folytonosságát a párt tagjainak önzetlensége, hősies áldozatkészsége biztosította. Az elnyomott és kizsákmányolt munkásosztály, a parasztság, a dolgozó tömegek újraszerveződtek és harcba lendültek a szabadságért, a jogért, a kenyérért. A Horthy-korszak magyarországi osztályharcaira döntő hatással volt az 1919-es Tanácsköztársaság. A burzsoázia még puszta emlékétől is rettegett, a dolgozó népben viszont kitörölhetetlenül élt a remény, hogy ismét győzni fog a szocialista forradalom.

Az illegális Kommunista Párt vezette a harcot, szervezte a proletariátust, a szegényparasztság, az értelmiség legöntudatosabb képviselőit. A húszas évek közepén létrehozta a legális Magyarországi Szocialista Munkáspártot, a féllegális szakszerve-

zeti ellenzéket, s a Szociáldemokrata Párt szervezeteiben és főleg a szakszervezetekben dolgozva, a baloldali szociáldemokratákkal együtt a tömegsztrájkok egész sorát szervezte meg. A budapesti tömegek legnagyobb harci megmozdulása az 1930. szeptember elsejei tüntetés volt, amikor ismét a forradalmi munkástömegek uralták az utcát.

Új lendületet adott a harcnak a Kommunista Internacionálé VII. kongresszusa nyomán hazánkban is megerősödő munkásegység és a kibontakozó népfrontmozgalom a fasizmussal és a háború fenyegető veszélyével szemben. Növekedett és szélesedett az ellenállás a fasizmus erőivel szemben a Szovjetunió elleni háború kirobbantása, majd hazánk hitlerista megszállása, s végül a Szálasi vezette nyilaskeresztes hordák rémuralma idején.

Az antifasiszta mozgalomhoz a forradalmi munkásokon, a baloldali elemeken kívül a háború időszakában olyan hazafiak is csatlakoztak, akik más világnézetűek voltak, de megértették, hogy ha nem cselekszünk, a fasizmus és rabló háborúja pusztulásba sodorja, végveszélybe dönti nemzetünket. A Kommunista Párt kezdeményezte, vezette a Történelmi Emlékbizottságot, az 1942. március 15-i háborúellenes tömegtüntetést, a hazafias erőket összefogó Magyar Frontot, a Gömbös-szobor felrobbantását, az illegális fegyveres akciókat, a partizáncsoportok harcait. Az emigrációban élő magyar kommunisták a Szovjetunióban a hadsereg soraiban, Európa majd minden országának ellenállási szervezeteiben, a szovjet, a francia, a belga, a szlovák, a jugoszláv partizánok soraiban küzdöttek a fasiszták ellen, a népek szabadságáért.

A második világháború idején is a Kommunista Párt volt a vezető ereje a nemzet legjobbjait átfogó küzdelemnek, amelynek célja a háborúból való kilépés, a független, szabad és demokratikus Magyarország megteremtése volt. Ezt a harcot népünk saját erejével nem tudta győzelemre vinni.

Kedves elvtársak! A magyar népnek a szabadságot a Szovjetunió hadserege, annak hősi és áldozatos harca hozta el. Megver-

te és kiűzte hazánkból a végsőkig ellenálló Hitler-fasiszta megszállókat és a velük életre-halálra szövetkezett Horthy-fasiszta magyar reakció erőit. Magyarország felszabadult, visszanyerte szuverenitását, s népünk előtt megnyílt a társadalmi haladás lehetősége.

A felszabadulás időpontjában a negyedszázados illegalitásba kényszerített Kommunista Párt volt az egyetlen szervezett erő, amely azonnal talpra állt, programot adott az ország újjáépítésére és az egész magyar társadalom forradalmi átalakítására. A kommunisták vezetésével, a nép áldozatos munkája nyomán eltűntek a háborús romok, s lett magyar újjászületés.

A háborús vereség kábulatából magához tért reakció elleni további harcot a kommunista-szociáldemokrata egységbizottságok, a Baloldali Blokk, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front keretében tömörült, s a harcban összekovácsolódott baloldali erők vívták. A reakció elleni és a munkáshatalom kivívásáért folytatott harcban jött létre ismét a magyar munkásosztály politikai egysége, forradalmi, marxista—leninista pártja. 1948-at joggal nevezzük a fordulat évének, mert pártunk vezetésével, a munkásosztály, a dolgozó tömegek támogatásával másodszor is győzött hazánkban a forradalom.

Köztulajdonba kerültek a döntő termelési eszközök, megkezdődött a szocializmus építése.

A munkásosztály hatalmának, a népi demokratikus rendszer győzelmének kivívását követő évek a lendületes szocialista építés évei voltak. A munka korszakos eredményeket hozott. Az ország iparosodott, lendületesen fejlődő szocialista országgá vált. Ezeket az eredményeket népünk a párt vezetésével érte el.

Ugyanezen idő alatt a párt vezetésében azonban komoly hibák is jelentkeztek, majd elhatalmasodtak, s növekvő mértékben eltorzították szocialista viszonyainkat, szétrombolták a párt és a munkásosztály, a párt és a tömegek egészséges kapcsolatát. Ezek a súlyos hibák 1953-tól nyílt politikai válságot okoztak, s végül is a revizionista áramlat, az osztályellenség, a nemzetközi

imperializmus bekapcsolódása és aktív tevékenysége nyomán az 1956 októberi ellenforradalmi felkelésbe torkolltak. Súlyos veszélybe került munkásosztályunk hatalma, rendszerünk, népünk minden szocialista vívmánya.

Kedves elvtársak!

Az 1956 őszi súlyos helyzetben ismét a magyar kommunisták, újjászerveződött pártunk, mutatták meg a kivezető utat. Pártunk, gyökeresen szakítva az előző vezetés hibáival, megszüntetve a torzulásokat, a munkásosztályra, a népre támaszkodva, a Szovjetunió segítségével, a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom támogatását élvezve vezette és vitte győzelemre a harcot. Helyreállt és megerősödött hazánkban a munkásosztály hatalma, a Magyar Népköztársaság törvényes, szocialista rendje, és rövid időn belül megteremtődött a szocializmus további építésének minden szükséges feltétele.

Fejlődésünk immár 12 éve töretlen. Azóta végbement a mezőgazdaság szocialista átszervezése, befejeződött a szocialista társadalom alapjainak lerakása és a szocialista társadalom teljes felépítésének szakaszába léptünk. Ipari termelésünk 1957 óta két és félszeresére növekedett; létrejött, megszilárdult, és termelését — ugyancsak az 1957. évihez képest — mintegy negyedével növelte a szocialista mezőgazdaság. Növekedett és bővült a magyar tudomány munkájának bázisa és hatékonysága. Fejlődött közoktatásunk minden fokon és területen, mérhető, jelentős eredmények vannak a kultúra területén. Fejlődött, erősödött társadalmunk szocialista közgondolkodása és egysége. Ez kifejeződik különösen abban, hogy népünk teljes egyetértéssel elfogadta a párt IX. kongresszusának előremutató nagy célkitűzéseit, támogatja azokat és eredményesen dolgozik valóra váltásukon.

Pártunk mindenkor a helyzet reális értékelésére törekedett és törekszik. Közállapotainkat nem kívánjuk idealizálni, mégis állíthatjuk, hogy a párt politikája helyes és bevált. Állíthatjuk, hogy helyesen döntött, sorrendben most már három, a VII., a VIII. és a IX. pártkongresszus, amikor pártunk fő irányvona-

lán nem változtatott, azt megerősítette. Ez megfelel a tömegek óhajának, mert ha van ma Magyarországon egy, a nép legszélesebb körét átfogó egyetemes kívánság, az éppen az, hogy a párt haladjon tovább következetesen azon az úton, amelyen az elmúlt évtizedben járt. Kijelenthetjük, hogy továbbra is azon az úton fog járni!

Kedves elvtársak!

Ma, amikor pártunk 50 évvel ezelőtti megalapítására emlékezünk mi kommunisták, s velünk együtt az egész ország, egyben a történelmi út tapasztalatait és tanulságait is összegezzük, s ezt is csak teljes nyíltsággal tehetjük. Amikor mai egészséges közállapotainkról szólunk, nem tehetjük meg, hogy ne vessünk legalább egy pillantást a párt, az ország 12 évvel ezelőtti helyzetére; hogy ne mutassunk rá világosan arra, milyen úton és módon sikerült gyökeresen megváltoztatni hazánkban a helyzetet.

Tizenkét évvel ezelőtt pártunk sem eszmeileg, sem politikailag, sem szervezetileg nem volt egységes és ütőképes. A tömegekben nagy volt az eszmei zavar; az országban anarchikus viszonyok uralkodtak. De az országban akkor is százezerszámra voltak az eszméhez, a munkásosztályhoz hű kommunisták, a szocializmushoz, a rendszerhez hű, becsületes munkások, parasztok, értelmiségiek, akik felismerték a súlyos helyzetet, a párt vezetésével összefogtak, tömörültek és nekiláttak a nehéz és nagy feladatok megoldásához.

A párt nem talált ki elvileg semmi újat, egyszerűen visszatért a leninizmus forrásaihoz és azokból merített. A pártéletben helyreállítottuk a lenini normákat, a kollektív vezetést, a demokratikus centralizmust. A párt és a munkásosztály, a párt és a tömegek között helyreállítottuk a Lenin által megkövetelt viszonyt, a kölcsönös bizalmat, a mindennapi eleven kapcsolatokat. Az ideológia, a politika, a gazdaság, a kultúra alapvető kérdéseinek lenini megközelítését választotta pártunk. Betartotta azt a szabályt, hogy minden kérdés eldöntéséhez sokoldalú vizsgálat, mérlegelés szükséges. A tömegek meggyőzéséhez figyelmesség,

állhatatosság és végtelen türelem kell, de ez nem lehet uszálypolitika — mert az elveket illetően alku nincs. A legjobb politika az elvi politika! A párt kétfrontos harcot hirdetett meg, és folytat mind a mai napig. Egyidejűleg harcolt a dogmatizmus, a szektarianizmus, az álbaloldaliság, valamint a revizionizmus, a jobboldaliság, a reakciós osztályellenség, az ellenforradalmi elemek ellen.

Ezt a harcot sohasem fogtuk fel primitíven, úgy, hogy gépiesen ütünk egyet jobbra, egyet balra. A harc irányát és súlypontját mindig a helyzet pontos megítélése dönti el. Egy adott időpontban, egy adott pártban, és nemzetközileg is, egyszer a jobboldali, máskor a szektás veszély lehet nagyobb, a párt feladata a helyzetet helyesen felismerni.

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1956 novemberében ellenforradalmi fegyveres felkeléssel szemben vette fel a harcot, s természetesen döntő erővel, kellő határozottsággal jobbra ütött, a fő csapást a revizionizmusra, az osztályellenségre, az ellenforradalmi erőkre mérte. Mégis, kétfrontos harcot hirdetett és valósított meg abban az értelemben, hogy a jobboldal ellen is úgy küzdött, hogy szakított a dogmatikus, szektás „baloldallal", annak módszereivel, nem tűrte sehol, semmilyen vonatkozásban annak kiújulását.

Tapasztalatunk megerősíti, hogy mindig az az elhajlás válik idővel fő veszéllyé, amelyik ellen nem folyik megalkuvás nélküli harc, amelynek engedményeket teszünk. Pártunknak azt a felismerését is fontosnak tartjuk, hogy sem a dogmatikus, szektás elhajlás ellen nem lehet eredményesen harcolni jobboldali revizionista pozícióból; sem a revizionista irányzat ellen nem lehet sikerrel harcolni álbaloldali, szektás alapról. Tapasztalataink szerint csak a marxista—leninista elvek talaján lehet eredményesen harcolni mindenféle, akár jobb-, akár baloldali elhajlás ellen. Tíz-tizenkét évvel ezelőtt mindkét elhajlással szemben fel kellett vennünk az éles küzdelmet. Így harcolunk azóta is, ezeken az elvi alapokon fogunk harcolni ezután is. Ezért — és eb-

ben az értelemben — nevezzük eszmei harcunkat kétfrontos harcnak.

Kedves elvtársak!

A kommunista és munkáspártok ereje eszméjük igazságában, nemzetközi összefogásukban, a proletár internacionalizmusban van. Pártunkban is mindig megvolt az internacionalizmus szelleme. Mindvégig állhatatosan és határozottan küzdött az internacionalizmus erősítéséért, harcolt a nacionalizmus különböző megnyilvánulásai ellen, s nagy erőfeszítéseket tett, hogy leküzdje a burzsoá nacionalizmust, amelyet a magyar úri osztály plántált a tömegekbe és hosszú történelmi korszakon át szított.

Mi az internacionalizmus próbakövének tekintettük mindig, s tekintjük ma is a világ első munkás-paraszt államához, a szocializmus, a kommunizmus úttörőjéhez, a Szovjetunióhoz való viszonyt. A párt nevelő munkájának eredményeképpen ma a magyar nép tömegeiben él és erősödik a szocialista hazafiság tudata, amely párosul a Szovjetunió iránti barátság mélyülő érzésével, a szocialista országok testvériségének eszméjével, a proletár internacionalizmussal, a népek barátságának és kölcsönös megbecsülésének gondolatával.

Az elmúlt két évtizedben pártunk sokat foglalkozott a szocializmus építésének törvényszerűségeivel, azok helyes értelmezésével és alkalmazásával. A szocialista társadalom felépítése elengedhetetlen feltételének tartjuk, s ezért pártunk kötelességének tekintjük, hogy a magyar viszonyokra helyesen alkalmazzuk a szocializmus építésének általános, közös, nemzetközi törvényszerűségeit. Ugyanígy alapvető követelménynek tartjuk, hogy a szocialista építés általános elveit hazánk történelmi múltjából, országunk adottságaiból fakadó sajátos nemzeti formák és keretek között, s azok figyelembevételével alkalmazzuk.

Úgy ítéljük meg, hogy a szocialista építés általános elveinek és a nemzeti sajátosságoknak szembeállítása antimarxista. Bármelyik mellőzése, elhanyagolása megzavarja és végső fokon lehetetlenné teszi a szocialista társadalom felépítését.

A történelmi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a nemzeti és nemzetközi érdekeket össze lehet és össze kell egyeztetni. Semmiféle vélt vagy valóságos nemzeti érdeket nem lehet a nemzetközi érdek rovására érvényesíteni. Ha a szocialista közösség általános érdekeit megsértjük, annak végső fokon a nemzeti érdek is csak kárát látja.

Tisztelt elvtársak! Tisztelt Központi Bizottság!

Pártunk harcának néhány főbb kérdését s a velük kapcsolatos állásfoglalásait érintettem. A párt álláspontjának kialakításakor mindig a marxista—leninista elméletből, saját pártunk és a testvérpártok történelmi tapasztalataiból, a tényleges helyzet, az adott kérdés gondos elemzéséből indultunk ki.

Pártunk általános politikájának kidolgozásában sokat merítettünk a Szovjetunió Kommunista Pártja történelmi jelentőségű XX. kongresszusának megállapításaiból, amelyek az egyes nagy jelentőségű tételeken túlmenően a kommunista világmozgalom minden pártját a marxizmus—leninizmus elméletének önálló és alkotó alkalmazására, a szocialista gyakorlat fejlesztésére ösztönözték és ösztönzik. Véleményünk szerint az SZKP XX. kongresszusa történelmi jelentőségű és alapvető megállapításai ma is érvényesek.

Ugyancsak jelentős szerepe volt pártunk politikájának kialakításában a kommunista és munkáspártok 1957-es és 1960-as értekezletén elfogadott megállapításoknak, amelyek megfogalmazásában pártunk is részt vett. Véleményünk szerint az értekezletek helyes irányt mutattak a kommunista világmozgalomnak, a haladó erőknek a harcához, az antiimperialista harchoz a közös érdekű fő kérdésekben, a világméretekben folyó osztályharcban. Ennek megfelelően a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységében a kommunista világmozgalom e két nagy jelentőségű tanácskozásán kialakult fő irányvonalhoz tartotta és tartja magát.

Az utóbbi években széles körű vita alakult ki a pártok között a kommunista mozgalom és különösen a szocialista társadalom

építésének néhány fontos kérdésében. A vitában opportunista, a marxizmus—leninizmussal ellentétes jobb- és „baloldali" nézetek is jelentkeztek, közöttük több olyan, amely éppen az 1956-ban Magyarországon fellépett revizionista irányzat állásfoglalásaiban nyert megfogalmazást. Ezeket a nézeteket — különösen a csehszlovák események kapcsán — újabban ismét feleleventették. Szó van ezekben a legkülönbözőbb dolgokról, elsősorban a párt szerepéről, a törvényességről, a hatalom megosztásáról és monopóliumáról, a szabadságról, a sajtószabadságról, a humanizmusról, a demokráciáról és sok minden másról; mindezekről szocialistaellenes, kommunistaellenes éllel, gyakran szovjetellenes, a szocialista országok, a kommunista és munkáspártok egységét bomlasztó nacionalista nézetekkel átszőve.

Pártunk ezekkel és hasonló nézetekkel harcolva, és a szóban forgó kérdésekkel érdemben foglalkozva, megfelelő következtetésekre jutott. Véleményünk szerint a szocializmus eredményes építéséhez szükség van: szilárd munkáshatalomra, a marxista—leninista párt vezető szerepére, a pártban a demokratikus centralizmus elvének érvényesítésére, a termelési eszközök köztulajdonára, a szocialista állam szervező szerepére, a szocialista tervgazdaságra, szocialista közoktatásra, kultúrára, szocialista közgondolkodásra, a többi szocialista országgal való internacionalista együttműködésre.

Mindezt a feltételt mi meg nem alkuvó eszmei és politikai harcban meg is teremtettük hazánkban. Pártunk szilárdan ragaszkodva a marxizmus—leninizmus, az internacionalizmus elveihez, a leghatározottabban elutasította és elutasítja a nacionalizmus, a szovjetellenesség minden válfaját, jelentkezzenek azok a kínai vezetők vagy bárki más részéről. Határozottan elutasít minden olyan nézetet, amely a munkásosztály hatalmát, a párt vezető szerepét, a szocialista állam szervező szerepét támadja vagy kérdésessé teszi, bármilyen jelszóval vagy címen.

Központi Bizottságunk ideológiánk és politikánk ezen alapkérdéseiben soha nem hagyott kétséget és nem tűrt kétértelmű-

séget, nyíltan hirdette álláspontját, és gyakorlatában megfelelő megoldást keresett és talált ezekre a kérdésekre. A hatalom nálunk: munkáshatalom. Az állam fő politikai alapja a munkás-paraszt szövetség. A Hazafias Népfront-mozgalom keretében szövetségi politikát folytatunk, amely társadalmilag átfogja az összes dolgozó osztályokat és rétegeket; politikailag pedig a kommunisták és a pártonkívüliek szövetségét valósítja meg a szocialista társadalom felépítésének céljával. Meggyőződésünk szerint hazánkban kialakulóban és erősödőben van a szocialista nemzeti egység, amelynek további elmélyítésére törekszünk.

A szocialista társadalom lényegénél fogva a legmagasabb-rendű, a leghumánusabb és a legdemokratikusabb rendszer mind-azon rendszerek közül, amelyeket az emberiség eddigi történelme során megismerhetett. Tehát, nem új jelzőket kell a szocializmus fogalmához ragasztani, hanem szocialista rendszerünk legyen valóban szocialista és annak alapvető intézményeit és vonásait kell továbbfejlesztenünk. Mi a szocialista demokratizmust fej-lesztjük, amelynek legfőbb vonása a dolgozó emberek cselekvő részvétele a közügyek intézésében.

A szocialista törvényességet betartjuk és betartatjuk. Értelme-zésünk szerint ez azt jelenti, hogy bűn nélküli embert nem lehet büntetni, bűn viszont nem maradhat büntetlenül. A törvény-tisztelő állampolgárt a törvény védi, a törvényt megszegő em-bert pedig a törvények előírásainak megfelelően felelősségre vonják és megbüntetik.

Nálunk politikai nézeteiért senkit nem üldöznek, aki azonban politikai természetű, de törvénybe ütköző, rendszer elleni bűn-cselekményt követ el, azt szigorúan megbüntetik, mert a nép legfontosabb vívmánya a szocialista társadalmi rend, mert az szent és sérthetetlen.

A sajtó, a rádió, a televízió fontos tömegkommunikációs esz-köz, amely segítheti és segíti is világnézetünk propagálását, szocialista céljaink népszerűsítését, a közvélemény formálását. Ugyanakkor hatalmi eszköz is, amelynek megvannak az ésszerű

és szükséges korlátai. Nálunk nincs cenzúra, nem is volt, de a sajtó útján elkövetett háborús uszítást, a más népek elleni gyűlöletkeltést, a faji és a felekezeti uszítást, a rendszer elleni uszítást, hangulatkeltést a törvény tiltja és bünteti. Nem felejtjük el és nem szabad elfelejteni másoknak sem, hogy Magyarországon 1956 őszén a hatalomért vívott egyik véres csata éppen a rádió épületénél, annak birtoklásáért folyt.

Pártunk harca az említett kérdésekben számunkra ilyen tapasztalatokkal szolgált. Hasznosítottuk és nem felejtjük el azokat.

Álláspontunkat mindig teljes nyíltsággal, elvi szilárdsággal és állhatatossággal képviseltük. És ha elmondjuk, mert elmondhatjuk, hogy munkásosztályunk, népünk bízik a pártban és hallgat szavára, azt nem utolsósorban a becsületes nyíltságnak és az elvi kérdésekben tanúsított engesztelhetetlenségének köszönheti pártunk. Egyetlen forradalmi párt sem harcolhat olyan módon, hogy egyvalamit mond és másvalamire gondol, vagy az egyik szemével int, a másikkal ellenkező irányba kacsint. Azoknak pedig, akik felelőtlenül játszanak a szabadság, a demokrácia és hasonló nagy, számunkra komoly szavakkal, azoknak mi mindig megadtuk a megfelelő választ és meg is tudjuk adni mindenkor.

Pártunk, népünk harcának, munkájának eredményeit, szocialista vívmányainkat nagyra értékeljük, gyarapítjuk, óvjuk mindenekelőtt a szilárd néphatalmat és azt senki kedvéért kockára nem tesszük.

Kedves elvtársak!

Pártunknak mindenkor feladata volt síkraszállni a dolgozók napi érdekeiért, sohasem tévesztve szem elől a munkásosztály végső célját, a szocialista, a kommunista társadalom megteremtését. Hazánkban ma nincsenek kizsákmányoló osztályok, megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása. Még van különbség a munkás, a szövetkezeti paraszt, az értelmiség és a kispolgárság, a társadalom egyes rétegeinek helyzete között, bár az alapvető érdekek közösek. A mi célunk az értelmes, békés

élet, a kommunizmus — más szavakkal —, az osztály nélküli társadalom.

Az imént a szocialista építés nagy eredményeiről, annak töretlen menetéről szóltam. Gondolom, kell és jogunk van szólni a munka eredményeiről ugyanúgy, ahogy kötelességünk beszélni munkánk gyengéiről is. A szocialista építőmunka eredményei valóban nagyok, hatalmasak, ha a múlthoz vagy az egykori mélyponthoz, ahhoz mérjük azokat, ahonnan elindultunk. De nem kielégítőek a lehetőségeinkhez mérten, még kevésbé népünk növekvő és jogos igényeihez, felemelő végső céljainkhoz képest.

Így indokolt igény van a bürokratikus kinövések felszámolására, a rugalmasabb ügyintézésre, a dolgozók gazdasági, kulturális helyzetének további javítására, szociális problémáinak gyorsabb megoldására. A szocialista tudat fejlődése nyomán ma már maguk a tömegek sürgetik a magasabb, szocialista erkölcsi követelmények határozottabb érvényesítését, a társadalomellenes önzés és magatartás bírálatát és leküzdését, és ha az olyan természetű, büntetését is. Mindez természetesen nemcsak a szubjektív elhatározások meghozatalát, hanem az objektív feltételek megteremtését is sürgeti.

A párt vezető szerepéből következik az a kötelezettség, hogy társadalmunk fejlődésének fő kérdéseit időben ismerje fel, vesse fel, és az új helyzet új követelményeinek megfelelő megoldásukat dolgozza ki. Pártunk kezdeményezése nyomán társadalmunk most több nagy kérdést tart napirenden, így a szocialista demokratizmus elmélyítésének, kiszélesítésének feladatait, népgazdaságunk műszaki, technikai színvonalának emelését, a tudomány, a közoktatás, a kultúra fontos aktuális kérdéseit, a dolgozók életkörülményeinek további javítását. Az egész társadalmat érintő kérdések mindegyike külön figyelmet, megoldásuk kellő erőfeszítést kíván, mindegyikkel megfelelően kell foglalkozni.

Lenin annak idején felhívta a figyelmet arra, hogy a kérdések között mindig van egy kulcskérdés, és annak helyes megoldásától függ számtalan más kérdés megoldása; egy adott időpontban

az egész fejlődés. Az elmúlt évtizedben ilyen kulcskérdés volt nálunk a munkásosztály fenyegetett hatalmának megvédése és megszilárdítása, majd azt követően a mezőgazdaság szocialista átszervezése. E két nagy feladat helyes megoldása segítette a maga idejében társadalmunk összes fontos problémájának megoldását és nagy lendületet adott hazánk szocialista fejlődésének általában.

Most minden más feladat jobb megoldásának döntő láncszeme a gazdasági munka hatékonyságának javítása, a gazdasági vezetés reformjának megvalósítása. Reformunk lényege: a szocialista népgazdaság tervszerű fejlesztése az irányítás rugalmasabbá tételével és jelentős decentralizálásával, továbbá a szocialista rendszer gazdasági törvényeinek hatékonyabb érvényesítése a fejlődés érdekében. A reform bevezetésének első esztendeje — ez most már elmondható — bebizonyította annak alapvető helyességét, életképességét. A továbbiakban ki kell bontakoztatni jobban a gazdasági helyzetünkben meglevő, eddig nem hasznosított számtalan lehetőséget.

A IX. kongresszus a társadalmi tevékenység összes döntő területén kijelölte a feladatokat, amelyek megoldásával közelebb jutunk a dolgozók napi érdekeinek megfelelőbb szintekhez, egyben távolabbi célunkhoz, a szocialista társadalom teljes felépítéséhez is. Mély meggyőződésünk, hogy ha a párt és a nép olyan egységben és céltudatosan dolgozik, mint eddig tette, akkor rendelkezünk mindazokkal a feltételekkel, amelyek hazai feladataink eredményes megoldásához kellenek. Teljes felelősséggel állíthatjuk: a feladatokat megoldjuk, rendelkezünk a szükséges feltételekkel, mindenekelőtt hazánkban erős a munkáshatalom, van pártunk, nagyszerű munkásosztályunk, szocializmus útjára lépett parasztságunk, a nép ügyét becsülettel szolgáló értelmiségünk. Ez a legfőbb feltétele további munkánknak és eredményeinknek.

Tisztelt Központi Bizottság! Kedves elvtársak!

Pártunk, kormányunk nemzetközi tevékenysége összhangban

van belpolitikánkkal. Mi a nemzetközi síkon is a reakció ellen és a haladásért küzdünk mindig és mindenütt. A népek békéjére törő imperializmussal szemben világszerte növekszik az elégedetlenség. A föld minden táján kibontakozó és erősödő antiimperialista tömegmozgalmak jelzik, hogy a népek kezdik megelégelni az imperialisták zsarnokságát és szívósan, hősiesen harcolnak szabadságukért, függetlenségükért, demokratikus jogaikért, a békéért. Az ily módon szorongatott imperializmus mindent elkövet pozícióinak megtartására. Imperialista támadások érik a szocialista világot, a gyarmati iga alól nemrégen felszabadult népeket, országokat és általában a haladás erőit. A jelenlegi nemzetközi helyzet a világ minden térségében a forradalmi erők fokozott éberségét, a haladás, a béke híveinek összefogását követeli meg. Nekünk ez volt eddig is az elvi álláspontunk, ez most is, és ehhez ragaszkodunk a jövőben is. Ezt követeli meg a népek érdeke, békéje, biztonsága. Így nyújthatunk még több segítséget az imperialisták ellen harcoló hős vietnami népnek és más népeknek. Így kívánunk hozzájárulni a magunk részéről ahhoz, hogy Európa népei nagyobb garanciát kapjanak a földrész békéjét, biztonságát veszélyeztető, az amerikai imperialisták által támogatott nyugatnémet militarista, revansista, újfasiszta törekvésekkel szemben.

A kommunista világmozgalom, azon belül pártunk küldetése, hogy a néptömegeket mozgósítva küzdjön a társadalmi haladásért, egy újabb világháború megakadályozásáért, a szilárd és tartós békéért. Ebből következik a békés egymás mellett élés elve és politikája. Ezért a különböző társadalmi rendszerű országok viszonylatában változatlanul a békés egymás mellett élés politikájának hívei vagyunk. Ennek az elvnek megfelelően a kapitalista országokkal normalizált viszonyra, kölcsönös előnyökkel járó gazdasági kapcsolatokra, kulturális cserékre és a személyi kapcsolatok, a turistaforgalom fenntartására és fejlesztésére törekszünk.

A békés egymás mellett élés azonban csak az egyenjogú kap-

csolatokon nyugodhat, és feltételezi a belügyekbe való be nem avatkozást, az agressziótól, a szocialista rendszer ellen irányuló aknamunkától való tartózkodást. Az imperialistáknak le kell mondaniuk arról, hogy akár erőszakkal, akár bomlasztással egyetlen országot is letérítsenek a szocializmus útjáról. Ez sohasem sikerülhet, mert az imperialisták a szocializmus erői részéről minden kísérletnél határozott ellenállásba ütköznek. Elvi meggyőződésünk szerint a forradalmat nem lehet exportálni, de ugyanúgy nem lehet exportálni ellenforradalmat sem.

Külpolitikánkban szövetségeseinkkel szoros egységben lépünk fel, és járunk el minden nagy és közös érdekű ügyben. A történelem bebizonyította, hogy a szocializmus útjára lépett magyar népnek első, igaz és őszinte barátja a Szovjetunió, amelyhez meg nem bontható barátság és testvériség fűzi országunkat. A Varsói Szerződés tagállama vagyunk, és a szerződés szervezetének fenntartását, hatékonyságának növelését szorgalmazzuk mindaddig, ameddig fennáll az agresszív NATO-tömb, a szocialista országok veszélyeztetettsége. Szocialista építésünket segíti a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa, amelyre támaszkodva a szocialista országok gazdasági együttműködésének magasabb szintre emelésére törekszünk, ideértve az ésszerű integrációs megoldásokat is.

Valamennyi szocialista országgal és a nemzetközi kommunista mozgalom minden pártjával együttműködésre és egységre törekszünk. Az utóbbi években egyes szocialista országok, valamint kommunista és munkáspártok viszonylatában keletkezett nézeteltérések és viták, nézetünk szerint, nem zárják ki annak lehetőségét, hogy sok kérdésben együttműködjünk, és még kevésbé azt, hogy akcióegységre lépjünk közös ellenségünkkel, a nemzetközi imperializmussal szemben. Mi, kiindulva az alapvetően közös érdekekből, azokban a viszonylatokban is, ahol nézeteltérések vannak, ezek elvtársi rendezésére törekszünk, és a kapcsolatok, a két- és többoldalú találkozók, az eszmecserék hívei vagyunk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt kezdettől fogva támogatta a

kommunista és munkáspártok újabb nemzetközi találkozójának összehívását. Az előkészítő bizottság éppen e héten tartotta meg eredményesen zárult soros ülését Budapesten. Ezt a tényt és az állásfoglalásokat örömmel üdvözöljük, és úgy véljük, hogy újabb nagy lépést tettünk előre. A nemzetközi találkozó közeli összehívására véleményünk szerint a helyzet valóban megérett, a feltételek adottak.

Tisztelt Központi Bizottság!

Pártunk 50 éves harcos útját nagy győzelmek, s időnként bekövetkezett balsikerek jelzik, de az egész utat figyelembe véve, büszkén tekinthetünk az alapítástól eltelt 50 esztendőre. A párt a zászlót mindig tisztán és magasan tartotta, az eszme győzött.

Mi, magyar kommunisták, mindig azt vallottuk pártunkról, hogy eszköz, fegyver a munkásosztály, a magyar nép szolgálatában, de ahhoz, hogy a párt az osztályharcban soha ki nem csorbuló fegyverré váljék és az is maradjon, ahhoz mindig kellettek olyan emberek, akik önzetlenül és áldozatkészen, akár életük árán is, szolgálták a párt ügyét. A munkásosztály, a nép soraiban mindig voltak ilyen emberek. S ahogy voltak, úgy vannak és mindig is lesznek, amíg harcolni kell a népért, a békéért, a szocializmusért.

Ma, a párt megalakulásának 50. évfordulóján, tisztelettel gondolunk az alapítókra, azokra az elvtársakra, akik létrehozták a pártot, győzelemre vitték a dicső Magyar Tanácsköztársaságot, azokra, akik az ellenforradalom 25 éve alatt, az illegalitásban megtartották a pártot, azokra, akik a felszabaduláskor s azt követően harcoltak a hatalomért, dolgoztak az ország újjáépítéséért. Megbecsüléssel gondolunk egész párttagságunkra, mindazokra, akik ma dolgoznak a pártban, akik lerakták a szocialista társadalom alapjait, s tovább építik azt.

Gondolunk ma azokra a barátainkra is, akik nem tagjai a pártnak, de a párt szavát követve, mint jó szövetségeseink, velünk együtt dolgoznak a szocialista társadalom teljes felépítésén, szolgálják a munkásosztály, a nép, a szocialista haza szent ügyét.

Szeretettel gondolunk a fiatal kommunistákra, hazánk ifjúságára, a jövendő, a szocialista Magyarország letéteményeseire, azokra, akik holnap viszik tovább a zászlót!

Tisztelt Központi Bizottság! Kedves elvtársak, elvtársnők!

A Központi Bizottság tagjai között és itt, ezen az ülésen, a pártnak sok veterán harcosa van jelen. Ők tanúsíthatják, érdemes volt küzdeni! Magasan leng a zászló, amelyet 50 évvel ezelőtt bontottak ki, amely nehéz és küzdelmes harcokban győzelemre vezette a munkásosztályt.

Pártunkban megvolt és bizton hisszük, a jövőben is meglesz a képesség történelmi küldetésének méltó betöltésére. Pártunk megalapításának 50. évfordulóján ünnepélyesen kijelentjük, hogy a magyar munkásosztály, dolgozó népünk és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom harcosai ezután is számíthatnak a magyar kommunistákra, a Magyar Szocialista Munkáspártra. Pártunk szoros egységben halad ezután is nemzetközi osztálytestvéreinkkel, és tovább vezeti népünket a szocialista Magyarország megteremtésének útján, a népek reménysége, a kommunizmus ragyogó távlatai felé.

Éljen a magyar munkásosztály és marxista—leninista, forradalmi pártja!

Éljen a szocializmust építő magyar nép!

Éljenek és virágozzanak a szocialista országok, éljen a kommunista világmozgalom, éljen a proletár nemzetköziség!

Népszabadság, 1968. november 24.

BEVEZETŐ
A „TERÉZVÁROS MUNKÁSMOZGALMA 1867–1945" CÍMŰ KÖNYVHÖZ

1969 NOVEMBER

Egy monográfia bevezetője arra hivatott, hogy áttekintse a mű által átfogott korszakot, kiemelje annak egyes eseményeit, felhívja a figyelmet némely megállapításokra, mérlegelje, minősítse azokat, szükség esetén vitatkozzon velük. Ez a kötet a budapesti kommunista és munkásmozgalom egy részében, a VI. kerületi szervezeteiben végzett forradalmi tevékenységnek állít emléket. Az ismertetett korszak pártunk, a magyar munkásosztály, népünk harcának olyan fontos éveit öleli át, amelyeknek értékelését a történészek már jórészt elvégezték, s amelyekről még sok mű forog majd közkézen. A kötetben publikált írások, adatok is hozzájárulnak e korszak jobb megismeréséhez. Ez felment talán a szokásos bevezető általános kötelezettségei alól. A lehetőséggel élve, inkább elmondom néhány konkrét vonatkozásában, hogy engem milyen kapcsolatok fűztek a VI. kerületben dolgozó, harcoló kommunistákhoz, haladó gondolkodású emberekhez, elvtársaimhoz, barátaimhoz.

A felszabadulás előtt mintegy öt éven át vettem részt közvetlenül a Budapest VI. kerületi munkásmozgalmi szervezetek tevékenységében. Jelenlegi munkakörülményeim sajnos nem teszik lehetővé számomra, hogy részleteiben felidézzem ezeknek az éveknek az eseményeit, élményeit, tapasztalatait. Ezt őszintén sajnálom, mert az akkori, ottani munka — mai szemmel nézve is — jelentős volt nemcsak kerületi, hanem budapesti vonatkozásban is.

Az illegalitásban dolgozó Kommunisták Magyarországi Pártjának és a Kommunista Ifjúmunkások Magyarországi Szövetségének tevékenységét a harmincas évek közepén gyökeresen átszervezték a Kommunista Internacionálé 1935-ben megtartott VII. kongresszusa határozatainak szellemében. Mint ismeretes, ez a kongresszus valamennyi kommunista párt fő feladatául a Németországban uralomra jutott fasizmus elleni harcot, e harc érdekében a munkásegység megteremtését, s erre támaszkodva egy széles körű, minden haladó erőt tömörítő egységfront kialakítását tűzte ki. Nálunk, Magyarországon ennek az irányvonalnak a megvalósítása a kommunista szervezetek újjáalakításával, a kommunisták legális munkájának kiterjesztésével járt együtt, s később a munkásegység, az antifasiszta egységfront tényleges kibontakozását és megerősödését eredményezte. Ez fejeződött ki a „Népszava" 1941. évi emlékezetes karácsonyi számában, az 1942. március 15-i Petőfi téri háborúellenes tüntetésben és más ismert antifasiszta akciókban is.

Azokban az években a hazánkban kibontakozó és fellendülő antifasiszta harc egyik osztaga és támasza volt az a baloldali erő is, amely a Szociáldemokrata Párt budapesti, VI. kerületi szervezetének keretében tömörült, s amelynek tényleges vezetője a Kommunista Párt ott működő alapszervezete volt. Én kommunista voltam már 1931 óta és mint ilyen, 1937 előtt éveken át illegális munkát végeztem, gyakorlatilag legális szervezetben nem végeztem mozgalmi munkát. A kommunista erők általános átcsoportosításának idején, pontosan 1937 nyarán, az azóta elhunyt Rudas Ervin elvtárs a Kommunista Párt nevében felhívott, hogy iratkozzam be a Szociáldemokrata Pártba és ott folytassam mozgalmi munkámat. Így kerültem 1937. szeptember elsején — lakóhelyem szerint — az SZDP VI. kerületi szervezetének tagjai közé.

Az ottani illegális kommunista alapszervezet titkára Goldmann György elvtárs volt. Én is az ő irányítása alatt végeztem

munkámat a kerületben 1942 májusáig, amikor is pártutasításra elmentem hazulról, megszakítottam a legális munkát és teljes illegalitásba vonultam. Bár 1941 nyarán bevontak a Kommunista Párt Budapesti Területi Bizottságának tagjai közé, s ezt követően szükségszerűen csökkentenem kellett a kerületben végzett munkámat, az ott eltöltött majdnem öt esztendő során sok jó elvtársat megismertem, kommunistákat, kommunista-szimpatizánsokat, becsületes, baloldali szociáldemokratákat és fontos tapasztalatokat szereztem a szervező-, a tömegpropaganda és agitációs munkában.

A kerületi mozgalmi munka során ismertem meg Ságvári Endre és Orbán László elvtársakat, akik mint kommunisták, az Országos Ifjúsági Bizottságban tevékenykedtek, továbbá Schiffer Pált, aki Szakasits Árpád képviseletében a szociáldemokrata pártközpont részéről támogatta munkánkat. Ugyancsak jó ismeretségbe kerültünk és jól együttműködtünk Gallai Lajos és Tolnai György elvtársakkal, akik akkor a kerületi szociáldemokrata pártszervezet politikai, illetve adminisztratív titkárai voltak. Hosszan lehetne sorolni a jó elvtársakat az akkor ott dolgozók közül, kezdve azokkal, akik már régebben, vagy azokban az években lettek kommunisták, folytatva azokkal, akikkel éppen az akkori közös munka és harc forrasztott bennünket össze. A nevek felsorolása helyett inkább azt említem meg — nagy megelégedéssel —, hogy a megismert elvtársak közül, akik élnek, szinte kivétel nélkül helytálltak a nehéz időkben, s ma is aktívan dolgoznak a pártban céljaink valóraváltásáért. Közülük sokan magas funkcióban, kerületi titkárként, országos fontosságú üzemek igazgatóiként és hasonló posztokon végzik ezt. Ebben a tényben egyik bizonyítékát látom annak, hogy a VI. kerületben akkor végzett mozgalmi munka helyes elvek alapján, jó szellemben folyt és törvényszerűen nevelt új és állhatatos harcosokat a munkásosztály ügyének, a kommunista eszmének.

A kerületben végzett személyes munkámról annyit, hogy 1937 szeptemberét követően az emberek, a körülmények, a feladatok megismerésének arányában fokozatosan aktivizálódtam. Idővel tízes bizalmi, majd körzeti titkár, a kerületi Végrehajtó Bizottság tagja és az ifjúsági csoport összekötője lettem. Közvetlen munkámat, a körzeti munkát és a fiatalokkal való foglalkozást szerettem és szívesen végeztem. Körzetem munkásjellegű volt (ma közigazgatásilag a XIII. kerülethez tartozik), de oda tartozott az akkori Zsidókórház is, sok haladó gondolkodású orvossal és ápolóval, akik között erőteljes szervező munkát végeztünk. Már említettem, hogy a kerületben folyó munka hatása túlterjedt a közigazgatási határokon. Mi kommunisták szorgalmaztuk és a szociáldemokrata elvtársak támogattak minket abban, hogy a VI. kerület orvosegészségügyi, valamint művész csoportját összbudapesti jellegűvé fejlesszük. Ugyancsak a VI. kerületben működött, de az egész mozgalomban szerepet játszott az akkor országos hírű Szalmás-kórus is.

Az akkori VI. kerületi mozgalmi munkáról megemlékezve sok fontos dologról lehetne és kellene még szólni. Beszélni lehetne a hamisítatlan marxizmust oktató szemináriumokról, különböző akciókról, a mozgalmi célokat szolgáló Római parti telep életéről, én azonban befejezem. Remélem, mások visszaemlékezései a képet teljesebbé teszik, és pótolják az általam mulasztottakat is.

Még a visszaemlékezésekről néhány szót. A VI. kerület veteránjainak — ha néha találkozunk — azt szoktam mondani, hogy mi kommunisták nem merenghetünk az emlékeken; mozgalmunkban a múlt a jelenhez kapcsolódik. Minden emlékünk, s egykori munkánk, akkor és annyiban bír valódi értékkel, ha nyoma és folytatása fellelhető azok munkájában, életében és tevékenységében, akik ma dolgoznak a VI. kerületi pártszervezetekben. A ma ott dolgozó elvtársaknak viszont érdemes megismerkedniük az elődök munkájával, mert a régi tapasztalatok

egy része ma is segítheti a munkát. Ami engem illet, örülök, hogy részt vehettem akkor a VI. kerület mozgalmi munkájában, egyrészt, mert jó ügyet szolgáltunk, az eljövendő szabadságért harcoltunk, másrészt, mert a jó kollektíva erősítette kommunista meggyőződésemet és a munka sok tapasztalata új ismereteket adott, s azok segítettek engem is, mint mindannyiunkat, a későbbi harcokban.

A Terézváros munkásmozgalma 1867—1945. Budapest 1970.

BESZÉD A GYŐR-SOPRON MEGYEI PÁRTBIZOTTSÁG ÉS TANÁCS EGYÜTTES ÜNNEPI ÜLÉSÉN

1969 FEBRUÁR

Kedves elvtársak!

Szívből üdvözlöm a Győr-Sopron megyei pártbizottság, a megyei tanács tagjait, az együttes ülés minden részvevőjét. Külön is köszöntöm a termelőszövetkezeti mozgalom úttörőit.

Történelmi évfordulóra emlékezünk, olyan eseményre, amely sorsforduló volt a megye, országunk parasztsága és egész népünk életében. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése, az a tény, hogy parasztságunk szocialista útra lépett, történelmi jelentőségű esemény. A mezőgazdaság szocialista átszervezése a munkás-paraszt szövetség nagy győzelme. Ez a szövetség nem új keletű, a nép szabadságáért, a teljes társadalmi, politikai, gazdasági felszabadulásért vívott sok évtizedes harcban kovácsolódott ki, és szorosan összefonódott történelmünk előző sorsfordulóival. A Horthy-fasizmus negyedszázados korszakában a fasizmus elleni harc jelentette egyik legfőbb tartalmát és célját ennek a szövetségnek.

A fasiszta terror és elnyomás alatt sínylődő magyar nép ugyan nem tudott hatékonyan fellépni a fasiszta törekvésekkel szemben, de gondolkodásában és érzelmeiben szemben állt a fasizmussal. Ellenezte azokat a bűnös cselekedeteket, amelyeket a nép elnyomói, a fasiszta diktatúra vezetői az ország és a nép nevében követtek el.

Ebben a súlyos időszakban a magyar hazafiak, a legkülönbözőbb világnézetű emberek felismerték, hogy a nemzet pusztulásának végső veszélye fenyeget. Ezért az akkor már negyed-

százada illegalitásban harcoló kommunisták, dacolva mindenféle üldözéssel, elsőként indították meg a harcot, hogy tömörítsék, ellenállásra késztessék és vezessék népünket a fasizmussal szemben.

A harcnak osztályalapja volt. Élére a munkásosztály állt, amely hű szövetségesre talált a legöntudatosabb paraszti tömegekben.

A napokban emlékeztünk meg a vésztői találkozóról, amely 1919 óta az első olyan nagyobb megmozdulás volt, ahol a munkásosztály élenjáró, legöntudatosabb képviselői széles paraszti tömegekkel — falusi földmunkásokkal, becsületes hazafi középparasztokkal, sőt még jómódú parasztokkal is — találkoztak, kezet fogtak, felújították a munkás-paraszt szövetséget. Nagy jelentőségű volt ez, mert végre a nép is hallatta szavát és kifejezte, hogy a munkásosztálynak, a parasztságnak, az értelmiség haladó részének, vagyis az igazi hazafiaknak az a törekvése, hogy elhárítsák a nemzet feje fölül a fasiszta veszélyt, és meghirdessék, hogy szabad, független és demokratikus Magyarországot kíván a nép. Ez későbbi harcaink során nagy segítséget nyújtott a történelmi feladatok megoldásában.

Népünknek — mint sok más népnek — a Szovjetunió, a világ első munkás-paraszt állama, saját honvédő háborúját folytatva nyújtott segítséget, hogy megszabaduljunk a fasiszta „középkortól". A szovjet hadsereg nagy áldozatok árán kiverte Magyarországról a német fasiszta megszállókat, s így elhárult nemzetünk végpusztulásának veszélye, szabad lett a magyar nép, új lehetőség, új élet reménye tűnt fel a láthatáron.

A felszabadulást követően — amikor az ország a szó szoros értelmében romokban hevert — azonnal munkához láttak a kommunisták, népünk demokrata, haladó emberei, a hazafiak, akik megértették, hogy a történelem új lehetőségeket adott számunkra, hogy új és szabad országot teremthessünk magunknak. Ennek a tömörülésnek is a munkásosztály és a parasztság szoros összefogása és szövetsége volt az alapja. A kibontakozó forradalmi, demokratikus mozgalom fő jelszava — s erre is érdemes

emlékezni — a nép kívánságát fejezte ki: „Föld, kenyér, szabadság!" Népünk a földreformmal nagy csapást mért a régi világra, a tőkések és a földbirtokosok hatalmának alapját, a földet húzta ki a kizsákmányolók lába alól. A szocializmus alapjainak lerakásához a gyárakat, a bankokat is el kellett venni a tőkésektől, vagyis meg kellett fosztani őket a gazdasági élet fölötti hatalmuktól. E harc élén is a munkásosztály haladt, s az ipar, a bankok, a nagykereskedelem államosítását, egyszóval az anyagi élet hatalmi és kulcspozícióinak megszerzését hű szövetségesként és nagy erőként támogatta a parasztság. Ez immár a második nagy történelmi küzdelem volt néhány esztendőn belül, amikor a munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal, kölcsönösen egyeztette, összehangolta és teljesen megvalósította a két nagy osztály követeléseit.

Az ország nagyarányú iparosításának, a nép erői kibontakoztatásának, a hatalmas országépítő munka megkezdésének esztendeire, a szocializmus építésének nagy munkájában elért eredményeinkre minden munkás- és parasztember, minden becsületesen dolgozó értelmiségi, egész népünk büszke lehet.

Bár súlyos hibák is jelentkeztek az ország vezetésében, a döntő és a nép számára legfontosabb mégis az a hatalmas alkotómunka, erőfeszítés volt, amely hazánkból ipari országot, az iparosítás útján haladó szocialista országot teremtett. Az említett hibák súlyosak voltak, s a legkülönbözőbb területeken — így a parasztsággal kapcsolatban is — jelentkeztek. Az agrárpolitikában azokban az években elkövetett hibák aláásták, meggyengítették a munkás-paraszt szövetséget. Ez kedvező lehetőséget teremtett a magyar népi demokrácia, népi demokratikus államunk minden ellenségének — a hazai és a nemzetközi ellenségnek egyaránt —, hogy támadást szervezzenek és rohamot indítsanak a népköztársaság megsemmisítéséért és a történelem kerekének visszafordításáért.

1956-ban, amikor a történelem feltette a magyar parasztságnak a kérdést, hogy most merre és kivel tartson, amikor arról

volt szó, hogy a népköztársaságot kell megmenteni és a szocialista fejlődés útját kell biztosítani népünk számára, a magyar parasztság a történelem előtt nagy vizsgát tett. Nem az ellenforradalom, hanem a munkásosztály mellett lépett a küzdőporondra és támogatta a Magyar Népköztársaság belső rendjének helyreállítását, megszilárdítását, a szabadság, a szuverenitás biztosítását. Nagyon bölcsen, okosan gondolkodott és döntött: a népi hatalomra, a szocializmus ügyére szavazott. Ez megint olyan időszak volt, amikor a munkás-paraszt szövetség ismét kiállta a történelmi próbát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1956 után marxista—leninista párt módjára, elvi alapon járt el, dolgozta ki politikáját és határozta meg munkamódszerét. Ugyanilyen elvi alapon vizsgálta a munkás-paraszt szövetség, a falu, az agrárpolitika kérdéseit is. Teljesen világos volt, hogy a hibákkal gyökeresen szakítani kell. Ez volt az első, amit a párt elhatározott. Ezt olyan viszonyok között hajtottuk végre, amikor az anarchia és az ellenséges erők ellen egyidejűleg kellett harcolni. Pártunk és kormányunk minden kérdésre a dolog lényegének megfelelő, érthető, kommunista választ adott. Pártunk politikája egyszersmind a munkásosztály, a parasztság, a nép politikája; amit köznapian szólva népfrontpolitikának nevezünk.

Amint a munkásosztály iránti teljes és fenntartás nélküli bizalom lehet kizárólag a párt és a kommunisták munkájának alapja, ugyanígy csak a parasztság iránti teljes bizalom alapján lehet helyes elvi politikát folytatni. A parasztság a munkásság osztálytestvére és a munkás-paraszt szövetség a hatalom, az államiság fenntartó ereje. Természetes az is, hogy munkánk alapja csak a nép iránti bizalom lehet. Pártunk és kormányunk ennek megfelelően járt el. Ehhez a politikához kért megértést és nyerte el a nép támogatását. A politikai harcot a munkás-paraszt szövetség helyreállítása döntötte el. Így értük el, hogy az ország ismét nyugodt, a munka jó feltételeit biztosító hazája lett a dolgozó népnek.

Amikor hazánkban napirendre került a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a tapasztalatokon okulva arra gondoltunk, hogy a parasztságnak éreznie és tudnia kell, hogy osztálytestvérünk, akivel végül is egyetértésre jutunk. Szilárd elhatározásunk volt, hogy az önkéntességet, a demokráciát a termelőszövetkezeti mozgalom szervezésének időszakában is betartjuk.

A párt elvi politikájának gyakorlati megvalósítása szükségessé tett különféle állami és hatósági rendelkezéseket. Ezek közé tartozott például a beszolgáltatás eltörlése, a kuláklista hatályon kívül helyezése, az árviszonyok szabályozása.

Engedjék meg — s talán elfogadható —, hogy először arról szóljak: a termelőszövetkezetek létrejötte elsősorban a munkásosztály nagy érdeme. Ezt hármas értelemben is mondhatjuk. Először: a párt, amely politikailag megfelelően kézbe vette és vezette a mezőgazdaság szocialista átszervezésének folyamatát, a munkásosztály forradalmi pártja. Másodszor: a munkásosztály mint termelőerő és dolgozó osztály teremtette meg az átszervezés sikerének, a szocialista nagyüzemi gazdálkodásnak anyagi feltételeit. Végül: nagy érdemeket szereztek azok a tíz- és százezrek, akik a gyárban elvégezve rendes, mindennapi munkájukat, fáradtságot nem ismerve évekig járták a falvakat, s bár nem mindig találkoztak megértéssel, szerveztek, agitáltak, segítették a parasztembereket, hogy megtalálják a helyes utat.

Elmondhatjuk — s talán megengedhető, hogy ez alkalommal megemlékezzünk erről —, hogy a munkásosztály és azon belül az egyes munkásembereknek a szocialista mezőgazdaság megteremtéséért és fejlődéséért hozott áldozata nem volt hiábavaló. Megfelelő időben nyújtottak segítséget a testvéri osztálynak, s ezzel végső fokon — ahogy minden jó ügynél lenni szokott — a közös ügyet, az ország, a nép javát és jövőjét szolgálták.

Parasztságunk nagy történelmi érdeme, hogy megértve a párt, az idők szavát, a mezőgazdaság szocialista útjára lépett.

A parasztság is azzal a meggyőződéssel gondolhat vissza a tíz esztendővel ezelőtti időkre, hogy helyesen, jól döntött, pozitív

cselekvéssel válaszolt a hívó szóra. A történelemé a mezőgazdaság szocialista átszervezésében részt vett százezrek alkotása, amely a ma nemzedékének jobb életét, s a nép, a nemzet jövőjét szolgálja.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésével a szocializmus alapjainak lerakása befejeződött, és napirendre kerülhetett a szocialista társadalom teljes felépítése.

Pártunk azóta is elvi politikát folytat a mezőgazdaság és a munkás-paraszt szövetség kérdéseiben. Ez jutott kifejezésre a párt IX. kongresszusán is, ahol egyebek között az agrárpolitikával és a parasztság életét érintő néhány más, nagy horderejű kérdéssel foglalkoztunk. Megoldásukra különféle javaslatokat tettünk, és azok nagy részét a gyakorlatban már végre is hajtottuk. Utalok a földtörvény és a termelőszövetkezeti törvény megalkotására, bizonyos felvásárlási árak emelésére, a nyugdíjak rendezésére, a gyermekgondozási segélyre, a parasztság néhány más szociális problémájának napirendre tűzésére. Ezek az intézkedések szükségszerűek voltak. A magyar parasztság ezekre a humánus és valóban szocialista intézkedésekre a maga részéről a párt politikájának, a Hazafias Népfront programjának, szocialista fejlődésünknek a támogatásával válaszolt.

A párt általában és minden fő kérdésben a szocialista agrárpolitikának, a munkás-paraszt szövetségnek és a szövetségi politikánknak megfelelő vonalvezetést érvényesít. Megállapíthatjuk: a párt helyes politikájának, egész népünk támogatásának köszönhetjük, hogy immár 12 éve nyugodt, egyenletes fejlődést tudtunk biztosítani az országnak, s ez nagy eredményeket hozott.

Érdemes egy pillantást vetni arra, hogy az elmúlt tíz esztendőben mekkorát fejlődött nagyüzemi, szocialista mezőgazdaságunk. Óriási a fejlődés, jóllehet a folyamat tulajdonképpen még ma is tart, hiszen a termelőszövetkezetek nem egy csapásra, hanem fokozatosan válnak a szó szoros értelmében vett szocialista nagyüzemmé.

Annak idején is azt mondottuk — és ma is azt valljuk —, hogy a szocialista mezőgazdaság szervezetének, a termelőszövetkezeteknek többet kell nyújtaniuk a parasztember számára, mint korábban az egyéni gazdaságok nyújtottak.

Győr-Sopron megye egész dolgozó népe, a megye parasztsága büszke lehet arra, hogy az országban elsőként itt fejeződött be a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Az elmúlt 10 esztendőben Győr-Sopron megye mezőgazdasági árutermelése 82 százalékkal növekedett, s tavaly egymilliárd-háromszázmillió forint volt bruttó termelésének értéke. A megyében — az 1957-es viszonyokhoz hasonlítva — jelentősen növekedett a dolgozó parasztok jövedelme is. Akkor a termelőszövetkezetek tagjainak átlagos havi jövedelme 1100 forint volt, 1968-ban ez az átlag 1820 forint volt.

Termelőszövetkezeti mozgalmunk ma már olyan erős, hogy a legjobb közös gazdaságok minden tekintetben komoly riválisai a legfejlettebb és legjobb állami gazdaságoknak is.

A versenynek, amelyben egyszer az egyik termelőszövetkezet, másszor esetleg a szomszédos állami gazdaság lép előre, mindenképpen az ország, a nép a nyertese.

Ha azt is számbavesszük, hogy Győr megye határain túl az országban milyen fejlődés ment végbe a mezőgazdaságban 10 év alatt, azt állapíthatjuk meg, hogy a szocialista átszervezés történelmi lépése nagy és jelentős eredményeket hozott egész népünk, a parasztság számára is. Az elmúlt 10 évben 118 000-ről egymillióra nőtt a termelőszövetkezetek tagjainak száma. A mezőgazdaság bruttó termelése ebben az időszakban — bár, mint valamennyien tudjuk, az időjárás nem volt kezdvező — egyenletesen évi 2 százalékkal, összesen pedig 21 százalékkal növekedett. És ez az eredmény abban az évtizedben született, amely tulajdonképpen még csak a szervezés és a nagyüzemi gazdálkodás kialakulásának periódusa volt. Tíz esztendővel ezelőtt a mezőgazdasági — aránylag nem nagy létszámú — termelőszövetkezetek vagyona 4 milliárd forint volt; jelenleg 48 milliárd fo-

rint, ami már országos méretekben is sokat nyom a latban. A nemzeti vagyon jelentős része a termelőszövetkezetek tulajdonában van.

A parasztcsaládok évi jövedelmének értéke a termelőszövetkezetekben 10 év alatt az átlagos 22 000 forintról 26 000 forintra nőtt, ami országos átlagban nagyon komoly fejlődést mutat. A nyugdíj és a különböző címeken élvezett járadék a tsz-tagoknál 10 évvel ezelőtt összesen 14 millió forintot tett ki, a legutóbbi esztendőben pedig egymilliárd-kétszázmillió forint volt.

Termelőszövetkezeteink parasztsága társadalmilag és politikai öntudatban is sokat fejlődött. Ez lemérhető az emberek gondolkodásán, azon, hogy éretten politizálnak, foglalkoznak a közügyekkel, hazánk és a nemzetközi élet problémáival.

E politikai fejlődés megmutatkozik többek között abban is — és mi természetesen ezt is számbavesszük —, hogy a tsz-tagok között a 10 esztendővel ezelőtti 18 000-rel szemben most 96 000 a párttagok száma.

A legnagyobb társadalmi nyereség, hogy kialakult és összeforrott az egységes, szocialista útra lépett paraszti osztály. Ez nagy támasza, ereje, lendítője és segítője a szocialista fejlődésnek.

A termelőszövetkezeti eszme immár győzött a gondolkodásban, testet öltött a gyakorlatban. Ezt talán minden másnál jobban bizonyítja, hogy 1968-ban az országban kereken százezren kérték felvételüket a termelőszövetkezetekbe. A közös gazdaságok pedig olyan helyzetben vannak, hogy válogathatnak, mert — ugyancsak országos összesítő adatok szerint — a 100 000 jelentkezőből 80 000-et vettek fel. Mint önök is jól tudják, jó termelőszövetkezetekbe nagyon sokan pályáznak belépésre, vagy ha az nem megy, az alkalmazásra.

A közelmúlt napokban a termelőszövetkezeti közgyűléseken felmérték az elmúlt év eredményeit, szóltak a jelen és a jövő feladatairól is. A Központi Bizottság, a kormány azt kéri az emberektől, hogy az eddigi odaadással, a közös ügy szeretetével és a jó ügynek kijáró lelkesedéssel folytassák munkájukat, s

ugyanolyan sikeresen, eredménnyel oldják meg az idei, az 1969-es s az 1970-es év és a további esztendők feladatait, mint az elmúlt 10 esztendőben.

A termelőszövetkezetek érdemes vezetői, a tagok, az agronómusok és más szakemberek, szakmunkások — akiknek száma örvendetesen növekszik a termelőszövetkezetekben — fejlesszék tovább munkájukat, dolgozzanak az éves és a távlati tervek megvalósításáért, erősítsék a közös gazdaságokat, azok szocialista jellegét, gyarapítsák a termelőszövetkezetek jövedelmét, fejlesszék tovább a falvak kulturáltságát, bővítsék a gépek, a vegyszerek és más korszerű eszközök alkalmazásának körét. Egyidejűleg kellő figyelemmel foglalkozzanak a közös gazdaság ügyeivel, ne hanyagolják el, fordítsák a fejlődés javára a háztáji gazdálkodást, valamint a termelőszövetkezeti melléküzemágakban folyó és lehetséges munkát. Mindez a tagok és családtagjaik, a falu, a megye, az ország javát szolgálja. Gondoljanak arra is, hogy növekszenek munkásosztályunk, népünk igényei is, mind több és jobb árut várunk a szocialista mezőgazdaságtól a fogyasztók igényeinek és az ország szükségletének kielégítésére. Munkájuk, a termelőszövetkezetek jó gazdálkodása értékes hozzájárulás ahhoz, hogy rendszeresen emelkedjék a dolgozók életszínvonala.

A Központi Bizottság, a kormány az eddigiekhez hasonlóan ezután is kellő figyelemmel és odaadással foglalkozik az agrárpolitika időszerű kérdéseivel, parasztságunk problémáival, az immár szocialista tartalmú munkás-paraszt szövetség további erősítésének kérdéseivel. Szocialista útra lépett parasztságunk ilyen értelemben és e vonatkozásban is számíthat a párt Központi Bizottságára, egész pártunkra, a kormányra, tanácsainkra. Ugyanakkor azt is szeretném hangsúlyozni: a Központi Bizottság, a kormány, a tanácsok is számítanak, építenek parasztságunkra.

Mély meggyőződésem, hogy ha továbbra is elvtársak, osztálytestvérek, munkatársak és harcostársak módján foglalkozunk

közös ügyeinkkel, ilyen módon tisztázzuk a feladatokat, s utána ugyanazzal az egyetértéssel fogunk hozzá a végrehajtáshoz, mint az elmúlt 10 esztendőben tettük, akkor újabb, nagy sikereket érünk el. Ebben biztosak lehetünk.

A párt és a kormány általános politikai irányvonalát is következetesen érvényesítjük, szoros együttműködésben a munkás-, a paraszt- és az értelmiségi tömegekkel. Erősíteni kívánjuk a kommunisták és a pártonkívüliek, a különböző gondolkodású emberek, a hivők és nem hivők egységét és közös munkáját. Az embereket elsősorban aszerint különböztetjük meg, hogyan állnak helyt a munkában, a szocialista építésben. Eszerint becsüljük őket, s azért fogunk dolgozni, hogy eszerint részesüljenek az elért eredményekből is. Tisztelettel tekintünk minden magyar állampolgárra, aki becsülettel és tisztességgel végzi el munkáját.

A munkásosztály és a parasztság testvéri szövetsége — a munkásosztály vezetésével — mindig a társadalom legjelentősebb ereje volt. Történelmünknek immár jelentős szakaszában hatott és működött, különböző viszonyok közt, más-más kor követelményeinek megfelelő fő célért.

Központi Bizottságunk, államunk vezető testületei és a magam nevében szívből gratulálok a szocialista mezőgazdaság, a termelőszövetkezeti mozgalom Győr-Sopron megyei úttörőinek, mindazoknak, akik a mezőgazdaság szocialista átszervezését valóra váltották, akik az elmúlt 10 esztendőben becsületes, odaadó munkával fejlesztették a termelőszövetkezeteket, s akik ma is lelkesen dolgoznak a jelen és a jövő feladatainak megoldásán. Győr-Sopron megye parasztságáról szólva, az ország termelőszövetkezeti útra lépett egész parasztságára gondolok. Szívből gratulálok mindannyiuknak, abban a meggyőződésben, hogy amikor a termelőszövetkezeti gazdálkodás útjára léptek, nagy és elhatározó lépést tettek, amely egyaránt szolgálja saját alapvető érdekeiket, a szocialista fejlődést és az ország érdekeit Újabb, további sikereket kívánunk munkájukhoz!

Népszabadság, 1969. február 28.

FELSZÓLALÁS
A SZOCIALISTABRIGÁD-VEZETŐK HARMADIK ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSÁN

1969 ÁPRILIS

Kedves elvtársnők, elvtársak!

A szocializmus magyarországi erői most 10 esztendeje, a szocialistabrigád-mozgalom megszületésével új erővel gyarapodtak. Azóta a szocialistabrigád-mozgalom szélesen kibontakozott, tömegmozgalommá vált, megerősödött, s a szocializmus további építésének nagyon fontos tényezője lett. Ami pedig a továbbiakat, a jövőt illeti, úgy vélem, hogy a mozgalom fejlődésének feltételei jók, további megerősödése lehetséges és feltétlenül szükséges is. A szocialistabrigád-vezetők harmadik országos tanácskozása tehát nagyon fontos eseménye szocialista életünknek és egész társadalmunknak.

Szeretnék egy szívesen vállalt, megtisztelő megbizatásomnak is eleget tenni: átadom önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt, a párt Központi Bizottságának szívből jövő, elvtársi üdvözletét és őszinte jókívánságait. A magam részéről is sikeres, eredményes munkát kívánok és szívből köszöntöm az értekezlet minden részvevőjét.

A szocialistabrigád-mozgalom 10 év alatt tapasztalatokban gazdag, nagy utat tett meg. Ez összefonódott azzal az úttal, amelyet az elmúlt évtizedben szocializmust építő népünk járt meg. A szocialistabrigád-mozgalom születésének időpontja egybeesett a szocializmus megújulásának és a magyarországi szocialista fejlődés fellendülése új szakaszának kezdetével. Az egybeesés nem véletlen — szükségszerű és törvényszerű volt. A munkásosztály e kezdeményezése akkor született, amikor társadalmunk

jelentős megrázkódtatása után újra hangosan hirdethettük a szocializmus eszméit: amikor a szocializmus gyakorlata megtisztult mindattól, ami fényét elhomályosította, ami előrehaladását megbénította.

Az elmúlt 10 esztendőben jók voltak a feltételek ahhoz, hogy a szocialistabrigád-mozgalom erős, valóban milliós tömeget átfogó mozgalommá váljék. Ugyanakkor a hatás fordítva is érvényesült: a szocialistabrigád-mozgalom hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországon a szocializmus építése fellendülő, emelkedő szakaszba lépjen.

A szocialistabrigád-mozgalom kibontakozása, fejlődése — ugyanúgy, mint népünknek az elmúlt évtizedben elért minden eredménye — elválaszthatatlan attól, hogy pártunk marxista—leninista irányvonalat és politikát dolgozott ki. Enélkül a munkásosztálynak, a népnek nincs és nem lehet világos orientációja, előretekintése a jövőre. Ugyancsak döntő és meghatározó tényező volt, hogy a párt, a munkásosztály, az egész nép összeforrt. Csak ezáltal jöhetett létre az az erő, amely minden eredményes harc feltétele. Alapvető és meghatározó tényező volt a munkáshatalom megvédése és megszilárdítása is, mert szilárd munkáshatalom nélkül egyetlen országban sem lehet eredményesen építeni a szocializmust.

E tényezők mellett alapvető és meghatározó volt a mezőgazdaság szocialista átszervezése, amely a szocialista forradalom egyik alapvető feladatát oldotta meg. Ezzel befejeződött a szocialista társadalom alapjainak lerakása, tovább szilárdult a munkás-paraszt szövetség, meghatványozódott, nagymértékben gyarapodott társadalmunk szocialista, forradalmi ereje. E tényezők, továbbá a világosan felismert és követett szocialista célok érdekében kifejtett nagyarányú és intenzív munka eredményeként az elmúlt 10 esztendőben hazánkban igen jelentősen fejlődtek a termelőerők, a termelés, és nagyarányú haladás tanúi lehettünk a tudományos élet, a közoktatás, a kultúra területén. E fejlődés alapján dolgozó népünk számára rendszeresen emel-

hető életszínvonalat biztosítottunk, ami szocialista harci programunk nélkülözhetetlen része. Pártunk, munkásosztályunk és népünk számára nem ünnepi alkalmakkor hangoztatott frázis, hanem mély meggyőződés, hogy a szocialista társadalomban mindennek a dolgozó emberért kell történnie. Nagy társadalmi erőfeszítéseinknek az a célja, hogy dolgozó népünk emberhez méltóan, s ahogy előrehaladunk, mindig jobban és jobban éljen a munka szabad, szocialista társadalmában.

Mindennek eredményeként ma már nem vitás — s nem is vitathatja senki —, hogy a Magyar Népköztársaság belső rendje és nemzetközi tekintélye egyaránt szilárd, erős. Ez a párt, a rendszer, a nép — a munkások, a parasztok, az alkalmazottak, az értelmiségiek — munkájának, harcának történelmi eredménye.

Többen szóltak itt arról, hogy brigádjuk, az egész szocialista-brigád-mozgalom magáévá tette a párt IX. kongresszusának céljait, és meggyőződéssel dolgozik valóra váltásáért. Helyes és szükségszerű ez, hiszen ezek a célok egyesítik népünket, vezetnek bennünket előre a szocialista társadalom teljes felépítéséhez. Társadalmunk helyzete, a fejlődés említett alapvető vonásai lehetővé tették, hogy a párt — s azt követően a dolgozó nép — új és új, nagy feladatokat tűzhessen maga elé. E nagy feladatok egyike, amit a kongresszus meghirdetett, s amit — az azóta eltelt idő bizonysága szerint — dolgozó népünk magáévá tett: a gazdasági munka hatékonyságának növelése, s ennek érdekében a gazdaságirányítás reformjának életbe léptetése. Hatalmas vállalkozás ez, amelynek meghatározó szerepe lesz jövendő fejlődésünkben. A gazdasági vezetés reformja, s mindaz, amit jelent és jelentenie kell, egy esztendő alatt még nem bontakozhatott ki. A jelentős, nagy eredményekhez, a „termés betakarításához" sok évre, állhatatosságra és türelemre van szükség.

Az 1968-as gazdasági évben az ipari termelés 5, a mezőgazdasági termelés 1—2 százalékkal növekedett, és eredmények születtek a közlekedésben, a kereskedelemben, az export-import és a gazdaság más területein. Az életszínvonal is növekedett: a reál-

bérek 2 százalékkal, a reáljövedelmek pedig 5 százalékkal. A teljes foglalkoztatottság, a lakosság megfelelő ellátása fogyasztási cikkekkel ugyancsak azt bizonyítja, hogy eredményes évet zártunk.

Annál is inkább így van, mert 1968 a gazdasági munka tekintetében az átállás, a reform bevezetésének éve volt. Ezt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Abban, hogy jól sikerült az elmúlt év — ideértve a gazdasági reform bevezetését és azt, hogy gazdasági fejlődésünkben nem torpantunk meg, hanem előbbre léptünk —, a központi irányító szervek megfelelő előkészítő munkáján túl annak is része van, hogy a gazdasági élet egész területén a gyárak, a trösztök, a kereskedelmi vállalatok vezetői, a pénzügyi emberek, a mezőgazdasági termelőegységek vezetői, az üzemek és a szövetkezetek dolgozói megfelelően felkészültek a reform évére, eredményesen segítették zökkenőmentes bevezetését.

Jó példa erre a budapesti ipar. A főváros ipara évek óta úgy teljesíti a népgazdasági tervet, hogy a termelés növekedését 90 — sőt olykor ennél is több — százalékban a termelékenység emelésével, nem pedig a létszám növelésével éri el. Ezt azért is hangsúlyozom, mert prognózisnak, jóslatnak szánom a jövőre: rövid néhány esztendő múlva ugyanis az egész országban az lesz a helyzet, ami most Budapesten: a termelést mindinkább a termelékenység fokozásával, nem pedig új munkaerők beállításával kell növelni.

Természetesen az egyes üzemek teendői nem voltak azonosak, de azonosnak tartom a vezetés felelősségteljes felkészülését, hogy megnyerték a dolgozók támogatását, és így a vezetők és a tömegek együttesen, összehangolt erőfeszítéssel oldották meg azt, amit egész iparunkban próbálunk megvalósítani: korszerű termék olcsó, kiváló minőségű gyártását hazai fogyasztásra és a nemzetközi piacra.

Ma már gyakran előfordul, hogy külföldi vendégeink, mezőgazdasági szakemberek és mások őszinte elismeréssel beszélnek

arról, milyen szép és komoly munka folyik a magyar falvakban, milyen szépen megműveltek a földek. A Lajta-Hansági Állami Gazdaságnak például, amely terjedelmére nézve az ország legnagyobb gazdasága, s néhány esztendővel ezelőtt még veszteséggel zárta az évet, most már 60 millió forint fölött jár a nyeresége.

Hasonlóképpen fejlődik a termelőszövetkezeti mozgalom. A szocialista mezőgazdaság tulajdonképpen 10 esztendős, azaz egyidős a szocialistabrigád-mozgalommal. Egy évtizeddel ezelőtt aligha gondoltuk, hogy a fejlődés ilyen arányú lesz. Igaz ugyan, hogy számontartunk úgynevezett gyenge termelőszövetkezeteket is. Nem titkoljuk, vannak ilyenek; részben azért, mert problémák vannak a vezetésben vagy a tagok munkakészségében, részben mert kedvezőtlenek a természeti tényezők, adottságok. Vannak azonban olyan termelőszövetkezeteink — s ezek száma nem kevés —, mint például a nádudvari Vörös Csillag Tsz. Itt már megvetették a szocialista nagyüzem alapjait, s nem ijednek meg egy gyenge gazdasági évtől, hiszen vannak tartalékaik is. De az ő példájuk sem egyedülálló, sorolhatnánk még hasonlókat.

Az eredményekre legyünk büszkék, hivatkozzunk is rájuk, amikor új feladatoknak vágunk neki, ez azonban nem mentesíthet bennünket attól, hogy ráirányítsuk a figyelmet arra, ami nem kielégítő. Szeretném hangsúlyozni: a döntő az, hogy a szocialista célok, az elérésükhöz szükséges gazdasági tennivalók a tömegek programjává váltak. S ha erre építünk, éppúgy meg tudjuk oldani az előttünk álló feladatokat, ahogy a mögöttünk levőket is megoldottuk.

Mi nem volt kielégítő 1968-ban? Az ipari termelés 5 százalékos növekedése magasan fejlett ipari országokban elfogadható, sőt nagyon jónak tekinthető. Országunk jelenlegi fejlettségi szintje azonban ennél valamivel nagyobb növekedési ütemet kíván meg. Az 5 százalékos növekedés 1968-ban eredménynek tekinthető, az említett szempontból nézve azonban kevés. Ennél is komolyabb, figyelmeztetőbb számunkra, hogy az ipari termelés növekedésének országosan alig több mint 20 százaléka származott a

termelékenység emelkedéséből, a többit a létszám növelésével érték el. A termelékenység ilyen ütemű növekedése nem elegendő, tartósan nem fogadható el, s nem felel meg a korábbi fejlődési ütemnek sem.

Értékes tervek és le nem becsülhető eredmények születtek az önköltség csökkentésében és a termékek minőségének javításában is. Attól azonban még messze vagyunk, amire szüksége van az országnak, és amire adott gazdasági erőinkkel képesek is lennénk. Fontos, de egészében véve csekély előrehaladást értünk el 1968-ban az export-import tevékenységben, fizetési mérlegünk javításában. Itt is többre van szüksége az országnak.

Kedves elvtársak!

Külön szeretnék szólni arról, hogy a gazdaságirányítás reformjának keretében egyik fő mutatóként előtérbe került a nyereség. Nyugaton nagyon sokat fecsegtek erről, találgatták, hogy visszakanyarodunk-e vagy sem a kapitalizmus irányába. Ez természetesen nem igaz, mert a mi reformunk: szocialista gazdaság — szocialista reformja!

Ismeretes azonban, hogy a nyereség növelésének különböző útjai-módjai vannak. A helyes út a munka jobb megszervezése, a technika fejlesztése, a termelés korszerűsítése, az anyagtakarékosság, az önköltség csökkentése, a minőség javítása, versenyképes áruk termelése. Népgazdasági tevékenységünk döntő szférájára ez a jellemző.

Természetesen a nyereséget más úton is lehet növelni. A reformra való felkészülés időszakában például úgy, hogy a termelési egység vezetője a felső irányító szerveknél jól tudott „kunyerálni" dotációért. Az igazsághoz tartozik — s ezt becsülettel meg kell mondanunk —, hogy 1968-ban az ipari termelés általános dotációja végül is nagyobb volt, mint amennyi egészséges lett volna.

Népgazdaságunk egy kis szférájában találkozhatunk a nyereség növelésének tisztességtelen útjával-módjával, amikor az áru minőségét nem javítják, de árát emelik. Ez idegen az új gazda-

ságirányítás céljaitól, szemben áll a reformmal. Az ilyen jelenségeket semmiféle címen nem tűrhetjük meg, harcolnunk kell ellenük.

A szocialista népgazdaságnak nyereséges termelésre van szüksége, a vezetés részéről pedig bátorságra, bizonyosfajta kockázatvállalásra és mindenekelőtt szocialista felelősségre.

Az egyik felszólaló beszélt azokról, akik a legcsekélyebb köznapi bosszúságokért, a legkisebb hibáért is rögtön a rendszert teszik felelőssé. Egyetértek azzal, hogy fel kell lépnünk az ilyen szemlélet ellen. De a felelős vezetők, a szocialistabrigád-vezetők viszont tekintsék becsületbeli ügyüknek, tegyék a rendszer becsületének kérdésévé, hogy a maguk működési területén minden olyan legyen, hogy elmondhassuk rá: ez a szocialista rendszerben is elfogadható.

Szeretjük a kifejezést: szocialista. Szocialista meggyőződésű emberek vagyunk, szocialista iparról, szocialista mezőgazdaságról, szocialista kereskedelemről beszélünk. A szó elemi értelmében mindez igaz; hazánkban az ipar, a kereskedelem és a mezőgazdaság is lényegénél fogva szocialista. Ha azonban a részleteket, a lehetséges és előforduló hibákat nézem, egyelőre legszívesebben azt mondanám, hogy „ipar", „mezőgazdaság", „kereskedelem", mindaddig, amíg milliók kezdik mondogatni, hogy „ez szocialista ipar, szocialista mezőgazdaság, szocialista kereskedelem, ez kell népünknek"! Dolgozzunk tehát úgy, hogy a munka részleteiben is mindinkább szocialista legyen!

Szocialista társadalmunkban éppúgy elemi követelmény a jól működő lift, mint az, hogy az üzletben visszaköszönjenek a vevőnek, kulturált legyen az üzemi étkeztetés, a vendéglátóipar, vagy hogy iparunk olyan „bonyolult" feladatokat is megoldjon, mint a jó minőségű fogvájó előállítása. Iparunk olyan vastag újságpapírt gyárt, amin akár a hóban is aludni lehet, pedig ha a felét megtakarítanák, az újság is elegánsabb lehetne, s talán a kenyérre is minden üzletben jutna egy-egy szelet papír.

Engedjék meg, hogy egy levelet idézzek, amelyet a fővárosból

írt egy asszony vidéken dolgozó férjének. „A lyuk a szobád falán még megvan. Hétfőn kellett volna jönniük a munkásoknak. Nem jöttek, mert lakodalomban voltak. Kedden ünnep volt, szerdán jöttek, de akkor esett az eső, s azt mondták, ők esőben nem tudnak dolgozni, várni kell, amíg eláll. Most várjuk, hogy eláll jon az eső. De én bízom abban, hogy mire hazajössz, mégis eltűnik a lyuk."

Ezt a levelet a múlt század nyolcvanas éveinek eseményeivel foglalkozó könyvben olvastam; írója Párizsban élt, s a világhírű impresszionista festő, Renoir felesége volt. De ezeket a sorokat ma is, Budapesten is sokan papírra vethették volna.

Nem igaz, hogy a szocializmus nem tudja ezeket a problémákat megoldani, hiszen ha kimegyünk az utcára, az új városnegyedekbe, gigantikus új létesítményeket, modern ipari, mezőgazdasági üzemeket, gyönyörű kirakatokat látunk. Lehetséges, hogy nem tudunk ebben a pillanatban mindent úgy megoldani, ahogy ideális volna, ahogy szeretnénk, de az abszurdumokba ne törődjünk bele.

Kedves elvtársnők, elvtársak!

A kommunizmus, amiért mi harcolunk, a bőség társadalma, ahol az emberek szükségleteik szerint részesülnek az összes javakból. Mi azonban még a kommunista társadalom első fázisánál, a szocializmusnál tartunk, sőt ezt sem építettük még fel teljesen. A szocializmusban pedig a termelt javakból mindenki annak arányában részesedik, mint amennyit a társadalomnak nyújt.

Jelenleg egyidejűleg két ösztönző hat: az erkölcsi és az anyagi. Az erkölcsi ösztönzés nagy erejére ragyogó példa maga a szocialistabrigád-mozgalom. Mert igaz ugyan, hogy itt a munkát anyagilag is dotálják, de mindazt, amit a szocialista brigádok végeznek — azt nem lehet megfizetni. A brigádok ugyanis olyasmit is adnak a társadalomnak, aminek nincs is ára, ami megfizethetetlen.

A gazdaságirányítási reform egyik célja az volt, hogy növelje mind az erkölcsi, mint az anyagi ösztönzők hatóerejét, vagyis

hogy jobban érvényre juttassuk a szocialista bérezés elvét, tehát azt, hogy ki-ki képessége szerint dolgozzék és teljesítménye szerint részesedjék. A reform e területen bizonyos minőségi változást is hozott, mert a korábbi kettős — általános össznépi és egyéni — érdekeltség helyébe most hármas érdekeltség lép: az össznépi érdekeltség, a csoportérdekeltség — tehát egy adott üzem kollektívájának érdekeltsége — és az egyéni érdekeltség.

A csoportérdekeltség következtében az adott termelési egység vezetői és dolgozói között sajátos érdekkapcsolat jön létre. Ennek árnyoldala, hogy a nem egészen szabályos úton szerzett nyereségből is minden kategória részesedik, s ezért fennáll a veszély, hogy szemet hunynak a szabálytalanság felett. Ha itt-ott átmenetileg lehet is valamilyen előnyhöz jutni a nem rendes úton szerzett vállalati nyereségből, ez mindenképpen visszahat, s a későbbiekben maguk az üzem dolgozói is keservesen megfizetik az árát, akármilyen „ügyes" vezetővel dolgoznak is. Nem is lehet másképpen, mert bármely pontján gyengítjük a népgazdaságot, az visszahat az egészre. Ez ellen harcolnunk kell.

Széles körben vitáztak és vitáznak még mindig a tavalyi nyereségrészesedés elosztása kapcsán az I., a II. és a III. kategóriáról, illetve az ezekhez kapcsolódó 15, 50 és 80 százalékos nyereségrészesedési kulcsokról. Ezeket a kulcsokat, ezt a részesedési rendszert jóváhagytuk, megszavaztuk, s így bevezetésre került. De erre is, mint minden alapvető döntésre érvényes, hogy az elvi állásfoglalások, elhatározások helyességének a gyakorlat a próbája.

Ezzel összefüggésben mondom: lehetséges ugyan, hogy az általános nyereségelosztási rendszerben egyes emberek el nem végzett munkáért kapnak több-kevesebb, vagy sok nyereségrészesedést, aszerint, hogy melyik kategóriába sorolták őket, de emiatt a szocialista bérezés elvét nem adjuk fel. Nem tágítunk attól, hogy a bérezés valóban differenciált legyen, mert ha lemondanánk róla, azzal magunk fékeznénk a szocialista fejlődést.

Nem mondhatunk le arról, hogy a kvalifikációt honoráljuk, mert akkor a szocialista építés egy hatékony eszközéről mondanánk le.

A nyereségrészesedés elosztásának alapjául szolgáló I., II., III. kategóriába nem társadalmi osztályok, hanem a munka mechanizmusa szerinti csoportok vannak besorolva. A dolog lényege az, hogy ez a kategorizálás szükségszerű — ha jelenleg nem is népszerű — lépés a szocialista bérezési elvek hatékonyabb érvényesítése felé. Hogy ez mennyire sikerült, azt a gyakorlatban megvizsgáljuk. Itt józanságra van szükség és nem hangulatkeltésre. Kevesen tudják, hogy az I. kategóriába tartozók — országos átlagban — 1968-ban kevesebb jövedelmet kaptak, mint 1967-ben. A vezetők ugyanis korábban más módon, más címeken és nem is ilyen nyilvánosan kapták jövedelmüket. Lépés előre, hogy most e területen is tisztább a helyzet, és nyilvános a jövedelemelosztás módja. A dolog másik oldala pedig az, hogy a III-as kategóriába tartozó dolgozók országosan és együttesen 7—8 százalékkal nagyobb nyereségrészesedést kaptak most, mint egy évvel ezelőtt.

Túlságosan nagynak tűnik a különbség a termelés és a nyereségrészesedés növekedésének üteme között. Így van ez akkor is, ha tudjuk, hogy a nyereséget természetesen nemcsak a termelés növelése gyarapítja, hanem része van benne az önköltség csökkentésének és más tényezőknek is.

Tudjuk, hogy az országos statisztikák, sőt még egy nagyváros statisztikája is sok olyasmit eltakar, amit a további részletező munka során kell kibontani, hogy erősíthessük azt, ami kiemelkedően jó, és megszüntethessük, lefaraghassuk azt, ami rossz. A pártszervezeteknek, a szakszervezeteknek, a KISZ-nek és a szocialistabrigád-vezetőknek is feladatuk, hogy felismerjék, melyik esetről van szó, hogy aztán a tisztességes, a szocialista, a becsületes megoldást támogassák teljes erejükkel, a nem becsületes megoldás ellen pedig harcoljanak. A brigádmozgalom szocialista jellegéből is következik, hogy a brigádok nem szerezhetnek a közösség rovására olyan előnyöket, amelyek mögött nincs

valódi munka. Merem állítani, hogy a szocialista brigádok tagjai, sőt általában a becsületes dolgozó emberek ezt nem is akarják, nem is csinálják.

Kedves elvtársak!

A szocialistabrigád-mozgalmat a munkásosztály kezdeményezte, az egész nép felkarolta, és 10 év alatt óriási fejlődésen ment át. 1959 végén — amikor már mérhető volt a mozgalom — 130 000 ember vett részt benne, most — 1969 elején — pedig már az 1,1 milliót is meghaladja a részvevők száma. A Csepel Vasműben a dolgozóknak 74 százaléka, a Lenin Kohászati Művekben 72 százaléka, az Alumíniumipari Tervező Vállalatnál 56 százaléka, az iparban általában a dolgozóknak körülbelül 30 százaléka kapcsolódott be a mozgalomba. Ez már valódi népmozgalom. A kezdeményezők és a mozgalom derékhada a munkások, de igen örvendetes módon mind több alkalmazott, értelmiségi és mezőgazdasági dolgozó is bekapcsolódik. El lehet mondani: a szocialistabrigád-mozgalom átfogja a termelés minden területét, a társadalom, a családok, az egyének életét, tömegeket nevel, de hatása a mozgalom részvevőin túl is érezhető.

A szocialista brigádok segítik a tervek teljesítését, hozzájárulnak a szocialista társadalom teljes felépítéséhez. Szeretném megemlíteni, hogy a mozgalom az utóbbi években a párt egészséges fejlődésének és utánpótlásának is egyik forrása lett.

A szocialista módon dolgozni, tanulni és élni jelszó — a mozgalom jelszava — beírható a szocializmus vagy akár a marxizmus—leninizmus vezető jelszavai közé is, és nagyon sokáig időszerű marad. E törekvésnek valójában egész népünk törekvésének kell lennie, és szerintem mindaddig időszerű lesz és mindaddig harcolnunk kell érte, amíg társadalmunk minden aktív tagjának úgyszólván életszükséglete nem lesz, hogy szocialista módon dolgozzon, tanuljon és éljen.

A szocialista brigádok vállalásai elsősorban a termeléssel kapcsolatosak, aztán szakmai kérdésekre, szociális problémák megoldására irányulnak, de kiterjednek a kultúra területére és a szóra-

kozásra is. Ez helyes. A jövendő szükségletekre és feladatokra gondolva azt ajánlom, hogy a következőkben az eddiginél kicsit többet foglalkozzanak politikával. Összejöveteleiket használják fel arra, hogy körülnézzenek, mi van a politikában, a világban, s fordítsanak nagyobb figyelmet a politikai képzésre is.

Foglalkozzanak a szocialista kultúra kérdéseivel is. Nemcsak abban az értelemben, hogy elmennek színházba, megnéznek valami érdekes filmet és azt megbeszélik, hanem e mozgalmon keresztül is hallathatja szavát a munkásosztály, kifejezésre juttathatja, hogy mit igényel a kultúra művelőitől, és hogy mit ért szocialista kultúrán. Népünk igényének növekedését mutatják azok a széles körű viták, amelyek egy-egy film, színdarab vagy a televízióban bemutatott darab körül milliók részvételével kibontakoznak.

A szocialista brigádoknak foglalkozniuk kell az ifjúsággal is, hiszen ez a jövendő. Iparunknak, mezőgazdaságunknak, értelmiségünknek utánpótlásra, szocialista rendszerünknek szocialista emberekre van szüksége. Az összes lehetséges és elvégzendő feladatok közül ez a legnehezebb, elsősorban azért, mert az ifjúságnak nem elég megmondani, hogy mi a helyes, hanem példát is kell mutatnunk. A példa az igazi nevelés. Az a szó, amely nem vág össze a példával, inkább rombol, mint épít.

Társadalmunkban még bőven vannak problémák és nem kevés visszássággal, önzéssel, harácsolással, bürokráciával, protekcionizmussal és igazságtalansággal találkozunk. A párt Központi Bizottságának, a kormánynak, az országgyűlésnek, a szakszervezeteknek, a KISZ-nek és társadalmunk más vezető testületeinek és a tömegeknek össze kell fogniuk egy-egy társadalmi kérdés megoldásáért, egy-egy visszásság leküzdéséért, különben ezek a jelenségek hosszú ideig fertőzik közéletünket. Felvetődik a kérdés, mi a bölcsebb: hallgatni vagy beszélni, ha visszásságot látok? A szocialista meggyőződés azt diktálja, ha felismertem egy igazságtalanságot, a helytelen, rossz megoldást, akkor fellépek és harcolok ellene. Előfordulhat, hogy emiatt hátrányt

szenved az ember. Elvtársak, ha előre akarunk menni, valamiféle kockázatot ma is kell még vállalni a szocializmusért és a kiállásért! A meghunyászkodó ember mit akar? Hogy még az unokája is hunyászkodjon meg? Reméljük, nem azt akarja. Akkor pedig fel kell lépnie és harcolnia kell! Nincs más kiút. A problémákat, sajnos, nem mindig elég egyszer megoldani, még kiújulnak a betegségek, mert visszásságokra, önkényeskedésekre, felelőtlenségre hajlamos emberek vannak és lesznek is jó sokáig. Mindezt a mozgalom jövője miatt is mondom, mert azt gondolom, hogy a szocialistabrigád-mozgalom, ahogy eddig is, ugyanúgy a jövőben is csak munkában, harcban erősödhet és fejlődhet.

Engedjék meg, hogy érintsem a nemzetközi helyzet néhány kérdését. A Magyar Népköztársaságnak azért van szava a nemzetközi kérdésekben és a nemzetközi helyzet alakulásában, mert a magyar nép a történelem élén haladó nemzetek sorába tartozik, és a külpolitikában is szocialista elveket képvisel. A nemzetközi helyzet bonyolult, de bármennyire is az, legelső feladatunk, hogy következetesen kitartsunk szocialista céljaink és politikánk mellett.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi síkon is következetesen a szocializmusért, a társadalmi haladásért, a nemzetek szabadságáért, a békéért küzd. Külpolitikánk világos, félreérthetetlen. A Szovjetunióval, a szocialista országokkal, a kommunista világmozgalom és az antiimperializmus erőivel haladunk együtt és mindezen erők egységéért küzdünk.

Ebből következik, hogy a Varsói Szerződés erősítését is szorgalmaztuk és szorgalmazzuk. Nem azért, hogy ez a szervezet örök időkre fennmaradjon, hiszen mindenki tudja — a legjobban a most jubiláló NATO vezetői —, hogy a Varsói Szerződés országai évek óta javasolják: egyidejűleg szűnjön meg mind a két katonai csoportosulás, hogy ezzel is csökkenjen a háború veszélye, a nemzetközi feszültség. De azt tartjuk: ameddig van NATO, ameddig fennáll a népek békéjét, nyugalmát fenyegető, a hala-

dással, a szocializmussal, a kommunizmussal és a népek szabadságtörekvéseivel szemben álló imperialista fegyveres csoportosulás, addig nekünk kötelességünk, hogy saját erőink intaktságát és fejlődését biztosítsuk.

Támogatjuk a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában egyesült országok nemzetközi gazdasági együttműködésének továbbfejlesztését, beleértve a szocialista integrációs megoldásokat is. Ez minden érdekelt országnak külön-külön és valamennyinek együttesen javára válik, és megkönnyíti építőmunkáját.

Ugyanígy támogatjuk a kommunista és munkáspártok június elején összeülő moszkvai tanácskozását is. Nagy megtiszteltetésnek tartjuk, hogy az előkészítő bizottság Magyarországon működött, s a testvérpártok elismeréssel szóltak pártunk ezzel kapcsolatos tevékenységéről. Büszkék vagyunk erre, hiszen ebben a munkában is meggyőződésünk vezetett és a továbbiakban is az vezet. Pártunk mindent megtesz a találkozó sikeréért, azért, hogy elérjük a találkozó fő célját: a szocialista országok, a kommunista világmozgalom egységének és minden haladó erő akcióegységének előmozdítását az imperializmus elleni harcban.

A nemzetközi helyzet egyik égető központi kérdése a vietnami nép harca szabadságáért, önrendelkezési jogáért, az amerikai agresszorok ellen. A vietnami néppel szolidárisak voltunk, vagyunk és leszünk a jövőben is. Mély meggyőződésünk, hogy az amerikai imperializmus semmiféle módon nem képes agresszív céljait elérni, s a vietnami nép igazságos ügye győzni fog.

A közel-keleti helyzet rendezése mellett vagyunk, támogatjuk a Biztonsági Tanács 1967 novemberi határozatát, amely megfelelően képviseli e térség minden népének érdekeit. Ez természetesen azt is jelenti, hogy az agresszor jutalmat nem kaphat, a megszállt területeket vissza kell adnia törvényes tulajdonosaiknak, az ott élő népeknek.

Ugyancsak aktívan részt veszünk az európai népek biztonságáért folytatott küzdelemben. A Varsói Szerződés tagállamainak legutóbbi budapesti tanácsülése felhívással fordult Európa or-

országaihoz, kormányaihoz, népeihez. Ebben kifejezésre juttattuk készségünket a tárgyalásra, mert azt tartjuk: ideje, hogy Európa népei számot vessenek helyzetükkel és megfelelő lépéseket tegyenek biztonságuk és az egymás közötti normális viszony megteremtésére.

Pártunkat, népünket nyugtalanítja a csehszlovákiai helyzet és ebből mi soha nem csináltunk titkot. A Prágában március végén lezajlott nacionalista, szovjetellenes megmozdulások mélységes felháborodást keltettek a magyar népben, amely elítéli e megmozdulásokat.

Mi megfelelőnek tartjuk a Csehszlovák Kommunista Párt elnökségének a nyilatkozatát, amelyben világosan szóltak arról, hogy a jobboldali veszély a fő veszély, s ennek megfelelően kell fellépni és rendet teremteni a hírközlő szervek tevékenységében és más területeken. Meggyőződésünk szerint a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának, Csehszlovákia kormányának világos és határozott álláspontra kell jutnia a szocializmus érdekeinek védelmében, s kellő szilárdsággal és következetességgel kell fellépnie mindenféle jobboldali, reakciós, szocialistaellenes, nacionalista, szovjetellenes erővel szemben, mert 1968 januárja óta ez az elhatározottság és következetes fellépés mind mostanáig hiányzott.

Mi egyébként meg vagyunk győződve arról, hogy Csehszlovákia kommunistái, Csehszlovákia dolgozó népe nem hagyja cserben a szocializmus ügyét.

Kínával kapcsolatban úgyszintén tájékoztatnom kell az elvtársakat. Az országgyűlés külügyi bizottsága — a magyar nép nevében — elítélte a Szovjetunióval szemben elkövetett kínai határprovokációkat.

A kínai népnek mi őszintén minden jót kívánunk és éppen ezért nem tudjuk megérteni, ellenkezőleg, mély meggyőződésünk alapján elítéljük a Mao-csoport nacionalista, antimarxista elméletét, gyakorlatát és politikáját. Meggyőződésünk, hogy ez a legnagyobb kárt a kínai népnek okozza, de árt a haladás nem-

zetközi erőinek is és objektíve az imperialisták helyzetét könnyíti.

A nemzetközi helyzet kétségtelenül bonyolult, de mély meggyőződésünk, hogy a marxizmus—leninizmus, a kommunizmus eszméje legyőzhetetlen, hogy a szocializmus győzelme egyben a békét is jelenti. Mély meggyőződésünk, hogy az emberiség előtt új és boldogabb korszak nyílik. Pártunk, munkásosztályunk, egész népünk, társadalmunk következetesen és bizakodva tekint a jövőbe és halad előre. Tudjuk, lesz munkánk, harcunk, gondunk ezután is. S azt is tudjuk, hogy mindig az a legnehezebb feladat, ami előttünk áll, amit éppen meg kell oldani. De pártunk — és nemcsak pártunk, hanem egész népünk — bizakodva, optimistán tekint előre és dolgozik. Tudjuk, céljaink önmaguktól nem valósulnak meg, de tudjuk azt is, meggyőződésünk, hogy ha dolgozunk és harcolunk értük, akkor valósággá válnak. Legyünk szilárdak elveinkben, tartsunk ki felismert igazságunk mellett, dolgozzunk és küzdjünk, és így megoldjuk problémáinkat, elérjük céljainkat.

Engedjék meg, hogy befejezésül a Magyar Szocialista Munkáspárt nevében sok sikert kívánjak a szocialistabrigád-mozgalomnak, a mozgalom minden részvevőjének. Pártunk rendíthetetlenül bízik a munkásosztályban, a népben. Minden tervet arra épít, hogy a nép magáénak vallja a szocializmus céljait, és kész azokat megvalósítani. Ez így volt eddig, és bizonyosak vagyunk benne, hogy így lesz a jövőben is.

Népszabadság, 1969. április 13.

FELSZÓLALÁS
A KOMMUNISTA ÉS MUNKÁSPÁRTOK MOSZKVAI TANÁCSKOZÁSÁN

1969 JÚNIUS

Tisztelt értekezlet! Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és küldöttségünk nevében szívből üdvözlöm a testvérpártok képviselőit, értekezletünk minden részvevőjét. Külön üdvözlöm vendéglátóinkat, a Szovjetunió Kommunista Pártját és köszönetet mondok a gondoskodásért, amellyel megteremtették számunkra az eredményes munka jó feltételeit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt kezdettől támogatta a kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozásának összehívását; örülünk, hogy a testvérpártok túlnyomó többsége elküldte képviselőit. Úgy véljük, a nemzetközi kommunista mozgalom fejlődésében történelmi jelentősége van annak, hogy közel egy évtized után ismét sor került az összes kontinensről érkezett testvérpártok képviselőinek közös tanácskozására. A jelenlegi időszakban, amikor mozgalmunknak nincs nemzetközi szervezete, az ilyen széles körű találkozó és eszmecsere semmi mással nem pótolható, és nélkülözhetetlen számunkra a helyes marxista—leninista tájékozódáshoz.

Világméretekben folyik a harc a minden szabadságtörekvéssel szembeszálló nemzetközi reakció és a társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenségért, a békéért küzdő száz- és százmilliók között. Napjainkban az imperializmus elleni harc még szélesebb kibontakoztatása, egységünk erősítése e harcban a kommunista és munkáspártok legfontosabb nemzetközi feladata. Annál is inkább, mert a mi egységünk az alapja és feltétele a legszéle-

sebb tömegeket, népeket és nemzeteket, földünk minden haladó emberét tömörítő imperialistaellenes összefogásnak. Ezért teljes mértékben helyes volt a konzultatív találkozó állásfoglalása és kezdeményezése tanácskozásunk összehívására, annak jellegére és céljára.

Találkozónk előkészítésének menete bizonyítja, hogy az utóbbi években a nemzetközi kommunista mozgalomban erősödik az egységtörekvés. Ez a találkozó úgy jött létre, hogy több mint 70 testvérpárt a marxizmus—leninizmus, az internacionalizmus elveiből, közös osztályérdekeinkből és céljainkból kiindulva, egyes kérdésekben fennálló ideológiai és politikai nézeteltéréseket félretéve, mindent alárendelt az imperialistákkal szembeni közös harc érdekeinek. Az egységre való határozott törekvés vezetett el bennünket ide Moszkvába, s ennek további erősítése a közös céjainkért folytatott harcban a kommunizmus, a béke ügyének új, hatalmas győzelmeit fogja eredményezni.

Kedves elvtársak!

Az előkészítő bizottság keretében a demokratikusan és kollektíven végzett munka eredményes volt, jó feltételeket teremtett tanácskozásunk számára. Az előkészítés egész időszakában biztosítva volt és érvényesült a pártok önállósága, egyenjogúsága. Teljes mértékben érvényesült a pártok képviselőinek az az elidegeníthetetlen joga, hogy a napirenden levő kérdések kapcsán szabadon és minden korlátozás nélkül kifejthessék pártjuk álláspontját és elgondolásait. A Magyar Szocialista Munkáspárt nagyra értékeli az előkészítésben részt vett testvérpártok valamennyi képviselőjének munkáját.

Meggyőződésünk, hogy tanácskozásunk jelentősen hozzájárul az imperializmus elleni harc hatékonyságának növeléséhez, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításához. Értekezletünk feladata, hogy olyan elvi platformot és akcióprogramot adjon, amely megfelel az imperializmus elleni harc követelményeinek, amelyet minden kommunista és munkáspárt, minden antiimperialista erő cselekvően támogathat. Kül-

döttségünknek az a megbízatása és szándéka, hogy a tanácskozás e feladatainak megoldásához a maga részéről és tőle telhetően hozzájáruljon.

Tisztelt elvtársak!

Az imperializmus elleni harc alapvető feltétele, hogy a világ bonyolult folyamatait időszakonként sokoldalúan, marxista—leninista módon elemezzük. Ez az elemzés csak a testvérpártok kollektív munkájával, tapasztalataik egybevetésével végezhető el.

A kommunista és munkáspártok közös harca, együttműködése csak elvileg szilárd, marxista—leninista elemzésen nyugvó politikai platform alapján lehetséges. Az előkészítő bizottság által a tanácskozás elé terjesztett fő dokumentumtervezetet jónak tartjuk, megfelel ennek a fontos követelménynek, és hatékony eszmei és politikai fegyvert bocsát az imperializmus elleni harchoz pártjaink rendelkezésére. A fő dokumentumtervezet a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának véleménye szerint jó, annak értékelésével és irányvonalával egyetértünk.

Az okmánytervezet szerintünk helyesen elemzi és ítéli meg a bonyolult és ellentmondásos nemzetközi helyzetet, annak fő kérdéseit. A tényeknek megfelelően világítja meg a haladás erői által szorongatott, válságokkal küzdő imperializmus agresszív tevékenységét, azt a veszélyt, amit az imperialista hatalmak politikája magában rejt. Helyesen méri fel az imperialistaellenes erők lehetőségeit és feladatait is.

Reális az a megállapítás, hogy a nemzetközi helyzet egyik fő jellemzője a szocialista országok, a kommunista és munkáspártok erejének, befolyásának növekedése, a népeknek a szabadságért és a békéért egyre fokozódó küzdelme. Kétségtelen az is, hogy az utóbbi években éleződött a helyzet, fokozódott az imperializmus agresszivitása. Látnunk kell: az imperialisták céltudatosan arra törekszenek, hogy éket verjenek a szocializmus erői közé és egységünk tényleges hiányait saját politikai céljaikra hasznosítsák.

Helyes következtetés, hogy növelni kell az erőfeszítéseket az imperialisták békebontó, kalandor kísérleteinek visszaverésére és megakadályozására. Helytálló, fontos és történelmileg igazolt az a következtetés is, hogy a haladás erői, ha összefognak, képesek megfékezni az imperialistákat, megvédeni a dolgozók, a népek vívmányait, képesek megakadályozni egy új világháború kirobbantását, képesek győzelemre vinni a haladás ügyét.

A nemzetközi imperializmus fő ereje ma az amerikai imperializmus, amelynek monopoltőkései a számukra nyereséges második világháború után megkísérelték, hogy a világot uralmuk alá hajtsák. Az antikommunizmus hírhedt zászlaja alatt támadják a szocializmusért, a haladásért, a nemzeti függetlenségért küzdő erőket. Az amerikai imperialisták világuralmi tervei ugyan megtörtek és megtörnek ezután is, de azokról nem mondtak le, szövetségeseikkel és csatlósaikkal új és új akciókat szerveznek a szocializmus országai, a haladás erői, a népek szabadsága és biztonsága ellen.

Az amerikai imperialisták legbrutálisabb és legnyíltabb támadása jelenleg a vietnami nép elleni agresszív háború. Ez a háború egyben az egész világ békéje elleni támadás is. A vietnami nép hősiességgel és nagy áldozatkészséggel vívja sikeres harcát nemzeti szabadságáért, önrendelkezési jogaiért, élvezi a világ haladó erőinek és minden tisztességes emberének rokonszenvét, támogatását. Helyeseljük, hogy értekezletünk külön dokumentumban nyilvánítja ki szolidaritásunkat Vietnam népével, s határozottan szól arról, hogy a jövőben is megadunk minden segítséget igazságos harcához a végső győzelemig.

Joggal háborítja fel a haladó embereket és aggasztja a béke híveit a válságos és mindennap újabb robbanással fenyegető közel-keleti helyzet. Izrael uralkodó körei kiszolgálják az imperialista nagyhatalmi célokat és makacsul ragaszkodnak saját hódító törekvéseikhez is. Az amerikai imperialisták támogatásával mindent elkövetnek, hogy megakadályozzák e térség igazságos és tartós békéjének megteremtését. Mi a közel-keleti konf-

liktusnak az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1967. november 22-i határozatának megfelelő politikai rendezése mellett szállunk síkra. Úgy véljük, hogy minden segítséget meg kell adni a megtámadott és fenyegetett arab országoknak.

A kommunista világmozgalom pártjai, a haladás, a béke erői nagy figyelmet kell hogy szenteljenek Európa kérdéseinek is. Európában a békét leginkább és közvetlenül fenyegető erő az amerikai imperializmus első számú európai szövetségese és gyámoltja, a nyugatnémet revansizmus és militarizmus.

A békés egymás mellett élés elvének megfelelően a Magyar Népköztársaság, a társadalmi rendszer különbözősége ellenére, a Német Szövetségi Köztársasággal is a viszonyok rendezésére, kölcsönösen előnyös, sokoldalú kapcsolatok kiépítésére törekszik. De komoly akadályát képezi a kapcsolatok rendezésének és fejlesztésének, hogy a Német Szövetségi Köztársaság mind ez ideig nem hajlandó elismerni a fasiszta Németország veresége után kialakult európai határokat. Nem akarja elismerni a két német állam létét, a Német Demokratikus Köztársaságot, a béke és a szocializmus fontos európai pillérét. Viszont utat enged a revansista és újfasiszta törekvéseknek. Mindez éberségre kötelezi a népeket, arra, hogy ne feledjék: a német monopoltőke egy emberöltő alatt kétszer rántotta háborúba a világot.

A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének legutóbbi, budapesti ülése konstruktív kezdeményezést tett az európai béke, az európai népek kollektív biztonságának megteremtése érdekében. Első lépésként egy összeurópai tanácskozás létrehozását javasoltuk. A felhívás kedvező visszhangja a lépés helyességét és időszerűségét bizonyítja. A munkát folytatjuk. Az európai béke és biztonság megteremtése megfelelő hozzájárulást kíván a kontinens minden országának kormánya részéről, de megkívánja a tömegek, a népek aktív fellépését és támogatását is. A béke és a biztonság érdekében szükséges társadalmi mozgalom kibontakoztatásában meghatározó, komoly szerepe van és lesz Európa kommunista és munkáspártjainak.

Egy új, minden eddiginél pusztítóbb világháború kirobbantásának megakadályozása, a béke védelme és tartóssá tétele változatlanul korunk alapkérdése. A társadalmi forradalom korszakában élünk, és annak útját Lenin, az orosz bolsevikok, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nyitották meg. Ugyanakkor egy gyorsan fejlődő tudományos és technikai forradalom időszakában is élünk. A kommunista és munkáspártokra, világmozgalmunkra rótta a történelem a magasztos feladatot: vezessék a harcot; az emberi tudás vívmányai ne az ember elpusztítására, hanem felszabadítására és boldogulására szolgáljanak.

Mi, kommunisták küzdünk az általános és teljes leszerelésért, hogy az emberiség láthatára derült és minden fenyegetéstől mentes legyen. De addig is, amíg ez egykor majd valóra válik, támogatunk minden ésszerű lépést, amely ebbe az irányba vezet. Támogatjuk a nukleáris fegyverek elterjedését gátló atomsorompó-egyezményt éppen úgy, mint a fegyverkezési verseny csökkentésének lehetőségeiről tárgyaló genfi tárgyalásokat. Lankadatlanul küzdünk a Szovjetunió, a szocialista országok, a Varsói Szerződés számos békekezdeményezésének megvalósulásáért.

Minden dolgozó ember, kommunisták és nem kommunisták, világszerte várakozással tekintenek tanácskozásunkra. Azt várják tőlünk, hogy szilárdabbá váljék az agresszorokkal, a békebontókkal szemben a béke frontja. A magyar küldöttség támogatja tanácskozásunk békefelhívás-tervezetét, annak ismételt kinyilvánítását, hogy a kommunista és munkáspártok készek minden számbavehető erővel és tisztességes emberrel összefogni az emberiséget fenyegető új háború veszélyének elhárítása érdekében, a béke védelmében.

Tisztelt elvtársak!

A kommunista világmozgalom méreteiben kiterjedt. Testvérpártjaink létrejöttek és dolgoznak a föld csaknem valamennyi országában, erejük nőttön-nő. A marxizmus—leninizmus eszméi alapján önállóan alakítják politikájukat és harcolnak munkás-

osztályuk, népük érdekeiért és az internacionalizmus jegyében egyesítik erejüket az imperializmus nemzetközi erőivel szemben.

A viszonyok, amelyek között pártjaink dolgoznak, rendkívül eltérőek. A kommunista és munkáspártok azokban az országokban, ahol már győzött, épül a szocializmus, a kormányzás felelősségét viselve dolgoznak. Egyes kapitalista országokban hatalmas legális pártokként, másutt féllegális, illegális viszonyok között, kegyetlen üldözésnek kitéve harcolnak.

Amikor arról van szó, hogy nemzetközi síkon összehangoljuk erőfeszítéseinket, erősítsük egységünket a közös, imperialista ellenséggel szemben, kötelességünk, hogy figyelmesen meghallgassuk egymást, és kölcsönösen egymás helyzetének minél jobb megértésére törekedjünk. Világmozgalmunk minden harci osztagának küzdelme, eredménye egyformán fontos számunkra.

A három kontinens 14 országát magában foglaló szocialista világrendszer a nemzetközi munkásmozgalom legnagyobb történelmi vívmánya — az imperializmus elleni világméretű harc fő ereje. Az új világrendszer történelmileg fiatal, s fejlődése természetesen sok új, bonyolult problémát vet fel. Ezek megoldása pártjaink feladata.

A szocialista világrendszer fejlődése függ azoknak a feladatoknak a megoldásától, amelyek az egyes szocialista országokban felvetődnek, de nem kevésbé attól, hogyan tudjuk kihasználni azokat a hatalmas erőket, amelyek a szocialista országok hatékony és sokoldalú együttműködésében rejlenek. A Magyar Népköztársaság nagyra értékeli a Varsói Szerződés Szervezetében és a KGST szervezetében kialakult szocialista együttműködést, és aktívan törekszik a kapcsolatok és az együttműködés fejlesztésére minden szocialista országgal.

Világmozgalmunk minden pártjának munkájában azonos feladatként jelentkezik — bármilyen feltételek között él és dolgozik is — az, hogy világnézetünk és osztálycéljaink alapján jól összehangoljuk harcunkat, egyesítsük erőinket. Egységünk és

összefogásunk szilárd elvi alapja a marxizmus—leninizmus, az internacionalizmus, az, hogy a különböző országok munkásainak, dolgozóinak alapvető érdekei egybeesnek.

A kapitalizmus korszaka magával hozta, hogy a haladás és a reakció erői nem csupán elszigetelten, egyes országokban állnak szemben egymással, hanem nemzetközileg, világméretekben is. Már akkor, amikor a nemzetközi tőke vérbe fojtotta a párizsi kommünt, Marx rámutatott arra, hogy a munkásosztályt a kozmopolita tőkével szembeni védekezés vitte el a nemzetközi összefogáshoz.

A nemzetközi tőke erejével szemben ma még nagyobb összefogásra van szükség, mint száz esztendővel ezelőtt. Az első szocialista forradalom győzelme, a Szovjetunió létrejötte óta a nemzetközi események középpontjában a szocializmus és a kapitalizmus erőinek küzdelme áll és ez még inkább így van, amióta a szocializmus világrendszerré vált.

Az imperialista tőke a jelenlegi helyzetben sem mond le arról, hogy a szocialista rendszert megdöntse, vagy legalábbis, hogy megkísérelje egyik vagy másik szocialista országot kiragadni a közösségből. Ebben kifejeződik a nemzetközi imperializmus általános érdeke, a kapitalisták osztályérdeke.

A magyar munkásosztály, népünk történelmének örök időkre szóló figyelmeztetése az első munkáshatalomnak, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaságnak a nemzetközi imperializmus által külső fegyveres erővel, az antantcsapatokkal történt leverése. Az általuk nyeregbe ültetett ellenforradalmi rendszer 1945-ben összeomlott, amikor a hazánkat felszabadító szovjet hadsereg a hitleri fasiszta megszálló erőket kiverte Magyarország területéről.

Az élet úgy hozta magával, hogy a szocialista társadalom építésének útjára lépett magyar népet még egy súlyos megpróbáltatás érte 1956-ban. Az ismert és ténylegesen fennállott hibákba kapaszkodva, a szocializmus híveinek megzavarodottságát, a revizionisták bomlasztó munkáját kihasználva, a nemzetközi

imperializmus által bátorított és támogatott hazai reakció erői véres ellenforradalmi felkelést robbantottak ki.

A munkáshatalom ellenségeinek ez a kísérlete kudarccal járt, mert a Szovjetunió, a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom szolidaritását és támogatását élvező forradalmi erők felülkerekedtek hazánkban. Az előkészítő bizottság munkájának budapesti szakaszában a testvérpártok képviselői személyesen is meggyőződhettek arról, hogy a magyar nép, miután megvédte és megszilárdította hatalmát, következetesen és eredményesen folytatja a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkásságát.

Magyarország példája jól mutatja, hogy az imperialisták hogyan kísérlik meg minden időben a legkülönbözőbb úton és módon az új, fejlődő szocialista országok államát, hatalmi rendszerét aláásni, fellazítani, s ha lehet, megdönteni.

Pártunk, munkásosztályunk, a magyar nép megtanulta, hogyan és mivel kezdődik az ellenforradalom, milyen, amikor már felülkerekedik, s álarcát levetve nyíltan lép fel. Az 1956-os ellenforradalmi felkelés nem régen volt; tanulságai még elevenen élnek. Az események tanították meg pártunkat arra, hogy a népi demokratikus hatalom válságos helyzetét előidéző okok között milyen szerepet játszottak a mi oldalunkon elkövetett hibák, azokat hogyan használták fel céljaikra rendszerünk belső és külső ellenségei, milyen erők támadtak ránk és kik voltak a mi oldalunkon.

A Magyar Népköztársaságot 1956 nehéz időszakában segítette a Szovjetunió, a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom szolidaritása és támogatása. A mi hazánkat segítő nemzetközi erők azt tartották szem előtt, hogy a munkáshatalom, a szocialista vívmányok megvédése egy adott országban, a szocialista országok mindegyikének, a nemzetközi munkásosztálynak közös ügye, közös érdeke. A történelem azt tanítja, hogy a szocialista országok népeinek, az egyes országok munkásosztályának döntő és kiapadhatatlan erőforrása a proletár in-

ternacionalizmus, az egység és összefogás, az egymás harcának kölcsönös támogatása.

Az a széles körű politikai vita, amely az 1956-os magyarországi események körül volt, s amelyik a csehszlovákiai események megítélésében még ma is folyik, ugyancsak meggyőzően bizonyítja, hogy egy szocialista ország fejlődése vagy esetleges megtorpanása, válsága, milyen fontos kérdése a nemzetközi osztályharcnak, és azt is, hogy ezek megítélésében az osztályszempont a döntő.

A csehszlovákiai eseményekkel kapcsolatosan egyes testvérpártok képviselői felvetették, hogy a szocialista országok vezetői ne keverjék össze a proletár internacionalizmus kérdését az államérdekekkel. Látnunk kell, a tapasztalatok azt bizonyítják: amikor egy szocialista ország sorsáról van szó, akkor mindenki érdekelt.

A nemzetközi imperializmus általában és minden imperialista hatalom külön-külön érdekelt abban, hogy a szocialista országok gyengüljenek, sőt számukra az a kívánatos, hogy a szocialista világrendszer szűnjön meg létezni. A nemzetközi munkásosztály egésze, minden egyes szocializmust építő nép, minden egyes kommunista és munkáspárt külön-külön is érdekelt abban, hogy ha egy szocialista ország kritikus helyzetbe kerül, súlyos nehézségekkel találja szemben magát, küzdje le azokat, fejlődjön, erősödjön tovább.

A proletár internacionalizmus és az államérdek összefüggéseit pedig — szocialista országokról lévén szó — helyesen kell értelmezni. A szocialista országokat kormányzó pártok kommunista pártok. A pártok és a népek célja ezekben az országokban a szocialista társadalom felépítése, a kommunizmus megteremtése. A szocialista országok belső társadalmi rendszere és egymás közötti kapcsolatai azonos elvekre épülnek, azonosak céljaik, ennélfogva alapvető érdekeik is közösek. Nem frázis, hanem valóság, hogy bármelyik szocialista ország sikere a többi erejét is növeli

és bármelyik nehézsége mindegyiket terheli. Az öröm is közös, a gond is az.

Egyetlen kommunista párt és egyetlen szocialista ország sem erősödhet a többi kárára vagy gyengülése árán. Ezért a szocialista országok vezetői nem választhatják szét egymástól a proletár internacionalizmus kérdését és a szocialista országok államérdekeit. Ha egy szocialista ország vezetői egymástól függetlenítik az internacionalizmust és országuk államérdekeit, akkor csak árthatnak a közös ügynek és országuk érdekeinek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Magyar Népköztársaság sohasem tagadta, hogy érdekelt a csehszlovákiai eseményekben. Ez nem is lehet másképpen szövetséges szocialista országok esetében. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság szomszédos országok, szocialista társadalmat építő népeiket történelmi sorsközösség kapcsolja össze.

Pártunk Központi Bizottságát, országunk kormányát a csehszlovákiai események minden fázisában, minden cselekedetében az internacionalizmus elve, a szolidaritás érzése vezette és semmi más. Mi abban vagyunk érdekeltek, azt kívánjuk és csak azt kívánhatjuk, hogy a csehszlovák társadalom kérdései szocialista megoldást nyerjenek.

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság belső kérdéseit a Csehszlovák Kommunista Pártnak, Csehszlovákia munkásosztályának és népeinek kell megoldaniuk. Mi bízunk abban, hogy ezt meg is fogják tenni. Annál is inkább, mert csehszlovák testvérpártunk Központi Bizottsága az utóbbi időben határozottan kézbevette az ügyeket. Mi őszintén sikert kívánunk a csehszlovák kommunistáknak, a testvéri cseh és szlovák népnek a szocializmus vívmányainak megvédéséért és továbbfejlesztéséért vívott harchoz.

Kedves elvtársak!

A tanácskozás elé terjesztett dokumentumtervezet, értékelve a szocialista országok szerepét az imperializmus elleni harcban, méltatja a fejlődést, amely országainkban végbement, s utal a

problémákra és a feladatokra is. Úgy véljük, hogy ez így helyes. Pártunk munkáját, a fejlődés új követelményeinek megfelelően törekszünk fejleszteni, a szocialista építőmunka eredményeit pedig tovább gyarapítani. Ugyanakkor azt is nagyon jól tudjuk, hogy ha nem dolgozunk módszeresen a fellelhető hibák kiküszöböléséért, azzal csak a szocializmus ügyének ártunk. Emellett azt is hangsúlyoznom kell, hogy a hibák elleni harc címén nem engedjük és nem engedhetjük meg a szocialista rendszer becsmérlését, azt, hogy magát a rendszert támadják.

A szocialista országoknak sokféle bírálója van. Ellenségeink pedig szüntelenül és a legkülönbözőbb címeken támadják rendszerünket. Mostanában divatos a szocialista állam fogalmát a bürokráciával azonosítani. Bürokratikus kinövések és tendenciák persze még vannak nálunk. Ezek ellen az ügyvitel javításával, a szocialista államélet, a szocialista demokrácia fejlesztésével, a dolgozó tömegek újabb és újabb rétegének a közéletbe, a kérdések eldöntésébe való fokozott bevonásával harcolunk. A társadalom életének egyetlen területén sem idealizáljuk az elért fejlettségi színvonalat, hanem annak szüntelen emelésére törekszünk.

Ez a dolognak egyik oldala. A másik az, hogy a szocialista állam a dolgozó nép hatalma, a történelemben eddig ismert legdemokratikusabb állam, amelyben megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása, és amely a nép szolgálatában áll. A tapasztalatok szerint a szocialista állam elhalásának ideje még nem érkezett el, annak védelmi funkcióira a jelenlegi megosztott világban szükség van, gazdasági-kulturális szervező szerepe is nélkülözhetetlen a szocialista társadalom építésében. Ennek megfelelően pártunk az állam intézményeinek szilárdításán, munkájának fejlesztésén dolgozik.

Nálunk, Magyarországon, politikai, erkölcsi és tételes törvény, hogy a dolgozók államára kezet senki sem emelhet, és semmiféle „újítási" célzattal sem fogjuk, és nem engedjük fellazítani vagy szétverni azt.

Kedves elvtársak!

A szocializmus útjára lépett országok mindegyike sajátos vonással gazdagította a gyakorlatot. Bizonyos, hogy a szocialista társadalom építése az utak és a formák még nagyobb változatosságát fogja felmutatni a jövőben. Sem a jelenben, sem a jövőben nem mentesülnek pártjaink attól a legfőbb marxista—leninista követelménytől, hogy érvényesítsék a szocializmus építésének általános, közös törvényszerűségeit és egyidejűleg vegyék figyelembe országaik adottságait, történelmi és nemzeti sajátosságait. Akár a szocializmus általános törvényszerűségeinek, akár a nemzeti sajátosságoknak és adottságoknak figyelmen kívül hagyása megtöri a fejlődést, válságokba, zsákutcába vezet.

Pártjaink önállóak, a szocialista országok szuverén és független országok. Országaink szuverenitása, népeink nemzeti függetlensége szocialista társadalmi viszonyokkal párosul, azokra alapul. A jelenlegi történelmi szakaszban országaink szuverenitását, nemzeti függetlenségüket egyrészt a többi szocialista országgal fennálló szövetségünk, másrészt társadalmunk szocialista alapjainak szilárdsága és továbbfejlesztése biztosítja mindenekelőtt.

Nem feledhetjük egy pillanatra sem, hogy a kommunista és munkáspártok önálló tevékenységét, sőt létét, a szocialista országok szuverenitását, nemzeti függetlenségét és fejlődésének lehetőségeit a kapitalista országok reakciós körei, a nemzetközi imperializmus szüntelenül támadja és veszélyezteti. Imperialista ellenségeink világosan felismerték: csak akkor számíthatnak sikerre a szocialista világrendszer ellen irányuló ellenforradalmi terveikben, ha sikerül réseket nyitni és ellentéteket támasztani a szocialista országok között.

A szocialista eszme híveinek azonban semmilyen vita hevében sem szabad letérniük az osztályalapról. Mi, magyar kommunisták, a leghatározottabban elutasítjuk azokat a nézeteket, amelyek a szocialista országokat „nagyok" és „kicsik" címén akarják elkülöníteni és elválasztani egymástól. Elutasítjuk azo-

kat a nézeteket is, amelyek a „tömbpolitika" elleni harc címén egy nevezőre akarják hozni a nemzetközi imperializmus agresszív célú katonai szervezetét és a szocialista országok védelmi tömörülését.

Kellő szilárdsággal és politikai bátorsággal kell harcolnunk mindenféle imperialista kísérlettel szemben, amelyekkel soraink fellazítását és szétbomlasztását szeretnék elérni. Fokozni kell harcunkat azokkal a sorainkba behatoló burzsoá eszmékkel, s a marxizmus—leninizmus elveit eltorzító revizionista és dogmatikus nézetekkel szemben, amelyek tévútra vezetnek. A burzsoá nézetek közül kétségtelenül a legveszedelmesebbek mozgalmunkra a nacionalista nézetek, és azok közül is a nacionalizmus szovjetellenességben megnyilvánuló válfaja.

Kedves elvtársak!

Nem lehet nem beszélni arról, ami ma a nemzetközi munkásmozgalom legfőbb gondja, a nemzetközi helyzetet bonyolító egyik legnagyobb kérdés. Okmánytervezeteink nem foglalkoznak a kínai vezetők politikájával; ez annak a meggondolásnak a következménye, hogy a tanácskozás okmányaiban mellőzzük egyes pártok bírálatát. Mégis, az imperializmus elleni harcról, egységünk erősítéséről szólva, nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a letagadhatatlan tényt, hogy ma a kínai vezetők s követőik politikája egységtörekvéseink nagy akadályozója és rendkívül bonyolítja, nehezíti az imperializmus elleni harcot.

A kínai vezetők mai politikája objektíve a legnagyobb ajándék, előny és remény a nemzetközi imperializmus számára.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága természetesen sajnálja, hogy a Kínai Kommunista Párttal így alakultak a dolgok. De az elvekben nem lehet megalkuvás és semlegesek sem lehetünk. Itt nem két párt vitájáról és valami alárendelt kérdésről, hanem a nemzetközi kommunista mozgalom, harcunk fő irányvonaláról van szó. Ezért pártunk Központi Bizottsága ismételten, határozottan elítélte a kínai vezetők kispolgári álradikalizmusát, hegemon törekvéseit, szakadár tevé-

kenységét, nacionalizmusát, szovjetellenességét, fegyveres határprovokációit, egész káros politikai irányzatát.

Bennünket továbbra is a barátság és a szolidaritás őszinte érzése tölt el a kínai nép iránt, amely most súlyos tragédiát él át. Bízunk abban, hogy Kínában a szocializmus vívmányai nem mennek veszendőbe, hogy e nagy forradalmi hagyományokkal rendelkező nép képes lesz leküzdeni a nehézségeket és újra bekapcsolódik közös harcunkba. Ez elsősorban a kínai nép, de a haladás minden erejének és hívének érdekében áll. Az imperializmus reményeit pedig szét kell zúznunk, s a Mao-irányzat által támasztott minden nehézség ellenére erősíteni kell a nemzetközi kommunista mozgalom pártjai, a szocialista országok összefogását az imperializmus elleni harcban.

Magától értetődő, hogy az imperializmus reményeket fűz azokhoz a nézeteltérésekhez, amelyek jelenleg megvannak a szocialista világrendszer országai között és a nemzetközi kommunista mozgalom soraiban.

Az imperialisták a „haladó szocializmus", az „önállóság", a „szuverenitás" fogadatlan prókátoraiként a katonai és gazdasági nyomás erejével, csábító szirénhangokkal, nyílt rágalmazással és titkos aknamunkával törekednek soraink megbontására. Egymástól, de főleg és mindenekelőtt a Szovjetuniótól szeretnék elválasztani a szocialista országokat, a kommunista és munkáspártokat, attól a Szovjetuniótól, amely létrejötte óta a fő akadály terveik útjában. Attól a Szovjetuniótól, amelynek katonai ereje, politikai és erkölcsi tekintélye a legfőbb akadálya annak, hogy az imperialisták, hacsak saját pusztulásuk óráját nem akarják felidézni, nem robbanthatnak ki új világháborút. Az imperialisták kénytelenek megfelelően számolni a Szovjetunió hatóerejével, szükségképpen minden haladó erőnek is helyesen kell látnia a szocializmus és a béke fő támaszának szerepét.

Nincs egyetlen kommunista és munkáspárt sem, amelynek története elválasztható volna a Szovjetunió Kommunista Pártjának történetétől, a leninizmus kialakulásától, Lenin tevékeny-

ségétől, aki a modern munkásosztály új típusú, forradalmi pártjának elvi és működési alapjait kidolgozta. Nincs egyetlen szocialista ország, amely azt mondhatná, hogy léte független az első szocialista országétól, de nincs olyan sem, amelynek biztonságát, szocialista fejlődésének biztató kilátásait ne védené a Szovjetunió léte, internacionalista politikája, hatalmas ereje.

Gyakran hangoztatjuk, hogy a kommunista világmozgalom valamennyi pártja, a szocialista világrendszer minden országa egyenjogú. Ez valóban így van; és jól van így. Mostanában azonban kevésszer szólunk arról, hogy egyenjogúak vagyunk ugyan, de nem egyforma a helyzetünk a felelősségben és a teherviselésben. Ha mindent viszonylagosan számítunk is, ha őszinték akarunk lenni, akkor meg kell mondani, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet nép, amely a jogokból csak az egyenlő törvényes részt igényli magának, mérhetetlenül több felelősséget hordoz vállain bármelyikünknél. Internacionalista és önzetlen módon, mindenki másnál többet áldozott és áldoz a kommunizmus ügyéért, a nemzetek szabadságáért, a világháború megakadályozásáért, az emberiség szebb jövőjéért.

Elvtársaink, a munkások, a dolgozók milliói világszerte méltán becsülik és mindig is becsülni fogják a Szovjetunió Kommunista Pártját, a szovjet népet. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével, s mindazzal, amit azóta tett a Szovjetunió Kommunista Pártja és népe, nemcsak magára vállalta az úttörő, az élen haladó megtisztelő, de terhes szerepét, hanem vállalva minden ezzel járó lemondást és áldozatot, mindenkor méltóan be is töltötte azt.

A Szovjetunió Kommunista Pártja, a Szovjetunió ezen szerepét látni — ez nem csupán érzelmi kérdés. Ez szorosan kapcsolódik napirendi kérdésünkhöz, az imperializmus elleni harc és egységünk kérdéséhez.

Az imperializmussal vívott élethalálharcban, a jelenleg létező két világrendszer, a kapitalizmus és a szocialista rendszer közötti küzdelemben létkérdés, hogy egységünk erősödjék és az imperia-

lizmussal szemben szilárdan egységbe forrott szocialista országok, kommunista és munkáspártok álljanak. Egységünknek, az internacionalizmusnak, az összes antiimperialista erő összefogásának lényeges kérdése a Szovjetunióhoz való helyes elvi viszony.

Kedves elvtársak!

Szólni kívánok a nemzetközi kommunista mozgalom jövőre esedékes nagy eseményéről, a halhatatlan Lenin születésének 100. évfordulójáról. Helyeseljük azokat a gondolatokat, amelyeket e kiemelkedő évforduló kapcsán az előterjesztett okmánytervezet tartalmaz. Úgy véljük, valamennyien egyetértünk abban, hogy a marxizmus—leninizmus eszméihez való hűséggel, Lenin tanításainak hű követésével, mozgalmunk egységének erősítésével, forradalmi tettekkel ünnepelhetjük legméltóbban ezt a nagy évfordulót. Munkánkban meríteni kell mindabból, amit Lenin élete és műve adott nekünk, kommunistáknak, hogy továbbhaladjunk azon az úton, amelyet az ő vezetésével a szovjet forradalom nyitott meg a nemzetközi munkásosztály, a népek, az egész emberiség előtt.

Tisztelt elvtársak!

A kommunista és munkáspártok jelenlegi moszkvai tanácskozása előkészítésének hónapjaiban, és most, ezekben a napokban nagy lépést tettünk előre. A találkozón összegyűlt testvérpártok egybehangzóan vallják: parancsolóan szükséges a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom politikai és cselekvési egységének továbberősítése. Ez mozgalmunk, minden egyes testvérpárt, a nemzetközi munkásosztály legalapvetőbb és közös érdeke.

Az egység csak önkéntes alapon valósulhat meg, meggyőződésen alapuló közös munkát követel, nem lehet azt kívülről senkire se rákényszeríteni. De szükség van rá — mert ezt követeli az élet. Ne gondoljuk azt, hogy egységünk minden közös érdekű kérdésben elérhető lesz egyik napról a másikra. De nincs kétségünk, hogy ha állhatatosan dolgozunk, törekvéseinket siker koronázza.

Azonos következtetésre jutottunk abban is, hogy az imperializmus elleni harc fokozásához a kommunista és munkáspártok összefogásán túlmenően szükség van valamennyi antiimperialista erő tömörítésére. Ennek feltétele a testvérpártok aktív kezdeményező szerepe. Pártjaink az őszinte együttműködés szándékával közelednek mindenkihez, aki hajlandó cselekedni a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség, a béke érdekében. Az egyenjogú társak szövetségét javasoljuk mindazok számára, akik megértik, hogy a népek antiimperialista összefogása a világ dolgozóinak, az emberiség létérdekeinek védelmén alapszik.

Tisztelt értekezlet! Kedves elvtársak!

Végezetül ismételten hangsúlyozni kívánom, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége egyetért a beterjesztett dokumentumok tervezetével, azokat jónak tartja, elfogadja és elfogadásra ajánlja.

Tudatában vagyunk annak, hogy az állásfoglalásainkat összefoglaló és rögzítő okmányok elfogadása, közzététele igen nagy lépés előre, de ez még nem minden. Ezután kezdődik pártjaink igazi munkája az okmányokban foglaltak megvalósításáért. Meggyőződésünk, ha abban a szellemben folytatjuk a harcot a továbbiakban, amely szellemben munkálkodtunk e tanácskozás létrejöttén, az eredmények nem fognak elmaradni.

Most, ezekben a napokban az egész világ, barát és ellenség egyaránt, Moszkvára, a kommunista és munkáspártok értekezletére figyel. Váltsa valóra tanácskozásunk a világ kommunistáinak és haladó embereinek e nagy nemzetközi találkozóhoz fűzött reményeit. Végezetül biztosíthatom a testvérpártok képviselőit: a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kommunisták érzik a reájuk háruló felelősséget, és készek valamennyi testvérpárttal összefogva dolgozni, harcolni közös ügyünk sikeréért.

Népszabadság, 1969. június 11.

MEGVANNAK A NYUGODT MUNKA FELTÉTELEI

1969 JÚLIUS

A Központi Bizottság tudománypolitikai irányelveinek előkészítése a témához méltó, magas szintű, eredményes tevékenység volt; a Központi Bizottság ülése elé terjesztett javaslat tükrözi a sokrétű, alapos munkát.

A Központi Bizottság határozata jó alap a további munkához. Az irányelvek nagyon fontos megállapításokat tartalmaznak. Nem mindenáron, gyökeresen újak ezek, mert tudománypolitikánkban is — szerencsére — folyamatosság érvényesül, de új szempontokat, irányt adnak a problémakör áttekintéséhez, a feladatok megoldásához. A Központi Bizottság határozata, majd a Minisztertanács azt követő határozata, a tudománypolitikai irányelvek alapján kidolgozásra kerülő egyéb állami jogszabályok, a tudományos szervek ezekhez kapcsolódó, várható intézkedései sok évre megteremtik a tudomány területén a nyugodt munka feltételeit, annak lehetőségét, hogy a tudományos élet, a kutatómunka a fejlődés új szakaszába lépjen.

A téma alapos megfontolásból került a Központi Bizottság ülésének napirendjére. Munkánknak az ellenforradalmat követően elvégzett gyötrelmes felülvizsgálása után tennivalóink között először a hatalom megszilárdítása, azt követően a mezőgazdaság szocialista átszervezése, majd a gazdaságirányítás mechanizmusának reformja volt a döntő feladat. A munka menetében, különösen ez utóbbit szinte természetszerűen követi a tudomány problémáinak mostani napirendre kerülése és vizsgálata, mert a gazdasági mechanizmus reformjával kapcsolatos

feladatok, a velünk összefüggésben felvetődő új kérdések, további célok az eddiginél kiterjedtebb és alaposabb tudományos munkát igényelnek.

A Központi Bizottságnak akárcsak a társadalom egészének életéről, a tudományos életről is — úgy gondoljuk — reális képe van. Tudja, hogy tudósaink, kutatóink döntő többsége egyetért pártunk politikájával, helyesli, hogy az adott helyzet mindenkori reális felmérése alapján, a marxizmus—leninizmus elveihez következetesen ragaszkodva építjük szocialista társadalmunkat, s legjobb tudásuk szerint részt vesz ebben az építőmunkában. Mindehhez hozzájárul a tudomány munkásainak hivatásszeretete, ami nélkül nem is lehet elképzelni igazi tudományos munkát, azonkívül tudósaink, kutatóink nemes hazaszeretete. Mi ezeket is igen nagy erőnek tekintjük.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a tudósok, a kutatók erkölcsi, anyagi megbecsülése lehetőségeink korlátozott volta miatt még nincs teljesen arányban — úgy, ahogyan mi szeretnénk — munkájuk fontosságával. Mindent elkövetünk azonban, hogy ezen körülményeinkhez mérten, fokozatosan javítsunk, mert el kell érnünk, hogy a társadalom megfelelően honorálja, amit a tudomány munkásai nyújtanak neki. Ez társadalmi érdek.

Tudományos életünkben persze vannak negatívumok is, de ezek mérete elenyésző, s olyan ütemben csökkennek, ahogyan erősödnek a tudományt új társadalmunkhoz fűző kötelékek. A helyzet reális megítélése bizalomra ad okot: a Központi Bizottság határozatának fokozatos végrehajtása segíteni fogja a tudományos életet.

A Központi Bizottság állásfoglalása világos. Ezt az állásfoglalást sokoldalúan kell majd magyaráznunk, sokat kell dolgoznunk megvalósításáért, de ezt a munkát is el fogjuk végezni.

Persze, nyilván lesz probléma is az irányelvek végrehajtásában. Nem lesz egyszerű feladat megoldani az Akadémia reformját. Mi az ésszerű megoldások hívei vagyunk minden területen. E kérdések rendezésekor is célszerűségre törekszünk, és a tudo-

mányos élet megjavítását tartjuk szem előtt. Tudjuk, várhatóan lesznek gondok a kutatások anyagi ellátásában, mert a dolog nem úgy megy, hogy „adj uram isten mindent, de mindjárt". Számolni kell a realitásokkal. Ha a nemes cél nem párosul a lehetőségek reális felmérésével, akkor súlyos hibák következhetnek be. A tudományos életben is egyaránt számolni kell a szándékokkal, az akarattal meg a lehetőségekkel. Figyelembe kell vennünk a problémák megoldásának sürgősségét, de a realitásokat is.

A cél világos. A hozzá vezető út is az. A végrehajtás tempóját azonban a lehetőségekhez kell igazítanunk. Azt kérjük a tudósoktól: szegezzék tekintetüket a csillagokra, de nézzenek a földre is, nehogy megbotoljunk. Én optimista vagyok: a Központi Bizottság határozatában megfogalmazott célok valóra fognak válni.

A határozat végrehajtásához jók a társadalmi feltételek. A mai világ persze bonyolult, különösen ami a nemzetközi helyzetet illeti. Közéletünk — kül- és belpolitikánk — kiegyensúlyozott. A mi pártunk, országunk, hazánk, népünk jó úton jár. Úgy dolgozunk, hogy mindenki tudja, mire kell értékelnie bennünket, hol a megbecsült helyünk a népek, az országok sorában. Úgy is mondhatnám: kivívtuk helyünket a világban. Meggyőződésünk, hogy politikánk hosszú távon is igazolódik, gyümölcsöző lesz. Feltételeink nemzetközileg is kedvezőek. Noha ellenségeink sok nehézséget tudnak még támasztani nekünk, lehetőségeik körül vannak határolva, korlátozottak, s megvan a realitása annak, hogy nyugodtan építsünk.

Népünk, az előző és a ma élő nemzedékek, küzdelmes utat jártak be. Mindenkinek, akiben csak némi tisztesség is van — dolgozzék bárhol — éreznie, tudnia kell, hogy kötelessége mindent elkövetni a nép vállára nehezedő terhek és gondok csökkentéséért. Tudósaink többsége érzi, tudja ezt.

Mély meggyőződésem, hogy amennyire éreztük a tudomány munkásainak, a tudományszervezőknek a segítségét a Központi

Bizottság irányelveinek előkészítése közben, ugyanúgy tapasztaljuk majd ezt a végrehajtás folyamán is. A téma iránti igen nagy érdeklődés tovább növekszik, s a végrehajtás támogatóinak serege még nagyobb lesz, mint a kidolgozóké volt.

A Központi Bizottság nevében szívből köszönöm az elvtársak által végzett munkát; további támogatást kérünk önöktől — olyant, amilyent az irányelvek előkészítésében tapasztaltunk. Népünket, eszméinket, önmagukat szolgálják ezzel.

Társadalmi Szemle, 1969. 7—8. sz.

BESZÉLGETÉS GIUSEPPE BOFFÁVAL, A L'UNITÀ, AZ OLASZ KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI LAPJÁNAK KÜLÖNTUDÓSÍTÓJÁVAL

1969 NOVEMBER

Kérdés: A Tanácsköztársaság 50. évfordulójára emlékezve, önök megvonták Magyarországon a Magyar Kommunista Párt hosszú útjának mérlegét Kun Béla korszakától Rákosi korszakáig, valamint napjainkig. E félévszázados múlt fényében mit tart ön pártjuk történetében a legszámottevőbb tapasztalatnak, és melyek azok a negatív mozzanatok, amelyeket bírálnak, hogy a jövőre nézve is tanulságokat vonjanak le belőlük?

Válasz: Mielőtt válaszolnék, szeretném kijelenteni: megtiszteltetésnek tartom, hogy az Olasz Kommunista Párt központi lapjának szerkesztősége megkeresett; készséggel állok rendelkezésükre és válaszolok kérdéseikre.

Ami az első kérdést illeti.

A párt megalakításának és az 1919-es Tanácsköztársaság kikiáltásának nemrég volt 50. évfordulóján valóban áttekintettük a megtett utat és számba vettük a tapasztalatokat. Megjegyzem, mi a párt harcának egyes szakaszait a társadalmi lényeget kifejező módon nevezzük meg, s nem tekintjük azokat egyik vagy másik vezető „korszakának". A megtett út fordulatos, az eltelt 50 év eseményekben gazdag, sokszor viharos időszak volt. Mindezek következtében pártunk sokféle és jelentős tapasztalatokkal rendelkezik, s azokat a mai széles körű tevékenységében hasznosítja. Ezért az önök kérdésére a teljes feleletet valójában a Magyar Szocialista Munkáspárt egész politikája adja.

A párt harcainak tapasztalataiból mégis kiemelném mint különleges fontosságúakat az elvi politikát, a pártegységet, a töme-

gekkel való összeforrottságot és az internacionalizmust. Elmondható: a párt harca sikeres volt, amikor a marxizmus—leninizmus elveit tisztán megőrizte és alkotóan alkalmazta, s kudarcra volt ítélve, amikor az ideológiában revizionizmusnak vagy dogmatizmusnak, a politikában jobboldali megalkuvásnak vagy „baloldali" szektarianizmusnak teret engedett. Hatványozottak voltak a párt erői, ha eszmeileg, politikailag és szervezetileg egységes volt, ellenben erőtlenné vált, ha megosztották a frakciók és irányzatok. Eredményesen tudott harcolni, dolgozni, amikor maradéktalanul élvezte a dolgozó tömegek cselekvő támogatását; elszigetelődött, nem tudta betölteni hivatását, amikor elszakadt a tömegektől. Megsokszorozódott a párt ereje, amikor tisztán őrizte a proletár nemzetköziség eszméjét, helyesen egyeztette a forradalmi harc nemzeti és nemzetközi érdekeit; veszített erejéből, amikor megsértette az internacionalizmus elveit, s bármi okból lazultak kapcsolatai a szocializmus erőivel, a nemzetközi munkásmozgalom osztagaival.

Olasz barátaink is jól tudják, hogy a magyar kommunisták a közelmúlt időszakban súlyos harcokat vívtak. Tudják, hogy a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején a Rákosi-féle vezetés dogmatizmusa, szektás politikája, a Nagy Imre-csoport revizionizmusa, osztályárulása, e két klikk harca egyrészről, az osztályellenség, az imperialisták aknamunkája és nyílt támadása másrészről, súlyos, hosszan tartó krízisre vezetett a pártban, társadalmunkban. S mindez az 1956-os magyarországi ellenforradalmi felkelésbe torkollott.

Az azóta végbement fejlődés bizonyítja, hogy pártunk komolyan vette a történelmi tapasztalatokat. A kritikus idők egyik legfőbb tanulsága az volt, hogy mindig a valóságot kell néznünk, nem azt, amit szeretnénk látni, le kell számolni mindenféle szubjektivizmussal, és reális politikát kell folytatnunk.

A realitás, a valósággal való szembenézés, a nehézségek felismerése, s az azokkal való komoly számvetés a kommunista párt és általában a kommunisták számára: parancs, szükség-

szerűség. Erről írja oly kifejezően Gramsci: „Valójában csak a gyengék ismérve az, hogy belefeledkeznek a fantázia játékaiba, hogy nyitott szemmel arról álmodoznak, hogy vágyaik a valóság erejével bírnak és hogy minden a kívánságuk szerint történik majd... A valóságban aztán, bárhol fogjanak munkához az ilyen emberek, a nehézségeket rendkívül súlyosnak találják, valójában csak azért, mert konkrétan soha nem gondoltak rájuk."

Súlyos harcokról, elvi politikával eredményesen leküzdött válságokról szóltam. Mégis úgy tartjuk, hogy vezérlő elveink tisztaságáért, a tömegek egyetértéséért, támogatásáért, a pártegységért, társadalmunk szocialista egységéért nap mint nap tovább kell dolgoznunk. Ezeket a feladatokat sohasem lehet „egyszer és mindenkorra" megoldottnak tekinteni. A belső és nemzetközi fejlődés állandóan új kérdéseket vet fel, amelyeket a pártnak időben meg kell válaszolnia. Ezért a marxizmus—leninizmust védeni kell a torzításoktól, de védeni kell a megmerevedéstől is. Változatlanul küzdünk az új helyzet új kérdéseiben ismét és ismét jelentkező revizionista nézetek ellen éppúgy, mint a kérdések dogmatikus kezelése ellen. Ezt nevezzük mi „kétfrontos" harcnak. Meggyőződésünk, hogy erre szükség van, azért, hogy a marxizmus—leninizmust valóban alkotó módon alkalmazza pártunk.

A történelmi út tapasztalatait érintve, nyomatékosan kell szólnom arról, hogy öt évtized harcaiban hatalmas erőforrásunk volt mindenkor az, hogy pártunk a nemzetközi kommunista mozgalom harci osztagaként küzdött, dolgozott fennállásának egész ideje alatt. Pártunk történelmi tapasztalata a proletár internacionalizmus lebírhatatlan és semmi mással nem pótolható erejét és érvényességét bizonyítja. Ideológiai és gyakorlati munkánkban pártunk tapasztalatai mellett valamennyi testvérpárt tapasztalatainak hasznosítására törekszünk. Különösképpen nagyra értékeljük és nélkülözhetetlennek tartjuk a testvérpártok közül a Szovjetunió Kommunista Pártjának tapasztalatait. Ez a párt vezette győzelemre a világ első szocialista forradalmát és a

Szovjetunió mindmáig a haladásért világméretekben folyó küzdelem fő támasza.

A nemzetközi kommunista mozgalomban általában és a szocialista világrendszer országaiban különösen fontos feladata az egyes kommunista és munkáspártoknak a nemzeti és a nemzetközi érdekek helyes összehangolása. Tapasztalataink szerint a nemzeti sajátosságok, adottságok és érdekek figyelmen kívül hagyása káros, ugyanakkor semmiféle vélt vagy valóságos, külön nemzeti érdeket nem lehet a haladás, a szocializmus nemzetközi érdekeinek rovására érvényesíteni. Ha a nemzetközi kommunista mozgalomnak vagy a szocialista országok közösségének érdekeit megsértjük, annak végső soron a nemzeti érdek is csak kárát látja.

Állíthatom, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt erejének egyik fontos tényezője az, hogy fennállásának egész időszaka alatt egyszerre tudott nemzeti és nemzetközi lenni. Így volt ez a párt mindennapi munkájában, a legkritikusabb időszakokban is, az első világháború idején, a második világháború időszakában, legutóbb az 1956-os ellenforradalom vészterhes napjaiban, és mindig, amikor különösen nagy jelentősége volt a nemzeti és a nemzetközi érdekek egyeztetésének. Így vált történelme során a magyar kommunisták pártja a nemzetközi kommunista mozgalom egyik szilárd internacionalista osztagává, egyben a nemzet vezető pártjává is.

Kérdés: Az 1956-os válság után önök az országban minél szélesebb támogatást kerestek a párt politikája és a szocialista építés számára, „aki nincs ellenünk, az velünk van" jelszó alapján. Pozitívnak tartja-e ön ezen erőfeszítés mérlegét, és mennyiben tekinti ma is érvényesnek e jelszót?

Válasz: Már szóltam arról, hogy pártunk különleges fontosságot tulajdonít annak, hogy a széles tömegek megértsék és támogassák a párt politikáját, hogy a párt a tömegeket vezesse, mégpedig nem parancsszóval, hanem meggyőzéssel, és velük a kölcsönös bizalom alapján összefogva harcoljon, dolgozzon. A töme-

gek támogatásának megnyerése mindenféle téveszmével és előítélettel való gyökeres szakítást, lenini értelemben felfogott helyes munkastílust és tömegmunkát kíván pártunktól.

A tömegek támogatásának megnyeréséért folytatott harcot súlyos hibák és súlyos vereség után, felszított nacionalizmus, anarchia és eszmei zűrzavar közepette kellett megkezdeni 1956 végén. Tetézte mindezt, hogy a felszított nemtelen szenvedélyeket korbácsolva, lelki és morális terrorral is ellenünk, kommunisták ellen akarták fordítani az embereket, amint ezt annak idején Togliatti elvtárs az „Irodalmi Újság"-ról írt cikkében oly kiválóan megmutatta. Nekünk, kommunistáknak, még abban a súlyos helyzetben is, amikor a dogmatizmus, majd a revizionista árulás szétrombolta a párt tömegkapcsolatait és mérhetetlen eszmei zűrzavart támasztott, a fő erőnk a marxista—leninista eszméink tisztasága és ereje, a tömegekbe, a munkások, parasztok, értelmiségiek tömegébe vetett rendíthetetlen hitünk volt. Célunk mindenekelőtt a párt iránti bizalom, a rendszerünkhöz való hűség, a szocializmusba vetett hit, az internacionalizmus, a Szovjetunió, a többi szocialista ország iránti testvéri barátság helyreállítása és megerősítése volt.

Ilyen helyzetben természetesen a kommunisták, a szocializmus híveinek talpraállítása és összefogása az első feladat. De nem kevésbé helyeztünk súlyt arra, hogy a szocializmus tényleges ellenségeiről leválasszuk és az igaz útra visszavezessük a megtévesztetteket, akiknek száma nem volt kevés. Ez a politika marxista—leninista elveken nyugodott, őszinte, kommunista, ennélfogva humanista volt. Politikánkat fáradhatatlanul hirdettük, a tömegek megnyeréséért dolgoztunk, de elvi engedményt a szocialistaellenes nézeteknek, a nacionalizmusnak, a szovjetellenességnek sohasem tettünk. Munkásosztályunk egységéért, a munkás-paraszt szövetség megerősítéséért, széles körű nemzeti összefogásért dolgoztunk — de mindezt céljaink nyílt hirdetésével, a szocializmus elvi alapján törekedtünk megvalósítani.

Ennek a politikának egyik kifejezője az önök kérdésében idé-

zett, bizonyos értelemben jelszóvá vált megállapítás, hogy „aki nincs ellenünk, az velünk van". Nem véletlen, hogy ez a megfogalmazás, kommunisták és pártonkívüliek szabad eszmecseréjében, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának egyik ülésén keletkezett és hangzott el.

Ezt a jelszót megfelelőnek és ma is érvényesnek tartom. Hangoztatjuk és megfelelő módon érvényesíteni törekszünk pártunk vezető szerepét a társadalom életében, tevékenységében. Ugyanakkor azt is hangoztatjuk, hogy a szocialista társadalom nemcsak a kommunisták számára épül, hanem minden dolgozó, a nép számára. Teljesen világos, hogy a szocializmust a kommunisták egyedül nem építhetik fel, az csak az egész nép közös műveként jöhet létre. Éppen ezért mi a Magyar Népköztársaságban következetesen arra törekszünk, hogy minden tisztességes embert, a nép, a nemzet minden alkotóerejét bevonjuk a szocialista társadalom építésébe, s így a szocialista társadalom teljes felépítése nemzeti üggyé váljon. Arra törekszünk, hogy a pártonkívüliek a kommunistákat a társadalom érdekében végzett munkájuk alapján becsüljék és hívó szavukat kövessék. Ugyanakkor hirdetjük, hogy pártállásra, világnézetre, származásra, foglalkozásra való tekintet nélkül azonos jog és megbecsülés illet meg mindenkit, aki részt vesz és helytáll a szocialista építőmunkában.

Ezek a gondolatok megszabják nemcsak a munkás- és paraszttömegekhez, hanem az alkotó értelmiséghez való viszonyunkat is. Párttag és párton kívüli tudósaink és művészeink nem egyszerűen „feladatokat kapnak", hanem aktívan részt vesznek a tudomány és a művészet fejlesztésében, társadalmi kérdéseink megoldási módozatainak kidolgozásában. Tudósaink és művészeink részére az alkotó munkához minden lehetséges feltételt biztosít az ország. Ez találkozik hivatástudatukkal, a nép iránt érzett felelősségérzetükkel, s ez pezsgő, eleven, gazdag szellemi életet, harmonikus együttműködést eredményez a párt és az értelmiség között. Olyan kapcsolatokra törekszünk, amelyekben az értelmisé-

giek megosztják a párttal és az állammal az ország jelenéért és jövőjéért viselt felelősséget. E felelősségtudat kialakításához sok minden szükséges: szükséges az őszinte bizalom éppúgy, mint a mélyreható vita az eltérő véleményekről. De meggyőződésünk, ha ezt sikerül megteremteni — s egyre inkább sikerül —, akkor ez szocializmust építő népünk érdekeinek sokkalta hathatósabb védelmét jelenti, mint bármilyen kicsinyes gyámkodás és adminisztrálgatás ezen a területen. A harc, a munka ennek az együttműködésnek a megteremtéséért nem volt könnyű, nem is egyik napról a másikra történt és nem is befejezett. De gyümölcsei már ma is vannak, és meg vagyunk győződve, hogy ez a látszólag hosszabb út voltaképp a rövidebb és célravezetőbb.

Ami konkrétan az „aki nincs ellenünk, az velünk van" jelszót illeti, meg kell mondani nyíltan: ennek célja, hogy azokat a becsületes állampolgárokat ösztönözzük a még odaadóbb bekapcsolódásra a szocialista építőmunkába, akik világnézetileg még nem azonosak velünk vagy talán távol is állnak tőlünk, kommunistáktól. Ez nem valamiféle megalkuvás, elvtelen „csábítás" akar lenni. Számunkra természetesen nem közömbös, hogy milyen mértékben és hogyan fejlődik állampolgáraink szocialista tudata, a szocializmus eszméjével való azonosulásuk. Tisztában vagyunk azzal is, hogy a szocialista eszmék terjedése és erősödése mind a tömegeknél, mind az egyedeknél folyamat, másrészt kölcsönhatásban van a szocialista társadalom anyagi építésével, az egyén által végzett mindennapi munkával is.

Pártunknak, a kommunistáknak kötelességük, hogy mindent megtegyenek a szocialista társadalom anyagi építésének előmozdításáért, éppen úgy, mint a szocialista közgondolkodás terjesztéséért és elmélyítéséért, s az egyes emberek bevonásáért mindkettőbe. Kérdésükre válaszolva tehát még egyszer készséggel megismétlem azt, ami jó pár évvel ezelőtt hangzott el először: szocialista viszonyaink között, aki nem rendszerellenes összeesküvéssel, nem romboló tevékenységgel foglalkozik, hanem társadalmilag hasznos munkát végez bármely területen, az részt vesz

a szocialista építőmunkában. Más szóval: aki nincs ellenünk, az velünk van!

Kérdés: Majdnem két éve a magyar gazdaságban reformot vezettek be, amely a gazdálkodás és a tervezés minden vonatkozását érinti. Elégedett-e ön a tapasztalatokkal és úgy véli-e, hogy szükségesek lesznek további lépések ugyanebben az irányban?

Válasz: Az 1968. január elsején bevezetett magyar gazdasági reformról külföldön annyiféle ismeret, magyarázat, sőt félremagyarázás kering, hogy elkerülhetetlen néhány szó annak lényegéről.

Mindenekelőtt azt hangsúlyoznám, hogy nem általában reformról, hanem a gazdaságirányítás mechanizmusának reformjáról, továbbfejlesztéséről, a gazdaság szocialista vezetési rendszeréről van szó. Népgazdaságunk fő jellegzetessége változatlanul a szocialista tervgazdálkodás.

Lényeges eleme a reformnak az, hogy a népgazdasági tervek megvalósítását nem az üzemeknek küldött konkrét tervutasítások útján, hanem a szocialista népgazdaságban is érvényes és ható áru-, pénz-, piac- és értékviszonyok törvényeire épített közgazdasági szabályozók révén kívánja biztosítani. Az üzemek gazdasági vezetői jelentős önállóságot kaptak és az országos tervek irányszámainak figyelembevételével, a közgazdasági szabályozók ismeretében maguk készítik terveiket az üzem érdekeltségének megfelelően, a hatékonyabb, nyereségesebb termelés követelményei szerint.

A reform első két évének tapasztalatai kielégítőek. A központi irányítás módjának lényeges változása ellenére a termelésben, a fogyasztásban zökkenő nem volt, ami ilyen nagy átszervezéskor önmagában is siker. Ilyen rövid idő alatt a reform alapvető céljait természetesen nem érhettük el; az eddigi tapasztalatok azonban biztatóak. A termelés tervszerűsége nem csökkent, ellenkezőleg, valamelyest növekedett. Az össztermék értékesítési hányada javult, a külkereskedelemben mind az import, mind az export növekedett, az utóbbi nagyobb mértékben; az ország fizetési

helyzete javult. A reform alapvető célja a gazdasági munka hatékonyságának növelése. Bár ez még nem minden területen következett be és csak kezdeti eredményekről szólhatunk, de ezeknek igen nagy a jelentőségük. Röviden ezekkel jellemezhetők a reform bevezetésének tapasztalatai.

Változatlanul folytatódik a tapasztalatok figyelése, elemzése, a különböző gazdasági szabályozók finomítása. Ugyancsak állandó feladat marad a reform elveinek mind jobb, hatékonyabb érvényesítése, s ezek segítségével a gazdasági munka alapkérdéseinek, a termelékenység, a termelés növekedésének megfelelő ütemű fejlesztése.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy irányítási rendszerünk alapelveinek módosítására nincs szükség. Nyilvánvaló, hogy az ilyen nagy horderejű, a gazdaság minden területét érintő intézkedést csak fokozatosan lehet végrehajtani és bevezetése nem problémamentes. A már megtett intézkedéseken kívül ennélfogva továbbiakra is sor kerül. Ezek azonban nem érintik a bevezetett rendszer lényegi vonásait, hanem éppen hatékonyabb megvalósításukat, következetesebb érvényesülésüket szolgálják. Bizonyos vagyok abban, hogy a gazdasági vezetés reformja hatásának teljes kibontakozása jól szolgálja az építőmunka lendületes folytatását, a szocialista társadalom teljes felépítésének nagy céljait.

Kérdés: Gondolja-e ön, hogy a gazdasági tevékenységben — az ország élete szempontjából fontos szektorban — bevezetett újításoknak maguk után kell-e vonniuk újításokat más területeken is, különösen a politikai tevékenység szférájában?

Válasz: Tudjuk, hogy ebben a kérdésben sok a találgatás, sőt bizonyos imperialista körök és teoretikusok azt remélik és jósolgatják, hogy a gazdasági reform következtében társadalmunk valamiképpen majd „fellazul". Ezek hiú remények. Mi, ellenkezőleg, biztosak vagyunk abban, hogy a gazdasági munka hatékonysága növelésének eredményeképpen államunk, rendszerünk, a munkásosztály hatalma tovább erősödik és szilárdabb lesz.

A gazdasági reform bevezetésének hatásaként nincs tervezve, s nem is lesz változás politikai struktúránkban, sem a párt felépítésében, sem a demokratikus centralizmus elvének érvényesülésében, sem társadalmi rendszerünk alapintézményeiben, lényeges jellemvonásaiban.

A reform kidolgozása és bevezetése sohasem volt számunkra egyszerűen csak gazdasági kérdés. Mindenkor világosan láttuk, hogy ez egy összetett társadalompolitikai kérdés. Tisztában voltunk és vagyunk azzal, hogy a politikai és a gazdasági élet között szoros összefüggés van, a társadalmi élet e két fontos szektora állandó kölcsönhatásban van egymással. Elgondolásaink szerint lesz és meg is kezdődött országunkban bizonyos változás a politikai munkában a gazdasági reformmal konkrét összefüggésben is. Milyen változásokra gondolok? Pártunknak és kormányzatunknak állandóan napirenden levő törekvése rendszerünk szocialista demokratizmusának további fejlesztése. Ilyen elgondolások a gazdasági reform kidolgozásában is szerepet játszottak.

A politikai és gazdaságpolitikai munka konkrét változásai: 1. az üzemek állami-gazdasági irányítóinak jelentősen megnövekedett önállóságával és hatáskörével arányosan növekszik az üzemi pártszervezetek, szakszervezetek és más társadalmi szervezetek hatásköre, önálló állásfoglalásának szerepe, súlya; 2. az ipari, mezőgazdasági üzemek, termelőszövetkezetek és minden más önálló gazdasági egység, intézmény kollektívájának közvetlen érdekeltsége növeli a dolgozók érdeklődését és aktív beleszólását a közügyekbe; 3. államéletünk alapintézményei, a helyi tanácsok gazdasági hatásköre, önállósága és felelőssége ugyancsak növekszik, ezzel együtt a lakosság érdekeltsége, következésképpen érdeklődése és aktivitása minden önkormányzati jellegű kérdésben növekedni fog. Hasonlóképpen az üzemekben, a gyárakban sem egyszerűen a zárt irodák falai között dőlnek el a termelés kérdései, az egész kollektívát érintő ügyek, hanem a dolgozók széles körű bevonásával és részvételével, állásfoglalásának figyelembevételével.

Kézenfekvő, hogy mindezek együttes hatásaként tovább növekszik a dolgozók, a lakosság széles tömegeinek társadalmi aktivitása, szocialista gondolkodásmódja, a kérdések eldöntésébe való beleszólása, fejlődik a szocialista demokrácia, vele növekszik pártunk, rendszerünk politikai ereje.

Kérdés: Milyen mértékben tartja ön már szocialistának azt a társadalmat, amelyet Magyarországon az utóbbi 20 évben építettek? Ön szerint mi szükséges ahhoz, hogy az teljesen szocialista legyen?

Válasz: A felszabadulást követően Magyarországon megindult társadalmi folyamat 1948-tól, a munkásosztály politikai hatalmának megteremtésétől szocialista forradalomba ment át. Az 1962 végén megtartott VIII. pártkongresszus joggal állapíthatta meg, hogy hazánkban a mezőgazdaság szocialista átszervezésével befejeződött a szocialista társadalom alapjainak lerakása.

Társadalmunkat alapvetően szocialista jellegűnek tartom. A hatalom a munkásosztály, a dolgozó nép kezében van. A termelési eszközök — csekély kivételtől eltekintve — szocialista köztulajdonban vannak, hazánkban nincs kizsákmányoló osztály. A Magyar Népköztársaságban megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása.

Egy interjú keretében nincs módomban részletesen fejtegetni és tudományos meghatározását adni, mi kellene még ahhoz, hogy hazánkban kimondhassuk: befejeződött a szocialista társadalom felépítése. Viszont tudom azt, hogy Magyarországon népünk 25 év alatt évszázados elmaradottságot küzdött le. Feudális maradványokkal terhelt agrárország helyett egy alapjaiban szocialista, fejlett ipari-agrár ország született. Az ország gazdasági színvonala gyorsan nőtt, megszűnt az éhség és a nyomor, a múlthoz képest magasra emelkedett és biztonságossá vált a dolgozók életszínvonala. A művelődés és a kultúra területén ugrásszerű, forradalmi változások következtek be.

Ugyanakkor tudom azt is, hogy még vannak nehéz helyzetben élő, nem kielégítően kereső és ellátott rétegek, hogy még nincs

megfelelően megoldva a lakáskérdés, hogy az ifjúság egy részének nehéz problémákat kell megoldania az önálló élet kezdetén. Úgy gondolom, hogy a szocialista társadalom teljes felépítéséhez a jelenleginél lényegesen fejlettebb termelési eszközökre, a tudományos munka, a közoktatás, a kultúra magasabb színvonalára van szükség és magasabb életszínvonalat is kell teremteni.

Jól tudjuk azt is, hogy a szocializmus nemcsak nagyobb darab kenyeret, külön lakást, hűtőszekrényt és esetleg autót jelent, hanem mindenekelőtt új társadalmi viszonyokat és új emberi kapcsolatokat. A szocializmus építése nemcsak gazdasági feladat, hanem biztosítania kell a teljes, a szó igazi értelmében vett emberi élet kibontakozását, egyén és közösség harmonikus kapcsolatát és fejlődését. E téren is értünk el eredményeket. A kulturális forradalom általános és nemzetközileg elismert vívmányain túl, gondolok itt például arra a tudatformáló társadalmi aktivitásra, amit az üzemekben spontán kialakult, a tömegek részéről kezdeményezett szocialistabrigád-mozgalom, vagy a falun a termelőszövetkezeti demokrácia jelent. A tömegeket átfogó szocialistabrigád-mozgalom vezető jelszava: „szocialista módon élni, tanulni, dolgozni", éppen úgy, mint a termelőszövetkezetek belső demokráciája, s közéletünk más új, fiatal, de nagy jelentőségű szocialista vívmánya nemcsak a termelést, hanem a kulturálódást és ezzel együtt a szocialista életformát, az emberek közösségi formálódását is szolgálja.

Ha számos feladat áll is még előttünk, jó úton haladunk afelé, hogy társadalmunkban megvalósuljon Lenin nagy álma, hogy az emberiség évezredes kultúrája valóban a tömegek közkincsévé váljék. Ezen túlmenően az a törekvésünk, hogy ezt az örökséget ne csak megőrizzük, hanem folytatva és megújítva szocialista kultúra és művészet bontakozzék ki. Mint annyi más ellenséges indulatú jóslat, az sem igazolódott, hogy a szocializmus szürkíti az embert, ellenkezőleg: közismert, hogy a fejlett kapitalista országok atmoszférája „idegeníti el", uniformizálja az egyes embert és a tömegeket. A szocializmus nyújtotta

alternatíva nem egyszerűen humánusabb, hanem az egyetlen lehetséges távlat az emberiség számára.

A szocialista társadalom teljes felépítésének, a kommunizmus megteremtésének határidejét ma megmondani nem tudjuk. De a mi feladatunk nem is a jóslás, az ígérgetés, hanem a munka, a harc. A párt a történelmi célokat nem téveszti szem elől. Biztosak vagyunk abban, hogy a magyar kommunisták pártja, a magyar munkásosztály, a magyar nép nem áll meg félúton. Előrehalad és minden lépéssel a nagy cél, a szocialista Magyarország megteremtéséhez közeledik, és ezt a célját is el fogja érni.

Kérdés: Lehetségesnek tart-e ön előrehaladást a nemzetközi kommunista mozgalom egységében a moszkvai konferencia tapasztalatai alapján, tekintettel azokra a nézeteltérésekre és véleménykülönbségekre, amelyek mind a megjelentek között, mind a távolmaradt pártokkal szemben megnyilvánultak?

Válasz: Teljes mértékben bízom abban, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom egységének, ezen belül a szocialista országok egységének és együttműködésének erősödése folyamatában vagyunk.

Bizakodásomat — többek között — a rendkívül jelentős és sikerült moszkvai tanácskozás tapasztalataira alapozom. Igaz, a tanácskozáson voltak nézeteltérések a jelenlevő pártok között is, és ilyenek megnyilvánultak a távolmaradt pártokkal szemben is. De Moszkvában nemcsak nézeteltérések mutatkoztak meg, hanem ami ennél lényegesen fontosabb, megmutatkozott a nézeteltéréseknél sokkalta erősebb egység és egységtörekvés is. Elég rámutatni arra, hogy a több mint 70 párt teljesen egységes volt a nemzetközi helyzet, az imperializmus elleni harc mai legfontosabb kérdéseinek megítélésében. Egységes volt a tanácskozás a vietnami nép harcával való proletár internacionalista szolidaritásban. Hasonlóan nyilvánult meg az egység és szolidaritás az arab népekkel s számos más, egyhangúan hozott szolidaritási nyilatkozatban.

Ami az értekezlet fő okmányával kapcsolatos véleményeltérést illeti a pártok nagy része és néhány testvérpárt között, erre is szeretnék kitérni. Közismert, hogy az 1960-as moszkvai tanácskozáson egyhangúan elfogadott határozat született és került nyilvánosságra. Köztudott, hogy 1961-ben, alig néhány hónappal a tanácskozás befejezése után — sajnos — az egység bomlásának súlyos jelei mutatkoztak meg a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomban. Akadtak, akik megszegték a közös, általuk is elfogadott és aláírt határozatot és a szakadárság útjára léptek. Most nem teljesen egyhangú határozat született, mégis joggal elmondhatjuk, hogy a tanácskozás ennek ellenére valóban az egységet; az egységre törekvéseket erősítette, és a tanácskozást követően is a megállapodások szellemének megfelelő erőfeszítések örvendetes tényeit látjuk. Ezek közé sorolhatom többek között a közelmúltban Budapesten lezajlott sikeres szakszervezeti világkongresszust, az európai szocialista országoknak a kontinens békéje, biztonsága érdekében tett közös erőfeszítéseit, amelyek különösen a prágai nyilatkozat óta egyre nagyobb visszhangot váltanak ki.

A kommunista és munkáspártok idei, 1969-es moszkvai értekezletéről egyetlen testvérpárt képviselői sem mehettek el azzal, hogy bárki korlátozni akarta volna őket pártjuk álláspontjának szabad kifejtésében, vagy rá akarta volna őket erkölcsi presszióval venni arra, hogy írjanak alá bármit is, ami nem egyezik meggyőződésükkel. Az egész tanácskozás nyíltsága, demokratikus előkészítése és lebonyolítási módja bennem azt a benyomást keltette, hogy igazi szabad és elvtársi eszmecsere volt, amely erősítette egységünket. A tanácskozás elvtársi légköre, demokratikus módszere, internacionalista szelleme azt is lehetővé tette és segítette, hogy azok a testvérpártok, amelyek különvéleményen voltak a tanácskozáson, most utána ismételten egybevethetik, mérlegelhetik és közelíthetik saját álláspontjukat a többiek által képviselt nézetekhez. Internacionalista az értekezletnek az a döntése, hogy megküldte állásfoglalásait azoknak a pártoknak

is, amelyek nem vettek részt a tanácskozáson, s felhívta őket, hogy csatlakozzanak az imperializmus elleni közös harchoz.

Megismétlem, bizakodó vagyok, a nemzetközi kommunista mozgalom egysége erősödni fog, annál is inkább, mert a nézeteltérések múlóak, a nemzetközi munkásosztály, a pártjaink által képviselt népek érdeke viszont nem múló és közös, mind a marxizmus—leninizmus alapvető kérdéseiben, mind a szocializmus, a béke kérdésében. Közös ellenségünk a nemzetközi imperializmus, az ellen hatásosabban pedig csak egységünk erősítésével harcolhatunk.

Kérdés: Budapestről indult el a Varsói Szerződés országainak ismert felhívása az európai kollektív biztonsági rendszerről. Ön szerint milyen perspektívája van ma e kezdeményezésnek, különösen a Német Szövetségi Köztársaságban szeptember 28-án megtartott választások eredményeinek és a Brandt-kormány megalakulásának fényében?

Válasz: A Varsói Szerződés országai budapesti felhívásának, amely az európai államok képviselőinek találkozását és tárgyalásait javasolja egy kollektív biztonsági rendszer megteremtésére, nagy a jelentősége és biztató kilátásai vannak. Ezt a véleményemet sok mindenre alapozom.

A különböző társadalmi berendezkedésű országokban élő európai népeknek a fejlődés ma belátható időszakában — hacsak egy pusztító háborúban nem akarnak megsemmisülni — nincs más útjuk egy nyugodtabb korba, mint megteremteni a földrész kollektív biztonsági rendszerét. Erre megvan a készség a Szovjetunió, az európai szocialista országok részéről, mint azt a budapesti felhívás és a Prágában megtartott külügyminiszteri értekezletről kiadott nyilatkozat is bizonyítja.

Az európai országok népei nem felejtik el a második világháború szörnyűségeit, s azt is jól tudják, hogy a világon jelenleg létező leghatalmasabb szembenálló katonai erők éppen kontinensünkön vannak, egymástól szinte karnyújtásnyira. Ebből, ha valamiképpen nem rendezzük az elemi biztonsági kérdéseket,

semmi jó nem származhat. A felhívás visszhangja, az a tény, hogy az európai országok több mint kétharmada pozitívan reagált, szintén biztató. Ezek közül külön említést érdemel a finn kormány memoranduma és Kekkonen elnök személyes erőfeszítései, amelyek nagymértékben hozzájárulnak a konferencia sikeres előkészítéséhez. Kedvezően befolyásolná Európa népeinek közös ügyét, ha a kontinens minden kormánya – köztük az olasz kormány is — a budapesti felhívásra, a Varsói Szerződés országai külügyminisztereinek üléséről kiadott nyilatkozatra és a finn kormány kezdeményezésére pozitív választ adna.

Úgy gondoljuk, hogy az európai biztonsági konferencia összehívásának feltételei mindjobban megérnek, és örvendetes lenne, ha már 1970-ben döntő lépésre kerülhetne sor.

Vannak olyan fékezőerők is, amelyek ugyan a nyílt színen nem mernek gáncsot vetni a kezdeményezésnek, de a kulisszák mögött annál inkább szorgoskodnak. A Varsói Szerződés országai, mint ez ismeretes, a prágai külügyminiszteri értekezletről kiadott nyilatkozatban időpontot és két napirendi pontot javasoltak. Ugyanebben kijelentették, hogy készek bármilyen más javaslatot is megvizsgálni. Az ügy ellenzői most arról beszélnek, hogy az időpont korai, hogy nem javasoltunk napirendre „igazi" kérdéseket, és így tovább. S a pesszimizmusra hajlók hitelt adnak nekik. Meggyőződésünk, hogy mi, a Varsói Szerződés országai olyan javaslatokat tettünk, amelyeket bárki elfogadhat. Szabad eszmecserét, tanácskozást javasoltunk és megoldást. Ha valamely kormánynak jobb javaslata van, várjuk azokat, s kormányaink készek megvizsgálni.

Ami a Német Szövetségi Köztársaságban lezajlott választásokat és a Brandt kancellár vezetésével létrejött, úgynevezett kiskoalíciós kormányt illeti, ezt a fejleményt az európai biztonság kilátásai szempontjából olyan eseménynek tartom, amely adott esetben pozitív tényezőnek bizonyulhat. Ebben a változásban a pozitívum elsősorban az, hogy megbukott a CDU—CSU kereszténydemokrata pártszövetség, amely a Német Szövetségi Köz-

társaságot fennállása óta uralta, amely politikájával a revansista, a militarista erőket nagyra növelte, a második világháború eredményeként kialakult európai határokat nem ismerte el; törvénytelenül az egyedüli képviselet jogáért, a Német Demokratikus Köztársaság ellen harcolt.

Természetesen az új nyugatnémet kormány megítélésében is a tényleges cselekedetek lesznek a döntőek. Annyi bizonyos: a mi részünkről nem talál visszautasításra egyetlen előremutató, valóban a békét, az európai biztonságot szolgáló kezdeményezés sem.

Ennyiben tudtam kérdéseikre válaszolni. Végezetül annyit: megragadom az alkalmat és a l'Unità útján is szívélyes üdvözletemet küldöm, jókívánságaimat fejezem ki olasz elvtársainknak és barátainknak, az olasz dolgozó népnek. Sok sikert kívánok törekvéseikhez és erőfeszítéseikhez, amelyeket saját jobb jövőjük és a népek barátsága, megértése érdekében kifejtenek.

Népszabadság, 1969. november 30.

SAJTÓÉRTEKEZLET PRÁGÁBAN

1969 DECEMBER

Zdenek Horeni, a „Rudé Právo" főszerkesztő-helyettese: A magyar párt 1956-ban sokkal súlyosabb időszakot élt át, mint a csehszlovák párt a múlt esztendőben. A fejlődés eltérő, sajátos vonásai ellenére azonban a két országban lezajlott eseményekből több általános érvényű következtetés is levonható. Mi erről a véleménye?

Kádár János: Jómagam is minden alkalommal felhívom a figyelmet az 1956-os magyarországi és a közelmúltban lezajlott csehszlovákiai események közötti különbségekre, eltérő vonásokra. Ugyanakkor mély meggyőződésem, hogy a dolgok lényegét tekintve ugyanarról van szó.

A magyarországi, illetve csehszlovákiai események meggyőzően bizonyítják azt a lenini tételt, amely szerint a hatalmától megfosztott burzsoázia nem nyugszik bele vereségébe.

Másképp kifejezve a dolgot: a Magyar Népköztársaság csakúgy, mint a Csehszlovák Szocialista Köztársaság az országainkban végbement szocialista forradalom következtében megszabadult az imperialista elnyomástól. A reakciós elemek, a nemzetközi imperializmus azonban ebbe nem nyugszik bele, következésképpen: ha a körülmények összejátszása folytán bizonyos lehetőségük nyílik a revánsra, ezt feltétlenül ki is használják, s megkísérlik visszaállítani hatalmukat. A nemzetközi imperializmus azzal próbálkozik, hogy a felszabadult országokat ismét saját kizsákmányolási szférájába vonja.

A két országban lezajlott eseményeket illetően azonosság,

hogy ha a szocialista építés menetében hibák fordulnak elő, s ennek következtében meggyengül a társadalmat vezető és irányító kommunista párt tömegbefolyása és a munkáshatalom, akkor az imperialisták, az osztályellenség maradványai, a legkülönbözőbb reakciós elemek rohamra indulnak a munkáshatalom megdöntéséért. Ennek formái természetesen különbözőek lehetnek. Az imperializmus, a burzsoázia, az osztályellenség szintén tanul a tapasztalatokból. Ez magyarázza fellépésének azt a sajátos vonását, hogy a különböző okoknál fogva elégedetlen vagy meggyőződésükben megingott embereket a saját oldalára szeretné állítani, s ezeket a rohamban mintegy maga előtt terelni. Az igazi osztályellenség álcázva lép fel.

Magyarországon Horthy Miklós már 1919 augusztusában tulajdonképpen az európai fasizmus előhírnökeként lépett fel. A történelem elsodorta egész rendszerét, magát Horthyt is, aki valahol Portugáliában élt emigrációban az ötvenes évek elején, s ott jelentek meg emlékiratai is. Emlékirata első fejezetének címe ifjúságára utalt, amikor a Habsburg császár és király szárnysegéde volt. A második fejezet címe így hangzott: „Ellenforradalom".

Manapság nem ilyen „őszinte" ellenséggel állunk szemben: mostanában az ellenforradalmakat világszerte inkább forradalomnak nevezik a szocializmus ellenségei. Ebben is kifejezésre jut a kapitalistáknak az a felismerése, hogy a szocialista eszme, a szocialista forradalom rendkívüli vonzóerőt képvisel az egész világon, s nem ajánlatos saját osztályharcát, saját rohamát nevén nevezni, ellenforradalomként emlegetni.

Ami az események másik lényeges vonását illeti, véleményem a következő.

A szocializmus hívei közé nem csupán a kommunisták, a marxisták—leninisták tartoznak, a szocializmus eszméi a nép sokkal szélesebb tömegeiben gyökereztek meg. A szocializmus híveinek ilyen helyzetben azt kell tenniük, amit a maga részéről az osztályellenség is tett. Arra gondolok: rendszerünk kü-

lönböző ellenségei között vannak véleményeltérések, de ha elérkezettnek vélik a történelmi pillanatot, amikor a siker reményében indulhatnak rohamra a szocialista rendszer, a munkáshatalom ellen, véleményeltéréseiket félretéve, egyesítik erőiket osztálycéljaik elérése érdekében. Most a szocializmus hívei között is vannak egyes kérdésekben eltérő felfogások, elképzelések. Ha azonban az ellenség támadásával állunk szemben, a kommunistáknak, a szocializmus minden hívének, munkásoknak, parasztoknak, értelmiségieknek, minden tisztességes embernek össze kell fognia, s mindent az egyetlen, központi célnak kell alárendelnie: a népi hatalom és a szocializmus vívmányai védelmének.

1956 novemberében-decemberében sok mindent nem láttunk világosan. Voltak különböző elképzelések. Ezekkel azonban akkor nem foglalkoztunk. Azt mondtuk: most a szocializmus minden hívének, minden tisztességes embernek egyesítenie kell erejét a munkáshatalom, a szocialista rend vívmányai védelmében, s majd ha ezt a harcot sikerrel megvívtuk, vitatkozhatunk, tárgyalhatunk arról, hogyan, miképpen haladhatunk tovább.

Ha vitatkozgatunk, s közben az osztályellenség megdönti a népköztársaságot, a szocialista építés minden vívmánya elvész. Annak idején így fogtuk fel a helyzetet, eszerint jártunk el, s ma már megállapíthatjuk: a magyar nép rendkívül súlyos, veszélyes történelmi pillanaton jutott túl, és öntudatosan járja a szocializmus világos útját. Gondolom, minden eltérés mellett harcunkban ez az azonosság, a közös vonás.

Otokar Svercina, a ČTK vezérigazgatója: Elmondaná azokat a konkrét tapasztalatokat, amelyeket az MSZMP az 1956 októberét követő időszakban szerzett az ellenforradalmi, jobboldali opportunista erők elleni harcban?

Kádár János: A harc kezdeti szakaszában, az akkori bonyolult helyzetben rendkívüli nehézségekkel álltunk szemben, olyannyira, hogy sokan úgy vélték, erőink nem is elegendőek a nehézségek leküzdéséhez. A helyzet tragikus vonása volt, hogy

a revizionizmus keltette zűrzavar az osztályellenség számára bőséges lehetőséget teremtett arra, hogy kihasználja az emberek megzavarodottságát, s olyanokat is a népköztársaság elleni harcra mozgósítson, akik — valódi érdekeik szerint — a népköztársaság oldalán álltak. Ne felejtsék el, Magyarországon a nyílt válság 1953 nyarán kezdődött, s egyre fokozódó mértékben 1956 őszéig, több mint három esztendőn át tartott a revizionista eszmei és lélekrombolás, amelynek célja az volt, hogy megingassa a szocializmus híveinek önbizalmát, megzavarja világos, céltudatos gondolkodását. Ebből következett azután, hogy a valódi fasisztáknak, imperialista ügynököknek, háborús bűnösöknek sikerült mozgósítaniuk bizonyos számú megtévesztett fiatalt, egyetemi hallgatókat és másokat, akik szubjektív szándékaik ellenére léptek fel az ellenforradalom erőiként.

A harcban legfontosabbnak azt tartottuk, hogy — az események lényegére nyíltan rámutatva és álláspontunkat hirdetve — mielőbb világos legyen az emberek előtt, miről van szó, s ily módon ki-ki a maga helyére kerüljön. Az ellenforradalom ugyan nem tudott nagy tömegeket mozgósítani, de utcai tüntetéseket tudott szervezni. Előfordult, hogy 400—500 ember is felvonult valahol, és az ellenforradalmárok tetszetős, álcázott jelszavait hirdették. Volt ott mindenféle jelszó, még olyan is, hogy „Éljen István király" — aki ezer éve meghalt —, meg hogy „minden magyar testvér...", csak olyan nem volt, hogy „éljen az ellenforradalom".

Jött a tüntető tömeg, s előttünk állt a kérdés: mit csináljunk? A hatalmat illetően megalkuvás nincs. Aki a munkáshatalom, a szocialista rendszer ellen támad, legyen bármilyen származású, legyen párttag vagy pártonkívüli, ha erővel támad, erővel kell visszaverni. Ilyen vonatkozásban megalkudni nem lehet.

Nemcsak az igazi ellenforradalmárok jöttek, hanem mások is, s mi döntőnek tartottuk, hogy szétválasszuk őket. Pártunk harcának legfőbb eredménye, hogy sikerült rövid idő alatt leválasztani a nem tudatosan ellenséges, megtévesztett embereket a poli-

tikailag tudatos ellenségtől, s az előbbiek a megfelelő oldalra kerültek, a nép, a szocializmus ügye mellé álltak.

Hosszan lehetne fejtegetni a kérdést, de ezúttal csak annyit: különös fontosságúnak tartjuk, hogy a célt nyíltan hirdetve, a hatalom kérdésében jottányit sem alkudva differenciáljunk a harcban az igazi osztályellenség és a megtévesztettek, a véletlenül odasodrottak között. Így könnyebb az ellenséget leleplezni és a harcot sikerrel megvívni.

Oldrich Svestka, a „Tribuna" főszerkesztője: Az ellenforradalom leverése után hogyan tudta megnyerni a Magyar Szocialista Munkáspárt a dolgozók, a magyar nép teljes bizalmát, hogyan vált az ország elismert vezető erejévé?

Kádár János: Arra törekedtünk, hogy a harc alapvető és fontos kérdéseiben torzulásmentes, marxista—leninista álláspontot képviseljünk. Politikánkat nyíltan hirdettük és a társadalom minden rétegével őszinte dialógust folytattunk. Persze, meg kell jegyezni: a harc különlegesen kiélezett fázisában nincs lehetőség hosszú eszmecserére, beszédekre, nincs mód arra, hogy a felvetődő kérdések tömegét megválaszoljuk. Arra azonban nem szabad sajnálni a fáradságot, hogy minden lényeges kérdést behatóan megvilágítsunk, s megvitassunk a dolgozókkal, a munkás- és parasztemberekkel, az értelmiségi dolgozókkal, az ifjúsággal, a társadalom minden fontos rétegével.

A párt harcának eredményességét döntően az elvi szilárdság biztosította. Alapvető kérdésekben nem voltunk tekintettel arra, hogy az az adott pillanatban népszerű-e vagy sem. Marxista—leninista, kommunista, internacionalista pozíciót foglaltunk el — megalkuvás nélkül, függetlenül attól, hogy tapsoltak vagy hurrogtak.

Mint önök is tudják, 1956-ban harcunkhoz a Szovjetunió fegyveres segítségét kértük. Az ilyenfajta kérdésekről sokat filozofálgathat az, akinek van rá ideje. A mi logikánk azonban nagyon egyszerű. Számunkra drága a nép minden vívmánya, drága a nép vére. Döntőnek azt tartottuk, hogy minél rövidebb idő alatt

legyőzzük az ellenforradalmi felkelést. Ezért kértük a segítséget. A másik oldala a dolognak: hogyha 1919-ben a kapitalista és földesúri rend megengedhette magának, hogy segítségül hívjon külső fegyveres erőt, antantseregeket — talán tudják, hogy annak idején Szegeden francia csapatok, szenegál lövészek állomásoztak, s az volt az ellenforradalom fegyveres ereje —, egyszóval, ha ezt annak idején megtehette a burzsoázia, akkor a munkásosztálynak is joga, hogy nemzetközi osztálytestvéreihez forduljon segítségért; kötelessége, hogy rendet teremtsen és meghiúsítsa az ellenforradalmi kísérleteket.

Ami a kérdésnek azt a részét illeti, hogy miként szereztük meg a nép bizalmát és megbecsülését: nem akarok semmiféle célzást tenni a jelenlegi csehszlovákiai helyzetre, valamilyen összefüggésben azonban a megbeszéléseken említettem egyik tapasztalatunkat. Ez pedig az volt, hogy minket sok olyan dologért becsültek később, amiért korábban bíráltak.

Bíztunk abban, hogy az emberek megértenek bennünket, még akkor is, ha abban a pillanatban nem is értették, miért kell ezt vagy azt tenni. A nép gondolkodó, művelt, s tudja értékelni a következetes magatartást.

Az ellenforradalom utáni években sokan köszönetet mondtak a pártnak, a forradalmi munkás-paraszt kormánynak a határozott fellépéséért, a szocialista vívmányok megvédéséért, köztük olyanok is, akik 1956-ban nem értettek egyet cselekedeteinkkel. Az emberek szigorú mérce szerint ítélik meg a vezetést. Csak az olyan vezetésnek van becsülete, amely a demagógiával is szembe mer szállni.

A pártunk és kormányunk iránti bizalom és elismerés forrása, hogy a Magyar Népköztársaság alkotmányos, törvényes rendjét, a szocialista törvényességet helyreállítottuk, a dolgozó nép vívmányait megőriztük. Hozzáteszem, hogy rendkívül fontos a fellépés módja, ahogy mondani szokás: a pártmunka stílusa. Nem akarom ezt részletesen kifejteni, csupán annyit: sokszor előfordul egyes emberek — olykor nemcsak egyes emberek —

vonatkozásában az a szerencsétlen eset, hogy az igaz és helyes ügyet, például a szocializmus helyes és jó ügyét, úgy képviselik, hogy közben nem megnyerik, hanem elriasztják az embereket. A fellépésnek, a harc módjának, a párt általános hangvételének tehát rendkívül nagy a jelentősége. Nemcsak a párt számára kértünk bizalmat — mi magunk is bíztunk a munkás- és parasztttömegekben, az értelmiségiekben, bíztunk akkor is, amikor a külső jelek alapján joggal lehetett volna kérdezni: mire alapul ez a bizalom.

1957 elején az illetékes pártfórumon például azon vitatkoztunk, hogy létrehozzuk-e a munkásőrséget. Komoly vita zajlott le ekörül. Az események ugyanis úgy alakultak, hogy száz- és ezerszámra voltak kinn fegyverek, s nem lehetett tudni, hogy kiknél. A vitatkozók között volt, aki azt mondta: most nem az a feladat, hogy kiosztogassuk a fegyvereket, hanem az, hogy összeszedjük, ami kint van. Mi azt mondtuk: nem. Bíztunk a munkásokban, a parasztokban, az alkalmazottakban és az értelmiségiekben. Bíztunk bennük és létrehoztuk a munkásőrséget, pedig nagyon zűrzavaros volt a helyzet. Nem tudnám megmondani, hány fegyvert osztottunk ki, hogy „társadalmi munkában" védjék rendszerünket a munkások és a parasztok, az értelmiségiek. Azt azonban tudom, hogy immár jó néhány éves ez a munkásőrség, s egyetlen esetben sem fordult elő, hogy tulajdonosa fegyverét a munkáshatalom ellen, a nép ügye ellen fordította volna. Szilárd meggyőződésünk, hogy csak mély és kölcsönös bizalom alapján lehet dolgozni, csak úgy, ha a dolgozó emberek bíznak a pártban, a párt pedig bízik a tömegekben. Mindez azt jelenti, hogy bízunk eszméink igazságában és erejében.

Láttam önöknél az elnöki címert és a huszita jelszót: „Az igazság győzni fog!" Mi ugyanezt a jelszót „fordítottuk le" a mi szocialista igazságunk nyelvére. Mi 1956 végén, a legsúlyosabb és legkritikusabb helyzetben is, bíztunk a szocialista eszme erejében, a munkásosztály öntudatában, a becsületes embereknek a szocializmus iránti hűségében. Bizonyosak voltunk abban,

hogy az igazság győzni fog. Győzni fogunk — pedig akkor nem is volt olyan világos a helyzet. Voltak, akik a forradalmi munkás-paraszt kormánynak egy hetet adtak, voltak, akik hármat. Nos, a forradalmi munkás-paraszt kormány ma is létezik!

Jan Zelenka, a csehszlovák televízió vezérigazgatója: Milyenek a lehetőségei a magyar—csehszlovák gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés fejlesztésének?

Kádár János: A két ország gazdasági együttműködésében, az elmúlt évben bekövetkezett lanyhulás után, 1968 végén megkezdődött és ebben az esztendőben erőteljesen folytatódott a gazdasági kapcsolatok helyreállítása. Ma már elmondhatjuk, hogy a kapcsolatok normalizálódnak. A Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság gazdasági együttműködésének kiszélesítésére rendkívül kedvezőek a lehetőségek. Adódik ez a két ország gazdasági struktúrájából is. Az együttműködés fejlesztése mellett szól, hogy közvetlen szomszédok vagyunk. Szerintünk megérett a helyzet arra, hogy a forgalom nagy részét kitevő egyszerű árucseréről fokozatosan áttérjünk a termelési kooperációra és szakosításra. E kérdés a csehszlovák népgazdaság fejlődésében is napirenden van, s hasonló a helyzet a mi népgazdaságunkban, továbbá a többi szocialista ország gazdaságában is. A magasabb szintű gazdasági együttműködés kétoldalú kapcsolatainkban és a KGST-ben egyaránt napirenden van.

A magyar—csehszlovák kapcsolatokat illetően a kormányközi vegyesbizottság a közelmúltban megtartott ülésén is foglalkoztak ezzel a kérdéssel, és a most lezajlott eszmecsere alkalmával is szóba került, hogy a két ország között meg kell gyorsítani a gazdasági együttműködés magasabb formájának térhódítását. Erre az elhatározottság és a szándék a magyar és a csehszlovák részről egyaránt megvan.

Bohus Chnoupek, a csehszlovák rádió vezérigazgatója: Miben látja Kádár elvtárs a kommunista és munkáspártok ez év nyarán Moszkvában megtartott tanácskozásának jelentőségét?

Kádár János: A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának hivatalos értékelése és személyes meggyőződésem szerint a kommunista és munkáspártok ez év júniusában megtartott moszkvai értekezlete igen nagy jelentőségű, pozitív lépés volt a nemzetközi kommunista mozgalom életében. A tanácskozást elvileg szilárd és határozott, közös antiimperialista állásfoglalás jellemezte. Mint ismeretes, a találkozó a kommunista világmozgalom 75 pártjának részvételével zajlott le, s a testvérpártok elvtársi, szabad légkörben tárgyaltak, fejtették ki álláspontjukat a különböző kérdésekben. Valamennyi testvérpárt állásfoglalásában kifejezésre jutott a sürgető óhaj és törekvés a kommunista világmozgalom szilárdságának erősítésére. Ugyanez nyilvánult meg a szocialista országok együttműködésének és egységének erősítését illetően, s teljesen világos és egyértelmű állásfoglalás született a tekintetben, hogy a kommunista világmozgalom minden harci osztagának hazai munkájában és nemzetközi tevékenységében érvényesülnie kell annak a törekvésnek, hogy tömörüljön minden antiimperialista erő a társadalmi haladás és a béke védelmére.

Ismeretes, hogy a nemzetközi kommunista mozgalomban az utóbbi időben különböző nézeteltérések jelentkeztek és nyilvánulnak meg még ma is. Ennek ellenére a testvérpártok ez évi moszkvai tanácskozása azt bizonyította, hogy nagyon erős a törekvés a nézetek közelítésére, az egység erősítésére, az erők tömörítésére. Az imperialista sajtó alaposan felfújta azt, hogy néhány testvérpárt nem a teljes szöveget fogadta el, annak egyik vagy másik szakaszát nem írta alá. A nyugati sajtó ezt igyekezett úgy feltüntetni, hogy „nincs egység...” Aki jelen volt a tanácskozáson, tanúsíthatja, s aki az okmányokkal megismerkedett, azokat tanulmányozta, megállapíthatta, hogy a moszkvai találkozó erősítette az egységet és komoly reményt nyújtott arra, hogy ebben a tekintetben kedvező lesz a következő évek fejlődése is.

Külön is szeretném megemlíteni: küldöttségünk jóleső érzés-

sel nyugtázta, hogy csehszlovák testvérpártunk küldöttsége a moszkvai tanácskozáson teljesen egyenrangú, tekintélyes párt delegációjaként vett részt és jelentősen hozzájárult a tanácskozás sikeréhez.

A pozsonyi Pravda szerkesztősége: Milyen kilátásai vannak az összeurópai értekezletnek, az európai béke és biztonság megteremtésének?

Kádár János: Ismeretes, hogy a Varsói Szerződés szervezetéhez tartozó országok pártjainak és kormányainak képviselői a közelmúltban Moszkvában sikeres és eredményes tanácskozást folytattak. Meggyőződésem, hogy e tanácskozás nagyban segíti további közös harcunkat, együttes fellépésünket és önálló kezdeményezéseinket a békéért és biztonságért.

Meggyőződésem, hogy az Európa népeihez és kormányaihoz intézett budapesti felhívás hatására, amely rendkívül pozitív visszhangot váltott ki kontinensünk közvéleményében, érlelődnek a feltételek, hogy előrelépjünk az európai kollektív biztonság megteremtésének útján.

Napjainkban a nemzetközi kérdések között központi helyet foglal el az imperialisták vietnami agressziója, valamint a közelkeleti térségben kialakult helyzet. Köztudott azonban, hogy a világon ma létező legnagyobb katonai erőcsoportosulások itt, Európában néznek farkasszemet egymással. Ez nem mehet így az idők végtelenjéig. A helyzet feltétlenül feloldódást, változtatást kíván. Mélységes meggyőződésünk, hogy nem a Varsói Szerződés sajátos érdekeiről, nem is a kommunisták valamilyen pártügyéről van szó, hanem a szó szoros értelmében Európa népeinek létérdekeiről.

Ebben az összefüggésben különös súllyal vetődik fel a kérdés, hogy képesek vagyunk-e normális viszonyt, kölcsönösen hasznos és előnyös gazdasági, kulturális kapcsolatokat kiépíteni és stabilizálni vagy sem.

Meggyőződésem, hogy mindinkább növekszik a felismerés — nemcsak az európai országok, hanem más országok közvélemé-

nyében is —, hogy lépéseket kell tennünk a helyzet megjavítása, Európa szilárdabb biztonsága érdekében. Úgy vélem, természetes és szükségszerű, hogy e nagy jelentőségű akció kezdeményezői a Varsói Szerződés tagországai.

A budapesti felhívás, a külügyminiszterek prágai állásfoglalása és a mostani találkozónkról kiadott kommüniké világos képet ad arról, hogy az európai realitásokat figyelembe vevő komoly tárgyalásokra gondolunk, olyan megállapodásra és biztonsági rendszerre, amely Európa minden országa számára elfogadható. Bízom ennek sikerében.

Bedrich Kacirek, a „Práce" főszerkesztője: Milyen eredménynyel jártak Kádár elvtárs mostani prágai megbeszélései?

Kádár János: Az MSZMP Központi Bizottsága és személy szerint magam is örömmel vettem a meghívást, s nagy várakozással tekintettünk a megbeszélések elé.

Elmondhatom, hogy várakozásainknak és reményeinknek megfelelően nagyon jó légkörű, elvtársias, szívélyes találkozóra és eszmecserére került sor. Úgy vélem, időszerű volt ez a találkozó, s jól szolgálta pártjaink internacionalista, testvéri egységét, országaink együttműködését, népeink barátságának ügyét.

A két párt kapcsolatainak és együttműködésének minden lényeges területét áttekintettük, s megtárgyaltuk a nemzetközi kérdések egész sorát, amelyekben egyformán érdekelt a magyar és a csehszlovák párt.

Meggyőződésem, hogy az eszmecsere mindkét fél számára hasznos volt. Kölcsönösen tájékoztattuk egymást saját problémáinkról, s a tájékoztatásban foglalt értékelés a másik fél részéről egyetértésre talált.

Ami a csehszlovákiai helyzetet illeti: nem tagadjuk, ebben mi is érdekeltek vagyunk. Csehszlovákia fejlődését, a csehszlovák párt problémáit illetően azt reméljük, hogy azok marxista—leninista megoldást nyernek. Bízunk abban, hogy Csehszlovákia gazdasági, társadalmi, kulturális és egyéb kérdéseit szocialista módon oldják meg. Meggyőződésünk, hogy a Magyar Népköz-

társaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság dolgozó népe együtt halad a szocializmus építésének útján. A történelem megtanított bennünket arra, hogy sorsközösségben élünk, és arra is, hogy nem érhetünk el eredményt a másik ország rovására. Együtt kell haladnunk és együtt kell boldogulnunk.

Sok sikert, boldogulást kívánunk a csehszlovák munkásosztálynak, parasztságnak és értelmiségnek. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a testvéri cseh és szlovák nép határozottan, gyorsan halad előre a szocializmus építésében.

Népszabadság, 1969. december 19.

KÉPVISELŐI BESZÁMOLÓ A LÁNG GÉPGYÁRBAN

1969 DECEMBER

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Szeretnék köszönetet mondani angyalföldi házigazdáinknak: a kerület vezetőinek, a Kender-juta gyár és a Láng-gyár dolgozóinak a mai programért. Szívből üdvözlöm a nagygyűlés minden részvevőjét s személyükben a XIII. kerület, Angyalföld dolgozó embereit.

Ilyenkor, az év végén az emberek általában áttekintik a mögöttük levő esztendőt, felmérik a helyzetet és pillantást vetnek a jövőbe. Ez hasznos és jó dolog. A most záruló esztendő áttekintésén túl nekem másfajta kötelezettségem is van Angyalföld dolgozóival szemben. Körülbelül két és fél esztendővel ezelőtt itt fogadták el országgyűlési képviselői jelölésemet. E gyűlésen jómagam — csakúgy, mint az ország többi választókerületének képviselőjelöltje — azt a kötelezettséget vállaltam, hogy a választók, a kerület, városunk és az ország ügyeiben becsületesen, híven fogom szolgálni a dolgozó nép érdekeit.

Nagy felelősséget vállaltunk magunkra, s nem könnyű a kötelezettségeknek eleget tenni. Valójában nem is sikerül soha olyan mértékben, ahogy az ember szeretné. Remélem azonban, hogy a dolgozó emberek, akik kifejezték bizalmukat irántunk, az államunk nevében fellépő és eljáró ügyintézők szolgálatát és munkáját szándékainkkal együtt mérlegelik. A magam és angyalföldi képviselőtársaim, az országgyűlés többi tagja nevében állíthatom: arra törekedtünk, hogy fogadalmunknak és kötelezettségünknek megfelelően dolgozzunk.

Kisléghy elvtárs, a kerületi tanács végrehajtó bizottságának elnöke, beszámolójában képet adott a XIII. kerület helyzetéről és a tennivalókról. Ennek az áttekintésnek a sommázata az lehet, hogy a XIII. kerületben az utóbbi esztendőkben az élet különböző területein jelentős fejlődés ment végbe — a sürgető és növekvő igényeket bizonyos területeken még nem tudjuk kielégíteni.

Az igények megalapozottak, jogosak. Az a véleményem, hogy általánosságban elfogadhatónak tarthatjuk a kerület fejlődését. Engedjék meg, hogy személyes emlékként felidézzem: itt az Árpád-híd környékén, a nem rossz benyomást keltő lakóházak helyén puszta föld és gödrök voltak, amikor 1954-ben néhányan a kerületi pártbizottságon összeültünk. Azt tervezgettük, mit kellene itt építeni. Nagy emberi elégtétel, hogy most mindaz áll, amit akkor megálmodtunk.

De nem szabad szemet hunynunk afölött, hogy a közegészségügy, az oktatás területén az ellátottságot és a fejlesztést illetően viszonylagosan is elmaradott a kerület. Ha nem is heteken vagy hónapokon, de belátható időn belül e téren is előre kell lépni, hogy ha a mostanihoz hasonló számadásra kerül sor, elmondhassuk: e területeken is elértünk valamit.

Annak idején a képviselőjelöltek kötelezettséget vállaltak a főváros fejlesztésének előmozdítására és számos helyi, budapesti jellegű probléma megoldásának elősegítésére is. Érdemes ezt felidézni, hiszen Angyalföld problémáinak jó része sem oldható meg pusztán kerületi méretekben. Angyalföld jobb közlekedése, az üzlethálózat fejlesztése, és sok egyéb kérdés olyan téma, amely Budapest egészére is vonatkozik.

Ami Budapestet illeti, a közelmúltban a Politikai Bizottság napirendre tűzte a főváros fejlődésének legfőbb kérdéseit. Természetesen ezeket állandóan napirenden tartja a Budapesti Pártbizottság és a Fővárosi Tanács is. Az áttekintés körülbelül hasonló eredménnyel zárult, mint a most hallott XIII. kerületi mérleg: nagyon sok területen igen jelentős a fejlődés a főváros

életében, a lakosság munkakörülményeiben, az ellátottságban. Ugyanakkor meg kellett állapítani, hogy vannak területek, ahol további intézkedéseket kell tenni — olyan értelemben is, hogy a fővárosnak mozgósítania kell saját erőit, ki kell használnia lehetőségeit, de ezen túlmenően központi szerveknek, a kormánynak és más főhatóságoknak is segíteniük kell.

Budapest kerületeiben nagy a fejlődés. Lakótelep épült Kelenföldön, most már hozzákezdtek az óbudai negyed építéséhez, de a város más részein is jelentős az előrehaladás. Előre léptünk a közműellátás terén is, jelentősen bővült a vízhálózat, nagyarányú felújítások voltak a csatornahálózatban, fejlődött a távfűtés, új házgyárak épültek. Azt a kijelentést is meg merem kockáztatni, hogy véleményünk szerint még a közlekedés területén is számottevő fejlődést értünk el az utóbbi esztendőkben. Épül a földalatti, amelynek első fő vonalát a terv szerint a jövő évben üzembe helyezik. „Elővették" az illetékesek a közlekedés egyéb nagy problémáit is, köztük a Baross tér rendezésének és a Hungária körúti felüljáró építésének ügyét, S hogy nemcsak elővették, bizonyítja, hogy a felüljárót már át is adták a forgalomnak. Ha tehát körültekint az ember a fővárosban, megállapíthatja, hogy óriási a fejlődés. A helyzet mégsem kielégítő. Miért? Azért, mert a főváros lakossága számszerűleg tetemesen gyarapszik, s mert a sürgető és jogos igények szintén növekedtek. A párt és az állam vezető szerveinek, s jómagamnak is az a véleményem: a lehetőségek határán belül mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy Budapest méltó fővárosa legyen szocialista hazánknak, s Angyalföld, ez a nagy múltú munkáskerület is méltó legyen hagyományaihoz. Úgy vélem, ha figyelembe vesszük az erőfeszítéseket, és a nyomukban született alkotásokat, nem kell visszariadnunk a feladatoktól, amelyek végrehajtásában eddig még nem sikerült olyan mértékben vagy oly módon előbbre jutnunk, ahogy szerettük vagy talán kellett volna.

Jogos igényekről van szó, olyanokról, amelyeket napirenden kell tartanunk, amelyekkel komolyan kell foglalkozni, s ame-

lyek megoldására egyesíteni kell az erőket. Ami a kerületen múlik, a kerületnek kell megtennie, ami a fővároson, azt a fővárosnak — ugyanakkor segíteniük kell a vezető párt- és állami szerveknek is.

Ami a Magyar Népköztársaság ügyeit illeti: a közelmúltban hazánkban két fontos esemény zajlott le. Szegeden hazánk felszabadulásának 25. évfordulójára készülve, ünnepi külsőségek között emlékeztünk meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakításáról.

A másik megemlékezés hasonló keretek között Debrecenben volt az ideiglenes nemzetgyűlés és az ideiglenes nemzeti kormány megalakulása alkalmából.

Az ünnepi megemlékezések egyben történelmi számvetések is. Joggal elmondhatjuk — még ha vannak is hiányosságok —, hogy a fő csatát megnyertük, óriási lépéseket tettünk előre. A Magyar Népköztársaságot — amely munkásosztályunk, dolgozó népünk legnagyobb vívmánya — ma már mindenki elismeri. Fejlődésünk elsőrendű tényezője az, hogy a nép saját kezébe vette sorsát, a párt vezetésével, a munkásosztály áldozatkészségével, minden becsületes és hazafias erő tömörítésével tovább vitte a demokratikus haladásért folytatott harcot, szocialista forradalmat hajtott végre. Népünk ebben a harcában mindvégig élvezte felszabadítónk, a Szovjetunió sokoldalú, önzetlen támogatását. Így jutottunk el a jelenig: az országban mindenütt szocialista építőmunka folyik. Szűk és széles körben egyaránt kifejezésre jut az az elhatározottság, hogy célunkból nem engedünk: felépítjük a szocialista társadalmat.

A magyar munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, az egész nép becsülettel munkálkodik a IX. kongresszuson meghatározott feladatok megoldásán, a Hazafias Népfront választási programjának valóra váltásán. Jelentős eredmények születnek ebben a munkában, amelyekből a dolgozók kollektíváival együtt kiveszik részüket az ország központi szervei, a párt Központi Bizottsága, a kormány és az országgyűlés is.

A törvények és rendeletek évről évre meghatározzák a népgaz-

dasági terveket, a költségvetést, rendszeresen segítik a fejlődésben jelentkező nagy feladatok megoldását. A Központi Bizottság kezdeményezésére az országgyűlés a mostani ciklusban is számos fontos törvényt fogadott el, illetőleg a kormány jó néhány fontos rendeletet, határozatot adott ki.

Jelentős volt például a Munka Törvénykönyvének korszerűsítése is. Igen jelentős volt a pártkongresszuson született elhatározás nyomán kiadott azon kormányrendelkezés, amelynek alapján az iparban, ezen belül az építőiparban csökkentettük a munkaidőt, mégpedig úgy, hogy közben a munkások keresete nem csökkent.

A népgazdaság, a társadalom fejlődése, társadalmunk szocialista jellegének megerősítése érdekében született az új termelőszövetkezeti törvény, a földtulajdonról és földhasználatról szóló törvény, s több fontos szociális vonatkozású rendelkezés. Államunk intézkedett a családipótlék-rendszer fejlesztéséről, bevezettük a gyermekgondozási segélyt.

Az intézkedések nyomán az elmúlt két és fél esztendőben népgazdaságunk, az ország termelőerői számottevően fejlődtek. Mintegy kétmillió ember tért át a rövidített munkaidőre. A termelőszövetkezetek szocialista földtulajdona immár kétmillió holdra nőtt. Országunk, társadalmunk megerősödött, emelkedett az életszínvonal, javult a közegészségügyi ellátás, fejlődött a kultúra, kedvező tendencia mutatkozik a népszaporulatban is.

A mérleg mind Angyalföld, mind a főváros, mind az ország szintjén jó, s akik szocialista ügyünket becsületes törekvéssel és odaadással szolgálták, most tiszta lelkiismerettel állhatnak az emberek elé, akiknek a nevében cselekszenek.

A statisztikai mérlegnél is fontosabb azonban, hogy tovább szilárdult a munkásosztály politikai hatalma, erősödött a párt vezető szerepe, s fokozódott a párt politikájának támogatása a tömegek részéről. A népfrontmozgalom keretében szélesedett és fejlődött a szocialista nemzeti egység, amit a szocializmus teljes felépítésének programjával hirdetünk és képviselünk. A legna-

gyobb eredmények közé tartozik – s erről legutóbbi ülésén a Központi Bizottság is tárgyalt, a Belügyminisztérium munkáját értékelve —, hogy a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendje szilárd, hazánkban teljes mértékben érvényesül a törvényesség, más szóval: bűntelen embert nem érhet bántódás, a bűnös embert eléri az állam keze, a törvénytisztelő állampolgárt védelmezi az állam mindennel és mindenkivel szemben. Mindezek az eredményes alkotó munka feltételei. A szilárd munkáshatalom birtokában mindenféle feladattal meg tudunk birkózni.

Az eredmények a párt helyes politikáján, a párt és a nép összeforrottságán és egységén alapulnak, a céltudatos szocialista bel- és külpolitikának, az értelmes terveknek és azok becsületes végrehajtásának tulajdoníthatók.

Meggyőződésem, sokan gondolnak arra, anélkül, hogy a gyűléseken gyakran beszélnének róla: annyi vihar és megrázkódtatás után egy idő óta végre a nyugodt, egyenletes szocialista fejlődés éveit éljük. A nagy társadalmi átalakulás közepette, amikor egy új világ születik, amikor egy bonyolult világ bonyolult nemzetközi viszonyai között kell dolgoznunk — a pártnak, a szocializmus minden hívének kötelessége, hogy jó céljaink szolgálatába állítsa erejét. Munkásosztályunk és népünk sokat szenvedett — akkor is, amikor ki kellett állnia az igaz és jó ügy mellett, és szenvedett akkor is, amikor az elkerülhető lett volna. A pártnak, a szocializmus minden hívének kötelessége kímélni népünket az elkerülhető szenvedésektől, hogy fölösleges gondot ne okozzunk az embereknek, hiszen az ilyesmiből untig elég az is, ami az életnek szükségszerű velejárója.

1956 után népünk mélyen meggyőződött arról, hogy a párt helyes irányban vezet, tervei megfontoltak és megvalósíthatók. Mindezt a dolgozók szavakkal és tettekkel egyaránt készséggel támogatják. Az emberek — nyugodt, megfontolt gondolkodásmóddal — azon az álláspontón vannak: ne változzék a párt eddigi politikája, azt úgy folytassuk és gyakoroljuk, ahogyan egész népünk megismerte, elfogadta, támogatja.

Általánossá lett az a felismerés, hogy a szocializmus építésének kidolgozott és kipróbált útja megfelel a marxista—leninista tudomány tanításainak, a szocializmus és a kommunizmus elveinek. Megfelel történelmi hagyományainknak, nemzeti sajátosságainknak és országunk adottságainak. Ezért beszélhetünk arról, hogy szocialista nemzeti egységet kovácsolunk ki, és az országban fellelhető minden alkotó erőt bevonunk a szocializmus építésébe. A kommunistáknak fontos és meghatározott szerepük van a szocializmus építésében, a társadalom fejlesztésében. Együtt kell építenünk kommunistáknak és pártonkívülieknek, hivőknek és nem hivőknek a mindnyájunknak megfelelő, közös hazát, amelyben — s ezt mi, kommunisták valljuk — egyformán biztosítva van a helye mindenkinek, aki két keze munkájával, alkotó elmével hozzájárul a szocialista haza felépítéséhez.

Ez a politika megnyerte a dolgozó tömegeket. Amíg tehát marxista módon dolgozunk, kommunista politikát folytatunk, a munkás-paraszt szövetséget erősítjük, a párttagok és pártonkívüliek politikai szövetségére támaszkodunk, és minden tisztességes embert bevonunk a szocializmus építésébe, addig rendelkezünk azzal az erővel, amellyel minden akadályt le tudunk küzdeni, minden feladatot meg tudunk oldani.

A párt, a kormány, a Hazafias Népfront tevékenysége, következetes bel- és külpolitikánk, a párt egysége, a párt és a nép összeforrottsága, alkotó munkánk eredményei megalapozták és megerősítették a Magyar Szocialista Munkáspárt tekintélyét és megbecsülését a nemzetközi kommunista mozgalomban, a Magyar Népköztársaság tekintélyét a nemzetközi életben. Helyünket, elismerésünket a világban a magyar nép szívós, céltudatos munkájával értük el.

A magyar népnek becsülete és tisztessége van a külföld előtt; azt akarjuk, hogy ez így is legyen. Van, akinek tetszik, amit csinálunk, másnak közömbös, vagy nem tetszik. Legyen csak olyan hírünk, hogy „a magyarok tudják, mit akarnak, és amit akarnak, azt meg is tudják csinálni". Azt, hogy mit akarunk,

megmondtuk és mindig is megmondjuk nyíltan: szocializmust, kommunizmust, a világban haladást és békét. Ezért harcolunk, és erőnktől telhetően ehhez hozzá is járulunk.

A Központi Bizottság, a kormány, az országgyűlés közelmúltban elvégzett számvetései reálisak. Az eredmények mellett őszintén rámutatnak a hibákra is. Egyetlen területen sem idealizáljuk az elért színvonalat, hanem nyíltan hirdetjük, hogy még magasabbra törekszünk.

Terveink mind a gazdasági, mind a kulturális építés területén biztatóak. Kijelenthetjük, hogy eddigi politikai irányvonalunkat követjük, s még következetesebben alkalmazzuk. A szocializmus építésének útján járunk, célunktól nem tágítunk.

Céljaink eléréséhez, terveink megvalósításához mindenekelőtt az országon belül jók a feltételek. Terveink megvalósításához megvannak a nemzetközi feltételek is. Amivel kezdtem ezt a gondolatsort, azzal zárom is: tovább kell dolgozni! Dolgozni és harcolni, mert enélkül nem tudunk előrejutni.

A IX. pártkongresszus a gazdasági munka vonatkozásában két alapvető döntést hozott. Jóváhagyta, hogy megváltoztassuk a gazdaságirányítás módját, bevezessük a gazdaságirányítás új rendszerét. A másik alapvető döntés az volt, hogy a reform bevezetésével egyidejűleg az ötéves tervet teljesítsük, sőt, jó értelemben, teljesítsük túl.

Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság, a kormány és a parlament a közelmúltban vizsgálta meg a gazdasági mechanizmus reformja bevezetésének összes lényeges vonását. Megállapította, hogy a reformot zökkenő nélkül bevezettük, megfelel a várakozásoknak, jól szolgálja alapvető célunkat, a szocializmus építését. Most az a feladatunk, hogy tanuljuk meg a reform intencióit és elveit még hatékonyabban alkalmazni és érvényesíteni.

Aláhúzom, hogy a gazdaságirányítási rendszer eszköz. Éppen az a fő elbírálási szempont, hogy mint eszköz, jól szolgálja-e céljainkat. Mert a cél nem változik! Fejlődnünk kell gazdaságilag,

kulturális területen; folytatnunk kell a szocialista társadalom építését. Ehhez eszköz a gazdaságirányítás reformja. Amikor a régi irányítási metódust újjal cseréltük fel, arra törekedtünk, hogy egy bizonyos eszköz helyett jobbat kapjunk. Az eredmények igazolják, hogy a gazdaságirányítás új módja jobb, mint a régi irányítási rendszer volt.

A termelés tervszerűbb lett, mint korábban volt — és ez a reform eredménye —, jóllehet most a népgazdasági tervet nem bontják le a központban, és nem adják le tételesen az üzemeknek. Növekedett a termelt javak értékesítési részaránya. Korábban a termelés bizonyos hányada majdhogynem kárba veszett, mert olyan cikkeket is előállítottunk, amelyek sem a hazai fogyasztóknak nem kellettek, sem a nemzetközi piacon nem voltak kelendők.

A reform elmúlt két évében jelentékenyen növekedett a fogyasztás, és 1969-ben az ország külkereskedelmi forgalma minden relációban aktív volt.

Ami a mezőgazdaság fejlődését illeti: a változás számottevő, de nem egyenletes. A növénytermelésben nagymértékű az előrehaladás, ebben az évben ismét rekordtermést takarítottunk be, a mezőgazdasági termelés értéke egyik évről a másikra 5 százalékkal növekedett. Ugyanakkor az állattenyésztési ágazatban nem megfelelő a fejlődés.

A termelőszövetkezetek megszilárdulása több szempontból rendkívül fontos számunkra. Fontos azért, hogy a szövetséges osztály, a parasztság megtalálja számítását, életszínvonala növekedjék. Nagyon fontos társadalmilag, mert a szocialista mezőgazdaság — amelynek létrehozása nagy és nehéz feladat — a szocialista rendszer lényeges alkotóeleme.

A termelőszövetkezeti eszme végérvényesen győzött. A termelőszövetkezetek tagjainak száma az elmúlt esztendőben százezer új belépővel gyarapodott. Ez a növekedés az idén is folytatódott. Az új tsz-tagok 40 százaléka a fiatalabb korosztályokhoz tartozik. A termelőszövetkezetek mindinkább szocialista nagyüzemekké válnak, ahova bevonul a technika, a kémia,

ahol a fiatalok is megtalálják a nekik való munkát és életfeltételeket.

Említettem az állattenyésztés viszonylagos elmaradottságát. Az állatállomány tekintélyes része — a szarvasmarha-állománynak mintegy 40 százaléka — a háztáji gazdaságokban van. Ugyanakkor éppen a háztáji állatállomány esett vissza nagymértékben. Ez magyarázható takarmányellátási nehézségekkel is, de még inkább azzal, hogy a fiatalok otthon már nem szívesen vesződnek az állatokkal. Inkább elmennek gyárba dolgozni, hiszen az kulturáltabb életmódot biztosít számukra. Ezért nem róhatjuk meg a fiatalokat. Inkább annak útját-módját kell megtalálnunk, hogy az emberek a háztáji gazdaságokban is korszerűbb viszonyok között dolgozhassanak. Sok minden függ ettől, például a jobb ellátás is.

Kedves elvtársak!

Jövőre lesz a harmadik ötéves terv utolsó éve, s az eddigi számítások szerint az ötéves népgazdasági tervet népünk teljesíteni fogja, sőt sok vonatkozásban túlteljesíti. Végrehajtjuk tehát a kongresszus ide vonatkozó határozatát.

A tervbe vett 300 000 lakás helyett 320 000 épül fel. A lakásprobléma szociális és társadalmi kérdés. Mind a XIII. kerületben, mind Budapesten több lakást kell építeni, mint az elmúlt két-három évben — habár ez is majdnem kétszerese az 1956 előtti években építetteknek. A 15 éves lakásépítési terv kidolgozásakor úgy véltük: az egymillió lakás építését előirányozó program végrehajtása nyomán jelentősen csökken a lakásigénylők száma. Nos, ebben tévedtünk. A tervet ugyan végrehajtjuk, de nem kevesebb, hanem több lesz a lakásigénylő. Az életkörülményekben bekövetkezett változás, az igények növekedése okozza ezt.

A Központi Bizottság, a kormány és az országgyűlés a gazdasági munkával kapcsolatban felhívta a figyelmet olyan kérdésekre, amelyek körül nincs minden rendben. Egybehangzó az a megállapítás, hogy sikeres volt a reform bevezetése, de az azóta eltelt rövid idő alatt a termelés műszaki színvonalát és szervezett-

ségének fokát jelentősebb mértékben nem tudtuk emelni. Igaz, ehhez kicsivel több idő szükséges. Rendkívül csekély mértékben növekedett, szinte stagnált a termelékenység. A munkaerőgazdálkodás nem megfelelő, sőt rossz. A gazdálkodás hatékonysága egyenetlen. Az üzemek egymástól meglehetősen eltérő hatásfokkal dolgoznak. Egyikben talpraesetten, helyesen, jól — s ennek nyomán komoly fejlődést érnek el —, a másikban viszont várnak, késedelmeskednek, termelésükhöz állami dotációt kapnak, és nemigen fejlődnek.

Fontos követelmény, hogy az üzemeknek nyereségre kell törekedniük. Persze szó sincs arról, hogy — mint a nyugati sajtó írja — visszatérnénk a kapitalizmushoz. Csupán azt szeretnénk, hogy mindegyik szocialista üzem nyereséges legyen. Ezt azonban nem mindenütt sikerült elérni, és ahol elérték, nem mindenütt a helyes úton érték el. Árkalkulációs trükkök is vannak a világon. Néhol anélkül növekedett a nyereség, hogy csökkentették volna az önköltséget, megjavították volna a termelést — tehát nem egyenes úton. A nyereségrészesedés reményében esetenként a dolgozók is támogatják az ilyen gyár irányítóit. Nekünk azonban elvi alapon állva ügyelnünk kell arra, nehogy a helyi érdek-összefonódás görbe utakra vigyen. Vigyáznunk kell az áremeléseknél is: vannak esetek, amikor megengedhető és vannak esetek, amikor elkerülhetetlen, hogy valaminek az ára emelkedjék, de közbe kell lépnünk, ha ez az áremelés indokolatlan.

Nincs több probléma a gazdasági munkában jelenleg, mint a gazdaságirányítás reformja előtt volt. Sőt lényegében kevesebb, de élesebben, láthatóbban jelentkeznek. Ez a reform egyik jellemzője. Kiderült például, hogy a túlbiztosítás több területen komoly problémát okozott. Példa erre a munkaerőhelyzet. A reform bevezetése előtt állandó beszédtéma volt, hogy munkanélküliség lesz. Be akartuk biztosítani magunkat ellene, amit meg is tettünk, ami végül is az ellenkező oldalon jelentkezett bajként.

A gazdasági munka egyéb területeiről is helyénvaló itt szólni. Például arról, hogy miért nem adott a kereskedelem elegendő

rendelést az iparnak. Egyebek között azért, mert most már a raktározás is pénzbe kerül és a kereskedelemnek olcsóbb, ha az árut a termelőüzem tárolja. Természetesen ugyanakkor a termelőüzemnek az a jó, ha a kereskedelem raktároz. Részben ebből adódott azután, hogy néhány fontos fogyasztási cikkből ellátási gondok keletkeztek. A reform első félévében a textilipari üzemek egy része is hazai és külföldi rendelés nélkül állt. Szerencsére mégsem bocsátották el az embereket, hanem egyelőre raktárra kezdtek gyártani.

Hasonló gondunk volt a szénellátással is. Igaz ugyan, hogy bizonyos mennyiségű import-tüzelőanyag nem érkezett meg. A fő probléma azonban az volt, hogy miközben helyesen mérsékeltük a nem gazdaságos bányák termelését, mert a barnaszenünk eléggé rossz minőségű és drága, addig csökkent a termelés, amíg végül kiderült, hogy nincs elég tüzelőnk. Most ősszel arra kellett kérni a bányászokat, hogy még vasárnapi műszakban is termeljenek. Ez már vezetési probléma, nem a fogyasztók hibáztathatók, hogy nem vásárolták meg tavasszal a tüzelőt. Úgy kell javítanunk a munkát, hogy a reform alapelveit jobban érvényesítsük, a helyes tendenciákat erősítsük, s a helyteleneket kiküszöböljük.

Az 1970-es népgazdasági terv megalapozott. A nemzeti jövedelem 5—6 százalékkal, az ipari termelés — az ideinél jóval nagyobb mértékben — 6 százalékkal, a mezőgazdasági termelés 1, a reálbér 2,5—3, a kiskereskedelmi forgalom 8 százalékkal fog növekedni.

Az ország tele volt áremelési hírekkel. Nagyon komolyan mérlegeltünk mindent. Amint az országgyűlés legutóbbi ülésszakán erről már szó esett, a fogyasztóközönséget nem éri ilyesfajta megterhelés. Sőt, bizonyos mértékig és bizonyos kategóriáknál, ahol a problémák a legégetőbbek, a lehetőségeinkhez mérten javítjuk a kereseteket, a nyugdíjakat. Ugyanakkor nagyon őszintén meg kell mondani, hogy a keresetek, a munkabérek széles körű növelése nem a Központi Bizottság vagy a kormány jóakaratán, szándé-

kán, hanem a lehetőségen múlik. Mi csak azzal számolhatunk, ami az országban rendelkezésünkre áll, igyekszünk jobb feltételeket teremteni a munkához — a többi a dolgozó embereken múlik; elosztani csak azt tudjuk, amit megtermelünk.

Az 1970-es év nemcsak a harmadik ötéves terv utolsó éve, hanem az az esztendő is, amelyben az elért szint következő ötéves tervünk kiindulópontja. Mindezt figyelembe véve, javítani kell a beruházási tevékenységet, a termelést, növelni kell a gazdálkodás hatékonyságát, javítani kell a vezetés színvonalát. Ami a központi szervek, a minisztériumok, az illetékes pártszervek feladatait illeti, javítani, finomítani kell a főbb közgazdasági szabályozókat, hogy jobban ösztönözzenek a helyes munkára; komolyabban kell ellenőrizni a fogyasztói árak — beleértve a szabad árak — képzését; alaposabban kell elemezni, miből és hogyan növelik nyereségüket a vállalatok. Fontos feladat a jelenleginél jobb munkaerő-gazdálkodás és bérpolitikánk továbbfejlesztése. Érvényesíteni kell a szocialista bérezés elvét, a differenciálást, hogy aki jobban és többet dolgozik, kvalifikált vagy különlegesen nehéz munkát végez, többet is keressen. Hangsúlyoznám, mert nagyon fontos, hogy megfelelően honoráljuk az üzemi, vállalati törzsgárdák tagjait, nehogy a vándormadarak jobban járjanak náluk.

Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság néhány hónappal ezelőtt napirendre tűzte a tudomány kérdéseit. Ami a társadalomtudományokat illeti, a Központi Bizottság határozott álláspontja, hogy ideológiai téren burzsoá eszmeáramlatnak semmiféle címen nem adhatunk teret. Csak egyféle marxizmus van, a torzítás nélküli marxizmus—leninizmus. Nem engedhetjük meg, hogy kikezdje valamiféle revizionizmus, de azt sem, hogy dogmává merevedjék. Meg kell őriznünk ezt a tudományos világnézetet mint nélkülözhetetlen iránytűt, vezérfonalat, amely cselekvésünket meghatározza és alakítja.

A tudomány és a szocializmus egymással szoros és elválaszt-

hatatlan kapcsolatban áll, hiszen maga a szocializmus tudományos világnézet, amely ugyanakkor tág teret, szabad utat nyit a szaktudományok fejlődésének is. A tudomány mindinkább termelőerővé válik; ennek megfelelően rövidítenünk kell az utat, amelyet a tudományos eredmények megjárnak, amíg a termelésbe bekerülnek, s a tudományos kutatásokra építve, gyorsabban kell növelnünk a termelés műszaki színvonalát.

A kor követelményeinek megfelelően mindenütt, ahol szükséges és lehetséges, igénybe kell venni a korszerű tudományos eszközöket. Ezt figyelembe kell venni a közoktatásnál és az ifjúság képzésénél is. Biztosítani kell, hogy amikor a fiatal szakemberek kilépnek az életbe, megfeleljenek a modern technika támasztotta követelményeknek. Pártunk általában nagy figyelmet fordít az ifjúság helyzetére, problémáira. E témával ugyanúgy kell foglalkozni, mint a többi nagy társadalmi kérdéssel; alaposan meg kell vizsgálnunk, mi az, ami rendben van és mi az, amin változtatni, javítani kell. Egyik mondanivalónk az ifjúság számára az, hogy miként a fiatalok jogos igényeket és követelményeket támasztanak a társadalommal szemben, ugyanúgy a társadalom is igényekkel s követelményekkel lép a fiatalok elé.

Az irodalmi és a művészeti életben érvényesül az alkotói szabadság. Az irodalom, a művészetek, általában a kultúra iránt növekszik a párt, a társadalom igénye. Azt várjuk az alkotóművészektől, hogy a tartalomra, a mondanivalóra helyezzék a fő súlyt. A kifejezési forma az idők folyamán természetesen állandóan változik. De — és művészeinknek ezt kell megérteniük — a forradalom nem a művészi formákban, hanem a társadalomban megy végbe. A legjobb művészek minden korban a haladó eszméket támogatták és fejezték ki. Elsősorban az a művészeti alkotás maradt fenn, amelyben ezek az eszmék a legjobban kifejezésre jutottak. Ez a mi korunkra is érvényes, a mi művészeinknek művészetükkel a leghaladóbb eszmét, a szocializmust, a népet kell szolgálniuk. Az értelmiség zöme — köztük alkotó művészeink — támogatja a párt és a nép alapvető célját, a szocializmus

építését. A párt és az állam a tudomány, a kultúra művelői számára, ahogy eddig, ezután is biztosítani fogja az alkotómunka feltételeit mind elviekben, mind anyagiakban.

Kedves elvtársak!

A szocialista eszmék, célok megvalósulásához az általános előrehaladást segítő közszellem, közerkölcs szükséges. Mi, kommunisták mindig azt hirdettük, hogy a szocializmus, a kommunizmus a szabadság, de nem a szabadosság eszméjét vallja. Természetesen az erkölcsi felfogás is változik a kor követelményei szerint. Mi a szabadosságot sem a régi rendszer idején vívott harcunkban, sem most, az új világ építésében nem támogatjuk. Az az álláspontunk, hogy forradalmárnak a társadalom alapkérdésében: a kapitalizmus megdöntésében és a szocializmus felépítésében kell lenni. A mi erkölcsünk szerint az első és legfőbb a munkához való viszony. Aki nem tesz eleget kötelességének, nem dolgozik becsületesen, nem lehet erkölcsös ember. Erkölcsi követelményünk a közösséghez, a szocialista célokhoz, a hazához fűződő megfelelő viszony. Minden ember legyen tudatában a jogok és a kötelességek egységének, annak, hogy aki kötelességének nem tesz eleget, jogokkal sem rendelkezhet.

A szocializmus építésében fontos kérdés az öntudat és az anyagi érdekeltség. Lenin tanításainak egyik igen lényeges tétele: a szocializmus építésének feltételeit úgy kell kialakítani, hogy az emberek kövessék az eszmét, de az anyagi érdekeltség is a szocializmus irányába hasson.

Az utóbbi évtizedben kettős folyamat ment végbe. Egyrészt erősödött, széles körben teret hódított a szocialista közszellem, az önzetlenség és az áldozatkészség, másfelől pedig — ha nem is ilyen mértékben — erősödött a kispolgári önzés és az anyagiasság is. Ez részben összefügg azzal a töréssel, ami fejlődésünkben 1956-ban bekövetkezett, amikor az emberek egy része kiábrándulttá, csalódottá, önzővé vált. Nem rokonszenvezhetünk azokkal, akik profi módjára követelőznek, de csak tessék-lássék, amatőr módra tesznek eleget kötelességeiknek. Ilyen szemléletet

mi nem engedhetünk meg még a sportban sem, nemhogy a társadalom alapvető kérdéseiben.

Tiszteljük a munkájukat és vállalt kötelezettségüket becsülettel teljesítő embereket, akik helytállnak a munkában, hivatásuk szerint a gyárban, a mezőgazdaságban vagy a hivatalban. Még inkább tiszteljük azokat, akik öntudatosan, önzetlenül, áldozatkészen is hajlandók a társadalom, a közösség javára dolgozni, a szocializmus ügyét előre vinni; tiszteljük a társadalmi munkában aktív embereket, akik a közügyet képviselik és szolgálják. És tiszteljük azokat az embereket, akik most harcolnak a téllel az utakon, a vasutakon, hogy biztosítsák az ország vérkeringését, a lakosság ellátását.

Meg kell értetni mindenkivel — különösen a fiatalokkal —, hogy a legszebb emberi cél a szocializmus, a kommunizmus, amelynek mindig voltak önzetlen zászlóvivői és harcosai, akik semmilyen nehézséggel sem törődve küzdöttek megvalósulásáért. Ilyen harcosok nélkül a mi népünk és országunk sem jutott volna el a fejlődés mai színvonalára. Az ilyesfajta önzetlenségre és áldozatkészségre szükség van most és szükség lesz a jövőben is, mert ahhoz, hogy mindig előretörjünk, nem elég a bérszámfejtési cédula — szükség van önzetlenségre, áldozatkészségre, lendületre is.

Nemzetközi tevékenységünk megfelel népünk szocialista törekvéseinek és érdekeinek. Nyílt és egyenes politikát folytatunk. Minden alapvető kérdésben kialakult álláspontunk van.

Véleményünk szerint a nemzetközi helyzetben az utóbbi időszakban némi javulás következett be. A változás tendenciái számunkra kedvezőek: a kezdeményezés mindinkább a szocializmus és a haladás erőinek kezébe megy át.

Sikerült az amerikai agresszorokat rákényszeríteni arra, hogy szüntessék be a Vietnami Demokratikus Köztársaság bombázását és üljenek a tárgyalóasztalhoz. Változatlanul szolidárisak vagyunk Vietnammal, népünk továbbra is megad minden lehetséges segítséget hősi harcához. Bizonyos, hogy az Egyesült

Államok új manőverezésével — a háború úgynevezett vietnamizálásával — sem éri el célját. Ez is csak csalás és félrevezetés. A vietnami nép viszont — ebben biztosak vagyunk — eléri célját és szabadon dönt majd a sorsáról. Az Egyesült Államok másként nem fejezheti be ezt a háborút, minthogy feltétel nélkül kivonja csapatait Vietnam területéről.

Az Egyesült Államok lényegében Koreában is ugyanazt csinálja, mint Vietnamban: megakadályozza, hogy a koreai nép maga rendezze ügyeit és döntsön saját sorsáról. Délen most már több mint egy évtizede állomásoznak az Amerikai Egyesült Államok fegyveres csapatai, az ENSZ zászlaját kalózlobogóként felhasználva.

Mint közismert, a napokban hazánkban járt a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság külügyminisztere; tárgyalásaink során megerősítettük az együttműködésre irányuló szándékainkat és elgondolásainkat.

A Közel-Keleten szintén sikerült megállítani az agresszort. A helyzet azonban változatlanul nyugtalanító, mert az izraeli agresszív körök — az amerikai imperialisták támogatását élvezve — nem hajlandók tudomásul venni a Biztonsági Tanácsnak a helyzet rendezésére vonatkozó határozatait, nem hajlandók tudomásul venni az arab népek jogos követeléseit. Népünk egyértelműen az arab népek igazságos harcát támogatja.

A csehszlovákiai események menetében ez év áprilisábanmájusában kedvező fordulat állt be. A Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottsága marxista—leninista politikát képvisel, amivel szolidárisak vagyunk, amit támogatunk. Reméljük, hogy a Csehszlovák Szocialista Köztársaság továbbfejlődik és mind határozottabb lépésekkel megy előre a szocializmus építésének útján. Nem csináltunk titkot abból, hogy érdekeltek vagyunk a csehszlovákiai helyzet alakulásában. Érdekünk, hogy ebben a szomszédos országban eredményesen, sikerrel épüljön a szocializmus.

Úgy gondolom, munkásosztályunk, egész népünk érzését jut-

tattam kifejezésre, amikor a közeli napokban – ottjártamkor – azt mondottam: szívből kívánok minden jót és sok sikert a szocializmus építésében a szomszédos Csehszlovákiának, pártjának, népének.

A nemzetközi élet számunkra kedvező tendenciái közé sorolható a Varsói Szerződés tagállamainak budapesti tanácsülése, amelyen fontos határozat született a katonai együttműködés fejlesztésére, s amelyen felhívást fogadtak el az európai biztonság megteremtésére. A KGST tanácsülése, amelyen elvi döntést hoztak az együttműködés magasabb formáira vonatkozó javaslatok kidolgozására. Külön szeretnék szólni a kommunista és munkáspártok moszkvai találkozójáról, amelyen — mint ismeretes — 75 párt vett részt, s jutott egyetértésre abban, hogy az eddiginél szorosabban össze kell fognunk az imperializmussal szemben és fokozottan tömörítenünk kell az antiimperialista erőket.

Üdvözöltük a szovjet—kínai kapcsolatok felvételét és a tárgyalások közelmúltban történt megkezdését. Ami az egyes vitás ideológiai és politikai kérdéseket illeti, senki előtt sem titok, hogy mi a Szovjetunió álláspontját tartjuk helyesnek. Örömmel üdvözöljük a Szovjetunió állhatatosságát és türelmét, amellyel a kapcsolat felvételére és a megegyezésre törekedett és törekszik. Véleményünk szerint a szocializmus érdekei azt követelik, hogy — az ideológiai, politikai vagy más kérdésekben fennálló véleményeltérést félretéve — egyesítsük erőinket szemben közös ellenségünkkel, az imperializmussal.

Ami az európai biztonság kérdését illeti, ugyancsak a szocialista országoké, a Varsói Szerződés tagállamaié a kezdeményezés. Úgy véljük, bár a kontinens biztonsága az európai béke létérdekeit érinti, ez nemcsak Európa, hanem egyben az egész világ békéjének kérdése is. Szükséges, hogy társadalmi berendezkedésre való tekintet nélkül valamennyi európai ország egyetértésre jusson a biztonság megerősítése, a békés és normális kapcsolatok rendezése terén. Ehhez az kell, hogy a NATO-államok — különös-

képpen a Német Szövetségi Köztársaság — tudomásul vegyék és elismerjék a második világháború után kialakult európai realitásokat. Ha ez bekövetkezik, döntő lépés lesz az európai biztonság megerősödésében. Szolidárisak vagyunk a Német Demokratikus Köztársasággal, támogatjuk jogos igényét a teljes értékű, nemzetközi elismerésre.

Külpolitikánk következetesen a realitásokból indul ki. Ezért teljes mértékben helyeseljük, hogy a Szovjetunió tárgyalásokat kezdett az Egyesült Államokkal a korszerű stratégiai fegyverek korlátozásáról. Meggyőződésünk, hogy e minden bizonnyal hosszú tárgyalássorozat kedvező kimenetelében valamennyi nép érdekelt, hiszen közös érdekük, hogy gátat vessenek a világszerte folyó kiélezett és felfokozott fegyverkezési versenynek.

Az imperializmus komoly politikai krízisekkel küzd. Az Egyesült Államokban — különböző kérdésekben — már hosszú ideje mélyül a társadalmi válság. Az Egyesült Államok közvéleményének mind nagyobb része követeli az agresszív vietnami háború befejezését. Politikai krízis tükröződik abban a változásban is, amely az idei szeptemberi választások után következett be a Német Szövetségi Köztársaságban. A Német Szövetségi Köztársaságban megbukott az a kereszténységszocialista irányzat, amely 20 esztendeig uralkodott, s amely nem volt hajlandó számolni a realitásokkal, nem akarta elhatárolni magát a militarista-revansista törekvésektől. Mély válság jelei mutatkoznak Olaszországban is. Bízunk abban: olasz elvtársainknak sikerül elhárítaniuk a veszélyt, hogy a jobboldali erők provokációkkal, bombamerényletekkel megzavarhassák az olasz dolgozók széles körű sztrájkharcát, s ezzel jogcímet, ürügyet teremtsenek az olasz társadalom igazi progresszív erői, a Kommunista Párt és más baloldali erők elleni fellépésre.

Külpolitikánkban szüntelenül a szocialista országokhoz fűződő kapcsolataink erősítésére, a szocializmus erőinek tömörítésére törekszünk. Az országgyűlés a mostani ciklusban öt barátsági szerződést iktatott törvénybe. Újabb 20 évre szóló barátsági,

együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést kötöttünk a Német Demokratikus Köztársasággal, a Szovjetunióval, Lengyelországgal, Csehszlovákiával és Bulgáriával.

Baráti kapcsolatokat építünk ki az újonnan felszabadult országokkal, kölcsönösen előnyös, rendezett és békés kapcsolatokat akarunk kialakítani a tőkésországokkal is.

A Szovjetunió, a Varsói Szerződés, a KGST országai és a haladás más erői, mint eddig, a jövőben is tapasztalhatják, hogy a Magyar Népköztársaság megbízható és hű szövetségese a haladásért, a szocializmusért és a békéért küzdő valamennyi nemzetközi erőnek. Tevékenységünket a budapesti felhívás, a külügyminiszterek prágai nyilatkozata, a decemberben Moszkvában megtartott konzultáció szellemében folytatjuk az európai biztonság ügyében. Nemzetközi párttevékenységünket a kommunista és munkáspártok nagy tanácskozásán közösen elfogadott állásfoglalásoknak megfelelően végezzük. Mindenütt és mindenkor a nemzeti függetlenségért, a társadalmi haladásért, a szocializmusért, a békéért küzdő erők oldalán lépünk fel.

Kedves elvtársak!

Nemsokára ismét befejezünk egy munkás esztendőt. Rövidesen elérkezik felszabadulásunk 25. évfordulója. A jubileumra pártunk, népünk tettekkel, szocialista munkaversennyel is készül. Köszönetet mondunk a Szovjetuniónak, amely felszabadító harcával megnyitotta népünk előtt a szabadság és a fejlődés útját; az előttünk járóknak, azoknak, akik életüket adták azért, hogy mi a haladás útján járhassunk.

A Központi Bizottság és a kormány jogos, megalapozott és reális bizalommal tekint a jövőbe. Haladásunk politikai-gazdasági alapjai adottak. Ha okosan, energikusan és erőinket összefogva dolgozunk, eredményeink sem maradnak el. E gondolatok jegyében kívánok a Központi Bizottság és a kormány nevében az ünnepekre jó pihenést és jó egészséget; az 1970-es esztendőre jó munkát és sok sikert!

Népszabadság, 1969. december 25.

POHÁRKÖSZÖNTŐ AZ ORSZÁGOS AGITÁCIÓS ÉS PROPAGANDATANÁCSKOZÁSON

1970 FEBRUÁR

Kedves elvtársak!

Az országos agitációs és propagandatanácskozásnak a Központi Bizottság nagy jelentőséget tulajdonít. A pártmunka általános menetében rendszeresen elemezni kell tevékenységünk tapasztalatait. Szükséges és hasznos időnként közösen megbeszélni az alapvető kérdéseket, hogy azok mindenki számára egyértelműen világosak legyenek és jó irányba folyjék a munka.

A tanácskozás napirendjén a pártmunka homlokterében álló feladatok szerepeltek. A résztvevők jó munkát végeztek a három nap alatt, az összejövetel betöltötte feladatát, eredményei megérik a szervezők fáradságát.

Hogy egy élcsapatnak milyen a fegyvertára, milyen erős a párt, azt mindenekelőtt első számú fegyvere, a párt eszmei tisztasága, ideológiai állapota, az élő és az írott szó hitele jelzi. Ezt a fegyvert, ha vigyázunk rá, senki sem veheti el tőlünk. Amikor egy párt a hatalom birtokában kormányzó párttá válik, könnyen és hamar esik abba a tévedésbe, hogy számára már kevésbé fontos az eszme, a meggyőzés. Az 1950-es években mi is elkövettük ezt a hibát és újra elkövethetjük, ha nem vigyázunk. 1956 után nem a bosszú vezetett bennünket. Az eszme volt a legfőbb fegyverünk, eszközünk, s olyan erővel rendelkeztünk, ahány embert meg tudtunk győzni, meg tudtunk nyerni ügyünknek.

A másik probléma, hogy eleven dolgok is nagyon könnyen válnak frázissá. Ezért vigyáznunk kell arra, hogy mindenféle formalizmust elkerüljünk. A pártpolitika helyességének unos-untalan

hangoztatása azt eredményezheti, hogy az egyébként igaz megállapítás elveszti értelmét, meggyőző erejét; olykor szebb és meggyőzőbb csupán a párt politikájáról beszélni. Az ellenforradalommal szemben vívott harc idején megszoktuk, hogy mindenért küzdenünk kell, mindenért keményen kell harcolni, dolgozni. Az utóbbi időben azonban könnyen hozzászokhattunk, hogy mindent jól csinálunk, simán mennek a dolgok. Pedig nem változott meg a feladat: minden nap újra és újra meg kell győznünk az embereket ügyünk igazáról, lehetőségéről, célunk értelméről, arról, hogy mikor mit, miért teszünk. Éppen ez az agitációs és propagandamunka célja, szerepe, hivatása. Pártunk nagy tette, hogy sikerült ezt a szellemet, az ilyen politizálást kialakítanunk.

Ami belpolitikai helyzetünket illeti: becsületes munkával szerzett tekintélyünk van, s erre büszkék lehetünk. De vigyáznunk kell rá, mert nemcsak növekedhet, hanem csökkenhet is. Szocialista építőmunkánk konkrét eredményein múlik, mekkora a tekintélyünk. A munkás, dolgozó ember ezen mér le bennünket, ez szerzi meg előttük becsületünket, de még az ellenség előtt is csak így szerezhetünk tekintélyt. A belpolitikai, a gazdasági, a kulturális területeken minduntalan számos új kérdés, megoldásra váró feladat vetődik fel, ám mindig a végtermék, munkánk végeredménye a fontos. Győzködhetünk, beszélhetünk a munkásoknak, parasztoknak; szívesen meg is hallgatnak bennünket, de alapvetően mégis az érdekli őket, hogy mit csinálunk. Ezért mindent alaposan mérlegeljünk, inkább késsen a döntés, mintsem hibázzunk. Azért is fontos ez, mert ismeretlen, nem sablonos utat járunk.

Sokszor hallani azt az anekdotaszámba menő kérdést: vajon mit tenne Lenin, ha ma élne? Egy biztos, nem érné be 50 évvel ezelőtt írt cikkeinek idézgetésével. Mi, magyar kommunisták sem érhetjük be ennyivel. Eszméinek aktív, alkotó megőrzésével kell válaszolnunk a sajátos körülményeink között felvetődő új és új problémákra, így kell alakítgatnunk politikánkat a társa-

dalmi élet minden területén. Így alakítjuk a rólunk alkotott véleményt is mindenekelőtt népünkben, majd barátainkban.

Most, hogy új gazdaságirányítási rendszert vezettünk be, természetesen a reform új „fazonját" mutogatjuk, akárcsak a divatban. Pedig az új vonások, új elemek is abban szemlélhetők, ami változatlan; ez pedig a tervgazdálkodás. Mert a gazdaságirányítás reformja mindenekelőtt tervgazdálkodás. Csak ésszerűbb, körültekintőbb, a lehetőségeket jobban kihasználja. Ennek helyességét is munkánk konkrét eredményeivel kell bizonyítanunk itthon és külföldön egyaránt.

A problémákból tehát soha nem fogyunk ki, a munkában nincs megállás, „mert a jóból soha nem elég". Hivatkozom a lakáshelyzetre. Évek óta tízezrével építjük a lakásokat, a probléma mégsem oldódik meg; közben növekednek az igények, és egyéb körülmények is közrejátszanak. Sikeres munkánkhoz adottak anyagi lehetőségeink, de eszmei munka nélkül holt anyaggá válnak. El kell érnünk, hogy mindenkiben tudatosodjék a munka megbecsülése, hogy mindenben emberi fáradság van, hogy minden tevékenységben kissé önmagukat mutatjuk meg.

Az 1970-es év számunkra jó esztendőnek ígérkezik. Olyan emelői vannak, mint a Lenin centenárium, hazánk felszabadulásának 25. évfordulója és a párt X. kongresszusára való készülődés.

Olyan lehetőségek ezek, amelyeket az eszmei-politikai nevelésben ki lehet és ki kell használni. A földeken, a munkapadoknál kell kezdődnie munkánknak, s ha el tudjuk érni, hogy mindenki egy irányba húzzon, vállalkozásunk csak eredményes lehet. Az önök feladata sokrétű, nem könnyű, de több is, mint megtisztelő. Kívánom, hogy a jubileumi év adjon újabb lendületet valamennyiőjüknek, és munkájuk legyen sikeres, eredményekben gazdag.

A PÁRT IFJÚSÁGPOLITIKÁJÁNAK NÉHÁNY KÉRDÉSE

(FELSZÓLALÁS A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÜLÉSÉN)

1970 FEBRUÁR

Tisztelt Központi Bizottság! Kedves elvtársak!

A beterjesztett jelentéssel, Aczél elvtárs előadói beszédével és a határozati javaslattal egyetértek.

A Központi Bizottság az ifjúsággal, az ifjúságot érintő fontos problémákkal rendszeresen foglalkozik, akár a tudománypolitikán belül a szakemberképzésről, akár a szocialista munkaversenyről vagy a kulturális politikánkat érintő kérdésekről van szó. Ez természetes is, mert a magyar társadalom jelentékeny hányada az ifjúság, s ezért egyetlen társadalmi-politikai kérdésről sem lehet úgy szólni, hogy az közvetlenül vagy közvetve őket ne érintené. Mindezek mellett mégis rendkívül fontos, hogy az ifjúság helyzete és a Kommunista Ifjúsági Szövetség munkája önálló napirendként a Központi Bizottság elé került.

Egyetértve az előadói beszéd fejtegetéseivel, a kérdés tárgyalását időszerűnek tartom. Vitánk elősegítheti a szocialista építőmunkát általában, s az ifjúság közötti tevékenységünket konkrétabban is.

Erre a segítségre szükség is van. Egyrészt tisztáznunk kell az ifjúságpolitika néhány elvi kérdését, másrészt meg kell vizsgálnunk, hogyan lehetne növelni az ifjúság kulturális és sportolási lehetőségeit bővítő anyagi eszközöket.

Munkánk fontos kiindulópontja, hogy miképpen ítéljük meg az ifjúságot. Az e kérdésben való helyes álláspont kialakításával juthatunk csak megfelelő következtetésre, s lehet eszmecserénk valóban hasznos, eredményes. Véleményem szerint az ifjúságról

kétféle módon kell képet alkotni. Egyrészt egy általános képet kell kialakítanunk róla, amely megmutatja, hogy milyenek az ifjúság alapvető vonásai. Másrészt az ifjúság egyes csoportjainak, rétegeinek, korosztályainak, sőt egyes tagjainak jellemzőit is elemeznünk, differenciáltan mérlegelnünk kell.

Beszédekben, publicisztikai írásokban nagyon gyakran — szerintem ok és szükség nélkül — felváltva használják az „ifjúság" és a „fiatalok" kifejezést, holott ezek nem pontosan ugyanazt jelentik. Én azt tartom helyesnek, hogy amikor általános megítélésről van szó, akkor ifjúságról beszéljünk, amikor pedig a differenciált megítélésről, akkor fiatalokról szóljunk.

Ami az ifjúságot illeti, politikai, erkölcsi állapota, helyzete szorosan összefügg a társadalom politikai, erkölcsi állapotával és helyzetével. A szocializmust építő magyar nép életének, tevékenységének minden területén megfelelően és méltóképpen jelen van az ifjúság. A fiúk és leányok — a magyar ifjúság óriási tömegei — vagy tanulnak, készülnek a szocialista építőmunkára, vagy már részesei is az építésnek. Tevékenységük a becsületes, egyszerű kötelességből elvégzett munkától a nagyon szép példamutatásig terjed. A szocialista munkaversenyekben, a szocialista-brigád-mozgalomban — ezt a statisztika is tanúsítja — az ifjúság nagyon szépen, számarányának megfelelően, ha nem annál nagyobb mértékben vesz részt. Szerintem ez a magyar ifjúság alapvető megítélésének helyes kiindulópontja és mércéje.

Persze, ha valaki azt kérdezi, milyenek a fiatalok, már rendkívül nehéz válaszolni, ugyanúgy, mintha valaki azt az abszurd kérdést tenné fel, hogy milyenek a felnőttek. A legegyszerűbb válasz, hogy különbözőek. Amikor tehát arról van szó, milyenek a fiatalok, differenciálnunk kell. Különben csak üres szalmát csépelünk és frázist pufogtatunk.

Nagyon fontos az is, hogy miként ítéljük meg az ifjúság társadalmi törekvését. A tőkés világ, a vezető kapitalista hatalmak társadalmában élő ifjúság megmozdulásaira — legyenek azok akár az Egyesült Államokban vagy Japánban, Franciaország-

ban vagy a Német Szövetségi Köztársaságban — a különbözőségek mellett fő vonásként az a jellemző, hogy fellépésük összhatásban a kapitalista ideológia és politika, a burzsoá társadalmi rendszer elutasítását célozza. Ez a törekvés sokszor nagyon kialakulatlan formában, anarchikusan megy végbe. Amennyire világosan kitűnik a fennálló rendszer tagadása, annyira látnunk kell azt is, hogy csak az ifjúság egy része kapcsolja össze a kapitalizmus tagadását a szocialista rendszer igenlésével, az érte való harc vállalásával.

Mire törekszik az ifjúság a szocialista országokban? Igyekezetüket alapvetően az határozza meg, hogy szemben a kapitalista országok ifjúságával nem tagadják, hanem igenlik a rendszert, a szocializmus ideológiáját, politikáját. Érthető viszont, hogy a népi demokratikus rendszer vívmányaira támaszkodva sokszor kritikusan — kritikusabban, mint a felnőttek — lépnek fel gyakorlati életünk fogyatékosságaival, esetleges torzulásaival szemben, bírálva a hibákat, követelve bizonyos dolgok jobb megoldását. Ezt én úgy fognám fel, hogy sok konkrét kérdésben jobb szocialista gyakorlatot igényelnek.

Ha ez az általános megítélés elfogadható — és meggyőződésem szerint elfogadható —, ezzel lényegében meghatároztuk a mi viszonyunkat az ifjúság törekvéseihez. A „mi" alatt természetesen a Magyar Szocialista Munkáspártot értem. Ezek: a szocialista eszme még erőteljesebb propagálása és meggyökeresztetése, pártunk politikájának még hatékonyabb és még jobb magyarázása és határozott törekvés a politika jobb gyakorlati megvalósítására. Ezek természetesen nem csak az ifjúságpolitikára vonatkozó elvek; az MSZMP minden tanácskozásának, tevékenységének is ez a célja.

A célokat tekintve összhangban vagyunk a jobbra törekvő fiatalokkal. Politikánk említett elveit a munkában el kell fogadni, társadalmunk alapvető kérdéseiben — az ifjúság életét legközvetlenebbül érintőkben különösen — szüntelenül, megállás nélkül a jobb, szocialista megoldásokra kell törekednünk.

Élő, eleven gondok jelentkeztek és jelentkeznek például a tanulás és a pályakezdés során. Ezekkel a pártnak, a társadalomnak — főleg a közoktatáspolitikának — kötelessége úgy foglalkozni, hogy az ifjúság jogos megjegyzéseit figyelembe vegye, okait megszüntesse. Azt hiszem, senki sem érti félre: nem azt javasolom, hogy helytelen fellépésekre buzdítsuk a fiatalokat. Sőt, a hibákat ellenző, azokkal szemben álló fiatalok is másként nézik a dolgokat, ha megértik, hogy a párt céljai és az ő, esetleg nem is tudatosan megfogalmazott, törekvéseik végső fokon egybeesnek.

Ha napjainkat és a közelmúltat nézzük, a magyar ifjúság tömegeinek politikai, erkölcsi állapota — általánosságban szólva — kielégítő. Ha azonban előre tekintünk, az ifjúságnak a jelenleginél nagyobb igényeknek, követelményeknek kell eleget tennie, és erre nekünk kell felkészítenünk őket.

Aczél elvtárs előadásában említett egy kérdést: világnézetileg milyen célt kell kitűznünk az ifjúság nevelésében? Ezt úgy is lehet fogalmazni, hogy milyen igényt támasztunk velük szemben. Ha figyelembe vesszük, hogy milyen feladat vár a jövőben a szocializmust építő magyar nép ifjúságára, igényességünk indokolt.

Ifjúságunkra egymásba fonódó, kettős feladat vár. Az egyikről rendszeresen beszélünk, a másikról ritkán. Reá vár az a feladat, hogy a szocialista társadalom teljes felépítését véghezvigye. És feltehetően még a mai fiatal nemzedék életében jelentkezik a kommunizmusra való átmenet előkészítésének feladata. Ezenkívül és eközben — más országok ifjúságával együtt — a szocialista társadalmi rendszer világméretű győzelmének előmozdításában is segíteniük kell.

Ifjúságunknak felelősséget kell éreznie a szocializmus világméretű győzelméért, ennek ismeretében, tudatában kell készülnie az életre, a munkára és a harcra. Az általános és középiskolákban tanuló fiatalok — sőt még egyetemisták is — kétezervalahányban is fognak még élni, dolgozni, sőt ekkor lesznek éle-

tük delén. Őket az akkori feladatokra kell felkészítenünk. Iránt uk, érdekükben egyértelmű világnézeti követelményekkel kell fellépnünk. Persze nem pénzbüntetés terhe mellett, hanem nevelő munkával, agitációval, jó szervezéssel kell gondoskodni arról, hogy az ifjúság elsajátítsa a marxizmus—leninizmus alapvető igazságait, megtanuljon elméletünk tudományos módszereivel gondolkodni és vállalja, vallja azt a politikát, ami a mi világnézetünkből következik.

Az ifjúság is csak a kapitalizmus és a szocializmus között választhat. Neveljük úgy fiataljainkat, hogy a szocializmust válasszák és szocialista világnézetük legyen. Hogy ez milyen hatásfokú lesz, a fiatalok mekkora hányada lesz ilyen, ezen most nem érdemes tűnődni. Feladatunk az, hogy eleget tegyünk a párt rendeltetésének, missziójának: propagáljuk a marxizmust, hirdessük átfogó szocialista céljainkat, a jelenleginél nagyobb mértékben fogadtassuk el a tömegekkel a kommunista politikát. Ez a pártnak általános kötelezettsége, de különösen kötelessége az ifjúsággal szemben.

Az, hogy a fiatalok elsajátítsák a marxista—leninista világnézetet, nemcsak társadalmi érdek, hanem a fiatalok érdeke is. Ma, 1970 februárjában egy szocializmust építő országban még úgy is lehet élni, hogy a munkából hiazatérve az emberek egy része, bár egyre csökkenő része, azt mondja: „elvégeztem rendesen a munkámat, a többi nem érdekel". Ez ma sem helyénvaló, de néhány évtized múlva már végképp elfogadhatatlan, társadalmilag abszurd nézet, magatartás lesz.

Harmadikként az ifjúság életkori sajátosságait említeném. A felnőtté válás időszakában a fiatal maga is töprengve keresi az eligazodást a világ dolgaiban, és szilárd világnézetet igyekszik kialakítani a maga számára. A vitában felvetődött, hogy a fiataloknál bizonyos értelemben kisebb az egoizmus, az önzés, mint a felnőtt nemzedéknél. Ez nagyon is természetes! Ez az az életkor, amikor ideálokat, eszméket, haladó nézeteket keres mindenki, s ezek alapján akar élni. Itt kell összetalálkoznunk az ifjú-

sággal, ebben kell összekapcsolódnia az ifjúság érdekének, igényének és a párt kötelezettségének. Ez az a találkozáspont, amelyet tudatosan kell felismernünk és felhasználnunk, hogy teljesíthessük a jövővel szembeni kötelezettségünket.

Néhány szóval szeretném érinteni az erkölcs, az erkölcsi nevelés kérdését is. Nem javaslom, hogy tételesen megfogalmazzuk az erkölcsi parancsolatokat, de hogy jobban, nagyobb erélyyel és határozottsággal propagáljuk és hirdessük a szocialista erkölcs eszméit, mint eddig tettük, azt igenis ajánlom! Ifjúságunk erkölcsi normái úgy kezdődjenek, hogy az ifjú legyen hazafi és internacionalista, tanuljon, dolgozzék, tegyen eleget honvédelmi kötelezettségének. Ezek az első számú követelmények.

Az a változás, ami társadalmunkban végbement, a szocialista forradalom, plusz a tudományos-technikai forradalom sok minden mellett a családi életet is érintette. A gyökeres társadalmi változások, maga a forradalom, majd az ellenforradalom fellobbanása, a falusi tömegek városba áramlása, a nők nagyarányú bevonása a termelésbe, megrendítette a házasság korábbi gazdasági alapját, azt az alapot, amely 50 vagy 30 esztendővel ezelőtt még Magyarországon is meghatározó és domináns volt. Az egzisztencia, a megélhetés nem függ attól, hogy a házasság megmarad-e vagy felbomlik. Mindenki tudja, hogy ez mivel jár. Ez is a valóságos helyzethez tartozik. S ezt sem szabad elfelejtenünk, amikor az ifjúságot, annak ilyen vagy amolyan morálját bíráljuk.

A vitában említették, sokan azt várják a Központi Bizottság mai ülésétől, hogy végre világosan és egyértelműen szögezze le: minek tekintjük a Kommunista Ifjúsági Szövetséget, élcsapatnak-e vagy tömegszervezetnek, s ennek alapján szűnjék meg végre e régi vita. A kérdés ilyen egyszerűen nem intézhető el. E kérdésben mindig ismétlődő polémia lesz és kell is hogy legyen, mert ezt az eleven mozgalmi élet hozza magával. Arra a kérdésre, hogy vajon a párt minek tekinti a Kommunista Ifjúsági Szövetséget, lehet válaszolni; de nem úgy, ahogy kérdezik, hogy élcsapat-e vagy tömegszervezet.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a Magyar Szocialista Munkáspárt szervezete, egyben a magyar ifjúság tömegszervezete. A KISZ-nek egyidejűleg kell mind a kettőnek lennie: a párt ifjúsági szervezetének és a magyar ifjúság tömegszervezetének. Feladatait csak ebből a kettősségből lehet meghatározni.

Meggyőződésem szerint a Kommunista Ifjúsági Szövetség politikai tömegszervezet, az ifjúság tömegszervezete! Amikor arról beszélünk, hogy a KISZ marxista—leninista világnézeti alapon álló politikai szervezet, akkor nem arról van szó, hogy ennek a világnézetnek milyen fokig kell áthatnia az ifjúsági szövetség minden tagját, hanem arról, hogy a párt ifjúsági szervezeteként nem állhat más alapokon.

A KISZ alapvetően és elsődlegesen politikai tömegszervezet. Politikai jellegét szándékosan hangsúlyozom. A Kommunista Ifjúsági Szövetség tevékenysége rendkívül sokrétű: a marxista—leninista szemináriumtól a bálig bezárólag sok mindent felölel: az építőmunkát, a patronálást, a szocialistabrigád-munkát, a mintaszerű tanulást és sok más társadalmilag fontos feladatot. Tehát nagy a skála, széles a tevékenységi területe. De valahogy mindezekben érvényesülnie kell az elvnek: ez az ifjúsági szervezet a párté, s elsődlegesen politikai tömegszervezet! Természetesen ezt nem úgy értem, hogy minden bált rövid politikai bevezetővel nyissanak meg, mert ez abszurdum. De véleményem szerint, ha a KISZ súlyt helyez alapvető jellegzetességére, akkor valamiképpen még az általa szervezett és patronált bálnak is — teszem azt civilizáltság, a magatartás tekintetében — olyannak kell lennie, hogy ne legyen méltatlan a párt ifjúsági szervezetéhez.

Mindebből következik — ami egyébként az előadói beszédben és nagyon sok felszólalásban is szerepelt —, hogy nem lehet elkülöníteni egymástól a KISZ feladatait: a marxizmus—leninizmus propagálását, a kommunistává nevelést a brigádmozgalmaktól, a bizonyos értelemben lazább szervezeti munkától, a szórakozástól. A problémák akkor kezdődnek, ha ezeket egymástól

elválasztják, s csak az egyik vagy a másik feladatot akarják önmagában megvalósítani. Ekkor rövidesen kiderül, hogy önmagában a marxista szeminárium sem tud igazán teljes emberré tenni, sem a szórakozás nem töltheti be a fiatalok életét. Egyébként nem lenne jó, ha a KISZ bárkivel is versenyezne abban, hogy ki tud jobban szórakoztatni, hiszen én a KISZ-nél jobb szórakoztató szervet is tudok, például a vendéglátóipart, amely ebbe újabban eléggé belelendült, s tud már szórakoztatni.

A KISZ-funkcionáriusok sokat töprengenek azon, hogyan lehetne romantikus feladatokat adni a fiataloknak. Töprengéssel biztosan nem. Nem lehet romantikát adni úgy, hogy kigondolunk romantikus dolgokat, s aztán megcsináljuk. Ha ezt átviszszük a felnőttek mozgalmára, ez ugyanaz, mintha valamelyik pártszervezetünk elhatározza, hogy holnaptól kezdve történelmet csinál. Ha ezt bárki is ilyen elhatározással kezdené, biztosan nem csinálna történelmet. De ha a rendes munkáját elvégzi, az biztosan a történelem részévé válik! Ha a KISZ elhatározza, hogy romantikus lesz, akkor nem lesz az, vagy ha igen, akkor olyasféle romantika jönne ki belőle, mint a hortobágyi idegenforgalmi csikósromantika. De ha jól érti mindennapi feladatát, s azt megfelelően végzi, forradalmi romantikát nyújthat az ifjúságnak.

Vannak olyan dolgok, amiket nem lehet direkt, hanem csak indirekt módon megoldani. Amikor azt mondjuk, hogy a KISZ a magyar ifjúság szervezete, a párt szervezete, politikai tömegszervezet, akkor ebben valahol az is benne van, hogy olyannak kell lennie, úgy kell dolgoznia, hogy az ifjúság számára vonzó és elfogadható legyen. Olyan módszerekkel kell dolgoznia, amelyek az ifjúságot megfogják, magával ragadják.

A KISZ egyik feladata, hogy utánpótlást, kommunistákat neveljen a párt számára. Többen e téren a pártfelvételi statisztikát említették. Elmondották, hogy a fiatalok között alacsony a párttagok aránya, s ezt a 21 éves felvételi korhatárral hozták összefüggésbe. A fiatalok a KISZ létezése óta sokat vitatkoznak azon,

hogy hol legyen a párttagság alsó korhatára. Egy részük azt kéri: tegyük lehetővé, hogy a fiatalok 18 éves kortól legyenek párttagok. Másik részük, attól félve, hogy a legjobb erőket elviszik a KISZ-munkából, ragaszkodik a 21 éves korhatárhoz. Nem jó az, ha a fiatal szakemberek között alacsony a párttagok aránya. Csatlakozom az előttem szólókhoz: a kongresszus előkészítése során, az ifjúság gondjaival foglalkozva napirenden kell tartanunk ezt a kérdést és változtatnunk kell a jelenlegi gyakorlaton.

Felmerült az a kérdés is, hogy egységes vagy rétegszervezetekből álló legyen-e a KISZ. Én az egységes szervezet mellett vagyok, többek között azért is, mert minek forgassuk fel a szervezetet most, amikor arra semmi különös okunk nincs. Legyen egységes kommunista ifjúsági szervezet, de rendkívül differenciált rétegmunkával. A differenciálást ne a gyárakban, a középiskolákban levő KISZ-szervezetektől követeljük meg, azok eléggé differenciáltak! Ott ipari tanulók, fiatal szakmunkások vannak, emitt pedig középiskolai tanulók. Ezeket a fiatalokat már nem kell tovább differenciálni, egész életüket sajátos problémájuk tölti ki. Differenciálni a megyei, a városi vezetésnek és különösképpen pedig a központnak kell. Szervezeti megoldást ajánlani most nem tudok. Arra kell ügyelni, és ez elég nehéz, hogy a központban levő osztályok az általános instrukciókat kialakítva úgy rostálják azokat, hogy ne egyformán kötelezzenek mindenre minden KISZ-szervezetet, mert akkor nem tudják munkájukat specializálni. A munka differenciáltságát tehát az irányításnál, a vezetésnél kell megoldani.

Többen szóltak a KISZ-funkcionáriusok életkoráról, mondván: kevés a fiatal ifjúsági vezető. Én személy szerint az érettebb, nagyobb tapasztalattal rendelkező ifjúsági vezetők mellett vagyok. Ez alatt persze nem azt értem, hogy 90 éves legyen, tisztes szakállal! Nagyon normálisnak és jónak tartom azt, hogy országos és megyei szinten az ifjúsági vezetők 30 és 40 év között vannak. Ebben én semmi rosszat nem látok. Ha egy kicsit körül-

nézünk, azt látjuk, hogy amióta civilizált társadalom van, a fiatalokkal mindig nagyon tapasztalt, az ifjúságot jól ismerő, szerető, érettebb emberek foglalkoztak. Ez az én egyéni véleményem is! Ezért ne haragudjék meg senki, még a fiatalok se, de régi tapasztalat, hogy 16 évesek vezetését nem a 16 évesekre szokták bízni. A vezetők legyenek 26 évesek, vagy még idősebbek.

Egyetértek azokkal, akik fontosnak tartják, hogy a fiatal, képzett szakmunkás, technikus, szakember, tudós, kutató, mezőgazdász lásson maga előtt jövőt, előmenetelt. És ez, sajnos, nem mindig van így. Százszámra képeztünk ki például női agronómusokat, akik egyetemet végeztek, de csak elenyésző százalékuk képes a szakmában elhelyezkedni, mert a gondolkodásban meglevő maradi nézetek — amelyek még a mi kommunista tudatunkban is fellelhetők — gátolják, fékezik, hogy egy termelőszövetkezetben vagy állami gazdaságban fiatal nőt állítsanak be agronómusnak. Én amellett vagyok, hogy a friss, új erő minél előbb kapcsolódjék be a munkába, a végzett munkához igazodó bérrel, s minél több legyen az alkotók között a fiatal.

Kedves elvtársak!

Azzal szeretném befejezni, hogy az ülés munkáját, a tárgyalást nagyra értékelem. Ha a Központi Bizottságban, a Minisztertanácsnál, a Művelődésügyi Minisztériumban, a Munkaügyi Minisztériumban és az ideológiai területeken is tovább visszük ezt az ügyet, s foglalkozunk azokkal a feladatokkal, amelyeket itt csak jelezni tudunk, ha a pártszervezetek és a KISZ-szervezetek komolyan hozzáfognak, s a társadalmat mobilizáljuk, akkor jelentősen előre haladunk! Erre szükségünk van, mert ez minden másnál értékesebbet hoz: a jövőt, a szocialista ifjúságot.

A párt ifjúságpolitikájának néhány kérdése.
Kossuth Könyvkiadó 1970.

LEVÉL
A „VALLOMÁSOK SOMOGYRÓL" SZERKESZTŐSÉGÉNEK

1970 MÁRCIUS

A „Vallomások Somogyról" című visszaemlékezés-gyűjtemény szerkesztői nemes feladatra vállalkoztak, amikor elhatározták e kötet összeállítását. Úgy gondolom, megjelentetése nagyon hasznos. Az idősebb nemzedék számára felidézi a múlt emlékeit, áttekinthetővé teszi a megtett utat, a megélt valóban történelmi változást, amely Somogy megye és a somogyi emberek életében egyaránt tükröződik. Azt hiszem, hogy a kötet a megye ifjúsága számára is hasznos olvasmány lesz. Bepillantást nyújt szüleik, az idősebb nemzedék egykori életébe, munkájába, harcába; közelükbe hozza, feleleveníti azt a kort, amelyhez nem fűződnek személyes élményeik, s számukra már csak történelem. A visszaemlékezések jól kiegészítik az összképet a felszabadulás óta eltelt negyedszázadról, amelynek fő eredménye: a magyar nép életében bekövetkezett hatalmas fordulat és fejlődés.

A szerkesztők hozzám is eljuttatták kérésüket, hogy másokhoz hasonlóan, akik életük valamely szakaszában Somogy megyében éltek, vagy ott születtek, én is írjak visszaemlékezést a kötet számára.

Bár a kérés megtisztelő, a téma nagyon fontos és érdekes, sajnos, csak röviden tudok szólni a kötet olvasóihoz. Nem akarom ezért csak körülményeimet okolni, de talán mentségem lehet nagy elfoglaltságom. Azonkívül bennem, magamban van a hiba, mert mind ez ideig nem voltam képes személyes vonatkozásban rendszerezni és értékelni a múltat; visszaemlékezésekkel foglalkozni. Minden időben az adott helyzet felismerése, a tennivalók

számbavétele s a jövő felmérése kötötte le, köti le ma is a gondolataimat. Vallom, a múlt tapasztalatait számba kell venni, s nem szabad feledni, de ezen túl előre kell nézni.

Fiumében, az egykori monarchián belüli Magyarország ismert városában születtem; abban az időben anyám ott dolgozott. Kisgyermek koromban kerültem a tabi járásba, Kápolyra, ahol nevelkedtem, s kisebb-nagyobb megszakításokkal 14 éves koromig éltem. Így emlegetve az időt, talán kevésnek tűnik. Számomra mégis Somogy, s az ismerős tájak szinte szülőföldnek számítanak, mert a világra eszmélés, az emberek és környezetük, a haza megismerésének döntő idejét töltöttem ott.

Minden vidéknek vannak sajátosságai: tájszólásban, egyszerű emberi dolgok megítélésében, szokásokban, ruházkodásban, népművészetben és sok másban, amelyeket az ott született, nevelkedett gyermek magába fogad, s nyomaiban holtáig megőrzi. Mindezt én Somogyban kaptam az élettől, és nemcsak emlékként őrzöm mindmáig. A régi világ Somogy megyéjének, s akkori nincstelen, elnyomott, nehezen élő embereinek sorsából ismertem meg mindazt — a munkát, az örömet, a bánatot —, amely egy életre szóló útravalóként és örökségként nem volt kevés.

A somogyiakkal együtt büszke vagyok a megye nagy szülötteire, munkásmozgalmának kiemelkedő személyiségeire, akik a dolgozó nép, az ország szolgálatának szentelték és áldozták alkotó életüket. Közöttük Latinka Sándorra, aki a szocializmus eszméjének korai, de tudatos, kiemelkedő képviselője volt. Nekik, s az utánuk következőknek, nevezeteseknek és névteleneknek köszönhető mindaz, amivel ma joggal büszkélkedhetünk az országban és nem kevésbé Somogy megyében.

Az ott töltött gyermekévek után kisebb-nagyobb időközönként alkalmam volt ellátogatni a megyébe, így nagy vonalaiban követni tudtam Somogy fejlődését napjainkig. Sorsom úgy alakult, hogy mostanáig hazánk minden megyéjének életét többékevésbé megismerhettem. Ma örülök, hogy Somogy az ország más megyéi között szintén híven példázza a szocialista építés

útjára lépett magyar nép nagy előrehaladását, megvalósított vívmányait.

A változást az jelzi legjobban, hogy az országban, és a megyében a politika immár nem a dolgozókat kizsákmányoló, elnyomó tőkések, nagybirtokosok, hercegek, grófok, bárók, főszolgabírók és csendőrtisztek dolga, hanem a hatalom birtokosaként a dolgozó nép intézi a közügyeket.

A Csokonai megénekelte elmaradott Somogy már a régmúlté, a nagybirtok egykori fellegvára, az urak „Somogyországa" is az. A mai Somogy a fejlődő szocialista ipar és mezőgazdaság hazája, ahol a megtermelt javakból a nép még szebb jövője épül, és munkája szerint részesül a dolgozó nép.

A felszabadulás előtt Somogyban mindössze 15 000-en dolgoztak az iparban, ma már 48 000-en; jelenleg is négy olyan ipari üzem épül, ahol további 3200 ember fog dolgozni. A hitbizományi földbirtok meghaladta a 140 000 holdat, s a földtulajdonosok nem egész egy százalékának birtokában volt a megye művelhető földterületének több mint 50 százaléka.

A műveltség, a szakképzettség, szociális ellátás, közegészségügy, a kereseti és megélhetési viszonyok nagymértékű fejlődését, a szinte felmérhetetlen, gyökeres változást meggyőzően bizonyító adatokból nem keveset talál az olvasó e kiadvány lapjain.

A megtett útra visszatekintve a megyeieknek számba kell venniük a tapasztalatokat, emlékezni kell a jóra és a rosszra is. A múlt és jelen egybevetésének mérlege világos. Az út nem volt sem sima, sem könnyű, de a munka, a harc eredményei hatalmasak, új biztatást és erőt adnak a továbbihoz, a ma és holnap új feladatainak még jobb megoldásához.

A felszabadulás 25 esztendeje — eredményeink — azt mondja mindnyájunknak, haladjunk tovább a szocializmus építésének útján. Népünk, hazánk felemelkedőben van. Az ország s azon belül minden megye, a főváros és vidék folytatja az eredmények gyarapítását.

Somogy megye minden dolgozójának, párt-, állami, gazdasági, kulturális vezetőinek — mint odavalósi is — szívből kívánom, hogy a szabadság ezután következő évtizedei, az első negyedszázad nagyszerű fejlődéséhez hasonlóan, újabb, még nagyobb felemelkedést hozzanak.

Vallomások Somogyról.
Kaposvár 1970.

A SZOCIALIZMUS — A VILÁGFEJLŐDÉS FŐ IRÁNYA

1970 ÁPRILIS

Az emberiség sorsát, a világ fejlődésének irányát az újabb kori történelem egy jelentős korszakán át a hatalomra jutott kapitalista rendszer uralkodó osztályának törekvései és a rendszer belső ellentmondásai határozták meg. A szocialista forradalom oroszországi győzelme, majd a szocializmus világrendszerré válása megváltoztatta a világhelyzetet. A szocializmus és a kapitalizmus erői között világméretekben folyó küzdelem határozza meg az emberiség jövőjét, s fejezi ki korunk fő ellentmondásait.

A kommunisták, a társadalmi fejlődés törvényszerűségeiből, a két társadalmi rendszer egyidejű létének figyelembevételéből kiindulva, az állampolitika síkján, a békés egymás mellett élés elvének érvényesüléséért küzdenek a különböző társadalmi rendszerű országok kapcsolatában. Ugyanakkor nagyon is jól tudják, hogy az ideológia, a politika, a gazdasági és a kulturális élet, a társadalmi tevékenység minden területén éles versengés és küzdelem, világméretű osztályharc folyik a szocializmus és a kapitalizmus között.

A kapitalizmus meggyőződéses vagy bérmunkában dolgozó ideológusai, propagandistái és politikusai Marx fellépésének kezdetétől mindmostanáig a szocialista eszme életképtelenségét bizonygatják, illetve a szocialista rendszer megvalósult gyakorlatát támadják. A szocialista eszme, a megvalósult szocialista gyakorlat, a szocialista rendszer azonban kiállta az élet próbáját.

A szocializmus eszméjén megtört a burzsoá filozófusok minden támadási kísérlete ugyanúgy, mint ahogy a fiatal szovjethatalom

az intervenciósok 50 évvel ezelőtti támadása idején, és a második világháború lángtengerében a „fegyverek kritikáját" is kiállotta és győzött. Az elmúlt 25 évben is nem egy nyílt fegyveres vagy burkolt imperialista beavatkozási kísérletet vertek vissza a nemzetközi szolidaritás támogatásával a szocializmus új országai — közöttük hazánk, a Magyar Népköztársaság. Ma is folytatja hősi harcát önrendelkezési jogáért az amerikai agresszor és csatlósai ellen a vietnami nép. A harc folyik tovább, erőszakos imperialista próbálkozások vannak még és nyilván lesznek is. De a szocialista országok szilárdan haladnak előre útjukon.

Korunkban az egyetlen valódi, szilárd elméleti alapokon nyugvó tudományos társadalomfilozófia és világnézet a marxista—leninista elmélet. A világ kommunista és munkáspártjai csak akkor teljesíthetik hivatásukat, ha a marxizmus—leninizmus tanításaihoz, a proletár internacionalizmus elvéhez szilárdan ragaszkodva, az elméletet és a gyakorlatot egyaránt fejlesztve, az osztályellenséggel szemben éberen, a munkásosztály, a dolgozó tömegek iránti bizalommal dolgoznak. A munkásosztály marxista—leninista pártjainak, dolgozzanak akár szocialista, akár kapitalista országban, ellentmondásos helyzetben, nap nap után bonyolult és nehéz feladatokat kell megoldaniuk. Mégis, minden akadályt leküzdve törnek előre, mert hatalmas erőt ad annak tudata, hogy a kapitalizmus hanyatló rendszer, s a világfejlődés fő iránya, az emberiség jövője — a szocializmus.

E cikk csupán a megtett út, s a jelen néhány időszerű kérdését kívánja érinteni.

1. A XIX. század közepén, a Kommunista Kiáltvány megjelenésének idején a kapitalizmus a fejlődés és fellendülés korszakában volt. A század végéig, a XX. század kezdetéig terjedő évtizedeket a szabad verseny érvényesülése, a tőke belső és nemzetközi térhódítása, a világ érdekszférák szerinti felosztásának folytatása, a népek gyarmati leigázásának befejezése jellemezte.

A munkásosztály számára ez a korszak az osztállyá szerveződés, a forradalmi harcra való eszmei, politikai, szervezeti felké-

szülés időszaka. A munkásosztály először ösztönösen, majd egyre szervezettebben harcol a tőke ellen és létrehozza saját szervezeteit, mindenekelőtt a szakszervezeteket. A munkásosztály mozgalma nem nélkülözheti politikai harcában a saját ideológiát. Megjelenik a tudományos szocializmus első rendszerező műve: a Kommunista Kiáltvány. A XIX. század közepén a modern proletariátus még csak születőben van, a mű költői hatású kijelentése azonban, hogy „kísértet járja be Európát", már jelzi, hogy a munkásosztály hamarosan a politika színpadára lép mint történelemformáló önálló erő.

A XIX. és a XX. század fordulójára a társadalom fejlődésében új helyzet alakult ki. A kapitalizmus fejlődésében véget ér a szabadversenyes korszak, és megkezdődött a monopóliumok és a finánctőke uralmának, általában az imperializmusnak a korszaka. A harc a piacokért, a csábító extraprofitért kiéleződik, s mivel már nincsenek a tőke számára „szabad" területek, már nem a világ felosztásáért, hanem az újrafelosztásért folyik. Szélsőségesen kiéleződtek a tőkés társadalom belső ellentmondásai és nemzetközi ellentétei. Vészjóslóan gyülekeztek az imperialista világháború viharfelhői.

A XX. század kezdetére a munkásosztály is merőben új helyzetbe került. A századforduló nemcsak az imperializmus, hanem egyszersmind a proletárforradalmak korának, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet korának kezdetét is jelentette. Befejeződött a munkástömegek osztállyá szerveződése; a munkásosztály mindjobban megismerte és magáévá tette Marx, Engels tanításait, létrehozta saját osztályszervezeteit, s ezáltal az eszme anyagi erővé vált: a munkásosztály önálló politikai tényező lett. Befejeződött a felkészülés időszaka, a történelem napirendre tűzte a gyakorlati politikai harcot, a kapitalizmus megdöntését, a szocialista forradalom megvívását. A kérdés az volt, képes lesz-e a munkásosztály betölteni történelmi hivatását?

Az I. és a II. Internacionálé, az általuk létrehozott és összefogott pártok az osztállyá szerveződés, a munkásosztály önálló

politikai fellépésének kezdeti időszakában betöltötték történelmi szerepüket. A századfordulón működött szociáldemokrata pártok áruló vezetői azonban éppen akkor, amikor a legnagyobb szükség lett volna a forradalmi elméletre és szervezetre, eltorzították a marxista tanításokat, alkalmatlanná tették a pártokat az éles politikai küzdelemre, a pártok elveszítették a politikai tájékozódó képességüket, feladták a forradalmiságukat. A revizionizmus, a megalkuvás árasztotta el a munkásmozgalmat. Eduard Bernsteinnek, a revizionizmus megteremtőjének, fő képviselőjének hírhedt kijelentése — „a végcél semmi, a mozgalom minden" — a szocializmus ügyének elárulását jelentette és pontosan kifejezte a revizionizmus lényegét.

Ebben a helyzetben lépett fel Lenin, akire az egész haladó emberiség tisztelettel emlékezik most, születésének 100. évfordulója alkalmából. Lenin világtörténelmi nagysága éppen abban van, hogy felismerte az új helyzetet. Feltárta, hogy az imperializmussal a kapitalizmus fejlődésében új korszak kezdődik. Felismerte, hogy az új helyzetben új feladatok hárulnak a munkásosztályra. Az imperializmust tanulmányozva felfedezte a kapitalizmus egyenlőtlen fejlődésének törvényét, s levonta belőle a következtetést. Az „Európai Egyesült Államok jelszaváról" című cikkében írja: „A gazdasági és politikai fejlődés egyenlőtlensége — a kapitalizmus feltétlen törvénye. Ebből következik, hogy a szocializmus győzelme lehetséges eleinte egynéhány vagy akár egy kapitalista országban is."

Lenin a marxizmust megtisztította a torzításoktól, helyesen alkalmazta és tovább fejlesztette a XX. század eleji viszonyoknak megfelelően, megszervezte a munkásosztály új típusú forradalmi pártját, és sikerrel vezette a harcát.

Lenin elméleti és politikai gondolati rendszere felbecsülhetetlen értékekkel gazdagította a tudományos szocializmust; ily módon változott a tudományos szocializmus általános megnevezése marxizmus—leninizmussá, vagy másképpen kifejezve, a leninizmus: korunk marxizmusa.

2. Lenin gazdag elméleti és politikai munkásságában kiemelkedő helyük van a világszocializmus fejlődésére vonatkozó elképzeléseknek, tudományos megállapításoknak.

A XIX. században a korai marxizmus prognózisa szerint a szocialista forradalomnak a legfejlettebb országokban kellett volna győznie. A tudományos szocializmus akkori képviselői, a korabeli viszonyokból kiindulva, úgy vélték, hogy a forradalom egyidejűleg megy végbe valamennyi civilizált országban, vagy legalábbis a legfejlettebb tőkésországokban.

Lenin zseniális felismerése a kapitalizmus egyenlőtlen fejlődésének törvényéről, s az abból levont következtetése, hogy az imperializmus korában egy országban is győzhet a szocializmus, vetette meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalom ideológiai alapjait. Ez a felismerés ily módon messzemenő, az egész emberiség sorsára döntő befolyással volt, s elméletünknek ma is érvényes tétele.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 1917-ben bekövetkezett győzelme Oroszországban betetőzte a munkásosztály addigi harcát, fordulatot jelentett az emberiség történetében, s a gyakorlatban bizonyította be az imperializmusról, az új típusú pártról, a szocialista forradalomról, a proletárdiktatúráról szóló lenini tanítások helyességét.

A Szovjetunió puszta léte, fél évszázados fejlődése a szocializmus ellenállhatatlan előretörésének példája. Öt évtized alatt: győzött és megszilárdult a munkás-paraszt hatalom; az intervenció leverésével, a polgárháború visszaszorításával létrejött a belső és a külső konszolidáció; a hadikommunizmussal, s azt követően az új gazdaságpolitikával megoldódtak az átmeneti gazdálkodás problémái; a szocialista tervgazdaság bevezetésével, a mezőgazdaság szocialista átszervezésével az egész népgazdaságban győztek a szocialista tulajdon- és termelési viszonyok; a világon elsőként felépült egy országban a szocializmus.

A Szovjetunióban, ahol ma már a kommunizmusra való átmenet anyagi, műszaki feltételeinek megteremtésén dolgoznak, az

ipar 1969-ben nyolcvanötször annyit termelt, mint a cári Oroszországban 1913-ban. A szovjet nép hatalmas munkával, óriási erőfeszítéssel eljutott a faekétől az űrrakétáig, a tömeges analfabetizmustól a világ legfejlettebb oktatási rendszeréig. Csodálatra méltó áldozatkészséggel és hősiességgel felépítette, minden ellenségével szemben megvédelmezte a földkerekség elnyomottainak támaszát és reménységét, a világ első szocialista államát. Azt a Szovjetuniót, amely ma már gazdaságilag, kulturálisan magasan fejlett, s katonailag legyőzhetetlen világhatalom. Mindez rendkívül nagy hatással volt és van a nemzetközi munkásmozgalom harcának alakulására, az egész világ fejlődésére. Így öltött testet a tudományos szocializmus a XIX. század közepén meghirdetett és akkor még csak kevesek által ismert és követett eszméje.

A második világháborút követő időszak újabb fordulatot hozott a világ fejlődésében, a szocialista társadalmi rendszer előretörésében. A hitleri Németország, a fasiszta Olaszország, Japán és csatlósaik felett 25 évvel ezelőtt aratott győzelemnek — miután létezett a Szovjetunió — kettős, katonai és politikai jelentősége volt. Egyrészt katonailag győzött a haladó világ az emberiség akkor legveszélyesebb ellensége, a fasizmus felett, másrészt a Szovjetunió léte, a nemzetközi munkásmozgalom megerősödése, a demokratikus mozgalmak előretörése következtében számos országban létrejött a társadalmi felszabadulás politikai lehetősége. Ezt a lehetőséget használták ki a közép- és kelet-európai népek, közöttük népünk, a magyar nép is, majd később Ázsia több népe és Kuba.

A kapitalizmusból a szocializmusba tartó általános fejlődés törvényszerű következményeként ez a folyamat vezetett el végül is a három kontinensre kiterjedő, 14 országot magába foglaló szocialista világrendszer létrejöttéhez. Az oroszországi forradalom győzelmével a föld területének 16 százaléka szakadt ki a kapitalista világ egységes rendszeréből, és 138 millió ember, a föld lakosságának mintegy 8 százaléka szabadult meg a kizsák-

mányolástól, az elnyomástól. 1969 elején a föld területének már több mint negyed része, lakosságának több mint 34 százaléka, 1 milliárd 200 millió ember tartozott a szocialista világrendszerhez. Míg a szocializmus 1917-ben, amikor a Szovjetunió egyedül képviselte az új rendet, a világ ipari termelésének mindössze 3 százalékát adta, addig 1969-ben a szocialista világrendszer ipari termelése már megközelítette a 40 százalékát.

3. A Szovjetunió létrejötte, majd a szocializmus világrendszerré válása sokirányú, hatalmas befolyást gyakorolt a világ többi részében is az összes társadalmi folyamatra. A szocialista világrendszer létrejötte alapvetően megváltoztatta a világ politikai arculatát. A szocializmus előretörése ily módon mindössze öt-hat évtized alatt immár harmadik alkalommal újabb döntő fordulathoz vezetett, új helyzetet teremtett. Kezdetben a kapitalista rend, a kifejlődött imperializmus a világ ura volt, majd egyeduralma megtört; akkor az első szocialista ország, a Szovjetunió még egyedül állt szemben a kapitalista világrendszerrel, most már szocialista államok világrendszere áll vele szemben.

A szocialista világrendszer megvalósításával a szocializmus és a kapitalizmus erői közötti világméretű osztályharcban létrejött a szocializmusért, a haladásért, a békéért vívott harc fő bázisa. Ebben valósul meg a nemzetközi munkásosztály politikai és gazdasági hatalma, ez az imperialistaellenes harc döntő ereje, ettől kap semmi mással nem pótolható támogatást minden felszabadító harc.

A szocialista világrendszer hatással van mindenekelőtt a tőkésországok munkásmozgalmára, az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalomra. Korlátozza a kapitalizmust az elnyomás és a kizsákmányolás lehetőségében; kihat a kapitalista országok uralkodó köreinek tevékenységére, magatartására; kénytelenek a dolgozó tömegeknek olyan engedményeket tenni, amelyeket korábban, míg egyedül uralták a világot, semmiképpen sem tettek volna. A szocialista világrendszer fennállása kedvező felté-

teleket hozott létre a tőkésországok munkásosztályának felszabadító harcához. Hatását jelzik e mozgalmak fellendülésének adatai.

A kapitalista világban a munkásosztály, forradalmi élcsapatának vezetésével, mind jobban kibontakozó harcot vív a monopoltőke uralma ellen. Erősödnek a dolgozók gazdasági harcai. Míg korábban évente 8—10 millióan sztrájkoltak a fejlett tőkésországokban, 1968-ban a sztrájkolók száma megsokszorozódott. A sztrájkok következtében kieső munkanapok száma korábban évi 45—65 millió munkanap volt, 1968-ban már 220 millió. A tömegmozgalmak fő ereje változatlanul a munkásosztály, de a mozgalmak tömegbázisa szélesedik, szembeszökő a kapitalizmusból kiábrándult és utat kereső ifjúság aktivizálódása. A dolgozó tömegek életfeltételeinek megjavításáért, jogaik bővítéséért folyó harc egyre gyakrabban ölt politikai, háborúellenes, imperialistaellenes jelleget.

A harmadik világ népeinek antiimperialista szabadságharca, a gyarmati rendszer széthullása csak a Szovjetunió és a szocialista világrendszer létrejöttét, politikai, gazdasági, katonai megerősödését követően bontakozhatott ki és vált feltartóztathatatlan folyamattá. 1919-ben a föld területének 72 százalékát még gyarmatok és félgyarmatok foglalták el, s itt élt a világ lakosságának több mint 69 százaléka. Különösen az utóbbi évtizedekben fellendült antiimperialista gyarmati felszabadító harc eredményeképpen 1969 elején a föld területének már csak 4 százaléka volt gyarmat.

A béke hívei, a Szovjetunió, a szocialista országok politikai, katonai ereje képesek megakadályozni az imperializmust egy új világháború kirobbantásában. A szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió, olyan katonai potenciállal rendelkeznek, amely már ma is legyőzhetetlen, s amelyet saját népük biztonságának védelmében, a világ békéjének biztosítása érdekében állandóan erősítenek.

Ilyen módon korunkban a szocialista világrendszer, a nemzet-

közi kommunista mozgalom egyidejűleg a társadalmi haladás, a szocialista forradalom, a nemzeti felszabadulás és a béke zászlóvivője, az emberiség jövőjének letéteményese, egyedül reális kiútja, reménysége lett.

A szocialista világrendszernek, a nemzetközi munkásosztálynak, a népek antiimperialista felszabadító mozgalmának egymást objektíve kölcsönösen támogató ereje együttesen alkotja a haladásnak azt a hatalmas tényezőjét, amely új feltételeket hozott létre a szocializmus és a kapitalizmus, a haladás és a reakció, a béke és a háború erői között világméretekben folyó harc számára.

A haladás erői együttesen ma már meghaladják az imperializmus erőit, és legyőzhetetlenekké váltak. Ezek a folyamatok és erőviszonyok nyitották meg az emberiség számára azt az utat, amelyen haladva s az imperializmust legyőzve, az embernek ember által történő kizsákmányolásától, a népek és a nemzetek elnyomásától, a háborúktól mentes, valóban szabad világ elérhető lesz.

4. A szocializmus világméretű győzelme törvényszerű, történelmi távlatokban feltartóztathatatlan és gyorsuló folyamat. Ezt bizonyítja az 1917—1970 közötti időszak. Ez a folyamat azonban meghatározott belső és nemzetközi feltételek között megy végbe. Ezek kölcsönhatásban állnak egymással, újabb és újabb kérdéseket vetnek fel, amelyekre meg kell találnunk a helyes, marxista—leninista válaszokat.

A szocializmus általános törvényszerűségek alapján fejlődik; egyetemes politikai és gazdasági jellemvonásai fejeződnek ki abban, hogy a szocialista országok eltérő múltjuk és sajátos fejlődésük ellenére többé-kevésbé azonos időben és módon valósítják meg a szocializmus közös ismérveit.

Az európai szocialista országokban történelmileg lényegében egybeesik a munkáshatalom kivívásának, a termelési és az osztályviszonyok átalakításának időpontja. A gazdaságokban szinte egyidejűleg következett be ezekben az években az extenzív fej-

lődésről az intenzívre való áttérés időszaka, került napirendre a gazdaságirányítási rendszer fejlesztésének igénye, a műszaki, tudományos forradalom hatásának erősödése a népgazdaságra.

Az adott országok szocialista társadalmi berendezkedésének — a népek nemzeti sajátosságainak, s más tényezőknek számtalan eltérése mellett — fő jellemzője a munkásosztály politikai hatalma, a termelési eszközök társadalmi tulajdona, a termelés és az elosztás társadalmi jellege.

A szocialista építés közös vonásainak, törvényszerűségeinek és nemzeti sajátosságainak viszonyát elméletileg már Lenin kidolgozta. A közös törvényszerűségek érvényesítése nem zárja ki, hanem megköveteli a nemzeti sajátosságok és speciális adottságok figyelembevételét. A szocializmus a közös törvényszerűségek és a nemzeti sajátosságok egyidejű érvényesülése mellett fejlődik. A kommunista pártok feladata az, hogy felismerjék ezek összefüggését, és mindkettőt helyesen alkalmazzák.

A szocialista hatalomért folyó harcban csakúgy, mint a hatalom meghódítása után a szocialista, majd a kommunista társadalom felépítéséért vívott harcban a szocialista országok eddigi tapasztalatai szerint csak ott épülhet töretlenül a szocializmus, ahol torzítás nélkül alkalmazzák a tudományos szocializmust, a marxizmus—leninizmus elveit, ahol érvényesül a kommunista párt eszmei, politikai vezető szerepe és szilárd a munkás-paraszt hatalom, szorosak a kapcsolatok a tömegekkel, tisztán élnek az internacionalizmus eszméi. A történelmi tapasztalatok bizonyítják, hogy a ma létező szocialista országok ezen feltételek biztosításával alakították ki az új társadalmi és termelési viszonyokat, érték el a szocialista forradalom előtti állapotokkal össze nem hasonlítható gazdasági, kulturális, szociális eredményeiket.

Az a tény, hogy a 14 szocialista ország mindegyikében felfedezhetők közös vonások, nem azt jelenti, hogy ezek az országok egy „kaptafára", valamiféle kívülről rájuk kényszerített egyetlen „modellre" épülnek fel. A szocialista világrendszerhez tartozó országokban nemzeti keretekben épül az új társadalmi rend-

szer. Sajátos körülmények között ment végbe a szocializmus felépítése a Szovjetunióban; megint más vonásokat mutatnak mind a formák, mind az ütem és a módszerek tekintetében a népi demokráciák. A nemzeti sajátosságok, az ország adottságainak kötelező figyelembevétele azonban elválaszthatatlan a szocialista építés nemzetközileg közös, fő törvényszerűségeinek betartásától, még kevésbé állítható azokkal szembe.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tapasztalatai, a Magyar Népköztársaságot ért ismert megrázkódtatások meggyőzően bizonyítják, hogy a szocializmus építésének általános elveit, törvényszerűségeit nem lehet bűntetlenül megsérteni. Ezektől való minden eltérés akár a jobb-, akár a „baloldali" opportunizmus irányában, aláássa a párt vezető szerepét, következésképpen a hatalomért folyó harcot nehezíti és hosszabbítja, illetve a szocialista fejlődést lassítja, sőt adott országot le is téríthet a szocializmus útjáról. A szocializmus alapvető elveinek, intézményeinek védelme, ápolása, fejlesztése állandó feladat mindenütt. Amikor ezeket az alapokat kikezdte a dogmatizmus, és rátámadt a revizionizmus, akkor minden rendelkezésünkre álló erőt — nemzetközit és nemzetit — felsorakoztattunk védelmére, hiszen ellenük is a régi rend nemzeti és nemzetközi erői támadtak.

Pártunk szilárdan követi a lenini politikát, a dolgozó tömegek támogatásával kivívta, megvédte és erősíti a dolgozó nép hatalmát, sikerrel vezeti a szocializmus teljes felépítését, a munkásosztály vezette erős népi, nemzeti egységet kovácsol ki, internacionalista politikát folytat.

5. A szocialista világrendszer országainak, a nemzetközi kommunista mozgalomnak az utóbbi időszakban végbement fejlődése, a nemzetközi helyzet alakulása a marxizmus—leninizmus tudományos igazságát bizonyította és erősítette meg. A világ kommunista és munkáspártjainak 1957-es, 1960-as és 1969-es tanácskozásai — a gyakorlat tapasztalatait értékelve és általánosítva — gazdagították az elméletet is, ideológiailag még jobban felvértezték pártjainkat. Ezt nagyra kell értékelni, mert a

fejlődés új kérdései sok esetben eszmei zavart is keltettek; téves, a marxizmus—leninizmussal ellentétes jobboldali, revizionista nézetekre, más esetekben „baloldali" opportunizmusra vezettek. Különösen tanulságosak a szocializmus építése közös, fő törvényszerűségeinek és a nemzeti sajátosságoknak az összefüggéseit különböző módon értelmező nézetek.

Egyesek e kérdésekben csak annyira mentek, hogy tartózkodnak a szocializmus építése közös, fő törvényszerűségeinek, azok érvényesítésének nyílt elismerésétől; mások a nemzeti sajátosságok egyoldalú hangoztatásával nacionalista pozícióra csúsznak; megint mások eljutnak a „szovjet modell", ideértve a népi demokratikus országok többségében megvalósult „modell" teljes tagadásáig, esetenként az internacionalizmus teljes tagadásáig, a Szovjetunióval, a szocialista országokkal való nyílt politikai szembenállásig. Mit mutat a valóság marxista— leninista vizsgálata, a szocialista elmélet és gyakorlat ebben az annyira fontos kérdésben? A világszocializmus fejlődése gazdag, sokrétű folyamat. „Minden nemzet eljut a szocializmushoz, ez elkerülhetetlen — írja Lenin a „Marxizmus karikatúrájáról" című cikkében —, de nem teljesen egyformán fognak eljutni, mindegyik sajátos vonást kölcsönöz majd a demokrácia ilyen vagy olyan formájának, a proletárdiktatúra ilyen vagy olyan válfajának, a társadalmi élet különféle területein végrehajtott szocialista átalakítások ilyen vagy olyan ütemének."

Annyi bizonyos, a szocializmus építésében legnehezebb helyzete a Szovjetuniónak volt, amely minden előzmény, tapasztalat nélkül, rendkívül mostoha körülmények között, ellenségtől körülvéve, egyedül látott hozzá a szocialista társadalom felépítéséhez. A második világháború után létrejött szocialista országok már sokkal könnyebb helyzetben voltak és vannak, mert felhasználhatják a Szovjetunió Kommunista Pártjának tapasztalatait, kezdettől támaszkodhatnak a Szovjetunió politikai, gazdasági erejére, katonai szövetségére.

A világszocializmus fejlődésének egyik sajátossága, hogy ellen-

tétben korábbi elképzelésekkel, ez ideig túlnyomórészt nem a fejlett kapitalista országokban győzött. A hatalomra jutott munkásosztály azonban pártja vezetésével, az egész dolgozó nép támogatásával, mindegyik országban rendkívül rövid idő alatt évszázados hátrányokat hozott be, s megteremtette a lakosság anyagi biztonságát. Vannak, akik hajlamosak ebből elvi következtetést levonni.

Nem törvényszerű, hogy a szocialista forradalomnak a jövőben is a kevésbé fejlett országokban kell győznie. A jósolgatás nem a kommunisták kenyere. A történelmi körülményektől, az adott helyzettől függ majd, hogy a szocializmus milyen irányban, melyik országban, melyik földrészen tör majd utat, békés vagy nem békés úton győz-e, fejlett vagy fejletlen országban kerül napirendre.

A XX. század történetének alakulása maga bizonyítja annak a lenini felismerésnek mély igazságát, hogy a századfordulóval az emberiség nemcsak az imperializmus, hanem a proletárforradalmak korszakába lépett. Az egész kapitalista társadalom érett a szocialista átalakulásra. Az az út, amely elvezetett a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméhez, a Szovjetunió létrejöttéhez, a szocialista világrendszer kialakulásához, a gyarmati rendszer összeomlásához — a szocializmus világméretű győzelmének irányába halad.

A formák sokasága a jövőben feltehetően még szaporodni fog. Minél több ország kapcsolódik be a társadalmi haladás fő sodrába, a szocializmus irányába tartó fejlődésbe, annál színesebb, gazdagabb lesz a kép, mert minden ország magával hozza a sajátos politikai, gazdasági, kulturális és társadalmi fejlődésének jegyeit. Ugyanakkor azonban tovább növekszik a közös és a sajátos vonások egyeztetésének fontossága.

Miért kellene félnünk nekünk, marxistáknak, a szocializmus építésének kérdésében valamiféle — a valóságban nem is létező — egyformaság vádjától? Minden társadalmi rendszernek megvan, a lényeget tekintve, a maga néhány közös alaptörvénye.

A tőkések nem ilyen szégyenlősek. Az államforma, a fejlődési ütem és mód tekintetében a kapitalizmus is a formák sokaságát hozta létre. Dolgunk van köztársasággal, királysággal, parlamenti rendszerrel kombinált királysággal, katonai diktatúrával és a királyság látszatát fenntartó junta-uralommal, császársággal, hercegséggel, egypártrendszerű, kétpártrendszerű tőkésországokkal, és még hosszan lehetne sorolni a formák sokaságát. A kapitalizmusnak is megvannak azonban a minden országra nézve jellemző, közös vonásai: a burzsoázia politikai hatalma, a termelési eszközök tőkés magántulajdona, a termelés társadalmi jellegével szembenálló egyéni kisajátítás, a kizsákmányolás rendszere.

Azokban az országokban, amelyekben a szocializmus ezután győz, a felsorolt alapjellegzetességek érvényesülésének is elképzelhető más formája, de nem vitatható, hogy szocialista társadalmi forradalom csak akkor lehetséges, ha a monopoltőkének és szövetségeseinek uralmát megdönti és felváltja — békés vagy nem békés úton — a munkásosztálynak és szövetségeseinek hatalma, és az alapvető termelési eszközök társadalmi tulajdonba kerülnek.

Feltehető, hogy azok a népek, amelyek majd ezután lépnek a szocialista fejlődés útjára, még könnyebb helyzetben lesznek, mint mi voltunk, a népi demokratikus országok dolgozói, mert ők már nemcsak a Szovjetunió, hanem a szocialista világrendszer gazdag tapasztalatait is felhasználhatják, és annak politikai, gazdasági és katonai erejét tudhatják maguk mögött.

6. A szocialista világrendszer önálló és független országai a nemzetközi méretű osztályharc kereteiben fejlődnek tovább. Számolni kell azzal, hogy a kapitalizmus még huzamosabb ideig fennmarad, a szocializmus továbbra is a kapitalizmus létezése mellett fog fejlődni.

Az imperializmus most már nem tudja lerohanni a szocializmus erőit, de elkeseredett ellenállást fejt ki a szocializmus térhódításával szemben. Továbbra sem mond le arról, hogy valami

módon megdöntse a szocialista országokban a dolgozók hatalmát, de célja eléréséhez taktikát változtatott. Most elsősorban politikai manőverezéssel, ideológiai zavarkeltéssel, gazdasági nyomással, behatolással igyekszik fellazítani az egyes országok belső rendjét és a különböző szocialista országok kapcsolatait. Meg akarja bontani a szocialista országok egységét, ezen országokat szembe akarja fordítani a Szovjetunióval.

Az ellenforradalmi restaurációs politika fő vonala a nacionalizmus szítása, a nemzeti és a nemzetközi sajátosságok szembeállítása, kísérlet arra, hogy szocialista országokat a liberalizmus útjára tereljenek. Ezek a manőverek veszélyeket rejtenek magukban a szocialista országokra nézve.

A történelmi tapasztalatok szerint a nacionalizmus behatolhat a nemzetközi munkásmozgalom osztagaiba, sőt szocialista országokban is kedvező talajra találhat, ha a párt letér az internacionalizmus útjáról, mert a nacionalizmus maradványai a proletárhatalom győzelme után is tovább élnek, s az imperialista behatás, a társadalom átmeneti jellege miatt ismételten megújulhatnak. A nacionalizmus talaján támadhatnak és támadnak is nézeteltérések, amelyek károkat okoznak a szocializmus ügyének, de nem változtatják meg a két társadalmi rend harcának végső kimenetelét.

Ebben a helyzetben különösen nagy hangsúlyt kap, hogy a szocialista országok, a szocialista világrendszer miként fejlődik, hogyan gyarapodik politikailag, gazdaságilag, hogyan erősödik katonailag, hogyan sikerül közkinccsé tenni a szocializmus építésében szerzett tapasztalatokat. Mindez kiemeli a szocialista országokban tevékenykedő marxista—leninista pártok, kommunisták történelmi felelősségét saját népükért, hazájukért, az egész emberiség sorsáért.

A szocializmus továbbra is nemzeti keretek között fog fejlődni, de az egyes országok fejlődése az imperializmus léte mellett csakis a szocialista országok közösségén belül biztosított tartósan. Ezért továbbra is elsőrendű kötelesség a szocialista ország-

gok egységének erősítése, együttműködésének fejlesztése, ami egyben a legjobb nemzeti politika népeink számára.

Ezért a kommunista forradalmiság alapvető kritériuma, hogy ki, melyik párt, milyen választ ad a nacionalizmus, az internacionalizmus kérdéseire, hogyan alkalmazza a lenini tanításokat a nemzeti és a nemzetközi, a közös és a sajátos érdekek terén; érvényt tud-e szerezni a lenini eszméknek a kispolgári „forradalmisággal" s a reformizmussal szemben.

7. A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, a világszocializmus továbbfejlődésének legfőbb biztosítéka: az internacionalista összefogás erősítése. Ennek feltétele, hogy tisztázódjanak a nemzetközi harccal összefüggő kérdések. A kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai értekezletén nyílt, elvi vitában kialakult, erősödő nézetazonosság hatékonyan járul hozzá a világszocializmus fejlődéséhez, tekintélyének növeléséhez.

A világ kommunista és munkásmozgalmának történetében korszakonként egymást követték a munkásmozgalom különböző nemzetközi szervezetei, amelyek mindegyike betöltötte sajátos hivatását. Az I., a II. Internacionálénak és a III., Kommunista Internacionálénak egyaránt megvolt a maga idejében a történelmi rendeltetése. Jelenleg nincs szükség hasonló nemzetközi szervezetre. Szükség van viszont továbbra is arra, hogy a kommunista és munkáspártok rendszeresen és sokoldalúan kicseréljék tapasztalataikat, egyeztessék akcióikat.

Ennek egyik bevált és nélkülözhetetlen formája a világ kommunista és munkáspártjainak nemzetközi tanácskozása. A legutóbbi, az 1969. évi moszkvai tanácskozás nagy lépést tett előre az egység megerősítésének útján. Hozzájárul, hogy a kommunisták a kialakult világhelyzet, a nemzetközi erőviszonyokban bekövetkezett alapvető változások, a szocializmus építésében soron levő feladatok, az emberiség szempontjából legidőszerűbb, megoldásra váró problémák figyelembevételével, reálisan határozzák meg a legfontosabb feladataikat.

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységében

jelenleg előtérben álló elméleti és gyakorlati feladat a szocialista demokrácia fejlesztése, a gazdasági munka hatékonyságának növelése, a tudományok, a műveltség és a képzés színvonalának emelése, a szocialista közgondolkodás elmélyítése. Állandó feladat a szocialista országok együttműködésének fejlesztése, magasabb színvonalra emelése a szocializmust építő népek s közös internacionalista ügyünk javára.

Az imperializmus, a természetétől elválaszthatatlan hódító, háborús törekvéseivel, szüntelenül megújuló agressziójával, kizsákmányolással, ezerféle fenyegetéssel állandó feszültséget tart fenn. Ebből a helyzetből az emberiség egyetlen kiútja a szocializmus.

Az a meggyőződésünk, hogy a kommunista és munkáspártoknak mindenekelőtt elméletileg kell szilárdnak lenniük. A marxizmus—leninizmus az egész világ kommunista mozgalmának elmélete, gazdagításához minden párt hozzájárul saját tapasztalataival. A marxizmus—leninizmus a kommunista és munkáspártok mindennapi munkájának, harcának, a szocialista világrendszer országainak, a világszocializmus fejlődésének biztos iránytűje. Valamennyi testvérpárt internacionalista kötelessége erőfeszítéseket tenni, hogy közös összefogással leküzdjük az antimarxista nézeteket, a jobboldali revizionista és a „baloldali" opportunista irányzatot. Az osztályellenség eszmei zavarkeltő kísérleteit visszaverve harcolhatunk eredménnyel a nacionalista métely ellen, az internacionalizmusért, az igazi hazafiságért.

Így tudjuk igazi marxistákhoz, leninistákhoz méltóan vállalni azt a nagy felelősséget, amelyet viselnünk kell a korunkban zajló döntő harcban, amikor a szocializmus viharos előretörésének feltételei érnek, amikor a szocializmus — a világfejlődés fő iránya.

Béke és Szocializmus, 1970. 5. sz.

BESZÉD
AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÜNNEPI ÜLÉSÉN HAZÁNK FELSZABADULÁSÁNAK 25. ÉVFORDULÓJÁN

1970 ÁPRILIS

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak!

Kivételes alkalomból, ünnepi ülésre jöttünk ma össze. Mindenekelőtt engedjék meg, hogy ebben az ünnepi órában én is köszöntsem legfelsőbb törvényhozó testületünk, az országgyűlés tagjait, kedves külföldi vendégeinket, az ülés minden részvevőjét. Innen, az ország házából köszöntöm népünk minden fiát és leányát; minden honfitársunkat. Külön köszöntöm, túl határainkon, a nagy szovjet népet, a szocializmust építő népeket, a nemzetközi munkásosztályt, a testvérpártokat, a népi Magyarország minden barátját.

Elvtársak! Barátaink!

A létéért küzdő emberiség, a világ és Európa népei számára, a második világháború véres napjainak sorából nem emelkedett ki különösebben az 1945-ös év áprilisának negyedik napja. A magyar nép számára azonban az a nap különleges jelentőségű, újkori történelme nagy, sorsdöntő fordulatának kezdetévé vált. Azon a napon űzte ki hazánk területéről a diadalmasan előretörő szovjet hadsereg az utolsó Hitler-fasiszta megszálló csapatot, s adta tudtul a világnak: Magyarország felszabadult!

Huszonöt évvel ezelőtt, a felszabadulás napján, 1945. április 4-én új lap nyílt a magyar nép történelmében; népünk visszanyerte nemzeti függetlenségét és megnyílt előtte a fejlődés, a társadalmi felszabadulás lehetősége. A felszabadulás népünk számára felér egy új, második honfoglalással, s április 4 méltán lett népünk legnagyobb nemzeti ünnepe. Amit azon a napon vissza-

nyert, azt birtokolja, ami akkor még csak lehetőség volt számára, azóta megvalósult, leigázottból és jogfosztottból a hatalom birtokosa, sorsának ura lett a magyar nép, s ma független, szabad hazájában a szocialista társadalom teljes felépítésén dolgozik.

Április 4-e a mi számunkra nagy évforduló, naptárainkban minden évben piros betűs ünnep, a Magyar Népköztársaság hivatalos, állami ünnepe. Ez a nap a magyar nép számára a felszabadulás napja volt, s az marad örökre.

Kedves elvtársak!

Ezen a napon felszabadulásunkat, nemzeti függetlenségünket, népünk hatalmát ünnepeljük, szocialista forradalmunk nagy vívmányait értékeljük. Nemzetünk e nagy ünnepén, gondolatban, egy pillanatra felidézzük a távoli, régmúlt időket, egymást követő sok-sok nemzedék küzdelmes harcainak emlékét.

Népünk több mint ezer éve, a honfoglaló Árpád fejedelem, az államalapító István király korától itt él, a népek tengerében, itt a Duna—Tisza partján, ahol birodalmak süllyedtek el. Sokszor járt a hadak útján a lélekszámban kis magyar nemzet, sokszor dúlt a harc, hullott a vér a megmaradásért.

Ezen a napon gondolunk azokra, akik egykor Hunyadi, Rákóczi, Kossuth zászlai alatt harcoltak a hazáért, azokra, akik Dózsa, Petőfi, Táncsics követőiként síkraszálltak a népszabadságért.

A századok egymást követték, míg az új kor hajnalán új osztály született, a munkásosztály, amely az urak, a polgárok után mind nagyobb mértékben és felelősséggel vette magára a nép, a nemzet szabadságának, boldogulásának ügyét.

Ma gondolunk azokra a munkástestvéreinkre, honfitársainkra, akik az idő hívó szavát megértve, Oroszországban részt vettek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom harcaiban, s a polgárháború idején a fiatal szovjethatalom oldalán küzdöttek. Gondolunk azokra, akik elsőként követve orosz testvéreink példáját, hazánkban kibontották a nemzetközi munkásosztály vörös zász-

laját és harcoltak a Magyar Tanácsköztársaságért, egy új, szabadabb világért.

Munkásosztályunk, népünk legjobbjai küzdöttek a hazától távol, a vérző Spanyolország csataterein népünk, minden nép szabadságáért. A második világháború alatt itthon és a szovjet, a szlovák, a jugoszláv, a francia, a belga partizánok soraiban fegyverrel harcoltak munkásügyünkért, nemzetünkért, a fasizmus erői ellen. Ma, szabadságunk ünnepén, gondolunk az antifasiszta harcban elesett mártírjainkra, akik népünk szabadságáért, nemzetünk becsületéért áldozták életüket.

Századokon át folyt váltakozó szerencsével a harc a nemzeti függetlenségért, a Habsburg-elnyomás, a német imperializmus és más hódítók állandó fenyegetései ellen. Az elnyomottak és a megalázottak legbátrabbjai sokszor felkeltek a dolgozó ember, a nép nagyobb darab kenyeréért, jogaiért és felszabadításáért. Nemzedékek kemény harcaival tudtuk kivívni azt, hogy annyi vérzivatar, megpróbáltatás közepette is megmaradt a magyar, megmaradt a nép, s vele a remény. A szabadságvágy mindig erős volt, s áldozatkészségben sem volt hiány. Saját erőnk mégis kevésnek bizonyult ahhoz, hogy hazánkat és népünket végleg megszabadítsuk az idegen elnyomástól. Annyi harc és áldozat után, a végveszély idején, amikor minden addiginál gonoszabb és hatalmasabb, Európa majd minden népét letipró ellenség, a Hitler-fasizmus tört nemzeti létünkre, megjött a várva várt segítség, a magyar nép számára is felkelt a szabadság napja.

Kedves elvtársak!

Negyedszázaddal ezelőtt a népek szabadságának legkövetkezetesebb harcosai, Lenin fiai, a Szovjetunió Vörös Hadseregének katonái jöttek el hozzánk, s áldozatos harcokban űzték ki hazánk földjéről népünk leigázóit, a megszálló fasiszta erőket. Sok szovjet harcos öntözte vérével a magyar földet s adta életét népünk szabadságáért. Mély és el nem múló hálát érzünk a szovjet nép iránt a hallatlan áldozatokért. Soha nem feledjük: felszabadítónk a Szovjetunió!

Köszönő szavakkal fordulunk az élőkhöz és kegyelettel emlékezünk azokra a szovjet harcosokra, akik a legdrágábbat, életüket áldozták felszabadításunkért. Emléküket népünk nemzedékről nemzedékre őrizni fogja.

A szovjet hadsereg oldalán küzdöttek a már felszabadult más népek fiai is. Kegyelettel gondolunk azokra a bolgár, jugoszláv, román harcosokra, akik vérüket ontották, életüket áldozták Magyarország felszabadításáért.

Kegyelettel emlékezünk azokra az angol, amerikai és más nemzetiségű katonákra, akik ugyancsak harcoltak és elestek Magyarország területén a fasizmus ellen vívott hősi küzdelemben.

Úgy tartjuk, a hősi harcban elesettek emléke az élőktől mindig és mindenekelőtt annak bizonyságát kívánja, hogy az áldozat nem volt hiábavaló. A magyar népben erős az elhatározás, hogy a szabadságot, amelyet az értünk harcolók elhoztak nekünk, mindig megőrizzük, s elorozni nem hagyjuk soha és senkitől.

Kedves elvtársak!

A magyar nép felszabadulását nem sokkal követte 1945. május 9-e, a Hitler és Mussolini fasiszta erői felett aratott világtörténelmi győzelem napja, az a nap, amikor Európa csataterein végre elhallgattak az ágyúk, s eljött a béke csendjének első napja.

Az első világháború, mint ismeretes, az imperialisták egymás közötti harca volt a világ újrafelosztásáért. A második világháború, a szövetségesek harca a fasizmus erői ellen, a népek felszabadító háborújává vált. Azért válhatott azzá, mert a fasizmus elleni világméretű küzdelemben a szövetségesek között ott volt, és a háború fő terhét viselte a világ első munkás-paraszt állama, a szocialista világhatalom, a Szovjetunió. Az antifasiszta háborúban egész népek keltek harcra szabadságukért, s az egyes országok harcának élén a kommunisták, a legkövetkezetesebb demokraták, az igaz hazafiak küzdöttek.

A küzdelemben részt vevő népek, a tömegek harcának célja a fasizmus megsemmisítése, a nemzeti függetlenség és társadalmi szabadság kivívása, a demokratikus jogok kibővítése,

a tartós béke megteremtése volt. Ez tette lehetővé a világméretű fasisztaellenes összefogást és hozta közelebb a fasiszta hatalmak feletti győzelmet. A Szovjetunió, a szövetségesek győzelme a második világháborúban, nagy, elképzelhetetlenül súlyos katasztrófától mentette meg az emberiséget, s új helyzetet teremtett a világban.

A második világháborúból, a reakció csalódására, a Szovjetunió politikailag, morálisan és katonailag hatalmasan megerősödve került ki. A fasiszták elleni hősies harcban minden országban megnövekedett a kommunista pártok befolyása és ereje, fellendült a különböző antifasiszta és demokratikus erők harca, az elnyomott, gyarmati népek felszabadító mozgalma az egész világon. Mindez jelezte, hogy a fasizmus elleni háború győzelmes befejezése után a világ nem térhet és nem tér vissza a háború előtti állapotokhoz, az emberiségnek előbbre kell lépnie.

A fasizmus európai és ázsiai fészkének eltiprása után olyan világhelyzet állott elő, amelyben sok nép számára elérhető valóság lett a nemzeti függetlenség kivívása és a társadalom forradalmi átalakításának lehetősége.

Kedves elvtársak!

A magyar nép a hátráló Hitler-fasiszták vereségeinek idején, a fasizmus feletti végső győzelem közeledtével, egy viszonylag kedvező világhelyzet érlelődésének időszakában szabadult fel. De a magyar kommunistákra és más haladó erőkre, a népre hatalmas feladatok vártak, mert a helyzet hazánkban elképzelhetetlenül súlyos volt. A letűnt uralkodó osztályok és fasiszta rendszerük a végső pusztulás szélére sodorta az országot, nemzetünket.

Az országban 1919 ősze óta uralkodó ellenforradalmi kormányzat külpolitikájában a fasiszta hatalmak készséges szövetségese és kiszolgálója volt. Aláírta a hírhedt „antikomintern" paktumot, s bűneinek, nemzetárulásának betetőzéseként sietve csatlakozott Hitler szovjetellenes háborújához. Mindezek következtében a felszabadult magyar nép addig volt uraitól, a kapitalistáktól, a földesuraktól és fasiszta rendszerüktől politikailag kompro-

mittált, kifosztott, füstölgő, romokban heverő országot kapott örökségül.

Ma emlékezünk, és emlékeztetnünk kell: 1919-ben az imperialisták fegyveres erővel a magyar nép nyakára ültették az ellenforradalmi Horthy-rendszert, amely középkori viszonyokat teremtett az országban. Fasiszta ideológiájával negyedszázadon át fertőzte a tömegeket, kegyetlen terrorral üldözött minden haladó gondolatot, kizárta a politikai jogokból a dolgozó népet. Magyarország iparilag fejletlen volt, mezőgazdaságát feudális maradványok terhelték, a dolgozók milliói létbizonytalanságban, nyomorban éltek.

A háborúban az ország amúgy is fejletlen iparának harmada megsemmisült, hídjait módszeresen elpusztították, lakóházai súlyosan megrongálódtak, a föld nagy része műveletlen maradt, az állatállomány nagy részét elhajtották. Az emberek éheztek, ellátatlanok voltak. A kilencmillió lakosságú Magyarország állampolgárai közül több mint félmillió ember pusztult el a harcban és a fasiszta megsemmisítő táborokban. Összes háborús emberveszteségе ugyanannyi volt, mint az akkor 140 millió lakosú Egyesült Államoknak.

A felszabadulást közvetlenül követő időszak rendkívül bonyolult és sokrétű feladatainak, a romok eltakarításának, a termelés megindításának, az ellátás megszervezésének, a közlekedés helyreállításának megoldása mindenekelőtt a nép talpraállítását, önbizalmának visszaadását, a társadalom szétzilált erőinek elemi megszervezését, egy új, demokratikus hatalom, szervezett állam megteremtését kívánta meg.

A sivár, vigasztalannak tűnő kép láttán, amit az összeomlott állam, az atomjaira hullott társadalom anarchikus helyzete és a romokban heverő ország mutatott, sokan hitüket vesztették, s nem láttak kiutat maguk előtt.

A kishitűség leküzdésére, a tömegek mozgósításához világos utat mutató vezető erőre volt szükség. Ezt a politikai erőt társadalmunkban a fasizmus negyedszázada alatt betiltott és üldözött,

de mindvégig elszántan harcoló Kommunista Párt képviselte, amely az összes hazafias erők tömörülését, a társadalom demokratikus átalakításának szükségességét hirdette. Arra hívott fel, hogy a nép összefogásával, aktív harcával és munkájával, a reakciós erők szétzúzásával teremtsünk új hazát. Vallotta: Mohács óta nem volt ilyen súlyos helyzetben az ország, mindennek ellenére — „lesz magyar újjászületés!"

A kommunisták pártja kezdeményezte a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front zászlóbontását, létrehozta a pártok koalícióját, szorgalmazta az új, demokratikus állam első intézkedő szerveinek létrehozását, az ideiglenes nemzetgyűlés, az ideiglenes kormány, a nemzeti bizottságok megalakítását.

Az építőmunkához azonban biztosítani kellett a külső, nemzetközi feltételeket is. Az uralkodó osztályok a tömegek tudatát negyedszázadon át módszeresen fertőzték a nacionalista, soviniszta métellyel, és a „rokontalan nép", az „egyedül vagyunk" csüggesztő érzését plántálták beléjük. A gondolkodásában és érzelmeiben amúgy is megzavart tömegekben nagy, létfontosságú kérdés volt, hogy a magyar fasiszta rezsim háborús bűnei után, nemzetközileg hol és kiben talál barátot, támaszt az a nép, amelynek országa a szövetséges hatalmak szemében még tegnap Hitler harmadik birodalmának csatlósa volt. Hazánk, népünk annyi megpróbáltatás és csalódás után a Szovjetunióban és népében végre igaz barátra talált.

A Szovjetunió mérhetetlenül sokat szenvedett a fasiszta agressziótól, a Hitler-fasiszta és csatlós megszálló csapatoktól, mégsem azonosította sohasem az egyes országok uralkodó köreit és az adott országok népét. Mint ismeretes, a Szovjetunió, amikor arról volt szó, kijelentette, hogy a hitlerek jönnek és mennek, de a német nép marad. S az internacionalista, a népek kölcsönös megbecsülését és barátságát hirdető Szovjetunió Magyarország esetében is így járt el. A fasiszta magyar államot, amely Hitler csatlósaként a Szovjetunió ellen támadt, mint ellenséges erőt visszaverte, a magyar népet azonban nem azonosította az ország

reakciós, szovjetellenes uralkodó köreivel, nem azonosította Horthyval, Szálasival.

A Szovjetunió a magyar népet felszabadította, és segítette Magyarországot a békekötésre irányuló törekvéseiben, abban, hogy a legyőzött ország békét köthessen és rövid időn belül visszanyerje szuverenitását. A Szovjetunió volt a magyar nép történetében az első nagyhatalom, amely a mi kis országunkat egyenjogúként kezelte, barátságába fogadta, majd szövetségeseként szerződést kötött vele. A legjobbkor jött az az anyagi segítség is, amelyet népünk a Szovjetuniótól a felszabadulás után nyomban és olyan időben kapott, amikor a szovjet nép sem a fölöslegből adott. Nem lehet szavakban kifejezni annak a sokoldalú támogatásnak nagyságát, erkölcsi, politikai értékét, amelyet a Szovjetunió országunknak, népünknek nyújtott.

Kedves elvtársak!

Volt már vezető erő, amely az építőmunka élére állott, volt már egy nagy és önzetlen barátunk, akire számíthattunk az élet újrakezdésében. Népünk hozzáfoghatott, és a párt hívó szavára hozzá is fogott az ország újjáépítéséhez, az új társadalmi rend felépítéséhez.

Már a kezdet kezdetén, azonnal és parancsolóan felvetődött a társadalom politikai megújhodásának szükségessége. A szovjet hadsereg csapásai alatt szétesett a régi kapitalista, földesúri állam egész hatalmi rendszere is. De a magyar munkásosztálynak, a magyar népnek kellett a kapitalista rendszer társadalmi alapjait megsemmisítenie és felépítenie egy új, demokratikus államot; neki kellett megvetnie egy új szocialista társadalmi rendszer alapjait.

Az újjászületés vezető és lendítő ereje a munkásosztály forradalmi élcsapata, a Magyar Kommunista Párt volt. Fontos szerepet töltött be a Kommunista Pártot, a Szociáldemokrata Pártot, a Nemzeti Parasztpártot tömörítő Baloldali Blokk, amely a magva és összetartó ereje volt a legszélesebb demokratikus összefogást megvalósító — a Kisgazdapártot és a Polgári Demokrata

Pártot is magában foglaló — Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontnak. Ez a politikai szövetség adott 1948-ig kormányzást az országnak. Egyidejűleg együttműködést biztosított a pártok között, és éles harc terepe is volt a forradalmi fejlődés alapvető kérdéseiben.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban megvalósult demokratikus pártszövetség, s annak koalíciós kormánya idehaza a mindjobban aktivizálódó, és a forradalmi változást sürgető néptömegekre, nemzetközileg pedig a baráti Szovjetunió támogatására épített, és alapjában megoldotta történelmi feladatát.

Az a fejlődés, amely a felszabadulást követő években Magyarországon végbement, bebizonyította, hogy ha van világos cél, ha van megfelelő vezetés, ha minden haladó erő összefog, a felszabadult nép ereje minden ellenállás, minden nehézség leküzdésére képes.

Munkásosztályunk, népünk az új világ megteremtéséért folytatott kemény osztályharcban, a bányák, a bankok és a gyárak államosításával a nagytőkések, a földosztással a nagybirtokosok hatalmának gazdasági, társadalmi alapjait megsemmisítette. Felszámolta a régi burzsoá rendet, a kiváltságosok minden előjogát, a feudalizmus maradványait, és megnyitotta az utat előre, a szocialista forradalom győzelméhez.

A demokratikus és a szocialista forradalmi célokért, a reakció erőivel vívott állhatatos harc és az áldozatos, kemény munka eredményeként a felszabadulást követő első három évben hazánkban eltűntek a romok, megszűnt az infláció, megindult és szilárd alapokra került a termelés, megkezdődött és jelentős eredményeket hozott a kulturális forradalom.

Az első évek harcainak legnagyobb eredménye azonban a munkásegység megteremtése, a parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalmának, a proletárdiktatúrának kivívása volt. Teljes joggal mondta ki akkor pártunk, hogy a hatalomért vívott harc eldőlt: 1948 a fordulat éve, a nép önmagának dolgozik, magának építi az országot.

A munkásosztály hatalma széles demokratikus alapokon nyugszik. A hatalom gyakorlásába a munkásosztály bevonta és bevonja mindenekelőtt a legfőbb szövetségesét, a parasztságot, továbbá az értelmiség és minden dolgozó kategória hivatott képviselőjét.

Az országgyűlésben, a tanácsokban, hatalmi szerveink irányító posztjain, a fegyveres erők tisztikarában, a munkásőrségben, a bíróságok, a döntőbizottságok, a népi ellenőrzés szerveiben a munkásosztály, a parasztság öntudatos, politikailag és hozzáértésben kellően felkészült emberei döntő többségben vannak. Joggal mondhatjuk, hogy nálunk népi hatalom van, mert intézményeink demokratikusak és az állam, a nép ügyeiben a döntést, közvetlenül vagy képviselői útján maga a dolgozó nép hozza.

A munkásosztály és forradalmi pártja a hatalom birtokában szilárdan a szocialista fejlődés útjára vezette az országot. Küzdelmes harcok fő történelmi eredményeként szilárd szocialista alapokra került és azon fejlődött tovább hazánk, a Magyar Népköztársaság.

Elvtársak! Barátaink!

A negyedszázad alatt megtett utat áttekintve, hazánk akkori és mai helyzetét egybevetve, a harc és a munka eredményeit számbavéve, a Magyar Népköztársaság olyan vívmányokat mutathat fel, amelyek méltán váltanak ki elismerést.

Hazánk gazdasága, termelésének jellege gyökeresen megváltozott. Az egykori elmaradott, nagybirtokos-tőkés gazdaságú ország ipari-agrár országgá vált, szocialista iparral, szocialista szövetkezeti mezőgazdasággal, kisipari és szolgáltató szövetkezetekkel. Népünk a romokból nemcsak újjáépítette az országot, hanem teljesen új, szocialista népgazdaságot teremtett.

Munkásosztályunk, dolgozó népünk az új erőművek, gyárak, üzemek sokaságát építette fel, új ipari városokat alapított. A népi Magyarország 25 éve alatt megkétszereződött országunk termelésieszköz-állománya, a gépek, a felszerelések, a szállítóeszközök, az ipari épületek száma. A nép munkája nyomán

a nemzeti jövedelem háromszor olyan gyorsan emelkedik évente, mint a két világháború között, és ma már majdnem négyszer annyi, mint 1938-ban volt. Szocialista rendszerünkben, ahol már nincs kizsákmányolás, a nemzeti jövedelem egésze a népé, minden forintja az ország, a nép szükségleteit fedezi.

A magyar munkásosztály a hosszan tartó politikai harcok időszakában önfeláldozó munkával megteremtette és kifejlesztette a szocialista nagyipart, amely most hét és félszer annyit termel, mint a kapitalista Magyarország ipara 1938-ban. A létszámában is megnövekedett magyar munkásosztály öntudata, felelősségérzete nagyot fejlődött; számára a munka nem egyszerűen termelési folyamat, hanem mindinkább a szocializmus tudatos építése. Ezt nagyszerűen mutatja a széles körű munkaversenymozgalom is, amely az egész országot átfogja, és az utóbbi években kibontakozott szocialistabrigád-mozgalom, amely a dolgozó ember új szocialista vonásait fejezi ki.

Mezőgazdaságunk fejlődésének feltételeit megváltoztatta és forradalmi lépést jelentett előre a földreform, amely 1945-ben megszüntette a félfeudális nagybirtokrendszert. Újabb forradalmi lépés volt előre, amikor parasztságunk 10 évvel ezelőtt a termelőszövetkezetek létrehozásával a szocialista fejlődés útjára lépett. A szocialista forradalom e döntő feladatának megoldása társadalmilag felemelte a parasztságot, nagymértékben megerősítette államunk legfőbb politikai alapját, a munkásosztály és a parasztság szövetségét.

A magyar parasztság szorgalmáról, tehetségéről, a szocialista nagyüzemi gazdálkodás fölényéről tanúskodnak szövetkezeteink, állami gazdaságaink eredményei. A magyar mezőgazdaság ma — egyharmadával kevesebb emberrel — egyharmadával többet termel, mint az uradalmakra, illetve a rosszul felszerelt kis parcellákra felépült tőkés mezőgazdaság 1938-ban. A háború előtt Magyarországon hektáronként 14 mázsa búzát termeltek, most országos átlagban majdnem kétszer annyit, hektáronként 27 mázsát termelünk. Kukoricából a háború előtt hektáronként 20

mázsát, 1969-ben országos átlagban hektáronként 38 mázsát terméltek.

Hazánkban az elmúlt 25 év alatt nemcsak a gazdaságban, hanem a kultúra területén is kiemelkedő eredmények születtek. A kulturális forradalom nyomán a műveltségből korábban kirekesztett dolgozó tömegek előtt megnyílt a tanulás, a művelődés lehetősége. Az iskoláztatás, a tudományos képzés, a könyvkiadás, a színházkultúra, a művészetek fejlődése mutatja népünk törekvéseit, növekvő igényét a művelődésre. A fejlődés egyúttal bizonyítja a magyar értelmiségiek, a tudományok művelőinek, a pedagógusoknak, a művészeknek, általában az alkotó értelmiségieknek az eredményes munkásságát, a szocializmus, a nép iránti odaadását.

Az általános fejlődésről, a megváltozott kulturális életről tanúskodnak az adatok. Amíg 1938-ban mindössze 2500 könyv jelent meg Magyarországon kilenc millió példányban, addig 1969-ben 4500 művet adtunk ki 48 millió példányban. Közép- és felsőfokú oktatásunk fejlődésének méreteit mutatja, hogy az idei tanévben középiskoláinkban négy és félszer, az egyetemeken és a főiskolákon ugyancsak négy és félszer annyi fiatal tanul, mint az 1937—1938-as tanévben.

A hazánkban végbement társadalmi forradalom a közép- és a felsőfokú tanintézetek hallgatóinak szociális összetételében is tükröződik. A felszabadulás előtt, a kapitalista rendszerben a középiskolákban, az egyetemeken és a főiskolákban mintegy 3—4 százalék volt csupán a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya a diákok, a hallgatók között. Jelenleg a középiskolák tanulóinak kereken 52 százaléka, az egyetemek és főiskolák hallgatóinak közel 40 százaléka munkás- és parasztszülők gyermeke.

A Magyar Népköztársaságban a művelődés és a kultúra területén a forradalmi fejlődés még nem fejeződött be, a szocializmus szellemében emelkedik tovább mind nagyobb mértékben népünk műveltsége.

Hazánkban a gazdasági és kulturális építőmunka nyomán,

a szocializmus céljainak megfelelően, alapvetően megváltoztak népünk életkörülményei. A „hárommillió koldus" Magyarországa — amelyben a tüdőbajt „morbus hungaricus"-nak, magyar betegségnek nevezték, ahol a munkanélküliség, a népkonyha, a nyomortelep volt a dolgozó ember osztályrésze — már régen a múlté.

A munkához való jog, a kulturális, szociális ellátottság, a dolgozók erkölcsi és anyagi megbecsülése társadalmunk jellemvonása. A reálbérek 1949-től, az elmúlt 20 év alatt 93 százalékkal növekedtek, csaknem megkétszereződtek. A régi rendszerben a lakosságnak csak egyharmada volt biztosított, most a dolgozók 97 százaléka, gyakorlatilag az egész lakosság társadalombiztosításban részesül. Az öregekről való gondoskodás intézményes. A szülő nőket, az anyákat, a gyermekeket, a serdülőkorúakat az állam külön védelemben és támogatásban részesíti.

Az eltelt negyedszázad eredménye, hogy a dolgozók létbiztonságban élnek, életkörülményeik javulnak és hazánk minden polgára bizakodva nézhet a holnap elé.

Kedves elvtársak! Barátaink!

Az elmúlt 25 év alatt munkásosztályunk, népünk a párt vezetésével hatalmas utat tett meg. A munka minden területén olyan eredmények születtek, amelyekre büszkén hivatkozhatunk. A harc történelmi tapasztalatai arra tanítanak, hogy az előrehaladás nélkülözhetetlen feltétele a szocialista építés céljainak helyes és világos kijelölése, a párt és a nép egysége, összeforrottsága, a szocialista célok eléréséhez szükséges együttes cselekvés. Amikor mindez megvolt, lendületesen haladtunk előre, amikor ezek hiányoztak, megtorpantunk. Történelmünk úgy alakult, hogy a munkásosztály, a nép hatalma, mint ez ismeretes, 1956-ban súlyos veszélybe került.

Az 1948-as évet, a hatalom meghódítását követően az ország a munkásosztály, a párt vezetésével a szocializmus útján fejlődött, s a lendületes munka nagy eredményeket hozott. A fejlődés menetében azonban jelentkeztek, és évről évre súlyosbodtak

azok a szektás és jobboldali hibák is, amelyek végül mély társadalmi krízishez, az 1956-os ellenforradalmi felkeléshez vezettek.

A párt, az ország vezetésére akkor döntő befolyással bíró személyek fokozatosan letértek a marxizmus—leninizmus útjáról, a gyakorlatban hatályon kívül helyezték a pártéletre, a párt és a munkásosztály, a párt és a tömegek kapcsolatára vonatkozó lenini elveket. Ez mind nagyobb hibákhoz, végül súlyos torzulásokhoz vezetett a belpolitikában, a gazdaságpolitikában, a kultúrpolitikában, szétrombolta a párt belső erőit és kapcsolatait a tömegekkel, s mindez együtt törést idézett elő a szocialista fejlődésben.

A szocializmus elszánt ellenségei kihasználták az adott alkalmat, az elhatalmasodó revizionista áramlatot és a nemzetközi reakció, az imperialisták teljes támogatását élvezve, rohamot intéztek a munkáshatalom, népi demokratikus rendszerünk ellen.

A súlyos helyzetben a magyar kommunisták, támaszkodva rendszerünk, a szocializmus szilárd híveire, bízva a munkásosztály, a nép tömegeiben, kérve és élvezve a Szovjetunió, a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom s a haladó emberek támogatását, véget vetettek az ellenforradalom tombolásának. Mindenkinek tudomásul kellett vennie, hogy a Magyar Népköztársaság alkotmányos, törvényes rendje, a magyar nép szocialista vívmányai sérthetetlenek.

A párt, munkásosztályunk, népünk támogatásával határozottan és egyidejűleg felszámolva a szocializmus építésében elkövetett hibákat és az ellenforradalmi erőket, megvédte népünk nagy szocialista vívmányait. Helyreállította a szocialista törvényességet, a munkásállam alkotmányos, törvényes rendjét, és minden vonatkozásban megteremtette a szocializmus további építésének feltételeit. Mindezek eredményeképpen helyreállott a párt, a rendszerünk iránti bizalom, a népi állam, a Magyar Népköztársaság becsülete és tekintélye idehaza és a világban.

Ma barát és ellenség tudja: 25 év harcának, munkájának eredményeképp a kapitalisták és földesurak rendje, fasiszta hatal-

ma, a dolgozók börtöne, az egykori úri Magyarország örökre megszűnt, s lassan nyomait és emlékét is eltöröljük. A felszabadulás adta lehetőséggel jól élt, egykori elesettségéből felemelkedve, új hazát, szocialista hazát teremtett magának a magyar nép.

Kedves elvtársak! Kedves barátaink!

Amikor számot vetünk eredményeinkkel, joggal megállapíthatjuk, hogy munkásosztályunk minden áldozatot vállalva, még a legnehezebb körülmények között is helytállt. Eleget tett mindazon történelmi kötelezettségének, amely az elmúlt 25 évben reá, mint a társadalom, a nemzet vezető osztályára hárult. A munkásosztály forradalmi élcsapata, a párt tiszta lelkiismerettel állhat a nép elé, mert eleget tett nagy küldetésének. A párt vezetésével munkásosztályunk, népünk teljes győzelmet aratott az osztályellenség felett; a kapitalista világból egy rövid emberöltő alatt eljutott a magasabbrendű, a kizsákmányolástól mentes, szocialista társadalmi rendszerbe.

A párt helyesen mutatta az utat, amikor mozgósított a döntő feladatokra, a háborús romok és a régi rendszer maradványainak egyidejű eltakarítására, a földosztásra, a munkásosztály hatalmának kivívására, majd amikor kellett, megvédésére, a szocialista ipar megteremtésére, a mezőgazdaság szocialista átszervezésére, a szocialista közoktatás és kultúra kifejlesztésére.

Pártunkat, a Magyar Szocialista Munkáspártot a marxizmus—leninizmus elmélete vezérli. Állandó feladatunknak tekintjük annak megakadályozását, hogy a marxizmus—leninizmust, harcunk, tevékenységünk vezérfonalát dogmává merevítsék, vagy revizionista módra meghamisítsák, megfosszák forradalmi lényegétől. Pártunk Lenin tanításainak szellemében dolgozik, amikor azt vallja, hogy kerülnünk kell munkánkban mindenkor a sablonokat, a bonyolult valóság leegyszerűsítését. A konkrét helyzet konkrét elemzéséből kiindulva, az elméletet alkotó módon alkalmazva kell feladatainkat meghatározni. Lenin útmutatásait követve valljuk, a kommunista párt feladata, hogy a fejlődéssel együtthaladva, szüntelenül keresse a változó helyzet új kérdé-

seire a helyes marxista választ, az új feladatokra a megfelelő megoldást.

Pártunk forradalmi módon jár el, amikor értékeli, de nem idealizálja a munka egyetlen területén sem az elért fejlődési színvonalat, mert azt vallja, hogy társadalmunknak, népünknek szüntelenül magasabbra kell törekednie. Mindenkor, most is napirenden tartja az időszerű feladatokat, a pártélet demokratizmusának fejlesztését, az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztésének kérdéseit, a gazdasági és kulturális építés szocialista terveinek kidolgozását, a módszerek tökéletesítését — a szocialista építés gazdasági, politikai terveinek mind jobb megvalósítása céljából.

A magyar kommunisták meggyőződése, hogy a szocializmus építésének döntő kérdése a nemzetközileg közös fő törvényszerűségek és a nemzeti sajátosságok összehangolása, az ország adottságainak kötelező figyelembevétele.

A belső és a nemzetközi helyzet egyes konkrét kérdéseinek megítélésénél, a feladatok meghatározásánál, a lehetséges megoldási módozatok vizsgálatánál pártunk a kérdések reális és sokoldalú megközelítésére törekszik és kellő gondossággal mérlegeli minden döntését. Pártunk most X. kongresszusára készül. A kongresszus ezúttal is, mint mindenkor, alkalom a párt számára a megtett út eredményeinek összegezésére, a tapasztalatok számbavételére, a feladatok kijelölésére.

Pártunk, mint a magyar társadalom eszmei, politikai vezetője, az ország kormányzó pártja, feladatát a munkásosztály, a nép érdekeinek hű szolgálatában látja. A közvélemény nagyon jól tudja, hogy a szocialista társadalom felépítése nem szűk pártérdek, még csak nem is egyedül a munkásosztály érdeke, hanem egész társadalmunk, a nemzet érdeke, és csak az egész nép műveként valósulhat meg.

A magyar kommunisták pártja azért tudta öt évtizeden át betölteni történelmi hivatását, s az elmúlt 25 évben azért lehetett társadalmunk vezetője, építőmunkánk szervezője, mert szoros

kapcsolatok fűzték a tömegekhez, és a jövőben is csak a munkásosztállyal, a néppel szorosan összeforrva dolgozhat eredménnyel.

A párt nem egyedül, hanem a rokonszenvezők millióival összefogva vívja harcát. A lenini szövetségi politika alkalmazásával, a szocializmus építésének céljából, a Hazafias Népfront keretében nemzeti egységbe tömöríti társadalmunk minden alapvető osztályát, minden rétegét. Ez a mozgalom átfogja a munkások, a parasztok, az értelmiségiek széles tömegeit, a kispolgárokat, kommunistákat és pártonkívülieket, hivőket és nem hivőket, mindenkit, aki magáénak tekinti a közös célt, a szocialista Magyarország felépítését.

Pártunk meggyőződéssel vallja azt a mély marxista igazságot, hogy a történelem tényleges formálói a milliós tömegek. Huszonöt éves szabad hazánk, a Magyar Népköztársaság a dolgozó nép műve. A szocialista forradalom nagy győzelmeiért, az építés nagy eredményeiért a tisztelet és a köszönet, mindenekelőtt a dolgozó népet illeti meg; a százezreket, a milliókat, azokat az embereket, férfiakat és nőket, fiatalokat és időseket, akik lelkesen, odaadással, olykor nagyon nehéz körülmények között harcoltak, erőiket soha nem kímélve dolgoztak hazánkért, a szocialista Magyarországért.

Munkásosztályunk, a magyar nép a szocializmus építésének nagy munkájában sem volt egyedül, magárahagyott sohasem. A 25 év alatt létrehozott nagy alkotásaink, új szocialista városaink — Dunaújváros, Tiszaszederkény —, új erőműveink, kohóink, vas- és vegyiműveink, traktorokkal, kombájnokkal mindjobban felszerelt mezőgazdasági nagyüzemeink, a tegnap átadott budapesti földalatti vasút, mind-mind nemzetközi osztálytestvéreink segítségéről beszélnek. Arról az új, a kölcsönös előnyt és testvéri segítséget egyaránt magában foglaló viszonyról és együttműködésről szólunk, amely csak a szocialista világrendszer létrejöttével és csak a szocialista országok között alakulhatott ki. Most, amikor népünk 25 éves építőmunkájának nagy eredmé-

nyeiről beszélünk, őszinte köszönetünket fejezzük ki a Szovjetuniónak és a többi szocialista országnak azért az igazi internacionalista együttműködésért, azért a segítségért, amelyet népünknek, a Magyar Népköztársaságnak az elmúlt negyedszázadban a kétoldalú kapcsolatok és a KGST keretében nyújtottak.

A párt vezetése, népünk odaadó, áldozatkész munkája, a szocialista országok internacionalista együttműködése, a testvéri segítség — ezek együttesen hozták létre mindazt, amiről most, felszabadulásunk 25. évfordulóján, mint építőmunkánk eredményeiről, kérkedés nélkül, de joggal és önérzetesen számot adhatunk országnak-világnak.

Kedves elvtársak! Barátaink!

Munkánk eredményeképpen megváltozott a helyünk a világban. Országunkat kiterjedt kapcsolatok fűzik a baráti, szocialista országokhoz, a fejlődő országokhoz, a világ különböző államaihoz. Harcunk, építőmunkánk eredményeképpen hazánk tekintélye megnőtt, tisztes helyet foglal el a nemzetközi életben, szavunk van különböző nemzetközi fórumokon.

Nemzetközi tevékenységünkben a társadalmi haladás előmozdítására, a népek szabadságmozgalmának támogatására, a béke megszilárdítására törekszünk. Az a feladatunk és célunk, hogy biztosítsuk népünk számára a szocializmus építésének kedvező külső feltételeit. Elveinknek megfelelően támogatjuk a nemzetközi munkásosztály harcát, a népek antiimperialista küzdelmét. Az államközi kapcsolatok terén a különböző társadalmi berendezkedésű országok békés egymás mellett élésének, rendezett viszonyainak, kölcsönösen előnyös kapcsolatainak megteremtése mellett vagyunk.

A kommunistáknak céljaik eléréséhez nincs szükségük háborúra. Bár az imperializmus természetét jól ismerjük, nem tartjuk végzetszerűen elkerülhetetlennek az új világháborút. Meggyőződésünk, hogy a békeszerető erők, a népek kellő éberséggel és erőfeszítéssel el tudják hárítani az emberiség feje felől egy új világ-

háború fenyegető rémét. A Magyar Népköztársaság a háborúk és a háborús tűzfészkek felszámolásáért küzd, és a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján való megoldásának híve.

Népünk érdekeit szolgáljuk, az internacionalizmus elveit követjük, amikor részt veszünk a szocialista országok nemzetközi tevékenységében, a Varsói Szerződés szervezetében és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának munkájában. Haladó törekvéseink előmozdítása céljából és az emberiség nagy kérdései megoldásának elősegítése, a népek közötti barátság erősítésének szándékával aktívan részt veszünk az Egyesült Nemzetek Szervezetének és más nemzetközi szervezeteknek a munkájában. Ugyanezért dolgozunk a kétoldalú állami kapcsolatok területén is.

Külpolitikai álláspontunk elvi alapján mindent elkövetünk Európa biztonságának megszilárdításáért, azért, hogy kontinensünk sokat szenvedett népei, köztük a magyar nép, békében élhessenek. Huszonöt évvel ezelőtt még harcban álltak milliók, abban a háborúban, amelyet a német imperializmus, a fasizmus hozott Európa, a világ népeire. Azóta sok minden megváltozott, nem utolsósorban német földön. Létrejött az első német munkás-paraszt állam. Az európai béke igen fontos tényezője ma barátunk, szövetségesünk, a Német Demokratikus Köztársaság s annak külpolitikája. A Magyar Népköztársaság úgy véli, az új realitásokból kell kiindulni. Európa népeinek és kormányainak közös erőfeszítéseket lehetséges és kell tenniük, s meg kell teremteniük földrészünk kollektív biztonsági rendszerét, tartós békéjét.

Kezdettől fogva elítéljük az Egyesült Államok agresszív háborúját a vietnami nép ellen. Elítéljük azokat az újabb — laoszi, kambodzsai — provokációkat is, amelyek arra vallanak, hogy az imperialista kalandorok egész Indokínát újra lángba akarják borítani. Az agresszorokkal hosszú ideje harcoló vietnami testvéreinkkel változatlan a szolidaritásunk, és segítjük hősi küzdelmüket. Meggyőződésünk, hogy a vietnami nép eléri célját, győzni fog!

Továbbra is teljes mértékben szolidárisak vagyunk az agresszió ellen, a szabadságukért harcoló arab népekkel. Elítéljük az izraeli kormánykörök és bátorítóik magatartását, amellyel lehetetlenné teszik a közel-keleti térség helyzetének megnyugvását, békéjének megteremtését, s a tűzzel játszva, felidézik egy még szélesebb és súlyosabb nemzetközi konfliktus veszélyét.

A nemzetközi helyzet egészét áttekintve látjuk, hogy az imperialisták a világnak még sok térségében veszélyeztetik a békét, a népek szabadságát. Ez sem változtat azonban semmit azon a legfőbb történelmi tényen, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmével alapvetően megváltozott a világhelyzet. A világ első munkás-paraszt hatalmának, a Szovjetuniónak létrejöttével megszűnt az imperializmus egyeduralma. A nemzetközi helyzetnek ez a változása az utóbbi negyedszázadban a szocialista világrendszer létrejöttével tovább erősödött. A nemzetközi monopoltőke urai, a kapitalisták ma már nem dönthetnek a világ sorsát érintő ügyekben maguk között úgy, mint egykor. Ma már kénytelenek számolni mindenekelőtt a Szovjetunióval, a szocialista országokkal, a világ más haladó országaival.

A Magyar Népköztársaság külpolitikáját — amely nem kicsinyes spekulációkon, hanem szilárd elvi alapokon és történelmi tapasztalatokon nyugszik — rendületlenül folytatni fogjuk. Országunk minden nemzetközi kötelezettségének eleget tett eddig is, és eleget tesz a jövőben is. Külpolitikánk leglényegesebb eleme, népünk békéjének, szocialista jövőjének, nemzeti függetlenségünknek legszilárdabb támasza a magyar—szovjet barátság. Állandó törekvésünk, hogy barátságunk és együttműködésünk a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés országaival, valamennyi szocialista országgal, az összes haladó országokkal, minden imperialista-ellenes erővel tovább növekedjék.

Meggyőződésünk, hogy a világ továbbra is a társadalmi haladás, a szocializmus irányába tart, hogy a népek kiharcolják szabadságukat, nemzeti függetlenségüket, kivívják és tartóssá te-

szik a békét. Bizonyos, ha szilárdan kitartunk külpolitikánk alapelvei, szövetségeseink és barátaink, az igaz ügy mellett, hazai építőmunkánk nemzetközi feltételei tovább erősödnek.

Kedves elvtársak!

Nagy jubileumok évében vagyunk. Ezen a tavaszon együtt ünnepeljük hazánk felszabadulásának 25. évfordulóját és Vlagyimir Iljics Lenin, a nemzetközi munkásosztály nagy vezetője születésének 100. évfordulóját. Lenin, a Szovjetunió és a magyar nép felszabadulása számunkra egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

Immár fél éve tart országunk felszabadulásának bensőséges ünneplése. Minden magyar megye, város, község, a legkisebb falu is megemlékezett felszabadulása napjáról. Most Magyarország felszabadulásáról emlékezünk meg. Ünnepi szavakkal és alkotó munkával, az egész országban folyó munkaverseny nagyszerű, szocialista tetteivel emlékezik meg dolgozó népünk a felszabadulás nagy napjáról. Ünnepségeinket végigkíséri a felszabadító, testvéri szovjet nép iránti őszinte tisztelet és hála.

A felszabadulás óta eltelt negyedszázad alatt a magyar nép bebizonyította, hogy élni tudott a szabadsággal. Győzelemre vitte a szocialista forradalmat. Megteremtette, felépítette az új, szocialista hazát. A Magyar Népköztársaság megtestesíti mindazt, amiért munkásosztályunk, népünk, nemzetünk legjobbjai küzdöttek, és egyben legszebb reményeink letéteményese. Az egész utat áttekintve, a fő eredményeket számbavéve, elmondható, hogy valóban történelmi, nagyszerű negyedszázad van mögöttünk. Érdemes volt küzdeni, harcolni, dolgozni.

Most ünnepelünk. Az ünnep után a munka hétköznapjai jönnek; a szocializmus építése új tetteket kíván. A mi ünnepi fogadalmunk az legyen, hogy 25 éves munkánk eredményeire, vívmányaira támaszkodva, erőnket nem kímélve mindent megteszünk szabad hazánk, a Magyar Népköztársaság további felvirágoztatásáért. Szilárd elhatározással és egységben haladunk to-

vább előre a szocializmus építésének útján, barátaink, testvéreink, a Szovjetunió, a szocialista országok népeinek oldalán. Ha ezt tesszük, akkor bizonyos, hogy a magyar népre eredményekben gazdag évek, évtizedek köszöntenek, a nemzetre szép jövendő vár.

Éljen hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen felszabadítónk, a Szovjetunió!

Népszabadság, 1970. április 4.

LENIN — A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK TEORETIKUSA ÉS SZERVEZŐJE

1970 ÁPRILIS

Vlagyimir Iljics Lenin, aki az imperializmus kialakulásának és kikerülhetetlen pusztulásának törvényszerűségeit feltárta, a marxista elméletet továbbfejlesztette, a proletárforradalmat Oroszországban győzelemre vezette, eszméivel mély hatást gyakorolt az egész nemzetközi munkásmozgalomra, s ezáltal a népek sorsára, a világ fejlődésére. Nevét a földkerekség minden országában ismerik, emléke nem halványul, hanem évről évre elevenebben él. Napjainkban a szovjet néppel együtt ünnepli a kommunista világmozgalom, az egész haladó emberiség Lenin születésének századik évfordulóját. Végtelenül jó érzés számunkra, magyar kommunisták számára, tudni, hogy a Leninre emlékező haladó népek sorában ott van és a szocializmus építése közepette ünnepelhet a magyar nép is.

Leninre emlékezni azt jelenti, hogy felidézzük emberi nagyságát, a forradalmár kiváló tulajdonságait és példaként állítjuk nemzedékünk, ifjúságunk elé. De a hozzá méltó emlékezés azt is megkívánja, hogy szüntelenül eszméi még jobb megértésére, tanításai még jobb követésére törekedjünk, s azoknak megfelelően cselekedjünk. A méltó emlékezés mindenekelőtt azt követeli tőlünk, tegyünk meg mindent annak érdekében, hogy pártunk a szocialista forradalom mai feladatait Lenin tanításainak megfelelően oldja meg.

Lenint a legszélesebb körben a győztes Nagy Októberi Szocialista Forradalom vezéreként ismerik. A marxisták—leninisták azonban tudják és nagyra értékelik, hogy Lenin nemcsak elméleti

és gyakorlati előkészítője és vezére volt a győztes forradalomnak, hanem a forradalom győzelme után a szocialista építés fő elvi és politikai kérdéseinek kidolgozását és gyakorlati megvalósítását is ő kezdte meg.

A világ kommunista és munkáspártjai számára Lenin eszmei hagyatéka a maga egészében az elméleti tájékozódás és a gyakorlati munka kimeríthetetlen forrása, kincsestára. Mindazok, akik követik a tudományos szocializmus tanításait, azok alapján dolgoznak, mind a mai napig a marxizmus—leninizmus sarkalatos tételének tekintik a lenini tanításokat általában; a forradalmi élcsapatról, a hatalomra jutott munkásosztály államáról, a szocialista rendszerről. Gazdag elméleti hagyatékában jelentős helyet foglalnak el a szocializmus építésének konkrét kérdései, s ezekkel összefüggésben a párt vezető szerepéről, az állam szervező tevékenységéről, a gazdasági és kulturális építőmunka elveiről, módszereiről és számos más kérdésről szóló útmutatásai. Ugyanebből az időszakból ismeretesek Lenin iránymutató gondolatai a falu és a város kapcsolatairól, a szövetkezetekről, amelyek a mezőgazdaság szocialista átszervezéséhez, a szocialista forradalom e nagy feladatának megoldásához adták meg az elvi alapot.

Lenin felismerte, hogy a XX. századra előállt új helyzetben egy országban is győzhet a szocialista forradalom, és a társadalom általános fejlődésének ellentmondásossága miatt egész történelmi korszakon át egyidejűleg fognak létezni szocialista és kapitalista országok. Ezzel a felismeréssel megvetette a szocializmus egy országban való építésének, valamint a különböző társadalmi berendezkedésű országok békés egymás mellett élése szükségességének ideológiai alapját, ami a szocialista országok külpolitikájának egyik sarkalatos tétele.

Lenin útmutatásait követve, a történelemben először, a Szovjetunióban megalapozták, majd felépítették a szocialista társadalmat, s ma már a kommunizmus anyagi-műszaki feltételeinek

megteremtésén dolgoznak. Bár Lenin mindig óva intett más pártokat az „orosz példa" gépies másolásától, a Szovjetunió az új társadalom építésének úttörő munkájával számos alapvető, nemzetközileg érvényes tapasztalatot adott azoknak a népeknek, amelyek később léptek, vagy ezután lépnek majd a szocializmus építésének útjára. A szocialista építésről szóló alapvető lenini tanítások a szocializmus útjára lépett népeknek ily módon nagy és nélkülözhetetlen segítséget nyújtottak az elmúlt negyedszázadban, a szocialista társadalom alapjainak lerakása időszakában, és nyújtanak ma is, a teljes felépítés menetében. A szocializmus építéséről szóló lenini tanítások helyességét a gyakorlat, a Szovjetunió félévszázados múltja és világraszóló eredményei, a szocialista világrendszer létrejötte s országaink lendületes fejlődése fényesen igazolja.

A Magyar Népköztársaságban a szocialista társadalom alapjainak lerakása már befejeződött, s most teljes felépítésének szakaszában vagyunk. Érthető, hogy pártunkat, a Magyar Szocialista Munkáspártot és népünket erősen foglalkoztatták, s ma is foglalkoztatják a szocializmus építéséről szóló lenini tanítások és a Szovjetunió gyakorlati tapasztalatai. Bár idevonatkozó elgondolásai kidolgozásakor még csak a kezdet tapasztalataira támaszkodhatott, mi azt tartjuk, hogy Lenin, mint a szocializmus építésének teoretikusa és szervezője is zseniálisat alkotott, s mindaz, amit kidolgozott, ma is iránymutató a kommunisták számára.

E cikk e nagy témakörnek csupán néhány kérdését kívánja érinteni.

*

A szocializmus építésének nemzetközi tapasztalatai egyértelműen azt igazolják, hogy a párt vezető szerepe a hatalom megszerzése után sem csökkenhet, sőt erősödnie kell. A párt a szocializmus építésének eszmei-politikai vezetőjeként, a tömegek szervezőjeként és mozgósítójaként tölti be történelmi misszióját.

A hatalomra jutó munkásosztály pártja kormányzó párttá válik. A párt tevékenysége átfogja az állam, a társadalom életének egészét. A szocialista országokban tevékenykedő kommunista pártokra hárul, a fokozódó ideológiai és politikai munka mellett, az államélet, a gazdasági és kulturális folyamatok irányításának felelőssége, s ezen túl a közösség minden jelentős gondja, nem utolsósorban a dolgozók élet- és munkakörülményeinek rendszeres javításával való törődés. Mindez együtt nagyobb felkészültséget, több munkát kíván, mind a párt egészétől, mind a párt tagjaitól.

Vannak, akik revideálni akarják a pártról szóló lenini tanításokat, a marxista—leninista élcsapatot támadják, az elméletileg, politikailag és szervezetileg egységes párt szükségességét vonják kétségbe. Ilyenek azok, akik manapság többféle marxizmusról beszélnek, a marxizmus „pluralizmusát" hirdetik. Vannak, akik a politikailag, eszmeileg egységes kommunista pártot, a munkásosztály élcsapatát „korszerűsítés" ürügyén vitaklubbá, frakciók, csoportok laza keretévé akarják változtatni.

Mások viszont még mindig nem értik meg, hogy a párt nem szekta, hanem élő szervezet. A párttal szemben az a követelmény, hogy a marxizmust élő tudományként kezelje, alkotó módon alkalmazza, ne silányítsa dogmává, mindig bátran nézzen szembe az új helyzet új kérdéseivel, új feladataival, és találja meg azokra a marxista megoldást. A párt nem tudja betölteni küldetését, ha önmagába zárkózik, elszakad a tömegektől. Erejét a tömegekkel való szoros kapcsolata, összeforrottsága biztosítja.

Pártunk elutasít minden olyan nézetet, próbálkozást — bármilyen köntösben jelentkezzék is —, amely gyengítené a munkásosztály élcsapatát, annak politikai, eszmei egységét, fegyelmét, vezetőkészségét, a tömegekhez fűződő, állandó, szoros kapcsolatát. Saját tapasztalataink is arra tanítanak, hogy sokrétű, bonyolult feladataival csak az a párt tud megbirkózni, amely

hűséges a lenini tanításokhoz, tisztán megőrzi és alkotó módon alkalmazza a forradalmi elméletet, eszmeileg, politikailag egységes, fegyelmezett, a tömegekkel jó a kapcsolata, internacionalista politikát folytat.

*

Lenin döntő történelmi tette volt, hogy Marx hagyatékából felismerte és teljes jelentőségében kiemelte, elméleti és gyakorlati programmá tette a proletárdiktatúrát, mint az osztály nélküli társadalomhoz vezető átmenet korszakának államhatalmát, a szocializmus építésének eszközét. Azóta sem veszítettek semmit időszerűségükből a proletárdiktatúráról szóló lenini tanítások.

Lenin a proletárdiktatúrát a marxizmus lényegének tekintette. A hatalomért vívott harc időszakában, amikor erélyesen le kellett törni a kizsákmányoló osztályok makacs, erőszakos, fegyveres ellenállását, elsősorban a hatalom diktatórikus jellegét hangsúlyozta. Számára azonban a proletárdiktatúra végcélja mindig a szocializmus felépítése volt. A hatalom megragadását követő építőmunkára utalva éppen a magyar munkásoknak küldött híres üdvözletében ezeket mondotta: „...nem egyedül az erőszak a proletárdiktatúra lényege és nem elsősorban az erőszak. A proletárdiktatúra legfőbb lényege a dolgozók vezető osztagának, élcsapatának, egyetlen vezetőjének, a proletariátusnak szervezettsége és fegyelmezettsége. A proletárdiktatúra célja, hogy megteremtse a szocializmust..."

Lenin a proletárdiktatúrát — Marxhoz hasonlóan — az erőszak és a demokrácia sajátos egységeként fogta fel. Sohasem hagyott kétséget afelől, hogy sem diktatúra, sem demokrácia „általában" nem létezik. A hatalomnak, az államnak mindig osztályjellege van, valamilyen osztályokért, valamilyen osztály ellen való; korunkban vagy burzsoá vagy proletár. A proletárdiktatúra demokrácia a dolgozó millióknak, diktatúra a kisebbségnek, a kizsákmányolóknak.

Ugyanakkor nem tekintette a proletárdiktatúrát változatlannak. Azt tartotta, hogy a belső és a nemzetközi helyzetnek, a társadalmi létfeltételek változásának megfelelően fejlődik. A proletárdiktatúra módszereiben lényeges változások mennek végbe a hatalom megragadása, a szocializmus alapjainak felépítése szakaszában, valamint a szocializmus teljes felépítésének időszakában.

A történelem azt bizonyítja, hogy a kiváltságát vesztett burzsoázia, telve gyűlölettel és rendelkezve még bizonyos erővel, megpróbál támadni a fiatal munkáshatalom ellen. Ebben a szakaszban az osztályharc éleződik. A történelem azonban azt is mutatja, hogy a normális fejlődés menetében, a szocialista építés előrehaladásával a burzsoázia egyre kevésbé rendelkezik politikai, gazdasági erővel, társadalmi befolyással. A mi tapasztalataink is megerősítik, hogy a helyzettől és a fejlődéstől függően kerül előtérbe az államnak esetenként az elnyomó, máskor a szervező funkciója. Nálunk jelenleg a népi demokratikus állam gazdasági és kulturális szervező munkája van előtérben; társadalmunk szocialista demokratikus jellege és intézményei erősödnek és fejlődnek.

*

Lenin a hatalomért vívott harc időszakában erőteljesen és eredményesen szembeszállt azokkal, akik a munkásosztály harcát kizárólag gazdasági területre akarták korlátozni. Azzal a kispolgári nézettel is vitatkozott, amely minden társadalom lényegének a gazdasági tevékenységet tekintette. Ismeretes Lenin harca az „ökonomizmus" különböző irányzatai ellen.

A hatalom megszerzése, a munkásosztály politikai győzelme után viszont új módon tette fel a kérdést. Felhívta a figyelmet arra, hogy a munkásosztálynak, a pártnak nemcsak politikai, hanem ugyanolyan fontos gazdasági feladatai vannak. A politika a gazdaság koncentrált kifejezése — mondotta. Miközben hangsúlyozta a politika feltétlen elsőbbségét — ami a marxizmus

ábécéje —, keményen szembeszállt a gazdasági munka lebecsülésével. Hirdette, hogy gazdaságtól független politika nem létezhet a kommunista párt számára.

Tisztában volt azzal, hogy a hatalom kivívása után azonnal és szükségszerűen napirendre kerül a szocialista építés, a munka magasabb színvonalú megszervezése, a termelékenység emelése. Nem véletlenül mondta, hogy a gazdasági építés a párt második programja. Ezt annyira komolyan vette, fontosnak tartotta, hogy a kapitalizmus és a szocializmus közötti harc alapvető kérdéseire vonatkozóan is messzemenő következtetést vont le belőle. „A nagy kezdeményezés" című munkájában írta le a nevezetes megállapítást: „A munka termelékenysége, ez végeredményben a legfontosabb, a legfőbb az új társadalmi rend győzelme szempontjából. A kapitalizmus a munka olyan termelékenységét hozta létre, amilyet a hűbériség nem ismert. A kapitalizmust azzal lehet véglegesen legyőzni, hogy a szocializmus a munkának új, sokkal magasabb fokú termelékenységét hozza létre."

A Szovjetunió gazdasági tevékenységének három olyan kiemelkedő szakasza van, amelyre Lenin közvetlenül hatott, amely elméletileg, politikailag mind a mai napig tanulságul szolgált.

A fiatal szovjet állam a polgárháború viharos éveiben a hadikommunizmus gazdaságának módszereivel látta el a frontot, és mentette meg hatalmát. Az ország politikai, katonai konszolidálódása után azonban, amint sürgető feladattá vált a normális élet feltételeinek megteremtése, a termelőmunka beindítása, a szocializmus építésének megszervezése, Lenin minden figyelmét, az egész párt figyelmét a gazdasági kérdések megoldása felé fordította.

Elmélyült elemzés után felismerte, hogy a szocializmus építésének időszakában — korábbi hiedelmekkel ellentétben — a szocialista társadalom sem lehet meg áru és pénz nélkül. Nem törődve azokkal, akik a kapitalizmus visszatéréséről szónokoltak, fontos intézkedéseket vezetett be. Felismerve az áruter-

melés és a forgalom fontos szerepét, a termelés és a kereskedelem összekapcsolását és fellendítését szorgalmazta. Tanuljunk meg kereskedni! — adta ki híres jelszavát. A termelésben határozottan fellépett az erkölcsi ösztönzéssel párosult anyagi ösztönzés, a szocialista, differenciált bérezés mellett, szembeszállt mindenfajta egyenlősdivel. A gabonaadó bevezetésével, s a termelés fennmaradó részének piaci értékesítését lehetővé téve, a falut is, a parasztokat is érdekeltté tette a termelés növelésében.

Lenin javaslatait elfogadva, a párt, a kormány átvezette az országot a hadikommunizmus szakaszáról az új gazdasági politika (a NEP) szakaszára, s ezzel hatalmas politikai győzelmet arattak, megoldották a gazdasági élet átmenetileg rendkívül súlyos kérdéseit, megteremtették az ország lakosságának ellátásához és a szocializmus építéséhez egyaránt nélkülözhetetlen anyagi alapokat.

Lenin ezzel egyidőben megkezdte a szocialista tervgazdálkodás előkészítését. Az általa kezdeményezett „Állami Bizottság Oroszország Villamosítására" (GOELRO) elnevezéssel világhírűvé vált villamosítási terv — amelyet annak idején még a rokonszenvező, ismert angol író, H. G. Wells is merő fantáziának tekintett — megvetette a szocialista tervgazdálkodás alapjait.

Amikor az 1928—1929-es gazdasági válság az egész kapitalista világot mélyen megrendítette, a tőkésországok tengerében magányos szirtként álló Szovjetunió gazdasága — a szovjet nép áldozatos erőfeszítései eredményeként — nagy tempóban fejlődött.

Ily módon a lenini gazdasági koncepció, majd a Szovjetunió híres ötéves tervei, s azok hatalmas eredményei először: általános érvényű tapasztalatot adtak a szocializmus építéséhez, másodszor: bebizonyították a szocialista társadalmi rendszer fölényét a gazdasági fejlődés szempontjából, s harmadszor: hatalmas szerepet játszottak a kapitalizmus és a szocializmus világméretű politikai harcában is.

Mi pártunk gazdaságpolitikájában igyekszünk követni és je-

len viszonyainkra alkalmazni a lenini elveket, a Szovjetunió, a többi szocialista ország tapasztalatait. Ezen az úton járva országunk jelentős eredményeket ért el. Két évtized leforgása alatt Magyarországon a nemzeti jövedelem három és félszeresére, az ipari termelés hét és félszeresére emelkedett, gyorsabb tempóban, mint bármelyik tőkésországban.

Ma is keressük és tovább fejlesztjük azokat az eszközöket és módszereket, amelyek biztosítják a még hatékonyabb gazdasági munkát, a nagyobb tervszerűséget, a termelőerők további fejlődését, a termelés műszaki-technikai színvonalának magasabbra emelkedését, a korunkban zajló tudományos-technikai forradalom vívmányainak minél szélesebb körű felhasználását, a szocialista országokkal való széles körű gazdasági együttműködést, s ezen az úton a nép életszínvonalának további emelkedését.

Lenin, hogy mai szóval éljünk, nem volt „technokrata", s a gazdasági feladatok megoldásánál is mindenekelőtt a dolgozó tömegekben látta azt a nagy emelőt, amely az országot az elmaradottságból a szocializmus útjára lendítheti. Meg volt győződve, hogy a felszabadult munkásosztály és a parasztság soraiban nagy alkotó erő, tehetség szunnyad. Ezt írta „Hogyan szervezzük meg a versenyt?" című írásában: „...ezek a tehetségek csak most kezdenek önmagukra eszmélni, most kezdenek ébredezni, az élő, az alkotó, a nagy munka felé törni, most kezdenek önállóan hozzáfogni a szocialista társadalom építéséhez".

Felismerte annak mozgósító erejét, hogy a szocialista forradalom először teremtette meg a dolgozók közötti valóban széles, valóban tömegméretű munkaverseny feltételeit, olyan versenyét, amelyben megmutathatják képességeiket. „A nagy kezdeményezés" című írásában olvashatjuk: „A »kommunista szombatoknak« éppen azért van óriási történelmi jelentőségük, mert a munka termelékenységének fokozása, az új munkafegyelemre való áttérés, a szocialista gazdasági és életviszonyok létrehozása terén a munkások öntudatos és önkéntes kezdeményezését mutatják meg nekünk."

A Szovjetunióban ebből a csírából terebélyesedett ki a szocialista munkaverseny, amely ma már a szocialista világrendszer minden országában az építőmunka emelője. Például a nálunk ma széles munkás- és más dolgozó tömegeket átfogó szocialista-brigád-mozgalom is a Szovjetunióban alakult kommunista brigádok példáján, spontán tömegkezdeményezés nyomán bontakozott ki. A szocialista munka értelmét, lényegét és célját fejezi ki, jelszavuk: „szocialista módon élni, dolgozni, tanulni", s nemcsak a termelés növelését, hanem eközben a szocialista ember formálását is szolgálja.

*

A kultúra fogalmáról, értelmezéséről, a szocialista építésben betöltött szerepéről folyó viták máig sem nélkülözhetik — meg sem haladták — Lenin tanításait, amelyeket időszerű felidézni.

A kulturális forradalom lenini felfogása: véget vetni a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliumának, megnyitni a tömegek előtt a tanulás, a művelődés lehetőségeit, megőrizni a régi kultúra értékeit, létrehozni az új szocialista kultúrát. A szocialista országokban — köztük hazánkban — lezajlott kulturális forradalom igazolja Leninnek azt a nézetét, hogy nem szükséges megvárni, míg a tömegek „kulturáltakká" válnak, hanem meg kell szerezni a hatalmat, és utána rohamos tempóban emelni kell és lehet a tömegek műveltségi színvonalát. Mindezekhez természetesen semmi köze a maoisták úgynevezett kulturális forradalmának, amely a szocializmus kompromittálása, anarchia, amely visszaveti a szocialista fejlődést.

Manapság sokan rosszindulatúan elferdítik Leninnek a forradalmi, társadalmi felelősségtől áthatott irodalom és művészet megteremtéséért és elfogadtatásáért vívott harcát. Vagy tagadják ennek helyességét és igazságát, vagy pedig leegyszerűsítik ennek a harcnak összetettségét, bonyolultságát, amit Lenin mindig hangsúlyozott. Síkraszállt az irodalom, a művészet pártosságáért az osztályharcban. Ezen mi elsősorban azt értjük,

hogy a kultúra, az irodalom, a művészet alapvető társadalmi rendeltetése — művekkel, alkotásokkal segíteni a nép életének forradalmi átalakítását, a szocialista társadalmi építés célkitűzéseit, az egyetemes emberi haladást. A szocialista művészet, kiváló alkotások sokasága, a szocialista alkotók generációi igazolják Lenint: az igazi kultúra és a nép, a valóban értékes művészet, s az annak sajátosságait figyelembe vevő politikai munka nem állítható szembe egymással.

Mindezt igazolja a hazánkban immár több mint két évtizedes múltra visszatekintő, a lenini tanítások nyomán kibontakozó szocialista kulturális forradalom is. A közoktatás, a tudomány, a művészet olyan szintjére jutottak a kétkezi dolgozók milliói, ahonnan korunk minden jelentős kulturális értéke hozzáférhető, elsajátítható és továbbfejleszthető. A kultúra eredményei társadalmunkban egyidejűleg növelik szocialista rendszerünk erejét, segítik az építőmunkát és az ember egyéniségének és tehetségének kibontakozását.

*

A forradalmi pártok számára a szocializmus építésének elméletéhez hasonló jelentősége van a lenini munkastílusnak, a célok megvalósításához vezető módszereknek.

Lenin nagy jelentőséget tulajdonított az elmélet és a gyakorlat szoros kapcsolatának, harcolt a szubjektivizmus és a szűk látókörű prakticizmus ellen, ostorozta azokat, akik az ideológiai munkát a szocializmus puszta dicsőítésére, apológiájára szűkítették. De bírálta azokat is, akik az elméleti, ideológiai munkát és a nép ügyének szolgálatát egymástól elválasztották. Fontos tanulság minden időkre, ahogyan védelmezte az elméletet és a politikát a jobboldali és álbaloldali torzításoktól.

A kommunista eszméknek megfelelően Lenin minden forradalmi tettének középpontjában az ember áll, amint a szocializmus középpontja is az ember. Minden érte és általa történik. A szocializmus a munka szabad társadalmát valósítja meg,

amelyben kiteljesedhet a szocialista embereszmény. Lenin egész tevékenysége, forradalmi harca és egyénisége a szocializmusnak ezt a mélyen humanista vonását fejezte ki.

A dolgozó tömegek, az emberek iránti bizalma nem valami felszínes optimizmusból, hanem a társadalmi-történeti változás törvényszerűségeinek alapos ismeretéből táplálkozott. Az osztályharc sajátosságainak, szükségszerűségeinek ismeretéből, marxista értelmezéséből fakadt mély humanizmusa, amely nagyon is harcos, meg nem alkuvó magatartás, ha kell szembeszáll mindennel, ami elavult, ami múltba húzó. Ehhez a humanizmushoz semmi közük nincs sem a „permanens" forradalom modern feleleventőinek, sem a mai reformistáknak, a tőkés jóléti állam híveinek, sem pedig az eszmeileg homályos és politikailag zavaros „emberarcú szocializmus" hirdetőinek. Az embertelen kapitalizmust tagadó, s azt felváltó szocializmus maga a humánum, amely megváltja a kiszolgáltatottságtól, a megaláztatásoktól, a pária sorsától, s valóban emberré teszi az embert.

Az osztály nélküli szabad társadalmat megvalósító szocializmus csak az ember, a dolgozó tömegek, az egész nép műveként jöhet létre. Ezért Lenin különösen nagy figyelmet fordított a tömegekre, azok igényeire, az emberekkel való törődésre, véleményük kikérésére, figyelembevételére, arra, hogy a pártot állandó, kölcsönös bizalomra épülő szoros kapcsolat fűzze a tömegekhez. Elítélte a kispolgári türelmetlenkedőket és azt tanította, hogy a tömegeknek alkalmat kell adni arra, hogy saját tapasztalataik alapján győződjenek meg a párt politikájának helyességéről, az új társadalmi rendszer előnyeiről. Ezt a magatartást leginkább a dolgozó osztályok összefogását s egységét hirdető szövetségi politikája fejezi ki.

A magyar kommunisták is elérték, hogy hazánkban a párt, a munkásosztály vezetésével egységbe tömörültek a parasztok, értelmiségiek, kommunisták és pártonkívüliek, mindazok, akik egyetértenek a szocializmus építésének legalapvetőbb kérdéseiben. Elértük, hogy népünk szilárd egységbe tömörül, s a Haza-

fias Népfront-mozgalom keretében fejeződik ki és tükröződik, hogy nálunk a szocialista társadalom felépítése nemcsak a párt, nemcsak a munkásosztály, hanem a nép felismert érdeke, tudatosan vállalt és vallott célja.

A szocializmus építésének általános, nemzetközi érvényű törvényszerűségeivel együtt Lenin nagy figyelmet fordított az egyes országok nemzeti sajátosságainak jelentőségére.

Előre látta, hogy minél több, a termelőerők különböző fejlettségi színvonalán álló és eltérő történelmi hagyományokkal rendelkező országban kerül sor a szocializmus győzelmére, a megvalósulás részleteit illetően annál eltérőbb lesz a kép. Viszont arra is rámutatott, mennél több országban győz a szocializmus, annál nagyobb lesz az általános törvényszerűségek és a nemzeti sajátosságok egyeztetésének és összhangjának jelentősége. Sem az egyiket, sem a másikat nem szabad elhanyagolni és egymással szembeállítani; a kettő dialektikus egységének megvalósítása az előrehaladás biztosítéka. A szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus eszméi, egy adott szocializmust építő nép nemzeti érdeke és a szocializmus nemzetközi érdekei és sikerei elválaszthatatlanul összefüggnek.

Leninnek a szocializmus építésével kapcsolatos elméleti és gyakorlati munkássága és az általa továbbfejlesztett elmélet, a marxizmus—leninizmus a nemzetközi kommunista mozgalom legyőzhetetlen eszmei fegyvere. A történelmi fejlődés következményeinek, a munkásosztály, a dolgozó tömegek igényeinek csakis a Lenin eszméihez következetesen hűséges pártok képesek maradéktalanul megfelelni. A lenini eszmékhez és hagyományokhoz való hűség az alapja a Szovjetunió Kommunista Pártja eredményeinek, nemzetközi tekintélyének, valamennyi szocializmust építő nép, minden kommunista és munkáspárt, a mi pártunk és népünk eredményeinek is.

*

Pártunk harci tapasztalatai, a Magyar Népköztársaság fejlődése, a felszabadulástól eltelt 25 év alatt elért vívmányaink mindenben igazolják, megerősítik Leninnek a szocializmus építéséről szóló tanításait, azok nemzetközi érvényét. Építőmunkánk, harcunk mindenkor sikeres volt, amikor hűségesen követtük a lenini tanításokat; hibáztunk, kudarcot szenvedtünk, amikor eltértünk tőlük, amikor engedtük, hogy a dogmatikusok, a revizionisták eltorzítsák azokat.

A párt, a magyar kommunisták élvezik a munkásosztály, a dolgozó nép bizalmát, támogatását; elsősorban azért, mert a pártéletben, az ideológiai, a politikai, a szervezeti munkában, a tömegkapcsolatokban a lenini normákat érvényesítik. Így tudták kivívni, megvédeni és fejleszteni a dolgozó nép hatalmát, erősíteni államunk legfőbb politikai alapját, a munkás-paraszt szövetséget, s így tudják irányítani a szocializmus építésének nagy folyamatát.

Pártunk, munkásosztályunk, a magyar nép a lenini eszmék iránti hűséggel, azok érvényre juttatásával, a szocialista építőmunkában elért eredményeivel, ünnepi gondolatokkal, szavakkal és tettekkel emlékezik meg születésének századik évfordulóján Leninről, a szocialista építés legnagyobb teoretikusáról és szervezőjéről.

Társadalmi Szemle, 1970. 5. sz.

FELSZÓLALÁS
A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJA KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜNNEPI ÜLÉSÉN

1970 ÁPRILIS

Tisztelt ünnepi ülés! Kedves elvtársak!

Születésének 100. évfordulóján az orosz nép nagy fiára, a nemzetközi munkásosztály vezetőjére, századunk legnagyobb emberére, Leninre emlékezünk. Róla emlékezik meg e napokban Moszkva és Leningrád, a nagy szovjet ország minden köztársaságának lakossága. Velük ünnepelnek a szocialista országok népei, öt kontinens kommunista és munkáspártjai, a világ minden haladó embere. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar nép forrón köszönti ezen a nagy, közös ünnepen a Szovjetunió Kommunista Pártját, a nagy szovjet népet. Köszöntjük ez alkalomból a nemzetközi munkásosztályt, a haladó országokat és népeket, mindazokat, akik követik Lenin halhatatlan tanításait, akik tisztelik emlékét.

A magyar kommunisták Vlagyimir Iljics Lenin személyében a bolsevik párt megszervezőjét, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom vezetőjét, a szovjet állam megalapítóját, a szocializmus építésének teoretikusát és szervezőjét, a lánglelkű forradalmárt tisztelik. Leninben azt a kimagasló személyiséget tisztelik, aki felismerte a korszak lényegét és történelmi lehetőségeit, az orosz és a nemzetközi proletariátus életbevágó érdekeit képviselte, felismerte és tudatosította a tömegekben az érlelődő forradalmat, és egész életét, rendkívüli képességeit ennek szolgálatába állította. Amikor Leninről szólunk, akkor a munkásokról, a parasztokról, a dolgozó százmilliókról szólunk, akikkel egy

volt, az ő vágyaikat, követeléseiket fogalmazta meg mindenki másnál jobban.

Lenin minden elvont elméletnél előbbre helyezte a valóságot, a forradalmi tettet, sohasem a megszokott szavak tiszteletben tartására, hanem mindig a gyakorlati helyzet követelményeire ügyelt. Műve él, hatékony gondolkodásra ösztönöz ma ugyanúgy, mint keletkezése idején, mert a lenini elmélet nem dogma, hanem a cselekvés vezérfonala. Lenin, az ember már nincs közöttünk, de szelleme, elévülhetetlen eszmei hagyatéka ma is tanít bennünket. Szilárd proletár osztályálláspontot, internacionalista magatartást, a nemzeti sajátosságok és adottságok figyelembevételét, az elvekben soha meg nem alkuvó politikát, a gyakorlatban rugalmasságot követel tőlünk. Lenin nemcsak a célt, hanem a hozzá vezető utat is ismerte. Életművét, korunk marxizmusát tanulmányozni a kommunisták forradalmi kötelessége. A lenini tanításoktól eltávolodni — zsákutca, kudarc. A lenini tanításokat követni, azok szellemében cselekedni, a ma kommunistái számára is a győzelem forrása.

Kedves elvtársak!

A magyar munkásosztály Leninben a magyar proletárforradalom bátorítóját, a magyar nép nagy barátját is tiszteli. Leninre, a szovjet forradalom 1917-es győzelmére emlékezve, mi az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság hőseire, Kun Bélára, Lenin számos akkori magyar követőjére, forradalmi elődeinkre is gondolunk. Lenin a magyar munkásokhoz küldött híres üzenetében a proletárforradalom számos, ma is időszerű kérdéseit érintette, s útmutatásai nemzedékeken át legfőbb eszmei fegyvereink voltak és ma is azok.

Két hete ünnepeltük hazánk, Magyarország negyedszázaddal ezelőtti felszabadulását a fasiszta iga alól. Számunkra Lenin, a Szovjetunió, a felszabadulás, szocialista jelenünk és jövőnk — egymástól elválaszthatatlan fogalmak. Népünk számára a szabadságot a Szovjetunió hős hadserege hozta el. Lenin eszméit követő pártunk vezetésével vívta ki népünk a hatalmat és építette

fel új, szocialista hazáját, a Magyar Népköztársaságot. Lenin nyomdokain haladva építjük tovább a szocialista társadalmat. Szüntelenül erősítjük barátságunkat, testvéri együttműködésünket a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a szovjet néppel. Ez következik elveinkből, s ebben látjuk népünk biztonságának, boldogulásának, a magyar nemzet felvirágoztatásának legerősebb támaszát.

Kedves elvtársak!

A magyar kommunisták úgy vélik, Leninre méltóképpen emlékezni elsősorban annyit jelent, mint tanításait, a marxizmus—leninizmus elveit követni, a munkásosztály, a nép érdekében dolgozni, harcolni a szocializmusért, a kommunizmusért.

Felfogásunk szerint szocialista országban Lenint követni annyit jelent, mint erősíteni a párt vezető szerepét és tömegkapcsolatait, fejleszteni a munkásállam szervező szerepét a szocializmus építésében; a változó helyzet új kérdéseire megtalálni a marxista—leninista választ; megoldani a gazdasági és a kulturális építés kérdéseit; felépíteni a szocialista társadalmat és végleges diadalra vinni az osztály nélküli társadalom ügyét, a kommunizmus eszméit.

A határokat nem ismerő eszmék harcában, az ideológia terén felfogásunk szerint Lenin szellemében cselekedni annyit jelent, mint megalkuvás nélkül védelmezni eszméink tisztaságát, küzdeni a marxizmus—leninizmus eltorzítói, mindenfajta jobb- és „baloldali" opportunizmus ellen. A társadalmi rendszerek kérdésében nincs semlegesség, az eszmék harcában mi, kommunisták, elkötelezettek vagyunk.

Osztályellenségeink támadják világnézetünket. Ez a támadás megtörik a marxizmus—leninizmus, a szocializmus erején, igazságán. Eszméink védelmében harcolunk a burzsoá nézetek, a nacionalizmus, a szovjetellenesség mindenfajta megnyilvánulása ellen és rendületlenül kitartunk proletár internacionalista álláspontunk mellett. Amikor mi, kommunisták, szembeszállva az ellenséges nézetekkel, az internacionalizmus elvét, a szocializmus

eszméit hirdetjük és oltalmazzuk, akkor ezzel saját országunk munkásosztályának, dolgozó népének érdekeit, a nemzetközi munkásosztály, a népek valódi érdekeit védelmezzük.

Kedves elvtársak!

Lenin eszméit követni ma a szocializmus és a kapitalizmus erői közötti világméretű küzdelemben, a nemzetközi kapcsolatokban, a világpolitikában, felfogásunk szerint azt jelenti, mint szüntelenül erősíteni a szocialista országok összefogását; támogatni a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom harcát, szolidaritást vállalni a szabadságukért, a függetlenségükért küzdő népekkel.

A Magyar Népköztársaság ennek megfelelően szorosan együttműködik a Szovjetunióval, a szocialista országokkal, más haladó országokkal és erőkkel a nemzetközi helyzetben meglevő feszültségek leküzdése érdekében. A vitás kérdések tárgyalások útján való rendezéséért, a különböző társadalmi rendszerű országok államközi kapcsolataiban a békés egymás mellett élés elvének érvényesüléséért dolgozunk. Ez vezet bennünket az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtéséért kifejtett tevékenységünkben is.

Világosan látni kell, hogy a népeket még mindig komoly imperialista agressziók fenyegetik, kalandor próbálkozások veszélyeztetik. Jelenleg a haladás erőinek, minden tisztességes embernek erőfeszítéseket kell tennie az önvédelmi harcot folytató népek megsegítésére, az imperialisták vietnami, indokínai és közel-keleti agresszióinak visszaverésére.

Az imperialisták, habár kendőzik igazi céljaikat, mindmáig nem mondtak le arról a szándékukról sem, hogy visszafordítsák a történelem kerekét, nyílt erőszakkal vagy aknamunkával megdöntsék a szocialista országokban a dolgozó nép hatalmát. A Szovjetuniónak, a szocialista országoknak — mint tudott — megvan a kellő erejük ahhoz, hogy a vívmányaik, a szocialista rendszer elleni mindenfajta támadást, bárki részéről történjék, megfelelő visszautasításban részesítsenek. Magyarország jelenleg

szükségesnek tartja minden szocialista ország, az emberiség erős és biztos védőpajzsának, a Varsói Szerződés szervezetének erősítését. A szocialista országok, nem csökkentve éberségüket, a fegyverkezési verseny megszüntetéséért, a béke fenntartásáért harcolnak. Végső célunk a haladás ügyének győzelme, a népek szabadságának, a nemzetek függetlenségének kivívása, a tartós béke megteremtése.

Kedves elvtársak! Barátaink!

A föld térségeinek jelentős részén már az új, szocialista világ épül. A világ más részén sínylődő elnyomottak és kizsákmányoltak, az imperializmus meggyötört áldozatai, a katasztrófa veszélyétől nyugtalanított emberiség számára igazi kiutat ma csak Lenin örökösei, a Szovjetunió, a szocializmust építő népek, a világ kommunista és munkáspártjai mutathatnak. Hogy a haladás erői betölthessék történelmi küldetésüket, mindent meg kell tenni a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom, az összes antiimperialista erő fokozottabb együttműködéséért.

Lenin utat mutatott. Élete, tevékenysége korszakjelző volt az emberiség történetében. Tanításainak hatása felmérhetetlen, a lenini eszmék halhatatlanok. Eszméinek teljes diadala a népek boldog jövőjéhez, a társadalmi haladás, a szocializmus, a béke osztatlan világához vezeti el az emberiséget.

Ezen a nagy évfordulón köszöntjük a Szovjetunió lenini Kommunista Pártját és népét. Azt a népet köszöntjük, amely Lenint adta az emberiségnek, amely mindig megőrizte és ma is magasan tartja Lenin zászlaját.

Örök dicsőség Leninnek!

Népszabadság, 1970. április 22.

LEVÉL AZ V. NEVELÉSÜGYI KONGRESSZUSHOZ

1970 SZEPTEMBER

Kedves elvtársak! Tisztelt barátaink!

Engedjék meg, hogy e levél útján köszöntsem önöket, s személyükben az V. nevelésügyi kongresszust, amelynek munkáját élénk figyelemmel és nagy várakozással kíséri társadalmunk. Ez a megkülönböztetett érdeklődés mindenekelőtt annak a nagy odaadásnak és áldozatkészségnek szól, amellyel a magyar nevelők az ifjúság tanulását, nevelését, az életre való felkészülését szolgálták és szolgálják.

Pedagógusainknak, kommunista és párton kívüli tanítóinknak, tanárainknak, egyetemi oktatóinknak meghatározó szerepük van abban, hogy a mai magyar fiatalság zöme egyre sokoldalúbban képzett és művelt, felszabadultan és felelősségteljesen gondolkodik, magáénak érzi szocialista hazánkat, abban a tudatban végzi tanulmányait és munkáját, hogy reá a szocializmus művének betetőzése vár.

Másfelől természetesen a megoldandó feladatok, a problémák is ráirányítják a figyelmet a nevelésügyi kongresszusra. Olyan időket élünk, amikor a haladó erők harca a nemzetközi küzdőtéren rendkívül bonyolult viszonyok között megy végbe, amikor a szocialista építésben meg kell birkózni a fejlődés során jelentkező új kérdésekkel és ellentmondásokkal; hogy az ifjúság, amely még alig rendelkezik élettapasztalattal, ezekben a bonyolult viszonyokban helyesen orientálódjék, tisztán lássa társadalmi és erkölcsi eszményeinket, és világossá váljék előtte az az út, amely a szocializmus magasztos és másíthatatlan céljai felé visz. Ez

elsősorban azon múlik, hogy milyen szellemben oktatjuk és neveljük az új nemzedéket gyermek- és serdülőkorában.

Pártunk Központi Bizottsága ez év elején nagy nyomatékkal hangsúlyozta a társadalom egyetemes felelősségét az ifjúság szocialista nevelésében. De nyilvánvaló, hogy a megnövekedett követelmények növelik az igényeket a pedagógusokkal szemben is. Meggyőződésem, akik az ifjúság nevelését életcélul választották, most is eleget tesznek nagyszerű hivatásuknak. Bizonyos vagyok abban is, hogy a megbecsülés mellett, amellyel népünk munkájukat övezi, részük lesz a társadalom fokozott segítségében is.

A Központi Bizottság nevében őszinte tisztelettel és meleg szeretettel köszöntöm a magyar nevelőket, és eredményes munkát, sok sikert kívánok a kongresszusnak.

Népszabadság, 1970. szeptember 29.

VÁLASZ A „NEW AGE", AZ INDIAI KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI LAPJA TUDÓSÍTÓJÁNAK KÉRDÉSEIRE

1970 NOVEMBER

Kérdés: A szocializmus ellenségei saját céljaik érdekében nagyon sötét színben tüntetik fel a szocializmus tapasztalatait. Tudjuk, hogy a szocializmus építésének időszakában elkövetett tévedéseket, sőt még igazságtalanságokat is, amelyeket a burzsoá propaganda a szocialista rendszer szerves részeként igyekszik feltüntetni. Hogyan kerülhetett sor ezekre a tévelygésekre, a demokrácia és az emberi jogok megsértésére számos országban?

Válasz: A szocialista forradalom megdönti a kizsákmányolók uralmát, a bányákat, a gyárakat, a bankokat köztulajdonba veszi, a földet a dolgozó parasztok birtokába juttatja. Érthető, hogy a gyárosok, a nagybirtokosok és szószólóik igyekeznek a szocializmust a legsötétebb színben feltüntetni.

A népi demokratikus rendszer megteremtése után, a szocializmus építésének menetében, egy alapvetően pozitív történelmi szakaszban Magyarországon is előfordultak súlyos hibák, a demokratikus jogokat és a szocialista törvényeket sértő események. Ezek az események azonban nem a rendszer természetéből, hanem ellenkezőleg, a szocializmus lényegével szembenálló, attól idegen politikai és személyi hibák miatt következtek be.

Kétségtelen, hogy a szóban forgó hibák és torzulások létrejöttében szerepe volt az ország burzsoáziától örökölt gazdasági, kulturális elmaradottságának és annak is, hogy a hatalomra jutott munkásosztálynak még nem volt kellő kormányzati tapasztalata. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a fiatal munkáshatalomnak az akkor még számottevő erővel rendelkező belső

osztályellenség aknamunkájával, s a nemzetközi imperializmus támadásaival és fenyegetéseivel vívott szüntelen harcban kellett az építőmunkát végeznie.

Egyébként az imperialisták mélyen hallgatnak arról, hogy saját hatalmuk, a kapitalista rendszer vérben született és az ember kizsákmányolásának, a nemzetek és népek gyarmati elnyomásának, a törvénytelenségeknek olyan szervezett rendszerét teremtette meg, amilyen nem volt még a történelemben. A közelmúltból s a mából elég csak a fasiszta államok tömeggyilkosságaira, a második világháború idején elkövetett bűntettekre, vagy arra a brutalitásra gondolni, amellyel az Egyesült Államok belső rendjét ma is fenntartják, és a vietnami nép elleni háborút folytatják.

Nálunk, Magyarországon a helyzetet tovább súlyosbította, hogy annak idején, a meglevő „baloldali" hibákat különböző jobboldali irányzatok, a tényleges osztályellenség és a nemzetközi imperializmus a szocialista rendszer elleni általános támadásra, egy ellenforradalmi felkelés kirobbantására használta fel.

Pártunk, kormányunk az előállott helyzetből levonta a szükséges következtetéseket. Elsöpörte a korábbi szektás-dogmatikus vezetést és szétzúzta az ellenforradalom erőit is. Teljesen helyreállott hazánkban a törvényes rend, a szocialista törvényesség. Megfelelő garanciák biztosítják minden törvénytisztelő állampolgár védelmét, jogait és személyes szabadságát, népünk szocialista vívmányait ugyanúgy, mint rendszerünk védelmét mindenkivel szemben, akinek eszébe jut ellene támadni.

A Magyar Népköztársaság a hibákat kijavította, az igazságnak érvényt szerzett, népünk nagy lendülettel és jelentős eredményekkel folytatja építőmunkáját a nemes cél, a szocialista társadalom teljes felépítéséért. Országunk példája meggyőzően mutatja, hogy a szocializmus építésének menetében ugyan előfordultak komoly hibák, de azokat a rendszer, mint idegen elemeket kiveti magából. Azok a népek, amelyek ezután lépnek a szocializ-

mus útjára, a mi tapasztalatainkból is okulhatnak és éppen azért, mert a hibák nem törvényszerűek, elkerülhetik őket.

Kérdés: A szocializmus eszméje számunkra a burzsoá demokráciánál magasabbrendű demokráciát jelent. Ön szerint miben és hogyan nyilvánul meg magasabbrendűsége például az európai fejlett szocialista és kapitalista országok összehasonlításában?

Válasz: A kapitalizmus az abszolút monarchiától a katonai diktatúrán át a polgári demokráciáig a politikai rendszerek, államformák sokféleségét hozta létre. Tagadhatatlan, hogy ezek közül a polgári demokrácia a feltörekvő polgárság vívmányaként kisebb-nagyobb jogokat biztosít a lakosságnak. Ezek a jogok azonban korlátozottak és a tömegek szempontjából valójában csak látszólagosak. Inkább csak a választásokra, a csekély hatáskörrel rendelkező önkormányzatokra korlátozódnak, s nem érinthetik a lényeget, a kapitalisták osztályuralmát, a tulajdonviszonyokat. A polgári választójog nem teszi semmissé azt a tényt, hogy a választópolgárok döntő többsége kizsákmányolt, az élet alapját jelentő termelési eszközöknek nem tulajdonosa.

Ezzel ellentétben a szocializmus megszünteti a kizsákmányolás alapját, a tőkés magántulajdont és a társadalom alapjává a szocialista köztulajdont teszi. Ennek megfelelően a lehető legszélesebbek a politikai jogok is, és azok gyakorolják, akiket valóban megillet; a dolgozó tömegek.

A szocializmus máris felmutathat olyan vívmányokat, amelyeket a kapitalizmus soha nem alkalmazhatott. Így például a szocialista demokrácia magasabbrendűsége mutatkozik meg abban, hogy ez a demokrácia a gazdasági életre is kiterjed. A dolgozókat tulajdonosi jogok illetik meg, a termelés fő céljaiba való beleszólás lehetősége. Így a politikai demokrácia nem korlátozódik csupán a képviselet megválasztására, hanem biztosítja e képviselet felett a széles körű népi ellenőrzést, amihez számos fórum áll rendelkezésre.

Kérdés: Ha a boldogság része a demokráciának, hol boldogabbak az emberek?

Válasz: Még a legjobb polgári demokrácia is farkastörvényeket takar. A kizsákmányolásra épülő társadalmak mélységesen embertelenek, gazdaságilag, politikailag elnyomják, emberi mivoltukban megalázzák a dolgozó, az alávetett milliókat.

A szocializmus megszünteti az embernek ember által való kizsákmányolását. Nem tűri, hogy csak kevesen lakjanak jól, csak kevesek feje felett legyen tető, egyszer s mindenkorra ki akarja űzni az emberiség életéből az éhezést, a nyomorúságot, a megaláztatást.

Az emberek boldogulásukat munkájukon keresztül, többi embertársukkal együtt akarják megtalálni. A szocializmus ezt a törekvést valósítja meg, ezért van összhang a szocializmus és az egyes emberek szándékai között, s ezért találják meg az emberek boldogulásukat a szocializmusban.

A boldogság nem magától jön, arra az embernek törekednie kell. Szilárd alapokat kell teremteni. Az anyagi javak megszerzése fölötti öröm azonban önmagában még nem teljes boldogság, csak annak egyik feltétele. A boldogság a társadalom érdekeivel azonos irányban cselekvő ember élménye, az értelmes élet érzése. A cselekvő ember lehetőségeit a szocialista demokrácia bontakoztatja ki igazán, ezért válhatnak boldogabbá a szocializmusban az emberek.

Kérdés: Mennyi szabadság, ellenőrzés, fegyelem és önfegyelem kell ahhoz, hogy megtaláljuk a korrekt egyensúlyt a társadalmi kötelezettségek és az egyéni szabadság között?

Válasz: A felszabadult ember nem zűrzavaros közösségben él, hanem a szabad emberek szervezett társadalmában, amelyben természetesen rendnek és fegyelemnek kell lennie.

A demokráciát nem lehet pusztán határozatokkal „bevezetni". Fontos feladat felkészíteni a néptömegeket demokratikus jogaik gyakorlására, felébreszteni bennük a politikai érdeklődést, a közügyekben való részvétel igényét. Részvétel a közügyekben azt jelenti, hogy az egyén képes legyen saját érdekeit összhangba hozni a közösség, az egész társadalom érdekeivel.

A szocialista társadalom embere szabadon, de felelősen, öntudatos ember módjára él. Felelősségről csak akkor lehet beszélni, ha lehetőség van az ügyekbe beleszólni és dönteni. A felelősség és fegyelem között szoros kapcsolat van. A demokratikusan értelmezett fegyelem nem zárja ki, hanem feltételezi a szabad vitát, a vélemények nyílt összecsapását és a bírálatot. Ezekre feltétlenül szükség van, hogy helyes határozatok szülessenek, és azok az együttes cselekvés eredményeként meg is valósuljanak.

Kérdés: Figyelembe véve az Önök országának 1956 előtti tapasztalatát és az Önök szomszédainak a tapasztalatát, azt lehet mondani, hogy a demokrácia fejlődése nem megy végbe apályok és dagályok nélkül. Milyen garanciákat hoztak létre 1956 után annak érdekében, hogy biztosítsák a szocialista demokrácia szilárd fejlődését?

Válasz: A mi történelmünkben előfordult apály és dagály. Mi az apályt jó ideje magunk mögött hagytuk és fejlődésünket most már tartósan a felemelkedés irányzata jellemzi.

Ami a garanciákat illeti, az első kérdésre adott válaszomban már utaltam arra, hogy országunkban alkotmányos garanciák biztosítják minden törvénytisztelő állampolgár védelmét, jogait és személyes szabadságát.

Magyarországon csak az tekinthető bűnösnek és az büntethető, akit a bíróság bizonyítottan annak talál. Még a vádlott beismerő vallomása sem alap önmagában a büntetésre. 1956 óta egyetlen embert sem ítéltek el Magyarországon törvénytelenül. Ennek ellenkezőjét még ellenségeink sem állíthatják, pedig sokféle rágalmat szórnak ránk.

Az 1956-hoz hasonló események és az azt megelőző korszak túlzásainak újrakeletkezése ellen a legfőbb biztosíték a pártéletben a pártdemokrácia szabályainak, az államéletben a szocialista törvények, a törvényesség következetes betartása. Csak ezek eredményezhetik a nép széles körű támogatását élvező pártvezetést, olyan politikai irányítást, amely minden döntő társadalmi lépést a tömegek meggyőzésével és aktív támogatásával

tesz meg, amely elkerüli a türelmetlenséget éppúgy, mint az egy helyben topogást.

Kérdés: A többpártrendszer segítség vagy akadály a szocialista demokrácia fejlesztésében? A választási rendszert módosították Magyarországon; egy helyre több jelöltet is lehet állítani; mi a tapasztalat ezzel a kísérlettel?

Válasz: A szocializmus politikai rendszerének nem ez a legfőbb kérdése. Ugyanúgy, ahogy a tőkésországokban sem a pártok száma fejezi ki a rendszer lényegét, a demokrácia vagy a diktatúra mértékét, a szocializmusban sem ezt tartjuk a rendszer lényegének. A politikai viszonyok kialakulása függ az adott ország helyzetétől, történelmétől, a szocializmus programját vállaló politikai csoportok szándékától. Számos szocialista ország van, amelyben több párt tevékenykedik.

Az 1945. évi felszabadulást követően Magyarországon is fennállt egy többpárti szocializmus lehetősége.

A hatalomért folytatott harcban nálunk két munkáspárt, a Kommunista és a Szociáldemokrata Párt egyesült, más, kisebb pártok elsorvadtak, a jobboldali, reakciós útra lépett pártok pedig az ellenforradalmi erőkkel együtt megsemmisültek. Ily módon a többpártrendszer végleg kiesett a magyar közélet alternatívái közül. Ma már nincs szükség rá, hogy visszaállítsuk ezt a gyakorlatot.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a dolgozó osztályok, a kommunisták és pártonkívüliek politikai szövetségét megvalósító Hazafias Népfront, valamint az erős tömegszervezetek töltik be az építés és a naponként megújuló kritika funkcióját. Ez természetesen növeli a párt felelősségét, a nép folyamatos ellenőrzésének keretet adó szocialista demokratizmus jelentőségét. Társadalmunk túlnyomóan nagy többsége ezt a helyzetet tartja megfelelőnek, célravezetőnek, s népünknek a szocializmus építésében elért eredményei igazolják e rendszer helyességét.

A több éve érvényben levő választójogi törvényünk — mind az országgyűlési, mind a tanácsválasztásnál — már a legutóbbi

választások alkalmával is lehetővé tette több jelölt állítását. Ennek megfelelően kilenc országgyűlési választókerületben és csaknem 700 tanácsi választási körzetben volt két vagy több jelölt.

Ez év októberében az országgyűlés módosította a választási törvényt azzal a céllal, hogy több vonatkozásban tovább erősítse választási rendszerünk demokratikus vonásait, bővítse a több jelölt állításának lehetőségét, s ahol több jelöltet állítanak, valamennyien egyenlő eséllyel indulhassanak.

A módosítás bővíti a jelölő gyűlések jogait. Eddig a jelölő gyűlésen a szavazatok többségét kellett megkapnia az illetőnek ahhoz, hogy felkerülhessen a jelöltlistára. A jövőben már a választópolgárok egyharmadának szavazata elegendő, hogy indulhasson a választáson.

Jogilag a több jelölt eddig is egyenértékű volt, de a valóságban az első helyen levő előnyt élvezett. Ha ugyanis a választópolgár változtatás nélkül dobta be a szavazólapot az urnába, az az első jelöltre adott szavazatnak számított. A módosított törvény olyan szavazási eljárást ír elő, amely több jelölt állítása esetén is nemcsak jogilag, hanem gyakorlatilag is biztosítja a jelöltek egyenlő esélyét.

Ezeken kívül több más hasonló módosítás, intézkedés is történt, amelyek a választások demokratikus elemeit domborítják ki.

Kérdés: Milyen problémákkal és feladatokkal néz szembe Magyarország a gazdasági reform területén? Hogyan befolyásolják ezek a változások a demokratizálást, mennyivel több szabadságot élveznek a munkások ma?

Válasz: A gazdasági reform számunkra a szocialista tervgazdaság fejlesztésének, hatékonyabbá tételének eszköze. Mint ilyen, az utóbbi években a legnagyobb társadalompolitikai vállalkozásunk. A reform hatása elsősorban ugyan gazdasági életünket érinti, de mint minden nagy társadalmi vállalkozás, áthatja és befolyásolja politikai, kulturális viszonyainkat, az emberi kapcsolatokat is.

A vállalatok önállósága a vezetőkben és beosztottakban egyaránt serkenti a kezdeményező kedvet; az érdekeltségi viszonyok pontosabb meghatározása, ésszerű alakítása fellendíti a közérdekű tevékenységet: az aktívabb közéletiség nagyobb felelősségre nevel. Az az egyetlen, de nagyon fontos tény, hogy a döntések ott születnek, ahol azokhoz a feltételek adottak, megnövelte az üzemi demokráciát, a vállalatoknál működő társadalmi szervek aktivitását, de az egyének beleszólási lehetőségét is az üzem életébe.

Anélkül, hogy mechanikus kapcsolatot tételeznénk fel gazdaság és politika között, elmondhatjuk, hogy a reform előnyös hatásai érződnek egész társadalmunkban. Az államélet, a társadalomigazgatás, s általában a szocialista demokrácia továbbfejlesztése egybeesik a reform hatásának kibontakozásával.

Kérdés: Az értelmiség munkájának a problémái, a kifejezés szabadsága, az irodalomban és a művészetben az útkeresés, az új stílusok, a vitatkozás és az ellentmondás joga, hogyan válik az értelmiségi élet részévé? A párt vezető szerepe hogyan érvényesül a gyakorlatban? És az örök kérdés: mi van a cenzúrával?

Válasz: Értelmiségünk nagyobbik hányada már a szocializmus neveltje, de a korábbi értelmiségi generációk is megtalálták az utat a szocializmushoz. Az értelmiséget mi a nép részének tekintjük, olyan rétegnek, amely alkotó módon reagál az élet által felvetett új problémákra. A szocializmussal, a néppel való kapcsolata eredményezi, hogy elfogadja a párt vezetését és hivatásának tekinti a nép szolgálatát.

Az alkotó értelmiség számára biztosítjuk az útkeresés lehetőségét. Úgy véljük, ha az értelmiség kinyilváníthatja véleményét, ez jó a szocializmusnak, mert olyan új szempontokkal gazdagodnak ismereteink, amelyek egyébként rejtve maradtak volna előlünk. A nézetek kinyilvánítása az egyetlen helyes útja az álláspontok közelítésének. Nem titkoljuk azonban, hogy a nép érdekeivel ellenségesen szembenálló nézetek kifejtésére nem biztosítunk intézményes fórumokat.

A művészi alkotó munkában sem vagyunk hívei az uniformizálásnak, adminisztratív beavatkozásnak. Valljuk, hogy a szocialista tartalom kifejezésének számos módja lehetséges és ez megnyilvánulhat a stílusok különbözőségében is. Mi a szocialista nemzeti egység politikai platformjának elfogadását kívánjuk az alkotótól, s a szocialista társadalom teljes felépítésének előmozdítását.

A párt művelődéspolitikája biztosítja a marxizmus hegemóniáját a kulturális-művészeti életben, de nem törekszik abszolutizálásra ezen a területen.

Cenzúra nálunk nincs.

Kérdés: Az ifjúság a szocializmus jövője. A kapitalista világban sokat beszélnek „az elveszett nemzedékről", fegyelmezetlenségéről, tévelygéseiről, szélsőségéről és kiábrándultságáról. Hogyan látja ön az önök ifjúságát?

Válasz: Hazánk mai ifjúsága úgy nőtt fel, hogy már nem kellett megismerkednie a kapitalizmussal. Ez jó dolog, mert nem kellett átélnie azokat a szenvedéseket, küzdelmeket, amelyeket apáik nemzedéke átélt, de hátrányokkal is jár. Mindenekelőtt azzal, hogy ifjúságunknak már nincsenek közvetlen élményei arról a világról, amely ellen más égtájak népei ma is aktív küzdelmet kénytelenek folytatni. Ebből adódóan néhány fiatalban illúziók keletkezhetnek a mai kapitalizmus iránt.

Elmondhatjuk azonban, hogy a fiatalok döntő többsége a szocializmussal azonosítja magát. Kulturáltabb, képzettebb a korábbi nemzedékeknél. Jobb körülmények között él és megbecsüli az elért vívmányokat.

Ismerjük az ifjúság életkori sajátosságaiból adódó problémákat is. Tudjuk, hogy a fiatalok nyugtalanabbak, űzi őket a megismerés vágya, miközben türelmetlenebbek a káros jelenségekkel szemben. Elutasítják az igazságérzetüket sértő gyakorlatot. Ez azonban természetes, és a szocializmus viszonyai között a fejlődés erőit gyarapítja.

Nálunk nincs „elveszett nemzedék". Ifjúságunk, esetenként

és néha ellentmondásokon keresztül ugyan, de szervesen illeszkedik be a dolgozó társadalom rendjébe. Nincsenek leküzdhetetlen nemzedéki problémáik. Nagy tanulsága a mai világnak, hogy a tőkésországok nyugtalan ifjúsága a fennálló rendszer ellen harcol, a mi nyugtalan ifjúságunk viszont velünk szövetségben, egy még jobb szocialista gyakorlatért küzd. A mi ifjúságunk a szocializmus letéteményese.

Befejezésül élek az alkalommal, s az önök lapja útján is szeretném üdvözletemet küldeni, jókívánságaimat kifejezni indiai elvtársainknak, India valamennyi haladó emberének, India népeinek.

Kívánom, érjenek el új sikereket a fejlődés útján; a dolgozó emberek javára, India felvirágoztatására!

Magyarország, 1970. december 6.

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK BESZÁMOLÓJA A PÁRT X. KONGRESSZUSÁN

1970 NOVEMBER

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Elvtársnők!

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt, a IX. kongresszus útmutatásait híven követve, határozatainak megvalósításáért küzdve, politikailag és szervezetileg megerősödve érkezett a X. kongresszus küszöbére. Munkásosztályunk, népünk az elmúlt négy esztendőben a párt vezetésével céltudatosan haladt előre, és nagy eredményeket ért el a szocializmus építésének minden területén.

A szervezeti szabályzat előírásainak és a párt politikájának megfelelően készültünk fel a kongresszusra. A Központi Bizottság a kongresszusi okmányokat kellő időben a pártszervezetek rendelkezésére bocsátotta, majd véleményezésre megküldte a Hazafias Népfront Országos Tanácsának, a Szakszervezetek Országos Tanácsának, az Országos Szövetkezeti Tanácsnak, a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének, a Magyar Nők Országos Tanácsának, a Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottságának, végül a sajtó útján is közzétette, az ország lakosságával is megismertette.

A kongresszus előkészítésében pártunk minden alapszervezete, a párttagság több mint 90 százaléka aktívan részt vett. A taggyűléseken a részvevők 30 százaléka felszólalt, a pártértekezleteken a képviseleti aránynak megfelelően megválasztották a X. kongresszus küldötteit.

A Központi Bizottság nagyra értékeli azt a széles körű és magas színvonalú vitát, amely kongresszusi okmányok alapján

a pártszervezetekben, a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban, az országban általában kibontakozott. Ebben a vitában a pártélet, a belpolitika, a szocialista építés minden fontos kérdése felmerült. A beérkezett észrevételek nagy részét a Központi Bizottság már hasznosította, a javaslatok más részét a kongresszus szerkesztő bizottságának rendelkezésére bocsátja, s ajánlja, vegye figyelembe a határozatok megszövegezésekor. A kongresszus előkészítésének, a vitának további számos értékes tapasztalatát, megállapítását pedig a mindennapi pártmunkában kell hasznosítani.

A kongresszust előkészítő vitában egyértelműen kitűnt a legfontosabb: párttagságunk egységes, pártunk és népünk között egyetértés, nézetazonosság van az alapvető kérdések megítélésében. A párttagság, a közvélemény helyesli a párt politikáját, az elvégzett munkát eredményesnek tartja; a kongresszustól a párt fő irányvonalának megerősítését, a párttól a helyes politika következetes végrehajtását, a gyakorlati munka megjavítását várja.

A Központi Bizottság előzetes jelentést készített tevékenységéről, a párt munkájának, az ország fejlődésének, a társadalom helyzetének főbb adatairól; e jelentését két héttel ezelőtt írásban eljuttatta a kongresszus küldötteinek, tegnap pedig a párt központi napilapjában nyilvánosságra hozta. Az előzetes jelentés részletes adatait figyelembe véve, a Központi Bizottság kongresszusi beszámolója arra törekszik, hogy a legfontosabb és legidőszerűbb elvi, politikai kérdésekre irányítsa a figyelmet.

Az előkészítés véget ért; a párt X. kongresszusa megkezdte munkáját. Párttagságunk, dolgozó népünk most a küldött elvtársaktól, a kongresszustól várja a nagy munka eredményes befejezését. A kongresszusnak el kell bírálnia a végzett munkát, elemeznie kell társadalmunk jelenlegi helyzetét: ki kell jelölnie a párt feladatait, az ország további fejlődésének irányát. Biztosítania kell, hogy népünk erőit még jobban tömörítve, az eddig elért eredményekre építve és támaszkodva, magasabb szinten folytathassuk a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkát.

I

TÁRSADALMUNK SZOCIALISTA FEJLŐDÉSE. A MUNKÁSOSZTÁLY VEZETŐ SZEREPE. A MUNKÁS-PARASZT SZÖVETSÉG

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Most, amikor a kongresszusnak pártunk egész tevékenységét kell mérlegelnie, mindenekelőtt a társadalmunkban végbemenő objektív folyamatokat kell megvizsgálni. Akkor járunk el a leghelyesebben, ha Leninnek a kommunisták számára mindenkor érvényes útmutatásából indulunk ki. A marxizmus azt követeli tőlünk, hogy az osztályerőviszonyokat és minden egyes történelmi helyzet konkrét sajátosságait a legpontosabban, objektíve ellenőrizhetően számba vegyük.

Az elmúlt négy év szocialista építőmunkájának eredményeként tovább fejlődött társadalmunk osztályszerkezete, fejlődtek termelési és tulajdonviszonyai. A népgazdaság összes fő ágazataiban, az iparban, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, a kereskedelemben tovább szilárdultak a szocialista termelési viszonyok. A IX. kongresszus határozata alapján és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek országos kongresszusának egyetértésével megalkotott új földtörvény megteremtette a jogi alapját és gyakorlati lehetőségét annak, hogy a szövetkezetek használatában levő földek megfelelő megváltási ár ellenében termelőszövetkezeti tulajdonba kerüljenek. Ezzel falun is megszilárdult a szocialista tulajdon, nagy lépést tettünk előre társadalmunk szocialista jellegének erősítésében.

Egész népgazdaságunkban uralkodóvá vált a termelési eszközök szocialista tulajdona; szilárdak a szocialista termelési viszonyok. Ez abban is megfelelően tükröződik, hogy a nemzeti jövedelem 98 százalékát a szocialista szektor adja. Részletezve: az egész nemzeti jövedelem 69 százaléka az állami, 25 százaléka a szövetkezeti, 4 százaléka pedig egyéb szocialista szektorból származik; a magánszektor részesedése mindössze 2 százalék.

Társadalmunkban a szocialista forradalom győzelmével kialakultak és megszilárdultak rendszerünk új osztályalapjai. Az ország lakosságának fele, ötmillió fő vesz részt a termelésben aktív, önálló keresőként. Közülük 72 százalék munkás és alkalmazott, 25 százalék szövetkezeti tag. A magántermelők, az önálló kisiparosok és kiskereskedők, valamint a szabad foglalkozásúak aránya 3 százalék.

Az a nagyarányú fejlődés, amely a felszabadulás óta végbement, és országunkat közepesen fejlett agrárországból fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá alakította át, a dolgozó osztályok helyzetében is átcsoportosulást és mélyreható változásokat idézett elő. A város és a falu közötti nagyarányú társadalmi mozgás, a mezőgazdaságból az iparba történő tömeges átáramlás az utóbbi években lelassult. Az ipar fejlődésével, a mezőgazdasági termelés kultúrájának emelkedésével, a szolgáltató iparágak előtérbe kerülésével természetesen a jövőben is lesz bizonyos mozgás, átáramlás társadalmunkban és az osztályokon, rétegeken belül is. A munkások és alkalmazottak részaránya tovább nő, de ez a dolgozó osztályok és rétegek helyzetét alapvetően már nem befolyásolja.

Társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály. Felszabadult hazánk negyedszázados története során a munkásosztály tanúsította a legnagyobb állhatatosságot és áldozatkészséget. Számbelileg is a legnagyobb osztállyá vált: az utóbbi öt évben létszáma 8 százalékkal növekedett, és a népgazdaságban most már 2 600 000 munkás dolgozik. A nemzeti jövedelem legnagyobb részét a munkásság termeli meg. A munkásosztály meghatározó módon befolyásolja a dolgozók minden rétegét: munkája, magatartása, fegyelme, szemlélete kihat az egész társadalomra; szerepének további növekedése egész népünk érdeke.

A párt teljes meggyőződéssel vallja: a szocialista társadalom felépítésének alapvető feltétele a munkásosztály vezető szerepének szilárd és fokozódó érvényesülése. Teljesen világos, hogy üres formaság és a munkásosztály vezető szerepéhez a világon

semmi köze nincs annak, ha az ország vezetői, szinte egyenruhaként, elkezdenek munkássapkát és felöltőt hordani, amint azt nálunk a negyvenes évek végén, az ötvenes évek elején tették. Viszont még vannak, akikben az a téves hiedelem él, hogy a munkásosztály vezető szerepe csak ott érvényesül, ahol a munkások fizikailag is jelen vannak és többségben vannak. A munkásosztály politikai képviseletének és többségének meg kell lennie, és meg is van mindenütt, ahol ennek döntő a jelentősége, például a Központi Bizottságban, a kormányban, az országgyűlésben. De már elképzelhetetlen és megvalósíthatatlan ez, mondjuk, a Tudományos Akadémia Elnökségében, az egyetemek vezető testületeiben, az Írószövetség vezetőségében és más, hasonló helyeken. A munkások jelenléte sok helyen elengedhetetlen, mégsem a számarány a lényeg.

A munkásosztály vezető szerepe hazánkban az osztályszervezetek, a munkásosztály forradalmi pártja és szakszervezetei útján, továbbá az államhatalomban valósul meg, amely a munkásosztály hatalma. A munkásosztály vezető szerepét érvényesíti az a több százezer munkás, akik a hatalom kivívásával egyidőben és azóta az ország vezető posztjaira kerültek. Érvényesül rendszerünk szocialista demokratizmusa révén, amely biztosítja a munkások közvetlen beleszólásának jogát és lehetőségét a közérdekű kérdések eldöntésébe. Végezetül, a munkásosztály vezető szerepének érvényesülését bizonyítja társadalmunk egész tevékenysége, amely a szocialista társadalom építésével a munkásosztály forradalmi célját valósítja meg.

A munkásosztály nagy társadalmi jelentősége és vezető szerepe mutatkozik meg legöntudatosabb tagjainak példamutatásában és áldozatkészségében, a munka frontján, a szocialista munkaversenyek eredményeiben. Megmutatkozik a munkásosztály nagyszerű kezdeményezése nyomán született és fejlődő szocialistabrigád-mozgalomban, amelyben a részt vevő brigádok száma ma már százezer, a brigádtagok száma pedig egymillió fölé emelkedett.

Elmondhatjuk, hogy hazánkban a hatalom jó kezekben van; a munkásosztály nemcsak vállalta, hanem felelősen és méltóan be is tölti társadalmunk életében vezető szerepét. A munkásosztály eddig is helytállt, és a jövőben is mindenkor kész lesz a szocializmus vívmányainak védelmére, gyarapítására, az építőmunka feladatainak megoldására.

Társadalmunk másik nagy osztálya, a szocializmus útjára lépett parasztság, szintén nagy fejlődést ért el. Parasztságunk a munkásosztály messzemenő segítségével, odaadó, szorgalmas munkával, különösen az elmúlt években, megszilárdította és szocialista nagyüzemi gazdaságokká fejlesztette a termelőszövetkezeteket. A magyar mezőgazdaságban mind szélesebb körben alkalmazzák a tudományok vívmányait; a mezőgazdaságban egyre nagyobb szerepe van a technikának, az ipari és mezőgazdasági szakmunkásoknak, az agrárértelmiségieknek. Mindez gyökeresen megváltoztatta a helyzetet a falun.

A termelőszövetkezetek megerősödése, a nagyüzemi termelés, a közös munka színvonalának emelkedése növelte a parasztság jövedelmét, javította életkörülményeit. Politikánk, rendszerünk nagy eredménye, hogy a IX. kongresszus határozatának megfelelően, a munkásosztály életszínvonalának egyidejű emelkedése mellett, a munkások és a termelőszövetkezeti parasztok jövedelmi színvonala országosan és átlagban már kiegyenlítődött.

Hazánkban a termelőszövetkezetek megteremtésével, a szocialista nagyüzemi gazdálkodás megvalósításával, parasztságunk szellemi és anyagi felemelkedésével falun is győzött a szocializmus, győzött a lenini szövetkezeti eszme. Kongresszusunk megállapíthatja, hogy mindezek eredményeként teljesebbé vált a munkásosztály és a termelőszövetkezeti parasztság érdekazonossága a szocializmus építésének alapkérdéseiben, tovább erősödött népi államunk legfőbb politikai alapja, a munkás-paraszt szövetség.

Társadalmunkban növekszik az értelmiség szerepe, részaránya, súlya és felelőssége. A párt, az állam nagy figyelmet fordít

a tudomány, a technika, a kultúra fejlesztésére. Teljes bizalommal támaszkodunk a tudományok, a kultúra, a művészetek embereire, mert csak velük együtt haladva érhetjük el fő céljainkat, a szocializmus, a kommunizmus felépítését.

Értelmiségünk is jól tudja, hogy alkotó tevékenysége csak a szocialista társadalmi rendszerben bontakozhat ki szabadon és igazán, csak ebben a rendszerben lehet biztos abban, hogy munkásságának hasznos és szép eredményei nem a kapitalista kizsákmányolók önző, szűk érdekeit, hanem a nép boldogulását és felemelkedését szolgálják. A Központi Bizottság véleménye szerint értelmiségünk a szocializmus céljait magáénak vallja, és méltó módon kiveszi részét a szocialista építőmunkából. A párt, az ország számíthat a magyar értelmiségre. Mindenkinek mindent meg kell tennie azért, hogy a jövőben ez még inkább így legyen.

A kispolgárság — a kisiparosoknak, kiskereskedőknek a magánszektor más képviselőinek — száma, részaránya társadalmunkban kicsi. Nagy társadalmi céljaink javára együtt halad velünk a kispolgárság is. Beilleszkedett az új társadalmi rendbe, elfogadja a szocialista társadalom építésének célját, s közülük a tisztességesen dolgozó többség munkájával, különösen a szolgáltatás, az ellátás területén, hasznosan szolgálja a közérdeket. Társadalmunk értékeli ezt.

Hazánkban a szocialista forradalom győzelmével eltűntek a kizsákmányoló osztályok, s velük a társadalmi osztályok közötti kibékíthetetlen ellentmondások. A dolgozó osztályok alapvető érdekei egybeesnek, megkezdődött az osztályok közötti különbségek csökkenésének és fokozatos megszűnésének folyamata is. Társadalmunk egységes és harmonikusan fejlődik.

Ugyanakkor azt is tudnunk kell, hogy viszonyaink között is adódnak ellentmondások a fejlesztés távlati és a lakosság napi érdekei, a munkások és a parasztok érdekei, a társadalom általános érdekei és a csoportérdekek, valamint az egyének érdekei között. Az érdekek különbözősége jelentkezik a nemzeti jöve-

delem elosztásakor, az ár-, bér- és piaci viszonyokban, a város és a falu közötti különbségek gyorsabb vagy lassúbb kiegyenlítésének meghatározásában és más kérdésekben.

Az ellentmondások áthidalhatók, feloldhatók a munka menetében. A társadalom általános érdekeinek és szocialista céljainak megfelelő töretlen fejlődést a különböző érdekeltségek összehangolásával biztosítottuk. Ez a jövőben is biztosítható, ha az alapvető érdekekért elsősorban felelős, a nemzeti jövedelem elosztására befolyással bíró vezető testületek mindenkor kellő figyelmet fordítanak az egyes dolgozó osztályok sajátos érdekeire, a dolgozók napi érdekeire is. Továbbá akkor biztosítható, ha az egyes munkások, parasztok, értelmiségiek és más dolgozók napi érdekeikből kiindulva sem feledkeznek meg a dolgozó osztályok sorsközösségéről és a társadalom távlati fejlesztésének általános követelményeiről. Az a fontos, hogy a megoldásokkal, a dolgozó osztályok alapvető érdekközösségét szem előtt tartva, népi államunk hatalmát erősítsük és szocialista céljaink megközelítését segítsük elő.

Társadalmunk helyzetét, a fejlődés irányát áttekintve, megállapítható: az elmúlt négy évben hazánkban, a IX. kongresszus határozatainak megfelelően, a szocializmus alapjai tovább szilárdultak, társadalmunk szocialista vonásai számottevően erősödtek. Előbbre jutottunk tehát, de meg nem állhatunk. Az ország további lendületes fejlődése ma mindenekelőtt a szocialista termelési viszonyok további megszilárdítását igényli, a dolgozó osztályok öntudatának és egységének növelését, a társadalom szocialista vonásainak további erősítését követeli meg.

II

AZ ÁLLAMÉLET ÉS A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA FEJLESZTÉSE

Kedves elvtársak!

Államunk, a népi demokrácia állama, amely a munkáshatalmat testesíti meg, betölti történelmi szerepét, nélkülözhetetlen a munkásosztály számára a gazdasági és kulturális élet irányításában, a szocializmus építésének szervezésében. Államunk rendeltetésszerű, szervezett működésének felbecsülhetetlen a szerepe és jelentősége népünk eddigi sikereiben, történelemformáló munkájában.

A szocialista állam ereje abban van, hogy fő politikai alapja a munkásosztály és a parasztság szövetsége, és tevékenységében a lakosság, a dolgozó milliók széles körű támogatására építhet. A munkásosztály államát, a dolgozó nép szocialista vívmányait, a Magyar Népköztársaság önállóságát és függetlenségét, területi sérthetetlenségét, belső rendjét hűségesen védelmezik fegyveres erőink, a néphadsereg, a határőrség, a karhatalom és a belügyi szervek. A Központi Bizottság, a kormány a honvédelmet, a társadalmi rend védelmét egész népünk ügyének tekinti: az ellátásukhoz szükséges személyi és anyagi feltételeket biztosította és a jövőben is biztosítja.

Az állam funkciói a fejlődés során változnak. A szocialista viszonyok között az állam elnyomó szerepe folyamatosan csökken, politikai, gazdasági és kulturális szervező szerepe viszont folyamatosan növekszik. Államunk már most is sok feladat megoldásába bevonja a társadalom különböző szervezeteit és erőit, az egyes állampolgárokat. A fegyveres testületek mellett az ország, a hatalom védelmét szolgálják a munkásőrök, az önkéntes rendőrök, a polgári védelem tagjai. A szakszervezetek vették át és látják el a társadalombiztosítással, a munkavédelemmel kapcsolatos feladatok legnagyobb részét. A dolgozók tömegesen

vesznek részt az állam munkájában mint tanácsi aktivisták, bírósági ülnökök, népi ellenőrök.

Meggyőződésünk szerint az államnak fontos szerepe van a szocializmus építésének időszakában. Nem fogadjuk el azokat a nézeteket, amelyek kétségbe vonják a szocialista állam szerepét, lebecsülik jelentőségét, és a hatalom gyengítésével voltaképpen veszélyeztetik a nép vívmányait. Belső feladataink és a nemzetközi körülmények egyaránt azt követelik, hogy tovább erősítsük szocialista államunkat, növeljük gazdaságszervező és kulturális szervező szerepét, fejlesszük az államigazgatási munkát, emeljük színvonalát. Ezzel egyidejűleg arra kell törekedni, hogy a lakosság még nagyobb tömegei vegyenek részt a közéletben, az állami szervek, a tanácsok és más állami szervek munkájában. Az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése olyan feladat, amelynek sikeres megoldása lendületet ad további fejlődésünknek.

A szocialista demokrácia további kibontakoztatására irányuló tervünket biztos alapokra építjük, mert hazánkban a hatalom szilárd, az államépítésben pártunk, munkásosztályunk negyedszázados tapasztalatokkal rendelkezik, belpolitikai helyzetünk nemcsak szükségessé, hanem lehetővé is teszi terveink végrehajtását.

Az államélet és a szocialista demokrácia fejlesztése a munkáshatalom, a szocialista állam további megszilárdítását, erejének növelését, hatékonyságának fokozását jelenti. Államéletünk, a szocialista demokrácia továbbfejlesztésének lényege, hogy egyidejűleg erősítjük a központi hatalmat és növeljük a helyi szervek önállóságát.

Jelentősnek tartjuk a törvényhozói és kormányzati munka korszerűsítését. Országgyűlésünk a népszuverenitás legfőbb megtestesítője, országunk legfőbb törvényhozói szerve. Társadalmi előrehaladásunk gyorsítása, rendszerünk szocialista jellegének fejlesztése céljából szükséges, hogy az országgyűlésben erősödjék a törvényalkotói tevékenység, növekedjék az ország-

gyűlés szerepe a kormányzati munka alkotmányos ellenőrzésében.

A szocializmus építésének előbbrevitele az államapparátusban tevékenykedő kommunistáktól, minden dolgozótól politikánk következetesebb érvényesítését, a munkásosztály érdekeinek jobb képviseletét, a kormány rendelkezéseinek pontos végrehajtását kívánja, helyes vezetési módszert, jó közigazgatást, hatékony, operatív és jó ügyintézést követel. Az államigazgatási szervezet tökéletesítése, a pontosan körülírt hatáskör, a személyes felelősséggel végzett jó ügyintézés egyúttal a leghatásosabb harc a bürokrácia ellen. Ez a harc állandó és elemi kötelességünk, mert elhanyagolása fékezi fejlődésünket.

Az államigazgatási szervezet tökéletesítésében és az ügyintézés fejlesztésében számítunk a köztisztviselőkre, akiknek e törekvésünk megvalósításában kulcsszerepük van. A köztisztviselő az állam képviselője és a köz szolgálója. Magatartása, az ügyfélhez való viszonya nagymértékben befolyásolja az állampolgár véleményét, az államhatalomról kialakuló álláspontját; az ügyintézés ezáltal válik politikává.

Most az államélet fejlesztésének központi feladata a helyi és a középfokú tanácsok hatáskörének és munkájának fejlesztése. Meggyőződésünk, hogy a szocializmus építésében, a nép életének megkönnyítésében jelentősen előbbre léphetünk, ha az ügyek tetemes hányadát intéző tanácsok nagyobb önállósággal, nagyobb felelősséggel dolgoznak.

A Központi Bizottság szükségesnek tartja, hogy az államigazgatási munka és hatáskör fejlesztésével egyidejűleg erősödjék a tanácsok népképviseleti, önkormányzati jellege. Ez nem mond ellent állami szervezetünk demokratikus centralizmuson felépülő elvének és gyakorlatának. Ellenkezőleg, így biztosítható, hogy a központi szervek hatáskörében olyan ügyek maradjanak, amelyek a társadalmi összfolyamatok szempontjából fontosak, lényegesek, a helyileg megoldható ügyeket viszont a helyi szervekben intézzék.

Fontos, hogy a minisztériumok és más központi, állami szervek mielőbb adjanak át konkrét intézkedési jogköröket a fővárosi tanácsnak és a megyei tanácsoknak. Ugyancsak szükséges, hogy egyidejűleg a fővárosi tanács a kerületi tanácsoknak, a megyei tanácsok a városi és a községi tanácsoknak adják át a helyileg sokkal jobban intézhető ügyekben a döntést, és segítsenek megteremteni az önállóság, a felelősség, az önkormányzat érvényre juttatásának feltételeit.

A tanácsok önkormányzati jellege feltételezi és megkívánja a lakossággal, a tömegekkel való szoros kapcsolatot, tevékenységük sokoldalú ellenőrzését. A tanácsok ügyvitele feletti ellenőrzést a kormány, a felsőbb tanácsszervek, a tanácstagok, a választók, a néptömegek gyakorolják.

Vannak, akik a népi hatalom szilárdságának kockáztatását látják az irányítás további decentralizálásában, a tanácsok önállóságának növelésében. Központi Bizottságunknak meggyőződése, hogy az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése, ezen belül a tanácsok önállóságának növelése helyes osztálypolitika, amely államunkat, a dolgozó nép hatalmát erősíti.

Az államéletben a szocialista demokrácia változatlan követelménye, hogy hazánkban maradéktalanul érvényesüljön a törvényesség. A szocialista törvényesség elengedhetetlen eleme egyrészről, hogy alkotmányos törvényes rendünket senki sem sértheti meg büntetlenül, másrészről, hogy hazánkban minden törvénytisztelő állampolgár, származásra, foglalkozásra, világnézetre való tekintet nélkül, teljes védelmet élvez. A szocialista törvényesség e két követelménye érvényesül és a jövőben is érvényesülni fog. Az erről való gondoskodást pártunk, kormányunk alapvető kötelességének tartja.

Nagy jelentősége van az új választási törvénynek, azoknak az új eljárási szabályoknak, amelyek választási rendszerünket továbbfejlesztik, hogy még alkalmasabb legyen a népakarat kifejezésére és érvényre juttatására. Az általános, egyenlő és titkos választói jog nálunk a népi demokratikus rendszer vívmánya.

A szocialista demokrácia továbbfejlesztésének fontos eleme választási rendszerünk tökéletesítése. Ennek lényege, hogy az állampolgárok — a jelölési jog és választási lehetőség bővítésével — még inkább, mint eddig, a véleményük szerint legalkalmasabb személyeket küldhetik az országgyűlésbe, a tanácsokba.

A választási törvény egyik új rendelkezése, hogy a fővárosi tanács és a megyei tanácsok tagjait a jövőben nem közvetlenül a választók, hanem közvetett választással a helyi tanácsok választják. Ily módon a községi tanácsok munkáját irányító megyei tanácsok ténylegesen a helyi tanácsok küldötteiből alakulnak meg.

A IX. kongresszus már utalt arra, hogy időszerűvé vált alkotmányunk módosítása. E munka hosszabb időt vett igénybe és most került olyan stádiumba, hogy a közeli jövőben végrehajtsuk. A Magyar Népköztársaság 1949-ben elfogadott alkotmánya népünk nagy történelmi vívmánya. A több mint két évtizeddel ezelőtt elfogadott alkotmány rögzítette, hogy a Magyar Népköztársaság a dolgozó nép állama. Összegezte addigi harcunk, munkánk eredményeit és nagy vonalakban kijelölte hazánk fejlődésének irányát.

Az eltelt 20 esztendő alatt gyökeres változások következtek be hazánk politikai, gazdasági, kulturális életében. A történelmi jelentőségű vívmányok ellenére sem szükséges új alkotmányt kidolgozni. Szükségesnek tartjuk és javasoljuk viszont, hogy az országgyűlés jelenlegi helyzetünknek megfelelően módosítsa, fejlessze tovább a Magyar Népköztársaság alaptörvényét. A módosított alkotmány tükrözze az elmúlt két évtized alatt bekövetkezett változásokat. Utaljon az államéletben, az országgyűlés, a kormány, a tanácsok tevékenységében, általában az állami intézmények munkájában bekövetkezett változásokra. Pontosabban határozza meg az állampolgárok jogait és kötelességeit a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában.

Az alkotmány módosításának kérdéseivel való foglalkozás közben már felvetődött, és nyilván a későbbiekben szélesebb

körben is felvetődhet az ország hivatalos elnevezésének, címerének, állami zászlajának kérdése. A Magyar Népköztársaság elnevezés jól kifejezi munkásosztályunk, népünk harcának legnagyobb eredményét, azt, hogy megalkotta eddigi legnagyobb történelmi vívmányát: a nép államát.

Államunk, rendszerünk fő jellemvonásaiban, a tulajdon- és az osztályviszonyok tekintetében már szocialista, a szocialista társadalom teljes felépítése viszont még csak folyamatban van. Pártunk úgy véli, még nem érkezett el az ideje, hogy országunkat szocialista köztársaságnak kiáltsuk ki. Azt tartjuk, inkább jussunk előbbre az építéssel és késsünk az elnevezéssel, mint siessünk az elnevezéssel és késsünk a szocializmus építésével. A Magyar Népköztársaság neve ma is dolgozó népünk hatalmát, államát, hazáját, az épülő új, szocialista világot jelenti, hirdeti félreérthetetlenül, mindenhol és mindenki számára.

III

A PÁRT VEZETŐ SZEREPE. A PÁRTMUNKA TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Kedves elvtársak!

Pártunk a magyar munkásosztály marxista—leninista, kommunista élcsapataként társadalmunk eszmei-politikai vezetője; irányítja, szervezi a szocialista építést, s ezzel az egész magyar nép érdekeit szolgálja. Kormányzó párt, amelynek politikája meghatározóan kihat az ország, a társadalom életének egészére.

A párt csak azért és azáltal töltheti be megfelelően történelmi misszióját, mert tevékenységében a marxizmus—leninizmus tudományos elmélete vezérli. Pártunk a marxizmus—leninizmus alkotó alkalmazásának híve. Lenint követi, aki arra tanít, hogy „... a marxizmus nem holt dogma, nem valami befejezett, kész, változatlan tanítás, hanem a cselekvés eleven vezérfonala", vagy másutt ugyanezt másképpen kifejezve, azt mondja:

„... a marxizmusban a leglényegesebb, ami a marxizmus élő lelke: a konkrét helyzet konkrét elemzése".

Pártunk a marxizmus—leninizmus elveiből, a magyar és a nemzetközi munkásosztály forradalmi tapasztalataiból indul ki, és a konkrét helyzet konkrét vizsgálata alapján hozza meg döntéseit. A legutóbbi másfél évtizedben pártunknak három nagy feladatot kellett megoldania. Az ellenforradalmi felkelés erőinek szétzúzásával a népi hatalmat megvédenie és megszilárdítania; a mezőgazdaság szocialista átszervezését végrehajtania; végül a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének bonyolult kérdéseit kellett megoldania. Hogy pártunk ezeket a nagy feladatokat kielégítően meg tudta oldani, azt elsősorban annak köszönheti, hogy a revizionista és a dogmatikus megközelítési módokat határozottan és egyformán elvetette, a marxizmus—leninizmus elveit követte.

Pártunk működésének legfontosabb szervezési alapelve a demokratikus centralizmus, amelyet a kommunista mozgalom számára Lenin dolgozott ki tudományos pontossággal. A munkásosztály új típusú forradalmi pártja szervezeti életének és működésének lenini alapelveit a történelem igazolta, azok mindmáig érvényesek. A demokratikus centralizmus elvét kiegészíti a kollektív vezetés és a személyi felelősség elve. Saját tapasztalataink alapján teljes meggyőződéssel állíthatjuk, hogy megsértésük esetén nem érvényesülhet maradéktalanul a marxizmus—leninizmus; a politika eltorzul, elsorvadnak a párt tömegkapcsolatai, s elvész akcióképessége; érvényesülésük viszont meghatványozza a párt erőit.

Gyakorlatunkban a döntések demokratikus előkészítését, a kérdések sokoldalú és szabad megvitatását, a különböző vélemények meghallgatását és figyelembevételét szorgalmazzuk, éppen úgy, mint a meghozott határozatok egységes, kötelező és pontos végrehajtását. A pártdemokrácia nélkül nem lehet igazi eszmei, politikai egységet teremteni, nem lehet a belső meggyőződésen alapuló magas fokú tudatosságot kifejleszteni. Centralizmus,

szervezeteinek fölé- és alárendeltsége nélkül a párt nem szervezett erő, elvész élcsapat jellege, ereje, és egységes cselekvésre képtelen vitaklubok tömegére esik szét.

Pártunk szervezeti felépítésében, életének belső rendjében híven követi a munkásosztály forradalmi pártjának hagyományos lenini elveit. Jelenthetjük, a párt a beszámolási időszakban ideológiailag, politikailag, szervezetileg egyaránt egészségesen fejlődött, erősödött, megbonthatatlan egységben halad mindmáig.

A pártnak négy évvel ezelőtt 19 000 alapszervezete és kereken 585 000 tagja, illetve tagjelöltje volt. Most 21 000 az alapszervezetek száma, a tagságé pedig 77 000 fővel, 13 százalékkal magasabb, 662 000 fő. A IX. kongresszus határozata alapján pártunkban megszűnt a tagjelöltség intézménye. Az akkor nyilvántartott 37 900 tagjelöltből, egyéni elbírálás alapján, 35 250 elvtársat felvettek a párt tagjai közé. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a tagjelöltség intézményének megszüntetése pártunkban helyesnek bizonyult.

A párt taglétszáma és összetétele alapjában megfelelően alakult. A taglétszám növekedése összhangban van a kommunista eszme vonzóerejének, a párt politikai befolyásának növekedésével. Pártunk munkásjellege a tagság összetételében is érvényesül. A tagság 70 százaléka eredeti foglalkozása szerint munkás; jelenleg is fizikai munkát végez a párttagság 38 százaléka. A társadalomban végbemenő átrétegeződési folyamatok következtében a tagság egészén belül a fizikai dolgozók aránya 4,5 százalékkal csökkent. Valamelyest emelkedett a párttagság átlagos életkora, ez jelenleg 44 év. A beszámolási időszakban újonnan felvett tagok 48 százaléka fizikai dolgozó, megfelelő arányban vannak közöttük nők; a korcsoportok képviselete is egészséges: 84 százalékuk 40 éven aluli.

Pártunkban együtt él, dolgozik, összeforrva harcol a forradalmárok három nemzedéke: a veterán harcosok, a középkorúak és az ifjabbak nemzedéke. Figyelemre méltó, hogy jelenlegi párt-

tagságunknak több mint a fele 1956 óta lépett a pártba; az azóta folytatott harc menetében került közel a párthoz és vált párttaggá. A párt új tagjai általában a munkában élenjárók, a társadalmi és tömegszervezeti aktivisták közül kerülnek ki, s ennek így kell történnie ezután is. A tagfelvételi munkában továbbra is el kell kerülni a kampányszerűséget. A jövőben is megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a párt munkásjellegének erősítésére, az ipari munkások, a fizikai dolgozók, a nők és a fiatalok felvételére.

A párt szervezeti ereje szempontjából nem közömbös tagjainak száma. Akcióképessége és igazi hatóereje azonban, a helyes politikai vonal mellett, tagságának egységében van. A Központi Bizottság jelentheti a kongresszusnak, hogy az elmúlt négy évben tovább erősödött pártunk eszmei, politikai, szervezeti egysége, akcióképessége.

A párt egységét nem tekintjük egyszer és mindenkorra adottnak. Pártunk egysége a lényeges politikai, gazdasági, ideológiai kérdésekben szilárd. Ezt az egységet azonban a gyakorlati munkában minden új kérdésben újból meg újból meg kell teremteni. A párt az egység erősítésén dolgozik ezután is; azt megbontani, rombolni sem kívülről, sem belülről, nem engedi senkinek. Az önként vállalt, lenini értelemben vett pártfegyelem, beosztásra és rangra való tekintet nélkül, kötelező mindenkire.

A párt fő ereje eszméinek igazságában és a tömegek támogatásában van. A szocializmus építésének soron levő feladatai nagyobb követelményeket támasztanak a párt tömegpolitikai, agitációs és propagandamunkájával szemben. A párt politikájának képviselete, céljainak hirdetése a párt valamennyi alapszervezetének és tagjának kötelessége. Ezt a feladatot szolgálják a párt agitációs és propagandaeszközei, a sajtó, a rádió, a televízió, a párt lapjai és folyóiratai.

A párt központi napilapja, a „Népszabadság" 755 000 példányban, 19 megyei napilapja összesen 780 000 példányban

jelenik meg. A „Társadalmi Szemle", a párt elméleti folyóirata 36 000 példányban, szervezeti lapja, a „Pártélet" 95 000 példányban jelenik meg havonta.

Pártunk elvet minden, a tömegeket lebecsülő, a közvéleményt manipuláló megnyilvánulást. Ugyanakkor a közvélemény jó tájékoztatását, a szocializmus eszméinek propagálását rendkívül fontos feladatnak tekinti. A párt, a népi állam kezében levő tömegpropaganda-eszközöknek ezeket a nemes célokat kell szolgálniuk a jövőben még inkább és jobban, mint eddig is tették.

A kongresszusi felkészülés időszakában az egész pártban mélyrehatóan megvitatták a pártmunka legidőszerűbb kérdéseit. Az eredmények általános elismerése mellett a párttagok sok helyütt és jogosan kifogásolták, hogy egyes kérdésekben, egyes területeken nem, vagy következetlenül, hibásan hajtják végre a párt politikáját. A párt politikájának megfelelő érvényesítését csak az biztosíthatja, ha a Központi Bizottság, a párt középfokú irányító szervei és a párt alapszervezetei, a feladatok azonos értelmezése alapján, a legnagyobb összehangoltsággal, egyidejűleg és ugyanazért dolgoznak. A kongresszust előkészítő tanácskozások vitáiból is kitűnt, hogy a pártmunka fejlesztésében most nagy fontossága van a politika eddiginél következetesebb és egységes végrehajtásának, a pártellenőrzés erősítésének és az alapszervezeti munka fejlesztésének.

A Központi Bizottságnak és végrehajtó szerveinek, a Politikai Bizottságnak, a Titkárságnak, a Központi Bizottság apparátusának munkájában és részben a pártbizottságok és pártszervezetek tevékenységében is az utóbbi időben a különböző kérdésekkel kapcsolatos elemző munkán, a párthatározatok kidolgozásán volt a hangsúly, s a szükségesnél kevesebb figyelem jutott a hozott határozatok végrehajtásának ellenőrzésére.

Az ellenőrzés megjavítása nélkülözhetetlen és sürgető az egész pártban, annak érdekében, hogy a gyakorlat teljesen megfeleljen az elvi döntéseknek, és a párt politikája hiánytalanul érvénye-

süljön a gazdasági és a kulturális építőmunka, a szociálpolitika egész területén. A hatékonyabb ellenőrzés szükséges a tapasztalatok jobb és gyorsabb hasznosítása, a gyakorlati munka állandó javítása, a párt ideológiai és politikai munkájának szüntelen fejlesztése szempontjából is.

A pártalapszervezeteknek különlegesen fontos szerepük van a párthatározatok megvalósításában és a párt tömegkapcsolatainak erősítésében. A párt politikáját a dolgozó milliók nem kis mértékben annak alapján ítélik meg, milyen tapasztalatokat szereznek közvetlen munkahelyükön, hogyan érvényesül a párt politikája helyileg, milyen az alapszervezetek munkája, a kommunisták magatartása.

A gazdasági reform viszonyai között a pártszervek, a pártalapszervezetek egy része még nem találta meg munkájának új, megfelelő formáját. Egyes állami, gazdasági vezetők lebecsülik a politikai munka fontosságát, a helyi pártszervezetek szerepét. Miközben növekedett a gazdasági vezetés önállósága és hatásköre, sok helyen nem erősödött ezzel egyidejűleg megfelelően a pártszervezet befolyása az üzem tevékenységét alapvetően meghatározó tényezőkre. Nem tudták kellően elősegíteni a párt politikájának érvényesítését, nem tudtak kellő határozottsággal fellépni a hibák és a fogyatékosságok ellen.

A pártnak, a kommunistáknak megtisztelő feladatuk, hogy a harcban, a munkában elöl járjanak, példát mutassanak. Ez nagyfokú fegyelmet, önzetlenséget, elvhűséget, határozottságot és öntevékenységet, kezdeményezést vár a kommunistáktól. A párt a jövőben még fokozottabb mértékben igényli és meg is követeli minden tagjától, hogy a párt politikájáért, a párt határozatainak képviseletében nyíltan és minden ingadozás nélkül álljon ki, harcoljon és dolgozzon megvalósításukért.

A párt élete és munkája szempontjából meghatározó szerepük van a szervezeti szabályzat előírásainak. A Központi Bizottság párttagságunk elé bocsátotta vitára, most a kongresszus elé

terjeszti döntésre a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatát.

A szervezeti szabályzat megfelelően tükrözi, hogy pártunk kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része, amelyet tevékenységében a marxizmus—leninizmus elmélete, a proletár internacionalizmus eszméje vezérel. Felépítése, munkamódszere megfelel a forradalmi élcsapattal szemben támasztott követelményeknek. Ezért a párt szervezeti szabályzatának alapelvei nem szorulnak változtatásra. A kongresszusnak ezért csak olyan, az alapelveket nem érintő módosításokat javasolunk, amelyeket a változó körülmények tesznek szükségessé, amelyek növelik a pártmunka hatékonyságát.

A szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó részletes javaslatot és indoklását írásban a küldött elvtársak kezébe adtuk. Közöttük három további módosítást, amelynek benyújtását a Központi Bizottság a párttagság véleményének figyelembevételével legutóbbi, november 12-i ülésén határozta el. A beszámolóban a módosításoknak csak néhány kérdését érintjük:

— A tagfelvétel alsó korhatárát 21 évről 18 évre javasoljuk leszállítani. Ezzel a párttagság többsége egyetért; azok is, akik vitatták a korhatár leszállításának szükségességét, a párt féltéséből indultak ki. A módosítás célja, hogy a termelőmunkában részt vevő ifjak, a honvédelmi kötelezettségeiket teljesítő fiatalok, a főiskolások, általában a politikailag érett, egyébként teljes jogú fiatal állampolgárok számára meglegyen a lehetőség a pártba való belépésre is.

— A párttagság helyesléssel fogadta azt a javaslatot, hogy a pártban minden kérdésben szótöbbséggel döntsünk. A pártban meglevő egészséges, szabad légkör nem teszi szükségessé, hogy személyi ügyekben továbbra is fenntartsuk a kétharmados többséget kívánó szavazás rendjét.

— Helyeslik az alapszervezetek vezetőségének az eddiginél

nagyobb időszakra szóló, négyévenkénti választását, mert lehetőséget nyújt arra, hogy a vezetőségi tagok gyakorlatra tegyenek szert, elősegíti a vezetés folyamatosságát is; a beszámoló taggyűlések évenkénti megtartása ugyanakkor jobb munkára ösztönzi a pártszervezeteket, és a tagság jogait is bővíti.

— A párttagság egyértelmű helyeslésével találkozott az a módosítás, amely a bírálat szabadságát védi pártunkban. Javasoljuk, kerüljön be a szervezeti szabályzatba a következő szöveg: „a bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani". A javaslat célja, hogy az eddigieknél határozottabban és teljes mértékben megvédjük pártunkban és a közéletben is a bírálat jogát mindenkivel szemben.

— A tagdíjak mérséklését javasoljuk az alacsonyabb keresetű, és emelését a nagyobb keresetű párttagoknál. A javaslat szerint egy újabb kategória bevezetésével a magasabb keresetű párttagok ezentúl havi 400 forint tagdíjat fizetnek.

Az egységes értelmezés és rendtartás érdekében a Központi Bizottság saját hatáskörében úgy intézkedett, hogy a tagdíjak megállapításánál a jövőben csak a törvényben kötelezően előírt munkaidőre járó keresetet veszik figyelembe.

A szervezeti szabályzattal belső pártéletünk legfontosabb törvényeit tárgyaljuk. A Központi Bizottság bízik abban, hogy a küldöttek megértik indítékait és a kongresszus elfogadja a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokat.

Pártunk küldetése a munkásosztály törekvéseinek, forradalmi céljainak, a nép ügyének szolgálata. Mint társadalmunk eszmei, politikai vezetője, a tömegek szervezője, pártunk a IX. kongresszus óta is betöltötte a hivatását és munkájával kiérdemelte munkásosztályunk, népünk, nemzetközi osztálytestvéreink bizalmát és támogatását. Pártunknak úgy kell dolgoznia továbbra is, hogy eszmei, politikai és szervezeti egysége, a tömegekkel való összeforrottsága tovább erősödjék. Így tudja továbbra is megőrizni és gyarapítani pártunk azt a bizalmat, amelyet több mint öt évtized forradalmi küzdelmében, a kommunista mozgalom

nemzedékeinek hősi harcával, annyi áldozatával, a magyar nép szolgálatában végzett odaadó munkájával érdemelt ki, amelyet ma nagyobb mértékben élvez, mint bármikor korábban, és amely erejének most és a jövőben is fő és kiapadhatatlan forrása.

IV

PÁRTUNK SZÖVETSÉGI POLITIKÁJA. A TÖMEGSZERVEZETEK ÉS A TÖMEGMOZGALMAK TEVÉKENYSÉGE

Tisztelt kongresszus!

Hazánkban a munkáshatalom erős, megingathatatlan, a Magyar Népköztársaság belpolitikai helyzete szilárd.

Népünk az elmúlt négy évben is számos tanújelét adta politikai érettségének, hazaszeretetének, és eredményesen végzi szocialista építőmunkáját. A nyugodt, kiegyensúlyozott belpolitikai helyzet a párt harcának egyik legnagyobb eredménye, amelyet népünk nagyra értékel, mert tudja, hogy hallatlan nehézségek leküzdése árán jutottunk hozzá. Ezt az eredményt a határainkon túl barátaink is ismerik és értékelik, sőt a maguk módján még a velünk szemben állók is kénytelenek tudomásul venni.

Hogy mindezt elmondhatjuk, abban nagy szerepe van pártunk vezetési stílusának, tömegkapcsolatainak és szövetségi politikájának. Pártunk mindig úgy fogta fel vezető szerepét, mint a nép szolgálatát, s politikájának valóra váltásában a legszélesebb tömegekre támaszkodik.

Pártunk meghatározott körülmények között tölti be hivatását. A Magyar Népköztársaságban a történelmi harc megmásíthatatlan eredményeképpen egy politikai párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenykedik. Tudományos elméletünk, a marxizmus—leninizmus a szocializmus megvalósulásánál a formák sokféleségét tételezi fel, ennek megfelelően politikai rendszerében, a különböző országok történelmi fejlődésétől függően

és sajátosságai szerint, tevékenykedhet egy vagy több politikai párt. A politikai vezetés szempontjából ez fontos körülmény, amellyel a pártnak mindig számolnia kell. A nálunk kialakult egypártrendszer sok tekintetben megkönnyíti a párt munkáját, segíti a társadalom összes alkotóerőinek politikai tömörítését. Fontos azonban tudnunk, hogy az összes alkotóerők tömörítése nem megy végbe automatikusan; megvalósítása a párttól fokozott figyelmet követelő, állandó feladat.

A Magyar Szocialista Munkáspárt belpolitikai tevékenységében egyrészről közvetlenül a tömegekre, másrészről a tömegszervezetekre és -mozgalmakra, továbbá népi demokratikus államunk intézményes szerveire, a helyi munkában a tanácsokra támaszkodik.

Társadalmunkban a párt eszmei és politikai vezető szerepe érvényesül. A párt elvi, politikai állásfoglalásait a különböző területeken dolgozó kommunistákon keresztül, a rájuk kötelező határozatok útján valósítja meg. Az állam és a társadalom intézményeinek önállóságát, hatáskörét a párt tiszteletben tartja, és a maga részéről törekszik rendeltetésszerű működésüket elősegíteni. A párt elvi, politikai állásfoglalásai alapján az ügyekben a szükséges konkrét intézkedéseket, a megvalósítás módozatait az állami és gazdasági irányító szervek, a társadalmi szervezetek vezető testületei önállóan dolgozzák ki, maguk határoznak, és határozataikért, azok végrehajtásáért a törvényes kötelmek, saját szabályzataik szerint felelősek megbízóiknak, illetve tagságuknak.

A Központi Bizottság és a párt más irányító szervei, amikor csak lehetséges, már a kérdések vizsgálatába, a megoldások módozatainak kidolgozásába bevonják a társadalmi szervezeteket, a vizsgált kérdések legjobb ismerőit, az állami, gazdasági, kulturális szervek embereit, tudósokat, szakembereket, a közvetlenül érdekelt dolgozók széles körét. Az így előkészített döntések tudományosan megalapozottabbak, számításba veszik országunk adottságait és viszonyait, az emberek véleményét. Ez az eljárási

mód, a párt vezetésének, irányításának ez a stílusa szocialista rendszerünk demokratizmusának fontos eleme; így biztosítható, hogy a párt állásfoglalását, határozatait a végrehajtásukért felelősek és a tömegek egyaránt magukénak vallják.

A párt arra törekszik, hogy a társadalom minden alkotóereje bekapcsolódhasson az építőmunkába, és a közös feladatból minden intézményünk, minden kollektíva, minden dolgozó a maga helyén vegye ki részét és végezze el feladatát. A célra irányuló milliónyi gondolatnak és tettnek kell eggyé válnia a szocializmus építésének hatalmas folyamatában.

Pártunk tevékenységében az ország valamennyi társadalmi és tömegszervezetére, tömegmozgalmára támaszkodik. Az ország legnagyobb tömegszervezete, a munkásság legszélesebb osztályszervezete a szakszervezet.

A magyar szakszervezeteknek jelenleg több mint 3 400 000 tagjuk van; a munkabérből és fizetésből élőknek kereken 92 százaléka szervezett dolgozó. A szakszervezeteknek fontos szerepük van a párt tömegkapcsolataiban, az ország életében, a szocializmus építésében, és jelentős a nemzetközi tevékenységük is.

A munkásosztály hatalmának kivívása, a szocialista társadalom győzelme új körülményeket és feladatokat teremtett a szakszervezetek számára. Alapvető feladatukká vált, s ennek eleget is tesznek, a munkásosztály politikai hatalmának, a nép közös érdekeinek védelme, a szocialista társadalom építésének támogatása. Ez rendszerünknek egyik ereje. A szakszervezetek tevékenysége azonban ebben nem merülhet és nem is merül ki. A szocialista állam szavatolja, törvények, kollektív szerződések biztosítják ugyan a dolgozók jogait, de pártunk tapasztalatai azt mutatják, ez önmagában nem elegendő. A törvényeket, a dolgozók munka- és életkörülményeit meghatározó rendelkezéseket és megállapodásokat is emberek hajtják végre, s ezért esetenként jogsérelmek, érdekütközések is lehetségesek. A szocialista társadalmi viszonyok között is szükség van rá, hogy a

szakszervezetek védjék a dolgozó kollektívák és az egyes emberek jogait, képviseljék napi érdekeiket.

A hatalomra jutott munkásosztály szakszervezeteire ily módon kettős feladat hárul. Egyrészt az össztársadalmi érdekek védelme, másrészt a szakszervezet tagjainak, az egyes dolgozók érdekeinek védelme. Az elmúlt négy évben a szakszervezetek politikai szerepe növekedett, jogköre bővült. A gazdaságirányítás reformjával, az állami szervek hatáskörének decentralizálásával növekedett az üzemi, vállalati, intézményi szakszervezeti bizottságok munkájának jelentősége, szélesedett az üzemi demokrácia. A szakszervezetek betöltik érdekvédelmi szerepüket, ugyanakkor állásfoglalásaik megfelelnek társadalmi fejlődésünk jelenlegi követelményeinek és az ország érdekeinek.

A párt szervezetei a közös feladatok jó megoldása érdekében minden szinten megfelelő kapcsolatokat tartanak a szakszervezetekkel. Az állami és gazdasági vezetésnek és a szakszervezeteknek kialakultak és fejlődnek munkakapcsolataik.

Az utóbbi időben rendszeressé váltak a kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsának vezetői közötti tárgyalások. Ezek keretében központilag egyeztethetők a gazdaságpolitikai, életszínvonal-politikai és más fontos kérdésekben kialakult álláspontok. A szakszervezetek jogkörének növelése helyileg erősítette a törvények és szabályok pontosabb betartását. Nagy lehetőséget nyújt arra, hogy a vállalat rendelkezésére álló anyagi eszközöket — bér-, szociális és kulturális alapokat — ésszerűbben használják fel, és a dolgozók szélesebb körét vonják be ezen ügyek eldöntésébe.

A fejlődő szakszervezeti munka a jogok és kötelességek szoros összefüggéseinek jobb megértésére nevel. A kollektív szerződések kidolgozása, megkötése és megtartásuk ellenőrzése nagy munkát ró a szakszervezetekre. Ezt a tevékenységet a dolgozók elismerése, de sok figyelmet érdemlő kritikai megjegyzése is kíséri. Bírálják, hogy a helyi jövedelemelosztásban a kollektív szerződések nem segítik eléggé a végzett munka szerinti differenciálást,

nem védik eléggé a munkásság annyira fontos rétegét, az üzemi törzsgárda tagjait.

A szakszervezetek sokat tesznek a dolgozók gazdálkodással összefüggő észrevételeinek és javaslatainak érvényesítéséért. Sokat és eredményesen foglalkoznak a munkaverseny, a szocialista-brigád-mozgalom szervezésével. Tovább kell folytatni a munkát, hogy a szakszervezeteknek biztosított jogok minél teljesebben érvényesüljenek a szocializmus építésének általános érdekei és a dolgozók személyes érdekei javára. A párt, a kommunisták, akik egyidejűleg küzdenek a munkásosztály végső forradalmi céljaiért és napi érdekeiért, ennek megfelelően munkájukban egyrészről támaszkodnak a szakszervezetekre, másrészről dolgoznak további megerősítésükért.

Gazdaságilag és politikailag egyaránt fontos szerepet tölt be társadalmunkban a szövetkezeti mozgalom. Pártunk a szövetkezeti tulajdont az állami tulajdonnal azonos jellegű szocialista tulajdonnak ismeri el. A társadalmi és gazdasági rendszerünk szerves részét alkotó termelő-, értékesítő és fogyasztási szövetkezetekbe több mint kétmillió ember társult. A szövetkezetekben dolgozik az aktív keresők egyharmada.

A szövetkezetek eredményesen tevékenykednek a mezőgazdaság, az ipar, a szolgáltatások és a kereskedelem területén. A mezőgazdaság termelési értékének 73, az építőiparának 13, az iparának 5—6 százalékát adják, a kiskereskedelmi forgalomnak több mint 30 százalékát bonyolítják le.

E nagy tömegeket átfogó mozgalom nemcsak nélkülözhetetlen gazdasági társulás, hanem belpolitikai életünk fontos társadalmi tömörülése is. A szövetkezetek működése lehetővé teszi a társadalmi, a szövetkezeti és az egyéni érdek mind teljesebb összehangolását; egyben elősegíti a munkában, a jövedelemelosztásban, az állammal szembeni kötelezettségek teljesítésében a szocialista elvek érvényesülését.

A szövetkezetek működési területükön érvényre juttatják a szocialista demokratizmust, elősegítik az egyén politikai és kul-

turális fejlődését, szocialista emberi közösségek kialakítását. Növelik a kollektív felelősségérzetet a szocialista tulajdon gyarapításában.

A szövetkezeti mozgalomba tömörült állampolgárok élet- és munkakörülményeinek, életszínvonalának, politikai fejlődésének alakulása társadalmi fejlődésünk jelentős tényezője, előmozdítása társadalmunk egészének érdeke. Ezért foglalt úgy állást pártunk IX. kongresszusa, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek hozzanak létre területi és országos szövetségeket és céljaikat előmozdító társulásokat. Ezek kialakultak, s mind jobban kibontakoztatják hasznos tevékenységüket.

Pártunk politikai tevékenységében, a szocializmus építésében számol a szövetkezeti mozgalommal és támaszkodik rá. Szövetkezetpolitikája arra irányul, hogy erősödjenek, fejlődjenek a szövetkezetek szocialista vonásai. Gazdálkodásukban és belső életükben érvényesüljön még jobban a szocialista jelleg, még nagyobb mértékben jusson kifejezésre a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdek összhangja.

Társadalmunkban számottevő politikai erő a nőmozgalom. A Központi Bizottság, a kérdés nagy társadalmi fontossága és a szocialista fejlődés általános menetére való hatása miatt, különös figyelmet fordít a nők helyzetére. Jelenthetjük, hogy a IX. kongresszus idevonatkozó határozatait végrehajtottuk. A Központi Bizottság ez évben a nők társadalmi helyzetének további javítására külön, az intézkedések egész rendszerét átfogó határozatot hozott, amelynek végrehajtása a legközelebbi években kedvező változásokat fog hozni.

A nők, akik jelentős szerepet töltenek be társadalmunk életében, és hazánk aktív keresőinek 41 százalékát teszik ki, eredményesen dolgoznak az élet minden területén. Nyilvánvaló a családban betöltött szerepük nagy jelentősége. A nőmozgalom sokat tett azért, hogy a társadalmi életben, a gazdasági építőmunkában aktív tevékenységre buzdítsa a közéletből korábban kirekesztett nőket. A legöntudatosabb nők az első sorban harcol-

tak a szocialista forradalom győzelméért, ma pedig munkájukkal segítik a szocialista társadalom építését. Mindezzel a haladás általános ügyét, egyben a nők társadalmi felemelkedését is a leghatékonyabban szolgálták.

A párthatározat a nőmozgalom bizonyos átszervezését is előirányozta. Most a párt szervezeteiben kijelölt 32 000 külön felelős foglalkozik a nők helyzetével, társadalmi problémáival. Létrehoztak nőbizottságokat a népfrontbizottságok mellett, a szakszervezetekben, a szövetkezetekben, összesen 160 000 taggal. Az átszervezés után a párt közvetlenül irányítja a nők társadalmi kérdéseivel való foglalkozást, és kétszer annyi elvtársnő végez rendszeres munkát a nőmozgalomban, mint korábban. Mindez hozzájárul, hogy egész társadalmunk, amely a szocializmus építésében számol a nők munkájával, többet és jobban foglalkozzon a nők társadalmi kérdéseivel, és elősegítse helyzetük javítását, problémáik megoldását.

Az ifjúság életével, gondjaival a párt, államunk, társadalmi szervezeteink rendszeresen és sokoldalúan foglalkoznak. A magyar ifjúság erkölcsi-politikai helyzetét alapvetően hazánk fejlődő társadalmi állapota határozza meg. A fiatalok nagy többsége ismeri és követi a szocialista célokat, támogatja a párt politikáját, becsületesen tanul, dolgozik, hazafihoz méltóan teljesíti honvédelmi kötelezettségét. Az ifjúságnak a szocializmus iránti vonzódása, a korábbi nemzedékénél nagyobb műveltsége rendszerünk fontos eredménye.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség mint a párt ifjúsági szervezete és az ifjúság egységes, politikai tömegszervezete, a párt irányításával teljesítette és teljesíti feladatait. Eredményesen mozgósította az ifjúságot a szocialista társadalom alapjainak lerakásával és teljes felépítésének megkezdésével kapcsolatos feladatok végrehajtására. A KISZ csaknem 26 000 alapszervezetében több mint 80 000 tagot tömörít; ez a 14—26 éves fiataloknak mintegy 40 százaléka.

A KISZ-szel szemben is növekedtek a társadalom, de egyben

az ifjúság igényei is. A KISZ továbbfejlődésének alapvető feltétele, hogy jobban kidomborodjék politikai, kommunista jellegének elsődlegessége. Akkor képes hivatását mind magasabb színvonalon betölteni, ha jobban figyelembe veszi az ifjúság különféle korosztályainak és rétegeinek sajátos helyzetét, eltérő tapasztalatait és igényeit, különösen azt a körülményt, hogy az ifjúság egy része még tanul, más része pedig már a termelőmunka és a társadalmi élet cselekvő részese.

A KISZ törekedjék arra, hogy szocialista hazánk hű polgárává, hazafias és internacionalista szellemben nevelje ifjúságunkat. A szocializmus építésére mozgósítsa a fiatalokat, kezdeményező szerepet vállaljon az ifjúság munkájának, művelődésének, kulturális és sportéletének szervezésében, anyagi, szociális helyzetének javításában.

A párt vezető szerepe megfelelően érvényesül a KISZ irányításában. A pártszervezeteknek erre a jövőben is nagy figyelmet kell fordítaniuk, segíteniük kell az ifjúsági szövetséget problémáinak megoldásában. A pártvezetés egyik legfontosabb feladata minden fokon, hogy saját területén támogassa a KISZ törekvéseit, és aktívan részt vegyen az ifjúság egészének eszmei-politikai nevelésében.

Az ifjúság nevelésében külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a KISZ a párt utánpótlása, jórészt ott nevelődnek a párt jövendő tagjai. A fiatalokat meg kell ismertetni a marxizmus—leninizmus tudományával, fegyelmezett és kötelességtudó, a közösség, a nép, a szocialista haza ügyéért minden áldozatra kész emberekké kell formálni őket, s közülük a legjobbakat kommunistává, a párt tagjaivá kell nevelni. Mindig tartsuk szemünk előtt: az ifjúság a párt, a nép, a szocialista haza ígérete és jövője!

A párt belpolitikájának sarkalatos pontja a szövetségi politika. A szövetségi politikának, amely alapvetően a dolgozó osztályok közötti együttműködést szolgálja, hatalmas ereje van; a helyes marxista irányvonal mellett társadalmunk előrevitelének döntő tényezője.

Szövetségi politikánkban az osztályszövetséget, az összefogást, az egységet hirdetjük és valósítjuk meg. A szocializmus felépítésében az egész nép, társadalmunk minden dolgozó osztálya és rétege, minden egyes magyar állampolgár érdekelt. A legteljesebb társadalmi és emberi szabadságot, a különb életet, a magasabb életszínvonalat csak a szocialista társadalom biztosíthatja. Politikai szövetségünk, erősödő szocialista nemzeti egységünk célja a szocializmus, elemi alapja a tudatosan felismert közös érdek, az igazi hazaszeretet és az a szándék, hogy hazánk felvirágoztatásán munkálkodjunk együtt a közösség boldogulására.

A párt szövetségi politikája a Hazafias Népfront-mozgalom keretében valósul meg. A Hazafias Népfront egyrészt politikai tömörülés, amelyben a párt részvételével és vezetésével együtt vannak és munkálkodnak hazánk legfontosabb társadalmi és tömegszervezetei; másrészt a legszélesebb tömegmozgalom, amelynek keretében megvalósul a társadalom valamennyi osztályának és rétegének összefogása a szocializmus építése céljából.

A Hazafias Népfront-mozgalom keretében az országban közel 4000 népfrontbizottság működik mintegy 120 000 taggal, több százezer aktivistával. A Hazafias Népfrontban tömörülnek a munkások, parasztok, értelmiségiek, kispolgárok, a különböző világnézetű emberek, a kommunisták és a pártonkívüliek — mindazok, akik vállalják a közös célt: a szocialista Magyarország felépítését. A Hazafias Népfront-mozgalomban részt vesznek hazánk német, délszláv, szlovák, román és más nemzetiségű dolgozói is, akik társadalmunk egyenjogú tagjaiként, a magyar néppel együtt építik a közös, szocialista hazát.

A Hazafias Népfront-mozgalomban együtt vannak hivők és nem hivők, állami tisztviselők és az egyházak képviselői. Államunk biztosítja a szabad vallásgyakorlást, az egyházak működését. Társadalmunk értékelni tudja, hogy az ország minden bevett felekezetének egyháza elismerte, önmagára nézve kötelezőnek tartja a Magyar Népköztársaság alkotmányát, törvényeit, és el-

fogadta népünk törekvéseit, szocialista célkitűzéseit. A népfront-mozgalomban való közös részvétel pedig jól példázza, hogy különböző világnézetű emberek között is lehetséges kölcsönös megbecsülés és jó együttműködés olyan közös célok érdekében, amelyek a nép boldogulását, hazánk javát szolgálják.

A Hazafias Népfront nagy segítséget jelent a pártnak, jó szolgálatot tesz közös ügyünknek; úgy véljük, hogy a mozgalom még tovább növelheti aktivitását a társadalmi életben. A Hazafias Népfront-mozgalom eddig is sokat tett és még sokat tehet a legátfogóbb szocialista nemzeti egység megszilárdításáért, a nemzet alkotó erőinek tömörítéséért. Nagy, és a tanácsok önállóságának növekedésével fokozódó politikai jelentősége van annak, hogy a népfront az országos kérdések mellett intenzíven foglalkozik a lakosságot legközvetlenebbül érintő város- és községfejlesztés sokrétű problémáival is, s ezzel erősíti a helyi önkormányzati szervek nélkülözhetetlen tömegbázisát, azok demokratizmusát.

Pártunk mindenkor hirdette és szervezte a munkások, a parasztok, az értelmiségiek, a kommunisták és a pártonkívüliek összefogását, a nemzet minden alkotó erejének tömörítését. E politikának nagy jelentősége volt történelmi harcainkban és van ma is. Társadalmunk egysége a közös, szocialista munkában kovácsolódik mind erősebbé. A párt a jövőben is folytatja szövetségi politikáját, abban a meggyőződésben, hogy az a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit szolgálja, hogy mind erősebb lesz szocialista nemzeti egységünk és az közelebb visz nagy társadalmi célunkhoz: a szocialista Magyarország felépítéséhez.

V

GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKÁNK EREDMÉNYEI. A SZOCIALISTA NÉPGAZDASÁG ÉS A TERVGAZDÁLKODÁS TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Elvtársak!

A szocialista építés jelenlegi szakaszában különleges fontossága van pártunk gazdaságpolitikájának, amely a termelőerők fejlesztését, a munka termelékenységének növelését, a lakosság életkörülményeinek javítását, szocialista céljaink elérését szolgálja.

Gazdaságpolitikánk, gazdasági munkánk fő eleme a szocialista tervgazdálkodás, amely egyedüli módja a termelőerők tervszerű fejlesztésének és alapja a szocialista gazdasági rend építésének. Népünk csak a munkásosztály politikai hatalmának megteremtésével, a termelési eszközök köztulajdonba vételével, a szocialista tervgazdálkodás bevezetésével tudta — a felszabadulás óta eltelt rövid 25 év alatt — a romok helyén új hazáját felépíteni, százados elmaradottságot felszámolva az országot iparosítani, a szocialista mezőgazdaságot megteremteni.

Hazánk társadalmi fejlődésében, s ezen belül népgazdaságunkban, a szocialista építőmunkában új helyzet alakult ki a hatvanas évek elején. A mezőgazdaság szocialista átszervezésével a népgazdaság minden fő területén győztek a szocialista termelési és tulajdonviszonyok. A népgazdaság ugyanekkor kezdte túlhaladni az extenzív fejlődés lehetőségeit, és szükségszerűvé vált az intenzív fejlődési szakaszra való áttérés. Az elért gazdasági fejlettségi színvonal már lehetővé tette, céljaink pedig sürgették, hogy termelőerőink fejlesztése, a gazdasági munka hatékonyságának növelése érdekében legalább kezdeti lépéseket tegyünk a nemzetközileg kibontakozó tudományos-technikai forradalom áramlatába való bekapcsolódásra is.

A pártnak szembe kellett néznie az új helyzet új kérdéseivel, és ki kellett jelölnie a további előrehaladás útját. Mélyreható elemzéseket kellett végeznie, a hazai és a többi szocialista ország

tapasztalataira, a szocialista közgazdaságtudomány és más tudományágak eredményeire támaszkodva kellett kidolgoznia a kérdések megoldásának módozatait.

A gazdálkodás magasabb szintjén feltétlenül szükséges, hogy minden gazdasági döntésben messzemenően érvényesüljenek a közgazdasági szempontok. Aki politikai síkon intézkedik, az számoljon döntéseinek gazdasági hatásával, aki viszont gazdasági kérdésekben dönt, mérlegelje a politikai körülményeket. A közgazdasági szemlélet érvényesítése azonban nem teheti kétségessé azt a marxista alapelvet, hogy a politika az elsődleges.

Lenin útmutatásai arra is figyelmeztetnek bennünket, hogy egyetlen nagy rohammal, kizárólag a párt tekintélyére, a proletárhatalomra és az öntudatos munkások lelkesedésére támaszkodva nem lehet a szocializmust felépíteni. A párt befolyására, a munkáshatalom erejére, a dolgozók szocialista lelkesedésére építeni kell, ezeket az erőinket szüntelenül növelni kell, de ezenkívül szükség van arra, hogy a dolgozók a szocializmus építésében anyagilag is érdekeltek legyenek.

Az alapos elemzések, a számtalan megoldási módozat kidolgozása éveket vett igénybe, s végül az elhatározások a gazdasági mechanizmus reformjában öltöttek testet. A gazdasági reform alapelveit a IX. kongresszus jóváhagyta, s 1968. január elsejével bevezetésre kerültek. Ezek lényege: a szocialista tervgazdálkodás — a közgazdasági szabályozók, az üzemek önálló vezetése, a dolgozó kollektívák és az egyes dolgozók anyagi érdekeltsége útján történő — megvalósítása.

A gazdasági reform alapelveit megismerve, párttagságunk csaknem egésze s az ország közvéleményének nagy többsége helyeselte azokat. De a fogadtatás és a helyeslés nem volt osztatlan. Itthon is, határainkon túl is akadtak őszinte barátaink, akik aggódtak, vajon beválnak-e újításaink. Jobboldali revizionista körök rendszerünk fellazulását remélték tőlük; szektás, dogmatikus körökben ennek bekövetkezését jósolták. Ellenségeink

— zavarkeltő szándékkal — a kapitalista piacgazdálkodás irányába tett első lépésről beszéltek. Miről tanúskodnak a tények?

A Központi Bizottság jelentheti a kongresszusnak: a gazdasági reformot sikerült zökkenőmentesen bevezetni, alapelvei beváltak; az új gazdaságirányítási rendszer eredményesen működik. A reform három éve alatt tovább szilárdultak a szocialista termelési viszonyok; magasabb színvonalra emelkedett a szocialista tervgazdálkodás, a termelés tervszerűbb lett. A reform a korábbinál jobban biztosítja, hogy az össznépi érdek, a csoportérdek és a személyi érdek egyaránt és megfelelően érvényesüljön.

Erősödött a gazdálkodás biztonsága, nőtt a vezetők felelősségérzete. A hatékonyabb gazdálkodás elősegítette a termelés és a szükségletek közötti jobb összhangot. Mindez lehetővé tette, hogy az értékesítés és a nemzeti jövedelem nagyobb mértékben nőtt, mint a termelés. A népgazdaság egyensúlya szilárdult; fejlődött a külkereskedelem, eleget tettünk nemzetközi szerződéses kötelezettségeinknek.

A határidő lejártáig még több mint egy hónap van hátra, de már most jelenthetjük a kongresszusnak: a harmadik ötéves népgazdasági tervet sikeresen teljesítettük. A nemzeti jövedelem az előirányzottnál nagyobb mértékben, 39—40 százalékkal emelkedik. Az ipar termelése 33—35 százalékkal, a mezőgazdasági termelés öt év alatt az előző öt évhez képest 16—17 százalékkal növekszik. Fejlődött a közlekedés, a vasút- és úthálózat, korszerűsödött a szállítás. Teljesítettük a terv többi előirányzatát is.

Biztató változást és terveinknek megfelelő növekedést tapasztalunk a hazánk adottságai miatt különösen fontos külkereskedelemben. Bővültek hazánk gazdasági kapcsolatai a Szovjetunióval, a KGST-országokkal, a többi szocialista országgal, a harmadik világ országaival, és gazdasági, politikai érdekeinkkel összhangban, a kapitalista országokkal is.

A harmadik ötéves terv jelentős túlteljesítésének értékét nö-

veli, hogy az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése, kétmillió ember munkaidejének csökkentése ugyanezekben az években történt meg. Ugyanakkor látni kell azt is, hogy a harmadik ötéves terv során néhány tényező kedvezőtlenül befolyásolta gazdaságunk fejlődését. A nagyobb ipari termelésnek csak 55—60 százaléka származik a termelékenység növekedéséből; nem emelkedett megfelelően a termelés műszaki színvonala. Egyenetlen volt a beruházási tevékenység, és nem javult hatékonysága; lazaságok voltak a munkaerő-gazdálkodásban és a munkafegyelemben.

A harmadik ötéves terv éveiben az állattenyésztés nem fejlődött kielégítően. A növénytermelésben viszont az 1961—1965-ös évekhez viszonyítva sikerült előrelépnünk, a legutóbbi öt év alatt a búza országos termésátlaga 35 százalékkal növekedett, s elérte a hektáronkénti 25 mázsás szintet. A kukorica termésátlaga, ugyanezeket az időszakokat összehasonlítva, 23 százalékkal növekedett, s országosan számítva elérte hektáronként a 32 mázsát. Ezekben az eredményekben már a szocialista nagyüzemi gazdálkodás fölénye mutatkozik meg.

A gazdasági munka átfogó mérlege azt mutatja, hogy az elmúlt öt évben a fejlődés útjának bonyolult, de eredményes szakaszát tettük meg. A népgazdaság helyzete kiegyensúlyozottabb lett, színvonala emelkedett, és a fejlődést segítő tendenciák erősödtek. Népgazdaságunk szilárdságának, egészséges alapjainak, teherbíró képességének meggyőző bizonyítéka az idei év is, amelyben az árvíz okozta károknak, a védekezés költségeinek, a termeléskiesésnek összesen csaknem 8 milliárd forintnyi terhével, a növénytermelésben számottevő kiesést okozó rossz időjárás nehézségeivel kellett s kell megküzdenünk. Nehézségek voltak és vannak, de hathatós kormányintézkedésekkel, dolgozó népünk helytállásával, népgazdaságunk erőivel mégis biztosítottuk a termelés és az ellátás folyamatosságát, a harmadik ötéves terv teljesítését és a megfelelő átmenetet a negyedik ötéves terv megkezdéséhez. A négy év alatt elért fejlődés, a nehéz feladatok megoldása annak

köszönhető, hogy a Központi Bizottság a párt IX. kongresszusa által megerősített gazdaságpolitikai elveket követte, és a kongresszus határozatait a gazdasági munka területén végrehajtotta.

A párt gazdaságpolitikájának pontos követésével dolgozták ki az új, negyedik ötéves népgazdasági tervet is. Az új ötéves terv irányelveit a Központi Bizottság hagyta jóvá. A tervet a kormány kidolgozta és az országgyűlés szeptember végén törvényerőre emelte. A negyedik ötéves tervet azért lehetett már az év folyamán kidolgozni és véglegesíteni, mert egyrészt gazdaságpolitikánk nem változik az új ötéves tervvel, másrészt legfontosabb partnereink, elsősorban a Szovjetunió segítő szándékú készségével lezárhattuk a terv nyersanyag- és energiaszükségleteinek kielégítése szempontjából nélkülözhetetlen, gazdasági kapcsolatainkat kölcsönösen fejlesztő nemzetközi tárgyalásainkat, megköthettük a szükséges megállapodásokat.

A Központi Bizottság úgy véli, a negyedik ötéves terv fő előirányzatai helyesek: 1971 és 1975 között a nemzeti jövedelem 30—32 százalékkal emelkedjék, s a felhalmozás aránya 23—25 százalék, a fogyasztásé 75—77 százalék legyen; az ipari termelés öt év alatt 32—34 százalékkal emelkedjék, aminek 75—80 százalékát a munkatermelékenység növekedésével kell elérni; a mezőgazdasági termelést 15—16 százalékkal kell növelni. A terv többi fő mutatója is megfelel a párt gazdaságpolitikájának, és reális.

A negyedik ötéves tervben figyelmünket és erőinket néhány fő feladatra összpontosítjuk: a népgazdaság energiaszerkezetének korszerűsítésére; az alumínium- és a vegyipar fejlesztésére; a kémia széles körű felhasználására; a közúti járművek és szállítóeszközök gyártására; a modern építési módok és épületszerkezetek elterjesztésére; a ruházati ipar rekonstrukciójára; az állattenyésztés és a hústermelés fellendítésére; az egész népgazdaságban a szállítás korszerűsítésére, a számítástechnika alkalmazására és számítógépek gyártására.

Gazdasági fejlődésünk fontos feltétele a nemzetközi munkamegosztásban való intenzív részvételünk. Korunkban, a tudo-

mány és a technika fejlődésének eredményeképpen nemcsak a termékek, hanem a termelőerők, a termelés folyamatai is mindinkább átlépik az országok határait. Tovább kell erősítenünk nemzetközi gazdasági kapcsolatainkat elsősorban a Szovjetunióval, a KGST-országokkal, a többi szocialista országgal, a fejlődő országokkal; és a kölcsönös előny elve alapján fejlesztjük gazdasági kapcsolatainkat a tőkésországokkal is.

A szocialista országok gazdasági együttműködésének fejlődésével megnőtt annak lehetősége, hogy az együttműködés formáit magasabb színvonalra emeljük, s ez mind politikai, mind gazdasági szempontból különleges fontosságú. A szocialista országok olyan gazdasági integrációt hozhatnak létre, amely nagy anyagi előnyöket, a fejlődésben pedig időnyereséget nyújthat minden résztvevő számára. A Magyar Népköztársaság teljes mértékben támogatja azt a munkát, amely a KGST-ben jelenleg folyik, és arra irányul, hogy minél sokoldalúbban valósuljon meg országaink között az önálló nemzetgazdaságokon alapuló szocialista gazdasági integráció.

A gazdasági munka, a szocializmus az embert szolgálja. A szocializmus építésével együtt kell járnia a dolgozók életszínvonala rendszeres emelkedésének. Pártunk ennek megfelelően alakítja életszínvonal- és jövedelempolitikáját, árpolitikáját és szociálpolitikáját.

Fejlődésünkkel, gazdasági előrehaladásunkkal arányosan emelkedett az utóbbi években népünk életszínvonala, javultak életkörülményei. Országos átlagban öt év alatt a munkások és alkalmazottak reáljövedelme mintegy 30 százalékkal, az egy keresőre jutó reálbér 17 százalékkal emelkedett, a termelőszövetkezeti parasztság jövedelmének színvonala országos átlagban elérte a munkásosztályét; kiterjesztettük a társadalombiztosítást, fejlesztettük a családipótlék-rendszert, bevezettük a gyermekgondozási segélyt. Az iparban és az építőiparban általánossá vált a 44 órás munkahét; mintegy kétmillió munkás és alkalmazott dolgozik rövidített munkaidőben. 1966—1970 között 320 000 la-

kás épült, több, mint eddig bármely ötéves tervben; kereken egymillió ember költözött új lakásba.

Az új, a negyedik ötéves terv az egy főre jutó reáljövedelem 25—27 százalékos, az egy keresőre jutó reálbér 16—18 százalékos növelését irányozza elő. A terv tartalmazza 400 000 új lakás, kórházak, üdülők, iskolák, kulturális létesítmények építését. Új ötéves tervünknek számos más olyan részlete van, amelynek rendeltetése az, hogy javítsa az emberek életkörülményeit. A munkaidő-csökkentés folytatásával a népgazdaság más területein is meg kell kezdeni az áttérést a 44 órás munkahétre.

Az életszínvonal-politikai intézkedéseken belül a legfontosabb a szocialista bérezési elv érvényesítése és a szocialista gondoskodás fejlesztése. Más szavakkal: az egyéni kereseteket illetően a végzett munka társadalmi hasznosságától, a teljesítménytől függő fokozottabb differenciálásra kell törekedni, a családi jövedelmeket pedig közelíteni kell egymáshoz. A Központi Bizottság, a kormány ismeri és vizsgálja egyes olyan dolgozó rétegek helyzetét, amelyek nyilvánvalóan bérpolitikai intézkedést kívánnak. A negyedik ötéves terv során a reálbér tervezett emelkedése mellett a dolgozók életszínvonalának emelkedéséhez jelentősen hozzájárulnak az olyan tervezett intézkedések, mint a minimális bérek, a régi nyugdíjak, a családi pótlék emelése.

A párt az elmúlt négy évben is azt az elvet követte, hogy a szocializmus építésével a dolgozók életszínvonala rendszeresen emelkedjék; így lesz a jövőben is. Ugyanakkor ismét hangsúlyozni kell azt is, hogy felelőtlenül nem ígérhetünk, ezután sem lehet semmiféle meg nem termelt nemzeti jövedelmet elosztani, de még a megtermelt nemzeti jövedelemből is csak annyit, amennyi belőle fogyasztásra fordítható. A második, ugyancsak sok éve követett — és a dolgozók érdekében meg nem változtatható — elv, hogy nem növekedhet a lakosság jövedelme, keresete annál nagyobb mértékben, mint amekkora a fogyasztási javakban megvásárolható árufedezet a piacon.

A Központi Bizottság meg van győződve róla, hogy a gazda-

sági munka megjavításával, céltudatos és valóban odaadó munkával a negyedik ötéves tervnek a nemzeti jövedelem növelésére tervezett előirányzata túlteljesíthető, s akkor az életszínvonal növekedése is magasabb lehet a tervezettnél.

Népgazdaságunknak van számos olyan problémája, amelyet még mindig a kapitalista múlt örökségeként hordoz az ország. Érezzük azoknak a nehézségeknek a maradványait is, amelyek a szocializmus építésének kezdeti szakaszában elkövetett hibák nyomán keletkeztek. Az 1956-os ellenforradalom anyagi és erkölcsi rombolásai sem múltak el nyomtalanul. Végül, mi is követtünk el hibákat a gazdasági munkában az azóta eltelt idő alatt.

Vannak, akik gazdasági életünk egyelőre megoldatlan vagy nem kellőképpen megoldott problémáit szeretnék a szocialista rendszer, vagy — újabban — a gazdaságirányítási reform számlájára írni. Ez a magatartás, a kérdések ilyen megítélése a jobbik esetben az összefüggések nem ismerése, a rosszabbik esetben ellenséges indulatú rágalom. A szocializmus minden tekintetben, anyagilag is, felemelte az országot és a népet. A reformról a Központi Bizottság hangsúlyozottan megmondta, hogy az csupán eszköz a jobb, a hatékonyabb gazdasági munkához, amely önmagában nem oldja meg feladatainkat, de segít azokat jobban és gyorsabban megoldani — és ez nem csekélység. A Központi Bizottság most, három év tapasztalatai alapján állíthatja, hogy ez az eszköz — bár még csak most tanuljuk jól használni, sőt még nem keveset kell javítani is rajta — máris hatásos, segíti pártunkat, népünket a gazdasági feladatok megoldásában, szocialista törekvéseink megvalósításában.

Igaz, a reformnak, a gazdaságirányításra kidolgozott és bevezetett új módszernek megvan az a sajátossága, hogy népgazdaságunkban régtől meglevő problémáinkat sokkal élesebben mutatja meg, mint korábban láthatók voltak. Ha most követünk el hibákat a gazdasági munkában, akár országosan, akár helyileg, ezt azonnal és sokszor igen kellemetlen módon jelzi, de mi ezt

nem a reform hibájának, hanem előnyének, munkánk segítőjének tartjuk.

A reform célkitűzéseinek érvényesülését sok esetben munkánk fogyatékosságai gátolják. A gazdaságpolitikánk végrehajtásában, a gazdasági építőmunkában elért jelentős eredményekre támaszkodva a következő időszakban határozottabb intézkedéseket kell tenni a hibák kiküszöbölésére, a gazdasági építőmunka javítására, továbbfejlesztésére. A gazdasági munka széles körű és tartós fellendítése, a gazdálkodás hatékonyságának számottevő növelése sokirányú és kitartó erőfeszítéseket kíván.

A Központi Bizottság végrehajtó szerveinek, amelyek a gazdaságpolitikai elvek és a reform kidolgozásában jó munkát végeztek és végeznek, erősíteniük kell a pártellenőrzést, mert az eddig háttérbe szorult. Rendszeresen és konkrét esetekből kiindulva ellenőrizni kell, hogy megfelelően érvényesülnek-e a gyakorlatban, a végrehajtás során az elfogadott elvek. A tapasztalatok alapján intézkedéseket kell tenni a gazdaságpolitikát eltorzítók ellen, s ha az utasítások és rendelkezések nem megfelelőek, akkor azokat kell megjavítani.

A középfokú pártszerveknek és a pártalapszervezetek vezetőségeinek hasonlóan kell eljárniuk. Fontos vonatkozásokban ellenőrizzék az üzemük, vállalatuk, szövetkezetük vezetőségében dolgozó párttagok gazdasági munkáját. Ha szükséges, szólítsák fel őket intézkedéseik módosítására, vagy ha saját instrukcióik bizonyulnak hibásnak, azokat helyesbítsék. Ha saját hatáskörükben nem tudják korrigálni a párt gazdaságpolitikájával, az állami rendelkezésekkel ütköző helytelen gyakorlatot, kérjék a felettes pártszervek segítségét.

A minisztériumoknak, amelyek nagy és jó munkát végeztek és végeznek a gazdaságpolitika és a reform elveinek megfelelő állami rendelkezések kidolgozásában, rendszeresen és egyedi esetek alapján ellenőrizniük kell az üzemek gyakorlatát — amit eddig nem megfelelő mértékben tettek —, vajon az állami rendelkezések alapján s azok szellemében végzik-e mindennapi gaz-

dasági munkájukat. Ha az ellenkezőjét tapasztalják, irányító jogkörük alapján intézkedjenek; ha személyek a hibásak, vonják felelősségre őket; ha a rendelkezések és a felső utasítások hibásak, akkor helyesbítsék őket saját hatáskörükben, késlekedés nélkül; ha meghaladja hatáskörüket, akkor tegyenek jelentést a Minisztertanácsnak.

Le kell küzdeni azt a jelenséget is, hogy egyes állami, minisztériumi szervek, mintha megállt volna felettük az idő, tétovázznak, várnak, és már régen alaposan feltárt problémák megoldásában késlekednek az intézkedésekkel. Szakítani kell az önmagukban véve helyes gazdasági szabályozók fetisizálásával, s nem szabad tétlenül várni az eredményt akkor is, amikor már nyilvánvaló, hogy újabb intézkedésekre volna szükség.

Az állami, ipari és kereskedelmi vállalatok tevékenységi körében nagyobb számban és területen bukkantak fel alkalmi társulások, álszövetkezetek, magánosok, és tesznek szert jelentős jövedelemre. A minisztériumok, főhatóságok kötelesek a szocialista köztulajdon, az állam jogainak és bevételi forrásainak érintetlenségén őrködni. Ezt — jogkörükkel élve — az eddiginél hatásosabban kell tenniük a népgazdaság egész területén.

Megfelelően ellenőrizni kell, hogy az állami külkereskedelmi monopólium — amibe beleértendő az önálló külkereskedelem jogával felruházott vállalatok tevékenysége is — csorbát ne szenvedjen. Most nem a vállalatok önálló külkereskedelmi jogainak kampányszerű kiterjesztése és bővítése, hanem az eddig tapasztaltak elemzése és a tanulságok hasznosítása a sürgős.

Az irányítás decentralizálása, a vállalatok nagyobb önállósága igen jelentős eredményeket hozott. Nem utolsósorban azért, mert a vállalatok, az intézmények, az ipari és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek vezetői nagy többségükben megértették feladataikat, megnövekedett hatáskörükkel helyesen éltek, támaszkodtak a dolgozó kollektívákra, s jó vállalati eredményeket elérve, fejlesztették üzemüket.

Változatlanul helyeseljük a vállalatok nagyobb önállóságát,

saját alapjaik és eszközeik növelését, a közhasznú kezdeményezéseket. Helyeseljük a csoportos érdekeltség elvét, elismerjük a dolgozó kollektívák jogosultságát a magasabb jövedelemre, ha a többletnyereséget az össztársadalmi érdekkel összhangban, a munka jobb megszervezésével, a termelékenység növelésével, az önköltség csökkentésével érik el.

Vannak azonban olyan gazdasági vezetők, sőt vállalatok, amelyek a közösség érdekeivel nem törődve, olcsó eszközökhöz nyúlnak, és különböző manipulációkkal a népgazdaság vagy a vásárlóközönség rovására irányítják a vállalati gazdálkodást. Elítéljük a spekulációra alapozott jövedelemszerzést, a vállalati érdek szembeállítását a társadalmi érdekkel.

A minisztériumoknak, a felügyelő hatóságoknak ellenőrizniük kell azokat a vállalatokat — mégpedig nemcsak a rendelkezések formai megtartását, hanem gazdálkodásuk lényegét is —, amelyekre a kooperáló vállalatok vagy a lakosság részéről panasz érkezik. Ahol a közösséget károsító gazdálkodást találnak, avatkozzanak be a közérdek védelmében, és törvényes jogkörük alapján járjanak el az ilyen vezetőkkel és vállalatokkal szemben.

A Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy az árpolitika helyes, és azt tovább tökéletesítve, a jövőben is érvényesíteni kell. Népgazdasági és közérdekből meg kell tartani a fix, a kötött és a szabad árak rendszerét az ismert három kategóriában. Az úgynevezett szabadáras kategóriában azonban, a termékek felhasználóinak, fogyasztóinak védelmében szükséges, hogy a vállalatok által megállapítható árak képzését megjavítsák, a haszon mértékét, kulcsát állami normatívákkal hatékonyabban szabályozzák, és az árképzés gyakorlatát hatóságilag, rendszeresen ellenőrizzék.

Az árpolitika helyességének hangsúlyozásával egyidejűleg a Központi Bizottság támogat minden olyan intézkedést, amely a társadalmilag indokolatlan mértékű jövedelmet, a jogtalan haszonszerzést hivatott meggátolni. Elítél minden olyan árváltozást, amelynek célja és egyedüli alapja a puszta nyerészkedés.

A nyilvánvaló gazdasági visszaélések — harácsolás, árdrágítás, csalás — esetében a szükséges tennivaló egyszerű: gazdasági szankciókat kell alkalmazni, a törvénybe ütköző cselekmények esetén pedig büntetőeljárást kell indítani.

Népgazdasági terveink megvalósításának egyik alapvető feltétele a jó munkaerő-gazdálkodás. A népgazdaság érdekei igényelnek bizonyos munkaerő-átcsoportosítást. Az elmúlt három évben a munkaerőmozgás a dolgozók 20—25 százalékára terjedt ki. A vizsgálatok azt mutatják, ennek a 60—70 százaléka elfogadhatóan indokolt, a fennmaradó 30—40 százalék egészségtelen. A munkaerőmozgás jelenlegi, a népgazdaság oldaláról nem indokolt magas aránya anyagilag és a munkafegyelem szempontjából egyaránt káros. Többirányú munkát kell végezni a rendellenes helyzet megváltoztatására.

— A munkaerőmozgást a központi tervező szerveknek befolyásolniuk kell; egyrészt támogatni azt, ami közgazdaságilag indokolt, másrészt intézkedésekkel megakadályozni a nemkívánatos spontán folyamatokat.

— Megfelelő érdekvédelmet, anyagi és erkölcsi megbecsülést kell nyújtani a vállalatok értékes dolgozóinak, az üzemi törzsgárda tagjainak.

— A bérezésben a közgazdasági tényezők automatizmusa mellett szükség van szabályozásra is. Így, többek között, megfelelő szabályokat kell kidolgozni arra, hogy az egyik állami vállalattól kilépő dolgozó mennyivel magasabb bért kaphat új munkahelyén, és hogy az ne lehessen több, mint amennyit új munkahelyének azonos munkakörben foglalkoztatott régi dolgozója kap. Ki kell dolgozni azokat a szabályokat, amelyek meghatározzák, hogy ugyanazon munkáért mennyivel fizethet többet a szövetkezet és a magánvállalkozó, mint az állami vállalat.

— A törvényes rendelkezéseket megszegő munkaerő-csábítókat felelősségre kell vonni.

A népgazdaság és a becsületesen dolgozók érdekeinek védelmében javítani kell a munkafegyelmet, amely részben a termelés

elégtelen szervezése, részben bérpolitikánk gyenge pontjai miatt, a mi hibánkból is sok helyen fellazult.

Mindenekelőtt a vállalatvezetőknek kell magasabb színvonalon megszervezniük a munkát és biztosítani a technikai, technológiai fegyelmet. A minimum, amit a dolgozók elvárnak a vezetőktől, hogy biztosítsák munkájukhoz a megfelelő feltételeket. Enélkül nincs erkölcsi alapja egyetlen vezetőnek sem, hogy jobb munkát várjon a dolgozóktól, akik joggal kifogásolják, ha anyag, alkatrész és szállítási eszközök hiánya miatt időszakonként nagymértékben kihasználatlan a munkaidejük, más időszakokban viszont rohammunkában, mértéktelenül sok túlórában kell dolgozniuk.

Minden dolgozó érezze azonban kötelességének, hogy ne csak számon kérje a kollektív szerződésben megfogalmazott jogainak teljesítését, hanem ő maga is teljesítse a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségeit. Külön kell szólni azokról is, akik úgy viselkednek, mintha szívességet tennének már azzal is, hogy bejárnak a munkahelyükre, ott elidőznek, és felveszik a fizetést. Az ilyen esetekben emberi szóval, figyelmeztetéssel, de ha ez nem segít, fegyelmezéssel kell rendet teremteni.

Népgazdaságunkban az összes termelési eszköz és termelőerő jobb hasznosítására kell törekednünk. Az ország háztartásában változatlanul nagy és állandó figyelmet kíván a beruházási piac egyensúlyának megteremtése, a költségvetés egyensúlyának biztosítása és a nemzetközi fizetési mérleg javítása.

A népgazdasági tervek teljesítésének menetében első, alapvető, minden területre érvényes követelmény a fejlődés intenzív útjára való áttérés, a hatékonyság növelése. Az ipari termelés hatékonyságának emelése érdekében folytatódjék a korszerű termelési és gyártmánystruktúra kialakítása. Sürgető feladat, és mindinkább az lesz a tudomány, a technika vívmányainak széles körű alkalmazása a termelésben; a munka termelékenységének növelése, a dolgozók szaktudásának emelése, a munkafegyelem megszilárdítása.

A párt gazdaságpolitikája alapjaiban helyes, az élet próbáját

kiállotta. Állami, gazdasági vezetőink nagy többsége, s a milliók becsületesen, lelkesen dolgoznak. Az ország, a szocializmus szemmel láthatóan, eredményesen épül, a dolgozók élete, életkörülményei időszakról időszakra javulnak. Reális, jó, szocialista céljainknak megfelelő népgazdasági terveink vannak. Gazdasági fejlődésünknek abba a szakaszába léptünk, amikor reális célként tűzhetjük magunk elé, hogy az iparilag közepesen fejlett országok sorából az iparilag fejlett országok közé emelkedjünk. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy terveink sorra-rendre megvalósuljanak. A gazdasági munka területén is megvannak a feltételek ahhoz, hogy a szocializmus építését a legközelebbi években magasabb szinten és eredményesen folytassuk.

VI

A PÁRT IDEOLÓGIAI MUNKÁJA. MŰVELŐDÉSPOLITIKÁNK. A SZOCIALISTA TUDAT ERŐSÍTÉSE

Kedves elvtársak!

A beszámolási időszakban kiterjedt és erősödött hazánkban a marxizmus—leninizmus befolyása, társadalmunk világnézeti, eszmei egysége. A munkásosztály tudományos világnézete mindinkább meghatározó szerepet játszik a tömegszervezeti és az állami oktatásban és nevelésben; további teret hódít a tudományokban, a művészetekben, a mindennapi életben, a tömegek tudatában.

A társadalomtudományok színvonala emelkedett, művelői mind nagyobb segítséget nyújtanak a szocialista társadalom fejlődése által napirendre tűzött feladatok megoldásában. Bővült és változatosabb lett a marxizmus—leninizmus propagandája, növekedett oktatóinak száma és a propagandisták felkészültsége. Hazánkban az 1969—1970-es tanévben, a pártoktatásban 790 000, a szakszervezeti oktatásban 630 000, a KISZ-oktatásban

550 000, az állami oktatás keretében 80 000, összesen több mint kétmillió ember vett részt rendszeres marxista—leninista képzésben.

A Marx és Engels által megalapozott, Lenin által továbbfejlesztett ideológiánk fejlődésének állandó forrása az elmélet és a gyakorlat kölcsönhatása. A gyakorlat az elmélet próbája és gazdagítója. A marxista—leninista elméletet a kommunista és munkáspártok gyakorlata és tapasztalatai formálják, fejlesztik. A gyakorlati tapasztalatok összegezése, az elmélet továbbfejlesztése minden párt kötelessége. Ebben élen jár a nemzetközi munkásmozgalom legnagyobb harci tapasztalatokkal rendelkező osztaga, a Szovjetunió Kommunista Pártja. Nagy segítséget jelentett az egész nemzetközi kommunista mozgalom számára, amikor az SZKP XX. kongresszusán, s ezt követően fellépett a szubjektivizmus, a dogmatizmus ellen, a marxizmus—leninizmus alkotó alkalmazásáért.

Pártunk a marxizmus—leninizmus megdönthetetlen igazságaira támaszkodva védelmezi ideológiánkat, világnézetünket a reakciós, burzsoá nézetekkel szemben, s elutasít mindenféle jobb- és baloldali torzítást. Egyaránt elutasítja a revizionizmust, amely végső soron a munkásosztály elárulásához vezet, és az álforradalmi „baloldali" kalandorságot. Ugyanígy elutasítja a szubjektivizmust, valamint a dogmatizmust, a merev sablonokban való gondolkodást, amely megöli a marxizmus lelkét.

A jobboldali, burzsoá és revizionista nézetek képviselői felmagasztalják a fejlett kapitalista országok életformáit, lebecsülik szocialista társadalmunk, építőmunkánk eredményeit, mérhetetlenül felnagyítják társadalmi életünk egyes negatív kísérő jelenségeit. Az ilyesfajta nézetek nálunk nem nagymértékben, és többnyire áttételes formában, de jelentkeznek még egyes tudományágakban, és hatnak közvéleményünkre is.

Nem képviselnek jelentős erőt, de kétségtelen, hogy vannak nálunk szektás, dogmatikus és más, különböző álforradalmi nézetek, irányzatok is. Ezek tagadják pártunk irányvonalának, szo-

cialista építőmunkánknak forradalmi tartalmát és céljait. A Magyar Népköztársaságot és más, nekik nem tetsző szocialista országokat — a burzsoá propagandistákkal egy nótát fújva — elbürokratizálódott, technokrata, manipulált társadalomnak nevezik. Az életszínvonal emelésére irányuló erőfeszítéseket, s ezek látható eredményeit polgáriasodásnak, a szocializmus útjáról való letérésnek mondják.

A marxizmus—leninizmust értelméből kiforgató és eltorzító álradikális irányzat és a belőle következő politikai kalandorság a szocialista világrendszer egy-két országában is hivatalos képviseletet nyert; a kapitalista világban pedig — a munkásosztály vezető szerepét tagadva, igen gyakran a kommunista pártok ellen harcolva és ezért a tőkéshatalom türelmét élvezve — a magukat „igazi" vagy „újbaloldal"-nak, „maóisták"-nak vagy nyíltan trockistáknak nevező csoportok fellépésében jelentkezik.

Pártunk az eszmék harcában elutasítja a semlegességet, a politikában az elvtelen kompromisszumra, megalkuvásra való törekvést, mert azt tartjuk, hogy a marxizmus—leninizmus elkötelezettséget jelent. Nem lehet úgy helyeselni elveket, hogy közben elutasítjuk a gyakorlatukat; nem lehet egységet hangoztatni és széthúzást szítani; nem lehet egyidejűleg helyeselni egy meghatározott álláspontot, s ugyanakkor igazat adni annak, aki az ellenkezőjét képviseli; nem lehet közös nevezőre hozni a nemzetközi munkásosztály, a felszabadulásukért harcoló népek és a nemzetközi imperializmus érdekeit.

Pártunk továbbra is mindent meg fog tenni a marxizmus—leninizmus pozícióinak, hegemóniájának erősítéséért. A Központi Bizottság úgy véli, hogy elsősorban saját magának kell megjavítania, fejlesztenie elméleti, ideológiai tevékenységét.

Pártunk, a testvérpártok nemzetközi tapasztalatait, a hazai tapasztalatokat hasznosítva, az elmúlt másfél évtizedben nem kevés olyan gyakorlati feladatot oldott meg, amelyeknek elméleti jelentőségük is van. Ilyen volt többek között a lenini szövetkezeti elv alkalmazása a mi viszonyainkra, a parasztság külön-

böző rétegeihez való viszony rendezése, az átszervezés után a földjáradék alkalmazása, a tulajdonviszonyok szocialista értelmezése, meghatározása; a gazdaságirányítás reformjának kidolgozása; az államélet, a szocialista demokratizmus továbbfejlesztésének kérdései. Ugyanakkor pártunk munkájában az elmélet gyakorlati alkalmazásával nem tart lépést a tapasztalatok megfelelő elvi általánosítása, az ideológiai kutatómunka.

Az elkövetkező években az ideológiai munkában számos elvi jelentőségű kérdés vár elemzésre és kidolgozásra: társadalmunk rétegeződésének és tudati állapotának alakulása napjainkban, a szocialista demokrácia elvi kérdései; a közigazgatás fejlesztésének tudományos megalapozása; a tudományos-technikai forradalom társadalmi-emberi összefüggései a szocializmusban; az életmód változásának gazdasági, szociológiai és kulturális vonatkozásai; a konvergencia burzsoá elméletének tudományos bírálata és más kérdések.

Az ideológiai munkát mindazoknak a tényezőknek figyelembevételével kell továbbfejlesztenünk, amelyek hatnak rá. A szocialista társadalom dinamikus mozgásban van és sok eleme átmeneti jellegű. A helyzetből következnek világnézetünk terjesztésének feladatai, figyelembe véve a tudat, a közgondolkodás adott állapotát. Elméletünknek és propagandánknak választ kell adnia az időszerű, új vagy akár régi, de még nyitott kérdésekre. Az adott helyzetből következően a marxizmus—leninizmus, világnézetünk oktatása és hirdetése, terjesztése a különböző ellenséges és téves nézetekkel folytatott harcban megy végbe.

Pártunk munkájának, az ország fejlődésének előtérben álló fontos kérdése a tudományos élet fejlesztése. Korunkban rendkívül megnövekedett a tudományok, mind a társadalomtudományok, mind a természettudományok jelentősége, szerepe, s meggyorsul a tudományos eredmények gyakorlati felhasználása, a tudomány közvetlen szerepe a termelésben. Az automatizálás, a kemizálás, az ember szolgálatába állítható hatalmas energiaforrások feltárása jelzik ezt a fejlődést.

A szocializmus és a tudomány egymásra utaltak és szövetségesek. A kapitalizmussal szemben a mi rendszerünk lényegénél fogva összehasonlíthatatlanul alkalmasabb arra, hogy elősegítse a tudományos és a technikai haladást, valamint azok eredményeinek az egész társadalom érdekében történő hasznosítását. Programunk, a szocialista társadalom teljes felépítése, az ország általános fejlesztése, a nép életszínvonalának további emelése megköveteli a tudományok fejlesztését, a tudományok eredményeinek mind jobb és mind gyorsabb gyakorlati hasznosítását.

Ebből indult ki a Központi Bizottság, amikor kidolgozta pártunk tudománypolitikai irányelveit. A bennük tisztázott és azóta fokozatosan realizálódó elvek serkentően hatnak valamennyi tudományág fejlődésére. Ilyenek a politika és a tudomány helyes viszonyáról, a kutatások irányítási rendszeréről, a szocializmus iránti felelősségen alapuló kutatási szabadságról, a tudományos monopóliumok elleni fellépésről, a nemzetközi tudományos együttműködésről és más fontos kérdésekről kidolgozott elvi állásfoglalások.

A Központi Bizottság figyelmet fordít rá, hogy az új, a negyedik ötéves terv időszakában a hazai tudomány és technika az eddiginél nagyobb mértékben fejlődjön és eredményei gyorsabban kerüljenek át a gyakorlatba. Pártunknak az az álláspontja, hogy fokozottabban be kell kapcsolódnunk a tudományos és technikai forradalom nemzetközileg kibontakozó áramlatába. Ebben nagy segítségünkre van a Szovjetunióval és a KGST-országokkal e téren is kialakult és fejlődő tudományos együttműködés, ugyanakkor saját erőinket is mozgósítanunk kell. Ebből a célból a legközelebbi öt évben a nemzeti jövedelemnek mintegy 2,8 százalékát fordítjuk tudományos kutatásokra és fejlesztésre, ami nemzetközi összehasonlításban is elfogadható arány.

Az ország előtt álló feladatok, valamint a tudomány és a technika rohamos fejlődése az emberek képzettségének növelését, az ismeretek szüntelen bővítését igénylik társadalmi méretekben.

Ezért a közoktatás, a közművelődés további tökéletesítése szocialista továbbfejlődésünk egyik alapkérdése. Szükséges, hogy pártunk a közeljövőben napirendre tűzze, ismét tekintse át az állami oktatás egész rendszerét. Vizsgálja meg a korszerű oktatás, az oktatás és a társadalmi szükségletek összefüggésének kérdéseit, az oktatók és a tanulók túlterhelésének problémáit, s a kormánnyal közösen tegye meg a szükséges intézkedéseket az oktatási rendszer továbbfejlesztésére.

Oktatási rendszerünktől azt várjuk, hogy kötelességtudó, jól képzett, művelt, világnézetileg szilárd, szocialista erkölcsű szakembereket képezzen az ország számára. Nálunk a művelődés intézményei, mindenféle megkülönböztetés nélkül, nyitva állnak valamennyi fiatal előtt, aki szorgalmas és tehetséges. Ezen belül a párt elvi-politikai kérdésnek tartja továbbra is, hogy a fizikai dolgozók gyermekei a tanulás minden fokán megfelelő külön támogatást kapjanak.

Az elmúlt években további teret hódítottak hazánk kulturális életében a szocialista tendenciák, gyarapodott, gazdagodott a kulturális, a művészeti élet, növekedett népünk műveltsége. Pártunk művelődéspolitikája alapvetően érvényesül, eredményesen segíti a művészetek fejlődését, s ezáltal nagy társadalmi céljaink megvalósulását. A fejlődés természetesen útkereséssel jár, s nemegyszer ellentmondások és viták közepette megy végbe. A fejlődés azonban nyilvánvaló. Az utóbbi években zenekultúránk méltán vált ki elismerést határainkon túl is; fejlődött film- és színházművészetünk, számos szocialista mondanivalójú drámai alkotás született; termékeny a költészetünk; számos új képzőművészeti alkotással gazdagodtunk.

Híven eddigi politikánkhoz, a művészeti munkába, stíluskeresésbe nem kívánunk adminisztratív eszközökkel beavatkozni ezután sem. Az ízlést az alkotó egyéni ügyének tekintjük mindaddig, amíg nem sérti a szocializmus érdekeit, eszméit, a közerkölcsöt. Biztosítjuk az alkotó munkához nélkülözhetetlen légkört. Ugyanakkor a kulturális élet területén sem enged-

jük kétségbe vonni a párt, a szocialista állam illetékességét senkitől.

Minden humanista értéknek továbbra is helyt adva, elutasítjuk mind a dogmatikus művészetszemléletet, mind a társadalmi kérdésektől elforduló, vagy a hibákat hamisan általánosító negatív tendenciákat. Azt tartjuk, mindenkinek jogában áll, hogy a saját ízlése és világnézete alapján alkosson. A munkásállamnak viszont joga, hogy a művek között társadalmi és művészi értékük szerint válogasson. Minden alkotás megítélésében abból indulunk ki, hogy az milyen eszmei és művészi erővel szolgálja a szocializmus, a haladás ügyét. A közösség pénzén csak a szocialista társadalom érdekeit szolgáló alkotásnak lehet mecénása az állam. Alkotóinktól azt várjuk, hogy a szocializmus adta lehetőségeket népünk javára kamatoztassák, segítsék megérteni és cselekvően formálni gazdagabb, egyszersmind bonyolultabb világunkat. Továbbra is a népünk és az emberiség alapvető létkérdéseiben pártosan állást foglaló, szocialista, realista, közéleti elkötelezettségű művészetet támogatjuk.

Kulturális, művészeti életünkben tovább kell erősíteni a politikai és az ideológiai egység irányába ható tendenciákat. Növelni kell a kommunista, szocialista közéletiség erőit.

Érvényt kell szerezni a szocializmust féltő párttagság és párton kívüli közvélemény követelésének, amely megengedhetetlennek tartja a szocializmus eszméitől, életfelfogásunktól idegen művek, nézetek terjesztését államunk eszközeinek felhasználásával. A kispolgári nézetek, ízlésnormák időnként felélénkülnek, a megengedhetőnél nagyobb teret nyernek. Kulturális intézményeinknek, a sajtónak, a rádiónak, a televíziónak lehetőségeik jobb kihasználásával erőteljesebben kell népszerűsíteniük a szocialista kultúra értékeit, jobban kell törekedniük a tartalmas igények felkeltésére, a szocializmusra káros művek és a kulturális selejt kiszorítására.

A közművelődés az egyéniség kibontakoztatásának, a szocialista demokrácia erősítésének, a termelési kultúra emelésének

nélkülözhetetlen tényezője. Jelentőségét különösen fokozza a szabad idő növekedése. Mind állami, mind vállalati forrásokból többet kell juttatni a felnőtt lakosság oktatására és művelődésére, mindenekelőtt a munkástelepülések megfelelő művelődési intézményekkel való ellátására, az ifjúság művelődési igényeinek helyes irányú fejlesztésére, jobb kielégítésére.

Szocialista építőmunkánk, társadalmi életünk fontos eleme a szocialista közgondolkodás, közfelfogás, erkölcsi normák érvényesülése. A műveltségi színvonal emelkedésével, közoktatásunk, nevelési rendszerünk fejlődésével erősödött a szocialista erkölcs, az egyén és a közösség kapcsolata, növekedett a társadalmi felelősségérzet, a társadalom iránti elkötelezettség. Ez mutatkozik meg a párttagság példamutató helytállásában a szocializmus építésének minden területén, a szocialista munkaverseny-mozgalmakban részt vevő dolgozók kiváló munkájában, a párt, a tanácsok, a tömegszervezetek és tömegmozgalmak sok százezernyi aktivistájának a köz javára végzett önzetlen társadalmi munkájában.

Az állampolgárok jogait megalapozó és kiszélesítő szocialista demokrácia, az egyéni és a közösségi érdeket jobban kifejező szocialista gazdaságirányítási reform a korábbinál jobban tudatosította a végzett munka és az össztársadalmi érdek közötti kapcsolatot; fejlesztette a tömegek igazságérzetét, jobban meggyökereztette, hogy a szocializmusban a boldogulás alapja a munka, és az igazi személyes boldogulás csak a közösség érdekével összhangban kereshető. Ugyanakkor társadalmunk átmeneti talaján tovább élnek, részben újratermelődnek, illetve átmenetileg felélénkülnek még a polgári erkölcs maradványai. Az utóbbi időben fejlődésünk alárendelt kísérő jelenségeként, de felerősödött az individualizmus, az egoizmus, az anyagiasság.

Társadalmunk közerkölcsének meghatározói azok a milliók, akik az eszmét és a célt elfogadva, öntudatosan dolgoznak a szocialista építés, a munka frontján, akiknek létalapja becsületes munkával szerzett keresetük; nem pedig azok a kevesek, akik a

dolgozó milliók mellett, mindenki szeme láttára, az átlagosnál úgy élnek sokkal jobban, hogy valódi teljesítmény nélkül húznak magas jövedelmet. Az ilyen esetek, az ilyenfajta személyek most jobban szembetűnnek, mert a gazdasági élet általános fejlődésével számuk is szaporodott, hangjuk is megnőtt.

A szocializmus az emberért van; célunk, hogy az emberek jobban, kulturáltabban éljenek, javuljon életük. Elutasítunk mindenfajta álszerénységet, aszketizmust. De a szocializmus eszméivel, társadalmunk erkölcsi felfogásával ütköző anyagiasság szellemének elburjánzásával és a visszás jelenségekkel nem békülünk meg.

Pártunk álláspontja, hogy az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tekintélyét. A munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit képviselő, az önfeláldozóan dolgozó, felelősséget és áldozatot vállaló állampolgárok az élet egyetlen területén se szorulhassanak háttérbe azok mögött, akik csak haszonélvezői a szocialista társadalomnak. Erősíteni kell azt a közszellemet, amelyben a társadalom pozitív erői, a szocializmus hívei a hangadók, amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a cinizmust, a fegyelmezetlenséget, a közösség megkárosítását.

A párt művelődéspolitikájának következetes és minden területen való érvényesítése nélkülözhetetlen a szocializmus építésében soron következő feladatok eredményes megoldásához. Tudományos világnézetünk: a marxizmus—leninizmus eredményes propagálásához, a szocialista tudat és közerkölcs elmélyítéséhez, kiterjesztéséhez és általánossá tételéhez jók a feltételeink. A párt minden szervezetének és minden tagjának, a szocializmus minden hívének odaadással és fáradhatatlanul kell dolgoznia ezen a szép és annyira fontos munkán.

VII

SZOCIALISTA ÉPÍTŐMUNKÁNK NEMZETKÖZI FELTÉTELEI. PÁRTUNK A NEMZETKÖZI MUNKÁSMOZGALOM EGYSÉGÉÉRT

Tisztelt elvtársak!

Nemzetközi tevékenységünk és kormányunk külpolitikájának megítélésében pártunkban egység van és ez a politika a magyar nép teljes támogatását élvezi.

Nemzetközi tevékenységünk fő célja, hogy biztosítsuk népünk számára a szocialista építőmunka külső feltételeit, valamint, hogy erőnktől telhetően védjük és szilárdítsuk a nemzetközi küzdőtéren a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség, a béke pozícióit.

A világban az alapvető, kibékíthetetlen ellentmondás a munka és a tőke közötti ellentmondás, amely az első szocialista ország megszületésével átlépte a nemzeti kereteket, ma pedig a két társadalmi rendszer, a szocializmus és a kapitalizmus világméretű küzdelmévé vált. Objektív jelenség, hogy a szocialista világrendszer a haladás, a függetlenség, a béke erőinek támaszává, az imperializmus pedig a reakció, az elnyomás, az ellenforradalom támaszává és központjává vált. A nemzetközi helyzetet ezeknek az erőknek a harca határozza meg.

A beszámolási időszak elmúlt négy éve alatt a haladás erői előrenyomultak. Az imperialisták helyileg támadnak, elérhetnek ideiglenes sikereket, de ez nem változtat azon a történelmi tényen, hogy kialakult és megszilárdult a szocialista világrendszer, szétestek a gyarmatbirodalmak, az imperializmus állandó belső és külső konfliktusokkal küzd és tartósan a politikai válság állapotában van.

A nemzetközi imperializmus agresszív természete nem változott, ez állandó konfliktusok forrása, ezért a nemzetközi helyzet ma is bonyolult. Az agressziók nyomán, mint most Guineában, új tűzfészkek keletkeznek. Az emberiség még mindig gondok és

megpróbáltatások közepette él, de a világ fejlődésének fő irányát, az imperializmus minden erőfeszítése ellenére, mindinkább a szocializmus, a haladás, a nemzeti függetlenség erői határozzák meg.

A szocialista világrendszer a társadalmi haladásnak döntő tényezője, támasza minden forradalmi, felszabadító harcnak. Léte kihat az imperializmus politikájára, sőt a kapitalista országok belső és egymás közötti viszonyára is. A szocialista országok példája a gyakorlatban mutatja be az új társadalmi rend magasabbrendűségét, és reális távlatként tárja a világ elé az emberiség szocialista jövőjét. Az imperializmus fő célja a szocialista világ megsemmisítése. Minthogy számára ez lehetetlen, az imperializmus kénytelen alkalmazkodni a valóságos erőviszonyokhoz, taktikáját időről időre változtatja, hol a durva erőszak, hol a békésnek álcázott és ravasz „fellazítás" eszközéhez nyúl.

A szocialista világ fő ereje a Szovjetunió, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével elsőként szakította szét az imperializmusnak az egész világot fojtogató láncát, és megnyitotta az utat minden nép számára a szabadság, a szocializmus felé. A Szovjetuniónak, kommunista pártjának elévülhetetlen érdemei vannak a szocializmus, a kommunizmus építésében. Leggazdagabb tapasztalatai vannak az imperializmus elleni harcban is. A Szovjetunió internacionalizmusa példás; tapasztalatainak óriási nemzetközi jelentősége van.

A Szovjetunió a második világháború tüzében, hallatlan áldozatokat hozva, szétzúzta a fasizmus fő erőit, s ezzel megmentette az emberiséget egy új középkor fenyegető rémétől. A második világháborút követően, megtörve az Egyesült Államok atommonopóliumát, létrehozva saját nukleáris fegyverét, megmentette az emberiséget az imperialisták atomzsarolásától, egy új, modern barbárság sötét árnyékától. Mindenki másénál nagyobb a Szovjetunió, a szovjet nép szerepe, felelőssége és áldozatvállalása az egész emberiség életbevágó érdekeiért. A Szovjetunió a maga hatalmas és legyőzhetetlen erejével a nemzetközi imperializmus agresszív erőinek fő fékentartója és elrettentője.

A Szovjetunióhoz való viszony mindig választóvíz volt a politikában, a haladás és a reakció erőinek megkülönböztetésében. Mozgalmunkban a Szovjetunióhoz való helyes, elvi viszony az internacionalizmus fokmérője. Pártunk elutasítja a szovjetellenesség minden formáját, mert a szovjetellenességnek tett legkisebb engedmény is rombolja a haladás, a szocializmus erőit, és az osztályellenség, az imperializmus kezére játszik.

A Szovjetunió felszabadítónk, szövetségesünk, igaz barátunk és legjobb segítőnk az élet minden területén. A Szovjetunióhoz való viszonyunk nyílt és megingathatatlan, szilárd elvi, internacionalista alapokon nyugszik, és teljes összhangban van nemzeti érdekeinkkel. Pártunk, kormányunk, országunk és népünk a beszámolási időszakban is erősítette, bővítette és fejlesztette politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatait a Szovjetunióval, és ezt fogja tenni a jövőben is.

Mi szívből új és új sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, Brezsnyev elvtárs vezette Központi Bizottságának, a nagy szovjet népnek. Biztosíthatjuk őket, hogy pártunk és népünk mindig ápolni, erősíteni fogja harci szövetségünket, a szovjet—magyar barátságot.

A Magyar Népköztársaság fejlődő és bővülő politikai, diplomáciai, gazdasági és kulturális kapcsolatban áll valamennyi szocialista országgal.

Szoros szövetségi kapcsolat fűzi a szocializmust, a békét védelmező Varsói Szerződés szervezetének tagállamaihoz, eleget tett és a jövőben is eleget fog tenni a tagságból eredő minden kötelezettségének. Hazánkat fejlődő gazdasági kapcsolatok fűzik a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának tagországaihoz; és támogat minden olyan lépést, amely alkalmas a tagállamok együttműködésének bővítésére és magasabb színvonalra emelésére.

Együttműködésre, az együttműködés bővítésére törekszünk a jövőben is minden szocialista országgal, azokkal is, amelyektől nézetkülönbségek választanak el bennünket. Ezzel összefüggés-

ben jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a sok kérdésben változatlanul fennálló és komoly ideológiai, politikai nézeteltéréseink ellenére, az utóbbi időben bizonyos mértékig javultak államközi kapcsolataink a Kínai Népköztársasággal.

A haladás és a reakció között folyó világméretű harc fontos területe Ázsia, Afrika és Latin-Amerika. E térségek népeinek imperialistaellenes harca, a gyarmatbirodalmak szétzúzása nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az erőviszonyok az imperializmus rovására változtak meg, és előnyösen módosult a világ politikai térképe. A szocialista országok és a fejlődő országok kapcsolatainak alakulásában a döntő tényező az, hogy közös érdek az imperializmus megfékezése, visszaszorítása, a haladás előmozdítása. Ez az érdekközösség vezet e széles körű kapcsolatokra, amihez hozzájárul még, hogy ezen államok közül több, a belső rendszerét illetően, a fejlődés nem kapitalista útját választotta és a szocializmust nevezi meg céljaként.

Pártunkat és kormányunkat az az eredményes törekvés vezérli, hogy fejlessze az együttműködést Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival. A IX. kongresszus idején e térség 40 országával álltunk diplomáciai kapcsolatban, jelenleg 57 államhoz fűznek bennünket ilyen kapcsolatok. Szövetségesünknek tekintjük az imperializmus ellen küzdő gyarmati és volt gyarmati népeket, szolidárisak vagyunk nemzeti felszabadító mozgalmukkal és mindent megteszünk, hogy támogassuk harcukat.

A tőkés világban korunkban végbemenő folyamatok lényege, hogy a kapitalista rendszer nem képes megoldani kibékíthetetlen belső ellentmondásait, állandósult a válság, s egyre jobban belebonyolódik az általa kirobbantott nemzetközi konfliktusokba. Fokozódik a munkásosztály harca a monopóliumok ellen, s a dolgozó tömegek már nemcsak gazdasági követeléseik, hanem politikai célkitűzéseik valóra váltásáért is síkraszállnak. A kapitalista világ országainak munkásosztálya és haladó erői harcukkal a szocialista országok, minden forradalmi erő harcát se-

gítik; az internacionalista szolidaritás kapcsol össze bennünket velük.

Ami a kapitalista országokkal való állami kapcsolatokat illeti, pártunk, kormányunk, népünk állhatatosan küzd a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért. Ez a politika arra a felismerésre épül, hogy korunkban létrejöttek a békés egymás mellett élés objektív alapjai, a világháború elkerülhető, a szocializmus győzelméhez nincs szükség háborúra. E politikában a rendszerünk fölényébe vetett hitünk is tükröződik. A békés egymás mellett élés politikája ma a szocialista világrendszer külpolitikájának egyik legfontosabb alapelve.

A beszámolási időszakban, külpolitikai irányvonalunknak megfelelően, a szuverenitás kölcsönös tiszteletben tartása, az egyenjogúság, az egymás belügyeibe való be nem avatkozás, a kölcsönös előnyök elvei alapján bővültek hazánk politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatai a kapitalista világ számos országával. Tudományos együttműködési, hosszú lejáratú kereskedelmi és más nemzetközi egyezményt kötöttünk Ausztriával, Olaszországgal, Franciaországgal, a Német Szövetségi Köztársasággal és más országokkal. E kapcsolatok fejlesztése megfelel a béke érdekeinek, az érintett országok és hazánk érdekeinek.

Pártunknak és kormányunknak korunk alapvető nemzetközi kérdéseiben képviselt állásfoglalásait az határozza meg teljesen egyértelműen, hogy szocialista ország, a Szovjetunió szövetségese, a Varsói Szerződés tagországa vagyunk. Pártunk és kormányunk arra törekszik, hogy külpolitikánk mindenkor teljesen világos, egyértelmű és következetes legyen. Úgy véljük, népünk érdekei és a haladás nemzetközi erői szempontjából, de talán még a számba jöhető tőkés partnerek szempontjából is a világos helyzet az előnyös, az, ha barát és ellenség egyformán tudja, hová kell besorolni a Magyar Népköztársaságot, és állásfoglalásainkkal mint elvi alapokon nyugvó, szilárd állásponttal számolhat mindenki.

Világos az álláspontunk az európai kérdésekben is. A Varsói Szerződés tagországaként társszerzői voltunk a budapesti felhívásnak. Ebben a nyilatkozatban felhívtuk Európa népeit és valamennyi európai ország kormányát egy, a kontinens békéjét megszilárdító és védelmező kollektív biztonsági rendszer megteremtésére. Ehhez szükséges, hogy valamennyi európai ország ismerje el a realitásokat, a fennálló határokat, a Német Demokratikus Köztársaság létét, Nyugat-Berlin különleges státusát.

A Varsói Szerződés országainak felhívása általában kedvező fogadtatásra talált. A felhívást kiadó szocialista országok, közöttük hazánk, továbbá Finnország és más országok kormányai diplomáciai lépésének eredményeként érik a helyzet egy összeurópai biztonsági tanácskozás összehívására. Mi már a közeljövőben összehívhatónak tartjuk, és kormányunk kész mindent megtenni a maga részéről ennek létrejötte és sikere érdekében.

Európa biztonságának sajátos problémáját jelenti, hogy a második világháború befejezése nincs békeszerződésben rögzítve, s a levert fasiszta hitleri Németország helyén két német állam jött létre. Létrejött az első német munkás-paraszt állam, szövetségesünk és barátunk, a Német Demokratikus Köztársaság. A Német Demokratikus Köztársaság Európa békéjének egyik fontos tényezője, és nem utolsósorban a szocializmus építésében elért nagyszerű eredményei nyomán nemzetközi tekintélye méltán és állandóan növekszik. A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság kapcsolatai testvériek, szilárd, internacionalista elvi és politikai alapokon nyugszanak. Együtt küzdöttünk és együtt küzdünk a jövőben is a szocializmus, a haladás, az európai biztonság érdekében.

A realitásokhoz való közeledést tapasztaljuk a Német Szövetségi Köztársaság kormányának politikájában, ami hozzájárulhat az európai viszonyok normalizálásához. Európa számára előnyös lépésként üdvözöltük a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság szerződését, hasonlóan a Lengyel Népköztár-

saság és a Német Szövetségi Köztársaság közötti, a napokban parafált szerződést. Sok függ a legaktuálisabb nyitott kérdések megoldásától. A Német Szövetségi Köztársaságnak ratifikálnia kell még a Szovjetunióval és a Lengyelországgal kötött szerződést, meg kell állapodnia az ismert konkrét kérdésekben a Csehszlovák Szocialista Köztársasággal. Nem utolsósorban a Német Szövetségi Köztársaságnak a nemzetközi jog alapján meg kell találnia a békés egymás mellett élés megfelelő módozatait az önálló és szuverén Német Demokratikus Köztársasággal.

Ha a Brandt—Scheel kormánynak, szembeszállva saját országa reakciós, soviniszta erőivel, lesz kellő politikai állhatatossága, hogy folytassa a viszonyok rendezésére tett kezdeményezését, ami Nyugat-Németország lakossága életbevágó érdekeinek is pontosan megfelel, akkor nem lesz akadálya a szocialista országokkal való államközi kapcsolatok teljes értékű rendezésének. A Magyar Népköztársaság elvben, a Német Szövetségi Köztársaságot illetően is, mindenkor az államközi kapcsolatok normalizálásának híve volt és ma is az. Kölcsönös előnyökkel járó széles körű gazdasági kapcsolataink épültek ki évek során, most kötöttünk hosszú lejáratú kereskedelmi szerződést, hivatalos kereskedelmi képviseletek működnek a két országban.

Mi, ha a helyzet erre megérik, készek vagyunk kapcsolatainkat a Német Szövetségi Köztársasággal tovább építeni, végső fokon ide értve a diplomáciai kapcsolatok rendezését is. Ez összefüggésben van a Magyar Népköztársaság azon szándékával, hogy mind kétoldalú, mind sokoldalú kapcsolatok révén a továbbiakban is kivegye részét az európai béke és biztonság megteremtésére irányuló erőfeszítésekből.

Az egész világot sok éve foglalkoztatja és felháborítja az Egyesült Államok vietnami háborúja, a nemzetközi jog elemi normáit lábbal tipró nyílt agresszió. Az állandóan ismétlődő provokációk újabb ténye az a kalóztámadás, amelyet a minap amerikai légi kötelékek követtek el a Vietnami Demokratikus Köz-

társaság ellen. Ez a háború egyben az imperialista politika kilátástalanságának is meggyőző bizonyítéka; az agresszorok hosszú éveken át elkövetett kegyetlenkedések, háborús bűntettek sorozatával sem tudták megtörni a vietnami nép hősi ellenállását. Az amerikai kormány hol taktikai módosításokkal, hol megtévesztő, úgynevezett „békekezdeményezésekkel" próbálja leplezni agresszív politikájának célját és zsákutcáját. Továbbra is szabotálja az érdemi tárgyalásokat Párizsban, sőt, a kiút keresése helyett kiterjesztette agresszióját egész Indokínára.

Az indokínai igazságos béke érdekében az amerikai kormánynak ki kell vonnia intervenciós csapatait és csatlósait Vietnamból. Távozzanak Laoszból és Kambodzsából! Az amerikai nép érdekében is meg kell szüntetnie beavatkozását ezen országok belügyeibe, és tiszteletben kell tartania Indokína valamennyi népének azon jogát, hogy maga oldja meg saját problémáit. E cél felé mutatják az utat a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának és az 1969 nyarán kormányunk által diplomáciailag elismert Dél-vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormánynak a politikai rendezésre vonatkozó javaslatai. Minden téren szolidárisak vagyunk a vietnami néppel, Indokína népeivel, szabadságharcukkal és meggyőződésünk, hogy igazságos ügyük győzni fog.

Agresszió mérgezi a helyzetet a Közel-Keleten is. Az Egyesült Államok célja, hogy megakadályozza az arab világ haladását, a régi és új gyarmatosítás módszereivel visszaállítsa a nemzetközi tőke pozícióit a világ e térségében. A nemzetközi imperializmus eszközeként s annak érdekében robbantotta ki Izrael az 1967-es agresszív háborút. A magyar nép szolidáris a szabadságukért küzdő arab népekkel, és segítséget ad az agresszor visszaszorításához.

Felfogásunk szerint Izrael államot és népét elsősorban saját kormányának imperializmusa és az országban felszított nacionalizmus fenyegeti létében. Ezt az agresszív politikát el kell utasítania mindenkinek, tekintet nélkül nemzeti hovatartozására,

éljen Izraelben, vagy bárhol a világon. A kommunista mozgalom, a szocialista országok, amelyek szemben állnak Izrael agresszív háborújával, határozottan elítélik az antiszemitizmust, amely a népek nacionalizmusának legotrombább formája. Elítéljük a cionizmust is, mint reakciós, antikommunista, a nemzetközi imperializmust szolgáló mozgalmat. A cionizmus és az antiszemitizmus egyaránt reakciós irányzat, mindkettő, mindig az elnyomók fegyvere volt a dolgozó osztályok és az elnyomott nemzetek szabadságharcával szemben.

Jelenleg az izraeli csapatok változatlanul bitorolják az agresszióval elrabolt területeket. A közel-keleti helyzet normalizálása csak akkor következhet be, ha a csapatokat kivonják az összes megszállt arab területről és megállapodás születik olyan béke megteremtésére, amelyben tiszteletben tartják és elismerik valamennyi közel-keleti állam területi épségét és függetlenségét. Támogatjuk a Biztonsági Tanács 1967-es határozatát, a politikai rendezést tartjuk szükségesnek és törvényesnek; igazságosnak tartjuk a palesztinai menekültek jogát arra, hogy ne földönfutókként, hanem teljes egyenjogúságban, békés, biztos körülmények között élhessenek, dolgozhassanak ősi hazájuk földjén.

Az imperialisták agresszióit mindenütt vissza kell verni, az imperializmust kényszeríteni kell a békés egymás mellett élésre, ha azt önként nem fogadja el. E cél érdekében a szocialista országok minden más haladó erővel együtt lépnek fel az agresszió erőivel szemben, hogy megakadályozzanak egy új, termonukleáris világháborút. Csak a békés egymás mellett élés elvének győzelme és gyakorlati realizálása mentheti meg az emberiséget egy önmegsemmisítő új világháborútól. Ahhoz, hogy ezt elérjük, a szocialista országoknak, a szabadságukért harcoló antiimperialista népeknek, a világ minden haladó és békeszerető erejének egységes frontot kell szembeállítaniuk az imperializmussal.

A népek sorsára, a világpolitikai események alakulására döntő hatást gyakorol a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, amely az elmúlt években fejlődésének eredményes időszakát

élte át. Történelmi küldetésének megvalósítását a mozgalomban jelentkező elvi-politikai véleményeltérések sem akadályozhatták meg. Mozgalmunk az elmúlt években előbbre lépett az egység megerősítésének útján, erősödött az imperializmus elleni közös harc.

A kommunista világmozgalom az egység megerősítésén munkálkodva mindenekelőtt a marxizmus—leninizmus elveiből indul ki, valamint abból, hogy a közös ellenség, az imperializmus, minden elnyomottat, minden népet egyformán fenyeget. A nézeteltérések vizsgálatánál gondolni kell az egyes pártok helyzetében, körülményeiben, feladataiban meglevő nagy különbségekre is, amelyek bonyolultabbá teszik az egységért vívott harcot. Az egység újbóli megteremtésének módja a szilárd elvi politika, az elhajlások elleni következetes harc, az elvtársi nyíltság, az összefogásra irányuló készség.

A nemzetközi kommunista mozgalom egységének megszilárdításában rendkívüli jelentőségű a proletár internacionalizmus eszméje, amely egy évszázada a nemzetközi tőke támadásaival szemben vívott harcban született, azóta erősödik, edződik, ellenáll minden olyan próbálkozásnak, amely a munkásosztály kezéből ki akarja csavarni ezt a fegyvert. Ma, amikor a kommunista mozgalom az egész világra kiterjedt, a megvalósult szocializmus világrendszerré vált és a testvérpártok nagyon különböző feltételek között dolgoznak, a proletár internacionalizmus eszméjéhez való hűség fontosabb, mint valaha. A proletár internacionalizmus eszméje valamennyi testvérpárttól megköveteli a marxizmus—leninizmus eszméihez való ragaszkodást, a nemzeti önzés és elzárkózás, a nacionalizmus különböző megnyilvánulási formáinak leküzdését, az áldozatkész szolidaritást.

Pártunk és kormányunk az internacionalizmus elvéből indult ki, amikor — más szocialista országokkal együtt — a testvéri, szövetséges, szocialista Csehszlovákia haladó erőinek megsegítésére sietett. Az akkori, veszélyekkel terhes helyzetben az a

szándék vezérelt bennünket, hogy támogatást nyújtsunk Csehszlovákia dolgozó népének a szocialista vívmányok, a hatalom megvédésében.

Nem önző célokat követtünk, mi az események menetében mindvégig csak egyet kívántunk, és kívánunk ma is, azt, hogy szocialista módon oldódjanak meg a párt és a társadalom kérdései Csehszlovákiában.

Őszintén örülünk, hogy csehszlovákiai elvtársaink határozottan kézbe vették és intézik ügyeiket, annak, hogy pártjuk és országuk ismét ott van, megbecsült, egyenjogú harcosként, a szocializmus nemzetközi seregében. Őszintén nagy sikereket kívánunk a szocialista haza építésében a csehszlovák testvérpártnak, a Husák elvtárs által vezetett központi bizottságnak, a testvéri Csehszlovák Szocialista Köztársaság népeinek.

A Központi Bizottság a Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa határozatainak alapján — s a testvérpártok nemzetközi tanácskozásain közösen kialakított állásfoglalásokhoz tartva magát — végezte nemzetközi tevékenységét, erősítette internacionalista kapcsolatait.

Pártunk képviselői a beszámolási időszakban részt vettek a kommunista mozgalom különböző nemzetközi értekezletein; 54 testvérpárttal folytattunk kétoldalú megbeszéléseket. Pártunk erejéhez mérten igyekeztünk kapcsolatokat kiépíteni antiimperialista pártokkal, szervezetekkel és mozgalmakkal; s kapcsolat létesült több szocialista párttal is. Ehhez járult az a megtisztelő megbízatás, hogy pártunk házigazdája lehetett az 1968-as budapesti konzultatív találkozónak és részt vett a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai nemzetközi találkozójának előkészítésében.

Nemzetközi mozgalmunk kiemelkedő fontosságú nagy eseménye volt a beszámolási időszakban a kommunista és munkáspártok 1969-es moszkvai tanácskozása, amely jól szolgálta a testvérpártok egységtörekvéseit, kapcsolataik javulását, az

imperializmus elleni közös harci platform kialakítását. Pártunk a tanácskozás állásfoglalásait teljes mértékben magáévá tette és harcol megvalósításukért.

Minden testvérpárttal internacionalista egységre, a haladás összes erőivel akcióegységre törekszünk az imperialista ellenséggel szemben.

Pártunk megítélése szerint nélkülözhetetlen a kommunista és munkáspártok közös, széles körű nemzetközi véleménycseréje, mozgalmunk nemzetközi tapasztalatainak összegezése, a közös elvi állásfoglalások kialakítása. Jelenleg, amikor a kommunista mozgalomnak nincs nemzetközi szervezete, a széles körű, rendszeres nemzetközi tanácskozások szolgálnak erre megfelelő keretül. Ezért pártunk mindenkor támogatta a kommunista és munkáspártok nemzetközi találkozóinak összehívását és támogatni fogja azt a jövőben is.

A Központi Bizottság megítélése szerint pártunk nemzetközi tevékenysége, kormányunk külpolitikája az elmúlt négy évben eredményes volt. Pártunk továbbra is mindent megtesz azért, hogy elvi, internacionalista politikával biztosítsa népünk számára a szocialista építés nemzetközi feltételeit és becsülettel kivegye részét a haladásért világméretekben folyó küzdelemből.

Ennek érdekében: tovább erősítjük a Szovjetunióhoz, a Szovjetunió Kommunista Pártjához, a Varsói Szerződés és a KGST országaihoz, a szocialista világrendszerhez, a testvérpártokhoz fűződő szoros, baráti, internacionalista kapcsolatokat; szolidárisak vagyunk a tőkésországokban harcoló osztálytestvéreinkkel; támogatjuk a nemzeti felszabadító mozgalmakat, fejlesztjük az együttműködést Ázsia, Afrika és Latin-Amerika független országaival; a kapitalista országokkal a békés egymás mellett élés megvalósítására, normalizált viszonyra, kölcsönösen előnyös kapcsolatokra törekszünk; védjük építőmunkánk legfőbb feltételét, a békét.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójának végéhez értem. Pár-

tunk, eleget téve a társadalom eszmei, politikai vezetőjeként reá háruló feladatoknak, nagy és eredményes munkát végzett az elmúlt négy évben. Munkásosztályunk, dolgozó népünk odaadó, szorgalmas munkájának, a kommunisták és pártonkívüliek együttműködésének köszönhetjük, hogy a IX. kongresszus határozatait végrehajtva, újabb lépést tettünk előre a szocialista társadalom építésének útján.

Most fel kell mérni a megtett utat és előre kell tekintenünk. Szocialista építőmunkánk hazai és nemzetközi feltételei adottak. Pártunk a marxizmus—leninizmus elveihez hűen, a munkásosztállyal, a dolgozó néppel összeforrva, nemzetközi osztálytestvéreinkkel együtt küzdve nagy feladatokat oldott meg a múltban, és még nagyobb feladatok megoldására képes a jövőben.

A Központi Bizottság úgy véli, minden feltétel adva van ahhoz, hogy munkánkat az eddiginél magasabb színvonalon folytassuk. A legutóbbi négy évben elért eredményeinkre támaszkodva erősítsük tovább pártunk vezető szerepét, szilárdítsuk a munkáshatalmat, fejlesszük tovább államéletünket, szélesítsük a szocialista demokráciát, erősítsük a marxizmus—leninizmus pozícióit, a szocialista közfelfogást és közerkölcsöt, hajtsuk végre népgazdasági terveinket, a negyedik ötéves tervet, emeljük tovább népünk életszínvonalát. Ezt követeli pártunk célja, munkásosztályunk, népünk, nemzetünk érdeke; ez egyúttal a mi legfontosabb hozzájárulásunk nemzetközi osztálytestvéreink harcához.

A Központi Bizottság kéri a kongresszust, vitassa meg és hagyja jóvá a beszámolót, a szervezeti szabályzat módosítására előterjesztett javaslatokat. A Központi Bizottság javasolja a kongresszusnak, hogy erősítse meg pártunk eddigi fő irányvonalát és határozatában mondja ki: pártunk és népünk társadalmi programja a legközelebbi négy esztendőben a szocializmus teljes felépítésének magasabb szinten való folytatása legyen.

A Központi Bizottság mélyen meg van győződve arról, hogy pártunk X. kongresszusa, hivatása magaslatán, eredményesen

elvégzi azt a munkát, amelyet az egész párt, dolgozó népünk bizalommal vár tőle: kijelöli az előre vezető utat!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak tizedik kongresszusa!

Éljen munkásosztályunk, népünk, hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a proletár internacionalizmus, a kommunizmus, a béke!

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó 1971.

VITAZÁRÓ BESZÉD AZ MSZMP X. KONGRESSZUSÁN

1970 NOVEMBER

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A négynapos vita és az annak során elhangzott 56 felszólalás a legfontosabb kérdésekben teljesen egységes volt. Egyetlen olyan felszólalás sem hangzott el, amely valamely lényeges kérdésben eltért volna a párt politikájától. Ezért első szavam a felszólaló elvtársakhoz, a kongresszus küldötteihez az, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság nevében megköszönöm ezt a teljesen egységes támogatást.

Pártunk X. kongresszusának küldöttein kívül felszólalt a kongresszusra érkezett testvérpártjaink minden küldöttségének vezetője. Hálásak vagyunk, hogy meghívásunkat elfogadták és képviseltették magukat, s azért, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja s általában a kongresszusunkon részt vett testvérpártok küldöttségük összetételével, a felszólalásaikkal — talán érdemén felül is — megtisztelték pártunkat.

A testvérpártok küldötteinek felszólalására külön-külön nem tudok kitérni. Központi Bizottságunk nevében őszinte köszönetet mondok azért, hogy pártunk X. kongresszusának általános értelemben és nemzetközileg is rendkívül nagy súlyt adtak. Testvérpártjainknak pártunk törekvéseivel kapcsolatos internacionalista állásfoglalása semmiképpen sem nélkülözhető, életbevágó fontosságú támogatást jelent harcunkhoz.

A kongresszus küldötteinek felszólalása, a vita magas színvonalú és méltó volt a kongresszus rendeltetéséhez. A vita egyik

részvevője mondta felszólalása után, hogy nehezen tudta azt elkezdeni, mert először állt ilyen fórum előtt. Mondtam neki, ha másodszor lesz itt, az sem segít. Mert aki a szó jó értelmében értékeli és tudja, hogy milyen fórumhoz szól; aki tudja, hogy itt minden elhangzott szónak súlya van, az érzi a felelősséget. Úgy vélem, annak a ténynek, hogy az elvtársak általában leírták felszólalásaikat, döntően ez a felelősségérzet az oka, s ezt csak üdvözölni lehet. De szerepet játszott ebben egy másik körülmény is. Megítélésünk szerint a kongresszus politikai előkészítése alaposabb és szervezettebb volt, mint korábbi kongresszusainké. Ezúttal még jobban kifejezésre jutott az, hogy bár a küldöttek saját felszólalásukat mondják el, mégsem kizárólag a saját álláspontjukat tolmácsolják. A kongresszus küldöttei tudják és érzik, hogy mindegyikük — még a statisztikai norma alapján is — ezer magyar kommunistát képvisel, azok nevében is szól.

Az egyik szünetben alkalmam volt beszélni tudósaink, művészeink reprezentatív képviselőivel. Ketten közülük — az egyik párttag, a másik párton kívüli elvtársunk — szinte egymás szavába vágva mondták, hogy szót akartak kérni, de nem kértek, mert amit el szerettek volna mondani, azt szinte szóról szóra ugyanúgy már elmondották. Mindezt csak illusztrációként említem, tanúságául annak, hogy a kongresszus általános vitája magas színvonalú volt, és minden egyes felszólaló átérezte a felelősséget, felkészült és megfelelően szólt hozzá a napirendben levő kérdésekhez.

A felszólalásokban kifejezésre jutott az a politikai fejlődés, amely mindennapi munkánk eredményeként párttagságunknak, pártunk aktivistáinak, a politikailag aktív dolgozóknak, sőt lehet mondani, egész népünknek egyik jellemzője. Kiszélesedett az emberek látóköre, erősödött pártunk és közvéleményünk egyetértése és egysége.

Egy-egy felszólalás kapcsán olyan megjegyzéseket lehetett hallani, hogy a küldöttek jól tudnak beszélni. Én úgy gondolom, nemcsak beszélni tudnak jól, hanem — ha tetszik, ha nem — már

közgazdaságtanra is megtanítanak minket. A felszólalók egyikétmásikát régebbről ismerem, és tudom, hogy nemcsak beszélni tanultak meg, hanem számítani, számolni is a realitással, az élettel. A kongresszus vitájában ez is megfelelően tükröződött.

A vitában szóba került a párt harcának, tevékenységének, az elhangzott két beszámolónak minden fontos kérdése. Ezért azt gondolom, megértik az elvtársak, hogy nem lehetséges a vita minden mozzanatára kitérni. Kérem, engedjék meg, hogy az egyes felszólalásokra külön-külön ne válaszoljak és ne is utaljak, hiszen annyira egybehangzóak, egyértelműek voltak azok.

A kongresszus visszhangja megítélésünk szerint jó, a valóságnak megfelelő. Olyan a visszhangja, amilyen maga a kongresszus. Ez természetesen annak is tulajdonítható, hogy a sajtó, a televízió, s az ott dolgozók segítségével a kongresszusi tárgyalóterem kibővült. Nagyon kevés időeltéréssel a kongresszusi eszmecsere ezekben a napokban nemcsak itt, ebben a teremben folyt, hanem az egész országban. És amint az általunk ismert visszhang mutatja, az egész országban ugyanazon kérdések körül, ugyanazon alapállásban tanácskoztak, folytatták az eszmecserét a széles tömegek, mint itt, a kongresszuson jelenlevők. Ez rendkívül jó dolog.

A kongresszus végighallgatta a testvérpártok küldötteinek felszólalásait is, amelyekből megismerte azt az internacionalista alapállást, ahogyan az egyes pártok a mi pártunkat értékelik. Kongresszusunk széles visszhangot keltett a testvéri szocialista országokban és mindazokban az országokban, ahol testvérpártjaink publicitást tudtak biztosítani kongresszusunknak.

Politikai ellenfeleink, sőt ellenségeink is figyelték a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát. Tanácskozásunk meglepte őket. Találgattak jobbra-balra. Végül majdnem ugyanott kötöttek ki, mint ahol a mi egyetértő táborunk, saját párttagságunk, a mi népünk, testvérpártjaink, a szocializmust építő testvéri népek. A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusát ellenfeleink és ellenségeink is úgy értékelik, hogy a párt követke-

zetesen megy tovább eddigi útján. A praktikus munka szempontjából ezt talán nekik is jó tudniuk.

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával széles körű az egyetértés. A kongresszuson elhangzottakból teljesen nyilvánvaló, hogy az az 56 elvtárs, aki szóhoz jutott, nemcsak a saját véleményét fejezte ki, hanem a kongresszus álláspontját is.

De ez az egyetértés még szélesebb: egész párttagságunk, a közvélemény, szövetségeseink, munkásosztályunk és népünk egyetértésével találkozott. Mindazok egyetértésével, akik jó és nemes értelemben magukénak érzik a párt, a szocializmus ügyét. És mint már erre utaltam, egyetértéssel találkozik kongresszusunk alapállásfoglalása és fő vonala a kommunista és munkáspártok nagy többségénél, a szocializmust építő testvéri népeknél. Ez az egyetértés, szolidaritás — mind a hazai, mind a nemzetközi — nagy erőt ad pártunknak további munkájához, harcához.

Ezek után engedjék meg, hogy megismételjem — de most már tényként — azt, ami a kongresszust előkészítő munka során, mint párttagságunk és dolgozó népünk véleménye, igénye jutott kifejezésre, amit hétfőn a Központi Bizottság beszámolójában még csak javasoltunk, s ami most megerősítést nyert — azt, hogy a párt folytassa és még következetesebben, még jobban érvényesítse politikai irányvonalát. E jóváhagyás pártunk számára új, nagy erőt ad: biztatás, elismerés, egyben kötelező parancs azoktól, akiknek ügyét mi a legjobb lelkiismeretünk szerint szolgálni akarjuk, akiknek nevében pártunk gyakran szól, állástfoglal és nyilatkozik. Úgy kell tekintenünk ezt, mint munkásosztályunk, dolgozó népünk, társadalmunk minden pozitív erejének igényét, mint pártunk kötelező feladatát. Ez az egységes állásfoglalás egyben új lehetőség is számunkra, hogy az eddiginél még következetesebben, még jobban végezzük azt, amit a pártnak el kell végeznie.

Szeretnék röviden érinteni néhány, a vitában szóba került konkrét kérdést. Többen is szóltak a szénbányászatról. Éppen

négy esztendeje, hogy a IX. kongresszus egyik fontos témája volt az energiastruktúra átalakításának népgazdaságilag feltétlenül helyes programja, amely célul tűzte a szénfelhasználás csökkentését és az olaj, a gáz felhasználásának növelését.

E népgazdaságilag feltétlenül helyes cél megvalósításához hozzáfogtunk, és ebben komoly eredményeket értünk el. Ugyanakkor ez a folyamat nem volt zavartalan, mert az energiaigény hihetetlen gyorsasággal — talán még a számítottnál is nagyobb mértékben — növekedett, az energiaforrások kiszélesítése viszont nem tartott lépést a jelentkező szükséglettel.

Meg kell mondani, hogy nemcsak számításainkban, propagandánkban is volt egy kis hiba. A IX. kongresszuson nagy súllyal szerepelt az a feladat, hogy a nem gazdaságos, alacsony fűtőértékű, nagy költséggel kibányászható szenek kitermelését lassan le kell építeni, de a nagy kalóriaértékű szenet továbbra is bányászni fogjuk. Megfelelő módon gondoskodtunk a bányában tovább nem foglalkoztatható bányásztestvéreinkről, figyelembe véve az ország újjáépítésében, a szocialista forradalomban szerzett nagy érdemeiket. Biztosítottuk számukra, hogy elhelyezkedhessenek más munkaterületen. Mindennek viszont az lett a látszata, hogy a szénbányászat általános leépítése van napirenden. Ez téves értelmezés. Belső, helyi változtatásokat a jövőben is kell eszközölni, hogy nagyobb mértékben és kevesebb költséggel a jó szenet termeljék ki, mint a nagy önköltséggel kibányászható és alacsony fűtőértékűt. De bár a szén részaránya az összes energiaforrásokon belül továbbra is csökkenni fog, a magyar szénbányászat, figyelembe véve a népgazdaság fokozódó energiaszükségletét, körülbelül ezen a szinten marad.

Több felszólaló szóvá tette a magyar textilipar kérdését, nagyon gyakran egybekapcsolva a nők helyzetével és a kereseti viszonyokkal. Ami a textilipart illeti: aki ismeri az új, negyedik ötéves népgazdaság-fejlesztési tervet, az tudja, hogy a magyar textiliparnak nagy jövője van. Nagyarányú rekonstrukciót tervezünk, és az meg is fog valósulni. E rekonstrukció nemcsak a

termelési eszközök modernizálására terjed ki, hanem az ott dolgozók helyzetének javítására is. A magyar textilipar népgazdaságunk erős, a jövőben gyorsan fejlődő ágazata lesz; és szükséges, hogy ennek megfelelő legyen az ott dolgozók helyzete is.

Felmerült a vitában termelőszövetkezeti parasztságunk mai helyzete, az idei esztendő nehézségei. Itt nemcsak az árvíz sújtotta termelőszövetkezetekre gondolok. Ismeretes, hogy a kedvezőtlen időjárás miatt a növénytermelésben komoly kiesések voltak, és azokban a termelőszövetkezetekben, ahol a jövedelem fő forrása a növénytermelés, érezhető jövedelemkiesés is jelentkezett.

A mezőgazdaság a jó terv, a gondos emberi munka, a szükséges anyagi eszközök biztosításán túl jelenleg, és azt hiszem még igen sokáig, jelentős mértékben függ a természeti viszonyoktól, többek között — az időjárástól. Különösképpen vonatkozik ez a növénytermelésre és közvetve az állattenyésztésre is. Parasztelvtársaink hozzászokhattak, hogy a mezőgazdaságban vannak jó és rossz évek. Ki gondolt volna arra az idén nyolc hónapon keresztül, hogy a tizedik hónapban azért kezdünk sírni, hogy miért nem esik már az eső. Ennyire szeszélyes volt az időjárás. És ez mindig így is lesz. Ezen mi emberi erővel egyelőre még nem tudunk változtatni. Egyébként az idei országos átlagtermés kenyérgabonából — 12 mázsa körül van. Ezt még nemrégen országos rekordként ünnepeltük. De közben fejlődött mezőgazdaságunk, volt egy jó évünk, majd egy még jobb, a múlt esztendő pedig tényleg nagyszerű volt ilyen szempontból, és most, hogy visszapottyantunk egy fokkal, az öt vagy hat évvel ezelőtt rekordként ünnepelt országos átlageredményt elkeseredetten vesszük tudomásul.

Hadd jegyezzem meg, hibát követnének el azok a termelőszövetkezeti tagok, akik most az átmeneti nehézségek miatti kesergésükben vezetőségcserével próbálnák megoldani a kérdést. Ha vezetőik rendesen, becsületesen dolgoznak, tartsák is meg őket, dolgozzanak velük tovább.

Ami pedig a nehézségeket és azok leküzdését illeti: először is a mi, szocialista alapokra helyezett mezőgazdaságunk életerős, nehézségeket is elviselni képes népgazdasági ágazattá változott. Már nem egy szárazságnál, árvíznél megállapítottuk, hogy ha nem lenne a mezőgazdaságban kollektív erő, és hozzáteszem, a munkásállam ereje, akkor mindezeknek szörnyű következményei lettek volna. Így pedig átvészeljük e közbejött nehézségeket.

Öntudatában, magabiztosságában a parasztság is más, mint volt akár 10 esztendővel ezelőtt. A kongresszus is hallotta, hogy az árvíz által legerősebben sújtott keleti megyékben, ahogy a víz lement, s az emberek valamelyest magukhoz tértek, az esedékes mezőgazdasági munkákat teljes mértékben, a terveknek megfelelően, sőt azokat túlteljesítve elvégezték. Minden bajnak ez a legfőbb és a legjobb orvossága, minden ezzel kezdődik.

A parasztság öntudatában — merem mondani, hogy már kollektív és szocialista tudatában — nagyot fejlődött. Ezt bizonyítja például, hogy az árvíz sújtotta szövetkezeteknek mintegy kétezer termelőszövetkezet nyújtott közvetlen segítséget, tehetsége szerint, összesen 140 millió forint értékben. Azt hiszem, hogy aki ismeri — itt írók is vannak, akik azt mondják, hogy ismerik — az emberi, különösen a paraszti lelket, az kellően tudja értékelni, hogy ez mit jelent öntudat tekintetében. Mindez bizonyítja, hogy a munkásosztály helyesen dönt és határoz, amikor számít a paraszti testvérosztályra, azzal szövetkezik és együtt halad a szocializmus építésének útján.

Vannak talán, akiknek kétségeik voltak, hogy helyes volt-e a IX. kongresszus állásfoglalása, amely szerint a parasztság jövedelmét a munkásosztály, a parasztság, népünk egyesült erejével országosan és átlagban a munkásosztály szintjére felemeltük. Ez — elvtársak — történelmi lépés volt. Ebből semmit se szabad sajnálnia egyetlen munkásembernek sem, ellenkezőleg, büszkének kell rá lenni. Ennek gyümölcseit a jövőben minden komoly feladatunk megoldásánál élvezni fogjuk.

Ami pedig az idei év nehézségeit illeti: a munkásosztály sohasem hagyta még cserben a parasztságot. Mellette áll most is állama, pártja, kormánya. Sokat bíráltuk az építőipart, és azt hiszem, még sokáig fogjuk bírálni. Mégis, ha az ember, akárcsak a televízió-híradóban megnézte az árvíz sújtotta vidéket a víz levonulása után, és most, az azóta felépült szép és korszerű, emberhez méltó házsorokkal, bizonyítva látja, hogy amit a párt, a kormány, munkásosztályunk mondott és ígért a bajbajutottaknak, azt teljesítette — mégpedig igen rövid idő alatt. A Központi Bizottság, a kormány megtette a megfelelő intézkedéseket, a termelőszövetkezeti parasztságot pedig felhívta, hogy mozgósítsa saját erejét, de ami a saját erejéből nem megy, ott érzi és érezni fogja a segítséget. Egyetlenegy termelőszövetkezetet sem engedünk tönkremenni, mert most nehézségei vannak.

Nagyon sok felszólaló foglalkozott a nők társadalmi helyzetével. Valóban eleven, égető kérdéseket vetettek fel, így például azt, hogy a nőknek még mindig nehéz vezető posztra jutniuk, hogy az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvét még nem sikerült mindenütt érvényesíteni; hogy gondok vannak a bölcsődei, az óvodai helyekkel. Ez mind igaz, és jó, hogy itt a kongresszuson is szóba került.

A Központi Bizottságnak — mint ahogy a beszámolóban is említettük — van elvi döntése, a Minisztertanácsnak vannak átfogó határozatai mindezekben a kérdésekben. Teljes megvalósulásukhoz évekig kell következetesen dolgoznunk, mert itt nem olyan dolgokról van szó, amelyeket egy hét alatt, egy határozattal meg lehet oldani. A társadalmi igazságosság olyan nagy kérdéséről van szó, amelyet ezredévek alatt nem tudtak megoldani. Érthető hát, ha a szocializmusnak is kell erre egy kis idő. De javulni fog a helyzet, aminek vannak már jelei is.

Hadd említsem például a nők helyét és szerepét a közéletben. A párthatározat óta nem telt el sok idő, és nem volt olyan sok esemény, ahol az e tekintetben bekövetkezett változást le lehetett volna mérni. Egy esemény azonban biztosan volt, mégpedig a

pártban — ez pedig általában példaként szokott szolgálni. A kongresszusi előkészületek során a Központi Bizottság határozatának politikai és morális ereje következtében a pártvezetőségek újjáválasztásakor az elvtársnők száma a korábbihoz képest 33 százalékkal, tehát egyharmaddal növekedett. A mintegy 140 000 tisztségből 34 000-et — ez mintegy 25 százalék — most elvtársnő tölt be. Ha ezt a példát valóban követjük, s minden más területen és minden más vonatkozásban így fogunk a nőkre vonatkozó központi bizottsági és kormányhatározatok végrehajtásához, akkor évről évre érezhetően jobban megoldódnak a nők társadalmi kérdései.

Vannak azonban olyan kérdések, amelyeket még központi bizottsági vagy kormányhatározattal, sőt még kongresszusi határozattal sem lehet megoldani. Nem lehet például határozattal előírni azt, hogy az emberek kit és hogyan tiszteljenek. De amikor mindenütt, itt a kongresszusi vitában is megállapítják a felszólalók, hogy a termelésben részt vevő aktív munkaerő 41 százaléka nő — s azonkívül minden ember tudja, hogy a munkaidő után még mi vár az aktív keresőknek erre a 41 százalékára a háztartásban, a nevelésben —, akkor azt kell mondanunk, hogy bár határozatot hozni nem tudunk, de aki kommunistának, vagy egyáltalán felvilágosult embernek tartja magát, az tisztelje a dolgozó nőt!

Van ennek egy, talán nem is olyan fontosnak tűnő viselkedésbeli, mondhatnám illemszabályszerű oldala. Hányszor látjuk, hogy elmaradott emberek — nem mondom, hogy férfiak, mert minek vegyünk magunkra külön vádakat — az egyenjogúsítást úgy értik, hogy elfelejtenek illő módon előre köszönni, holott már százéves illemkódexekben is elő van írva: ha férfi nővel találkozik, ő köszönjön előre, vagy ha a villamoson nincs hely, adja át a helyét. Mindez csekélységnek tűnik, de rendkívül fontos: mi ne úgy értsük az egyenjogúságot, és főleg ne merüljön ki harcunk abban, hogy egyenjogúsítottuk a nőket, tehát ugyanúgy dolgozhatnak, mint a férfiak, s ugyanúgy nem köszönünk nekik sem

mint néha egymásnak sem köszönünk. Mert a természet törvényein senki sem tud változtatni, és ha a szó fizikai értelmében terhet kell cipelni, a nő mindig gyengébb lesz, segíteni kell neki, és mindig tisztelni is kell, ha nagy terhet vesz magára.

Az ilyen alapállás segíteni fog abban, hogy a konkrét kérdésekben — az „egyenlő munkáért egyenlő bért" elvének megvalósításában csakúgy, mint másokban is — egy kicsit gyorsabban haladjunk előre.

Nagyon örülök, hogy itt, a kongresszuson, nagy ipari vállalatok felelős férfi vezetői is komolyan beszéltek erről a kérdésről, hiszen nemcsak a központi szervek kezében vannak eszközök és lehetőségek, de helyben is. És ha nem egy 23 tagú kormány vagy egy száztagú Központi Bizottság, hanem tíz- és százezer felelős vezető fog mindezzel komolyan foglalkozni, akkor helyben megtalálják a ki nem használt lehetőségeket, a tartalékokat, az eszközöket a helyzet javítására. Ez viszont, elvtársak, már párthatározat, nem úgy, mint az illemkérdés, amit egyébként a magam részéről szintén javasolnék komolyan venni.

E kérdésnél maradva, szeretnék még néhány szót szólni az anyák tiszteletéről. A IX. kongresszuson elvi döntés született a gyermekgondozási segély bevezetéséről. Ez meg is történt. Sok más is kell még, bölcsőde, óvoda és egyéb is, hogy valóra válhasson az a szándék, ami ezt a tényleg eredeti és úgy látszik sikerült elgondolást, a gyermekgondozási segélyt megfelelőképpen kiegészíti.

Szeretném itt is hangsúlyozni mély meggyőződésemet, hogy a család gyarapodásához, a gyermekek neveléséhez anyagi eszközök kellenek. Mi, materialisták, jól tudjuk, hogy csak sóhajból megélni, gyereket nevelni nagyon nehéz. De merem állítani, elvtársak, változtatnunk kell egy jelenleg eléggé elterjedt — bár nem uralkodó — szemléletmódon is. Ha ki-ki saját lelkiismerete szerint latolgatja, hogy televíziót vesz inkább vagy kocsit, mintsem hogy gyereke legyen, az ő dolga. Itt kötelező törvények nincsenek. De ha ez odáig fajul, hogy megszólják az állapotos anyát,

mert nem saját jólétével törődik, akkor ezzel nekünk, kommunistáknak, szembe kell szállnunk. Aki a társadalom normális törvényei, az emberi természet nemes vonásai szerint él, azt nem lehet csúfolni, mi ezt nem tűrhetjük. Van persze női hiúság is, van, aki arra gondol, hogy ha szül, már nem lesz olyan karcsú. Ez lehet, de szebb lesz emberi és általános értelemben.

Aki szeret számolgatni, az számoljon, ha kell és ha ráér. De azért az, hogy gyermek legyen-e vagy sem, az nem lehet csak a számítgatás kérdése. Hogy mibe kerül a zokni, a gyermekkocsi, a pelenka, ezzel mindig számolni kell, de a jövő generáció léte nem lehet csak számítási kérdés. Tudjuk, milyen nehéz biztosítani két fiatalnak akárcsak azt az egy szobát is, amivel elindíthatják önálló életüket. Aztán, ha megvan, eléldegélnek ők sokáig, mondván, ha lesz még egy szoba, majd lesz gyerek is. Pedig azok közül, akik a felszabadulás előtt születtek és most itt ülnek, azt hiszem, nagyon kevesen lennének itt, hogyha akkor is így számolgattak volna, ilyenfajta igények jöttek volna számításba.

Sokféle igény vetődött fel a vitában — így a textilmunkások, a pedagógusok és mások fizetésének emelése és egyéb problémák. Az igényeket sokféleképpen lehet kezelni. Hadd említsem példaként a közellátást. Bizonyára emlékeznek az elvtársak, hogy olyan években, amikor egész évben igencsak gyenge volt a közellátás, nevezetesebb alkalmakra — felszabadulási ünnep, pártkongresszus, karácsony — javították azt.

Ahogy tapasztalhatják, letértünk erről az útról. Nem állítjuk, hogy egész évben príma az ellátás, de azt legalább már megoldottuk, hogy nemzeti ünnepen, kongresszuson sem jobb, mint máskor. Azt viszont merem állítani, hogy most az átlagszínvonal van olyan, mint régen a nagy ünnepeken volt. Megjegyzem, ne felejtsük el, hogy az említett helytelen gyakorlat idején más fejlődési periódusban voltunk.

Hosszan sorolhatnám az igényeket. Azt, hogy hol kellene még beruházás, fizetésemelés, méghozzá minél gyorsabban, annál jobb. De azt hiszem, helyes az a gyakorlat, hogy a pártkongresz-

szus nem az üzletek feltöltésének, nem a beruházások kiosztásának és nem a fizetésemeléseknek a napja.

Az anyagi igények kielégítésével akkor kell pártkongresszusnak foglalkoznia, amikor annak általános politikai, társadalmi oka, jelentősége van. Ha az életszínvonal normális és rendszeres javításáról van szó — például egyes rétegek fizetésének emeléséről —, szükségtelen, hogy abban pártkongresszus határozzon.

Négy év múlt el a IX. kongresszus óta. Nem akarom felsorolni mindazokat az életszínvonal-javító intézkedéseket, amelyeket e négy év alatt bevezettünk. Nem kellett tehát várni a X. kongresszusig, sok kérdést megoldott közben a Központi Bizottság, a kormány, a vállalataink, és ez volt a helyes, az egészséges, ez az életszínvonal fejlesztésének normális útja.

Mindebből az is következik, hogy ha itt, a kongresszuson nincs is döntés, nem kell e kérdésekben a XI. pártkongresszusig várni, mert a Központi Bizottság és a kormány soha egy percig sem várakozott, mindig megadta azt, amit meg lehetett és meg kellett adni.

Elvtársak! Szóltunk a beszámolóban az idei évről. Ismertettük a harmadik ötéves terv teljesítésének várható eredményeit. De akinek akárcsak a legkisebb háztartáshoz is köze van, nagyon jól tudja, hogy egy gazdasági évet le kell zárni. Emlékezzenek csak arra, hogy a tavaszi árvíz idején az ország vezetésének mi mindent kellett tennie, milyen gyorsan kellett intézkednie, hogy a termelést, az ellátást, a normális élet feltételeit biztosítsa, s elmondhatjuk, sikerrel és mindvégig biztosította is. Még ahol a víz ömlött, még ott is meleg ételt ettek este az emberek.

Arra kérem tehát a tisztelt kongresszust, hogy a Központi Bizottság beszámolójában kifejtett álláspontot fogadja el: adjon módot és időt az illetékes szerveknek, hogy pontosan megvonják ennek az évnek a mérlegét. Azért, elvtársak, mert ami várható, nem egyformán jelentkezik a főkönyv két oldalán. Ha mi például a negyedik ötéves tervben 40 százalékos nemzetijövedelem-növekedést terveztünk volna a reálisan tervezhető 30—32 százalék

helyett, akkor reményeinket tekintettük volna tervnek. De mihelyt a parlament megszavazza, az előirányzat törvényerőre emelkedik, és mivel nálunk törvényes rend van, minden törvényt végre kell hajtani. Elkezdjük tehát szétosztani azt, ami még nincs meg, és ezzel aláássuk a dolgozók — a textilesek, a vasmunkások, a pedagógusok s a többiek — életszínvonalát. Felelős vezetés így nem járhat el.

Több felszólaló foglalkozott a közerkölcs gyűjtőcím alatt említhető kérdésekkel. A beszámolóban is megfelelő hangsúllyal esett szó az öntudat és az érdekeltség viszonyáról. Mind a kettőre szükség van. A szocializmus építése megköveteli a szocialista tudatosság erősítését, az önzetlenség és áldozatkészség szellemét, sőt a lelkesedés szellemét, és azt, hogy anyagilag is ugyanabba az irányba hasson az ösztönzés. És amennyiben ez közerkölcsi kérdés, az az álláspontunk, hogy a szocializmust még egy ember is nehezen építi másodállásban, de egy nép másodállásban nem tudja felépíteni, csak főállásban. Szerencsére így is van, így is építjük.

A csepeli pártértekezleten az egyik felszólaló a munkaerkölcsről szólva azt mondta: kényszer volt egykor a munka, vagyis a kapitalista rendszerben, majd dicsőség, most meg egyesek számára szívesség. A szocializmust azonban szívességből nem építheti senki. Társadalmunkban a munka minden jog alapja. A szocializmus a munka társadalma, amelyben a munkaképes embernek dolgoznia kell, hogy jogai legyenek. Így tartja ezt a szocializmus minden tudatos híve, minden tisztességes ember. A munka nálunk becsület dolga is kell hogy legyen. És ha netán akadnának olyanok, akik ezt nem fogadják el, ahogyan annak idején társadalmi osztályok számára volt kényszer a munka, majd most egyes emberek számára lesz az. Be fogjuk nekik bizonyítani, hogy nálunk nem lehet munka nélkül és a többi dolgozó rovására jól megélni.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A beszámoló nem tudta felsorolni a pártmunka minden terüle-

tét. A párt szempontjából minden pártmunka — a legkülönbözőbb tömegszervezetekben, állami és társadalmi szervekben végzett tevékenység — egyformán, megkülönböztetés nélkül fontos. Értjük ezt a nem kommunistákra gondolva is. Aki társadalmilag hasznos munkát végez, dolgozzék bármilyen területen, annak munkáját tiszteljük, becsüljük, elismerjük.

Szeretnék szólni még a kommunista vezetőkhöz, az alapszervezeti vezetőkhöz csakúgy, mint a területi pártbizottságok vezetőihez. Voltam az idén a VIII. kerületben látogatóban. A pártbizottság üléstermében, ahol beszélgettünk, volt a falon egy Lenin-portré. Az idő telt-múlt, és utána mondtam az elvtársaknak: még valami kell arra a falra: egy óra. Nálunk a Központi Bizottságban Lenin arcképe és egy óra van a falon. Ez sok mindent kifejez. Ha ránézünk, Lenin és az óra együtt megmondják, hogy mit s milyen irányban, milyen szellemben és mikor kell tenni. Az óra meg külön még azt is mondja: az idő halad, siessünk mi is, amennyire tőlünk telik.

Itt a kongresszuson öröm volt hallgatni, hogy a felszólaló elvtársak majdnem mindegyike — és aki külön nem is fogalmazta meg, benne volt a felszólalása értelmében — hangoztatta, ők maguk és a kollektívájuk, amelyet képviseltek, készek a X. kongresszus határozatainak megvalósításáért dolgozni.

Munkásoktól, parasztoktól, értelmiségiektől, a társadalom minden rétegétől naponta százával érkeztek a kongresszushoz üdvözlő táviratok, levelek. E levelekben teljesített munkafelajánlásokról értesítettek bennünket, és ugyancsak majd mindegyikben szó volt arról, hogy készek a párt X. kongresszusa határozatainak megvalósításáért dolgozni. Ez is a bizalom megnyilvánulása és kifejezése a becsületes munkásmentalitásnak: nemcsak azt kell mondani, hogy igen, hanem meg is kell csinálni azt, ami soron van és elvégzendő.

Pártunknak van írott programnyilatkozata, amely még a két munkáspárt egyesülésekor született. E programban is — amelyből sok minden megvalósult már — benne volt, hogy pártunk

célja a szocialista társadalom felépítése. Van marxista—leninista irányvonalunk, amelyet továbbra is követnünk kell. Van bevált szövetségi politikánk, amelyet továbbra is alkalmaznunk kell, hogy a kommunisták és a pártonkívüliek még jobban tudjanak tömörülni. A párt a tömegekkel összeforrva dolgozik — még jobban össze kell forrni a jövőben. A néppel, a népért dolgozunk — így kell tennünk, amikor a X. kongresszus határozatainak megvalósítása kerül sorra. Pártunk eddig is internacionalista egységben harcolt a kommunista és munkáspártokkal együtt — a jövőben még összeforrottabban kell együtt dolgoznunk a szocializmust építő testvéri népekkel.

Elvtársak! A kongresszus vitája igazolta, hogy azonos módon gondolkodunk az összes fő kérdésekben, és ez a legfontosabb a további munkánkhoz. Kérem az elvtársakat, hogy fogadják el válaszomat, és bízzák meg az újonnan megválasztandó Központi Bizottságot, hogy hasznosítsa a felszólaló elvtársak tanácsait, azt az erőt, szemléleti egységet, azt a munka- és harckészséget, valódi marxista—leninista gondolkozást, kommunista öntudatot, internacionalizmust, amely pártunk X. kongresszusát jellemezte. Meg vagyok győződve, hogy a Központi Bizottság mindezt hasznosítani is fogja közös ügyünk javára.

Köszönöm figyelmüket.

Az MSZMP X. kongresszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó 1971.

POHÁRKÖSZÖNTŐ A MUNKÁSŐRSÉG KÖZPONTI TÖRZS- ÉS ALEGYSÉGPARANCSNOK-KÉPZŐ ISKOLÁJÁN

1971 FEBRUÁR

Kedves elvtársak!

Örülök kezdeményezésüknek, amelynek nyomán a mai látogatásra sor került. Szívből köszöntöm a tanfolyam parancsnokait, az előadói kart, a hallgatókat. Minthogy a tanfolyam oktatói karában és hallgatói között az egész ország munkásőrsége képviselve van, megragadom az alkalmat és átadom önöknek, az önök személyében pedig a magyar munkásőrség parancsnokainak, munkásőrségünk minden tagjának a Központi Bizottság szívélyes, elvtársi üdvözletét és legjobb kívánságait.

Szót kértem, s egy kis időre szeretném igénybe venni a türelmüket. Olyan kérdésekről szeretnék szólni, amelyek közvetlenül vagy közvetve a tanfolyamon végzett munkájukhoz kapcsolódnak.

Ismerem a tanfolyam tanrendjét, anyagának fő vonásait. Tudom, mi a tanfolyam célja, rendeltetése. A foglalkozásokat — ha csak néhány percre is — közvetlenül láthattam.

Egy-két olyan dolgot szeretnék mondani munkásőrségünkről, ami betű szerint talán nem szerepel a tananyagban, mégis úgy gondolom, hogy része annak.

Mindenekelőtt néhány szót munkásőrségünk jellegéről.

Munkásőrségünk sajátos jellege, hogy ez az intézmény először önkéntes, másodszor szocialista, harmadszor demokratikus. A munkásőrség demokratikus jellegét külön kiemelném.

Szocialista fejlődésünk jelenlegi szakaszában központi kérdés a szocialista demokrácia továbbfejlesztése. A Magyar Népköz-

társaság, a magyar népi demokrácia társadalmi intézményei közül a munkásőrség a demokrácia fejlett, magasabb formáját valósítja meg. A munkásőrség fegyveres testület. A munkásőr fegyverrel látja el a szolgálatát. Ez a fegyver az állam eszköze. Az a feladat, amit önök betöltenek, a hatalom védelme, eredetileg az állam feladata. A szocialista fejlődés azonban lehetővé teszi, hogy bizonyos korábban kizárólagosan állami feladatokat állami eszközzel, de már részben társadalmi alapon, a munkásőrség útján oldjunk meg.

E tanfolyam célja a munkásőrségnek és tevékenységének fejlesztése, munkájának magasabb színvonala. Ezt úgy és akkor érhetjük el, ha nem feledkezünk meg a munkásőrség alapvető jellegzetességeiről, tehát önkéntes és szocialista jellegéről, s — az előbb említett értelemben — demokratikus vonásairól. Sőt, ezeket a vonásokat erősíteni kell.

Szólni szeretnék a munkásőrség alapjáról is. A munkásőrség a párt, a munkásosztály és a nép szoros kapcsolatára, a közöttük fennálló kölcsönös bizalomra épül, ezen az alapon jött létre. Aki a munkásőrséget és tevékenységét fejleszteni akarja — mint ahogyan ez és a hasonló tanfolyamok is ezt szolgálják —, ezt úgy és csak akkor érheti el, ha erősíti a párt, a munkásosztály, a nép kapcsolatát, egységét, összeforrottságát és kölcsönös bizalmát.

A munkásőrség célja és rendeltetése a munkáshatalom védelme és erősítése. Aki a munkásőrséget erősíteni, fejleszteni akarja, az ezt a törekvést sehol, semmikor sem vonatkoztathatja el az intézmény rendeltetésétől. Természetesen ez nem attól függ, hogy milyen gyakran mondjuk ki a szót, de kimondva és kimondatlanul is ott van minden foglalkozásban, feladatban, elejétől végig. A fejlesztés minden mozzanatában, minden pillanatban felismerhető az a tudat, hogy a munkásőrség rendeltetése a munkáshatalom szüntelen védelme és további erősítése.

A párt Központi Bizottságától, a kormánytól kezdve, a szocializmust építő milliókig a munkásőrséget úgy minősítik, hogy

kiválóan betölti a rendeltetését, megfelel annak a célnak, amiért létrehozták. Önök, a parancsnokok és a hallgatók is, nálam sokkal jobban ismerik a munka részleteiben itt-ott még meglevő hiányosságokat, a javítanivalót, de kérem, vegyék komolyan azt, amit mondtam: mély meggyőződésem, hogy a munkásőrségnek mint intézménynek kiváló a minősítése társadalmunk tudatában. Ezt azért is hangsúlyozom, mert ez a minősítés nyilván nagyon sokra kötelezi önöket, arra, hogy a munkásőrség tevékenységének alapvető lényegét megőrizzék és erősítsék.

Azt hiszem, önöket nem kell arra emlékeztetni, hogy a párt több mint 50 esztendős történetében a fejlődésnek voltak ragyogó szakaszai és megtorpanásai is. A magyar munkásosztály élcsapatának és a magyar munkásosztálynak voltak nagy, világraszóló győzelmei, és voltak súlyos kudarcai, vereségei is. Megfigyelhetjük, hogy a párt és a munkásosztály osztályszervezetei — s idesorolom a munkásőrséget is — mindig akkor értek el fölfelé ívelő fejlődést, amikor az osztály, a dolgozó magyar nép fő tömegeinek megértését és támogatását élvezték. Ezt a megértést, támogatást és bizalmat csak sok munkával lehet elnyerni.

Némely esetben nagyon sokat kell azért dolgozni, hogy visszanyerjük vagy helyreállítsuk a megrendült megértést, támogatást és bizalmat. Nem kell szégyellni, hogy fejlődésünkben ilyen szakaszok is voltak. Az élet harc, s örökké győzni — sajnos — csak a dalban lehet. A munkásosztály öntudatos embereinek — a mi munkásaink ilyenek — erőseknek kell lenniük, s mindig bizalommal kell a csatába menniük. Ha csapások érnek bennünket, ezeknek az elviseléséhez is erő kell, és ezzel az erővel leküzdjük a nehézségeket.

A munkásőrség létrejöttének, születésének pillanata, 1957 eleje, éppen a legjobb pillanat volt. Ezen a ponton a pártnak, népi demokratikus rendszerünknek helyre kellett állítania, újra el kellett nyernie a tömegek megértését, bizalmát és támogatását.

Nagyon jól tudják, hogy amikor a munkásőrség megalakult,

vegyes fogadtatásra talált. Nem arra gondolok, hogy az ellenség hogyan fogadta a munkásőrség létrehozását, mert az ellenség érzelmei mindig egyértelműek szoktak lenni, és ez így természetes. A tartózkodás még arra az időre esett, amikor a munkásosztály alapvető tömegeinek megoszlott a politikai véleménye, amikor eszmei zűrzavar volt a tömegek soraiban, s nemcsak kispolgárok vagy hasonlók, hanem bizony még a dolgozók egy része is némi idegenkedéssel fogadta ezt az intézményt. Tudják, hogy e periódus előtt, sajnos, fejlődésünknek bizonyos negatív szakaszát éltük át. A történelmi tapasztalatok azonban azt bizonyítják, hogy szocialista országban a régi visszatérésétől, tudniillik a kapitalizmus visszatérésétől többnyire már nem félnek az emberek. Félnek viszont attól, hogy a munka negatív oldalai újból előtérbe kerülnek. Ezért — főként az újrakezdés szakaszában — sokaknak úgy tűnhetett, mintha a munkásőrséget az agitációs-propaganda osztály helyett hoztuk volna létre, s az ideológiai, eszmei meggyőzés és érvelés helyett szerveznénk. A munkásőrségnek is, mondjuk ki nyíltan, sokáig kellett dolgoznia, amíg az új intézmény világos megítélése kialakult a dolgozó nép körében, amíg megerősödött a megértés, a támogatás és a bizalom. Ez azóta is erősödik. Ahol a munkásőrség feladatot lát el, működik, ott még inkább élvezi a dolgozók bizalmát, megbecsülését, s nagyon sokszor aktív támogatását is.

Ez komoly dolog. De az ember egyazon dologról sokféleképpen gondolkozik. Amikor a munkásőrség létrehozását latolgattuk, a döntést alapos vita előzte meg. Két napig vitatkoztunk, amíg elhatározásra jutottunk. Fel kell idézni s meg kell érteni az akkori szituációt: számításaink szerint az országban körülbelül 450 000 kézifegyver — és nem pisztoly, hanem puska — volt kint illetéktelen, ismeretlen kezekben. Akkor tűztük napirendre, hogy létrehozzuk a munkásőrséget. A döntés megszületett, létrejött a munkásőrség. A pártvezetés részéről az alapvető tényező a bizalom volt: mi bíztunk a munkásosztályban, bíztunk a dolgozókban. Mi, kommunisták, munkánkban, harcunkban

semmi másra sem tudunk támaszkodni, mint munkásosztályunkra. Ha nem volnánk képesek erre, nem harcolhatnánk eredményesen. Így született meg a munkásőrség. És mindenütt — mondjuk így: széles körben — becsületet szerzett magának azzal, hogy valóban segített megvédeni a hatalmat, segített megteremteni az emberek normális életfeltételeit, védte az összes magyar állampolgár érdekeit. Ami pedig az úgynevezett „rendkívüli eseményeket" illeti: előfordult, hogy valami hiba történt a fegyverrel, de az azóta eltelt jó pár év alatt nem volt olyan, hogy a fegyvert egyetlenegy munkásőr is az ellen a cél ellen fordította volna, amiért a bizalom jegyében a kezébe adtuk. Ez nagy dolog.

A munkásőrség tehát népi demokratikus rendszerünkben megtalálta a helyét, betölti a szerepét.

A munkásőrség működését a munkásosztály osztályszervezeteinek és hatalmi szervezeteinek — egyfelől a párt, a szakszervezet, másfelől a hadsereg, a rendőrség — tevékenységével összefüggésben kell nézni. Fegyveres erőinknek egységes rendszerként kell működniük, s úgy is működnek. A munkásőrség betölti a maga szerepét ebben, s erre mindig, a jövőben is gondolnia kell.

Kissé eltávolodva a munkásőrség közvetlen problémáitól, néhány más természetű kérdésről is beszélnék. Olyan kérdésekről, amelyeknek a megoldása kibővített értelemben valamennyiünk feladata. Mindenekelőtt a pártnak a közelmúltban lezajlott X. kongresszusára hivatkozom. Erről szeretnék részletesebben szólni, a kongresszus egy-két vezető elvéről.

A kongresszusi határozat az alapvető társadalmi feladatot abban jelöli meg, hogy folytatnunk kell a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkát, mégpedig magasabb szinten, mint eddig tettük.

Önök közül bizonyára többen is megfordultak a kongresszusi teremben, vagy a televíziós közvetítések során látták jelszavainkat. Nem sok, kettő volt a kongresszusi teremben, hivatkoztam is rájuk a zárszóban. Sőt, még össze is vontam a kettőt: tovább

előre a lenini úton, a szocialista Magyarországért! Ez a mi tennivalóinknak a legjobb gyűjtőfogalma, ebbe mindnyájan beletartozunk, minden kommunista, a szocializmus minden híve, bárhol is dolgozzék az országban.

Nos, jó, tovább előre, de hogyan? A kongresszus ezzel is nagyon sokat foglalkozott és — hogy ilyen szakmai kifejezést használjak — megfelelő útjelzőket állított fel számunkra. Ezeket most nem kívánom részletezni. De ha például az ember a kongresszusról elgondolkozva azt kérdi: vajon mi a pártszervezeteknek, az egyes embereknek a tennivalója, valahogyan így lehetne érzékeltetni: első feladatunk, hogy megértsük a kongresszust, a kongresszus lényegi mondanivalóját. Ezen a lényegen alaposan gondolkodni kell, mert nem elegendő, ha egyszer elolvasom, mint egy novellát. Ez mindnyájunktól több figyelmet kíván: egyrészt megérteni, másrészt hirdetni — ez is feladat —, s a harmadik: megvalósítani. De mindezt jól megérteni, jól hirdetni és a lehető legjobban megvalósítani.

Ez a munka tulajdonképpen megkezdődött, bár még a kezdet kezdetén vagyunk. Mindenekelőtt január elejével elkezdtük jóváhagyott, törvényerőre emelt, új ötéves tervünk végrehajtását. Az ötéves terv számos területen összefoglalja fő feladatainkat, hiszen tartalmazza a gazdasági építőmunka tennivalóit, a termelőerők növelését, a kulturális és szociális célkitűzések rendszerét.

A kommunisták munkájának, a szocializmus építésének tulajdonképpeni célja, hogy a nép még szilárdabb birtokosa legyen szabadságának, jogainak, és azokat használni tudja, alkotó módon élni tudjon velük. Általános emberi értelemben, anyagilag, szellemileg, jó közérzettel és magasabb életszínvonalon éljen minden egyes ember.

A munkásosztály nem azért van, hogy a pártnak legyen kit vezetnie, hanem fordítva. A munkásosztály teremtette meg önmagának eszközként, fegyverként az élcsapatot, mert enélkül az osztály nem tudna harcolni. Ugyanez a szocializmus és a nép

alapvető viszonya is. Nem azért van a teória, a szocializmus, hogy valamit ki lehessen kísérletezni a tömegeken. Éppen fordítva: az elmélet azért van, hogy segítségével a dolgozó ember a saját sorsának urává legyen.

Az újságban bizonyára látták, hogy az országgyűlés négyéves munkája után megtartotta befejező ülésszakát. Ezzel az országgyűlés mandátuma megszűnik. A közeli napokban ki fogják írni a választásokat. A választással, ha helyesen dolgozunk, ugyancsak a párt X. kongresszusának politikai programját visszük át a valóságba. A választás erősíti belpolitikai életünknek, társadalmunknak azokat az elemeit, amelyek a X. kongresszus szerint szükségesek. Ez a mostani választási kampány egyik rendeltetése.

Egyik-másik ember úgy gondolkodik a választásról, hogy tulajdonképpen „leszavaz" — ennyiből áll az egész. Pedig a szavazás döntő pillanat az állampolgár életében. Az állampolgár négyévenként egyszer így és ebben a formában dönt, hogy odaadja-e a szavazatát arra a politikára, vagy sem. De egyáltalán nem mindegy, hogyan mond valaki igent egy feladatra, egy álláspontra, mert igent mondani sokféleképpen lehet. Lehet, hogy belső meggyőződés nélkül mondja, hogy igen. Vagy talán csak félig van meggyőződve róla, hogy jó a politika, de igent mond, hogy „rosszabb ne legyen". Mások pedig teljes szívvel kimondják az igent, s ezzel a politikát messzehangzóan, ország-világ előtt támogatják, tetteikkel, politikai fellépésükkel és szavazatukkal is. Én legalábbis így fogom fel ezt a választást.

A választási kampányt — meggyőződésem szerint — nagyon komolyan kell vennünk. Nem véletlenül hangsúlyozom ezt. Több olyan kérdés vetődik fel a választási kampányban, amelyekkel már tíz évvel, öt évvel vagy három évvel ezelőtt is találkoztak, egyes embereknek már a könyökén jönnek ki, mégis beszélni kell ezekről, mert aktuálisak.

Sokszor esik az ember olyan tévedésbe, hogy arról, amiről ő maga meg van győződve, vagy amit ismertnek, magától értető-

dőnek tart, azt gondolja: a szembenálló is ugyanúgy van vele, mint ő. Hazánkban 600 000—700 000 kommunista van. Lehet hogy még több, hiszen vannak olyanok, akik megérdemelnék e minősítést, de még nem párttagok. Ez az élcsapat bizonyos szinten érti a társadalom kérdéseit és a politikát. Ha ezt ki tudnánk terjeszteni arra a több mint ötmillió felnőtt, aktív korú magyarra, aki ennek az országnak az életét a két kezével, a szellemével formálja, akkor már sokkal jobban állnánk!

Feladatunk tehát az, hogy a választásokat is felhasználjuk politikánk magyarázására. Hirdessük, erősítsük, fejlesszük szövetségi politikánkat, a munkások, a parasztok, az értelmiségiek szövetségét, a kommunisták és a pártonkívüliek szövetségét, a szocialista nemzeti egységet.

Sokat tettünk és értünk el ennek a politikának a megértetéséért s még tőlünk távol álló emberek is, akik a templomba mennek imádkozni, értik céljainkat és támogatják, hogy épüljön a szocializmus.

Ha a régi, megrögzött fogalmak szerint élnénk, azt mondhatnám, minek nekünk ilyen bigott ember? De másról van szó. Jelképesen szólva arról, hogy az ország terített asztalánál mindenki ott ül, s ha valami jót kanalaz, akkor a megteremtésénél is mindenkinek ott kell lennie. Ez közös érdek. Párttag és pártonkívüli, kommunista és nem kommunista, materialista és idealista közös érdeke ez, s állítom, hogy ezt már sokan felismerték, erősödik a szocialista nemzeti egység. De még erősebbnek kell lennie.

Mert amit mi szeretnénk, az tulajdonképpen mindig sürgős. Az életben ugyanis sok minden valahogyan lassabban valósul meg, mint ahogyan szeretnénk, bár az a célunk, hogy törekvéseink gyorsabban valóra váljanak. Ehhez eszmei, politikai megértésre és ennek megfelelő állásfoglalásokra van szükségünk. A szavakban való megértés azonban még nem elég, amikor a szocializmus építéséről van szó, hanem a szavaknak a tettekkel együtt kell hatniuk. Tehát szükség van a gondolatra, szükség

van a szimpátia érzésére, szükség van a politikai egyetértésre és szükség van az együttes cselekvésre. De ha már együtt cselekszünk, akkor is kérdés, milyen lendülettel, miként?

Tavaly 80 000 lakás épült fel Magyarországon. Még sohasem épült fel hazánkban 80 000 lakás egyetlen év alatt. Ez nagy, elismerésre méltó munka. Sokan dolgoznak, amíg 80 000 lakás megépül. Ez olyan jelentős tett, hogy csak gratulálni lehet hozzá. A 80 000-ben benne van az a 4600 ház is, amelyet az árvizes területeken kellett felépíteni. Ez semmiféle tervben, semmiféle kapacitásban nem volt benne. Az árvíz előtt úgy láttuk, hogy az építőipar lakásépítő kapacitása túl van feszítve, s azt hittük, hogy a tervet még 100 lakással sem lehet növelni. Hogyan fért bele mégis ez a 4600 lakás? Ezen érdemes gondolkodni. Mert én megértem, hogy rendkívüli viszonyok között rendkívüli módon dolgoznak az emberek, míg normális viszonyok között, a köznapokon viszont ugyanazt az erőfeszítést nem lehet megkövetelni tőlük. De a megszokottnál egy kicsit többet — igen.

Gyakran kérdik: mit csinál legszívesebben a szabad idejében? Erre én azt válaszolom, az első gondolatom sohasem az, hogy ki mit csinál a szabad idejében, hanem hogy mit csinál a munkaidejében. József Attila egyik nagyon szép versében azt írja: „játszani is engedd, szép, okos fiadat". Ez rendben van, de öt vagy hat óra után, fájront után játsszunk, s amikor munkaidő van, akkor dolgozzunk.

Ezzel csak jelezni akartam, hogy még vannak tartalékaink. Nekünk továbbra is azt a politikát kell folytatnunk, hogy jobban használjuk ki a lehetőségeket, s akkor több lesz az eredmény. A különböző terveket ki így, ki úgy teljesíti. Ha csak tessék-lássék besegítenek, akkor tessék-lássék lesz az osztanivaló is, ha egy kicsit jobban dolgoznak, több lesz az osztanivaló is. A feladatokat párttagnak, pártonkívülinek egyaránt teljesítenie kell. Persze a kommunistáknak megvan a saját feladatuk is, példamutatóbbaknak kell lenniük, de a minimális követelmény mindenkire vonatkozik.

Végül a választások konkrét rendeltetése az, hogy a választók bizalmából olyan országgyűlés és olyan tanácsok szülessenek, amelyek a szocialista fejlődés jelenlegi szakaszában — szerepüknél, összetételüknél, tagságuknál fogva — képesek a megfelelő célért megfelelően dolgozni.

Ilyenkor felvetődik, hogy mi az előttünk álló program megvalósításának a feltétele? Az a véleményem, hogy ami a belső feltételeket illeti, azok jók. Nem kell részleteznem, miért és hogyan értendő ez. Az eredményeinkből semmit nem vesz el az, hogy sürgető igény és óhaj van a további előrehaladásra. Amikor valamilyen oknál fogva a világban éleződik a helyzet, s készültségben vagyunk, jól megmutatkozik az embereknek az a vágya, hogy békében éljünk, és járjunk azon az úton, amelyen eddig jártunk. A belpolitikai feltételeink tehát jók, s ezt nemcsak a mi népünk tudja, nemcsak szövetségeseink, barátaink tudják, hanem ellenfeleink, sőt ellenségeink is.

Az utóbbi években igen jelentős eredményeket értünk el. Politikánk sok vonása rokonszenvvel találkozik nyugati testvérpártjainknál is. Mondják: nagyon jó, hogy így van, még mi is tudunk érvelni a magyar nép eredményeivel, hiszen — magyarázzák — az ő közvéleményük fontosnak tartja, hogy mi történik Magyarországon. Az iránt egyre növekvő érdeklődést részben az ingyenreklámnak köszönhetjük: annak idején az imperializmus az egész világot teleüvöltötte azzal, hogy tessék nézni, mi van Magyarországon. Az imperialisták elhallgattak, de az érdeklődés megmaradt: főleg barátaink figyelik, mi történik nálunk. Az ő munkájukat az segíti, ha mi eredményt tudunk felmutatni, ha pedig problémáink vannak, akkor ez nehezíti a dolgukat. Tehát egyfajta nemzetközi kötelezettségnek is eleget teszünk, ha saját népünk javára, becsületesen dolgozunk, mert ezzel a kommunizmus nemzetközi hitelét, az iránta való bizalmat erősítjük az emberekben.

Tehát az ország lélekszámánál, nagyságánál nagyobb a nem-

zetközi fontossága annak, hogyan dolgozunk mi, magyarok. Ezért is kell jól dolgozni.

Milyenek munkánk nemzetközi feltételei? Erre már nem merném azt mondani, hogy nagyon jók. De azt állíthatom, hogy jók a tendenciák, s ha a jelenlegi helyzetet a fejlődés előző szakaszaival vetjük össze, láthatjuk, hogy a szocializmus pozíciói erősödtek.

Nemzetközi politikánkban is vannak égető kérdések. Ilyen például az európai biztonság. Ebben a kérdésben a szocialista pozíció rendkívül erős, mert álláspontunk Európa minden népének érdekeit kifejezi.

Az ázsiai kontinensen továbbra is lesznek veszélyek, az amerikaiak most Laoszra is kiterjesztették az agressziót. Az imperialisták a Közel-Keleten is a feszültségek fenntartására törekszenek.

Mégis azt mondom: a nemzetközi feltételek is adottak ahhoz, hogy rendesen dolgozzunk, harcoljunk, eredményes választási munkát végezzünk. Elvtársi, baráti körben azt szoktam mondani, hogy a nemzetközi helyzet mindig elgondolkodtató. Én, bár több évtizede vagyok a mozgalomban, nem emlékszem, hogy valamikor is azt mondtuk volna: a nemzetközi helyzet nem bonyolult. Hiszen mindig bonyolult volt, csak mindig másképp volt bonyolult. Most is bonyolult a helyzet, mégis javulnak harcunk feltételei. Egyébként is, a nemzetközi helyzetet nem lehet hatályon kívül helyezni, s akármilyen a nemzetközi helyzet, nekünk dolgoznunk, harcolnunk kell. Nagyon éles szituációkra is emlékszem, amikor elődeink igen mostoha körülmények között harcoltak. Gondoljanak például a szorongatott fiatal szovjet államra, amelyet minden oldalról körülvett az ellenség. Elődeink mégis kibontották a zászlót és megvívták a maguk csatáját, tekintet nélkül arra, hogy a nemzetközi erőviszonyok ilyenek vagy olyanok voltak. Minden nemzetközi helyzetben kell harcolni és küzdeni. Minden haladó emberrel össze kell fogni, akivel azonos az érdekünk valamilyen fontos nemzetközi kérdésben. Ezt is tesszük.

Azt hiszem, ami a jövőt illeti, igazán optimisták lehetünk. Mert nézzék meg, akármit csinál az imperializmus, puccsot vagy bármi mást, meg tud dönteni egy-egy baloldali kormányt, agressziót követhet el, de tényleges, igazi problémáit sohasem tudja megoldani.

A világimperializmus legerősebb osztaga, az Egyesült Államok, mindenféle fegyverrel, alávaló módon gyilkolja a vietnami népet, de legyőzni nem képes. A világtörténelemben teljesen új helyzet, hogy egy 30 milliós nép, amely nem mond le a szabadságáról, amely a szocializmus és a haladás nemzetközi erőinek támogatását élvezi, meg tudja akadályozni, hogy egy gigászi imperialista hatalom keresztülvigye akaratát.

Kedves elvtársak!

Itt, a tanfolyamon a munkásosztály, a dolgozók legáldozatkészebb emberei vannak jelen. A nevelő munkában azonban bizonyos nehézségek is adódhatnak. Ez már az intézmény jellegéből fakad. Ha ugyanis évszámra nem törődnek vele, akkor politikailag „balra" csúszás lehetséges. Azt hiszem, anélkül, hogy ezt fejtegetném, nem nehéz megérteni, miért?

A másik: a munkásőrségnél is kialakulhat olyan nézet, hogy mi mindig ellenséges elemekkel, ellenséges erőkkel állunk szemben. Mi valóban az arcvonalon állunk, mint munkásőrök, de nem mindenki ellenség, aki nem itt, nem ebben az arcvonalban van. Differenciálni kell tudni.

Hallani azt is, miért nem „csapunk oda" az imperializmusnak. Ez sem olyan egyszerű. Vannak dolgok, amelyeket odacsapással nem tudunk megoldani. Ha a világimperializmussal az atomfegyver nyelvén akarok beszélni, gondolnom kell rá, hogy ő is visszabeszélhet. Számítások szerint a szembenálló erők akkorák, hogy többszörösen megsemmisíthetnék az egész emberiséget. Ezért sem lehet a „csapj oda" szellemében megoldani a kérdéseket, még ott sem, ahol oda lehetne csapni.

Erre a mindennapi életben is gondolni kell. Mert ha ez csupán az óhajtól függne, akkor már holnap világkommunizmus lenne.

Erős az óhajunk, hogy az legyen. Néha azonban az ember akkor veszíti el a legtöbb időt, amikor türelmetlen, amikor túlságosan sietne.

Kedves elvtársak!

Szeretném még egyszer megismételni a Központi Bizottság üdvözletét, s magam is sok jó eredményt kívánok a tanfolyam részvevőinek. Jó egészséget mindnyájuknak, sok sikert a tanulásban is, meg abban is, ahogyan az itt tanultakat majd továbbadják, alkalmazzák.

Kívánom, hogy eszmeileg és szaktudásban megerősödve fejezzék be a tanfolyamot. Őrizzék a munkásőr-egyenruha becsületét a munka különböző területein, a politikai életben és a termelésben egyaránt. Hiszen önök nemcsak munkásőrök, hanem egyben párttagok, KISZ-esek, munkások, dolgozó emberek is.

Ürítem poharamat az önök egészségére, a párt és a nép egységére és sikereire!

VÁLASZ
A JÓZSEF ATTILA GIMNÁZIUM „FIATALOK" CÍMŰ LAPJA MUNKATÁRSAINAK KÉRDÉSEIRE

1971 FEBRUÁR

— A József Attila Gimnázium „Fiatalok" című diáklapjának szerkesztői vagyunk. Gimnáziumunkban régi hagyomány, hogy felkutatjuk és őrizzük a József Attilával kapcsolatos emlékeket. Tudjuk, hogy ön személyesen ismerte a nagy magyar proletárköltőt, József Attilát. Szeretnénk, ha kapcsolatukról nyilatkozna lapunk „József Attila élete nyomán" című rovata számára.

Kérdés: Mikor találkozott és hogyan ismerkedett meg József Attilával?

Válasz: József Attilával először 1931 szeptember végén a szervezett munkások egyik, akkoriban szokásos kulturális rendezvényén találkoztam a Nemesfémipari Munkások Szervezetének budapesti központi székházában, a Kazinczy utcában. „Proletárkultúra" címmel tartott ott előadást. A téma több vonatkozásban foglalkoztatta őt és vissza-visszatért rá. Ő akkor 26, én pedig 19 éves voltam, mindössze két héttel korábban felvett tagja az illegális Kommunista Ifjúmunkás Szövetségnek.

A költő a szakszervezet zsúfolásig megtelt nagytermében világos, meggyőző erejű előadást tartott a kultúra jelentőségéről az osztályharcban. Látva és hallgatva őt, nemcsak nagy embert, nagy költőt és gondolkodót, hanem harcos kommunistát is ismertem meg benne. Az ezt követő években budapesti és alsógödi munkás-összejöveteleken több előadását hallgattam és általa vezetett csoportos összejöveteleken találkoztam vele.

Kérdés: Szeretnénk, ha beszélgetéseikről mondana valamit.

Milyen politikai és személyes természetű kérdések foglalkoztatták akkor József Attilát?

Válasz: Amikor 1936-ban egy üzemben dolgoztam feleségével. Szántó Judittal, újból személyesen találkozhattam József Attilával Korong utcai lakásukon. Hosszan beszélgettünk az őt foglalkoztató politikai és személyes természetű gondokról. Élete válságos szakasza volt ez. Az osztályharc minden fontos kérdése izgatta, s különösen a munkásosztály akkori kulturális kérdései foglalkoztatták. Alapjában okkal, néha türelmetlenül, de mindig a munkásmozgalom szektás elzárkózásának megszüntetéséért küzdött. Ez vitákkal járt. A sok értetlenség — közöttük olyanoké is, akiktől pedig támogatást várt volna — érzékenyen érintette. Nem is vélt, bizton tudott igazát védte.

Korong utcai találkozásunkat követően közvetlenül már csak egy alkalommal beszélgettünk, nagyon röviden. Ezután, mint annyian mások, én is csak az újságokból értesültem a lesújtó szerencsétlenségről, a szárszói tragédiáról.

A halálát előidéző fizikai és lelki tényezőket sokan, sokféleképpen emlegetik. Halála önmagában is szinte jelképpé magasodik. A tragikus tettét közvetlenül kiváltó okok között ott van a nyomor, nélkülözés, amelyek gyermekkorától végigkísérték, mint oly sok osztályos társát. De ott van a lebecsülés is, amellyel mint költőt lépten-nyomon illették, mellyel neki, az elvhű kommunistának, nagy költőnek, tehát rájuk sokszorosan is veszthozó embernek, az ellenforradalmi horthysta nagyburzsoázia „fizetett".

A kérdés azonban még bonyolultabb. A nyomor és nélkülözés az egykori ferencvárosi, félárva, menhelybe és nevelőszülőkhöz is kiadott munkásgyermeknek önmagában nem lehetett szokatlan. Maga mondta nekem, hogy nem is a nélkülözés, inkább annak tudata gyötri jobban, hogy a puszta létfenntartásához szükséges dolgokat is azoktól, olyanoktól kell elfogadnia, akik inkább segítségre szorulnának, akiknek ő kellene hogy adjon.

Országos hírű költő létére sem tudta a minimális anyagi függetlenséget biztosítani a maga számára, s elfogadni kényszerült azt, amit ő szeretett volna adni.

A nyomor, a nélkülözés, a küzdelmek, a tetéződő bajok sokasága kisebb lelkierejű, gyengébb tartású, eszmék nélkül élő embert jóval korábban megölt volna. József Attila élete, küzdelme, tragédiája engem arra a gorkiji mesehősre emlékeztet, aki saját szívét kitépte és annak lángjával mutatta a szabadulás útját a sötét erdőben tévelygő népének.

Kérdés: Milyen hatással volt önre és a munkásmozgalomra József Attila mint költő és mint ember? Milyen tevékenységet folytatott a költő a mozgalomban?

Válasz: Rám, mint minden hasonló sorban és gondolkodásmódban élő fiatal munkásra József Attila költészete öntudatra ébresztő hatású volt. Kommunista eszmeisége, kristálytiszta jelleme, szeretetreméltósága, minden erőltetettségtől mentes nagy embersége, sokszínű egyénisége, s mindent tükröző költészete máig, ma is nagy élményem.

A két világháború közötti évtizedekben a vasasok, bőrösök, nemesfémipari munkások, építők, élelmiszeripari dolgozók, nyomdászok és más szakmák szervezeteiben eleven, nemcsak kulturális, hanem politikai, közéleti felelősséget, valójában az osztályharc tudatosságát erősítő csoportok tevékenykedtek.

József Attila nagyon sok ilyen rendezvényen előadóként, szervezőként is részt vett. Forradalmi beszédei, költészete munkások, főleg munkásfiatalok ezreit emelte fel a szocialista kultúrához, sokan közülük versei segítségével jutottak el eszméink megértéséhez, a kommunista mozgalomhoz, a párthoz. A már akkor ismert nagyhatású költeményeit, a „Munkások"-at, a „Mondd, mit érlel"-t, a „Külvárosi éj"-t, a „Város peremén"-t, de lírai verseit is fiatalok százai tanulták meg kívülről és szavalták műsoros estjeiken, összejöveteleiken, kirándulásokon.

József Attila leírta és kimondta, amit milliók éreztek, de gon-

dolni még nem tudtak; leírta és kimondta legjobbjaink szenvedéseit, az őket Horthy börtöneiben is megtartó hitet. Ezért is állt, áll ma is hozzánk és egész népünkhöz oly közel, mint kevesen mások.

Kérdés: Minden haladó mozgalomban, így a munkásmozgalomban is szükség van művelt, széles látókörű emberekre. Milyen kapcsolatban volt akkoriban az olvasás a munkástömegekkel?

Válasz: Sokszor megemlítjük, és nem is dicsekvésből, hogy nálunk ma a munkásság több mint 70 százaléka tekinthető olvasónak, hogy 25 százalékuk beiratkozott könyvtári tagként rendszeresen olvas. Hogy parasztságunk a művelődés, a civilizáció szolgáltatásaival egyre nagyobb mértékben él. Hogy középiskolát végzett gyermekeink tekintélyes hányada — 35—40 százaléka — tovább tanul. És sorolhatnám még a példák légióját a felszabadulás óta elért változások, fejlődések illusztrálására.

Eredőjük és tényezőik között azonban a mai erőfeszítéseink mellett ott a hagyomány is: a marxista munkásmozgalom példája, amely generációkat indított el a teljes emberré válás útján. Az öntudatos munkás jelszavai között ott volt, hogy „a tudás hatalom", s ennek megfelelően olvasó és önmagát szakadatlanul művelő ember lett és maradt mindvégig.

A szocializmus híveinek, s közülük elsősorban a munkásoknak és a fiataloknak ma is olvasó és kulturált embereknek kell lenniük; olvasniuk kell, nem utolsósorban olvasniuk és ismerniük József Attilának, a legnagyobb magyar szocialista költőnek műveit.

Kérdés: Engedje meg Kádár elvtárs, hogy néhány önre vonatkozó, személyes kérdést is feltegyünk. Mivel tölti legszívesebben szabad idejét?

Válasz: A kérdés általában igen divatos és nyilván érdekes is. Bevallom, engem először az érdekel, mit csinálnak az emberek munkaidejükben, s csak azt követően az, hogy mit csinálnak szabad idejükben.

Ami engem illet, a szabad időm felhasználásával nincs nagy problémám, mert az rendkívül kevés. Legfőbb kedvtelésem gyermekkorom óta az olvasás. Szeretem a színházat, a jó filmet. Ha hozzájutok, sakkozom, vadászom és szívesen megnézek különböző sportmérkőzéseket. A jól megválasztott pihenés közelebb hozza az embereket egymáshoz és a természethez. Én mindkettőt igen fontosnak tartom és nagyra értékelem.

Kérdés: Ugyanúgy, mint József Attila, ön is egy szebb és jobb világért harcol. Mit tehetünk mi fiatalok hazánk fejlődésének érdekében?

Válasz: Úgy mondjuk, az iskola az életre készít elő, minden diákban a későbbi felnőtt van kibontakozóban. Ez a kibontakozás, emberré válás nemcsak az intézmények, nevelők, hanem kinek-kinek személyes felelőssége is.

Önöknek, fiataloknak, tudva azt, hogy az ember létének az alapja a munka, és népünk boldogulásának útja a szocializmus, mindenekelőtt tanulniuk kell. Meg kell ismerkedniük társadalmunk vezető eszméivel, és el kell sajátítaniuk azt a tudást, amely képessé teszi a mai fiatalokat arra, hogy holnap egy, a jelenleginél fejlettebb társadalmat, jobb életet teremtsenek a nép és önmaguk számára.

A fiatalok közül többen hiszik azt, hogy ma az ő életük kevésbé színes, romantikus, áldozatokat és célokat rejtő, mint régebben a miénk volt. Még a szocialista építésbe való közvetlen bekapcsolódásuk is „szabályozottan", kiegyenlítetten történik. Egyesek egyenesen úgy kérdeznek — hova lesz a forradalom, ha egyszer győzött? A forradalom, ha győzött, a mindennapi élet megszokott valóságává válik!

Valójában a mai idők semmivel sem kevésbé forradalmiak, semmivel sem kisebb feladatok elé állítják a fiatalságot, mint az előző évtizedek. Csak a jelen másként követel, egyes esetekben még szigorúbban kötelez, még többet vár, még több felelősséget kíván, már az iskolák falai között is.

— Kedves Kádár elvtárs, szeretnénk tolmácsolni önnek iskolánk minden tagjának üdvözletét és egyben megköszönni, hogy létrejöhetett ez az érdekes beszélgetés.

— Szívesen találkoztam önökkel. Az üdvözletet köszönöm. A magam részéről én is minden jót, sikereket kívánok a József Attila Gimnázium tanári karának és egész tanulóifjúságának.

Fiatalok, 1971 március.

VÁLASZ
R. C. LONGWORTH-NAK, A UPI TUDÓSÍTÓJÁNAK

1971 MÁRCIUS

Kérdés: Milyen szerepet tölthetnek be a kisebb nemzetek Kelet- és Nyugat-Európában a fontos európai kérdések megoldásában, a szuperhatalmaktól függetlenül? Mennyiben függ az e kérdések megoldására irányuló folyamat a szovjet—amerikai kapcsolatok javulásától? Mennyiben járulhatnak hozzá a kisebb nemzetek a feszültség enyhítéséhez?

Válasz: Sokan abból indulnak ki, hogy a kis nemzetek számára mindig rendkívül kellemesen, hogy ne mondjam hízelgően hangzik a „szuperhatalmaktól független külpolitikai szerep" emlegetése. Szerintem ennél pontosabb fogalmazás kell, ha a kérdés lényegét ténylegesen meg akarjuk közelíteni; meg kell nézni, mi a valóságos helyzet ma a világban.

Napjainkban a modern civilizáció oly közel hozta egymáshoz az országokat és a népeket, hogy az egész világ lassan egy nagy faluvá változik. Az államok és a népek, a kicsik és a nagyok egyaránt, egyre inkább kölcsönös függésben, sorsközösségben élnek. Ennek drámai példája a második világháború volt, de ezt bizonyítja a nemzetközi helyzet azóta végbement fejlődése is.

A Szovjetunió és az Egyesült Államok meghatározó szerepet töltenek be a nemzetközi helyzet alakulásában, s hasonló szerepet játszik a Varsói Szerződés és a NATO is. Hogy csak Európában maradjunk, a politikai és a katonai szövetségeken kívül léteznek még olyan nagy gazdasági tömörülések is, mint a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa, a Közös Piac, az Európai Szabadkereskedelmi Társulás. Az európai államok többsége külpolitikai

tevékenységét nemzetközi tömörülések keretében, vagy két oldalú kapcsolatok vonalán fejti ki. Ha így nézzük a világot, Európát, akkor már közelebb vagyunk a valósághoz. Szerintem a valóságos helyzetet, a nemzetközi viszonyokat meghatározó tényezőket figyelmen kívül hagyó, mondjuk úgy, azoktól „független" külpolitikai tevékenység irrealitás és ténylegesen nem is folytatható.

A kérdésre konkrétan az a válaszom, hogy Kelet- és Nyugat-Európa minden kis nemzetének jelenleg is megvan a saját felelőssége és lehetősége is az önálló külpolitikai tevékenységre, arra, hogy körülményeihez mérten hozzájáruljon a feszültség enyhítéséhez.

A Magyar Népköztársaság szövetségi viszonyban van a Szovjetunióval és más szocialista országokkal; tagja a Varsói Szerződés szervezetének és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának. A nemzetközi helyzet fő kérdéseinek a veszélyes háborús tüzek eloltását, a vitás kérdések tárgyalásos megoldását, a béke védelmét, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élését tartjuk. E nagy kérdések megoldása érdekében valamennyi haladó és békeszerető erő tömörítését kívánjuk szolgálni. A Magyar Népköztársaság e célokért dolgozik szövetségeseivel együtt, a Varsói Szerződés tagállamaként, az ENSZ keretében csakúgy, mint a kétoldalú kapcsolatok terén tett minden önálló külpolitikai lépésével; és ezt fogja tenni a jövőben is.

Kérdés: Milyen közvetlen előnyökkel járna Magyarország számára az európai biztonsági konferencia, függetlenül attól, hogy az a Kelet és Nyugat közötti légkör általános javulását eredményezné? Mi az ön véleménye, mikor jöhet létre az európai biztonsági konferencia és mi lehet a napirendje? Önnek az-e a véleménye, hogy a konferenciát meg kell előznie a német és a berlini kérdés megoldásának? Miért gondolja ön, hogy a konferenciának mindenképpen meg kell előznie a kelet—nyugati katonai erők kölcsönös csökkentését Európában? Milyen ellenérvek hozhatók

fel a nyugati javaslattal szemben, hogy a konferenciát bilaterális tanácskozások előzzék meg? Milyen kompromisszumra gondolna ön, hogy az álláspontokat közelebb lehessen hozni egymáshoz?

Válasz: Az európai biztonsági konferencia — önmagában — a Magyar Népköztársaság számára semmiféle külön előnnyel nem járna. A konferencia létrejöttét mégis a legmelegebben üdvözölnénk és dolgozunk is érte, mégpedig azért, mert ebben látjuk az első lépést Európa kollektív biztonsági rendszerének megteremtéséhez. Egy szilárd biztonsági rendszer létrejötte természetesen nagy politikai, gazdasági és kulturális előnyökkel járna valamennyi európai nép, közöttük Magyarország, a magyar nép számára is. Egyébként meggyőződésem, hogy maga a konferencia létrejötte is javítaná kontinensünkön az általános légkört, serkentené a gazdasági kapcsolatokat és élénkítené a különböző, kölcsönös előnyökkel járó együttműködést.

Amikor a Magyar Népköztársaság, a Varsói Szerződés többi tagállamával együtt a biztonsági konferenciát javasolta az összes európai kormánynak — Európa népeinek —, abból indult ki, hogy ennek összehívására megérett a helyzet, és megszervezését sürgetik kontinensünk meg nem oldott problémái.

Most egyesek hol a nyugat-berlini kérdést nevezik meg, hol más kérdést vetnek fel, mondván, amíg ezek meg nem oldódnak, addig nem ülhet össze a biztonsági konferencia. Szerintünk a dolog éppen ellenkezően áll. Eddig éppen ezért nem sikerült — a sokszor valóban bonyolult — európai kérdéseket megoldani, mert kontinensünkön a helyzet bizonytalan, még nincs igazi béke és biztonság. A biztonsági konferencia éppen azért kell, hogy megteremtsük azt a légkört és helyzetet, amely lehetővé teszi valamennyi vitás európai kérdés kölcsönösen elfogadható megoldását.

A biztonsági konferenciával kapcsolatos konkrét kérdésekre nem nehéz válaszolnom. A kétoldalú tanácskozások ellen részünkről semmi kifogás sincs, mert mi magunk, a Varsói Szerződés tagállamai is szüntelenül folytatunk ilyeneket. Csak szerintünk

ezek mellett már meg kellene kezdeni a többoldalú tanácskozásokat is, amelyekre igen ésszerű módszert javasolt a finn kormány. Mi akár holnap készek vagyunk arra, hogy a Helsinkibe akkreditált képviselőink megkezdjék a megbeszéléseket. A konferencia napirendje a legkevésbé vitatott. A Varsói Szerződés országai kijelentették, hogy a javasolt két pont — az európai biztonság, valamint az országok kölcsönösen előnyös kapcsolatainak kérdései — mellett készek más kérdések napirendre tűzését is megvizsgálni és támogatni.

Szerintem az összeurópai biztonsági konferencia összehívható lenne akár ez év második felében, anélkül, hogy bárkinek bármilyen kompromisszumba kellene belemennie. A konferencia létrejöttéhez természetesen kell a közös óhaj, annak megértése, hogy egyik fél sem szabhat semmiféle előzetes feltételt, s hogy a konferenciában valamennyi európai nép egyformán érdekelt. Az európai béke megszilárdítása, a kollektív biztonság megteremtése nemcsak egy kontinens érdeke, ez az általános nemzetközi helyzet egyik fő kérdése, amelynek rendezésében a világ minden népe érdekelt. Mivel az egyik alternatíva e kérdésben is a háború, számomra nem kétséges, hogy a biztonsági konferencia össze fog ülni. Európa kollektív biztonsági rendszere előbb vagy utóbb létre fog jönni, mert a népek számára a jelenlegi helyzetből más elfogadható kiút nincs.

Kérdés: Válaszában megemlítette: a varsói paktum országai hajlandók lennének megfontolni azt, hogy az európai biztonsági konferencia napirendjén esetleg más kérdések is szerepeljenek. Úgy véli, hasznos lenne a berlini kérdést, valamint a csapatok kölcsönös kivonásának kérdését ilyen napirendi pontként felfogni? Esetleg ezeket a kérdéseket külön kellene tárgyalni, mondjuk azonos időpontban, párhuzamos megbeszéléseken?

Válasz: A konferencia napirendjére kerülhet minden olyan kérdés, amiben a részvevők megállapodnak. Úgy tűnik, hogy a két konkrétan említett téma nem kezelhető azonos módon. A csapatok kivonása összefügg Európa jelenlegi helyzetével. Miután a

tervezett konferencia célja az, hogy előmozdítsa, illetve megteremtse a kollektív európai biztonsági rendszer alapjait, a megbeszélések bizonyos szakaszában elképzelhető, hogy a csapatok kérdése az általános biztonsággal összefüggésben napirendre kerüljön.

A berlini kérdéssel véleményem szerint némiképp más a helyzet. Valamennyi európai ország érdekelt abban, hogy előrehaladás történjék, s e kérdés megfelelően rendeződjék. Azonban, mint ismeretes, a négy nagyhatalomnak a berlini kérdésben — különböző nemzetközi megállapodásokban rögzített — külön felelőssége és joga van. Ezen túlmenően a közvetlen érdekeltség alapján külön szerepe és feladata van a Német Demokratikus Köztársaságnak és a Német Szövetségi Köztársaságnak. Véleményem szerint tehát az az ésszerű, hogy amíg a berlini kérdés bizonyos stádiumba nem jut, addig ezzel ne terheljék az összeurópai biztonsági értekezlet napirendjét. Amit a mostani fázisban lehet és kell tenni, azt elsősorban a négy nagyhatalomnak, illetve a két német államnak kell napirenden tartania.

Kérdés: Mi az ön véleménye a Német Szövetségi Köztársaság új keleti politikájáról, mi ennek a célja, melyek a határai és a perspektívái? Brandt kancellár e politika kapcsán a szovjet és a lengyel szerződés megkötésével komoly eredményeket ért el. Ezzel összefüggésben miként képzelhető el a berlini probléma megoldása? Milyen lépések lennének indokoltak a Nyugat részéről?

Válasz: Arra a kérdésre, melyek a Brandt—Scheel-kormány új keleti politikájának céljai, úgy vélem, a legilletékesebb választ Bonnban adhatják meg. Ami pedig e politika perspektíváit illeti, arra azt válaszolhatom, hogy a Német Szövetségi Köztársaság csak az európai realitások figyelembevétele útján juthat előre. Bizonyára ön is jól tudja, hogy a magyar kormány is üdvözölte a Szovjetuniónak és Lengyelországnak a Német Szövetségi Köztársasággal megkötött szerződését, mert azok egyaránt hasznára válnak valamennyi szerződő félnek, kontinensünk nyugalmának,

békéjének. Azt is tudjuk azonban, hogy még hátra van e szerződések ratifikálása.

Nyugat-Berlin kérdése — mint említettem — különálló politikai probléma, amelynek megoldásában a négy hatalom, s mellettük a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság szerepe a döntő. Közös erőfeszítéseik rendezhetik a város helyzetét. Ezt elősegíti a Német Demokratikus Köztársaság számos kezdeményezése, legutóbb miniszterelnökének, Willy Stoph-nak a nyugat-berlini főpolgármesterhez, Klaus Schützhöz írt levele. A Német Demokratikus Köztársaság kormánya nem kevesebbet ajánlott, mint azt, hogy kezdődjenek tárgyalások Nyugat-Berlin és a Német Demokratikus Köztársaság kapcsolatainak rendezéséről, beleértve a nyugat-berliniek látogatását a Német Demokratikus Köztársaságba is. A nyugat-berlini szenátuson a sor, hogy erre pozitív választ adjon, a Német Szövetségi Köztársaság pedig segítse a nyugat-berlini feszültség enyhítését. Ebben a kérdésben, s általában is az Egyesült Államok és a többi nyugati hatalom akkor cselekszik helyesen, ha nem fékezi, hanem segíti a Német Szövetségi Köztársaságot az európai realitások elismerésében.

Kérdés: Véleménye szerint a közeljövőben létrejöhet-e a magyar—nyugatnémet diplomáciai kapcsolat? Ha igen, ez milyen változásokat jelenthet Magyarország és Nyugat-Európa kapcsolataiban?

Válasz: Ha a Német Szövetségi Köztársaság kormánya következetesen továbbhalad a realitások útján, akkor javulnak a szocialista országokkal való államközi kapcsolatai rendezésének lehetőségei. Hazánk elvben a Német Szövetségi Köztársaságot illetően is mindenkor az államközi kapcsolatok normalizálásának híve volt és ma is az.

Kölcsönös előnyökkel járó széles körű gazdasági kapcsolatok épültek ki közöttünk az évek során. Mi, ha a helyzet erre megérik, készek vagyunk kapcsolatainkat a Német Szövetségi Köztársasággal tovább építeni, végső fokon ideértve a diplomáciai kap-

csolatok rendezését is. A mi nyugat-európai kapcsolataink nem függvényei a Német Szövetségi Köztársasággal fennálló kapcsolatainknak; a Magyar Népköztársaság általános politikája, hogy javítsa és fejlessze kapcsolatait Nyugat-Európa valamennyi országával.

Kérdés: Miként ítéli ön meg jelenleg a magyar—amerikai kapcsolatokat? Mit lehetne tenni, hogy ezek a kapcsolatok javuljanak? Mi az ön véleménye a különböző amerikai erőfeszítésekről, hogy megjavítsák az általános kapcsolatokat Kelet-Európával, ami különösen megnyilvánult Nixon elnök romániai és jugoszláviai látogatásainál? Üdvözölné-e ön az elgondolást, hogy Nixon elnök Magyarországra látogasson?

Válasz: Országainkat nagy földrajzi távolság, rendkívül sok eltérő adottság, társadalmi rendszerünk különbözősége választja el egymástól. Emiatt, reálisan nézve a dolgot, aligha hihető, hogy az Egyesült Államok és a Magyar Népköztársaság egyszerre elsőrendű partnerré válhatnának egymás számára. Viszont reális és szükségszerű is volna, hogy országaink kapcsolatait normalizáljuk és azokat, az adott lehetőségeket kihasználva, fejlesszük a kölcsönös előnyök elve alapján. Kormányaink elvi nyilatkozatot már tettek, kifejezve az óhajt kapcsolataink rendezésére. Hosszabb ideje folynak közöttünk tárgyalások különböző függő ügyekben; az előrehaladás azonban rendkívül lassú. Részünkről a készség változatlan. Sokat lendítene a dolgon, ha az Egyesült Államok kormánya hatálytalanítaná a magyar—amerikai gazdasági kapcsolatokat is gátló elavult rendelkezéseit.

Két ország kapcsolata azonban az általános politikának is függvénye. Mi elítéljük az Egyesült Államok agresszív háborúját, amelyet Vietnam, Kambodzsa, Laosz népe ellen folytat. Hasonlóképpen elítéljük az izraeli kormányt támogató politikáját, s más haladásellenes, a reakció erőit segítő állásfoglalásait. Mindezek, természetesen, károsan hatnak a magyar—amerikai kétoldalú kapcsolatok alakulására is. Talán felesleges mondani, de mi üdvözölnénk e téren minden kedvező változást s örülnénk, ha

kapcsolataink valóban és mielőbb barátiakká válnának, mert népeink óhajának és valódi érdekeinek ez felelne meg.

Nixon elnök romániai és jugoszláviai látogatásának megvolt a maga jelentősége, amint azt a tárgyaló felek ki is nyilvánították. Nálunk a közvélemény e látogatásokat vegyes érzelmekkel fogadta. Voltak — és nem kevesen —, akik ezekben az utazásokban a szocialista országok közötti diszkriminációt, együttműködésünk megbontására irányuló kísérletet láttak. Szerintem Nixon elnök magyarországi látogatására a helyzet, a feltételek még egyik oldalról sem érettek.

Kérdés: Nixon elnök külön garanciákat kért a kongresszustól a romániai és a jugoszláviai beruházások elősegítésére. Üdvözölne-e ön az amerikai magántőke magyarországi beruházásait illetően hasonló garanciákat?

Válasz: Amint említettem, számunkra jelenleg van egy kérdés, amely sorrendben ennél lényegesebb, előbbrevaló. Az Egyesült Államokban hatályban van olyan intézkedés, amely a gazdasági kapcsolatokat illetően diszkriminációt alkalmaz a Magyar Népköztársasággal és más szocialista országokkal szemben. Számunkra elsősorban ennek függvénye az, hogy az Egyesült Államok és Magyarország közötti gazdasági kapcsolatok kimozduljanak a jelenlegi pontról. Ebből a meggondolásból kiindulva az ön által említett elnöki kezdeményezés e pillanatban számunkra nem aktuális. Ami a dolog lényegét illeti: ha ki tudnánk mozdulni a gyakorlatilag évtizedek óta fennálló stagnálásból, akkor — általános elveinkből kiindulva — készek vagyunk minden kezdeményezést megvizsgálni és azokra megfelelően válaszolni.

Kérdés: Diszkrimináció alatt ön a legnagyobb kedvezmény elvének hiányát vagy az embargólistát érti?

Válasz: Mindkettőt.

Kérdés: Úgy gondolja, hogy az elnöknek ez a Romániával és Jugoszláviával kapcsolatos kezdeményezése újabb kezdeményezés a diszkriminációra és a megosztásra — ahogy ön válaszában az elnök utazásával kapcsolatban erről említést tett?

Válasz: Ilyen formában számunkra ez nem érdekes és nem lényeges kérdés. Úgy vélem, a Román Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Köztársaság illetékeseinek megítélésére tartozik, hogy pozitívnak tekintik-e a kezdeményezést vagy sem. Ha számunkra aktuális lesz, mindent mérlegelni fogunk, a kérdésnek e vonatkozását is.

Kérdés: A Mindszenty bíborossal kapcsolatos kérdés még mindig akadálya-e az amerikai—magyar kapcsolatok fejlesztésének? Ön milyen megoldást tartana legjobbnak?

Válasz: A Mindszenty-kérdés véleményem szerint bizonyos mértékig zavarja a magyar—amerikai kapcsolatokat. Meg kell azonban jegyeznem, hogy a kérdésnek ma egészen más a súlya, mint volt mondjuk 10 éve vagy még régebben. Mindszenty és a Mindszenty-kérdés fölött eljárt az idő.

Azt is figyelembe kell venni, hogyan keletkezett ez a kérdés. Nos, annak idején Mindszenty személyes döntése és az Egyesült Államok kormányának állásfoglalása alapján keletkezett. Így állt elő az a helyzet, hogy Mindszenty az Egyesült Államok budapesti nagykövetségének lakója. Ez a helyzet bizonyos mértékig minden érdekelt felet zavar: elsősorban az Egyesült Államok kormányát, a Vatikánt is, a Magyar Népköztársaságot is. Megjegyzem, bennünket zavar a legkevésbé. Ennek ellenére, mi azt valljuk, hogy minden kérdést — ha lehetséges — ésszerűen meg kell oldani. Ebben az ügyben is készek vagyunk megvizsgálni minden olyan kezdeményezést, amely megoldáshoz vezethet. Mivel nem mi teremtettük ezt a helyzetet, úgy gondoljuk, hogy kezdeményezést sem nekünk kell tennünk.

Kérdés: Úgy tűnik, hogy a vietnami háború a deeszkaláció folyamatában van, hogyan lehetne ezt a háborút befejezni? Véleménye szerint mit hozhat a jövő Vietnamnak?

Válasz: Egy évvel ezelőtt az Egyesült Államok kormányának fő propagandajelszava a vietnami háború „deeszkalációja", azaz csökkentése, leépítése volt. Ezzel a szólammal azonban szembenállnak a tények: akkor a háború Dél-Vietnamban folyt, azt

követően az amerikai fegyveres cselekményeket kiterjesztették Kambodzsára, majd Laoszra, most pedig a hírek a Vietnami Demokratikus Köztársaság elleni közvetlen katonai provokációk és a támadás előkészületeire mutatnak. Az eseményeknek ez a veszélyes sorozata és irányzata nevezhető bárminek, csak a háború deeszkalációjának nem; a valóságban annak ellenkezője történik. Maga Nixon elnök, múlt heti nyilatkozatában, már szintén „indokínai harci cselekményekről" kényszerült beszélni.

A háborúnak ez a kiterjesztése Ázsia egyik szubkontinensére, újabb megpróbáltatásokat hozott a vietnami, a kambodzsai, a laoszi népekre, ugyanakkor szöges ellentétben áll az amerikai nép valódi érdekeivel, újabb, súlyos nemzetközi komplikációkkal, a háború általános kiszélesedésének veszélyével jár.

A háború befejezésének egyetlen útja: alapul véve a Vietnami Demokratikus Köztársaság és a Dél-vietnami Ideiglenes Forradalmi Kormány idevonatkozó javaslatait, felhasználni a párizsi tárgyalásokon még rendelkezésre álló politikai kontaktusokat, megegyezni és kidolgozni a kibontakozás reális és lehetséges módozatait.

Az Egyesült Államok kormánya a dél-vietnami háború kiterjesztésével saját problémáiból sem oldott meg semmit, csak több országba vitte át és növelte azokat. Az egyetlen megoldás: be kell fejezni a háborút! Az amerikai csapatoknak ki kell vonulniuk a vietnami területekről, Kambodzsából és Laoszból. Ez előbb-utóbb elkerülhetetlenül bekövetkezik; az Egyesült Államok presztízsének is az válna javára, ha mielőbb és önként megtenné.

A Magyar Népköztársaság a vietnami néppel, Indokína népeivel szolidáris. A háború egész menete bizonyítja: senki sem képes legyőzni a hazája szabadságáért, függetlenségéért harcoló, minden áldozatra kész és az egész becsületes emberiség által támogatott népeket. Ön Vietnam jövője iránt érdeklődött. Meggyőződésem szerint a vietnami nép győzni fog; kivívja a jogot, hogy sorsáról önmaga döntsön, szabadon éljen és fejlődjön.

Kérdés: Milyen megoldást lát a közel-keleti problémára, külö-

nös tekintettel arra, hogy a rivalizáló felek — Izrael és a palesztinaiak — nem adják fel területi igényeiket? Ez akkor is probléma marad, ha Izrael visszavonja csapatait az 1967-es vonalra. Van-e lehetőség ennél a kérdésnél kompromisszumra, ha nincs, mi a legjobb megoldás a béke fenntartására ebben a kérdésben?

Válasz: A szóban forgó „rivalizáló" felek egyike, Izrael agreszszor és az agresszió útján birtokába jutott területekről nem akar lemondani; a másik oldalon a megtámadott és a nemzeti jogaiért harcoló arab országok állnak, amelyek hazájuk elrabolt területeiről nem akarnak lemondani. A kettő, nyilvánvaló, nem ugyanaz.

A Biztonsági Tanács 1967 novemberi határozata világosan kimondja, hogy az agresszióval szerzett területeket nem lehet megtartani. Az Egyesült Arab Köztársaság sokat tett a válság politikai megoldása érdekében. Szüneteltette a harci cselekményeket; pozitív választ adott az ENSZ-kezdeményezésekre, Jarring megbízott kérdéseire; készséget mutatott békeegyezmény megkötésére, a négy nagyhatalom garanciájának elfogadására. Ezzel szemben az izraeli fél mindezt megtagadva, makacsul ragaszkodik jogtalan követeléseihez és rövidlátó politikájával akadályozza a válság megoldását. Izrael makacs agresszivitása mögött — ezt mindenki tudja — az Egyesült Államok kormányának arabellenes politikája és Izraelnek nyújtott támogatása áll.

A közel-keleti válság súlyos veszélyeket hordoz magában; a megoldás nem késlekedhet sokáig. A Magyar Népköztársaság kezdettől fogva elítéli az izraeli agressziót s támogatja az arabok ügyét. Lehetségesnek és szükségesnek tartjuk a politikai megoldást, az igazságos rendezést, amely e térség minden népének — ideértve a szülőföldjükről elűzött palesztinai menekülteket is — törvényes jogait biztosítja, életbevágó érdekeinek megfelel.

A béke helyreállítására és fenntartására a Közel-Keleten ma az egyedüli lehetőség a Biztonsági Tanács határozatának végrehajtása.

Kérdés: Nemrégiben jártam a Közel-Keleten. Ott felmerült

az a kérdés, hogy ha Izrael minden tekintetben eleget tenne a Biztonsági Tanács határozatának, ha mindazon területeket visszaadná, amelyek a háború következtében hozzá kerültek, akkor is maradna egy sokkal bonyolultabb kérdés: a palesztinaiak és az izraeliek egyaránt jogot formálnak ugyanarra a területre, ami lényegében Izrael Állam területe. Kádár úr lát-e valamilyen megoldást, ami mindkét fél számára igazságos? Ha nem lát, van-e egyáltalán mód arra, hogy a béke fennmaradjon ebben a térségben?

Válasz: Szeretnék emlékeztetni hivatalos álláspontunkra, arra, hogy a nemzetközi kérdések megoldását illetően elvileg első helyre a kérdések tárgyalások útján történő rendezését tesszük. Ez tulajdonképpen kifejezi azt a meggyőződésünket, hogy a legbonyolultabb kérdésekben is lehetséges az igazságnak és az érdekelt feleknek kölcsönösen megfelelő megoldás felkutatása. Vonatkozik ez a Közel-Kelet igen sok bonyolult kérdésére is. Jómagam bizonyos sorrendet állítok fel e kérdések tekintetében.

A feszült, bonyolult és veszélyes közel-keleti helyzet különböző okokból adódik. A legaktuálisabbak és legégetőbbek az 1967-es háború nyomán keletkezett problémák. Vannak olyan kérdések — s ezek közé tartoznak a palesztinai menekültek ön által említett problémái is —, amelyek ennél korábban keletkeztek. Úgy gondolom, gyakorlatilag az az ésszerű, hogy az 1967-es háborúból adódott problémákat kell most megoldani. Ennek sommázata: a Biztonsági Tanács határozatának végrehajtása.

Ezt azért is hangsúlyozom, mert véleményem szerint a határozat végrehajtásával új helyzet áll elő. S ebben az új helyzetben sokkal kedvezőbb körülmények között lehet megvizsgálni, megoldani azokat a kérdéseket is, amelyek korábbi eredetűek; ezek közé tartozik a palesztinai menekültek kérdése is.

Kérdés: Magyarország elismeri Izraelnek azt a jogát, hogy mint állam létezzék?

Válasz: Azt tartjuk — s ilyen értelemben nem is egyszer nyilatkoztunk már hivatalosan is —, hogy a térség népeinek jogait,

beleértve az államalkotás jogát is, tiszteletben kell tartani. Vonatkozik ez természetesen az arab népekre és Izraelre egyaránt.

Kérdés: Magyarország növekvő kereskedelmi kapcsolatai a Nyugattal nem lazítják-e kereskedelmi kapcsolatait a KGST-országokkal? Miképp illeszkedik ez a kereskedelmi vonal (vagyis az erősödő nyugati kapcsolat) ahhoz a magyar álláspontho z, miszerint erősíteni kell a KGST-integrációt és együttműködést? Mit ért ön a KGST-tagállamok jobb kooperációján? Milyen mértékben javíthatja a politikai kapcsolatokat a növekvő kelet—nyugati kereskedelem?

Válasz: Magyarország gazdasága a dinamikus fejlődés szakaszában van. Az ország sajátos adottságai miatt a nemzeti jövedelem majdnem 40 százaléka a külkereskedelem vonalán realizálódik — ez együtt jár a nemzetközi gazdasági kapcsolatok szélesedésével. Terveink szerint a legközelebbi években egyidejűleg növekszik az ország külkereskedelmi forgalma a KGST-országokkal, a fejlődő országokkal és a fejlett nyugati kapitalista országokkal. Ebből megérthető az is, hogy a különböző külkereskedelmi relációk nálunk nem keresztezik, hanem kiegészítik egymást.

A Magyar Népköztársaság gazdasági élete eddig is sokat köszönhetett a KGST keretében megvalósult, a kölcsönös előny és segítség elvén alapuló együttműködésnek, és ennek további bővülésére építi jövendő terveit is. Gazdasági együttműködésünk már túlhaladta az egyszerű külkereskedelmi áruforgalom növelését, magában foglalja népgazdasági terveink egyeztetését, növekszik a termelési kooperáció is. Mi támogatjuk a KGST-országok között megvalósuló — az önálló nemzetgazdaságokon s az érdekeltség elvén alapuló — szocialista integrációt. Az integráció növeli lehetőségeinket, eszközeink hatékonyságát, gyorsítja gazdasági fejlődésünket, és valamennyi résztvevő érdekeit egyaránt és jól szolgálja.

Mint már jeleztem, Magyarország a kelet—nyugati kereskedelemben való részvételét is fokozni kívánja. Ezek a kapcsolatok

a résztvevők számára gazdaságilag kölcsönösen előnyösek. A különböző társadalmi rendszerű országok államközi kapcsolatainak fejlesztését, a békés egymás mellett élés elvének tényleges érvényesülését sok minden segítheti, de semmi sem jobban, mint a kereskedelmi, gazdasági kapcsolatok, mert ezek szó szerint érdekeltté teszik a résztvevőket a nemzetközi jogi normák betartásában és a béke fenntartásában.

Kérdés: Milyen lehetőséget lát a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa és az Európai Gazdasági Közösség mint szervezetek közötti intézményesített kereskedelmi kapcsolatok bővítésére — függetlenül az egyes országok kétoldalú kapcsolataitól?

Válasz: Ami a két gazdasági csoportosulás országai közötti kereskedelmi kapcsolatokat illeti, ezek kétoldalú kapcsolatok, így jöttek létre, létesülnek és realizálódnak. Véleményem szerint ez még tartósan így is marad.

A két gazdasági csoportosulás szervei között jelenleg nincs intézményes kapcsolat. Figyelembe kell azonban venni, hogy mind a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa, mind a Közös Piac szervei bizonyos szerepet máris játszanak e kapcsolatokban — serkentőleg vagy fékezően hatnak. Mindkét szervezet realitás — s láthatóan az is marad —, szerintem ésszerű, hogy létrejöjjön a két szervezet között bizonyos fajta kontaktus, s valószínűleg létre is fog jönni.

Kérdés: Mi a véleménye a lengyelországi eseményekről, menynyire befolyásolhatják a lengyel párt és kormány politikáját? Ad-e Magyarország önállóan, vagy a KGST más tagállamaival együtt gazdasági segítséget Lengyelországnak?

Válasz: A Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága — amely egyedül illetékes erre — megkezdte a lengyelországi események értékelését, a belső feszültségek okainak feltárását és gyakorlati intézkedéseivel rövid néhány hónap alatt számos bonyolult kérdést megoldott, és a hosszabb időt kívánó feladatok megoldásához hozzáfogott. Imponálónak tartom, ahogyan az új vezetés a párt és a tömegek közötti kapcsolatokat megerősítette,

és társadalmi előrelátással, jó gyakorlati érzékkel a megfelelő gazdasági koncepciók kialakítására helyezte a hangsúlyt.

Pártunk, a magyar nép, figyelemmel és szolidaritással követi a testvéri Lengyelország életét, és a két ország hagyományos barátságát, együttműködését a jövőben is sokrétűen fejleszteni kívánja.

Lengyel barátaink a különböző kérdések megfelelő megoldására most mindenekelőtt saját erőforrásaikat mozgósítják, de magától értetődik, hogy a szocialista országok kétoldalú kapcsolataiban éppen úgy, mint a Varsói Szerződésben és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában megvalósult szövetségi rendszerünkben mindenkor jelen van és érvényesül a kölcsönös segítség elve és gyakorlata is.

Kérdés: Minden külföldről érkező látogató észlelheti, hogy Magyarországon a reformok folyamatban vannak. Hogyan alakul a gazdasági és társadalmi reformok ügye? Volna szíves megjelölni a reformok távlati célkitűzéseit. Más szóval, milyen politikai, gazdasági és társadalmi berendezkedést tart ön ideálisnak Magyarország számára? Milyen akadályokkal kell számolni az ideális helyzetnek a megvalósításánál? Van-e valamilyen speciális „magyar út" a szocializmushoz, vagy „magyar politikai vonalvezetés", amely következménye annak, hogy Magyarország helyzete különbözik más szocialista országokétól? Ha igen, tudná-e mindezt részletezni?

Válasz: Hazánk, a szocialista fejlődés általános irányának megfelelően, jelenleg az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztésének folyamatában van. Ennek menetében módosítottuk választójogi törvényünket, növeltük a tanácsok önállóságát, fokozzuk a szakszervezetek szerepét a közéletben, erősítjük az üzemi demokráciát, a dolgozó tömegek részvételét a közügyekben.

A gazdasági életben a legjelentősebb reform a három éve bevezetett, új irányítási rendszer, amely a szocialista tervgazdálkodást közgazdasági szabályozókkal, az üzemvezetés nagyobb önállóságával valósítja meg. A cél a gazdasági munka hatékony-

ságának növelése volt. A bevezetés óta eltelt idő tapasztalatai jók, a reform beváltotta a hozzá fűzött reményeket. A gazdasági élet fejlődésének üteme megfelelő, a vezetés rugalmasabbá vált, a tényleges szükségletekre a korábbinál gyorsabban reagál.

A politika, a gazdasági munka és a kulturális élet kérdéseinek megoldására kidolgozott és alkalmazott különböző módszereink bevezetésében nem valamiféle újítási mánia az indítóok, hanem az a törekvés, hogy választ adjunk a szocializmus építésének menetében jelentkező, választ és megoldást váró kérdésekre. A megoldások kidolgozásánál bennünket a marxista—leninista elmélet, jelen valóságunk reális tényei, és elérendő szocialista céljaink vezetnek. Népünk nagy többsége támogatja e törekvéseinket, s úgy véljük, azok szükségszerűek és megvalósításukhoz a belső és a nemzetközi helyzet is kedvező.

Ön azt kérdezi, van-e valamilyen speciális „magyar út" a szocializmushoz? Szerintem nincs. Mégis, mivel időnként felvetődik ez a kérdés, és nemcsak a magyarokkal kapcsolatban, szeretnék néhány megjegyzést fűzni hozzá.

Tagadhatatlan, ha a szocializmus magyarországi gyakorlatát a maga egészében nézzük, egy sor olyan vonást találunk benne, amelyek ugyanabban a formában nem találhatók meg egyetlen más szocialista ország gyakorlatában sem. Ez azonban szerintem természetes, és tulajdonképpen minden egyes szocialista országra egyformán érvényes. Miért van ez így? A szocializmus építésének vannak általános, nemzetközileg érvényes törvényszerűségei. Ahol ezeket figyelmen kívül hagyják vagy megsértik, ott bajok támadnak, veszélybe kerülnek a szocializmus vívmányai, és akadályok hátráltatják a társadalom további fejlődését. Ugyanakkor a szocializmus nemzeti keretek között, önálló és független országokban épül. Ha valamely szocialista ország vezető pártja figyelmen kívül hagyja saját országának adottságait és népének nemzeti sajátosságait, ugyancsak veszélybe kerülnek a szocializmus vívmányai, és bizonytalanná válik a szocialista fejlődés jövője.

A Magyar Szocialista Munkáspárt a szocializmus építésének menetében arra törekszik, hogy elválaszthatatlan egységnek fogja fel és egyaránt figyelembe vegye a nemzetközileg közös, fő törvényszerűségeket, és az ország adottságait, népünk történelmi hagyományait, nemzeti sajátosságait. Mindebből együttesen következik a gyakorlatban az, amit ön „magyar politikai vonalvezetésnek" nevez. A párt közelmúltban megtartott X. kongresszusa, s annak visszhangja, meggyőzően megmutatta azt is, hogy ezt a „magyar politikai vonalvezetést" velünk együtt a kommunista és munkáspártok óriási többsége is marxista—leninista irányvonalnak és nem valamiféle „külön útnak" tekinti.

Ön azt kérdezi, milyen társadalmi berendezkedést tartok ideálisnak Magyarországon? Számomra az élet ezt a kérdést már évtizedekkel ezelőtt feltette, s akkor is, ma is ugyanazt válaszolom: a szocialista társadalmi rendszert tartom ideálisnak. A szocializmus a dolgozó ember érdeke, nemzeti törekvéseink biztosítéka, és nemzetközileg is ez fogja megteremteni a népek igazi barátságát, az emberiség számára a tartós békét.

Kérdés: A legtöbb országban, így az Egyesült Államokban is fennáll az „ifjúsági probléma". Érvényes ez Magyarországra is? Ha igen, akkor ez társadalmi problémának tekintendő-e, amely főleg apátiában nyilvánul meg, valamint abban, hogy az ifjúság elidegenedik az idősebb nemzedéktől, a tekintély gondolatától, ezt eredetieskedő viselkedéssel, időnként tiltakozásokkal jelzi, vagy bűnügyi problémaként kell az ügyet kezelni, esetleg mindkettőnek? Mi az oka — véleménye szerint — ennek a magatartásnak, mit tehetnek a kormányok, hogy ezt feloldják?

Válasz: A fiatal emberek életkori sajátosságai, az útkeresés láza, az élettapasztalatok hiánya, a türelmetlenség, a szertelenség és hasonlók, a világon mindenütt egyformák. Ezzel az azonossággal szemben viszont — a fennálló társadalmi rendszerektől függően — gyökeresen eltérőek az ifjúság társadalmi problémái az egyes országokban. Más az öröme és a gondja a szocialista ország-

gokban élő ifjúságnak, s megint más a tőkés világ ifjúságának. Hazánkban az ifjúság döntő többsége ismeri és magáénak vallja a szocialista célokat, vállalja a társadalom törekvéseit, becsületesen tanul, dolgozik, harcosan antiimperialista.

Tény, nálunk is vannak fiatalok — bár kis számban —, akik „radikálisak" és fogékonyak a „baloldali" kispolgári irányzatokra. Vannak olyan fiatalok is, akiknek életstílusa a szocialista közgondolkodástól idegen önzés, és olyanok is, akiket kevésbé foglalkoztat a politika, a közélet, vagy közömbösek annak kérdései iránt. Ezeket a negatív nézeteket, magatartást képviselő fiatalok — ifjúságunk tömegeihez képest — erős kisebbséget képviselnek, de lámpával kell keresnie nálunk olyan fiatalokat, akik a kapitalista rendszert jobbnak tartanák a szocializmusnál.

Az ifjúság megmozdulásai a kapitalista világban másról vallanak, arról, hogy az ifjúság elégedetlen sorsával, lázad a kapitalista rendszer, az embertelenség ellen. Ez a jellemző a vezető kapitalista országok társadalmában élő ifjúság megmozdulásaira, legyenek azok akár az Egyesült Államokban, a Német Szövetségi Köztársaságban vagy Japánban. Az ottani ifjúság tömegeinek lázongása sokszor kialakulatlan, anarchista formában történik, mégis mindig társadalmi kérdésként kell kezelni, mert a lényegét tekintve az is. Minden olyan manipulálás, minden olyan nézet, amely a tőkés társadalmak ifjúságának problémáit „nemzedékek harcának" igyekszik feltüntetni, valójában el akarja terelni a figyelmet az osztálykérdésről, az ifjúság valódi társadalmi, politikai és szociális problémáiról.

Kérdés: Az ifjúsággal kapcsolatos kérdésre adott válaszában ön azt mondta, hogy a nyugati ifjúság lázadása inkább társadalmi, semmint bűnözési probléma. Érvényes ez azokra a fiatalokra is, akikkel Magyarországon is problémák vannak?

Válasz: Érvényes. Az ifjúság problémáival úgy foglalkozunk, mint nagy és fontos társadalmi kérdésekkel. A közelmúltban arra illetékes vezető testületeink — ideértve a párt Központi Bizottságát és a kormányt — több határozatot hoztak és publi-

káltak az ifjúsággal kapcsolatban. Aki ismeri ezeket az állásfoglalásokat, tudja, hogy az említett dokumentumokban az ifjúság kérdéseit minden vonatkozásban mint társadalmi kérdést tárgyaljuk.

Kérdés: Ön 14 éve áll a magyar párt élén. Mit tekint legnagyobb eredményének, mik a legnagyobb csalódásai? Melyek személyi tervei a jövőre vonatkozólag?

Válasz: Mindenki, aki felidézi a 14 év előtti viszonyokat és a mai Magyar Népköztársaságot, az tudja, hogy itt tíz- és százezrek, milliók összefogása, harca és munkája nyomán gyökeres változás ment végbe; nagy eredmények születtek. Számomra a legfontosabb: részese lehettem ennek a folyamatnak, és az a tudat, hogy személyes erőfeszítéseim nem voltak hiábavalók, és hozzájárultak valamivel az elért eredményekhez.

Csalódások természetesen mindenkit érnek. Ami engem illet, az élet sohasem kényeztetett, mindig reális gondolkodásra kényszerített, s így az elkerülhetetlen csalódásokat is tűrhetően elviseltem. Személyemre vonatkozólag különleges terveim sohasem voltak és most sincsenek. Már régen eljegyeztem magam egy eszmével, s általában mindig azt tettem, amit ennek az eszmének a szolgálata megkövetel, illetve megenged.

Végül az elmondottakhoz szeretnék még valamit hozzáfűzni; a személyeknek természetesen mindig van valamilyen szerepük az eseményekben. De ami a Magyar Szocialista Munkáspárt politikai irányvonalát illeti, az nem egy, nem öt és nem tizenöt ember politikája. Ezért ezzel a politikai kurzussal úgy kell számolni, hogy az nálunk a tömegekben mélyen meggyökeredzett, szilárd alapokon nyugszik és tartós lesz.

Magyarország, 1971. március 21.

FELSZÓLALÁS
AZ SZKP XXIV. KONGRESSZUSÁN

1971 ÁPRILIS

Kedves elvtársak! Barátaink!

Küldöttségünk a Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocializmust építő magyar nép nevében szívből köszönti a kongresszus küldötteit, s személyükben a Szovjetunió Kommunista Pártját, szövetségesünket, igaz barátunkat, a kommunizmust építő nagy szovjet népet.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa mérföldkő a szovjet nép történelmi útján, ugyanakkor a szocialista országok életének, a kommunista világmozgalomnak, az egész nemzetközi életnek kimagasló fontosságú eseménye. Pártunk, munkásosztályunk, a magyar nép nagy és fokozódó figyelemmel követte szovjet elvtársaink, a testvéri szovjet nép kongresszusi felkészülésének fontos eseményeit. Bizonyosak vagyunk abban, hogy az SZKP XXIV. kongresszusa eredményesen elvégzi munkáját, eleget téve történelmi küldetésének, új erőt, új lendületet ad a Szovjetunió fejlődésének és a haladó erők nemzetközi küzdelmének.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága az elmúlt öt év munkájának hatalmas eredményeiről számolt be itt, a párt kongresszusának, az új, kilencedik ötéves népgazdasági terv irányelveiben lelkesítő célokat vázolt fel a legközelebbi jövőre a szovjet nép elé. Brezsnyev elvtárs tényekben gazdag beszámolója jól mutatja, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja a történelem minden próbáját fényesen kiállt lenini úton vezeti a népet. A szovjet nép a párttal összeforrva, szilárd egységben

halad előre, odaadó munkával építi, gazdagítja saját életét és gyarapítja tovább, teszi mind hatalmasabbá a világ első munkásparaszt államának, a szovjetek országának erejét.

A nemzetközi — s azon belül a magyar — közvélemény ismeri a Szovjetunióban folyó hatalmas építőmunkát, a dinamikus fejlődés vitathatatlan tényeit. Mi teljes egyetértéssel üdvözöljük a Szovjetunió Kommunista Pártjának politikáját. Pártunkat, népünket lelkesítik az önök munkájának nagyszerű eredményei és az előretekintő, felemelő tervek, amelyek új lendületet adnak a kommunizmus építésének. E tervek valóra váltása lehetővé teszi, hogy a szovjet emberek, akik a világ sorsáért oly nagy áldozatokat vállalnak, növekvő mértékben élvezzék vívmányaik gyümölcseit, és még nagyobb erővel segítsék az emberiség előrehaladását. Szívből gratulálunk az elért hatalmas eredményekhez, és további nagy sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, lenini Központi Bizottságának, a testvéri szovjet népnek.

Brezsnyev elvtárs mélyreható elemzéssel világította meg a jelenlegi nemzetközi helyzet fő kérdéseit. Az imperializmus indokínai és közel-keleti agressziói veszélyeztetik a világ népeinek békéjét. Ugyanakkor a szocialista országok erősödnek, növekszik az osztályharc lendülete a fejlett kapitalista országokban. Ázsia, Afrika és Latin-Amerika népei mind határozottabban szállnak szembe a neokolonialista politikával.

A legfőbb jellemzője a nemzetközi helyzetnek az, hogy a szocializmus, a haladás, a nemzetközi függetlenség, a béke erői az egész világon növekszenek és feltartóztathatatlanul előrenyomulnak. A népeknek a világbéke megőrzésébe és a szebb jövőbe vetett reményei ma reálisabbak, mint bármikor voltak, s hogy ez így van, az mindenekelőtt annak köszönhető, hogy a jobbért küzdők harcukban a Szovjetunió szilárd, növekvő és legyőzhetetlen erejére támaszkodhatnak.

Világpolitikai tényező a nemzetközi kommunista mozgalom, amely a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai ta-

nácskozásával jelentős lépést tett előre az egység megerősítésének útján. A szocializmus, a kommunizmus eszméjének befolyása és harci osztagainak ereje világszerte növekszik. Igaz, mozgalmunk egysége jelenleg nem teljes, sorainkban jelentkeztek és kárt okoznak a nacionalista, revizionista és más antimarxista nézetek. Különösen nagy károkat okozott a kínai vezetők szakadár tevékenysége, amelyet pártunk — mint ez köztudott — kezdettől fogva határozottan elítél.

A kommunizmus eszméjét támadják a kapitalista rendszer tudatos védelmezői és a legkülönfélébb zavaros kispolgári irányzatok képviselői is. De Marx, Engels, Lenin tanításai legyőzhetetlenek. Világnézetünk, a marxizmus—leninizmus, mindenkor az ellenséges nézetekkel, az opportunizmussal vívott meg nem alkuvó harcban őrizte meg tisztaságát, erősödött, növelte befolyását, és ez így lesz ezután is.

A marxizmus—leninizmus eszméinek tisztaságáért, a kommunista világmozgalom egységéért harcolóknak nagy erőt ad, hogy e küzdelem élén Lenin örökségének leghívebb védelmezője, a legnagyobb forradalmi tapasztalatokkal rendelkező testvérpártunk, a Szovjetunió Kommunista Pártja halad.

A magyar kommunisták, a magyar dolgozók a szocialista társadalom felépítésének nagy művén munkálkodnak.

Pártunk nemrégiben tartotta meg X. kongresszusát; szakszervezeti kongresszusok folynak nálunk, s országgyűlési és tanácsválasztásokra készülünk. Munka van bőven, nem élünk gondok nélkül, de a kongresszusi számvetés is megmutatta: helyes úton járunk. Pártunk a marxizmus—leninizmus elveit állhatatosan védelmezve, gyökeresen leszámolt mind a jobboldali revizionista, mind a „baloldali" szektás-dogmatikus irányzatokkal. A megfelelő politikai alapokra helyezett munka jelentős eredményeket hozott a gazdasági és a kulturális építés egész területén, és a dolgozók életszínvonala a szocialista építés menetében rendszeresen emelkedett.

Az utóbbi évtized fő eredményének azt tartjuk, hogy pártunk,

munkásosztályunk, népünk a szocializmus eszméjében összeforrott, egységes, hogy hazánkban a munkáshatalom, a népi demokratikus állam, a társadalmi rend szilárd és megingathatatlan. Ezért fejlődésünk jó ideje töretlen, s most a szocialista demokrácia továbbfejlesztésén, a gazdasági munka hatékonyságának növelésén, a közoktatás, a kultúra szélesítésén, a szocialista társadalom teljes felépítésén munkálkodhatunk.

Népünk nemzeti függetlenségének, békéjének, szocialista jövőjének fő garanciáját a Magyar Népköztársaságot és a Szovjetuniót, valamint a többi szövetséges országot egységbe forrasztó kölcsönös bizalomban, testvéri barátságban és együttműködésben látjuk. Szilárd elvi alapokon nyugvó nemzetközi és külpolitikai irányzatot követünk. Számunkra a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus eszméje elválaszthatatlan. Pártunk, országunk minden szocialista országgal, minden kommunista és munkáspárttal, minden haladó erővel egységre, együttműködésre törekszik. De az egységet védelmezve, a szocializmus és a béke általános érdekeiből kiindulva, a leghatározottabban szemben állunk minden antikommunista és szovjetellenes irányzattal, az opportunizmus minden jobboldali és „baloldali" válfajával, bárki részéről jelentkezzék is.

A Magyar Népköztársaság külpolitikai tevékenysége a szocializmust építő magyar nép állami és nemzeti érdekeit szolgálja. Meggyőződésünk, hogy a szocialista országok összes népeinek alapvető érdekei közösek, és egybeesnek a nemzetközi munkásosztály alapvető érdekeivel.

Mi külpolitikánkban a kapitalista államokkal becsületesen a békés egymás mellett élésre, a kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok kiépítésére és bővítésére törekszünk. Ez egy dolog. A másik annak kötelező tudomásulvétele, hogy számunkra a politika nem kereskedelmi ügylet, nem adásvétel tárgya. Mi eszmeileg és politikailag elkötelezettek vagyunk. Mindenki tudja, melyik oldalon vagyunk: mi a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés országaival, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának or-

országaival, a szocialista országokkal és minden haladó, antiimperialista erővel együtt harcolunk, és ezen a közös úton megyünk tovább a jövőben is.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa erősíti meggyőződésünket, hogy az elkövetkező évek újabb nagy eredményeket hoznak a szovjet népnek, újabb sikereket a szocializmust építő népek nagy közösségének; szebb, békésebb jövendőt ígérnek az emberiségnek. Bármit remél, mond vagy tesz a nemzetközi reakció, a világ előrehalad: a Szovjetunió csillaga mind magasabbra emelkedik, a szocializmus már három világrész sok országában épül, a Föld népei, nemzetei szabadon és békében akarnak és fognak élni.

Kedves elvtársak! Szovjet barátaink!

Ez a kongresszus mindenkinek, barátnak és ellenségnek meggyőzően mutatja a Szovjetunió kommunistáinak, munkásosztályának, népeinek erős eltökéltségét, hogy tovább haladnak a halhatatlan Lenin, a kommunizmus, a béke útján. Sok sikert, teljes győzelmet kívánok szovjet testvéreinknek a történelmi jelentőségű feladatok megoldásához, a kongresszus célkitűzéseinek valóra váltásához.

Éljen a szovjet nép és dicső Kommunista Pártja!

Éljen,djék t erősöovább a magyar—szovjet barátság!

Éljen a kommunizmus és a béke!

Az SZKP XXIV. kongresszusa.
Kossuth Könyvkiadó 1971.

BESZÉD
AZ ÉSZAKI JÁRMŰJAVÍTÓBAN RENDEZETT VÁLASZTÁSI NAGYGYŰLÉSEN

1971 ÁPRILIS

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársnők! Elvtársak!

Őszintén köszönöm az elvtársi fogadtatást, s szívből üdvözlöm a nagygyűlés részvevőit, az Északi Járműjavító, Kőbánya dolgozóit, a Ganz-MÁVAG gyár dolgozóit, Budapest dolgozóinak képviselőit. Köszöntöm az önök személyében a munkásosztály, a parasztság és az értelmiség, a magyar nép fiait, minden honfitársunkat, s egyben átadom önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának szívből jövő, forró elvtársi üdvözletét, legjobb kívánságait.

Kedves elvtársak!

Azért jöttünk össze, hogy szót ejtsünk közös dolgainkról, hiszen április 25-én választ az ország. Ami az előkészületeket illeti: a választások eddigi menetében a 352 képviselői helyre 402, a mintegy 69 000 tanácstagi helyre pedig csaknem 72 000 embert jelölt két és fél millió választópolgár, azaz a szavazásra jogosultak több mint egyharmada. A jelöltek — a nép jelöltjei. Vannak közöttük idősek, középkorúak és fiatalok, férfiak és nők. Öröm számunkra, hogy növekvő közéleti szerepüknek megfelelően, a képviselőjelöltek 25 százaléka nő.

A jelöltek foglalkozás szerint is különbözőek: munkások, parasztok, értelmiségiek; köztisztviselők és tudósok, írók és művészek, vasutasok, pedagógusok és katonatisztek, lelkészek, háztartásbeliek; pártállásukat illetően pedig kommunisták és pártonkívüliek. Eltérő a természetük is. Vannak közöttük ékes-

szólóak és kevésszavúak — a munkában azonban helytállnak önmagukért. Ez közös bennük. S közös az, hogy valamennyien a Hazafias Népfront programját vallják és szolgálják.

A választásoknál nagyon fontosak a személyek, a jelöltek. A legfontosabb, a döntő azonban a politika, a program. Jelöltjeink politikája és programja a párt és a Hazafias Népfront politikája és programja. Ez a politika szocialista politika, a munkásosztály, a nép politikája; a magyarság nemzeti programja. A választási felhívás arra szólít mindnyájunkat, hogy április 25-én, a választás napján népünk szavazatával is támogassa e politikát, a szocializmus építésének programját!

Válassza meg a népszuverenitás testületének, legfőbb államhatalmi testületünknek, az országgyűlésnek, valamint a tanácsoknak a tagjait: válassza meg azokat az embereket, akik a legközelebbi esztendőkben az ország, a dolgozók ügyeit intézik: akik a nép nevében a nép hatalmát gyakorolják.

Jelöltjeink egy része egy vagy több választási cikluson át már tagja volt az országgyűlésnek, illetve a tanácsoknak. Másokat első ízben jelöltek e tisztségekre. Mégis valamennyien számadással tartoznak az ország népének a végzett munkáról, mivel mindnyájan a Hazafias Népfront jelöltjei.

Ha a népfront számadásáról szólunk, engedjék meg, hogy azt ajánljam: ezúttal térjünk el a mindennapi gyakorlattól. Ha köznapokon szólunk a közügyekről és a felelősökről, akkor — a szocialista demokrácia törvényeinek és szabályainak megfelelően — beszélünk az eredményekről, a hibákról; beszélünk a megoldatlan vagy rosszul megoldott kérdésekről, s a nehéz és nagy feladatokról. Ha pedig az emberekről szólunk, elismeréssel illetjük munkájukban azt, ami elismerésre érdemes és nyíltan bíráljuk azt, ami munkájukban, magatartásukban bírálatra szorul. Ez a hétköznapok gyakorlata. Kell azonban lennie olyan alkalomnak — s az általános választások ilyen alkalmat jelentenek —, amikor a végzett munka egészét kell mérlegre tenni, s arra kell választ

adni, hogy alapjában helyes-e a követett irány, alapjában pozitív-e a végzett munka mérlege.

Most természetesen a párt is, s maga a Hazafias Népfront is számot ad a népnek a végzett munkáról. Tiszta lelkiismerettel állíthatjuk, hogy a nép által négy évvel ezelőtt megválasztott emberek és testületek, az országgyűlés, a kormány, a tanácsok és e testületek tagjai a legutóbbi választás alkalmával tett ígéretükhöz híven, az akkor meghirdetett politika alapján dolgoztak négy esztendőn át.

Egyszer sem mondtuk, s úgy lehet, még egy ideig nem is mondhatjuk Petőfi szavaival, hogy „...megálljunk, mert itt van már a Kánaán!" Gondok, problémák, feladatok bőven vannak. Most, ez alkalommal azonban azt kell hangsúlyoznunk — hiszen tudnunk kell, hogy a nép harcának, munkájának van-e értelme —, hogy a politika, az irányvonal jó; hogy az elmúlt négy esztendőben nagy utat tettünk meg, munkánknak szép eredményei vannak. Nagyot változott az ország! Ha körültekintünk. láthatjuk, hogy szerte az országban mindenütt szinte szemünk láttára születnek, növekednek az új alkotások. Új, hatalmas erőművek, gyárak, mezőgazdasági üzemek, kutatólaboratóriumok, kulturális intézmények, gátak, utak, vasutak, vasúti főműhelyek épültek; elkészült a földalatti első szakasza, új lakótelepek, városrészek nőttek ki a földből. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy szebb lett az ország és jobb lett az élet hazánkban.

Öt év alatt a nemzeti jövedelem 31 százalékkal, az ipari termelés 35, a mezőgazdasági termelés 16 százalékkal növekedett. Az egy keresőre jutó reálbér 18, az összdolgozók reáljövedelme 34 százalékkal emelkedett. A parasztság jövedelemszintje országos átlagban elérte a munkásosztályét. 327 000 lakás épült, egymillió ember költözött hazánkban új otthonba. Javult a közegészségügy, a művelődés, a kultúra helyzete. A lakosságnak több mint 96 százaléka — gyakorlatilag tehát az egész lakosság — biztosított. Az orvosok száma 10 esztendő alatt — 10 000 lakosra számítva — 15-ről 23-ra növekedett, az ápoló- és az egyéb egész-

ségügyi személyzet száma — ugyancsak 10 000 lakosra számítva — 45-ről 68-ra nőtt. A harmadik ötéves terv idején az országban nyolc új kórház épült, s a kórházi ágyak száma — ugyancsak 10 000 lakosra vetítve — 71-ről 84-re nőtt. Nagy lépést tettünk előre a műveltség, az iskolázottság növelése terén is. Ma az országban a nyolc általános iskolát végzettek száma ötszöröse, az érettségizetteké négyszerese, a diplomával rendelkezőké pedig háromszorosa annak, amennyi a kapitalizmus idején volt. Mindez azt jelenti, hogy a közegészségügy és a műveltség, a képzettség terén népünk felemelkedett; felzárkózott a világ élenjáró nemzeteinek sorába.

Hosszan lehetne még sorolni az ismert és kevésbé ismert adatokat, tényeket, amelyek azt bizonyítják, hogy az irány helyes, a harc eredményes volt, s a magyar dolgozók millióinak munkája nagy eredményeket hozott. Mindez nem „kommunista dicsekvés". Természetesen a kommunistáknak is el kellett végezniük feladataikat, hogy ilyen fejlődést elérhessünk, de az eredmények egész rendszerünk, politikánk eredményei, a dolgozó milliók munkájának gyümölcse. Ezek az eredmények kézzelfoghatóak, a mérhető igazságot tükrözik. Nyugodtan, önérzetesen, tiszta lelkiismerettel és becsülettel mondhatjuk, hogy gazdaságilag és minden más tekintetben is erősebb lett az ország, javult a dolgozó ember élete, egészségesebb, műveltebb lett népünk, tehát valóban nagy lépést tettünk előre.

Kedves elvtársnők! Elvtársak! Tisztelt nagygyűlés!

Számon kell tartanunk, meg kell jegyeznünk a munka mérhető eredményeit, a fejlődésnek azokat a mutatóit, amelyeket a statisztika méterben, kilóban, százalékban, az épületek számában vagy egyéb formában ki tud fejezni. Én azonban azt mondom, hogy mindezeken túl vannak fontosabb eredményeink, amelyeket statisztikailag ugyan nem tudunk kimutatni, de amelyek bizonyíthatóan ott sorakoznak munkánk, harcunk sikerei között.

Miket tekintünk ilyen eredményeknek? Az elmúlt négy-öt év

vagy hosszabb időszak munkájának, harcának legfontosabb eredményét abban látjuk, hogy erősödött a párt és a tömegek összeforrottsága, létrejött, erősödik a szocialista nemzeti egység, megszilárdult a munkáshatalom, munkás-paraszt államunk, a Magyar Népköztársaság. Ezek legnagyobb eredményeink, mert az erő és egység, amelyet a szocialista eszme körüli tömörülés, rendszerünk és államunk ereje jelent, mindent létre tud hozni, mindent meg tud teremteni. Ha erre az erőre vigyázunk, ha ezt növeljük, mindazt az építkezést, termelési beruházást, kulturális vívmányt, amit tervezünk, meg tudjuk valósítani, s meg is tudjuk védeni bárkivel szemben.

Mostanában a sajtóban, a rádióban, a televízióban és az emberek egymás közötti beszélgetésében gyakran szó esik arról, hogy sokakban erősödött az önzés, a pénzsóvárság és a többiek rovására menő élősködési hajlam. Nagyon nehéz ezt számszerűleg mérni, de lehetséges, sőt bizonyos, hogy így van, hiszen tízmillió ember nem lehet vak, ha valamit észlelnek, akkor valaminek lennie is kell. Én azonban azt hiszem, inkább az érzékenység erősödött közgondolkodásunkban az önző emberek magatartásával és tetteivel szemben. A negatív jelenségeket meg kell látnunk, s mindennap harcolnunk kell ellenük, mert az önzés, az egyes emberek anyagiassága a nép számára nem hoz boldogságot és fejlődést. Mi azt valljuk és hirdetjük, hogy az emberek joggal gondolhatnak önmagukra, családjukra, hozzátartozóikra; s a természet törvénye az, hogy keressék a boldogságot önmaguk, családjuk számára, de ennek igazi útja csak a néppel, a közösséggel, az összes dolgozóval való együttes felemelkedés lehet, s nem történhet a közösség rovására. Engedjék meg, hogy egy kissé rendhagyóan most azt mondjam: ezekben a napokban tegyük félre ezt a gondot és vegyünk észre mást is, ami ennél sokkal jelentősebb és fontosabb számunkra, lássuk meg azt is, amivel ezt a negatívumot le tudjuk és végső fokon le is fogjuk küzdeni: teljes bizonyossággal állíthatjuk — és ez nem szemfényvesztés, nem is téves helyzetmegítélés —, hogy az utóbbi esztendőkben éppen a

jó munkának, a helyes politikának, a közerkölcs megfelelő alakulásának eredményeképpen hazánkban határozottan erősödött a dolgozó emberek öntudata, a szocialista közgondolkodás. Ezt bizonyítani lehet.

Aki a közügyek iránt érdeklődik, és azokkal foglalkozik, tanúsíthatja, hogy aktivisták százezrei dolgoznak a Hazafias Népfront-mozgalomban önzetlenül, egy fillér jutalom vagy térítés nélkül, a közösség, a nép javára; százezernyi aktivista dolgozik minden nagy tömegszervezetünkben — a szakszervezetekben, az ifjúsági szövetségben, a nőbizottságok hálózatában, a vöröskeresztes mozgalomban — önzetlenül, odaadóan és ingyenesen a nép, a közösség érdekében. A milliós létszámot is meghaladta már a szocialistabrigád-mozgalom; a munkásőrök tízezrei önzetlenül, térítés nélkül látják el feladatukat, azt a munkát, amelyet magukra vállaltak a munkáshatalom és vívmányai védelmében. Ilyen önkéntes segítők ezrével és tízezrével tevékenykednek számos más szervezet keretében is.

A szocialista munkaverseny szelleme erősödött, mélyült, kiszélesedett a hatása. A párt X. kongresszusának tiszteletére született ezernyi szocialista felajánlást szinte nem lehet szavakban eléggé méltatni, olyan nagyszerű megnyilvánulása ez a szocialista öntudatnak, közgondolkodásnak. A szocialistabrigád-mozgalomba, a szocialista versenybe olyan emberek is bekapcsolódnak, akiknek talán eszükbe sem jut, hogy pártszempontból ezt hogyan kell megítélni, de értik és tudják, hogy ez a szocializmus és a haza javát szolgálja. Tudjuk azt is, hogy a szocialista munkaverseny eredményeinek elbírálásában is változás történt a régebbi gyakorlathoz képest: most a szocialista munkaverseny helyezéseit nem „sorshúzás", nem „ismeretség" alapján, nem „gondolomformán" és nem „testületi képviselet" szerint osztogatják. Most ennek olyan pontos normái és szabályai vannak, hogy sokszor tizedszázalékokon múlik az eredmény, az, hogy például a X. kongresszus kapcsán felajánlott kongresszusi zászlókat vagy okleveleket mely üzemek fogják kapni, és bizonyára lesznek

üzemek, amelyek nem kapnak, pedig nagyszerűen dolgoztak a szocialista munkaversenyben. Nem áll módomban itt most eredményt hirdetni, mert az elbírálás most folyik, de azt tudom, hogy a kőbányai üzemek is jeleskedtek, és egyik-másik elöl jár ebben a versenyben, úgyhogy már előre gratulálhatok az illetőknek.

Egyben a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében, és természetesen a magam személyében is szeretnék őszinte köszönetet mondani mindazoknak a dolgozóknak, akik a X. pártkongresszus tiszteletére indított szocialista munkaversenyben részt vettek: tehát gratulálunk a győzteseknek, ugyanakkor elismerésünket, köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik ennek a szocialista munkaversenynek részesei voltak.

Amikor a számokkal nem mérhető, de életbevágóan fontos eredményekről szólunk, az ember gondolatában felvillan pártunk, munkásosztályunk története, népünk újabbkori története is. Az idősebbek átélték, a fiatalok iskolai tananyagból tudják, hogy az utóbbi öt-hat évtized igen viharos időszak volt. A magyar forradalmárok, a legöntudatosabb magyar munkások elsőként csatlakoztak a szocialista forradalomhoz, de rövid, hősies harcuk után leverték őket. S akkor negyedszázados sötét ellenforradalom következett. Aztán jött a felszabadulás, a hatalomért folytatott harc, s már-már úgy tűnt, hogy minden egyenesben van, a dolgok jól haladnak, s akkor az ismert okok miatt következett 1956, és sok mindent újból — hogy ne mondjam —, elölről kellett kezdeni. És ha mindezt végiggondoljuk, kiderül, hogy harcunknak van egy olyan vívmánya, amely talán minden másnál fontosabb. Éspedig az, hogy annyi vihar, s hosszú évtizedek után a szocializmus eszméje mély és kitéphetetlen gyökeret vert a magyar népben; megvalósult és erőteljesen fejlődik a magyar földön. Szocialista valóságunk becsületet szerzett a magyar népnek a nagyvilágban. Sokkal nagyobb megbecsülést, mint amilyenben korábban bármikor része volt. Népünk küz-

delmes történelme során az a szó, hogy „magyar", időszakonként nagyon különböző és ellentétes értelmezést kapott. Voltak történelmünknek dicsőséges korszakai — például 1848—1849, vagy 1919 —, amikor a magyar nép a haladás zászlóvivője volt. És voltak időszakok, amikor a gondolkodó embereknek szerte a világon a hírhedt reakciós Horthy-rendszer, a fasizmus jutott az eszébe, ha azt a szót hallották, hogy „magyar".

Most becsülete van a magyar népnek. A világ most más, mint régen volt. Modern korban élünk, a hírközlő eszközök gyorsak, ha valami történik bárhol a világon, másnap reggel már mindenki tud róla. A magyar népet most szerte a világon mint szocializmust építő és jelentős eredményeket elérő népet ismerik. Nemzetünk lélekszáma kicsiny, hazánk sem nagy, s talán éppen ezért még inkább becsületünkre válik, hogy most a haladás élenjáró országai közé számítanak bennünket. A különböző nemzetközi összejövetelek alkalmával, amikor szinte a világ minden tájáról érkezett emberekkel találkozunk, ismételten bebizonyosodik, hogy tőlünk igen távoleső országokban is vannak őszinte barátaink, akik újabb sikereket kívánva buzdítanak: csak így tovább, elvtársak! Mert azt vallják, hogy ők maguk is érdekeltek a mi sikereinkben. Ez egyébként teljesen érthető, hiszen a magyar földön megvalósult szocializmust példaként tudják otthon említeni. De gondoljunk arra, hogy nemzetközi visszhangja van nemcsak eredményeinknek, hanem hibáinknak is, amelyek bizony nekünk is kellemetlenek és haragszunk is értük, mert a burzsoázia is beszél a Magyar Népköztársaságról, s nem erényeinket, hanem gyengeségeinket állítja előtérbe.

Jól felfogott érdekünk, s egyben a világ haladó emberei iránti becsületbeli kötelességünk is, hogy minél jobban, minél nagyobb hatásfokkal dolgozzunk, hogy a szocializmus világméretű —szükségszerű és elkerülhetetlen — győzelmét tőlünk telhetően elősegítsük, meggyorsítsuk.

Természetesen nemcsak itthon vannak tennivalóink. Napjainkban a nemzetközi élet elevenen zajlik, s nekünk magunknak is

— ez természetes és szükségszerű — részt kell vennünk a nemzetközi tevékenységben. Ezzel kapcsolatban magától értetődő, hogy szocialista belpolitikánknak megfelelő a külpolitikánk is. A kettőnek szükségszerűen összhangban kell lennie. Pártunk, kormányunk külpolitikája szocialista külpolitika, s egyben egész népünk külpolitikája. Külpolitikai irányvonalunkat népünk egységesen és teljes mértékben támogatja. Nemzetközi tevékenységünk fontos vonása, hogy egyértelmű, tiszta és világos. Külpolitikánk következetes harcot jelent a szocializmusért, a nemzetek szabadságáért, a békéért. Szocialista elveinknek, az új társadalmi rendet építő magyar nép nemzeti érdekeinek megfelelően a nemzetközi küzdőtéren mindenkor a haladás oldalán állunk.

Hazánk, népünk támogatta és támogatja Vietnam, Indokína népeinek igazságos harcát az amerikai imperialisták és csatlósaik ellen. Köztudott, hogy lehetőségeinkhez képest politikai, gazdasági és katonai támogatást nyújtunk a harcoló vietnami népnek, s mély meggyőződésünk, hogy Vietnam, Indokína népeinek igazságos ügye győzedelmeskedni fog. Az imperialisták soha nem tudják akaratukat rákényszeríteni a szabadságukért bátran küzdő, semmiféle áldozattól vissza nem riadó és a nemzetközi haladó erők támogatását élvező vietnami, indokínai népekre. Ismeretes, hogy a Magyar Népköztársaság egyértelműen támogatja a Közel-Kelet arab népeinek igazságos harcát, s minden lehetséges és rendelkezésre álló erővel támogatni fogja a jövőben is, mert harcuk igazságos. Mély meggyőződésünk, hogy az imperialisták a Közel-Keleten sem tudják megvalósítani terveiket, az itteni népek szabadon élnek majd, s maguk határozzák meg további fejlődésük útját.

Lehetőségeinkhez képest, és nem kevés munkát végezve, dolgozunk az európai biztonság ügyéért; harcolunk a kibontakozást fékező erők ellen és támaszkodunk mindazokra, akiknek érdeke és akarata, hogy kontinensünkön a tartós béke és biztonság legyen a népek sorsa és jövője.

Küzdünk és dolgozunk minden szocialista, haladó és anti-

imperialista erő egységéért. Harcolunk a népek szabadságáért, a békéért, a békés egymás mellett élés elvének érvényesüléséért.

Ismeretes, hogy a Magyar Népköztársaság minden állammal — beleértve az Egyesült Államokat, Nyugat-Európa fejlett tőkésországait, a Német Szövetségi Köztársaságot is — rendezett viszonyra, békés egymás mellett élésre törekszik, ami egyben a kölcsönösen előnyös kapcsolatok építését is jelenti. Ez a szándékunk változatlan, következetes, és a jövőben is ez vezet bennünket külpolitikai lépéseinknél. Köztudott, hogy még a római katolikus egyház államával, a Vatikánnal is kapcsolatot tartunk. Szeretnénk előmozdítani bizonyos kérdések rendezését. Mi tudomásul vettük, hogy itt vannak egyházak, és az egyházak legfőbb irányítóinak is tudomásul kell venniük, hogy itt szocializmus épül. Együttműködésre törekszünk — és erre bizonyos lehetőséget látunk — az európai biztonság és a béke védelmében.

A békés egymás mellett élés politikájának vannak bizonyos feltételei, amelyek szóba jöhető partnereink számára nem jelentenek külön terhet, de részünkről elengedhetetlenek és feladhatatlanok. Mi normális viszonyra, békés egymás mellett élésre törekszünk minden olyan kapitalista állammal, amely szintén kész erre, és tudomásul veszi, hogy mi sohasem fogjuk elárulni elveinket és barátainkat. El kell fogadniuk a Magyar Népköztársaságot úgy, ahogy van, tudomásul kell venniük, hogy hazánk az épülő szocializmus országa, s hogy népünk saját rendje szerint él és fog élni a jövőben is. Ha így építik velünk a kapcsolatokat, akkor tartós és szolid partnerre tesznek szert. Úgy véljük, nekik is előnyösebb, ha világosan tudják, hova sorolják a Magyar Népköztársaságot. Így ugyan nem érik őket kellemes meglepetések, de kellemetlen csalódások sem. S arra a tényre, hogy a Magyar Népköztársaság szocialista országként él és működik, tartósan és nyugodtan építhetnek.

Nemzetközi tevékenységünk legfőbb jellemzője, hogy állhatatosan dolgozunk a magyar—szovjet barátság és együttműködés állandó erősítéséért, a Varsói Szerződés szervezetének, a világ-

béke legfőbb biztosítékának politikai és katonai szilárdításáért, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében megvalósuló szocialista gazdasági együttműködés bővítéséért és elmélyítéséért, a szocialista gazdasági integráció fejlesztéséért. Kitartóan munkálkodunk valamennyi szocialista ország egységének, együttműködésének erősítésén. Pártunk, mint a nemzetközi kommunista mozgalom országa, szüntelenül dolgozik a mozgalom egységéért.

Amint tudják, a Magyar Szocialista Munkáspártot küldöttség képviselte a Szovjetunió Kommunista Pártjának a közelmúltban lezajlott kongresszusán. Így küldöttségünk tagjai felszabadulásunk 26. évfordulóját szovjet földön ünnepelték. Részt vettünk egy moszkvai barátsági nagygyűlésen, amit a mi felszabadulási évfordulónknak szenteltek: jártunk Örményországban, majd a Csillagvárosban, az űrhajósok között. Ahogy általában minden érzés, az öröm is a hazai földön szokott az igazi lenni. Mégis, küldöttségünk tagjai, és köztük természetesen jómagam is, mindezeken a helyeken olyan módon emlékezhettünk meg felszabadulásunk évfordulójáról, mintha a sajátjaink között lettünk volna. Úgy is mondhatnám: ha nem is vér szerinti rokonok, de az elvek és az eszmék szerinti igazi testvérek között voltunk. Megragadom az alkalmat, hogy önöknek, e gyűlés részvevőinek és hazánk közvéleményének továbbítsam a szovjet emberek forró testvéri üdvözletét és jókívánságait nemzeti ünnepünk alkalmából. Ezek őszinte, testvéri jókívánságok, amelyeket csak köszönettel fogadhatunk.

Elvtársak! A Szovjetunióhoz fűződő viszonyunk meghatározója hazánk felszabadítása. Az, hogy mi — amint ezt a X. kongresszusunk is megállapította — a szocialista társadalom teljes felépítésén dolgozunk, s hogy most itt, ezen a gyűlésen is szocialista eredményeinkről és reményeinkről beszélhetünk, elválaszthatatlan a Szovjetunió felszabadító szerepétől. Nehéz volna megmondani, közülünk ki és mikor látta volna meg a szabadság napját, ha a szovjet nép, a Szovjetunió Vörös Hadserege nem

ontotta volna vérét a mi népünk szabadságáért. S az azóta eltelt 26 év alatt is a nemzetközi élet porondján, a gazdasági építőmunkában, a tudományban, a kultúrában és az élet minden más területén élveztük és élvezzük ma is a Szovjetunió testvéri támogatását és odaadó segítségét. Mindezért a segítségért mi köszönetet mondunk.

Hozzáteszem azonban, hogy ez barátságunknak csupán kiindulópontja, alapeleme. A Szovjetunió Kommunista Pártját és a Magyar Szocialista Munkáspártot, a Szovjetuniót és a Magyar Népköztársaságot, a szovjet és a magyar népet az eszmék, a célok, az érdekek azonossága köti össze — s ez a legfontosabb. A szocializmus minden őszinte hívének, minden magyar embernek értenie és éreznie kell, hogy jelenünk és jövőnk, boldogulásunk biztosítéka a magyar és a szovjet nép állandóan erősödő testvéri egysége és barátsága.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának most befejeződött XXIV. kongresszusa nagy, történelmi jelentőségű esemény volt. Történelmi jelentőségű a Szovjetunió, a szovjet népek életében, fejlődésében. Nagyszabású, reális, biztos és felemelő programot adott a szovjet népnek a kommunista építés folytatásához. Történelmi jelentőségű esemény a kongresszus a szocialista országok életében is, mert új lendületet ad valamennyi szocialista ország fejlődésének, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Szovjetunió a jövőben is a szocialista országok egységének, együttműködésének erősítésén kíván munkálkodni.

Nagy jelentőségű esemény volt a kongresszus a nemzetközi kommunista mozgalom szempontjából is, hiszen mély meggyőző erővel nyilvánította ki, hogy a Lenin által alapított Kommunista Párt a jövőben is fáradhatatlanul dolgozik a nemzetközi kommunista mozgalom eszmei, szervezeti, harci egységéért. És világpolitikai jelentőségű esemény is volt a kongresszus, mert a Szovjetunió a leghatalmasabb erő az imperializmussal szemben, olyan erő, amelyre minden szocialista ország, a szabadságáért harcoló minden nép biztosan számíthat, amely legfőbb ereje és

támasza a békéért harcoló népeknek. Az SZKP XXIV. kongresszusa nagyszabású békeprogramot hirdetett meg, amelyben világosan kifejezésre jut, hogy a Szovjetunióval és szövetségeseivel az erő nyelvén nem beszélhet senki. Aki azonban megértést, barátságot, rendezett viszonyokat és békét akar, mindig számíthat a Szovjetunióra és szövetségeseire.

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága mély meggyőződéssel jelentheti ki: teljes mértékben egyetértünk a Szovjetunió Kommunista Pártjának politikájával. Ha összevetjük pártunk X. kongresszusának legfontosabb alapelveit az SZKP XXIV. kongresszusának alapelveivel, nyilvánvaló, hogy mi a Szovjetunióval egy úton járunk és a Szovjetunió politikáját, a Szovjetunió Kommunista Pártja politikáját teljes egyetértéssel és mély meggyőződéssel támogatjuk. Ez az igazság egyik legnagyobb erőforrásunk. Szívből sok sikert kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártjának, a nagy szovjet népnek a kongresszusi határozat megvalósításáért folytatott munkában. Az SZKP XXIV. kongresszusa és az MSZMP X. kongresszusa által meghirdetett politika alapvető azonossága alapján teljes felelősséggel kijelenthetjük, hogy nemzetközi síkon a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a Szovjetunióval együtt fogunk harcolni nemes törekvéseinkért.

A szovjetellenes irányzatok és támadások sajnos a legkülönbözőbb oldalról jelentkeznek. A szovjethatalom esküdt ellenségei, a tőkés diktatúrák természetesen mindig gyalázták és támadták a Szovjetuniót. De újabban a munkásmozgalmon belül is jelentkeznek szovjetellenes hangok, jelenleg igen éles formában a kínai vezetők részéről. Számunkra ez a kérdés rendkívül egyszerű. Megértésében a magyar történelmi tapasztalatok is segítenek: azok nem szeretik a Szovjetuniót, akik nem szeretik a szocializmust, a kommunizmus eszméjét. De akik a szocializmus hívei, azok szeretik, tisztelik, becsülik a Szovjetuniót és mindig együtt is harcolnak vele! Nemegyszer hivatalosan is kijelentettük, és ma itt mély meggyőződéssel megismétlem, hogy elítélünk

mindenféle szovjetellenes irányzatot és harcolunk ellene. Népünk megtalálta a helyes utat. Ha a magyar nép és a nemzet boldogulását akarjuk, ha biztosítani akarjuk a jövőt, akkor a haladás erőivel kell mennünk! Ha a szocialista eszme képviselőivel, s köztük mindenekelőtt és elsősorban a Szovjetunióval fogunk össze, népünk boldogulni fog!

Ha összevetjük idehaza végzett munkánkat a nemzetközi életben kifejtett tevékenységünkkel, megállapíthatjuk, hogy mind bel-, mind külpolitikai tevékenységünk, munkánk, harcunk eredményes volt. Másképp fogalmazva: biztosítani tudtuk népünk számára a békés szocialista építőmunka feltételeit a mégoly háborgó, viharos világban is; belső életünk, fejlődésünk töretlen és egyenes vonalú. Történelmünkben alig lehet találni egy-két évtizedet, amelyet egyenes vonalú és töretlen fejlődés jellemzett. Most mindenesetre ilyenről szólhatunk. Igen bonyolult körülmények között találtuk meg ezt az utat és biztosítottuk a töretlen vonalú fejlődést. Éppen ezért ezt az eredményt különösen nagyra kell értékelnünk.

A harmadik ötéves tervet teljesítettük, sőt számos fontos vonatkozásban túl is teljesítettük. Folytatódott a szocialista társadalom felépítése, és visszatekintve az elmúlt évekre, a legjobb meggyőződéssel mondhatom: népünk elégedett és büszke lehet az eredményekre. Kijelenthetjük: a Hazafias Népfront az 1967-es választási programját becsületesen teljesítette.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Szólni szeretnék további programunkról is. Pártunk X. kongresszusa kijelölte az utat és a célt: elhatároztuk az államélet és a szocialista demokrácia továbbfejlesztését. A kongresszus megjelölte az új, negyedik ötéves terv végrehajtása érdekében szükséges tennivalóinkat is; kijelölte a hatékonyabb gazdasági munka, a szocialista kultúra következetesebb kibontakoztatásának, a dolgozók életszínvonala rendszeres emelésének feladatait. A X. kongresszus állást foglalt amellett, hogy a javakat és a terheket az eddigieknél igazságosabban osszuk meg, nagyobb

következetességgel érvényesítsük a szocialista bérezési elveket. Mindezt oly módon kell megoldanunk, hogy az együttes erővel, közösen megtermelt javakból azok részesüljenek nagyobb mértékben, akik megtermelésükhöz nagyobb mértékben járultak hozzá, akik pedig nem vették ki részüket, ne is részesülhessenek belőle.

Jó dolog és fontos elhatározás volt, hogy a Hazafias Népfront Országos Tanácsa a kongresszust követően kimondta: támogatja a X. pártkongresszus alapvető céljait, a szocialista társadalom teljes felépítésének programját. Azt is megállapíthatjuk, hogy a X. kongresszus céljait és a szocialista társadalom teljes felépítésének programját egész közvéleményünk, egész népünk egyértelműen és egységesen helyesli. Ez a program egyesíti dolgozó népünket, pártállásra, világnézetre való tekintet nélkül tömöríti a nép, a nemzet minden alkotó erejét. Ez a politika, ez a program egyben a munkásosztály történelmi céljainak, a nép felemelkedésének, az ország felvirágoztatásának programja. Ez a mi választási programunk!

A párt, a Hazafias Népfront a választás napján szavazatokat kér népünktől. De kérjük népünktől, dolgozóinktól a politikánk melletti mindennapi kiállást, az odaadó, áldozatkész munkát is. Mindennapi beszélgetések során — üzemekben, gyárakban, falvakban, művelődési intézményekben, iskolákban egyaránt — gyakran sürgetik a gyorsabb előrehaladást. Szóba kerülnek bizonyos hibák, reklamálják, hogy ezt vagy azt a hibát miért nem javítjuk már ki. Akik így vélekednek, döntően a vezetéstől várják az intézkedést, az ellenőrzést. A magam részéről ezt jogosnak is tartom. A kongresszus is világosan kifejezésre juttatta, hogy a párt és az állam vezető szerveinek hatékonyabban kell biztosítaniuk és gyakorolniuk az irányítást és az ellenőrzést — éppen annak érdekében, hogy a helyes elvekben, a helyes központi rendelkezésekben megfogalmazott elképzelések a helyi gyakorlatban is megvalósuljanak.

Felhasználom azonban az alkalmat arra, hogy megmondjam:

a gyorsabb előrehaladásnak nemcsak ez a titka. Természetesen feltétlenül szükséges a jó politika, a jó vezetés, a jó kormányzati, tanácsi irányító munka. Ez elengedhetetlen, de nem elegendő. Nincs olyan mindenható vezető testület, vezetői fórum, amely képes volna egy egész ország teljes életét átfogni. Képes viszont rá maga a nép. És aki egoizmussal, álomszuszéksággal vagy más, közérdeket sértő magatartással találkozik, álljon ki, emelje fel szavát és cselekedjen. Apelláljon a közvéleményre, mert a becsületes munkások, parasztok, értelmiségiek a jó ügyet támogatják. Erre sokan azt mondhatják, hogy „jó, jó, de kockázatos... beszélni ezüst, hallgatni arany..." Persze, van ilyen közmondás is. És vannak ma is némi kis „oldalfúrások". Előfordul az is, hogy megköszönik a bírálatot, de utána megnézik, hogyan lehetne a bírálóval „elbánni". Most is érhetik kellemetlenségek a bírálót, de olyan nagy baj már nem érheti, mint teszem azt, 20 évvel ezelőtt.

Kedves elvtársak!

A szocializmus olyan eszme, hogy amikor már teljesen megvalósult, akkor nagy békesség lesz. Olyan békesség és csönd, hogy magunk is csodálkozni fogunk azon, hogy hová lett a zaj. De amíg nem valósul meg teljesen, addig harcolni kell.

Szerencsére annak idején az orosz proletariátus kitermelt olyan embereket, mint Lenin és harcostársai, akik nem ijedtek meg a gigászi cári hatalomtól sem. A mi elődeink sem ijedtek meg 1918—1919-ben, sőt a Horthy-korszakban sem és harcoltak keményen. Most is bátran kell harcolni, elvtársak. A központban és helyileg is. És ha ez így lesz, akkor gyorsabban fogunk előre haladni és a visszásságok hamarabb megszűnnek.

A feladatok nagyok. Amikor az ötéves terv alapszámait leírjuk, a toll könnyen fog, könnyűszerrel leír mindenféle elképzelést, de azokat megvalósítani már nem olyan egyszerű. Célunk az, hogy a legközelebbi öt évben a nemzeti jövedelmet 32, az ipari termelést 34, a mezőgazdasági termelést 16, a reáljövedelmet 26 százalékkal emeljük, s hogy 400 000 új lakást építsünk — ennyit még soha

nem építettek öt év alatt Magyarországon. Mindezek — és sok más nagy célunk — eléréséhez és megoldásához alaposan neki kell gyürkőznünk: nagy és nehéz feladataink megvalósításához össze kell szedni minden erőnket. Terveink teljesítéséhez az is szükséges, hogy következetesek legyünk politikánkban, s az eddiginél is jobban fogjunk össze a feladatok megoldására.

Az előjelek nem rosszak. A kongresszus határozatainak tényleges végrehajtása már megkezdődött a politikai élet különböző területein. Megszületett új választójogi törvényünk is, amely nagyobb felelősséget ró magukra a választókra. Nagymértékben növekszik a tanácsok önállósága, hatásköre. Fontos lépéseket tettünk minden szinten a nők és az anyák társadalmi helyzetének javítására, és ami nagyon lényeges: jól megértették e feladat fontosságát a gyárakban, a különböző munkahelyeken is. Napirendre tűztük az ifjúság kérdéseinek megoldását is.

Mindez természetesen több évre szóló munka, olyan feladat, amelyet szisztematikusan kell megoldanunk, hogy évről évre előbbre jussunk. Az életszínvonal rendszeres emelésének része — amint azt Fock elvtárs a kormány nevében Tatabányán bejelentette — több mint 400 000 ember fizetésének javítása. Ez a lépés természetesen nemcsak az érintett 400 000 ember, hanem mindannyiunk számára kézzelfogható bizonyítéka annak, hogy megvalósul a program, amely szerint a szocializmus építése együtt jár a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelésével.

Megkezdődött az új ötéves terv végrehajtása is. Ez azért is fontos, mert alapigazság, hogy csak a munka teremt új értéket, és csak a megtermelt érték osztható el. Azaz: a normális társadalmi fejlődés szabályai szerint, ahol nincs munka, ott nincs új érték, ahol pedig nincs új érték, ott nincs mit elosztani. Az alapfeltételek között tehát az első helyen a munka áll, a munka, amin lehet és kell is javítani.

A munkát persze sokféleképpen ítélik meg mostanában nálunk, bírálgatják is. Gyakran az eredményeket is úgy mutatják be, hogy az ember azt sem tudja, örüljön-e neki vagy sem. Ha az

ember ilyen kritikai írásokat olvas, vagy a híradóban megnézi az ilyenfajta „felvillanásokat", úgy tűnik, hogy ebben az országban senki nem dolgozik, csak ténfereg. Ha viszont körülnéz az országban, új üzemi csarnokokat, új gyárakat, hidakat, utakat, Dieselmozdonyokat lát. Tehát az emberek valahol mégiscsak dolgoznak. Valószínűleg arról van szó csupán, hogy az embereknek csak egy bizonyos kis hányadát — amely valójában nem is számítható a dolgozókhoz — kell felvilágosító szóval, vagy valamiféle „gyógypedagógiai" biztatással munkára ösztönözni. A gyógypedagógiához tartozik az is, hogy nagyon kevés pénzt kell nekik adni; akkor rögtön okosodni, javulni, „fejlődni" fognak ők is. A lényeget tekintve azonban népünk szocialista építőmunkájáról csak tisztelettel lehet szólni! Előrehaladásunk legnagyobb és legbiztosabb erőforrása népünk munkája. Ez a mi legnagyobb „nemzeti vagyonunk", értékünk.

Természetesen szükség van a kölcsönös bizalomra, összefogásra és cselekvésre. Kell a tudás, a szakismeret, a szocialista meggyőződés is, és kell hit is. Eszme, meggyőződés nélkül, jövőbe vetett bizalom és hit nélkül az ember nem élhet. Szebb és jobb eszmét, mint a szocializmus, egyetlen fiatalnak, egyetlen felnőttnek sem tudunk ajánlani. Higgyenek ebben az eszmében, harcoljanak és dolgozzanak érte, s ez az eszme valóra fogja váltani minden reményüket, minden várakozásukat.

Szükséges az a felismerés, hogy csak együtt boldogulhatunk. Külön-külön, egyénileg, a közösség rovására hosszabb távon boldogulni senki sem tud. Aki ilyen módon próbálja boldogulását megkeresni, végül is kudarcot vall. A boldogulás útja az összefogás, a jó értelmű együttes munka.

Pártunk politikája, a Hazafias Népfront politikája helyes; azzal munkásosztályunk, dolgozó népünk egyetért. Történelmi szükségszerűség volt az is, hogy annak idején pártunk meghirdette a kétfrontos harcot, s ha ez a harc most nem is olyan éles és heves, változatlanul szükséges és folytatódik. A marxizmus—leninizmus, a szocializmus eszméinek tisztaságát illetően válto-

zatlanul kétfrontos harcot hirdetünk. Meghirdettük a szocialista demokrácia továbbfejlesztését és ezt folytatjuk az élet minden területén. De változatlanul ügyelnünk kell arra, hogy a szocialista demokráciát senki se „fejlessze" úgy tovább, hogy az gyengítse a munkáshatalmat. S ne értelmezze senki oly szűken, hogy az valamiféle parancsuralmi rendszerhez hasonlítson inkább, mint szocialista demokráciához. Tehát itt is kétfrontos harc szükséges.

Az utóbbi időben nem nagyon szoktuk emlegetni az osztályellenséget. Pedig talán érdemes arról is szólni, hogy vannak-e ellenségeink, s ha igen, mennyien? A szocialista rendszernek hazánkban is vannak ellenségei. De hozzá kell tenni, hogy számuk mindinkább csökken és mind reményvesztettebbek. Ma Magyarországon szervezett, komoly ellenséges és ellenzéki erő nincs és nem működik, csak egyedek vannak. Kik az ellenségeink? Természetesen azok, akik politikailag szembenállnak rendszerünkkel. Megkárosítják népünket az élősdiek, akik nem a rendszerért, hanem a rendszerből élnek. Világnézeti okokból harcolunk a cinikusok ellen, akik tagadnak minden nemes eszmét.

Az ország határain túl már több osztályellenséget találunk. A mi kis népünk olyan „nagy", hogy az egész világra jutott belőle. Az egész világon vannak magyar emigránsok. Többnyire nem is azokkal van bajunk, akik emigrációban élnek, mert az elmúlt évtizedek során különböző okok miatt kerültek külföldre. Nekünk bajunk azokkal van, akik nem emigrációban, hanem az emigrációból élnek, bár számunkra ők érdemben nem ellenfelek. Természetes azonban, hogy a szocialista rendszernek a világban még vannak ellenségei; olyan erők, amelyek a magyar közvéleményre is megpróbálnak befolyást gyakorolni. Most ugyan kissé finomabb módszerekkel, mint azelőtt.

Régebben azt mondták, hogy ahol három magyar él, ott három párt is van. Ez azonban nem a magyarság elátkozott természetéből következett, hanem a múlt társadalmi viszonyaiból. A modern munkásosztály emberei, a forradalmárok, a kommunisták harcai nyomán, a kiéleződött osztályharc végső eredménye-

ként történelmileg egypártrendszer alakult ki. Nem minden szocialista országban van szükségszerűen így, s valószínűleg a jövőben szocialista útra lépő országokban is másképp alakulhat a helyzet.

Hozzátartozik mindehhez, hogy mi nemcsak harcot hoztunk, hanem megbékélést is: a végbement kiélezett osztályharc rendezte a társadalom viszonyait és most az egyes embereket is másképpen ítélhetjük meg, mint korábban, a kiélezett harc időszakában. Ne ragasszunk címkéket az emberekre, erre nincs szükség, ez a módszer nem vált be. Harcoljunk a hibák, a tűrhetetlen és helytelen magatartás ellen, ösztönözzünk a jóra. És ha az illető megváltozik, s beáll a sorba, akkor minden rendben van. Egyes emberek ellen utóvédharcot folytatni nem kell, nincs értelme. Társadalmunk ezen túljutott, ennél fejlettebb.

Nagyon kell tisztelnünk azokat, akik a szocializmus eszméiért harcoltak. Akik évtizedekkel ezelőtt, a 19-es Tanácsköztársaság idején, majd a Horthy-rendszerben, s később, a felszabadulást követően álltak ki eszméink mellett. S amikor a rendszer harcosaira utalok, ezt nem kötöm ranghoz. Azt a becsületes pályamunkást például, aki 26 éve tisztességesen dolgozik, a szocialista társadalom építőjének tekintem, s ezt tisztelem benne. A régi harcokban érdemeket szerzett emberek nagy erőt jelentenek, s erre az erőre építünk. A régi harcokban elkövetett hibákat azonban most már ne tartsuk számon és ne dörgöljük az emberek orra alá. Rendszerünk van olyan erős, hogy megengedheti magának, hogy a mai magatartás és a mai munka alapján ítélje meg ezeket az embereket. Azokról van szó, akiket korábbi osztályhelyzetük, családi viszonyaik vagy téveszméik a régi harcokban szembeállítottak velünk. Az a harc befejeződött. Ha ma itt élnek és tisztességgel dolgoznak, be kell fogadni a nép körébe, a nemzet családjába őket is. Társadalmunkat munkával építjük. Ennek olyan társadalomnak kell lennie, hogy a jövendő szocialista Magyarországon mindenkinek egyenlő joga és helye legyen, aki eszével, szívével, kezével felépítésében részt vett. A szocialista

Magyarország, amelynek felépítése jól halad, csak az egész nép műveként jöhet létre és csak az egész népé lehet.

Azt hiszem, hogy a szocializmust építő magyar nép fiai és lányai bizalommal néznek a választások elé. Bízunk a jövőben, rendszerünk erős, társadalmunk összeforrott. A párt, a Hazafias Népfront politikája, programja jó. Nagy eredményeket hozott eddig is és szép eredményeket ígér a jövőben is. A nehézségeket leküzdjük és az előttünk álló feladatokat meg fogjuk oldani. A szocializmus erői hazánkban napról napra, hónapról hónapra, évről évre erősödnek és növekszenek. A mostani időszakról elmondhatjuk, hogy folytatódik a pártkongresszus lendülete, sikeresek, eredményesek voltak a szakszervezeti kongresszusok, s a választási előkészületek milliókat mozgósítottak. Nemzetközileg erős támaszaink, hatalmas szövetségeseink vannak a határainkon túl, s elmondhatjuk, hogy barátunk a világ minden haladó embere.

Bízunk abban, hogy népünk a választás napján megerősíti, támogatja politikánkat, támogatja Hazafias Népfront jelöltjeit. Bízunk abban, hogy a választás napja is mérföldköve lesz fejlődésünknek, s politikánk irányát egyértelmű „igen"-nel erősíti meg. És bízunk abban is, hogy a választást követően népünk töretlenül halad előre történelmi útján, felépül a szocialista Magyarország, és boldog nemzedékek igazi otthona, hazája lesz. Ennek a kölcsönös bizalomnak jegyében jutottunk idáig, mint ahogy következetes politikánkkal, kölcsönös bizalommal, összefogással, együttes munkával és harccal tudunk előrehaladni a jövőben is.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Még egyszer köszöntöm önöket, köszöntöm munkásosztályunkat, népünket, minden honfitársunkat és a Központi Bizottság, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa nevében mindnyájuknak minden jót, egészséget, jó munkát, sikeres harcot és nagy eredményeket kívánok.

Népszabadság, 1971. április 21.

FELSZÓLALÁS A BOLGÁR KOMMUNISTA PÁRT X. KONGRESSZUSÁN

1971 ÁPRILIS

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Küldöttségünk szívből köszönti a testvéri Bolgár Kommunista Párt X. kongresszusát. Átadjuk önöknek, a bolgár kommunistáknak, a baráti bolgár népnek a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép testvéri üdvözletét és legjobb kívánságait.

A magyar kommunisták, dolgozó népünk nagy figyelemmel kíséri a testvéri bolgár nép életét, munkáját, eredményeit. Küldöttségünk nagyra értékeli és üdvözli Központi Bizottságuk Todor Zsivkov elvtárs által elmondott beszámolóját az előző kongresszus óta elért fejlődésről, a népük előtt álló nagyszerű távlatokról. Mi is büszkék vagyunk arra, hogy a Bolgár Népköztársaság alig több mint negyedszázad alatt hatalmas, forradalmi változáson ment át és korszerű iparral, fejlett mezőgazdasággal rendelkező szocialista állammá vált, ahol a hatalom a népé, és a nép érdekében történik minden. A gazdasági építőmunka a dolgozók jólétét szolgálja, közkinccsé vált a kultúra és számottevően fejlődött a tudomány.

Szívből kívánjuk, hogy a testvéri bolgár nép eddigi nagyszerű eredményeire támaszkodva érjen el újabb sikereket az új ötéves terv teljesítésével; a párt programjának megvalósításával mielőbb érje el történelmi célját, a szocialista társadalom teljes felépítését.

Örömmel tölt el bennünket, hogy a Bolgár Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt kapcsolatai a marxizmus—

leninizmus eszméi alapján egyre erősödnek, és pártjaink között teljes az egyetértés és az egység minden fontos elvi és politikai kérdésben. A pártjaink és népeink közötti internacionalista kapcsolat a magyar és a bolgár nép évszázadokra visszanyúló barátságára épül. Ez a hagyományos barátság akkor vált teljessé, amikor mindkét nép a szocialista forradalom útjára lépett, és most már több mint negyedszázada az élet minden területén szorosan együttműködik, együttesen harcol a közös célokért.

A magyar nép legújabb kori történelmének legfontosabb napja 1945. április 4-e, amikor Magyarország területe teljesen felszabadult a Hitler-fasiszta megszállás alól. Hazánkat a Szovjetunió szabadította fel, de soha nem feledjük, hogy a magyar nép felszabadításában a szovjet harcosok oldalán részt vettek a bolgár nép legjobb fiai is. Barátságunk él, együttműködésünk számos kézzelfogható eredményt hozott az elmúlt 26 év alatt politikai, gazdasági és kulturális területen egyaránt. A magyar nép a szabadságért elesettek emlékét is azzal őrzi a leghívebben, hogy eleget tesz szocialista kötelezettségeinek, hogy törhetetlenül ragaszkodik a magyar—bolgár barátság ügyéhez. Erős és közös a törekvésünk, hogy az élet minden területén a jövőben is egyesítjük erőinket a magyar és a bolgár nép javára, a szocializmus és a béke általános érdekei javára.

Hazánkban, a Magyar Népköztársaságban szilárd a népi hatalom, a magyar munkásosztály — pártja vezetésével — teljesíti történelmi hivatását, és a parasztsággal, az értelmiséggel, a társadalom valamennyi alkotóerejével szövetségben építi a szocialista társadalmat. Az elmúlt év végén sikeresen befejeztük harmadik ötéves tervünket. Ebben az időszakban hazánkban tovább szilárdultak a szocialista termelési viszonyok, magasabb színvonalra emelkedett a tervgazdálkodás, minden korábbinál jobban, a szükségletekkel összhangban fejlődött a termelés. Emelkedett népünk életszínvonala, javult anyagi, kulturális ellátottsága.

Pártunk a közelmúltban tartotta meg esedékes, X. kongreszszusát, amelyben felmérte a megtett utat. A kongresszus jelentős

eredményekről adott számot, ugyanakkor a még meglevő nem kevés gondról is szólt, s nagy feladatokat állított dolgozó népünk elé. Az eredmények forrása pártunknak az a törekvése, hogy a marxizmus—leninizmus nemzetközi érvényű tanításait következetesen és alkotó módon alkalmazza hazánk viszonyaira.

Ennek köszönhető, hogy a szocializmus alapvető kérdéseiben a párt és a nép, a kommunisták és a pártonkívüliek között egység van, hogy a néptömegek követik a pártot.

Bízunk erőnkben, jövőnkben. Kongresszusunk az eddigi politika folytatását határozta el, és a szocialista társadalom felépítésének további útját világosan kijelölte. Megkezdtük az új, 1971-től 1975-ig szóló negyedik ötéves tervünk végrehajtását, és április 25-én általános választások lesznek nálunk. Meggyőződésünk, hogy a magyar nép a választásokon szavazatával is támogatni fogja pártunk, a Hazafias Népfront politikáját, a szocializmus felépítésének programját, és tovább erősödik hazánkban a szocialista nemzeti egység és összefogás.

A magyar kommunisták, a magyar nép munkájához nagy erőt ad, hogy pártunk a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus elvei alapján, a kommunista és munkáspártokkal szoros összefogásra törekedve dolgozik. Erősít bennünket, hogy országunk a Varsói Szerződés tagállama, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának szervezetéhez, a szocialista országok közösségéhez tartozik. Különösen nagy jelentőségű számunkra, hogy a Szovjetunióval és Kommunista Pártjával, azzal az országgal és párttal vagyunk szoros szövetségben, egységben és megbonthatatlan barátságban, amely létrejötte óta a szocializmus, a haladás élenjáró osztaga, és ma is az. A haladás híveinek örömére, ellenségeink bánatára, a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIV. kongresszusa is megmutatta: Lenin dicső pártja magasra tartja az alkotó marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus zászlaját.

A történelmi tapasztalat, a jelen valóság egyaránt mutatja:

a proletár internacionalizmus eszméje, az összefogás és az egység a szocialista világrendszernek, a nemzetközi munkásosztálynak, a világ kommunista és munkáspártjainak leghatalmasabb fegyvere. A Magyar Szocialista Munkáspárt az egység, a szocializmus és a béke, a népek alapvető érdekeinek védelmében, a többi testvérpárttal együtt, a leghatározottabban és egyformán elutasítja a jobb- és a „baloldali" opportunizmust, a nacionalizmust, a szovjetellenességet, a kínai vezetők szakadár tevékenységét. Támogatunk mindent, ami az egységet erősíti, elutasítunk mindent, ami az imperialistákkal szembeni közös frontunkat gyengíti.

A kommunista és munkáspártok, a szocialista országok nagy többségének sok évi állhatatos erőfeszítése, az 1969-es moszkvai tanácskozás eredményeként az utóbbi időben egységünk erősödött. A nemzetközi munkásmozgalom, a haladás erőinek összefogása, küzdelme, a szabadságszerető népek harca keresztülhúzza az imperialisták minden számítását. Az imperialista agresszorok ma még sok szenvedést okoznak a hősiesen harcoló vietnami népnek, Indokína népeinek, az arab népeknek, és jogos aggodalmat keltenek a békét kívánó emberekben az egész világon. De semmiféle imperialista manőver és az erőpolitika sem tud változtatni a világ fejlődésének fő irányán: az emberiség a kapitalizmusból a szocializmus irányába halad, a népek, a nemzetek szabadok lesznek, és a béke le fogja győzni a háborút.

Kongresszusuk ismét bizonyítja, hogy a Bolgár Kommunista Párt dicső hagyományaihoz méltóan, magabiztosan vezeti a bolgár népet a szocializmus építésének útján. Meggyőződésünk, hogy a párt és a nép összefogásának eredményeként megvalósulnak a kongresszus határozatai és a népi Bulgária a szocialista fejlődés újabb magaslatára érkezik. A magyar kommunisták, a magyar dolgozók szívből sok sikert kívánnak a Bolgár Kommunista Pártnak, a testvéri bolgár népnek országépítő, szocialista munkájában.

Éljen a Bolgár Népköztársaság és harcedzett élcsapata, a Bolgár Kommunista Párt!

Éljen a magyar és a bolgár nép testvéri barátsága!

Éljen a szocializmus és a béke!

Népszabadság, 1971. április 22.

FELSZÓLALÁS CSEHSZLOVÁKIA KOMMUNISTA PÁRTJA XIV. KONGRESSZUSÁN

1971 MÁJUS

Kedves elvtársak! Barátaink!

Mindenekelőtt őszinte köszönetet mondok a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében a meghívásért. Szívből üdvözlöm testvérpártunk, Csehszlovákia Kommunista Pártja XIV. kongresszusának küldötteit és teljes sikert kívánok nagy fontosságú munkájukhoz. Küldöttségünk átadja önöknek s a küldött elvtársak személyében a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kommunistáinak, munkásosztályának, népeinek a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép testvéri üdvözletét és legjobb kívánságait.

Kedves elvtársak!

A kongresszust megelőző napokban ünnepelték Csehszlovákia Kommunista Pártja megalakításának 50. évfordulóját, s széles körűen megemlékeztek a párt félévszázados dicsőséges harcáról. Csehszlovákia kommunistái joggal és megelégedéssel állapíthatják meg, hogy az áldozat nem volt hiábavaló és a burzsoá kizsákmányolókkal, a belső és a külső ellenséggel vívott harc történelmi eredményeket hozott: hazájukban a munkásosztály, a nép szabadságtörekvései megvalósultak, visszavonhatatlanul győzött a szocialista forradalom.

A magyar kommunisták pártja, a magyar munkásosztály az elmúlt 50 esztendőben ugyancsak nehéz harcot folytatott a szocialista forradalom győzelméért. Ebben a harcban népünknek mindvégig hű szövetségesei voltak Csehszlovákia kommunistái, munkásosztálya, haladó emberei. Népeink forradalmi harcaiban,

a magyar és a szlovák tanácsköztársaság dicső napjaiban és azóta is sok csatát vívtak együtt elődeink a közös ellenséggel, az egész nemzetközi imperializmussal szemben. Közösek voltak népeink örömei, gondjai; erősödött a felismerés, hogy csak együtt, összefogva boldogulhatunk.

Új lap nyílt népeink történelmében, amikor a Szovjetunió dicső Vörös Hadserege szétzúzta, kiverte Csehszlovákia és Magyarország területéről a Hitler-fasiszta megszálló hadakat. A felszabadulást követő negyedszázadban a közös, szocialista eszmék és célok alapján valóban bensőségessé és gyümölcsözővé vált a magyar—csehszlovák barátság és együttműködés. Ez a barátság és együttműködés az átmeneti nehézségek leküzdése után ismét helyreállt. Most örömmel szólhatunk arról, hogy pártjaink szilárd elhatározása: kapcsolatainkat a jövőben még tovább fejlesztjük országaink, népeink javára, a szocialista országok közösségének, egységének további megszilárdítására.

Kedves elvtársak!

A csehszlovák és a magyar kommunisták tapasztalatai egyaránt mutatják, hogy a kapitalista osztályellenség legyőzése, a múlt maradványainak felszámolása, az új, szocialista társadalom felépítése, a nemzetközi imperializmus beavatkozási kísérleteinek visszaverése nagy és nehéz feladat, amely nemzedékek szilárd helytállását követeli meg. Sorsunk úgy hozta magával, hogy a közelmúlt években országainkban nehéz helyzet alakult ki, s emiatt előbb a Magyar Népköztársaság, majd a Csehszlovák Szocialista Köztársaság került a nemzetközi osztályharc gyújtópontjába, a világsajtó első oldalára.

A politikai harc kiéleződött országainkban, pártjaink súlyos nehézségekkel kerültek szembe. Mi teljes mértékben megértettük annak a helyzetnek a súlyosságát és bonyolultságát, amellyel csehszlovák elvtársainknak a közelmúlt években szembe kellett nézniük. Az ilyen helyzet súlyossága nemcsak abban van, hogy a szocializmus minden rendű és rangú ellensége a párt és a munkáshatalom szétzúzására tör, hanem még inkább abban,

hogy a párt vezető szerepe meggyengül, az osztályfrontok összekeveredne k, eszmei, politikai zavar, nacionalizmus lép fel. Az önök harca is megerősíti viszont azt a nemzetközi tapasztalatot, hogy nincs az a nehézség, amelyet ne lehetne legyőzni, ha a párt helyes marxista—leninista osztálypolitikát folytat, a pártban érvényesülnek a lenini normák, a tömegekkel kölcsönös a bizalom, szorosak a kapcsolatok, s a párt rendíthetetlenül hű a proletár internacionalizmus eszméihez.

A proletár internacionalizmus hatalmas ereje volt a fő támasza a szocializmus magyar híveinek is 1956-ban, amikor nálunk, a személyi kultusz időszakában bekövetkezett súlyos hibák, a revizionista árulás, a belső osztályellenség és a nemzetközi imperializmus támadása a munkáshatalom, a nép szocialista vívmányainak megsemmisítésével fenyegetett. Sokat jelentett számunkra azokban a súlyos időkben, hogy nemzetközi osztálytestvéreink között Csehszlovákia kommunistái és dolgozó népei igaz barátként mellettünk állottak és önzetlenül segítették harcunkat.

A proletár internacionalizmus eszméje, a szocializmus ügye, a barát, a testvér iránti szolidaritás vezetett bennünket, magyarokat is akkor, amikor 1968-ban szövetségeseinkkel együtt a Csehszlovák Szocialista Köztársaság munkásosztályának, haladó erőinek segítségére siettünk. Mi akkor is bizonyosak voltunk abban, hogy ha az imperialistáknak nem lesz módjuk kívülről beavatkozni, Csehszlovákia kommunistái és munkásosztálya, a szocializmus hívei rendezik soraikat, megvívják harcukat, maguk megvédik hatalmukat, szocialista vívmányaikat, biztosítani fogják a társadalom kérdéseinek szocialista megoldását.

Bennünket örömmel töltenek el csehszlovák elvtársaink utóbbi időben folytatott harcának nagy eredményei. A központi bizottság kongresszusi beszámolója meggyőzően bizonyítja, hogy Csehszlovákia Kommunista Pártja lépésről lépésre leküzdi a sok éven át felhalmozódott problémákat, elejét veszi a régi hibák megismétlődésének és felszámolja a jobboldali irányzatok által előidézett mérhetetlen károkat. A „Tanulságok" című pártállásfog-

lalás, a párt 50. évfordulójára és a XIV. kongresszusra kiadott okmányok fő megállapításai, az ezekben kifejezésre jutó politikai irányvonal folytatása és továbbfejlesztése mindazoknak az alapvetően helyes, szocialista törekvéseknek, amelyeket a párt előző, XIII. kongresszusa, illetve azt követően a központi bizottság 1968. évi januári plénuma dolgozott ki. Mindez bizakodással töltheti el a szocializmus őszinte híveit országukban és az egész világon.

Tények bizonyítják, hogy az a döntő fordulat, amely a központi bizottság 1969. évi áprilisi plénumával bekövetkezett, a Husák elvtárs körül tömörült új vezetés tevékenysége a párt sorainak rendezését, az ország teljes politikai és gazdasági konszolidálódását szolgálja. A gazdasági és kulturális építésre átgondolt terveik vannak, s pártjuk politikájának megvalósításához széles körű és egyre növekvő tömegtámogatást kapnak.

1968 tavaszán az előretörő jobboldal már a győzelmi harsonákat fújta, az imperialisták ujjongtak. Úgylehet, hogy helyenként még ma is, még a becsületes emberek között is van kishitűség és biztos, hogy van még nem kevés megoldásra váró nehéz feladat. De mindennél fontosabb történelmi jelentőségű tény, hogy hála a csehszlovák kommunisták erőfeszítéseinek és a nép odaadó munkájának, Csehszlovákiában ma a szocialista társadalom épül.

A magyar kommunisták, az öntudatos magyar dolgozók szívből gratulálnak az elért eredményekhez és sok sikert kívánnak a további munkához csehszlovák elvtársainknak, Csehszlovákia testvéri népének.

Kedves elvtársak!

Hazánkban, a Magyar Népköztársaságban a korábbi nehézségek leküzdése után a munkáshatalom, a szocializmus pozíciói szilárdak és tovább erősödnek.

Röviddel ezelőtt a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa is felmérte a megtett utat, számvetést készített, s kijelölte a továbbhaladás irányát. Népünk az egy hónappal ezelőtt

lezajlott általános választásokon szavazataival megerősítette és támogatta pártunk s az ország haladó erőit tömörítő Hazafias Népfront politikáját, a szocialista társadalom teljes felépítésének programját. Politikánk arra a történelmi tapasztalatra épül, hogy a kommunista párt marxista—leninista elméletét és gyakorlatát meg kell védeni mindenfajta jobb- és álbaloldali torzítással, burzsoá behatással szemben, és a szocializmus építésének nemzetközileg közös fő törvényszerűségeit és az ország adottságait, a nemzeti sajátosságokat egyaránt figyelembe kell venni.

Erőnket megsokszorozza, nemzeti függetlenségünk biztosítéka, gazdasági fejlődésünk szilárd alapja, hogy országunkat szövetség, barátság és szoros együttműködés fűzi össze a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának többi országával, közöttük a testvéri Csehszlovák Szocialista Köztársasággal, hogy a Magyar Népköztársaság a szocialista országok nagy családjához tartozik; hogy pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt a kommunista világmozgalom egyik harci osztaga.

Kedves elvtársak!

Jelenleg a nemzetközi munkásosztály, a kommunista világmozgalom bonyolult feltételek között harcol, előretör.

A szocializmus három világrész 14 országában eltérő körülmények között épül. A legkülönbözőbb történelmi múlttal, gazdasági fejlettséggel rendelkező, a társadalmi fejlődés más-más fokán álló országok népei vívják nemzeti felszabadító harcukat. Ebben a helyzetben a szocialista országok egységének erősítése, a szocializmus, a haladás minden erejének tömörítése a népek fő fegyvere az imperializmussal szemben. A Magyar Szocialista Munkáspárt a maga részéről megtesz minden tőle telhetőt az egység erősítésére. A kommunistaellenesség, a szovjetellenesség, a burzsoá nacionalizmus minden válfaja, hirdesse azt bárki, objektíve az imperializmusnak segít.

Pártjainknak, a szocialista országoknak, a népeknek, mindenkinek, akinek drága a béke, nagy figyelmet kell szentelnie az idő-

szerű nemzetközi kérdéseknek és nagy erővel együtt kell dolgoznia a világ, az emberiség égető kérdéseinek megoldásán.

Európa népeinek érdekei azt követelik, hogy mielőbb összeüljön az európai biztonsági értekezlet és helyezzük szilárdabb alapokra kontinensünk békéjét. Ahhoz, hogy ratifikálják a szovjet—nyugatnémet és a lengyel—nyugatnémet szerződést, kezdettől fogva érvénytelenítsék a müncheni szerződést, történjen meg a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi jogi érvényű, teljes elismerése, a két német állam viszonyának rendezése — érdeke fűződik kivétel nélkül minden európai országnak, nem utolsósorban a Német Szövetségi Köztársaságnak.

A szocializmus, a haladás, a béke erőinek fokozniuk kell harcukat, hogy az antiimperialista erők meghátrálásra kényszerítsék Vietnam, egész Indokína, a Közel-Kelet térségében fegyveres agressziót folytató imperialista erőket. Meggyőződésünk, hogy a hős vietnami nép, Indokína népei, a haladásért küzdő arab népek ügye győzedelmeskedni fog. A magyar nép — csakúgy, mint Csehszlovákia népei — szolidáris a szabadságukért harcoló népekkel és minden lehetséges támogatást megad részükre.

A világ előrehalad; nincs olyan erő, amely a történelem kerekét megállíthatná vagy visszafordíthatná. A népek harcolnak és harcolni fognak a jövőben is, mert élni akarnak. Harcuk nyomán eljön a nap, amikor az emberiség jó reménysége, a társadalmi haladás, a nemzetek szabadsága, a béke oszthatatlan és tartós lesz.

Tisztelt küldött elvtársak! Barátaink!

Még egyszer szeretném kifejezni teljes szolidaritásunkat s azt a meggyőződésünket, hogy utunk közös, és a jövőben is teljes egységben, együtt haladunk előre a szocializmus, a kommunizmus útján. A magyar küldöttség pártunk és népünk nevében sok sikert kíván a kongresszus munkájához, a kongresszus határozatainak megvalósításához. Sok sikert a párt, az állam további megerősítéséhez, a szocialista társadalom további építéséhez, a nép jólétének további emeléséhez.

Éljen Csehszlovákia Kommunista Pártja és annak XIV. kongresszusa!

Éljen a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság népeinek testvéri összefogása, barátsága!

Éljen a proletár internacionalizmus, a kommunizmus és a béke!

Népszabadság, 1971. május 27.

FELSZÓLALÁS
A NÉMET SZOCIALISTA EGYSÉGPÁRT VIII. KONGRESSZUSÁN

1971 JÚNIUS

Kedves elvtársnők! Elvtársak!

Küldöttségünk tisztelettel köszönti a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusának küldötteit és teljes sikert kíván nagy fontosságú munkájukhoz. Átadjuk önöknek, pártjuk minden tagjának, a Német Demokratikus Köztársaság dolgozó népének a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kommunisták, a magyar nép szívélyes, elvtársi üdvözletét és őszinte jókívánságait.

Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság kongresszusi beszámolója jól mutatja a Német Demokratikus Köztársaságban végbement hatalmas fejlődést, a bel- és külpolitika nagy eredményeit, a gazdasági és a kulturális építőmunka kiemelkedő sikereit. Az elmúlt évek nagy eredményei tovább növelték a szocializmust építő német népi állam belső erejét, nemzetközi súlyát és tekintélyét.

A Központi Bizottság beszámolója világosan kijelöli a jövőbe vezető utat, a fejlett szocialista társadalom felépítésének, az ország további felemelkedésének lelkesítő feladatait. Mindez meggyőzően bizonyítja, hogy a Német Szocialista Egységpárt híven követi és a gyakorlatban megvalósítja a marxizmus—leninizmus eszméit, teljesíti történelmi hivatását és a párt körül tömörülő dolgozó tömegek munkája nyomán az első német munkás-paraszt államban sikeresen épül a szocialista társadalom. Minderre méltán büszke lehet a párt minden tagja, a Német Demokratikus Köztársaság minden állampolgára. Mi, magyarok, szívből gratu-

lálunk német barátainknak az elért eredményekhez, az előttük álló feladatok megoldásához pedig teljes sikert kívánunk.

Kedves elvtársak!

A magyar munkásmozgalom együtt fejlődött a német munkásmozgalommal. Munkásosztályunk, népünk mindig nagyra becsülte Marx Károly és Engels Frigyes népének az általános emberi kultúra és haladás kincsestárát gazdagító tetteit és alkotásait, a német kultúra értékeit. Ugyanakkor köztudott, hogy a magyar nép történelme során sokat szenvedett a német militarista imperializmustól. Számunkra tehát rendkívüli jelentőségű a Német Demokratikus Köztársaság léte és fejlődése, az a tény, hogy itt, Európa szívében, német földön is kitéphetetlenül gyökeret vert a szocializmus, és egy erős, békeszerető állam született.

Német elvtársaink különlegesen nehéz körülmények között tanúsított szilárd helytállását, céltudatos harcuk és munkájuk eredményeit a világ minden haladó embere nagyra értékeli. Széles körű tisztelet övezi e harcokban szerzett érdemeikért pártjuk régi tagjait, közöttük a német és a nemzetközi kommunista mozgalom veterán harcosát, Walter Ulbricht elvtársat.

Szeretném itt, testvérpártunk kongresszusának színe előtt is kifejezni a magyar kommunisták, a magyar dolgozó nép rendíthetetlen bizalmát és szolidaritását a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottsága, kiváló harcostársunk, barátunk, Erich Honecker elvtárs, pártjuk többi vezetője, egész tagsága és a szocializmust építő Német Demokratikus Köztársaság munkásosztálya, egész dolgozó népe iránt.

Kedves elvtársak!

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt a múlt év végén tartotta X. kongresszusát. A kongresszusi számvetés megállapította, hogy hazánkban a párt vezető szerepe az élet minden területén érvényesül; országunk viszonyaira alkalmazva megvalósulnak a marxizmus—leninizmus nemzetközi érvényű tanításai. A magyar munkásosztály teljesíti történelmi küldetését, s a pa-

rasztsággal, az értelmiséggel, a társadalom többi dolgozó rétegével összefogva építi az új társadalmat.

Az elmúlt években Magyarországon tovább fejlődtek a szocialista termelési viszonyok, erősödött rendszerünk gazdasági alapja, emelkedett a dolgozók életszínvonala, tovább szilárdult a munkáshatalom. Szövetségi politikánk tömöríti a dolgozó osztályokat, a kommunistákat és a pártonkívülieket, mindazokat, akik a szocializmus teljes felépítését magukénak vallják és részt vállalnak a nagy cél elérését szolgáló feladatok megoldásában. Ezen az alapon kibontakozik és erősödik hazánkban a nemzet szocialista egysége. Eddigi eredményeinkre és a szocialista országok együttműködésére támaszkodva, a magyar nép eltökélten halad előre történelmi útján, és a jövőbe vetett bizalommal dolgozik a szocializmus teljes felépítésén.

A magyar nép egy úton jár a szocializmust építő többi néppel. Az eszmék és a célok azonossága erősíti egységünket, barátságunkat és együttműködésünket a jövőben is. A szocializmus eszméjében fogant és erősödő szilárd szövetség kapcsolja össze a Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság dolgozó népeit is immár több mint két évtizede. Kétoldalú kapcsolataink szilárd alapja, hogy pártjaink a marxizmus—leninizmus közös eszméi alapján tevékenykednek, közösek érdekeink, céljaink, egyesít bennünket az internacionalizmus eszméje, a Szovjetunióhoz és a szocialista közösség többi országához fűződő testvéri barátság, a nemzetközi küzdőtéren vívott közös harc.

A Magyar Népköztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság kapcsolatai az élet különböző területein, a párt- és állami kapcsolatok, a népgazdaság és a kultúra vonalán egyaránt fejlődnek. A szocialista építés szempontjából annyira fontos nemzetközi gazdasági kapcsolatokban a Magyar Népköztársaságnak a Szovjetuniót követő, második legnagyobb partnere a Német Demokratikus Köztársaság. Közös óhajunk a kétoldalú kapcsolataink továbbfejlesztése. Biztosíthatjuk német barátainkat, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizott-

sága, a Magyar Népköztársaság kormánya a jövőben is mindent megtesz annak érdekében, hogy a pártjaink és országaink közötti kapcsolatok tovább erősödjenek és bővüljenek, népeink hasznára, az egész szocialista világrendszer javára.

Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt, ugyanúgy, mint német testvérpártunk, nagy figyelmet fordít a nemzetközi helyzet azon nagy kérdéseire, amelyek mindenütt foglalkoztatják az embereket.

A második világháború csatái már több mint 26 éve véget értek, a világ népei mégsem élhetnek nyugodt körülmények között. Európában még mindig nem jöttek létre a béke és biztonság garanciái és jogi intézményei. Indokínában az Egyesült Államok gyarmatosító háborút folytat. A Közel-Keleten Izrael és támogatói gátolják a béke megteremtését, és a világ más térségein is garázdálkodnak még az imperialisták. Meggyőződésünk, hogy az imperialistákra kudarc vár, az igaz ügy győzni fog: a vietnami nép, Laosz és Kambodzsa népei, az arab népek, a szabadságukért küzdő összes népek kivívják jogaikat és szabadok lesznek.

A szenvedések korszakának lerövidítése, egy új, termonukleáris világháború megakadályozása, az általános és tartós béke megteremtése érdekében minden lehető módon erősíteni kell a népek leghatalmasabb fegyverét, az antiimperialista erők egységét. A jelenlegi nemzetközi helyzetben a lehetősége és a parancsoló szükségessége is megvan annak, hogy tovább erősítsük a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom, a nemzeti függetlenségi mozgalmak, az összes antiimperialista erők egységét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság nemzetközi tevékenységében, a szocializmus, a szabadság és a béke védelmében minden haladó erő összefogásának előmozdítására törekszik. A legszélesebb körű antiimperialista összefogásban szükségszerűen jelen vannak különböző világnézetű,

pártállású, vallású és nemzetiségű emberek és irányzatok. Éppen ezért azt valljuk, hogy az egység szolgálata minden antiimperialista irányzat megbecsülését és megnyerését, másrészről az összefogást gátló antikommunista és szovjetellenes fellépések határozott visszautasítását követeli. Az imperializmus ellen folytatott harc összes történelmi tapasztalatai bizonyítják, hogy a társadalmi haladásért, a szabadságért, a békéért vívott harcban a népek leghatalmasabb és legáldozatkészebb támasza fennállása óta a Szovjetunió és a szocialista országok közössége.

A népek szolidaritásának, antiimperialista egységtörekvésének erősödését látjuk abban az örvendetes tényben is, hogy a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusa a haladás erőinek széles körű nemzetközi találkozója lett. Élve az alkalommal, a magyar kommunisták, dolgozó népünk nevében köszöntjük a kommunista és munkáspártok, a nemzeti demokratikus pártok és mozgalmak itt megjelent képviselőit és sikereket kívánunk harcukhoz.

Kedves elvtársak!

Több mint két évtized hősies harca és szívós munkája eredményezte mindazt, amit a Német Demokratikus Köztársaság fennállása óta elért. Az eredményeket még az ellenség is kénytelen tudomásul venni. Ennél fontosabb, hogy a világ haladó emberei tudják: a Német Demokratikus Köztársaság mint szuverén, szocialista, békeszerető állam él, virágzik és szakadatlanul erősödik. A Német Demokratikus Köztársaság olyan európai állam, amely földrészünk biztonságának egyik legfontosabb tényezője: növekvő nemzetközi súlya jelentősen hozzájárul az európai és a világproblémák megoldásához. Ebből kiindulva, a Magyar Népköztársaság is teljes meggyőződéssel támogatja azt a jogos követelést, hogy a Német Demokratikus Köztársaságot vegyék fel az Egyesült Nemzetek Szervezetébe és foglalja el az őt megillető helyet valamennyi nemzetközi szervezetben.

Ami a másik német államot, a Német Szövetségi Köztársaságot illeti, annak jelenlegi kormánya a közelmúltban tett néhány olyan

fontos lépést, amely a reális helyzet felismerésére mutat. De ebben az országban a monopoltőke még szítja a nacionalizmust, a revansizmust, az antikommunizmust. Folyik a harc az európai feszültség fenntartásában érdekelt erők és a kérdések rendezését kívánó realistább erők között. A Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság, az európai szocialista országok nemegyszer és kellően bebizonyították már, hogy a viszonyok normalizálására, a nyitott kérdések megoldására, a kölcsönös előnyökkel járó együttműködésre törekszenek a Német Szövetségi Köztársasággal is. A Német Szövetségi Köztársaság a maga részéről a szovjet—nyugatnémet, valamint a lengyel—nyugatnémet szerződések ratifikálásával, a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi jogi érvényű elismerésével, a két német állam közötti viszony rendezésével járulhat hozzá ténylegesen az európai helyzet normalizálásához.

Az európai kollektív biztonsági rendszer megteremtését, ennek első lépéseként az európai biztonsági tanácskozás mielőbbi összehívását sürgetik a kontinens népeinek életbevágó fontosságú érdekei. Ugyanezt sürgetik mind növekvő mértékben kormányok, társadalmi megmozdulások, úgyszólván minden európai ország közvéleménye. A Magyar Népköztársaság, szövetségeseivel egyetemben, minden erejével az európai béke és biztonság megszilárdítására törekszik, és minden célszerű és szükséges lépést meg fog tenni ennek érdekében.

Kedves elvtársnők, elvtársak!

A magyar népnek nagy erőt ad a munkában és a harcban annak tudata, hogy nincs egyedül. Erősít és segít bennünket az első szocialista állam, a nagy Szovjetunió barátsága, a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében megvalósult szocialista együttműködés, az a tény, hogy barátaink között tudhatjuk a Német Demokratikus Köztársaságot.

Küldöttségünk nevében ismételten sok sikert kívánok a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusának. Szívből kívánjuk, érjenek el új sikereket a kongresszus által kijelölt úton,

építsék fel mielőbb és teljesen a fejlett szocialista társadalmat, erősítsék még tovább az európai béke és biztonság erős támaszát, a Német Demokratikus Köztársaságot.

Éljen, erősödjék tovább pártjaink, országaink, népeink testvéri barátsága!

Éljen a proletár internacionalizmus, a szocializmus, a népek szabadsága és a béke!

Népszabadság, 1971. június 17.

FELSZÓLALÁS AZ ÚJSÁGÍRÓK AKTÍVAÉRTEKEZLETÉN

1971 NOVEMBER

Kedves elvtársak!

Néhány nap híján egy éve volt a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa. Ugyancsak végéhez közeledik az ötéves terv első éve. Ezzel összefüggésben most a munka különböző területein értekezleteket tartanak, ahol felmérik, mit és hogyan hajtottunk végre a kongresszus határozataiból, valamint az ötéves népgazdasági terv előirányzataiból.

A sajtó képviselőinek mai tanácskozása tulajdonképpen e tanácskozások sorába illeszkedik. Szükségszerűen nemcsak egy év tapasztalatait érinti, hanem ennél nagyobb távlatot is átfog, mivel ilyen jellegű, ilyen széles körű sajtótanácskozás a párt szervezésében talán még nem is igen volt. Ezzel is szeretném hangsúlyozni a mai tanácskozás különös fontosságát. Rögtön hozzá szeretném tenni, nagyon örülök annak, hogy részt vehetek ezen a tanácskozáson, és a magam részéről is szeretném üdvözölni értekezletünk minden részvevőjét és azokat is, akiket önök képviselnek.

A bevezető előadással és az eddig elhangzott felszólalások alapvető mondanivalóival egyetértek. Az elhangzottak a sajtó munkájának úgyszólván egész területét, és hozzátehetem, hogy társadalmunk életének minden lényeges kérdését érintették. Engedelmükkel én is szeretnék szólni néhány érintett vagy esetleg nem is érintett kérdésről.

Hasznos, és az ilyen tanácskozás munkáját feltétlenül segíti, ha a szakterület problémáinak felmérésével egyidejűleg egy

pillantást vetünk azokra a hazai és nemzetközi feltételekre, amelyek között dolgozunk és a sajtó munkatársai is dolgoznak.

A külpolitika kérdéseit csak annyiban szeretném megemlíteni, hogy az ismert, legaktuálisabb konkrét kérdések: Vietnam, a Közel-Kelet és Európa kérdései természetesen nem fogják át teljesen a világhelyzetet, de ezek mégis a gyújtópontok, és nagyon sokat mondanak magáról a világhelyzetről. Ha ezt a három kérdést áttekintjük, akkor ezekből is kitűnik, hogy az alapvető folyamat, amely a nemzetközi életet elsősorban jellemzi: a haladás erői bonyolult és nehéz harcban előrenyomulnak.

Vietnamban közvetlenül az agresszorok, az Egyesült Államok fegyveres erői és csatlósai harcolnak a vietnami néppel, Indokína népeivel, de ugyanakkor, különböző áttételek révén, ez a világ haladó erőinek és a világimperializmusnak az ütközőpontja. A vietnami háború még nem fejeződött be, mégis bizonyítható, hogy az imperializmus a csatatéren vereséget szenvedett, és Indokína népeinek akarata, hogy saját maguk dönthessenek sorsukról, a további harc eredményeként be fog teljesedni.

A közel-keleti helyzet az imperializmus és a haladó erők másik ütközőpontja. Itt az agresszió előretörését sikerült megakadályozni. Jelenleg — idestova már négy éve — holtponton folyik a küzdelem. Az agressziót nem sikerült visszaszorítani, de meg lehetett állítani ezen a területen is.

A harmadik említett ütközőpont Európa és az európai kérdés. Itt az a jellemző, hogy sok-sok éves állóharc után kimozdultak az események a holtpontról, oly módon, hogy a haladás erői kezdeményezték a fordulatot és előrenyomulóban vannak ezen a területen.

Az európai helyzetnek nagyon sok napirendben levő és konkrét kérdése van: a Német Demokratikus Köztársaság nemzetközi jogi érvényű elismerése, Nyugat-Berlin, a szovjet—NSZK szerződés, a lengyel—NSZK szerződés, az európai biztonsági értekezlet. De valójában mindenki tudja, itt a küzdelem tulajdon-

képpen azért folyik, hogy jogilag is befejeződjék a második világháború Európában.

Most úgy tűnik, más formában el lehet érni azt, ami a haladás erőinek, Európa összes népeinek életbevágó érdeke, hogy különböző bonyolult szerződési rendszereken keresztül végre formailag és jogilag is rendezett viszonyok legyenek Európában, s a második világháborút ilyen értelemben is maguk mögött tudják Európa népei.

Tehát e három gyújtópontra vetett egyetlen pillantással is megállapítható: ez a világméretű küzdelem és a világfejlődés tendenciája meggyőzően mutatja, hogy a haladás erői keserves és nehéz küzdelemben előrenyomulnak.

Még megemlítem a nemzetközi kérdések közül Nixon amerikai elnök bejelentett pekingi és moszkvai útját, s ezzel összefüggésben az Egyesült Nemzetek Szervezetében a Kínai Népköztársaság jogainak helyreállítását. Hogy az Egyesült Államok elnökét milyen szándékok vezetik és viszik el majd Pekingbe és Moszkvába, azt itt, ahol hivatásszerűen foglalkoznak politikával, körülbelül mindenki tudja. Hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetében most ez a szavazás miért úgy zárult, ahogy az zárult, és hogy az Egyesült Államok kormányzatát tényleg nagyon meglepte-e a többségi szavazat a Kínai Népköztársaság jogainak helyreállítására, ezt szintén fölösleges itt elemezni.

Mindebben szinte jelképesen ugyancsak kifejeződik, hogy az imperialisták rákényszerülnek a reális helyzet számbavételére. Mert a világhelyzet úgy alakult, hogy nekik el kell menniük Pekingbe és Moszkvába, s tudomásul kellett venniük, hogy elveszett az a harcuk, amelyet az Egyesült Nemzetek Szervezetében 22 éven keresztül folytattak Kína haladó erőinek kirekesztéséért.

A nemzetközi életben jelen van és tevékenykedik mozgalmi területen a Magyar Szocialista Munkáspárt, a külpolitika területén pedig a Magyar Népköztársaság; mindkettő szövetségeseivel együtt harcol és harcolnia kell a jövőben is. Pártunk is és a

Magyar Népköztársaság is tényezője a nemzetközi életnek, sőt valóságos, számbeli erejénél nagyobb szerepet játszik a nemzetközi életben, s ez bizonyítható. A nemzetközi kommunista mozgalomban például azzal, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt kapta a feladatot a kommunista és munkáspártok értekezlete előkészítésének megszervezésére.

A Magyar Népköztársaság megfelelő szerepet játszik jelenleg az európai kérdésben, még a vietnami és a közel-keleti ügyben is. Ez persze többletmunkát jelent a párt és a kormány számára, de feltétlenül ezt kell tennünk, mert hiszen ezt parancsolja nekünk világnézetünk, politikánk, s egyfajta erkölcsi adósságunk a világ haladó erőivel szemben. Becsületbeli kötelességünk is, hogy nemzetközi feladatainkat lehetőségeinkhez képest megoldjuk.

Mindig gondolni kell arra, miért hárul ilyen szerep jelenleg a magyar pártra és a Magyar Népköztársaságra.

Ez mindenekelőtt, és azt kellene talán mondani, hogy kizárólag a belső munka világra szóló eredményeinek köszönhető. Ezt a kifejezést nem szívesen használom, hogy „világra szóló", de ebben az esetben elkerülhetetlen.

Ugyanis a nemzetközi közvélemény a magyar helyzetet úgy is vizsgálgatja, ahogy azt mi itt ma vizsgáljuk, de másképp is nézi. Az összehasonlítást a nemzetközi közvélemény a párt és az ország 1956 végi és a jelenlegi állapota között teszi. Sajnos a pártnak és az országnak akkori állapota és helyzete szintén „világra szóló" volt. Ennek következtében világra szólóak az azóta elért eredmények is. Azt hiszem, nem túlzok, ha azt mondom, hogy a pártnak, a munkásosztálynak, a magyar népnek sikerült a helyzetet gyökeresen megfordítania az 1956-os állapotokhoz képest. Ebben a nemzetközi értékelésben feltétlenül szerepet játszik az az út, amelyet 15 év alatt jártunk, az a harc, amit véghez vittünk, az a mód, ahogy ezt a harcot vívtuk és e harc eredménye. A döntő természetesen az eredmény. A Magyar Népköztársaságban megoldódott az az alapvető kérdés, ami a harc középpontjában állott, a hatalom kérdése. Magyarországon 1956-ban végső ve-

szélybe került a munkásosztály hatalma, és ezt a hatalmat sikerült megvédeni és megszilárdítani.

A másik ilyen nagy kérdés volt a szocialista forradalomnak talán a legnehezebb feladata, a mezőgazdaság szocialista átszervezése. Megoldottuk és olyan módon, hogy ezt mindenki pozitívan értékeli. A harmadik nagy feladat volt a dolgozók életszínvonalának gyökeres megjavítása. Napi panaszok — és jogos panaszok — természetesen vannak, ezeket még szeretném is érinteni, de egy hosszabb távú összehasonlításban itt is gyökeres változás és jelentős fejlődés következett be. A negyedik ilyen nagy eredménynek tartom a szocialista eszme meggyökerezését Magyarországon. Megint a két helyzetet kell egybevetnünk. Elég, ha felidézzük az 1956-os helyzetet, amikor a szocializmusba vetett hit alapjaiban megrendült, s ezt összehasonlítjuk a mai helyzettel. Ennek egyik jellemzőjét abban látom, hogy Magyarországon még a szocializmus ellenségei is — mert ilyenek is vannak —, a rendszer ellenfelei, a szocialista társadalom iránt közömbösök is tudomásul vették, hogy hazánkban szocialista rendszer van, és szocialista társadalom épül.

Ugyanakkor a szocialista eszme vonzása, a szocialista közgondolkodás is hatalmas mértékben növekedett országunkban.

Érdemes egy pillantást vetni arra is, melyek voltak a megtett út döntő tényezői. Engedelmükkel én ezt nem fontossági, hanem logikai sorrendben tekintem át. Remélem, nem érti félre senki, miért ezt a sorrendet követem. Az első tényező: a párt megújhodása és vezető szerepének érvényesülése. Ha a párt nem lett volna képes megjelölni az utat, módot, és mozgósítani a feladatok megoldására, akkor ez a fejlődés nem mehetett volna végbe. A másik tényező: a munkásállam újjászervezése, megújhodása és szervezett ereje. Enélkül sem mehetett volna végbe a szocialista fejlődés. A harmadik döntő tényező: az az internacionalista szolidaritás és segítség, amit élveztünk. A negyedik döntő tényező — és ez nem fontossági sorrend, csak logikai sor — a tömegek támogatása. Ezek voltak a fejlődés döntő tényezői.

Azért említem ennek az időszaknak az eredményeit és a döntő tényezőket, amelyek az eredményeket elérhetővé tették, mert a mindennapi munka menetében is észben kell ezeket tartani. Róluk — mint tudják — a párt hivatalos megnyilvánulásaiban sem beszélünk éjjel-nappal, hétről hétre, hónapról hónapra, évről évre, de a szükséges esetekben, ha a tárgyalt kérdés igazán csak akkor érthető, utalnunk kell rájuk. Azért is, hogy észben tartsuk, azért is, hogy tudjuk, mire kell vigyáznunk és mit kell állandóan tovább erősítenünk, fejlesztenünk és mélyítenünk.

Ezt is figyelembe véve, helytálló Óvári elvtárs bevezető előadásának egyik lényeges megállapítása a munka alapvető feltételeiről, arról, hogy a Magyar Népköztársaságban a politikai helyzet szilárd, társadalmunk, gazdasági életünk, kultúránk szilárd szocialista alapokon nyugszik. Ez a munkafeltételek közül a legdöntőbb és meghatározó körülmény. Magyarországon állandó és dinamikus fejlődésben van a szocialista irányzat, természetesen évtizedes áttekintésben.

A társadalom szervezett munkája megfelelő irányú, a X. kongresszus által megszabott irányvonalon és az ott meghatározott célok érdekében és javára történik. Az ötéves terv első évének végrehajtása szintén ezt mutatja.

Itt természetesen rögtön hangsúlyozni kell azt — s ez már a sajtó, a napi politizálás kérdése is —, amit a párt minden hivatalos megnyilatkozása alkalmával hangsúlyoz: e fejlődésben megállni nem lehet. Semmiféle értelemben és semmiféle alapkérdésben nem mondhatjuk azt, hogy elértük, amit akarunk, már nem kell tovább dolgoznunk. Valamennyi alapterületen sürget bennünket a fejlődés, annál is inkább, mert ha megállunk, akkor lemaradunk.

A X. kongresszus arra is rámutatott, hogy a szocializmus építése, a szocialista fejlődés Magyarországon és másutt is ellentmondások közepette megy végbe, dialektikus folyamat, mint ahogyan az életben minden folyamat dialektikus. Ezek osztály-

szempontból nem kibékíthetetlen, nem antagonisztikus ellentétek és ellentmondások.

A fejlődés mindig létező ellentmondások ütközéséből, az ellentmondások harcából, és természetesen az ellentmondások feloldásából áll. A dialektikus fejlődés azt parancsolja, hogy fejlesztenünk kell az elméletet, a módszereket, a gyakorlati munkát egyaránt. Mégpedig mindenkinek. A pártnak is, az államnak is és természetesen a sajtónak is.

Társadalmunk egységes a szocialista építés céljait illetően, jelentős része elfogadja a szocialista célokat, és világnézetileg is egységes. De a világnézeti egység még távolról sem olyan kiterjedt társadalmunkban, mint a politikai egység.

Erősödik a szocialista közszellem, közgondolkodás is Magyarországon. Ezt nagyon jól bizonyítják a társadalom önkéntes erői.

Amikor önkéntes erőkre gondolunk, akkor — és ezt kérem, értsék helyesen — elsőnek a párttagokat említem, mert a munkásosztály forradalmi pártjának tagjai azok az emberek, akik társadalmunknak a legnagyobb kötelezettségeit és legnagyobb terheit veszik magukra önkéntesen. De én ide sorolnám például a Hazafias Népfront-mozgalomnak azt a több százezer állandó párton kívüli aktivistáját is, akik másokat megelőzve önkéntesen a legnagyobb kötelezettséget vállalják magukra a társadalom alapkérdéseinek megoldásában.

És aztán nagyon sokáig lehetne sorolni a szakszervezeti, a KISZ-funkcionáriusokat, más tömegszervezetek és -mozgalmak aktivistáit és talán befejezni a munkásőrökkel, a szocialistabrigád-mozgalom aktív részvevőivel. S ha ezt összeadjuk, ez igen tekintélyes szám, a milliót jóval meghaladja. Aktívan és tudatosan dolgoznak, áldozatkészek, élen járnak a szocialista eszme terjesztésében és a szocialista társadalom építésében egyaránt. Ez az alapvető és ez a döntő. Ugyanakkor helyesen hangsúlyozták itt is az elvtársak, hogy ezzel a jelenséggel egyidejűleg van — és én mindjárt hozzá is teszem, hogy terjed — önzés, haracsolás és más, hasonló jelenség is társadalmunkban.

Lehetséges, hogy mind a két áramlat él, a maga módján fejlődik, és egyidejűleg erősödik a szocialista gondolkodás, valamint az egoizmus és az önzés is.

Az időszerű gazdasági kérdések közül jó néhányat Földes elvtárs nagyon pontosan megfogalmazott. E területen van éppen elég probléma. De nagy eredményeink és vállalkozó szerepünk bizonyítékai között ott van az is, hogy a pártnak, a kormánynak és társadalmunknak volt bátorsága új módon hozzáfogni a gazdasági kérdések megoldásához. Ez a reform kidolgozását, életbe léptetését is jelenti, de nemcsak azt. A reform kidolgozása és életbe léptetése tulajdonképpen mindössze egy új és hatásosabb irányítási rendszert hozott. Változatlanul ugyanazokat a gazdasági kérdéseket kell azonban megoldanunk, egy új és jobb irányítási rendszer segítségével, amelyeket anélkül is meg kellett volna oldanunk. Ezt azért is hangsúlyozom így, mert a szocialista fejlődés szempontjából a társadalom legfontosabb gazdasági feladata: hatékonyabban dolgozni.

Ezzel kapcsolatban említhető a beruházások kérdése, amellyel szintén nem akarok foglalkozni, hiszen a gazdasági aktívaértekezleten Fock elvtárs részletesen ismertette ezt. A beruházásokkal egy kicsit előreszaladtunk, túlléptük a lehetőségeket. Ebben vétkes talán az egész ország, kezdve a Központi Bizottságon, a kormányon át a legkisebb falusi építőig bezárólag. Mert mindnyájunkban van egy szocialista megszállottság, hogy építeni akarunk, fejlődést akarunk, újat akarunk és ez: beruházás.

A beruházások tervének túllépése nem az életszínvonal rovására történt. Sőt, gondjainkat egy kicsit növeli, hogy az életszínvonal fejlődése is következetesen és tervről tervre meghaladta a tervezett mértéket. Nem így a termelési oldal — és ebből állt elő ez a helyzet.

Most idejében és jókor a beruházás határozottabb beszabályozására van szükség. Ez most a feladat. Ehhez még hozzátenném: a gazdasági életben és a gazdasági tevékenység területén jelen van és bizonyos mértékig zavaró tényező, hogy az a bizonyos

általunk elismert hármas érdekeltség, tehát az országos érdek, a csoportérdek és az egyéni érdek ütközik, ez nincs pontosan beszabályozva. Ezt pontosan és tökéletesen talán sosem lehet majd rendezni, de az a véleményem, hogy a jelenleginél jobban össze lehet és jobban össze is fogjuk hangolni a különböző érdekeket. Ismétlem, hogy mind a három esetben általunk elfogadott és elismert érdekeltségről van szó. Mi egyiket sem tagadjuk, az a meggyőződésünk, hogy a hármas érdekeltség és annak megfelelő összehangolása képes a szocialista fejlődést előbbre vinni.

Ez annyiban kapcsolódik a beruházásokhoz, hogy — mint önök nagyon jól tudják — jelenleg a beruházások egy meghatározott hányada közvetlenül az üzemekben, a vállalatoknál dől el, és az emberek nem mindig tudnak felülemelkedni a saját, közvetlen üzemi vagy ágazati érdekeltségükön. Ez szinte törvényszerű. A minisztériumokat lehet és időnként kell is szidni azért, mert minden minisztérium a magáét tartja a legfontosabbnak. De valljuk be őszintén, hogy ha egy ember valamely területen dolgozik és nem azt mondja, hogy az a terület a világon a legfontosabb, akkor abból is levonjuk a következtetéseket. Olyan minisztériumot nem fogunk látni, s olyan minisztert sem — remélem is —, aki azt mondja, hogy nem az ő minisztériuma a fontos, azt vissza kell fejleszteni és támogassák inkább a másik tárcát.

Ugyanígy ellentétes és ütköző elemeket látunk a közművelődés és a kultúra területén is; ezeket, azt hiszem, itt szintén nem szükséges részletezni. A közművelődés, a közoktatás, a kultúra területén is erősödnek a szocialista elemek, ugyanakkor nemcsak azok érvényesülnek.

A kulturális életben jelen vannak neutrális, azonkívül retrográd, kispolgári és burzsoá elemek is. Ezekkel lehet találkozni nyomtatásban, képernyőn, rádióban is. Önök ezt nálunk jobban tudják. Ez a terület is ellentmondásos, ahol a folyamatban a szocialista elemek erősödnek, ugyanakkor jelen vannak mások is, és az ütközés állandó.

Eszembe jut a Központi Bizottság legutóbbi ülésének témája: a közigazgatásban is vannak bürokratikus elemek és nehézségek. Ennek történelmi okai vannak. Mindenki tudja, hogyan született meg a felszabadulást követően az új, a népi demokratikus állam közigazgatása, és már nem is kell sokat magyarázni, miért hordozunk magunkkal bürokratikus nehézségeket. De tegyük hozzá: ha nem vigyázunk, mi magunk is újratermeljük a bürokráciát.

Fel kell figyelnünk arra is, hogy bizonyos sablonszerű gondolkodás terjed még a politikában is, vagyis ezt nem csak a sajtóra értem. Amikor a szocializmus erői helyreálltak és sikerek kezdtek mutatkozni, akkor gyakran mondták, hogy a párt helyes politikája segítette ezt a folyamatot. És ez jó is, igaz is. De hát ezt lassan azért 8—10 éve mondogatjuk, s egyesek ezt rosszul értelmezik. Azt hiszik, hogy politikánk minden részletében tökéletes, egyszer s mindenkorra rendben van, s ezzel minden meg van oldva. Holott ez így soha sincs egyszer s mindenkorra megoldva.

Pártunknak és a társadalom aktív erőinek nem önelégült sablonokra, hanem állandó önkontrollra van szüksége. Ezért az újfajta sablonos gondolkodást mindenképpen el kell kerülnünk.

Társadalmunkban van egyfajta lazaság, lazulás. Ezt a munkafegyelemnél, a magatartásbeli problémáknál, az ifjúság dolgainál tapasztalhatjuk. Ez olyan időveszteség, ami megtakarítható volna a szocialista fejlődés számára.

A lazulás durvább jelentkezési formái: az élősdiség, a harácsolás. És van egy újfajta tulajdonosi gőg, amit csak azért említek, hogy a sajtó legalább ne terjessze ezt.

Valaminek a megszerzésére törekednek az emberek, sokszor minden ok nélkül. A végén azután kiderül, hogy nem akarnak lemaradni: az egyik a másik mögött, vagy az egyiknek a felesége a másiknak a felesége mögött. Ezt a szellemet legalább ne terjesszük. Nemrég a heti filmhíradóban egy zálogházi csendéletet mutattak be. Önmagában nagyon érdekes volt, bár a tendenciáját nem értettem pontosan. Egy hölgy betett egy 30 000 forint értékű bundát, mert egy 50 000 forint értékűt akart vásárolni. Ilyesmi

is van, és ezt is látni kell. Egyébként kinőttünk már abból, hogy a társadalmi jelenségek közül csak azt lássuk, ami nekünk tetszik. Nekünk azt is látnunk kell, ami nem tetszik, mert különben nem tudunk rendszeresen és becsületesen dolgozni.

Ezekkel a jelenségekkel összefüggésben közéletünkben van egy bizonyos fajta elkeseredettség, elégedetlenség a közállapotokkal szemben. Ez az elégedetlenség nem rendkívüli méretű, semmit sem fenyeget felbillenéssel, de mint valóságos tényezőt látnunk kell. Én elsősorban a pozitív elégedetlenségre gondolok, azokra az olvasókra, nézőkre, akik sokszor hallják a panaszokat, látják a kifogásolható és kifogásolt jelenségeket a gazdaságban, a kultúrában vagy a társadalomban, s azt is észreveszik, hogy a hibák és a visszásságok bemutatása után a javulás nem következik be olyan gyorsan. Ezért az emberekben erősödik az a hiedelem, hogy nem tudunk vagy nem akarunk, nem tudnak vagy nem akarnak változtatni ezeken a dolgokon.

Ez a jó értelemben vett elégedetlenség, elkeseredettség a szocialista fejlődés hajtóereje. Az elégedetlenkedők és az elkeseredettek között mi magunk is ott vagyunk és ez segíteni fog abban, hogy változtassunk a helyzeten és javítsunk ott, ahol kell.

A jogos elégedetlenséget álradikalizmus, kispolgári anarchista álláspont is kíséri. Vannak, akik demagóg módon elfajulással vádolják a pártot, az országot. Ez szintén nem tömegméretű, nem fenyegeti felbillenéssel az ország politikai mérlegét.

Íme ez egy kis csokor problémáinkból, amelyekről azért beszéltem, részben ismétlésként, mert ha már helyzetképet akarunk itt magunknak körvonalazni, akkor ez sem maradhat ki a képből.

Hogyan tekintsünk ezekre a problémákra? Meggyőződésem, hogy a fejlődés menetében harccal és munkával megoldjuk ezeket a kérdéseket. Megoldjuk a párt, az állam és a tömegek egyesített erejével, mert szilárd alapokra és nem kis eredményekre támaszkodhatunk a hibák elleni harcban és az új feladatok teljesítésében. Megoldjuk őket szocialista rendszerünk hatalmas erejével.

Nem kell, és még kismértékben sem szabad hogy eluraljon

bennünket az önelégültség, de ugyanígy nem szabad, hogy a napirenden levő kérdésekkel, a látható negatív jelenségekkel és a megoldandó feladatokkal kapcsolatban kishitűség legyen úrrá rajtunk. Amikor azt mondom, hogy pártunk, államunk, rendszerünk, népünk erejével megoldjuk feladatainkat, magától értetődően ebbe beleértem a magyar sajtó erejét is.

Tennivalóink pontosan körvonalazhatók. Változatlanul továbbfolytatjuk kül- és belpolitikai irányzatunkat. Mindkettővel kapcsolatban szükséges a sajtó hathatós és megfelelő támogatása, ami a külpolitikai kérdéseknél teljes mértékben megvan, a belpolitika kérdéseiben pedig egy kis elmaradás tapasztalható, amit pótolni kellene. Többször és több kérdés kapcsán kellene, különböző oldaláról megvilágítva, napirenden tartani és erősíteni a kommunisták és a pártonkívüliek szövetségét, a népfrontmozgalmat, a párt és a tömegek összeforrottságát, általában azt a belpolitikai irányzatot, amelyet pártunk kidolgozott és érvényesít.

A valóságban sokkal többet számít a népfrontpolitika, a szövetségi politika, a pártonkívüliek és a kommunisták jó egyetértése, együttműködése, mint ahányszor erről az emberek beszélnek. Ez még a sajtó területén is érvényes, ott is szükség van népfrontpolitikára.

Konzekvensen folytatjuk gazdaságpolitikánk és kultúrpolitikánk megvalósítását is. Ennek eredményeként valóra fogjuk váltani a X. kongresszus határozatait, és teljesíteni fogjuk az új ötéves tervet. Jósolni persze nem lehet, nem is mer az ember, de a közelmúlt években azért az volt a jellemző, hogy a kongresszusok határozatai nem maradtak papíron, hanem megvalósultak az életben. Meggyőződésem szerint így lesz ez a X. kongresszus alaphatározataival is.

Ötéves terveinket, nem időszakos problémák nélkül, de minden esetben túlteljesítettük, és biztos vagyok abban, hogy a mostani ötéves tervet is teljesíteni fogjuk, sőt túl is teljesítjük. Most arra kell vigyáznunk, hogy bizonyos területeken ne teljesítsük arány-

talanul túl a terveket, mert a problémák egy része onnan ered, hogy az előző terveket bizonyos területeken aránytalanul túlteljesítettük.

Most rátérek a sajtóra. Ez nem egyszerű kérdés. Boldizsár elvtárs számon is kérte a sajtó embereinek nagyobb társadalmi megbecsülését. De egyébként is szándékom volt szólni a sajtóról általában. Ez az értekezlet sajtóaktíva, résztvevői az újságíró elvtársak. De ezen mindenki azt a területet érti, amely most jelen van. A napisajtót, a folyóiratokat, a rádiót, a televíziót, a filmhíradót. Sőt ezt a sort még meg is nyújtanám, mert bizonyos értelemben a Mikroszkóp Színpadot és a Vidám Színpadot is idesorolom. Mind a kettő a napi politizálás intézménye.

A sajtónak elementáris ereje van. A nyomtatott szó ereje és varázsa — de most már kiegészíthetjük a rádióval, a televízióval és hasonló intézményekkel is — sokkal nagyobb, mint magunk gondolnánk.

Ezt szeretném egy aprósággal is bizonyítani. Valamikor, 1958 elején, az Ipoly partján találkoztam egy emberrel. Akkor politikailag feszült idő volt, emlékeznek rá. Az országban — ez is összefüggött a politika és a társadalom állapotával — sok helyen „lidérceket láttak" az emberek. Szabolcsban például a jehovisták „látták" a szerintük a világ végének közeliségét jelentő Vasmenyasszonyt.

Az én emberem is azt mondta nekem: láttam a víziót. Hozzáteszi: megdöbbentő. Nem tudtam hirtelen, melyik víziót látta. Aztán kézzel-lábbal elmagyarázta, hogy mit látott: hát a televíziót látta. Ez robbant be akkor az emberek életébe. De az összes többi sajtószervnek is hasonló a hatása. Nagyon nagy a sajtó ereje.

Ezt mindenki tudja, aki először látta nyomtatásban azt, amit előbb tollal leírt, vagy valahol mondott.

Az önök hivatásának varázslatos ereje van. Ezt fejezi ki a szerkesztőségek hangulata is. Ennek a hivatásnak még a kívülállóra is van vonzóereje.

Van persze negatív oldala is ennek a szakmának. Nem sokkal, két-három hónappal a felszabadulás után már budapesti titkár voltam, és egy szerkesztőségben meglátogattam azokat az elvtársakat, akikkel az illegalitásban együtt dolgoztam. A sors úgy hozta, hogy ők szerkesztők lettek. Kérdeztem, hogy ízlik ez a szakma? Egyikük a következőket mondta: te jobban választottál. Igaz, ti is dolgoztok reggeltől estig, biztosan sok jó dolgot csináltok, biztosan sok hibát is elkövettek. De a különbség az, hogy a ti hibáitokat nem látják, a miénk meg több százezres példányszámban kinyomtatva már másnap mindenkinek ott van a kezében, s még csak vissza sem tudjuk venni! Ez is a szakma specialitásához tartozik.

A politika és a sajtó viszonyát egy hasonlattal szeretném megvilágítani. Ha a szocializmusért küzdőket – mondjuk, képletesen — egy hadseregnek fogom fel, akkor az sajtó nélkül ugyanúgy elképzelhetetlen, mint ahogyan egy hadosztály teljesen harcképtelen híradós egységek nélkül.

A sajtóban is végbement az a tisztulás, újjászerveződés, megújhodás, ami végbement a magyar társadalom minden fő intézményében és területén: a pártban, a tömegszervezetekben és így tovább. Szerintem ez az újjászerveződés párhuzamosan ment és nem rosszabbul, mint a társadalmi élet más területein. Lehetséges, hogy ez szintén együtt jár a hivatással, azzal, hogy a sajtó politikai intézmény, ott a politikai kérdéseket, így vagy úgy, de hamar kell tisztázni, ott nem lehetnek tisztázatlan kérdések, mert akkor nem megy a munka, nem működik a sajtó.

Szerintem a sajtó ez alatt a 10—15 esztendő alatt minden tekintetben magasabb színvonalra emelkedett, politikusabb lett, jobban politizál, publicisztikája fejlődött, hírközlése óriási mértékben javult.

Nagyon sokszor említették a felszólaló elvtársak, hogy a sajtó feladata a valóság tükrözése. Én ezt szeretném megfordítani: a sajtó maga is tükre az ország társadalmi valóságának.

Sajtónk tükrözi pártunk, államunk, dolgozó osztályaink, tár-

sadalmunk eredményeit és hibáit. Együtt fejlődik a többi társadalmi tényezővel, és nagyjában ugyanazok az erények viszik előre és ugyanazok a hibák nehezítik munkáját, fékezik fejlődését. Ez szükségszerű és törvényszerű. Ezért, ha a helyzeten javítani akarunk, ha a munkát még tovább akarjuk fejleszteni, ha a X. kongresszus útmutatását, hogy a szocializmus építését magasabb szinten kell folytatni, a sajtó területére is értjük, akkor összefogva kell erősítenünk a sajtót, együtt kell lefaragnunk hibáit, és fejlődését is együtt, összefogva kell elősegítenünk.

Visszatérve a történelmi képhez, véleményem szerint a magyar sajtó hozzájárult a nagy feladatok megoldásához, és részese azoknak a történelmi jelentőségű eredményeknek, amelyeket az elmúlt 15 évben a párt és az ország elért. Ez mély meggyőződésem. A magyar sajtó társadalmunk számottevő ereje, és ahogyan tényező volt a múltban és a mai életben is, ugyanúgy szerepet játszik a jövőben is.

Kérkednünk persze nem szabad, nem is kell, de az ember óhatatlanul összehasonlítja a magyar sajtót a nemzetközi sajtóval. Én ugyan nem sokat járok kapitalista országokban, de nagyon sokszor találkozom olasz, osztrák, francia és más nyugati országokban élő elvtársakkal és nem elvtársakkal. Általában az a véleményük, hogy a mi hírközlő szerveink nem rosszabbak, mint az övéik ott Nyugaton.

A szocialista országok sajtójával is összehasonlíthatjuk a magyar sajtót. Ezen országok sajtójának felelős emberei hivatalos és nem hivatalos nyilatkozatok, beszélgetések formájában már elmondták, hogyan értékelik a magyar sajtót. Ezek alapján merem állítani, hogy nem rosszabb a mi sajtónk, mint más hasonló adottságú szocialista országé. Egyik-másik szocialista országban olyan módszereket vezetnek be, amelyek nálunk meggyökereztek, beváltak, amelyeket itt láttak.

Ehhez persze azt is hozzátenném, amit a párt általános eredményeiről szoktam mondani: ez nem annak tulajdonítható, mintha mi okosabbak volnánk a szomszéd országokban dolgozó

újságíró elvtársainknál. Ez összefügg azzal a kényszerhelyzettel, amellyel nekünk 1956-ban szembe kellett néznünk. Ez a helyzet kényszerített bennünket olyan utak és módok kutatására, amelyek aztán használhatónak és megfelelőnek bizonyultak.

Ami a feladatokat illeti: a mai nappal nem szabad befejeződni annak, ami itt megkezdődött. Először az irányító szervek feladatait szeretném érinteni. Ezen értem természetesen a párt Központi Bizottságának agitációs és propagandaosztályát, továbbá a Budapesti Pártbizottságot, a megyei pártbizottságokat, a különböző szintű pártszervezeteket, az állami illetékeseket, mindazokat, akik mintegy hivatalból a sajtó irányításával és feladatainak kijelölésével foglalkoznak, de nem dolgoznak magában a sajtóban. Az ő legfontosabb feladatuk az állandó és közvetlen kapcsolat a sajtóval.

Az irányító szerveknek a sajtó munkatársait rendszeresen és megfelelően kell informálniuk. Nem feladatokat kiadni, hanem informálni. Ezt én egy példával tudom érzékeltetni. Mindenki ismeri a Központi Bizottságnak azt a gyakorlatát, hogy úgyszólván minden ülésen jelen van a sajtó néhány prominens képviselője, azért, hogy követni tudják a folyamatokat és a lehető legjobban legyenek informálva azokról a kérdésekről, amelyek a párt vezető testületét foglalkoztatják. Ugyanennek a rendszernek kiegészítője, s nálunk szabály, hogy a Politikai Bizottság ülésén részt vesz a párt központi napilapjának a vezetője. A cél, hogy szoros legyen a lappal a kontaktus, ismerjék meg a kérdéseket, és az információkat megfelelően értékesítsék munkájukban. Ilyen és ehhez hasonló kapcsolat kell a sajtó, valamint a párt- és az állami szervek között mindenütt, ahol a sajtó kérdéseivel ilyen vagy olyan módon foglalkoznak.

A vezető szerveknek, ugyanezt a kontaktust felhasználva, informálódniuk is kell a sajtótól. A sajtó ugyanis mindennap nagyon gazdag, eleven és nélkülözhetetlen információt tud nyújtani.

A sajtó irányítóitól igényelni lehet — és ez szerintem nagyon

fontos —, hogy rendszeresen értékeljék a sajtó munkáját. Hogy jobban megértsük azt, mit értek rendszeres értékelés alatt, szeretném egy példával szemléltetni. Nálunk 1956 óta szabály, hogy egyetlen pártszervnek sem szabad utasítania a bíróságot, hogy valamilyen ügyben így vagy úgy ítélkezzék. Valamilyen irányítás szükséges, éppen a szocialista törvényesség érdekében, de az irányítás módja az, hogy egyes ítéleteket utólag elemeznek, bírálnak és következtetéseket vonnak le.

A sajtónak persze előre is lehet szólni, és ami esetenként elkerülhetetlen: témát is meg lehet jelölni. Minthogy azonban nem kiskorú emberek dolgoznak a sajtóban, ezért az előzetes feladatkiadásnál sokkal fontosabbnak tartom a végzett munka rendszeres és folyamatos értékelését. Ha szabad így mondani, akkor kifejezett helyeslésre és egyértelmű, világos bírálatra van szükség. Ez egyidejűleg tudja biztosítani az önálló és felelős szerkesztést, s azt a nélkülözhetetlen felső irányító és ellenőrző munkát, amit a sajtó vezető szerveinek gyakorolniuk kell. Ezért tartom hasznosnak a rendszeresen ismétlődő, úgynevezett szerkesztői értekezleteket is, amelyeket a párt- és az állami szerveknek folyamatosan és intézményesen fenn kell tartaniuk. Ott alkalom nyílik feltenni, megtárgyalni, megvitatni a kérdéseket, valamint biztosítani a munka normális feltételeit.

Ami a szerkesztés közvetlen munkáját, a főszerkesztőt vagy a szerkesztő bizottságot illeti, részükről már indokolt a témamegjelölés.

A főszerkesztő legelső feladatai közé tartozik a központi téma meghatározása, annak a kijelölése, ami megadja a lap munkájának a gerincét és a fő témáját. Ha itt zavar van és ez elmarad, akkor azonnal és sok hiba csúszik a lap, a televízió, a rádió, a szerkesztőség munkájába.

A központi témát illetően — engedjék meg, hogy ezt így mondjam — meghatározók azok a témák, amelyeket a rendes munka menetében a kongresszus, a Központi Bizottság, a kormány, az országgyűlés napirendre tűz.

Persze a sajtónak lépést kell tartania az eseményekkel. Ennél a hivatásnál elevennek és mozgékonynak is kell lenni, mert a lapnak reggel meg kell jelennie, a Központi Bizottság pedig lehet, hogy csak a jövő hónapban ül össze. Elevennek is kell lenni, idejében kell reagálni az eseményekre.

A következő, a sajtó témáját meghatározó tényező az, ami a közvéleményt foglalkoztatja. Ezt nem is részletezem tovább. Általában az a jó témameghatározás, amikor összetalálkozik az, ami a központi irányító szerveket és az adott terület irányító szerveit foglalkoztatja, valamint amit a tömegek is igényelnek. Mindennek valamiképpen szinkronba kell kerülnie. Ha nincs szinkron, baj van és elő kell segíteni, hogy ez a szinkron létrejöjjön. Tehát ha a tömegek nem eleget foglalkoznak azzal, amivel a vezetés, akkor ezen segíteni kell: propagálni a vezetés által napirendre tűzött témákat. Ha viszont a vezetés nem törődik eleget azzal, ami a tömegeket foglalkoztatja, akkor a vezetést kell segíteni és arra szorítani, hogy megbirkózzék ezekkel a kérdésekkel.

A lapok nálunk különböző szervezeteket, mozgalmakat képviselnek. Ha a párt központi lapjának szerkesztőségébe elmegyek, hol komolyan, hol tréfálkozva közlöm: a részvényesek képviseletében jöttem. S ez így van a többi lapnál is. A fenntartó intézménynek jogai vannak, nem utolsósorban az a joga, hogy a lap arculatát a tömegmozgalomnak, tömegszervezetnek megfelelően és azzal összhangban alakítsa ki. Így formálódhat minden lap sajátos profilja.

Végül a szerkesztőségeket irányító elvtársak feladata a megfelelő munkahelyi légkör biztosítása. Ennek feltétele, hogy a munkán keresztül kell az embereket megítélni. A szerkesztőségben legyenek viták, de csak az elvi természetű és tartalmú, politikai célzatú vitáknak van létjogosultságuk, nem pedig a személyes intrikáknak, furkálásnak.

Ami az újságíró elvtársakat illeti: ahhoz, hogy a követelményeknek meg tudjanak felelni, feltétlenül szocialista ideológiai

felkészültségre és szilárd világnézetre van szükségük. Ezt kell elsajátítani, erősíteni és fejleszteni.

Miért jogos követelmény az, hogy a sajtó munkatársainak legyen szocialista ideológiai, világnézeti képzettségük? Azért, mert a szocializmust szolgálni kívánó embernek, pártállásától függetlenül, a feladat természetéből következően — hogy megértse azt, amit szolgál — meg kell tanulnia dialektikusan gondolkodni, és el kell sajátítania a marxizmus—leninizmus alapjait. Nem szemináriumokra gondolok itt elsősorban, hanem általában az ideológiai felkészültségre, ami kell a politikai ítélőképességhez. A sajtó pedig politika. Ezt a munkát marxista képzettség nélkül nem lehet végezni, mint ahogy nélkülözhetetlen az elkötelezettség és a helyesen értelmezett pártosság is, az, hogy a sajtó álljon ki az új mellett, harcoljon érte.

A szakmai felkészültség is követelmény, sőt a nyelvtudás is. Magyarul kell tudni írni! Amikor a szakmai felkészültségről esik szó, sokan azt hiszik, hogy az újságírás első és nélkülözhetetlen feltétele a jó toll — ahogyan ezt képletesen szokták mondani, még akkor is, ha már írógépen ír a legtöbb újságíró. Szerintem nem így van. Bátran lehetne hasonlítani a kérdést akár a művészethez is. A festőnek, a szobrásznak elsősorban nem jó kéz kell. Ha van, az nem árt. Ha meglát valamit és van mondanivalója, akkor hasznos, ha jó a tolla, jó a keze, és jól ki tudja fejezni magát. De ha nincs meglátása vagy — másképpen is mondhatnám — nincs álláspontja, nincs véleménye, nem talál mondanivalót az olvasói számára, akkor ha jó tolla van, annál rosszabb! Mert akkor azt a semmit fogja kitűnően megírni és ez is ártalmas, káros az újságírásban.

A követelményt, hogy „írjunk, beszéljünk magyarul", nyelvtanilag is értem, de nemcsak úgy. Olyan értelemben is, hogy a magyar ember számára érthetően kell írni és beszélni. Itt is a művészethez hasonlíthatok. Mit sem ér az a mű, amelyben van meglátás, mondanivaló, de olyan a stílusa, hogy azt csak a jövő században fogja 40 ember megérteni. Az újságírásban az ilyen

alkotás használhatatlan. Itt szükség van a gondolatra, a mondanivalóra, az íráskészségre, de arra is, hogy a cikket a magyar olvasók megértsék és követni tudják. Ha ez nincs meg, akkor kárbaveszett a fáradság és a munka.

Elérhetetlen követelmény gyanánt említették itt, hogy a cikk egyaránt legyen érthető a tudós és a pásztor számára. Persze, ez ideális lenne, s mindig törekednünk is kell rá. Megfigyelhető, hogy minél nagyobb tudós valaki, annál könnyebben megértik a nem szakmabeliek, az egyszerűbb emberek is, amikor hozzájuk szól. Természetesen van mondanivalója tudóstársai számára is, de az más lapra tartozik. Azt hiszem, ez így van az újságírás területén is.

Nélkülözhetetlen az újságíró elvtársaknál a hivatás tisztelete és a felelősségtudat. Jogos követelmény, hogy a társadalom tisztelje az újságírókat. Gondolok itt a párt- és állami funkcionáriusokra, s az egyszerű dolgozókra is.

De a társadalom csak akkor képes tisztelni őket, ha ők maguk is tisztelik és komolyan veszik saját hivatásukat, alaposan felkészülnek a munkára, s feladatukat becsületesen és tisztességesen elvégzik. A társadalmi megbecsülés csak ebben az esetben jár.

Ami az újságírás javítását, fejlesztését illeti, a legfontosabbnak mindig a tapasztalatok elemzését, a gyakorlat értékelését tartom. Abból adódnak a következtetések és a feladatok. Marx Károly sem azzal indult el Londonban először a könyvtárba, hogy most ide bemegyek, ide fogok járni 37 évig és megalkotom a marxizmust. Lenin sem azzal kezdte ideológiai, elméleti munkásságát, hogy most továbbfejleszti a marxizmust. A munka javítása a sajtóban se absztrahált módon történjék. Ne üljön be öt okos ember egy szerkesztőségi szobába és ne kezdjen töprengeni, hogy mi újat tudnánk kitalálni. Abból nagyon kevés lesz a használható. Sokkal jobb az életet, a gyakorlatot követni, elemezni, vizsgálni, és annak alapján levonni a következtetéseket, megfogalmazni az új gondolatokat, kidolgozni a tennivalókat vagy a metodikát, s a munkát ezen az úton megjavítani.

Aki a termelés szférájában jár — elnézést kérek minden illetékes főhatóságtól —, az nagyon jól tudja, hogy ha egy új gondolat az üzemben születik meg, az az esetek többségében hátrány. Sokkal jobb, ha a trösztben, és még jobb, ha a minisztériumban, mert akkor egy óriási küzdelmet meg lehet takarítani. A sajtónak segítenie kell, hogy ami új, szocialista és láthatóan jó, az érvényesüljön és győzzön a régi, a maradi és a bürokratikus nehézségek fölött.

A következő kérés, hogy kerüljük a sablonokat. Az utóbbi időben, valamilyen kompromisszumos alapon megszületett az új „műalkotás", ami nem pozitív és nem negatív, hanem a kettő együtt. Bármiről van szó, az ember azt hallja: egyrészt — másrészt. Ezt látjuk a filmhíradóban s mindenütt. Bemutatnak egy új, szép épületet, de feltétlenül felhívják a figyelmet a szemétkupacra is, ami ott maradt. Ilyen és hasonló megjegyzések nélkül ritkán mutatnak be új létesítményt. Persze nem arról van szó, hogy sohase mutassanak be szemétkupacot, hogy ne tárják fel a hibákat is. De felszólalok az ellen, hogy a mi cikkeink „egyrészről — másrészről" íródjanak. Az újságíró vagy támogasson valamit, és akkor azt támogassa, ne vegye vissza a cikk másik felében azt, amit az első felében felépített. Vagy valami mellett íródjon az a cikk, ideértve a rádió- és televízió-adást is, vagy valami ellen.

Valamikor fiatal kommunistaként átéltem azt, ahogyan a harmincas évek elején a pártban a 19-es Tanácsköztársaságot magyarázták. Elmondták, a világon másodikként győzött Magyarországon a Tanácsköztársaság, de utána hosszan magyarázták, mennyi hiba történt. Hiba volt a pártegyesítés, hiba volt a föld fel nem osztása, és így tovább. Azt kértük, arra adjanak választ a történészek vagy a párt: helyes volt-e, hogy győzött a Tanácsköztársaság, vagy pedig nem volt helyes? Egy agrárfőiskolán lehet elemezni, milyen hibák történtek 1919-ben, az agrárkérdésben. De ha a nép előtt beszélünk, azt kell megmutatnunk, hogy mint magyar, mint munkás büszke lehet a Tanácsköztársaságra

és nem kell szégyellnie magát miatta. Másként nem lehet ilyen kérdéseket felvetni. Ne vezessük be tehát ezt az új sablont, hagyjunk fel vele, ne fogalmazzunk „egyrészről — másrészről". Ha valami jó, akkor legyen jó. Ha rossz, akkor nyíltan mondjuk meg, hogy ellene harcolni fogunk.

Az osztályálláspontón és a pártosságon azt értem, hogy nekünk a munkásosztály álláspontját kell képviselnünk. Ez nem parasztellenesség, ez nem értelmiségellenesség, mert a parasztok és az értelmiség érdekeit is a munkásosztály álláspontján tudjuk helyesen, jól és tisztán képviselni. De most inkább arra gondolok, hogy a dolgozó tömegek, a munkástömegek álláspontját helyeseljük. Mindig az álláspontjukon és pártjukon kell lenni, érzelmileg és gondolatilag is. Ez legyen a kiindulási alapja minden cselekedetünknek, írásunknak.

Érdemes szóba hozni az életszínvonal-kérdést is. Hogy a kényesebb résszel kezdjem: a fogyasztási cikkek évenkénti áremelkedése annyi, amennyit a Statisztikai Hivatal jelent, tehát mintegy 2 százalék. Pontosan annyi, nem több és nem kevesebb. Ez azért lényeges, mert politikailag e társadalmi kérdésekkel csak a statisztika útján tudunk érdemileg foglalkozni. Azt másképp nem lehet megközelíteni. A statisztika tudományosan megalapozott, igaz, el kell fogadni. Ugyanakkor tudni kell, és lehet, néha hozzá is kell tenni, hogy az egyes fogyasztók nem aszerint fogyasztanak, ahogyan az országos statisztika mondja. Ha az egyes fogyasztó mindazt megvásárolná, amit az egész ország megvásárol, akkor a statisztikai átlag jönne ki. De ő nem mindazt, hanem annak csak egy töredékét vásárolja meg. Előfordul tehát hogy az ő esetében például nem 2,3 százalék volt az áremelkedés abban az évben, hanem esetleg több, és ezt el kell ismernem, ha szót akarok vele érteni. A statisztika igazságát sem adhatom fel, mert társadalmi kérdésekkel nem lehet másképpen foglalkozni, csak tudományosan, és annak a statisztika az egyetlen objektív mérőeszköze. Ha ezzel a kérdéssel foglalkozunk, a tiszta igazságot kell megmutatnunk, amely ezúttal kettős.

A tömegek pártján kell állnunk az olyan kérdésben is, mint például az autó. Bizonyára sok újságírónak van személyi tulajdonú kocsija.

Az országban szeptember elsején 244 000 magángépkocsi volt. Ez a mi viszonyaink között nem kevés, s bizonyos értelemben társadalmi kérdés is. Én minden részletezés nélkül azt ajánlom önöknek, elvtársaim, hogy Ilf és Petrov pozícióját képviseljék és érzelmileg mindig a gyalogosok pártján legyenek!

Ilf és Petrov, a húszas évek végén, amikor még nem volt ekkora gépkocsiforgalom és csak az első gyalogosokat ütötték el, azt mondták: gondoljatok arra, hogy a gyalogosok építették fel az emberi civilizációt, még az utakat is, sőt még a gépkocsit is ők építették. Úgyhogy mi érzelmileg gyalogospártiak vagyunk.

A dolgozó tömegek álláspontját képviseljük például a divatkérdésben is. Itt is óriásit fejlődtünk. A fejlődés persze vegyes, mert ha olykor külföldről érkezett vendégeinket bevisszük a Váci utcába sétálni, ámuldoznak, a nők irigykednek is. Aztán próbáljanak valamelyik boltba bemenni, ne csak úgy benézni, akkor kiderül, hogy oda pénz is kell, nem is kevés! Írjunk néha valamit ezekről az üzletekről is, de a világért se higgyük azt, hogy a Váci utca a tömegek központi bevásárlóhelye. Az egyik képes hetilapunkban körülbelül három éve volt egy cikk arról: „Mit vigyen magával Kati, ha a Magas-Tátrába megy?" Ennek a lapnak mintegy 200 000 olvasója van. Statisztikai norma alapján meg tudom mondani, csak az olvasók törpe kisebbségének van olyan gondja, hogy a Tátrába menjen-e a Kati, és hogy mit vigyen magával, ha odamegy. Nem voltam rest, elolvastam: 8—9 drága ruhadarabot ajánlottak, amelyeket nem olyan egyszerű bevásárolni. Egy ilyen lapot sokgyerekes családapák, esetleg nehéz életkörülmények között élő munkásasszonyok is olvasnak, vagy más, egyszerű, nehezen élő emberek, és bizony furcsa képet alakítanak ki az újságról, a pártról, meg a rendszerről.

Vannak extrém esetek is. Különösen a lakáskérdések felvetésénél. Az újságírók olykor felkutatnak valakit, aki egy 150 évvel

ezelőtt élt zeneszerző múzsája volt, s megírják, hogy az állítólagos múzsa hatodunokatestvére rossz lakásban lakik. Megtalálják Kossuth Lajos valamelyik másodunokatestvérének az unokáját is, akinek szintén nem kielégítő a lakáshelyzete. Ilyen alapon nem lehet lakásokat osztogatni. Akinek jár lakás, az akkor is megkapja, ha dédanyja senkinek sem volt az ihletője.

Még egy kérdést szeretnék felvetni: az újságírói etika és magatartás kérdését. A szenzációt hajhászó kapitalista újságíró agresszív, szemtelen. A szocialista újságíró ne legyen ilyen. De azt hiszem, hogy akinek a tej megalszik a szájában, az a mi sajtónkban sem fog boldogulni, legalábbis nem mint riporter. Egy bizonyos fajta életrevalóság szükséges és amennyiben az nem párosul durvasággal, nem is kell szégyellni. De ha az illető fellépése és magatartása durva, sértő, akkor az kárt okoz a sajtónak. Viszont, ha az újságíró kulturáltan viselkedik és jó benyomást szereznek róla, akkor rögtön megérti a riportalany, hogy ennek ez a hivatása és máris normális viszony jön létre, növekszik az újságírók becsülete. Az újságírói etikánál említeném, hogy harcolni kell a korrupció, az élősdiség ellen. És a sajtónak itt nagy szerepe van. Részletezés nélkül, csak annyit mondok, hogy annak a sajtónak van hitele, amelyik intakt attól, ami ellen harcol!

Mindannyian, mindenféle értelemben érdekeltek vagyunk az előrehaladásban. Többek között a szakma becsületében is, amit én magam nagyra tartok és úgy gondolom, hogy azt tovább kell emelni. Az elvtársak maguk is bizonyíthatják, hogy ma értékelik és becsülik a sajtó szavát. Szeretném, ha mennél nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülésben élnének és dolgoznának a sajtó munkatársai.

A Központi Bizottság és — ilyen ritka alkalommal ezt is szabad mondani — a párt, a szocializmust építő magyar nép, népi demokratikus államunk mind fokozódó mértékben számít a magyar sajtóra azoknak a feladatoknak a megoldásában, amelyek népünk előtt állnak.

A Központi Bizottság nem előlegezett, hanem az eddigi tapasztalatok alapján teljes bizalommal tekint a sajtóra, a rádióra, a televízióra és számít rájuk. A Központi Bizottság nevében és a magam részéről sikert kívánok a szocialista magyar sajtó minden munkatársának.

Magyar Sajtó, 1971. 12. sz.

FELSZÓLALÁS
A LENGYEL EGYESÜLT MUNKÁSPÁRT VI. KONGRESSZUSÁN

1971 DECEMBER

Kedves elvtársak! Kedves elvtársnők!

Küldöttségünk, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében őszinte köszönetet mondok a meghívásért, és átadom a magyar kommunisták, a magyar dolgozó nép elvtársi üdvözletét, jókívánságait a Lengyel Egyesült Munkáspárt VI. kongresszusának, minden lengyel kommunistának, a szocializmust építő, testvéri lengyel népnek.

Kedves elvtársak!

A nemzetközi kommunista mozgalom, a haladó közvélemény jól ismeri és nagyra értékeli azt a hősi harcot, amelyet a testvéri lengyel nép, a lengyel munkásosztály és forradalmi élcsapata vívott a társadalmi haladásért, a nemzet fennmaradásáért, függetlenségéért és szabadságáért hosszú, történelmi korszakon át. A felszabadulás után a szocializmus útjára lépett lengyel nép, alig több mint negyedszázad alatt, hallatlan nehézségeket leküzdve, világraszóló eredményeket ért el. A szocialista forradalom győzelme Lengyelországban, az új társadalom építésének minden sikere, az erős és virágzó Lengyel Népköztársaság nagy erő a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke győzelméért vívott világméretű küzdelemben.

A fejlődés menetében azonban — ezt saját történelmi tapasztalatainkból is tudjuk — nehézségek is adódhatnak és adódnak. Ez megmutatkozott a múlt év decemberében bekövetkezett lengyelországi eseményekben is. A kommunisták, a haladás hívei mindenütt, így Magyarországon is, internacionalista szolidari-

tással követték azt a bonyolult, nehéz küzdelmet, amelyet lengyel elvtársaink a válság leküzdéséért folytattak. Mély megelégedéssel láttuk és látjuk, hogy lengyel testvérpártunk vezetősége — élén Edward Gierek elvtárssal, az internacionalista kommunistával és igaz lengyel hazafival — megtalálta a kivezető utat. Teljes nyíltsággal és bizalommal fordultak a munkásosztályhoz, a dolgozó tömegekhez és annak erejére támaszkodva úrrá lettek a nehézségeken. Ezzel felbecsülhetetlen szolgálatot tettek a lengyel népnek, az egész szocialista közösségnek, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomnak.

A Központi Bizottság kongresszusi beszámolója tükrözi a korábbi években és a közelmúlt hónapokban elvégzett hatalmas munkát, annak nagy eredményeit. Mindez meggyőzően bizonyítja a Lengyel Egyesült Munkáspárt elvi szilárdságát, nagy politikai szervező erejét. Joggal mondható: a párt, a lengyel munkásosztály, a dolgozó nép munkájának, áldozatos harcának eredményeként megerősödtek a szocializmus hadállásai, szilárdabb a Lengyel Népköztársaság belső ereje, tovább növekedett nemzetközi súlya, tekintélye. Minden feltétele megvan a lendületes előrehaladásnak, annak, hogy megkezdjék a fejlett szocialista társadalom kialakítását az élet minden területén. Mi, magyarok, szívből örülünk ennek, és gratulálunk lengyel testvéreinknek!

Kedves elvtársak!

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt az egy évvel ezelőtt megtartott X. kongresszusának útmutatásai alapján tevékenykedik, népünk eredménnyel dolgozik negyedik ötéves tervünk megvalósításán. Az ez év tavaszán megtartott választásokon egész népünk egyöntetűen foglalt állást szavazatával is pártunk, és a Hazafias Népfront politikája, a szocializmus ügye mellett. Magyarországon a parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalma szilárd.

Feladataink sikeres megoldása érdekében pártunk a marxizmus—leninizmus általános érvényű tanításait alkalmazza ha-

zánk viszonyaira, szembenézve a valósággal, annak tudatában, hogy munkánkat mindig a fejlődés új követelményeihez kell igazítani. Az eredmények mellett még sok, nagy erőfeszítést kívánó feladatot kell megoldanunk. A szocialista társadalom teljes felépítésének jelenlegi szakaszában legfontosabb feladatunk: az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztése, a szocialista tervgazdálkodás erősítése, a gazdasági munka hatékonyságának növelése, a szocialista tudat és közgondolkodás szilárdítása.

A szocialista társadalom felépítése céltudatos vezetést kívánó, össznépi, nemzeti feladat. Ennek megfelelően, miközben erősítjük a párt, a munkásosztály vezető szerepét, a kommunisták és pártonkívüliek szövetségének erősítésére, a nemzet minden alkotóerejének tömörítésére törekszünk. Népünk rendületlenül halad előre a maga választotta úton, és arra törekszik, hogy a belső építőmunkával egyidejűleg becsülettel kivegye részét a szocializmus, a haladás, a béke erőinek nemzetközi küzdelmeiből.

Kedves elvtársak!

Pártjainkat, a Magyar Szocialista Munkáspártot és a Lengyel Egyesült Munkáspártot a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus eszméje kapcsolja össze; közösek céljaink, érdekeink, azonos elveket vallunk a szocialista építés és a nemzetközi élet valamennyi fontos kérdésében.

Széles körű, fejlődő gazdasági kapcsolatok vannak országaink között; hazánk külkereskedelmében Lengyelország a negyedik helyet foglalja el. Élénk az együttműködésünk a tudomány, a kultúra területén, nagyarányú a turistaforgalmunk is.

A magyar és a lengyel nép évszázados, hagyományos barátsága most, amikor mindkét nép a szocializmus építésének közös útján jár — erősebb, mint valaha volt. Biztosíthatjuk lengyel elvtársainkat, pártunk, kormányunk a jövőben is megtesz mindent, hogy barátságunk tovább erősödjék, együttműködésünk tovább növekedjen népeink és az egész szocialista közösség javára.

Kedves elvtársak!

Pártunk nemzetközi tevékenységének, a Magyar Népköztár-

saság külpolitikájának sarkköve az internacionalista kapcsolat és szövetségi viszony, amely hazánkat a Szovjetunióval, a Varsói Szerződés szervezetébe és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsába tömörült többi országgal, közöttük a Lengyel Népköztársasággal összeköti. Ebben látjuk országunk függetlenségének és önállóságának, népünk szocialista építőmunkájának, előrehaladásának és békéjének a legfőbb biztosítékát. Állandó kötelességünknek tartjuk szövetségi rendszerünk, a népeink közötti testvéri barátság és együttműködés erősítését és fejlesztését.

Elveinknek megfelelően jó viszonyra, a barátság elmélyítésére, az együttműködés bővítésére törekszünk valamennyi szocialista országgal. Szolidárisak vagyunk, együtt küzdünk a szabadságért, nemzeti függetlenségért harcoló valamennyi néppel, kapcsolataink erősítésére törekszünk minden fejlődő országgal. A békés egymás mellett élés elvét követve, korrekt, rendezett viszonyra, a kölcsönösen előnyös kapcsolatok bővítésére törekszünk a fejlett tőkésországokkal is.

A szocializmus és a haladás erői a nemzetközi küzdőtéren előrenyomulnak. Növekvő fölényük az imperializmus, a reakció erőivel szemben az alapvető biztosítéka a békének, annak, hogy az emberiséget meg lehessen óvni egy új világháborútól.

Az imperialista agresszióval közvetlen fegyveres harcban álló népek fő támasza a Szovjetunió, a szocialista országok politikai, katonai ereje és sokoldalú támogatása. A haladás erejével együtt, pártunk és népünk a jövőben is megad minden tőle telhető segítséget Vietnam, Laosz, Kambodzsa népeinek. Velük együtt valljuk: senki sem egyezkedhet az indokínai népek háta mögött, nélkülük, az ő rovásukra. Síkraszállunk az izraeli agresszió felszámolásáért a Közel-Keleten. Támogatjuk az arab népek igazságos harcát; mindent meg kell tenni a politikai rendezésért, a Biztonsági Tanács 1967. novemberi határozatának megvalósításáért. A világ közvéleményével együtt aggodalommal tölt el bennünket az indiai—pakisztáni határon kialakult veszélyes

helyzet. Mindent meg kell tenni a vitás kérdések rendezésére. Ennek legfőbb feltétele a kelet-pakisztáni nép törvényes jogainak érvényesítése.

A szocialista országok sokoldalú erőfeszítéseinek eredményeként, valamint egynémely tőkésország kormányának felfogásában szerephez jutó realista törekvések nyomán, javulnak a béke és a biztonság kilátásai Európában. A szovjet—nyugatnémet, a lengyel—nyugatnémet szerződés és a Nyugat-Berlinről szóló négyhatalmi megállapodás jelzik a fejlődést. Most az előrehaladás e szerződések ratifikálását, életbe léptetését, a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság kapcsolatainak a teljes egyenjogúság és szuverenitás alapján történő rendezését sürgeti.

A Magyar Népköztársaság is úgy véli, kedvező helyzet alakult ki az európai biztonsági és együttműködési értekezlet 1972-ben való megtartásához. Földrészünk valamennyi népének és felelős tényezőinek mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy mielőbb megkezdődjön az európai biztonsági és együttműködési értekezlet sokoldalú előkészítése; ezen az úton közelíthetők meg a fegyveres erők csökkentésének és más, különböző leszerelési intézkedéseknek reális lehetőségei is.

Az elmúlt időszak nemzetközi eseményei ismételten bizonyítják, hogy nem voltak hiábavalók a szocialista közösség országainak, a haladás híveinek együttesen kifejtett erőfeszítései a népek szabadságáért, a társadalmi haladásért, a békéért!

Kedves elvtársak!

A magyar kommunistáknak nagy erőt ad, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom a világ haladó erőinek harcában, mozgalmunk összes fontos kérdéseiben azonos álláspontot van, és együtt léphetünk fel a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a testvérpártok túlnyomó többségével, közöttük lengyel testvérpártunkkal. Változatlanul és határozottan elítéljük a jobboldali revizionizmust, a „baloldali" kalandorságot, a burzsoá nacionalizmust, a szovjetellenesség minden válfaját, az osztályálláspont

feladását, a „szuperhatalmakról", a „kisnemzetek elhivatottságáról" hangoztatott ködösítésekkel együtt.

Marxista—leninista eszméink tisztaságának megőrzése pártjainkban, a kommunista világmozgalomban a feltétele annak, hogy a kommunista és munkáspártok a világ valamennyi antiimperialista tényezőjével egyesítve erőiket, megfelelhessenek történelmi küldetésüknek, a kor parancsának.

Azoknak, akik még mindig elnyomatásban, kifosztottként, idegen iga alatt élnek, akik békét, haladást szeretnének, fő reménységük a Szovjetunió, a szocialista országok, a kommunista világmozgalom erőinek növekedése, az összes antiimperialista erő közös fellépése. A népek e reménységükben nem csalatkozhatnak, és nem is fognak csalatkozni.

Kedves elvtársak!

Meggyőződésünk, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt VI. kongresszusának határozatai biztosítani fogják a Lengyel Népköztársaság töretlen szocialista fejlődését, és eddigi eredményeiket még nagyobbak követik. A Magyar Szocialista Munkáspárt teljes bizalommal van a Lengyel Egyesült Munkáspárt, a lengyel munkásosztály, a lengyel nép iránt; biztosak vagyunk abban, hogy a munkában és a harcban a jövőben is együtt lesz a magyar és a lengyel nép. Szívből kívánom, kísérje teljes siker a fejlett szocialista társadalom felépítésére, hazájuk további felvirágoztatására irányuló erőfeszítéseiket.

Éljen és virágozzék a Lengyel Népköztársaság!

Éljen a magyar és a lengyel nép testvéri barátsága!

Éljen a proletár internacionalizmus, a szocializmus, a béke!

Népszabadság, 1971. december 8.

EMLÉKEZÉS VERES PÉTERRE

1972 FEBRUÁR

Januárban lett volna 75 éves. A születésének évfordulóján megjelent visszaemlékezések tisztelettel és elismeréssel szóltak életútjáról, gazdag életművéről, személyiségéről; számos vonással hozzájárultak ahhoz, hogy közéleti-írói-emberi egyéniségének minél teljesebb képe bontakozzék ki. Veres Péter mégis osztozik a kiváló alkotók, személyiségek sorsában. A kortársak úgy vannak vele, mint a szemlélődő a messze kimagasló orommal. Kellő távolságba kell kerülni tőle ahhoz, hogy teljesen fel lehessen mérni és becsülni nagyságát.

Szeretnék én is tisztelegni emléke előtt.

Veres Péternek, az írónak állandó olvasója voltam, de nem tartom illetékesnek magamat arra, hogy őt mint írót, irodalmi jelentőségét megfelelően méltassam; ez mások, elsősorban kritikusok, irodalomtörténészek feladata. Vele, az emberrel a közélet, a szocializmus útjain találkoztam, s róla, elsősorban így, erről az oldaláról szólhatok. A második világháborút megelőzően, 1936-ban a Magdolna utcai Vasas székházban ismertem meg személyesen.

Ezen az összejövetelen illegális kommunisták, baloldali szociáldemokraták, radikális paraszti írók és politikusok, mint Veres Péter, Erdei Ferenc, Darvas József és mások találkoztak. Emlékezetes ez a találkozás azért, mert hosszú idő után először jöttek össze a munkásosztálynak és leghűbb szövetségesének, a parasztságnak a képviselői. Veres Péter ott személyében is, szavaiban is

a magyar parasztság legszegényebb, proletár rétegét, a földmunkásságot képviselte.

Veres Péter emlékének idézését, gazdag szellemi hagyatékának közéleti hasznosítását nagyon időszerűnek tartom. A szocializmus építésének olyan szakaszában élünk, dolgozunk, harcolunk, amikor egyre fontosabb az eszmei elkötelezettség, a jellem, a magatartás milyensége, a szocialista humánum. Olyan emberekre van tömegesen szükség, akik saját gondjuknak érzik a közösség ügyét, akik ismerik a dolgozó embereket, odafigyelnek szavukra, s a szolgálat igénye és felelőssége az életelemük.

Veres Péter életútja sok évtizeddel ezelőtt azzal kezdődött, hogy sorsközösséget vállalt a falusi szegénységgel és a magyar parasztság kivezető útját a reménytelenségből a szocializmusban kereste. Ehhez a meggyőződéshez, amíg élt, szubjektíve mindvégig hű maradt.

Életútjának világos iránya és legfőbb meghatározója az, hogy már fiatalemberként, a húszas évek elején, az ellenforradalmi rendszerrel dacolva, azonosul osztályos társaival, osztozik a nincstelen parasztság, az agrárproletárok sorsában. Eszméket elsajátító és valló parasztember, aki keresi és megtalálja az utat a munkásmozgalomhoz. Szocialista földmunkás, majd a felszabadulás után közéleti ember és nagy olvasótáborral rendelkező, országos hírű író.

Az írói hivatáshoz sokféle út vezet. Őt a közéleti érdeklődés, a szüntelen tenniakarás vezette el ahhoz. Író lett, mert mindig volt mondanivalója osztályáról, népéről, hazájáról, a világról és számára az írás magasabb célokat szolgáló eszköz, fegyver volt. Mint minden igazi alkotó, azáltal vált naggyá, igazi művésszé, hogy szorgalmát, tehetségét a haladás szolgálatába állította. Az ő életműve is azt példázza, hogy a toll elkötelezettsége avatja az alkotót igazi művésszé, a társadalom nélkülözhetetlen tényezőjévé.

Veres Péter Gorkij szavával, „az élet egyetemeit" végezte. Első egyeteme a dolgozó emberek munkásközössége volt; azok

a névtelen szegényparasztok, pályamunkások, kubikosok nevelték, akik között fiatalabb évtizedeinek nagy részét töltötte. A második egyeteme a szocialista munkásmozgalom volt. Harmadjára a tágas emberi kultúra nevelte őt, melyet hallatlan szívósággal, önképzéssel vett birtokba.

A dolgozó emberek nagy közössége, a szocialista munkásmozgalom és a lehető legteljesebb műveltség — ez az a három tényező, amely emberi-írói-közéleti egyéniségét alakította.

Mindenben illetékesnek érezte magát ez a folyvást gondolkodó, nyugtalan ember. Úgy érezte, minden rá tartozik, ami csak történik körülötte. Nem tudta közönyösen, érdektelenül nézni sem a kis, sem a nagy dolgokat. Azt tartotta, akármilyen nehéznek vagy éppen megoldhatatlannak látszik valamely kérdés, „az nem lehet, hogy az ember mindegyet legyintsen". Voltak, akik azt mondták: „Péter bácsi azt hiszi, mindenhez ért, mindenbe beleszól". Pedig ez a beleszólás nem valamiféle nagyképű szereplési vágy, feltűnési viszketegség volt nála, hanem közéleti szenvedély, érdeklődés. Ő mindig tudatában volt annak, hogy a történelmet, a társadalmat a dolgozó nép teremti, formálja: a nép kötelessége és jussa, hogy az élet, az erkölcs, a gazdaság, a politika dolgaihoz értsen, azokat vitassa, a köz ügyeiben szavát hallassa.

Ez a közéleti szenvedély találta meg a maga irodalmi, és nem csak irodalmi műfaját Veres Péter egész életművében, amelyet méltán „közügy-irodalomnak" nevezhetünk. Közéleti érdeklődését ő maga „népben-nemzetben gondolkodásnak" nevezte. Származása, környezete, élményei oly módon határozták meg gondolkodását, hogy az egyszersmind szocializmusban gondolkodást is jelentett. Életpályája — nemegyszer buktatókon át is — példaszerűen bizonyította, hogy a szegényparasztság érdekeinek következetes képviselete az agrár-szocialista mozgalmakhoz, a munkás-paraszt szövetség szükségességének felismeréséhez vezet és találkozik a munkásmozgalommal, a marxizmussal.

Ismerte és tisztelte az értékek rangját, elsősorban az emberi közösség értékeit. Azokat becsülte, akik túlléptek a szűk, indi-

vidualista érdekek életkeretein, azokat, akik „nagyobbra tudnak nézni".

Ugyanakkor adva volt benne az emberek iránti megértés, a türelem. Jól tudta, amit minden igazi forradalmár tud, hogy elképzelt, „ideális emberekkel" nem, hanem csakis azokkal lehet és kell megoldani a társadalom-átalakítás nagy feladatait, akik itt és most élnek.

Vallotta, megértőnek kell lenni az emberek iránt; nemcsak a hibákat kell észrevenni bennük, hanem látni kell jó vonásaikat is és oda kell figyelni szavukra. S még közvetlen érdekeiket sem lehet a nagyobb, általánosabb érdekek felől csak úgy félrelegyinteni: az egyéni és a csoportérdeknek is megvan az általános mellett a maga jogosultsága, törődni kell vele. Ezért tudott „beszélni" velük; amire „tanította" őket: tőlük tanulta.

Veres Péter élete, magatartása jól példázza az igazi humanistát és demokratát. Nem lehet egy elvont „népet" szolgálni. Nem lehet a népet csak általában szeretni, az egyes embereket viszont semmire sem becsülni. Csak az emberekkel emberi viszonyban levő, az embereket szerető, s azokban bízó közéleti ember — és író — szolgálhatja igazán a népet, a nemzetet, a társadalmi haladást.

Veres Péter egyénisége, még nevezetes fehér parasztinge, csizmája is egy emberi és osztályközösség természetes kifejezője volt; úgy viselte ezt a ruhát, mint katona a mundérját, nem „népies" póz volt ez nála. Egész életműve a közösséggel szoros, eleven kapcsolatra épült.

Egyéniségének talán a leglényegesebb vonása: a szolgálat vágya, a szolgálat belső parancsa; a nép ügyének szolgálatát tekintette a legfőbb céljának. Voltak Veres Péternek vitatható, téves nézetei is. Mi, kommunisták sokat vitáztunk vele, s ha nem is minden esetben, de többnyire joggal. Nemegyszer súrlódások is voltak közöttünk. Tévedései miatt sokszor kapott jogos, olykor eltúlzott bírálatot. Mégis mindvégig barátunk, fegyvertársunk volt. Összekötött bennünket a dolgozó nép becsületes szolgálatá-

nak vágya. Megvolt Veres Péterben az a képesség is, hogy saját, éppen el nem fogadott, vélt vagy valódi igazát a közös cselekvés, az ügy érdekének alárendelje. Adva volt benne a nép iránti szolgálat nemes fegyelme.

Veres Péter esetében nem egyszerűen arról volt szó, hogy a személyes jellemének ereje életútját automatikusan és helyes irányba vezette; ilyen nincs. Az ember és jelleme a külvilággal érintkezve, a társadalmi harcokban edződve fejlődik és alakul. Aligha véletlen, hogy a kommunista mozgalom és Veres Péter között az ötvenes évek közepének tragikus megrázkódtatása után, az elmúlt másfél évtizedben egyre őszintébb, egyre elvbarátibb, munkatársi kapcsolat alakult ki. Pedig a párt nem fukarkodott a „népi írók" bírálatával, amikor ezt a kérdést a szükség napirendre tűzte. Veres Péter szerette a tiszta, világos beszédet. Ha egyben-másban nem értett velünk egyet, nem olyan ember volt, akit ne győztek volna meg a tények, és ne látta volna azt, ami elválaszthatatlanul összeköt bennünket.

Veres Péter és a kommunista párt között az idők folyamán három nagy kérdésben volt komoly nézetkülönbség és ütközés. Kettőben ő tévedett, egyikben neki volt igaza. A viták egyik forrása Veres Péter egy időben vallott azon nézetei voltak, amelyeket kisparaszti-kisárutermelői illúziók és nosztalgiák terheltek. A másik forrása, amelyben Veres Péternek az akkori hivatalos állásponttal szemben kezdettől fogva igaza volt: azok a torzulások, amelyek a negyvenes évek végén, az ötvenes évek első felében súlyos károkat okoztak a szocializmus építésében. A harmadik nagy vitánk ezen hibák kijavításának útját-módját illetően voltak.

Ismeretes, hogy a kommunista mozgalom e torzulásokat — senkinek elvi engedményt nem téve — a Központi Bizottság 1956 decemberi, történelmi jelentőségű határozata alapján számolta fel. Szocialista rendszerünk eredményes konszolidálása ma már senki által nem vitatható valóság. A munkáshatalom szilárd, a pártban érvényesülnek a lenini normák, a társadalom életében

biztosított a szocialista törvényesség. Ami a mezőgazdaságot illeti, a megfelelő időpontban fordulatot értünk el a falu szocialista fejlődésének megalapozásában is. A kollektív gazdálkodás most már a valóságban bizonyítja életképességét, dinamikus fejlődési lehetőségeit.

Ezek tények, amelyek Veres Péter számára, aki tisztelte a tényeket, megkönnyítették az őszinte közeledést a kommunistákhoz. Veres Péter — látva a párt politikájának helyességét és mindjobban kibontakozó eredményeit, látva osztálya, népe boldogulását, a haza virágzását — szívvel-lélekkel elfordult a kisárutermelő parasztság koncepciójától, s a kollektivista, nagyüzemi gazdálkodás tevékeny híve, a szocialista rendszernek nemcsak címzetes tanácsadója, hanem jelentős támogatója lett.

Ilyen összefüggések között hatott helyes irányban Veres Péter jellemereje, közéleti aktivitása. Fiatal maradt mindhaláláig, mert mindig kora valóságában, a mában, a máért és a jövőért élt. Közéletünkben kevesen voltak, akik olyan szenvedélyesen vetették bele magukat társadalmunk eleven kérdéseinek megvitatásába, mint ő, lett légyen szó a szocialista életeszmény, a szocialista munkaerkölcs, a közéleti demokratizmus, a korszerű műveltség, a nemzeti önbecsülés kérdéseinek megvitatásáról.

Veres Péter a magyar nép igaz, hű fia, a nemzet nagy embere volt. Reá emlékezve, mi, kommunisták, legjobb szövetségesünkre gondolunk. Munkásosztályunk, dolgozó parasztságunk, népünk tudja: Veres Péter a mienk volt.

Számomra van valami szimbolikus, egyéniségére nagyon jellemző abban, hogy első alkalommal is, utoljára is közügyben, közéleti emberként találkoztunk: legutoljára 1970-ben, a parlament tavaszi ülésszakán.

Röviddel ezután súlyos betegen kórházba szállították, ahonnan már nem tért vissza. Nála volt az Országos Tervhivatal munkaerő- és életszínvonal tervező bizottságának 15 éves távlati terve. Van valami megrendítő nagyság abban, hogy még a mentőautó hordágyáról is azt üzente sebtében rótt sorokkal, hogy ta-

nulmányozta a tervezetet, köszöni, hogy a véleményét kérték és azt írásban el fogja juttatni a Központi Bizottság titkárának. Ez volt az utolsó üzenete hozzánk. Jellemezhető-e ennél hívebben Veres Péter egész emberi, politikai karaktere?

Életútja példa arra, hogyan válhat egy ember világnézeti kiteljesedésében és felelősségtudatában bizonyítójává annak: nemzetté lett immár a nép. Ő megvalósította Ady jóslatát: gondolkodásban, emberi látókörben az Értől indult el és befutott az Óceánba.

Kritika, 1972. 1. sz.

BESZÉD
A MAGYAR—ROMÁN BARÁTSÁGI NAGYGYŰLÉSEN BUKARESTBEN

1972 FEBRUÁR

Tisztelt nagygyűlés! Tisztelt Ceauşescu elvtárs! Kedves elvtársak! Barátaink!

A jó ügy szolgálatának szándékával, a magyar—román barátság és együttműködés erősítésének céljából jöttünk ide, a szomszédos szocialista ország fővárosába, Bukarestbe. Őszintén köszönjük a vendégszerető, elvtársi fogadtatást, amelyben bennünket részesítettek. Küldöttségünk átadja önöknek — a Román Kommunista Pártnak, a Román Szocialista Köztársaság kormányának, s az önök személyében az egész dolgozó népnek a magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép testvéri üdvözletét, jókívánságait.

Kedves elvtársak!

Mi, a magyar párt- és kormányküldöttség tagjai, megelégedéssel szólhatunk arról, hogy román elvtársainkkal, az önök párt- és állami vezetőivel őszinte légkörben igen hasznos és eredményes tárgyalásokat folytattunk kétoldalú kapcsolatainkról és a közös érdekű nemzetközi kérdésekről. Találkozónk legfőbb eseménye megtörtént, országaink miniszterelnökei aláírták a Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződését.

Ennek a nagy jelentőségű okmánynak az aláírása, életbe léptetése és megbeszéléseink új lendületet adnak kapcsolataink fejlődésének. Találkozónk eredményei lehetővé teszik, hogy továbblépjünk az együttműködés útján. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság kormánya

a barátsági szerződés betűjének és szellemének megfelelően, a maga részéről a jövőben is mindent megtesz országaink kapcsolatainak mindenoldalú fejlesztéséért, népeink barátságának szorosabbá tételéért.

Kedves elvtársak!

Ceauşescu elvtárs szólott azokról a jelentős eredményekről, amelyeket a Román Szocialista Köztársaság népei a Román Kommunista Párt vezetésével elértek a szocialista építőmunkában. Romániában gyors ütemben folyik az ország iparosítása, az ipari termelés növelése, a modern technika bevezetése, a mezőgazdaságban is növekednek a terméshozamok, fejlődik a közoktatás, gazdagodik a kulturális élet, növekszik a dolgozók életszínvonala.

Megváltozott a városok, a falvak külső képe, az emberek élete tartalmasabb lett. Ezt a mai napon közvetlenül is tapasztaltuk a bukaresti szerszámgép- és aggregát gyárban, s a Titan lakótelepen. Mindez a szocialista társadalom magasabbrendűségét, a kapitalista-földesúri elnyomás alól felszabadult nép alkotóképességét hirdeti. A magyar kommunisták, dolgozó népünk nevében szívből gratulálok sikereikhez és további eredményes munkát kívánok szocialista hazájuk építésében.

A mi pártunk X. kongresszusa 1970 őszén ülésezett és jelölte meg a szocializmus építésének további feladatait. Népünk a múlt év tavaszán tartott általános választásokon szavazatával imponáló egységben fejezte ki egyetértését a szocializmus építésének programjával, az új, negyedik ötéves tervünk céljaival.

Feladatunknak tartjuk pártunk szövetségi politikájának fejlesztését, a szocialista demokrácia szélesítését, a dolgozó tömegek aktív bekapcsolását e politika alakításába. Növeljük a Hazafias Népfront szerepét, erősítjük a néphatalmat, a szocialista államot. Növeltük a tanácsok önállóságát és hatáskörét, intézkedéseket teszünk a bürokrácia kinövésének lenyesésére.

A gazdasági vezetés fejlesztésével, a vállalatok önállóságának növelésével, a közgazdasági szabályozók széles körű alkalmazásá-

val erősítettük a szocialista tervgazdálkodást. Élénkítve a kezdeményezőkészséget, hatékonyabbá tettük a termelést, javítottuk az áruellátást. Ipari termelésünk növekménye ma már teljes egészében a termelékenység emelkedéséből származik.

Tudományos és kulturális életünkre az élénk alkotómunka a jellemző. Művészeti életünkben alapvető követelmény, hogy erősítsük a művészetek, az irodalom tömegkapcsolatait, hogy azok még hatásosabban szolgálják a nép nagy művét, a szocializmus építését.

Pártunk és kormányunk egyetlen pillanatra sem téveszti szem elől, hogy a munkánk leglényegesebb célja a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelése. Ötéves tervünk a nemzeti jövedelem 32 százalékos, az egy főre jutó reáljövedelem 27 százalékos növelését, a nyugdíjak emelését irányozza elő, és mintegy 400 000 új lakást építünk fel.

Pártunk feladatának tartja a szocialista népi-nemzeti egység további erősítését. Ezen belül fontos törekvésünk, hogy a hazánkban élő német, szlovák, délszláv és román nemzetiségű dolgozók egyenjogú állampolgárokként, kultúrájuk, nyelvük megőrzésével megtalálják a maguk helyét szocialista rendszerünkben. A nemzetek és a nemzetiségek boldogulását és reményteljes jövőjét csak a szocialista rendszer biztosítja végérvényesen.

Szocialista hazánk építésében elért sikereink nem lebecsülendők. Bár még vannak hiányosságok, meg nem oldott feladatok is, az eredmények nagyok. Bizakodva nézünk a jövőbe. A legfontosabb az, hogy a Magyar Népköztársaság szilárd alapokon nyugszik. A magyar nép annyi megpróbáltatás után immár biztos léptekkel halad előre a szocializmus útján. Barátaink bizonyosak lehetnek benne, ellenségeinknek pedig tudomásul kell venniük, hogy nincs erő, amely népünket erről az útról letéríthetné.

Kedves elvtársak!

A most aláírt új barátsági szerződésünk két olyan ország és nép szövetségét fejezi ki, amely együtt és közös úton, a szocializmus útján jár.

Mai egységünket és barátságunkat még jobban értékeljük, ha emlékezünk arra, hogy történelmileg még nem is olyan régen, a népelnyomó, tőkés társadalmi rendszerben Magyarország és Románia urai gyűlöletet szítottak népeink között, és a nacionalizmus, sovinizmus, irredentizmus mérgét terjesztették. Nagy érdeme a kommunistáknak, népeink legjobbjainak, hogy azokban a sötét időkben, az illegalitás viszonyai között, dacolva minden üldöztetéssel, hirdették a magyar és a román munkások, az elnyomott milliók természetes szövetségét, összefogását a közös ellenséggel szemben. A testvéri összefogás jó példáját nyújtotta a romániai kommunista és munkásmozgalom, amelyben román, magyar, német és más nemzetiségű kommunisták egységes akarattal és szilárd hittel, a proletár internacionalizmus szellemében harcoltak együtt a szebb jövendőért. Hasonlóan együtt küzdöttek hazánk kommunista mozgalmában, a negyedszázados Horthy-fasiszta diktatúra időszakában, a legsúlyosabb illegalitás viszonyai között is a magyar és a román, délszláv, szlovák, cseh, ukrán és más nemzetiségű internacionalisták. A földesúri és kapitalista elnyomók és kizsákmányolók elleni közös harc forradalmi pártjaink dicső hagyományai és forrásai népeink mai barátságának.

Gyökeres fordulatot azonban népeink sorsában és kapcsolatainkban csak a felszabadulás hozott. A Hitler-fasizmust szétzúzó Szovjetunió nyitotta meg népeink előtt a társadalmi és nemzeti felszabadulás útját. A magyar nép el nem múló hálával gondol a dicső szovjet hadseregre, mindazokra, akik elhozták számunkra a szabadságot. Megőrizzük emlékezetünkben, hogy a hazánkat felszabadító harcokban a román nép sok dicső fia is életét áldozta.

A háborút követő időszakban, amikor népeink a szocializmus útjára léptek, kialakultak, megerősödtek és mind gyümölcsözőbbé váltak országaink új kapcsolatai. Mindkét ország népeinek javára, a szocializmus építése szempontjából hasznos kapcsolatok alakultak ki pártjaink, állami és társadalmi szerveink között.

Nagy megelégedésünkre szolgál, hogy számottevő sikereket értünk el országaink gazdasági együttműködésében. Az utóbbi években különösen jól fejlődtek külkereskedelmi kapcsolataink. Hasznosnak bizonyultak az ipari termelésben kialakult kooperációs formák. Meggyőződésünk, hogy további kétoldalú erőfeszítéseink, valamint a szocialista integráció komplex programjának végrehajtása — amelyet közösen dolgoztunk ki és a KGST XXIV. ülésszakán fogadtunk el — elősegítik gazdasági együttműködésünk bővülését. Kulturális együttműködésünk terén is javulást tapasztaltunk. Ugyanezt mondhatjuk a személyforgalomról, a turizmusról és a kishatárforgalomról. Az utóbbiak különösen jelentősek dolgozóink kapcsolatainak, barátságának fejlődése szempontjából; hozzájárulnak a múltban népeink közé emelt válaszfalak végleges eltávolításához.

A Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság közötti barátságról és együttműködésünkről szólva hangsúlyozni kívánom, hogy az mindkét ország népei érdekeinek megfelel, kölcsönösen segíti hazai építőmunkánkat, és megfelel a szocializmus általános érdekeinek is.

Azt, hogy a szocialista országok népei az új társadalom építésének szentelhetik figyelmüket, hogy sikerrel szembeszállhatnak az ellenséges osztályerők és hatalmak politikai, gazdasági és ideológiai nyomásával, az imperialisták agresszív felforgató kísérleteivel, mindenekelőtt összefogásunknak, együttműködésüknek köszönhetik. Minket biztonsággal tölt el annak tudata, hogy vívmányainkon és békénken a szocialista országok, a Varsói Szerződés, a Szovjetunió hatalmas ereje együttesen őrködik.

Kedves elvtársak!

Mint minden szocialista ország és népe — a magyar nép, pártunk, a Magyar Népköztársaság is nagy figyelmet szentel a nemzetközi kérdéseknek. Nemzetközi munkánkban fő feladatunknak tartjuk, hogy hozzájáruljunk a szocialista országok, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének szilárdításához, a békés nemzetközi körülmények biztosításához. Támogat-

juk a felszabadító mozgalmakat, bővítjük hazánk és a fejlődő országok kapcsolatait, fokozzuk az együttműködést a kapitalista országokkal a békés egymás mellett élés elvei alapján.

Nemzetközi törekvéseinket pártunk, kormányunk önállóan határozza meg. Külpolitikánkkal népünk érdekeit szolgáljuk, ugyanakkor figyelembe vesszük a szocializmus, a haladás általános céljait is. Külpolitikánk sarkköve szövetségünk a Szovjetunióval. A szocialista országok egysége, a haladás ügye megköveteli tőlünk — mi így járunk el —, hogy fontos nemzetközi kérdésekben elgondolásainkat koordináljuk egymással.

A szocialista országok közösségének nagy és egyre növekvő szerepe van a szocializmus, a haladás erői előtt álló nemzetközi feladatok megoldásában, az imperializmus elleni harcban, a társadalmi haladásért, a békéért folytatott világméretű küzdelemben. A szocialista világrendszer országai hatalmas gazdasági és katonai potenciállal rendelkeznek, s pozícióik szüntelenül erősödnek. A népek sora, emberek százmilliói látnak példaképet a szocialista országokban saját fejlődésükhöz. A szocialista országok léte és ereje egyre meghatározóbb módon befolyásolja a világfejlődést. Ezért tartjuk létfontosságúnak a szocialista közösség egységének helyreállítását, megszilárdítását, s törekszünk magunk is tőlünk telhetően ehhez hozzájárulni.

Az imperializmus változatlanul erős és veszélyes, minden népet fenyeget, de tudvalevő, hogy elsősorban a szocialista országok népeit fenyegeti. Ez arra kötelez bennünket, hogy sohase feledkezzünk meg az imperializmus elleni harcról.

Mi, kommunisták, a béke hívei vagyunk és meggyőződésünk, hogy el lehet hárítani egy új világháború veszélyét, a békét meg lehet védelmezni, ha következetesen harcolunk minden imperialista agresszió és fenyegetés ellen. A békés egymás mellett élés lenini elve a különböző társadalmi rendszerű államok kapcsolataiban teret hódít és győzedelmeskedik. De a jelen viszonyok között az imperializmus agresszív szándékai éberségre és készenlétre kötelezik a szocialista országokat. A Magyar Népköztársaság ezért

tartja fontosnak a Varsói Szerződés védelmi erejének erősítését, fejlesztését.

Külpolitikai tevékenységünkben mindenkor elvi, világos, egyértelmű és következetes állásfoglalásra törekszünk. Ellenzünk minden olyan teóriát, amely a világpolitika fő erővonalait elködösíti és összekuszálja. A külpolitika alapkérdéseinél is helytelenítjük az osztályszempont mellőzését, az államoknak, társadalmi rendszerüktől független, nagyságuk szerinti csoportosítását. Teljesen világos például, hogy az Egyesült Államokban az imperialista monopoltőke uralkodik, kapitalista rendszer van, a Szovjetunió pedig a világ első munkás-paraszt állama, amelyben a kommunista társadalom épül. Ebből következően a két ország — habár nagyságrendje hasonló — nem azonos, hanem osztályjellege szerint nagyon is különböző politikát folytat.

A szocializmus, a haladás, a nemzeti függetlenség, a béke ügyének védelme, a népek érdekei egyaránt világnézeti tisztánlátást követelnek tőlünk. A nemzetközi élet alapvető normájának tekintjük, hogy az államközi kapcsolatokban, az országok méreteitől függetlenül, az egyenjogúság érvényesüljön. A politikában pedig, ugyancsak nagyságuktól függetlenül, társadalmi rendszerük alapján csoportosítsuk az államokat, aszerint tegyünk különbséget közöttük, hogy szocialista, kapitalista, vagy közhasználatú kifejezéssel élve, fejlődő országról van-e szó? Ez a nézőpont teszi lehetővé, hogy világosan lássuk a frontokat, könnyíti meg az ideológiai és politikai harcot és segíti elő az összes népek küzdelmét az emberiség létét fenyegető imperializmus ellen.

Kedves elvtársak!

A külpolitika időszerű kérdései közül a Magyar Népköztársaság, a Román Szocialista Köztársaság, a szocialista országok rendkívüli fontosságot tulajdonítanak az európai biztonságnak. Lehetőségeinkhez mérten igyekszünk maximális mértékben hozzájárulni az európai béke megszilárdításához, az európai államok közötti együttműködés jobb feltételeinek kialakításához.

Ma már megállapíthatjuk, hogy az európai államok kapcsolatai

élénkültek, az európai biztonsági konferencia összehívása irányában jelentős előrehaladás történt. Az európai szocialista országok összehangolják és egyesítik erőfeszítéseiket ezen a téren is. Jól szolgálta ezt a célt a Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének 1966. évi bukaresti nyilatkozata és 1969. évi budapesti felhívása, valamint egy hónappal ezelőtt Prágában elfogadott nyilatkozata is.

Elsősorban a szocialista országok összehangolt tevékenységének köszönhető, hogy Európa nyugati részében is fokozódik annak megértése: kontinensünkön elképzelhetetlen a tartós béke és a kölcsönösen előnyös együttműködés anélkül, hogy ne tennénk véglegesen pontot a második világháború után.

A legközvetlenebbül érdekeltek közül a Német Szövetségi Köztársaság jelenlegi kormánya is egyre jobban felismeri az európai realitásokat, s kapcsolatainak a szocialista országokkal való normalizálását tűzte célul. A jelenlegi európai helyzet tehát bizakodással tölthet el bennünket, s reméljük, hogy még az idén megkezdheti munkáját az európai biztonsági és együttműködési értekezlet.

Kedves elvtársak!

A nemzetközi imperializmus erőinek élén álló Egyesült Államok kormányzata, miközben mindenütt a reakciós erőket, a népek szabadságát és a békét veszélyeztető erőket támogatja, különböző lépésekkel és hatalmas propagandagépezettel azt szeretné elhitetni a világgal, hogy szándékai békések. De a szép szavakkal kiáltóan szemben áll, az egész haladó nemzetközi közvéleményt felháborítja az a tény, hogy az Egyesült Államok változatlanul folytatja népirtó háborúját Vietnamban, Laoszban és Kambodzsában. Lábbal tiporja az indokínai államok és népek legelemibb jogait, repülők százait küldi ma is a békés vietnami városok és falvak fölé, halált és pusztulást szórva rájuk.

A Magyar Népköztársaság szilárdan a vietnami nép mellett áll. Párt- és kormányküldöttségünk két hete tért vissza a Vietnami Demokratikus Köztársaságban tett baráti látogatásról,

ahol közvetlenül tapasztalta a vietnami nép páratlan hősiességét, állhatatosságát és kifejezte a magyar nép testvéri szolidaritását. Kezdettől fogva elítéljük az amerikai agressziót, a politikai rendezést szabotáló mesterkedéseket, és szilárd meggyőződésünk, hogy a vietnami problémát csakis a Dél-vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának és a Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányának javaslatai alapján lehet rendezni.

Az Egyesült Államok kormányának mindennemű katonai tevékenységet meg kell szüntetnie Vietnamban; meg kell határoznia csapatai és a többi idegen ország összes csapatai, tanácsadói, más katonai személyzete, fegyverzete és harci eszközei teljes kivonásának időpontját, fel kell számolnia dél-vietnami, indokínai katonai támaszpontjait. Az Egyesült Államoknak meg kell szüntetnie a saigoni bábrezsim támogatását, s nem szabad beavatkoznia Dél-Vietnam belső ügyeibe. Ténylegesen tiszteletben kell tartania a dél-vietnami nép önrendelkezési jogát, a Vietnamra vonatkozó 1954. évi genfi egyezménynek megfelelően.

A Magyar Népköztársaság megítélése szerint, a Közel-Kelet Izrael 1967-ben indított háborúja miatt vált veszedelmes tűzfészekké, és maradt mind a mai napig az. Mi az antiimperialista arab erőkkel vagyunk szolidárisak, és a kérdés egyedül igazságos megoldásának azt tartjuk, ha az agresszor visszavonul minden általa megszállva tartott területről. Pártunk, kormányunk határozottan elítéli az amerikai—izraeli összjátékot, amelynek célja a politikai rendezés lehetetlenné tétele. A szocialista országok sorában mi is segítjük az arab népeket a törvényes jogaikért, igazságos céljaikért, a Biztonsági Tanács 1967. évi határozatának végrehajtásáért folytatott harcban.

Magyarország a hindusztáni konfliktus idején elítélte a volt pakisztáni katonai kormányzat véres terrorját, kezdettől rokonszenvezett az életéért és szabadságáért küzdő kelet-bengáliai néppel, s államát, a Bangla Desht megalakulása után diplomá-

ciailag elismerte. Mindamellett mi Pakisztánnal is a békés egymás mellett élés elvein nyugvó, normális viszonyt kívánjuk.

Kedves elvtársak!

A világpolitika eseményei igazolják a kommunista és munkáspártok 1969. évi, moszkvai nemzetközi tanácskozásának következtetéseit. Ez a tanácskozás a nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősítését, az antiimperialista akcióegység céljait szolgálta. Megállapítható, hogy a kommunista és munkáspártok túlnyomó többsége kész az egység érdekében aktív tevékenységet folytatni.

A moszkvai értekezlet állásfoglalásai alapján, azokat követve, pártunk is dolgozik a kommunista világmozgalom egységéért, a kommunista pártok és az összes antiimperialista erők akcióegységének megteremtéséért. Pártunk harcot folytat az opportunizmus, a jobb- és baloldali elhajlás, a nacionalizmus, minden olyan irányzat ellen, amely egységünket rombolja és az imperializmus malmára hajtja a vizet. Védelmezzük a marxizmus—leninizmus tisztaságát, a proletár internacionalizmus elvét, a szocializmus, a kommunizmus eszméit követjük. A tudományos marxista—leninista elmélettel felvértezett kommunista világmozgalom, a szocialista világrendszer a társadalmi haladásra, nemzeti függetlenségre és békére vágyó népek és emberek reménysége.

Tisztelt nagygyűlés! Tisztelt Ceauşescu elvtárs! Kedves elvtársak! Barátaink!

Befejezésül még egyszer szeretném küldöttségünk véleményét hangsúlyozni: meggyőződésünk, hogy találkozónk, elvtársi megbeszéléseink, az új magyar—román barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés jól szolgálják kapcsolatainkat, együttműködésünket, barátságunkat, a szocializmus, a béke ügyét.

A Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság két szomszédos szocialista ország. Népeink szocializmust, békét akarnak, alapvető érdekeink közösek. Minden feltétel adva van pártjaink, országaink sokoldalú együttműködésének fejlesztésé-

hez. Természetesen ezért még sokat kell tennünk. Központi Bizottságunk, kormányunk teljes odaadással és lankadatlanul fog dolgozni barátságunk, együttműködésünk erősítéséért.

A magyar küldöttség nevében még egyszer szeretném megköszönni a Román Kommunista Párt Központi Bizottságának, a Román Szocialista Köztársaság Államtanácsának és kormányának, Bukarest lakosságának a baráti fogadtatást, a figyelmességet, amelyet küldöttségünk mindvégig tapasztalt. A magyar kommunisták, a magyar dolgozó nép nevében még egyszer szívből további nagy sikereket kívánok a szocialista Románia építésében.

Éljen a Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság népeinek testvéri barátsága!

Erősödjék a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Román Kommunista Párt internacionalista egysége, együttműködése!

Éljen a szocializmus és a béke!

Népszabadság, 1972. február 26.

FELSZÓLALÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1972 ÁPRILISI ÜLÉSSZAKÁN

1972 ÁPRILIS

Tisztelt országgyűlés! Képviselőtársaim! Kedves elvtársak!

Mindnyájan átérezzük, különleges fontosságú eseménynek vagyunk részesei: legfőbb törvényhozó testületünk, az országgyűlés, államunk alaptörvényének, az alkotmánynak a módosítását tárgyalja ma. A módosításról szóló törvényjavaslatot az országgyűlés kiküldött bizottsága elkészítette, benyújtotta, s a bizottság elnöke, Kállai Gyula elvtárs, előadói beszédében sokoldalúan ismertette és indokolta. Előterjesztéséhez kapcsolódva, pártunk állásfoglalásai alapján kívánok szólni az alkotmányról, s azzal szorosan összefüggő néhány kérdésről.

Az alkotmány a törvények törvénye, az állam fundamentuma, a társadalom jogi felépítményének alapja. Az országgyűlés előtt levő módosítási javaslat jól kifejezi a több mint ezeréves magyar állam és társadalom történelmi folyamatosságát, forradalmi változásait, a szocializmus és a magyar államiság napjainkra megvalósult, rendíthetetlen és megbonthatatlan egységét. A benyújtott tervezet, ha az országgyűlés törvényerőre emeli, a független, szuverén és szocialista magyar állam, a Magyar Népköztársaság Alkotmánya lesz, amely foglalata és sérthetetlen törvénye a szocializmus útjára lépett és nemzetté vált magyar nép minden történelmi vívmányának.

Most, amikor országgyűlésünk az alkotmányt tárgyalja, sok nemzedék küzdelmeire, nagy történelmi személyiségekre, István királyra és Hunyadi Mátyásra, Rákóczira, Kossuthra és Széchenyire, Dózsára, Petőfire, Táncsicsra és másokra emlékezünk.

Tisztelettel emlékezünk a nemzet, nemzeti nyelvünk és kultúránk megőrzőire és megújítóira: a népforradalmak, a forradalmi munkásmozgalom kiemelkedő vezetőire, mártírjaira és egyszerű harcosaira. A múltról szólva mindenekelőtt a dolgozó magyar népre gondolunk, amely munkájával, verejtékével és vérével hazánkat, államunkat századokon át fenntartotta, éltette és a fejlődés útján előbbre vitte. Történelmünk mérhetetlen nehézségeinek leküzdéséért, azért, hogy idáig eljuthattunk, örök dicsőség és az élők hálája övezze mindenkor az előttünk járt nemzedékek, a nép becsülettel élt neves és névtelen fiait, leányait. Helytállásuk, példájuk lelkesít és kötelez bennünket.

A történelmi múltról szólva emlékeznünk kell arra is, hogy a régi Magyarország urai előszeretettel és sokszor hivatkoztak „a nemzet ezeréves alkotmányára". Az igazság azonban az, hogy sem a nemzetnek, sem az országnak ezer éven át soha nem volt írott, világos és egyértelmű alkotmánya. Az ország életét és fejlődését jelentősen és hosszú időn át befolyásoló egyes törvények voltak, de igazi alkotmányosság soha nem fejlődött ki. A Duna—Tisza táján élő és államot alkotó magyarság többsége, az országot fenntartó nép ezer éven át ki volt rekesztve a jogból, a törvényeket mindig elnyomók, kizsákmányolók alkották, saját hatalmuk védelmére.

Az államalkotó István királynak a XI. században kelt, a maga korában haladó törvénykönyvei, amelyek a szerveződő, fiatal feudális állam és intézményeinek védelmét szolgálták, egyidejűleg a kialakuló feudális uralkodó osztály érdekeit védték. A XIII. században kelt Aranybulla a nemesség és a szabadbirtokosok előjogait és kiváltságait foglalta össze és biztosította. Werbőczinek a XVI. században megalkotott, hírhedt Hármaskönyve, a magyar feudális jog összefoglalása már brutális nyíltsággal a jobbágyparasztok röghözkötését és kizsákmányolását, a nép elnyomását szolgálta századokon át.

A letűnt régi világ utolsó nagy államjogi rendezése a múlt században, az 1848—1849-es szabadságharc leverése után, 1867-

ben létrejött, de nem kodifikált „kiegyezés" volt. Ez a rendezés, amely a magyar uralkodó osztályok megegyezése volt a Habsburg dinasztiával, az osztrák uralkodó osztályokkal, a magyar polgári forradalom felemás befejezését, a nemzeti függetlenség feladását jelentette, mindezt osztályuralmuk védelmére, a munkások és parasztok elnyomásának fenntartására. Az ország akkori urai ezzel a szabadságharc eszméit és céljait elárulva, az Osztrák—Magyar Monarchia államának keretében még egy fél évszázadra biztosították a magyar és nemzetiségi dolgozók felett a földbirtokos és tőkésosztályok hatalmát. A magyar uralkodó és kizsákmányoló osztályok szégyene, hogy képtelenek voltak az országnak igazi alaptörvényt, alkotmányt adni, hogy a dolgozó osztályok, a nép ezer éven át jogfosztottságban élt, hogy gyakran egy tál lencséért elárulták az egész magyarságot, az országot.

Tisztelt országgyűlés!

Történelmünk úgy alakult, hogy az 1919-es Magyar Tanácsköztársaságot követően, csak 1949-ben valósulhatott meg a dolgozó magyar nép számára milliók — Petőfi által megfogalmazott — nagy eszméje, a haza és a jog egysége. Az 1949. évi XX. törvény, az alkotmány elfogadása történelmi jelentőségű vívmány volt, amely a munkásosztály, a nép hatalmát szentesítette, s a nemzet programjaként törvénybe foglalta az embernek ember általi kizsákmányolásától mentes társadalom, a szocializmus felépítését.

Hogy alkotmányunk, s ilyen alkotmányunk lehessen, ahhoz a magyar népnek meg kellett szabadulnia a negyedszázadon át uralkodó gonosz és reakciós Horthy-rendszertől, a kapitalistáktól és a földesuraktól, és az országot a második világháborúban megszálló idegen elnyomóktól, a Hitler-fasiszta megszállóktól.

Hazánkat az idegen elnyomóktól a Szovjetunió dicső Vörös Hadserege szabadította fel, saját elnyomóitól a nép maga szabadította meg magát. Az alkotmány történelmi jelentőségének megfelelően méltatja a felszabadítást és fejezi ki népünk el nem múló háláját a felszabadító Szovjetunió iránt.

A felszabadult nép a kommunisták, a munkásosztály vezetésével vette kezébe saját sorsának irányítását, vívta ki hatalmát, s teremtette meg államát, a Magyar Népköztársaságot. Az 1949-ben elfogadott alkotmány összegezte addigi harcunk, munkánk eredményeit, meghatározta az új államszervezet felépítését, alapvető intézményeit; az állampolgárok jogait és kötelességeit, s kinyilvánította: a Magyar Népköztársaság a dolgozó nép állama. Közel egy negyedszázad történelmi tapasztalatai bizonyítják, hogy az 1949-es alkotmány megfelelt rendeltetésének.

Az alkotmányunk elfogadása óta eltelt több mint két évtized a dolgozó nép alkotó munkájának, áldozatos harcának, nemzeti felemelkedésének története, noha az út egyes szakaszai hallatlanul nehezek voltak, az 1949-től eltelt időszak nem volt mentes megrázkódtatásoktól sem. A szocializmus növekvő számú híveinek helytállása, pártunk, munkásosztályunk, népünk munkája és harca hatalmas fejlődést hozott, nagy, valóban történelmi jelentőségű eredményekhez vezetett. A munkásosztály, a nép hatalma, a Magyar Népköztársaság ma szilárdabb, mint volt. A szocialista társadalom alapjait leraktuk, a szocialista termelési viszonyok teljes győzelmet arattak az egész gazdaságban, s népünk ma a szocialista társadalom teljes felépítésén dolgozik.

A szocialista tervgazdálkodás, a gazdasági építőmunka eredményeként az iparban csupán az utóbbi 10 év alatt megkétszereződött a termelési eszközök állománya; hazánk szocialista ipara ma kilencszer annyit termel, mint a kapitalista ipar termelt 1938-ban. A szocialista mezőgazdaság ma 40 százalékkal kevesebb munkaerővel, 43 százalékkal többet termel, mint 1938-ban termelt a tőkés mezőgazdaság. Megoldott az ország kenyérellátása és a mezőgazdaság terméseredményeit a legdöntőbb terményeknél méltán állíthatjuk szembe a tőkés mezőgazdaság hozamaival.

Népünket felvilágosult, művelt néppé tette a kulturális forradalom. Megnyitotta a tanulás, a művelődés lehetőségét a művelt-

ségből addig mesterségesen kívülrekesztett dolgozó tömegek számára, kitárta előttük a könyv, a színház, a zene és a film embert nemesítő értékeit, serkentette a tudományok és a művészetek fejlődését, utat nyitott alkotóink, tudósaink bőven sugárzó tehetségének. Erősödött a szocialista közgondolkodás, az egyén és a közösség kapcsolata. Kulturális, művészeti életünkben vezető szerepet játszanak a szocialista tendenciák, s eredményesen segítik nagy társadalmi céljaink megvalósítását, a tartalmas emberi életet.

A szocializmus előrehaladásával a felszabadulás előttihez szinte nem is mérhetően alakult, javult az életszínvonal, a magyar nép életmódja, életbiztonsága, jóléte. A tömegnyomor, az éhség, a „hárommillió koldus" Magyarországa rossz emlék csupán. Ma az életviszonyokra az jellemző, hogy az országban minden 100 háztartás közül 50-ben működik mosógép, 39-ben hűtőszekrény, 58-ban televízió. 1949-ben óvodáink száma és férőhelye még elenyészően kevés volt, 10 évvel ezelőtt 1000 gyermek közül már 337-nek jutott hely az óvodákban, ma pedig még többnek, 600-nak, a korosztály 60 százalékának biztosított az óvodai elhelyezése. Tudjuk, ez sem elég, de eredménynek nagyon szép.

A szocialista építőmunka eredményei nemcsak egyszerűen az ipar, a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok, a nagyüzemi gazdálkodás fölényét fejezi ki, hanem a szocializmust tudatosan építő magyar munkásosztály, a termelőszövetkezeti parasztság, a tudósok, alkotók, értelmiségiek szorgalmát, tehetségét, áldozatkészségét, ügyünk és egész népünk iránt érzett mély felelősségtudatát. Büszkén szólhatunk, és időnként szólnunk is kell az eredményekről, mert azok a felszabadult, a maga jövőjét építő nép alkotó képességét, a dolgozó milliók helytállását bizonyítják és dicsérik, egyben arról is biztosítanak, hogy legyenek az előttünk álló feladatok még oly nagyok, azokat is megoldjuk.

A szocializmust építő nép haladásához hasonló utat a régi Magyarország nem tudott megtenni, nem is tehetett meg. Huszonhét év óta elért eredményeink állják a versenyt bármilyen kapita-

lista ország fejlődésének ütemével. S ha ehhez hozzátesszük, hogy itt nemcsak a számok igazságáról van szó, hanem elsősorban arról, ami a számok mögött van, arról, hogy miként éltünk korábban — akárhány esztendőre tekintünk is vissza —, és hogyan élünk ma, s látjuk, hogy mennyivel emberibb az élet nálunk ma, teljes meggyőződéssel ismét kimondhatjuk: a szocializmus, mint minden nép számára, a magyar nép számára is az egyetlen és biztos útja a társadalmi felemelkedésnek, a nemzeti felvirágzásnak.

A szocializmus útjára lépett és azon haladó magyar nép a dolgozók jogai, az egészségügyi ellátás, a szociális biztonság, a kultúra tekintetében és sok más vonatkozásban már utolérte és túlszárnyalta a legfejlettebb kapitalista országok viszonyait is. Utol fogjuk érni és túlhaladjuk őket a technikai normák mindazon területein, ahol még le vagyunk maradva. De nálunk a technikai haladás más úton, szocialista módon kell hogy történjék és történik is. Mi nem elembertelenedett, az egyéniséget elszürkítő, morális csődhöz vezető, sivár gépkorszakot építünk. Mi nem az ifjúság narkotizálásában és a modern technikával felfegyverzett gengszterizmus eltűrésében versengünk velük. Mi ilyen és hasonló vonatkozásban nem akarjuk és semmi szín alatt nem is fogjuk őket, úgymond, „utolérni". Mi a tudományt és a technikát az emberi élet humánus vonásainak, a kultúra, a civilizáció valódi vívmányainak megőrzésével, az ember javára akarjuk s fogjuk fejleszteni, és így haladunk előre utunkon.

Mi ebben az értelemben gondoljuk el az ország gazdaságának korszerűsítését, modernizálását, magasabb színvonalra emelését. A társadalmi rendszerek versenyében sokatmondó tény, hogy alig több mint negyedszázados szocialista fejlődés eredményeként a népre örökül szállt, az iparosodásban elmaradott, félfeudális Magyarország a gazdaságilag közepesen fejlett országok sorába lépett. A párt X. kongresszusának fontos, jövőbemutató megállapítása volt, hogy hazánk belátható időn belül a fejlett ipari országok sorába lép. Mély meggyőződésünk, hogy ennek meg-

vannak a feltételei, a cél reális, és azt szocialista rendszerünk erejével el is fogjuk érni.

Tisztelt országgyűlés!

Hazánk kétévtizedes szocialista felemelkedése nagy munka, állhatatos harc eredménye; ez a küzdelem a politika, a gazdaság, a kultúra, a társadalmi élet minden területén, az egész országban, minden közösségben, nem egy esetben még családokon belül is folyt. Ez viszonyaink között elkerülhetetlen, törvényszerű volt, mert nálunk a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet éles osztály-összeütközések közepette ment végbe. Ennek során a kiváltságos földesúri és kapitalista osztályok megszűntek, a társadalmon belül tömegeket érintő átcsoportosulások mentek végbe, s jelentősen fejlődött és átalakult még maga az új rend kialakítója és alapja, a munkásosztály és a parasztság is.

Az új Magyarországért folyó harcban a nagy távlatokban gondolkodni tudó munkásosztály joggal szerezte meg a társadalom vezető osztályának rangját. Az osztályellenséggel vívott csatákban megnyerte mindenekelőtt legfőbb és természetes szövetségesének, a parasztságnak, továbbá az értelmiség és minden dolgozó réteg legjobbjainak támogatását. A hatalomért folytatott harc próbatételnek vetette alá és politikailag formálta az egyes embereket is. Vannak, akik már a forradalmi átalakulások kezdetén az igaz ügyért szálltak síkra, és mindvégig kitartottak mellette. Vannak, akik a harc menetében szembefordultak vele, és elbuktak. Vannak, nagyon sokan vannak, akik ugyanebben a harcban, az igazságot felismerve, ellenfélből küzdőtársak lettek, s most együtt dolgozunk, harcolunk közös céljainkért.

A tőkés uralkodó osztályok által szított előítéletek maradványait leküzdve, a nagy osztály-összeütközések tapasztalataival felvértezve, a felismert érdekközösségben egymásra találva a szocializmus építésében ma együtt tevékenykedik a magyar munkás, a paraszt és az értelmiségi; az ország javán közösen munkálkodik kommunista és pártonkívüli, hivő és nem hivő. Csak a munkáshatalom, a népköztársaság viszonyai között, a

szocializmus programja alapján, a lenini szövetségi politika érvényesítésével valósulhatott meg, hogy így egymásra találjanak a haza polgárai. Forradalmunk egyik legnagyobb vívmánya a társadalmunk minden alapvető osztályát, rétegét átfogó szocialista nemzeti egység; mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ez a jövőben még tovább erősödjék.

A szocialista nemzeti egység realitás. Ma a munkásosztály élcsapatába, a pártba, a tömegszervezetekbe és tömegmozgalmakba, a Hazafias Népfrontba tömörült társadalmilag aktív milliók, az ország felnőtt lakosságának nagy többsége egy akarattal vallja, közös cselekvéssel bizonyítja: a Magyar Népköztársaság igaz hazánk; a szocializmus a magyar nép programja, jövője.

Áttekintve az alkotmány 1949-ben történt törvénybe iktatásától megtett utat, megállapíthatjuk, hogy eddigi céljainkat elértük: leraktuk a szocializmus alapjait, s jelentős eredményeket értünk el a szocializmus felépítésének útján. Világos a programunk. Legfontosabb céljainkat maga az alkotmány is kimondja. Soron levő feladatainkat megfogalmazta a párt X. kongresszusa, a Hazafias Népfront választási programja, és az országgyűlés által törvényerőre emelt negyedik ötéves terv.

A történelem kereke nagyot fordult: Magyarország örökre megszűnt az élősdi urak, a kizsákmányolók országa lenni; a kapitalisták, az imperialisták elvesztették az országot, és soha többé nem lesz az övék egy talpalatnyi magyar föld sem. Osztályellenségeink ezt soha nem felejtik el, de népünk is tudja ezt. A szocialista haza minden fiának erkölcsi parancsa a nép hatalmának, vívmányainak védelme minden körülmények között, és minden módon. Ésszel és szívvel, szóval és tettel egyaránt kell szolgálni a hazát, tovább kell gyarapítanunk, erősítenünk és felvirágoztatnunk a Magyar Népköztársaságot, amely számunkra mindennél drágább, mert népünk békéjét, szocialista jelenét és jövendőjét biztosítja.

Amikor mindezt összegezzük, joggal mondhatjuk: pártunk, munkásosztályunk, népünk nem hiába küzdött, az áldozatok

nem voltak hiábavalók, volt és van értelme a munkának és a harcnak. Mindenki, aki az elmúlt negyedszázad alatt részt vett a szocializmus harcaiban és építésében, büszke lehet erre. Jó ügynek szentelte ifjúságát, hitét, erejét. Megérdemli mindenki tiszteletét, mert híven teljesítette a magyar nép, a haza iránti kötelességét.

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak!

Az alkotmánytörvény módosításának előkészítése során szükségszerűen nagyon sok kérdés vetődött fel, és maga a bizottság által benyújtott javaslat is egész sor lényeges szövegmódosítást ajánl. A dolog természeténél fogva ezek mindegyike nagy fontosságú és elvi jelentőségű; gondos mérlegelést és döntést kíván az országgyűléstől. Az előkészítésnél felvetődött kérdések, illetve a benyújtott javaslatok közül a magam részéről csak néhánnyal kívánok foglalkozni. Sorra veszem őket.

— Pártunk Központi Bizottságának is az a véleménye, hogy az 1949 óta végbement jelentős fejlődés ellenére sem szükséges új alkotmányt kidolgozni, de szükséges az alaptételeiben teljesen helytálló érvényes alkotmány szövegének az időközben bekövetkezett változásoknak megfelelő módosítása.

— A benyújtott módosítások megfelelőek; utalnak az államéletben, az országgyűlés, a kormány, a tanácsok tevékenységében, általában az állami intézmények munkájában bekövetkezett változásokra; pontosabban határozzák meg az állampolgárok jogait és kötelességeit a szocializmus építésének jelenlegi szakaszában. A módosítások összességükben alkalmasak arra, hogy az országgyűlés az alkotmány új, egységes szövegét jóváhagyhassa.

— Pártunk X. kongresszusa azt is megvizsgálta, meg kell-e változtatnunk államunk nevét, és úgy foglalt állást, hogy még nem érkezett el az ideje annak, hogy országunkat elnevezésében is szocialista köztársaságnak kiáltsuk ki. Kiindulva abból, hogy az alkotmány lényegét tekintve és elvileg a már elért vívmányokat rögzíti és nem programnyilatkozat, ennek az elvnek államunk hivatalos nevében is helyes érvényesülnie. A Magyar

Népköztársaság elnevezés jól kifejezi munkásosztályunk, népünk harcának legnagyobb eredményét. A Magyar Népköztársaság neve dolgozó népünk hatalmát, államát, hazáját, az épülő új, szocialista világot jelenti, hirdeti félreérthetetlenül, mindenhol és mindenki számára.

— Tekintettel azonban arra, hogy társadalmi rendszerünk fő jellemvonásaiban, a tulajdon- és osztályviszonyok tekintetében már szocialista, helyes, hogy az új szöveg kevésbé deklaratív módon, mégis egyértelműen állapítsa meg: a Magyar Népköztársaság szocialista állam.

— Korunkban a munkásosztály a társadalom legforradalmibb osztálya, amely saját felszabadítását és történelmi céljait csak úgy valósíthatja meg, hogy egyidejűleg minden más elnyomott osztályt és réteget felszabadít, s az egész társadalom előtt megnyitja az általános felemelkedés útját. Ez történt nálunk is. Hazánkban ma már csak egymással szövetségi, testvéri viszonyban álló dolgozó osztályok vannak. Az alkotmány a tényleges helyzetnek és a kérdés elvi, politikai jelentőségének megfelelően foglalkozik a dolgozó osztályok egymáshoz való viszonyával és helyesen leszögezi, hogy a társadalom vezető osztálya a munkásosztály.

— Hazánk munkásosztálya magára vállalta a felelősséget a nemzet sorsáért. A hatalmat történelmünk során első ízben birtokolja olyan osztály, amely a hatalmat nem arra használja fel, hogy a maga számára kiváltságos helyzetet biztosítson, hanem a jogokkal arányos részt kér és vállal a felelősségből is.

— Munkásosztályunk az elmúlt negyedszázadban történelmi jelentőségű feladatokat oldott meg: kivívta a hatalmat; kisajátította a kisajátítókat; megszervezte és fejleszti a szocialista ipart; a földesuraktól elvette és a parasztoknak juttatta a földet, majd segítette őket a mezőgazdaság szocialista átszervezésében; megtörte a régi kizsákmányoló osztályok műveltségi monopóliumát; elmélete, világnézete és erkölcse kihat az egész társadalomra; élenjár, példát mutat a szocializmus építésében.

– A köznyelvben gyakran – és helyesen – „a munkásosztály, a nép hatalma" kifejezést használjuk. Ebben is kifejeződik, hogy a munkásosztály hatalma az egész nép érdekeit szolgálja, s a hatalmat, mint a társadalom vezető osztálya a szövetkezetekbe tömörült parasztsággal szövetségben, az értelmiséggel és a társadalom többi dolgozó rétegével együtt gyakorolja. Pártunk helyesli, hogy alkotmányunk új szövegében ez is egyértelműen megfogalmazást nyer.

– Az alkotmánytervezet módosított szövege kimondja: a munkásosztály marxista–leninista pártja a társadalom vezető ereje.

– A munkásosztály legmagasabb rendű politikai szervezete a párt, amely élcsapatként halad elöl, amelyen keresztül az osztály megoldja kormányzati feladatait és megvalósítja történelmi céljait. Pártunk mindenkor kötelességének tartotta, hogy egyidejűleg kifejezze a munkásosztály történelmi céljait és képviselje a dolgozók napi érdekeit. Az alkotmány-előkészítő bizottság javaslata, hogy alaptörvényünk új szövege rögzítse a párt vezető szerepét, nagy megtiszteltetés egész pártunk, minden kommunista számára.

– Pártunk mindenkor hangoztatta, hogy a társadalomban betöltött vezető szerepét, kormányzati feladatait nem valamiféle „uralkodásnak", hanem szolgálatnak, a nép becsületes és hű szolgálatának tekinti. Az alkotmány idevonatkozó megfogalmazását mindenekelőtt a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a párt minden tagjának az egész társadalom előtti megnövekedett felelősségeként fogjuk fel. A magyar kommunisták azon lesznek, hogy a jövőben is rászolgáljanak a bizalomra, híven szolgálják a népet, igaz hazafiak módjára élenjárjanak a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásában.

– Alkotmányunk egyik fontos vonása az állampolgári egyenlőség. Államunk, a Magyar Népköztársaság minden polgára számára egyenlő jogokat biztosít és azonos kötelezettségeket ír elő a politikai jogoktól kezdve a szociális biztonságig. Több mint negyedszázados politikai harcunk és építőmunkánk egyik legnagyobb

eredményeként alkotmányunk egyrészt kibővíti a jogok körét, másrészt számos jogot már kiterjeszt a társadalom legszélesebb rétegeire.

— Alkotmányunk módosított szövege magában foglalja az emberi jogok tiszteletben tartását; a jogoknak a társadalom érdekeivel összhangban való gyakorlását; a jogok és a kötelességek elválaszthatatlanságát; a közügyekben való részvétel biztosítását. Kiterjeszti az egész társadalomra, állampolgári joggá teszi a szocialista társadalom érdekeit szolgáló egyesülési jogot; a pihenéshez, az élet, a testi épség és az egészség védelméhez, a társadalombiztosításhoz, a művelődéshez való jogot.

— Szocialista törekvéseinkkel összhangban bizonyos állampolgári jogok jelentőségét az eddiginél jobban kiemeli, így nagyobb hangsúlyt kapnak a munkához való jog, a házasság és a család intézményének védelme, az ifjúság védelme és szocialista nevelése, valamint az ezekkel kapcsolatos kötelezettségek.

Befejezve az egyes tételekhez fűzött megjegyzéseket, hangsúlyozni szeretném: pártunk Központi Bizottsága úgy véli, hogy ha a módosítást előkészítő bizottság javaslatai elfogadásra kerülnek, az alkotmány új szövege minden tekintetben kifejezi népünk eddigi munkájának, harcának eredményeit, céljait és tovább erősíti népi demokratikus államunk alapjait.

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak!

Alkotmányunk ma, az országgyűlés határozatával szentesítést nyer. Javasolt új szövegezésében az eddiginél pontosabban összefoglalja és a törvény, az állam teljes erejével biztosítja a szocializmus építésének útjára lépett magyar nép történelmi vívmányait, megerősíti a Magyar Népköztársaság, társadalmunk életét szabályozó, és a további szocialista fejlődést szolgáló magasztos elveket.

A törvényerőre emelést követő perctől kezdve, társadalmunk minden szervezett erejének, minden magyar állampolgárnak szent kötelessége lesz a módosított szövegű alkotmány betűinek és elveinek maradéktalan betartása és betartatása. Az alkotmány

elveinek érvényesítése és érvényesülése nem pusztán jogi értelemben vett törvényes kötelezettség számunkra. Az is, de ezen túlmenően azt igényli mindnyájunktól, hogy tettekkel, itthon végzett munkánkkal és nemzetközi tevékenységünkkel egyaránt védjük és gyarapítsuk népünk alkotmányba foglalt vívmányait és még hatékonyabban szolgáljuk távlati szocialista céljaink mielőbbi elérését.

Alkotmányunk mai tárgyalása nem igényli, és kerete nem is engedi meg, hogy most és itt sorra vegyük bel- és külpolitikai feladataink, belső szocialista építésünk minden kérdését; ezért felszólalásomban én is csupán érinteni kívánom azokat.

Szocialista fejlődésünket, a nemzet jövőjét sok tényező együttes hatása befolyásolja. Belpolitikai törekvéseink középpontjában ma az államélet, a szocialista demokrácia továbbfejlesztése van. Az alkotmány módosítása maga is ennek egyik fontos aktusa. Az alkotmány elveinek teljes érvényesülése nem utolsósorban azon múlik, mennyire sikerül a tömegeket az eddiginél is fokozottabb mértékben bevonni a közügyek intézésébe. Jól tudjuk, hogy ez sem megy még önmagától, és egyik napról a másikra. Rajtunk múlik, ezért úgy kell dolgoznunk, hogy a szocialista demokrácia, az együttes gondolkodás és az együttes cselekvés előrehaladásunknak még erősebb motorja legyen, mint eddig volt.

Szocialista fejlődés elképzelhetetlen fejlett tudomány és technika, magas színvonalú ipar, mezőgazdaság és szolgáltatás, az anyagi körülmények rendszeres javulása nélkül. De a szocialista fejlődés ennél jóval több. A szocializmus építésének elengedhetetlen része a szellemi javak szüntelen gyarapítása, a kultúra közkinccsé tétele. Sohasem feledkezhetünk meg a szocialista gondolkodásmód és erkölcs szüntelen terjesztéséről, az emberi élet sokoldalú kibontakoztatásáról és gazdagításáról, s arról, hogy a gyermekek kiegyensúlyozott, boldog, népes családokban, szocialista szellemben nevelődjenek, s jól készüljenek fel a társadalomban betöltendő szerepükre.

Olyan új világot építünk, amely megvalósítja legjobbjaink álmait, olyant, amelyben a haza valóban szerető édesanya minden állampolgár számára, röviden szólva olyan társadalmat, amely szocialista, egyben magyar is és a haladó népek testvéri közösségének egyenrangú tagja.

A szocializmus építésének olyan szakaszában vagyunk, amikor továbbfejlődésünk döntően a gazdasági feladatok eredményes megoldásától függ. Az építőmunka folytatásához minden szükséges feltétellel rendelkezünk: hazánkban szilárd a népi hatalom, egészségesen fejlődik népgazdaságunk, élhetünk és élünk a szocialista tervgazdálkodás nyújtotta előnyökkel, az elmúlt években továbbfejlődött gazdaságirányítási rendszerünk, van reális népgazdasági tervünk.

Nagy életerő van a mi népgazdaságunkban, az a feladatunk, hogy tervszerűen és sokoldalúan fejlesszük: az iparban és a mezőgazdaságban egyaránt növeljük a munka termelékenységét és jövedelmezőségét, fejlesszük a termelés technikai alapját és emeljük technológiai színvonalát. Emeljük a vezetés színvonalát, az igényeknél a realitásokból és ne a vágyakból induljunk ki, javítsuk a beruházási politikát és a költségvetési egyensúlyt, s mindezek által növeljük tovább szocialista gazdaságunk erejét, munkánk jó hírnevét, dolgozóink becsületét.

Építőmunkánk célja, hogy pártunk életszínvonal-politikájának megfelelően, munkánk eredményével összhangban rendszeresen emelkedjék a nép életszínvonala, javuljanak életkörülményei.

Népünk életszínvonalának rendszeres emelkedése méltán sorolható nagy történelmi vívmányaink közé. Ugyanakkor tudjuk azt is, hogy vannak még nehéz anyagi körülmények közt élő néprétegek, családok, amelyeknek sorsán fokozatosan javítani kötelesség. Ezért határozta el a párt X. kongresszusa — amit egyébként ötéves tervünk is tartalmaz —, hogy bizonyos szociális juttatások nagyobb mértékben emelkedjenek, mint a bérek, s ily módon csökkenjenek a családok közti jövedelemkülönbségek. Másképpen fogalmazva: a bérekben a munkától függő nagyobb

differenciálódást, a családok jövedelmében további kiegyenlítődést akarunk.

A mi viszonyaink közt ez azt jelenti, hogy mindenki munkája szerint részesedjék a megtermelt javakból. Aki többet dolgozik, kapjon többet, s aki hiányzik a munkából, ne álljon a sorba akkor sem, amikor a fizetést osztják. Ez a mi igazságunk, ez a dolgozó emberek igazsága.

Gazdasági, kulturális fejlődésünknek, életkörülményeink további javulásának kulcsa saját kezünkben van. Pártunk X. kongresszusa világos és reális programot adott, amelyet népünk a múlt év tavaszán lezajlott választásokon szavazatával is megerősített, és azóta is cselekvően támogat. A határozatok végrehajtása a politikai, a gazdasági, a kulturális területen, a társadalmi élet minden fontos területén folyamatban van. Tekintettel arra, hogy a párt rövidesen elérkezik a két kongresszus közötti ciklus feléhez, a Központi Bizottság a közeljövőben át fogja tekinteni, hogy hol tartunk a kongresszusi határozatok végrehajtásában, s ahol lemaradást tapasztal, vagy új tennivalókat lát, meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket.

A munka színvonalának emeléséhez az élet minden területén vannak még tartalékaink. Tudjuk, hogy nem mindig megy zökkenő nélkül terveink valóra váltása, közismert, hogy vannak negatív jelenségek is. Társadalmunkban, amely az épülő szocializmus társadalma, még hat és időnként, helyenként újra is termelődik a maradi felfogás. Tapasztalható kényelmesség, felelőtlenség, tehetetlenség, és engedékenység a mulasztásokkal és a mulasztókkal szemben. A társadalom szervezett erőinek, a felelősségét érző és vállaló nagy többségnek mindenütt és határozottan fel kell lépnie e visszás jelenségekkel szemben.

A felemelkedés legfőbb lendítő ereje maga a dolgozó ember, s legfőbb reménységünk munkásosztályunk, dolgozó népünk helytállása, öntudatos fegyelme és felelősségérzete. Naponta vagyunk tanúi az emberi helytállás, a kötelességteljesítés öntudatos, ugyanakkor hivalkodástól mentes, tömeges megnyilvánulá-

sainak. A társadalom érdekében önzetlenül dolgozó aktivisták növekvő serege, a szocialistabrigád-mozgalom megújulása és fejlődése, a szocialista közgondolkodás fokozatos terjedése szemmel látható bizonyítékai társadalmunk érettségének, a közösség ügyeiért, a haza sorsáért érzett felelősség növekedésének.

Bizonyos, hogy harcedzett munkásosztályunk, népünk, amely olykor hallatlan nehéz körülmények között élt, dolgozott és harcolt, mégis képes volt arra, hogy 27 év alatt gyökeresen megváltoztassa az ország arculatát, meg fogja oldani azokat az új feladatokat is, amelyek a fejlődés jelenlegi magasabb szintjén, a szocializmus további építéséből adódnak.

Tisztelt országgyűlés!

A haladásért nemcsak határainkon belül, hanem a nemzetközi politika színterén is meg kell küzdenünk. Terveink megvalósításának nemzetközi feltételeit a jövőben is biztosítani fogjuk. Ennek érdekében egyrészt erősítjük szocialista hazánkat, mert a belső fejlődés minden külpolitikai aktivitás és nemzetközi hatás elsőszámú forrása, másrészt szélesítjük és mélyítjük a szocialista világrendszerhez, s elsősorban hű barátunkhoz és megbízható szövetségesünkhöz, a Szovjetunióhoz fűződő testvéri kapcsolatainkat.

Céljainkat nyiltan hirdetjük: a magyar népben a világ népei tevékeny harcost és biztos szövetségest láthatnak az imperializmus ellen, a tőkés, gyarmati kizsákmányolás minden formájának felszámolásáért, a háború megakadályozásáért vívott küzdelemben. Ugyanakkor hívei és aktív szorgalmazói vagyunk és maradunk a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének. A Magyar Népköztársaság rendezett, normális viszonyra, kölcsönösen előnyös kapcsolatokra törekszik a kapitalista országokkal is.

Így válik eleven valósággá az alkotmány betűje, amely a javaslat szerint kimondja: a Magyar Népköztársaság, mint a szocialista világrendszer része, fejleszti és erősíti barátságát a szocialista országokkal; a béke és az emberi haladás érdekében

együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával. Elveink fedezetét azok a konkrét tettek, állásfoglalások adják, amelyekkel a nemzetközi helyzet égető problémáinak rendezését kívánjuk tőlünk telhetően elősegíteni a népek, a szocializmus, a béke érdekeinek javára.

Európában a Varsói Szerződés többi tagállamával együtt a kölcsönös kötelezettségvállalásokra épülő biztonsági rendszer megteremtésén fáradozunk.

Ebbe az irányba befolyásolná az eseményeket a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság, valamint a Lengyel Népköztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság közötti szerződések elfogadása, valamint a nyugat-berlini négyoldalú megállapodásnak, továbbá a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság megállapodásainak életbe léptetése. A Magyar Népköztársaság érdekelt e szerződések életbe léptetésében, mert ezek az európai államok kapcsolataiban az együttműködés, a béke és a biztonság távlatait erősítik. A szerződések életbe léptetése érdeke kivétel nélkül minden európai államnak, s nem utolsósorban a Német Szövetségi Köztársaságnak.

Az európai biztonsági rendszer útján fontos állomásnak tartjuk a kormányok értekezletét, amelynek összehívására egyre érettebbek a feltételek. Az értekezlet hívei élvezik a földrész társadalmi erőinek sokoldalú támogatását. A biztonság, s így a tanácskozás ellenzői fokozatosan elszigetelődnek és leleplezik magukat.

Pártunk és kormányunk a nemzetközi osztályharc európai frontján — népünk legsajátabb érdekeit képviselve — azok oldalán száll síkra, akik a katonai tömböktől megosztott, hidegháborús maradványokkal terhes kontinenst, valamennyi európai ország érdekeinek megfelelően, a biztonság és az együttműködés földrészévé akarják változtatni. Az általános helyzetben adva vannak azok a lehetőségek, amelyekkel ha élnek kontinensünk országai, lezárhatjuk Európa múltjának tragikus fejezetét, a

kontinens történelmének véres háborúkba torkolló, a népeknek oly sok szenvedést okozó korszakát.

Elvi, internacionalista politikánk vezet bennünket az imperializmus indokínai és közel-keleti agressziói elleni fellépésünkben.

Vietnam hős népének igazságos harcát minden tőlünk telhető módon segítjük, mert csakis országa szabadságának és függetlenségének tiszteletben tartása, Laosz és Kambodzsa népei önrendelkezési jogának biztosítása, az amerikai beavatkozás megszüntetése hozhat tényleges megoldást a térség problémáira, és szolgálja egyben a béke és biztonság általános érdekeit. Erre irányulnak a Vietnami Demokratikus Köztársaság és a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány javaslatai, amelyek igazságosak, a háború befejezésének reális alapjai és méltán élvezik a haladó országok, köztük hazánk messzemenő támogatását.

A vietnami hazafiak napjainkban kibontakozó offenzívája újabb sikereket hoz a nép felszabadító erőknek, és súlyos veszteségeket okoz az amerikai agresszoroknak és saigoni csatlósaiknak. Az indokínai népi háború eddigi győzelmei is bizonyítják, hogy az amerikai imperializmus a katonai kaland semmiféle kiterjesztésével nem juthat ki vietnami zsákutcájából.

A vietnami nép, Indokína népei senkit sem támadtak meg, senkinek a biztonságát sem fenyegetik, hanem hazájuk földjén, szabadságukért és függetlenségükért harcolnak a betolakodók és a zsoldosok ellen. A Magyar Népköztársaság, társadalmunk határozottan elítéli az amerikai imperialisták agressziós cselekedeteit, a Vietnami Demokratikus Köztársaság terrorbombázásának felháborító felújítását, és határozottan követeli: az Egyesült Államok ne taktikázzon, ne szabotálja az indokínai kérdés tárgyalások útján történő, a térség népeinek elidegeníthetetlen jogait tiszteletben tartó, igazságos, békés megoldását. Vietnami testvéreink a jövőben is számíthatnak az egész haladó emberiség, a szocialista országok, ezen belül népünk mindenoldalú, önzetlen támogatására. Mi hisszük és valljuk: a vietnami nép, Indokína népeinek hősiessége, mérhetetlen áldozatai nem hiábavalóak,

bármit tesz az agresszor, igazságos ügyük győzelmének napja közeledik.

A Közel-Keleten szolidárisak vagyunk az izraeli agresszorok és imperialista támogatóik ellen következetesen harcoló arab államokkal. Határozott álláspontunk, hogy csak az arab országok függetlenségét és szuverenitását, a térség minden államának nemzeti létét és fejlődését biztosító politikai rendezés felelhet meg a béke és biztonság érdekeinek. Meggyőződésünk, hogy végső soron az imperializmus, az agresszió erői a Közel-Kelet térségében is kudarcot vallanak.

Büszkék vagyunk arra, hogy a magyar nép, a Magyar Népköztársaság a nemzetközi élet küzdőterein szilárdan, a világ haladó erőinek sorában küzd az emberiség jövőjét biztosító igaz ügy, a szocializmus, a béke érdekében. Nemzetközi tevékenységünket a jövőben is alkotmányunk szellemében, nemzetközi kötelezettségeink maradéktalan teljesítésével, abban a tudatban folytatjuk, hogy a világ a nemzetközi reakció minden erőfeszítése ellenére a társadalmi fejlődés irányába halad, győzedelmeskedik a szabadságukért harcoló népek ügye, s megvalósul az egész emberiség leghőbb vágya, a tartós és szilárd béke.

Tisztelt országgyűlés! Képviselőtársaim! Kedves elvtársak!

Népünk előtt a szocializmus építésének nagy, lelkesítő céljai állnak, jelenünk biztató, jövőnk reményteljes. Céljaink a munkásosztály, a nép, az egész nemzet felemelkedését szolgálják; hazánknak minden tisztességben élő és dolgozó állampolgára bizalommal tekinthet a jövőbe.

A Magyar Népköztársaságban, abban az államban és egy olyan rendszerért, amely megtalálja a harmóniát az egyén és a társadalom érdekei között, amely az egész nép boldogulását szolgálja — érdemes élni, tervezni, dolgozni, harcolni, felelősséget vállalni az élet mindennapi dolgaiban, a szűkebb közösség, a család, a munkatársak sorsáért, és a nagyobb közösségért, a haza és az emberiség sorsáért.

Nagy társadalmi céljainkat, a szocializmust, a kommunizmust,

népünk boldogulását, nemzetünk felemelkedését a költő szavaival szólva, nem elég akarni, tenni is kell értük. Szocializmust építő társadalmunkban mindenki aszerint méretik meg, hogy mennyit ad a közösségnek. A haza mindenkitől odaadó munkát, a harcban állhatatosságot kér, és általános felemelkedést ígér. Ha ennek tudatában dolgozik egész népünk, beteljesedik mindaz, amire törekszünk, amit az előttünk fekvő alkotmánytervezet átfogóan kifejez. Meggyőződésünk szerint ez az alkotmány híd, amely a megpróbáltatásokkal terhes, több mint ezeresztendős múltból a jelenen át a szebb, boldogabb jövő felé vezet.

Tisztelt országgyűlés! Kedves elvtársak!

Az előttünk fekvő törvénytervezet jó, és elismerés illeti mindazokat, akik dolgoztak az alkotmány módosításának a feladathoz illő gondos előkészítésében; köszönet és elismerés illeti az országgyűlés kiküldött bizottságának tagjait, akik ezt a nagy munkát befejezték.

Köztudott és most megismétlem: pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt az alkotmány betartása fölött mindig őrködött, betűinek és szellemének feltétlen tiszteletbentartásával tevékenykedett eddig is; ezt fogja tenni a jövőben is. Az alkotmánymódosítás célját, fő elvi kérdéseit szélesebb közvéleményünk is ismeri és támogatja.

E gondolatok jegyében az alkotmány módosítására vonatkozó törvényjavaslatot elfogadom, és a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében a tisztelt országgyűlésnek elfogadásra javaslom.

Népszabadság, 1972. április 20.

TARTALOM

Beszéd az IKARUS Karosszéria- és Járműgyár Művelődési Házában *(1968 február)* 5
Üdvözlő beszéd a kommunista és munkáspártok budapesti konzultatív találkozóján *(1968 február)* 33
Felszólalás a Hazafias Népfront IV. kongresszusán *(1968 április)* 40
Beszéd Tallinnban barátsági nagygyűlésen *(1968 július)* 57
Beszéd Moszkvában a szovjet—magyar barátsági nagygyűlésen *(1968 július)* 64
Előszó Komját Irén „Mező Imre" című könyvéhez *(1968 október)* 79
Beszéd a Budapesti Harisnyagyárban tartott gyűlésen *(1968 október)* 81
Beszéd a Központi Bizottság ünnepi ülésén, a párt megalakulásának 50. évfordulóján *(1968 november)* 97
Bevezető a „Terézváros munkásmozgalma 1867—1945" című könyvhöz *(1969 november)* 121
Beszéd a Győr-Sopron megyei pártbizottság és tanács együttes ünnepi ülésén *(1969 február)* 126
Felszólalás a szocialistabrigád-vezetők harmadik országos tanácskozásán *(1969 április)* 136
Felszólalás a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozásán *(1969 június)* 152
Megvannak a nyugodt munka feltételei *(1969 július)* 170
Beszélgetés Giuseppe Boffával, a l'Unita, az Olasz Kom-

munista Párt központi lapjának különtudósítójával *(1969 november)* 174
Sajtóértekezlet Prágában *(1969 december)* 191
Képviselői beszámoló a Láng Gépgyárban *(1969 december)* 203
Pohárköszöntő az országos agitációs és propagandatanácskozáson *(1970 február)* 223
A párt ifjúságpolitikájának néhány kérdése *(1970 február)* 226
Levél a „Vallomások Somogyról" Szerkesztőségének *(1970 március)* 236
A szocializmus — a világfejlődés fő iránya *(1970 április)* 240
Beszéd az országgyűlés ünnepi ülésén hazánk felszabadulásának 25. évfordulóján *(1970 április)* 257
Lenin — a szocializmus építésének teoretikusa és szervezője *(1970 április)* 279
Felszólalás a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának ünnepi ülésén *(1970 április)* 293
Levél az V. nevelésügyi kongresszushoz *(1970 szeptember)* 298
Válasz a „New Age", az Indiai Kommunista Párt központi lapja tudósítójának kérdéseire *(1970 november)* 300
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója a párt X. kongresszusán *(1970 november)* 310
Vitazáró beszéd az MSZMP X. kongresszusán *(1970 november)* 377
Pohárköszöntő a Munkásőrség központi törzs- és alegységparancsnok-képző iskoláján *(1971 február)* 392
Válasz a József Attila Gimnázium „Fiatalok" című lapja munkatársainak kérdéseire *(1971 február)* 405
Válasz R. C. Longworth-nak, a UPI tudósítójának *(1971 március)* 411
Felszólalás az SZKP XXIV. kongresszusán *(1971 április)* 430
Beszéd az Északi Járműjavítóban rendezett választási nagygyűlésen *(1971 április)* 435
Felszólalás a Bolgár Kommunista Párt X. kongresszusán *(1971 április)* 456

Felszólalás Csehszlovákia Kommunista Pártja XIV. kongresszusán *(1971 május)* 461
Felszólalás a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusán *(1971 június)* 468
Felszólalás az újságírók aktívaértekezletén *(1971 november)* 475
Felszólalás a Lengyel Egyesült Munkáspárt VI. kongresszusán *(1971 december)* 500
Emlékezés Veres Péterre *(1972 február)* 506
Beszéd a magyar–román barátsági nagygyűlésen Bukarestben *(1972 február)* 513
Felszólalás az országgyűlés 1972 áprilisi ülésszakán *(1972 április)* 524

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója. A kötésterv Erdélyi János munkája. Műszaki vezető Szécsi Andor. Műszaki szerkesztő Erdélyi Judit. A szedést 1972. II. 25-én kezdték meg. Megjelent 1972. V. 26-án, 10 000 példányban. Terjedelme 34,25 (A/5) ív. PL-130-K-7275. 72.0177/1-3311- Zrínyi Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Bolgár Imre